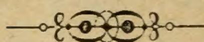
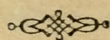

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 10 06 07 014 9

ایضاح حقیقت

استبدادك نهایتلرنده یازلمشدر

اثر
دوقتور
محمد جمیل

درسعادت
محمود بك مطبعه‌سی
۱۳۲۸

افادهٔ مرام

معلوم اولدیغی اوزره دور استبدادده اردوی همایونلرده بولنان ارکان . امرا و ضابطان و مأمورین صحیه نك . بولندقلری قطعه‌لردن مأذونیت استحصال ایله درسعادته کلوب ترفیع رتبه ویا سائر خصوصاتلری حقنده اولیای امور افندیلرمز ! حضراتی تعجیز و تصدیع ایتملری . و درسعادتده کمال رفاه حال ایله استخدام وهر زمان انواع انعام واحسانلره غرق ایدیلان، چوخه‌قپودلر، انکلیز شیاغندن اثوابلر، اسقارپینلر، کیدیریلان . و تیمور قاریوله‌لر اوزرلرنده یاتیریلوب قره‌قولاق صویی ایچیریلان . عسکرك احوالنه دیکر اردوی همایونلرده . سرحدلرده . دشمنك تللی قورشونلرینه سینهٔ صداقتلرینی سپر اتخاذ ایلدکلری حالده، آیاقلری ییرتق چاریقلر ایچریسنده، صرتلرنده اثوابلری اون چواللردن عبارت اولان افراد، و جبلری بوش، یقه‌لری یاغلی سنه‌ده درت الی بش معاش آله‌بیلن امرا ، و ضابطان و مأمورین صحیه و افرادك واقف اولمامه‌لری ایچون . مرکزدن یعنی درسعادتدن استیذان اولنمقسزین هیچ بر امرا و ضابطان ایله مأمورین صحیه‌یه مأذونیت ویرلمامسی ، کرك تبدیلهوا و وکرکسه ترخیص وترفیعلری حقنده استدعاده بولنه‌جقلرك دخی اول امرده انها ایدیله‌جکلری زمان برر قطعه ترجمهٔ حال ورقه‌سیله هر قاچ عدد نشان و مدالیه‌سی وارایسه آنلرك دخی برات همایونلرینك بررصورتلری چیقاریلوب وهر بررلرینه دخی آیری آیری پول الصاق ایتدیریلوب بعده مقام سامیٔ حضرت

ظفر پیکر افندمزه ! تقدیم قلنمسی امر عالی اقتضاسندن بولنمش اولدیغندن . اولوجهله بهر عددی ایکی غروشدن عبارت اولان حجاز تیمور یولی منفعتنه مخصوص بر کاغده ترجمهٔ حال یازلدقدن صوکره اون غروشلق حجاز، بش غروشلقده مقطوع پول الصاق ونشان مدالیه‌لر کز وارسه آنلرکده صورتلری چیقاریلوب بهرینه برر غروشلق مقطوع پول یاپشدیریلوب مجموعی یکرمی بش و دها زیاده‌یه مال اولان ترجمهٔ حال اوراقیله انهامعا مقام ظفر پیکره ! تقدیم قلندقدن ایکی ویااوچ ماه صکره کلان جوابده. ترفیعکز ویاترخیصکز جهتنه کیدلمدیکنی بیان ایله مذکور اوراق دخی طبیعی بطال طوربه‌سنه آتیلوب ایلروده بر ایکنجی دفعه دها مراجعت و انها اولنه‌جغی زمان دخی عین حال یعنی بتکرار ترجمهٔ حال ورقه‌سی تنظیم ایتدیریلور ایدی .

گرچه هرمأمورین ملکیه وعسکریه‌نك برترجمهٔ‌حال‌اوراقی‌تنظیم و عائد اولدیغی مقامه تقدیم وسجلاته قید ایدلمسی نظام وقانون دولت اقتضاسندن‌ایسه‌ده‌بویله ، ترخیص ویا ترفیع رتبه استدعاسنده بولنانلرك ویا انها ایدیله‌جکلرك هر دفعه‌سنده هم ترجمهٔ‌حال وهم‌ده نشان مدالیه برات همایونلرینك صورتلری چیقارتدیریلوب آنلره‌ده پول الصاق و مقامه تقدیم قلنمسی کیفیتی ایسه ، اوچیوز اون تاریخندنصکره امر قطعی و کیفی تحتنه کیرمش ایدی .

صنوف‌مختلفه‌یه‌منسوب‌هیچ برارکان، امرا، وضابطان، درسعادته کله‌مدکلری کبی، حتی تبدیلهوایه سوقی ایجاب ایدن ضعفا وبیچارکانك بیله درسعادتك سمت وجوارینه اوغرادلمقسزین . اوزاق محللردن کمال مشقتله مملکتلرینه سوق ایدیلیر ، و اثنای راهده اشبو مشقته تحمل ایده‌میوب وفات ایدنلرده بولنور ایدی .

ارکان ، امرا و ضابطاندن بری بر تقریب درسعادته کلدیکی خبر آلندیغی دقیقه‌سنده و لو که کیجه یاریسی اولسه، آنی بولوب خانه‌سندن تحت‌الحفظ مرکز قوماندانلغی دائره‌سنه ایصال وهیچ بر کیمسه ایله اختلاط ایتدیرلمکسزین ایلك واسطه ایله قطعه‌سنه سوق وجزا دخی ترتیب ایتدیریلیر ایدی .

اشبو مشکلات معروضه‌دن مقصد خفی ایسه اوچ نوع اولوب برنجیسی ترفیع رتبه، ویادرسعادته ترخیصی، انها اولنان ذواتك. خاقان مغفور جنتمکان سلطان مراد مرحومه ، و (ولیعهد سلطنت) الیوم جالس اورنك خلافت و سلطنت عظما اولان پادشاه مشروطیت‌پرور پادشاهمز افندمز حضرتلرینه منسوبیتی اولوب ، اولمدقلرینی آکلامق . ایکنجی مقصدایسه بالاده عرض وبیان قلندیغی وجهله درسعادتده، کمال رفاهیتله یاشایان عسکرك احوالنه واقف اولمامق، اوچنجی مقصد ایسه ارکان ، امرا ، و ضابطانی صویمق ! آووتمق ! مقصدی ایدی . زیرا درسعادتده بولنان مخدوم پاشالر! داماد بکلر! برطاقم نا اهللر، وکروه جواسیس ، شمندوفر سرعتیله . صیق صیق ترفیع ایتدیریلوب بودجهٔ عثمانیی برباد ایله خزینهٔ ملت تام طاقیر قالوب ، دولتك افلاسنی موجب اولدقلری جهتله . اردوی همایونلردن انها ایدیلان مغدورینك اکثریسنك ترفیعلری جهتنه کیدیله‌میوب ، بو دجه‌نك شمدیلك مساعده‌سی یوقدر دیه صودن جواب ویریلیر ایدی . بو سببدن مأذوناً درسعادة عزیمتله حقلرینی ، آرامسونلر ، و استانبولك احوال عسکریه‌سنه‌واقف اولمسونلر ایچون محکمه‌ده داییسی اولمیان بیچاره‌لره دخی مأذونیت ویرلمك امکانك خارجنده ایدی .

ایشته عاجزلریده بوزمرهٔ بیچارکاندن بولندیغم یعنی محکمه‌ده دایم

اولدیغی ایچون بولندیغم ایکنجی اردوی همایوندن تواریخ مختلفه‌ده متعدد استدعا تقدیم ایله تمام درت دفعه انها اولندم. هرانهایه برده ترجمهٔ حال ورقه‌سی تنظیم ایدیلوب وحاملی بولندیغم نشان ومدالیه برات همایونلرینك بر صورتلری ، چیقاریلوب هر برینه دخی پول الصاق ایله مقام ظفر پیکره ! اردوجه تقدیم قلندیغی حالده هیچ برینك ثمره‌سی کورلمدیکی، وتواریخ مختلفه‌ده دخی اون بشی متجاوز تلغراف کشیده ایلدیکم حالده حق دکرمنده اولور دنیلوب ترویجی جهتنه کیدلمدیکی کبی ، سوکیلی جکر پاره‌م اولوم دوشه‌کنده بولندیغنی خبر آلدیغم حالده جنازه‌سنده بولنمغه بیله مساعده ایتمدیلر . درون کتابده مفصلاً حکایه قلنه‌جغی وجهله تمام یکرمی بر سنه ، یالکز بر رتبه‌ده یعنی قول آغالق رتبه‌سنده براقدیرلدم. شو مدت ظرفنده دخی خانه صاحبم اولان بقال آندون قدم پیدا ایتمش اولمغله اورته کویده برقریه‌یه پاپاس اولدی . مکتبده‌کی خدمه‌لریمزك کیمی مدعیٔ عمومی معاونی! کیمی جراح میرالایی وکیمی میرلوا رتبه‌لرینی احراز ایلدیلر . فقیر مکتبدن چیقدیغم تاریخده، هنوز بعدالتلقیح آثار حمنده برطاقم تحولاته دوچار اولان مخلوق جدیدلر، بلاخره بیویوب بعدالتحصیل بنم بولندیغم رتبه‌نك قات قات فوقنده رتبه‌لر احراز ایلدکاری حالده ، عاجزلرینك ایسه حالا بویله بر رتبه‌ده یکرمی بر سنه بیراقدیرلمسی کیفیتی ایسه بلکه مار العرض تقدیم قلنان مختصر ترجمهٔ حال ورقه‌لرندن ، احوال خصوصیه مضبطه‌لرندن ، نه قیراطده بر مأمور اولدیغمی اولیای امور افندیلرمز حضراتی ! استدلال ایده‌مدکلری وارد خاطر عاجزی اولمغله اوروپالیلرك قرمزی کتاب ، ماوی کتاب ، صاری کتابلری کبی عاجزلرینکده فقط بیاض اوراق

اوزره مفصل وکتاب شکلنده بر ترجمهٔ حال ورقه‌سی تنظیم و نسل اخیره‌ده برفکر ویرمك و یادکارم اولمق اوزره عادتا ایکنـه‌دن ایپلکه قدر هر نه‌که بیلیور ایسه‌م جمله‌سنی یازوب حاضر ایده‌یم بر دها مقام ظفر بیکره انها اولندیغمده طبیعی ترجمهٔ حال ورقه‌سی طلب اولنه‌جغندن احوال خصوصیهٔ عاجزانه‌م، اولیای امور افندیلرمزن حضراتنجه‌ده تماماً استدلال قلنسون ایچون قرار قطعی ویرمش ایدم. او صره‌ده یعنی اوچیوز اون طقوز تاریخنـده ادرنه بلغـار اختلالی ظهور ایلدی. عاجزلریده قرق کلیسـا داخلنده طرنوه‌جق قضاسـنه تابع کوکتپه موقعنـده تجمع ایتدیریلان ردیف طـابورلرینك امور صحیه‌لرینه مأموراً محل مذکوره کوندرلدم.

اشبو کوکتپه دنیلان محل ایسه بربلقـان، وعینی اسمده تخمیناً ایکیوز خانه‌لی طوپراغی منبت، ومحصولدار، واهالیسی عمومیتله بلغار واطرافی اورمانلق وخط امتیـازه قریب برکویدر. بنم کیتدیکم زمان مذکور کوی قسماً احراق ایدلمش، دیکر قسـمیده خراب اولمش برحالده بولدم. اهالی عمومیتله شرقه قاچمشـلردی. اوسـنه حسب‌الایجاب اوراده قشلایه‌جغمز حقنده ویریلن امر اوزرینه عسـکرك اسـکانی ایچون ایجاب ایدن زملکلر یاپدیرلمغله عاجزلریده زملکلره یقین بولنان وبرقسـمی یانمش اولان اشبو کویك خراب خانه‌لرندن برینی که:

نه‌قپو صاغلام نه‌اشیك هرطرفی دلیك دشیك
صاللنمسی‌صانکه بشیك صالنجق‌دیك ای ملت

ممکن مرتبه تعمیر ایتمك وایجاب ایدن محللرینی تخته‌لرله قپاتمق اوزره یانغین محللرندن چیوی طوپلایوب فوقانی بولنان براوطه‌سنی

اقامت ایده بیله‌جکم برحاله کتوردم. شویله که اطرافه ناظر اولوب فقط جامی چرچیوه‌سی غیر موجود ایکی پنجره‌سنی خارجدن تخته‌لرله قپادوب یالکز اطرافی کورمك اوزره برر اوفاق جام پارچه‌لرینی هرایکی قپادیلان پنجره‌نك تخته‌لرینی چاقی ایله اویوب کچوردکدن صکره اطرافنی چیریشله کاغدلدم. اوطه‌نك دوشه‌مه‌سی ایسه مندر یرینه بر پوستکی، رحله مقامنه قائم، برغاز صندیغی و یانندهکی دیوارده آصیلی ایجابنده یاصبور چکمك اوزره ایری فصولیه دانه‌لرندن کبیر برتسبیح. واوطه‌نك برطرفنده ایسه جسیم برکوی اوجاغی و آنك قارشو جهتنده ایسه برکرمویت، فقط پرنج چواللرندن دیکلمش وایچریسنه صمان طولدیرلمش بریتاق وقالین مهاجر بزندن دیکمش اولدیغم جیبینلك ایسه مذکور اوجاغك دومانندن صاریلق علتنه اوغرامش انسانلرك بکزلری، کوزلری کبی صرارمش برحالده ایدی، زیرا:

ایشلر آچدی اشبو اوجاق　　اودون یاقدم قوجاق قوجاق
آرادم قاچمغه بوجاق　　بشقه یر یوقدی ای ملت
یاقسه‌م چوتجه اولور دومان　　یاقمسه‌م صغوق پك یمان
یازسه‌م اولور قوجه رومان　　شو سرکذشتی ای ملت
صراردی نمده بکزم　　طیقاندی زیفیردن کنزم
نقدر وار ایسه سیزم　　آیاقلنمشدی ای ملت
اوطه دکل صانکه چارداق　　چوق چای ایچدم بارداق بارداق
ایترسك قورویی هپ یاق　　تأثیری یوقدی ای ملت
سقفی دلیك صولر آقار　　یتان یپلدیزلره باقار
سیر وحرکتك چاقار　　منجم اولور ای ملت

ماحصل بویله براوطه‌ده برقش ایکی بایرام چیقاردیغم کبی، کیجه‌لری ایسه اوچ نهایت درت ساعتدن عبارت اولان اویقو واستراحتم دخی مذکور یتاق اوزرنده وقوعبولمقده ایدی .

لکن آناطولی وروم ایلیده‌کی فقرانك وقوجه‌لری، یمن چوللرنده شهدا مزارلغنده خواب ابدی‌یه یاتمش طول قاریلرك ، واوکوزینك برتکنی سالیانه‌جی ویرکو پاره‌سندن دولایی صاتمش ! تك اوکوزله برلکده صاپانه‌قوشولوب تارلاسنی سورمش، اقشام‌اوزری‌ایسه وفادار اوکوزیله کلبهٔ فقیرانه‌سنه عودت ایدر ایکن هرایکی طرفنه باشنی صاللایه‌رق ولسان حال ایله صاحبه‌سنه : سن مراق ایتمه ترلایی سوردیکم کبی خارمان زماننده دوودنه‌ده قوشولوب بعده حاصلاتمزیده صرتمله طاشیرم ، دیه صاحبه‌سنه کویا تسلی ویرییورمش کبی آخوره کیروب ، بیچاره کویلیده قورومش کرتی [*] چاودار اکمکنی یدکدن صکره یاتمه زماننه قدر قرا کلقده اوطورمغه محکوم بیچاره‌لر کبی ، بنده لامباسز مومسز قرا کلقده بو اوطه‌نك پنجره‌سی اوکنده اوطوروب اوفاجق چامدن اطرافمزی ساعت یدی، سکزلره قدر نوبتجی کبی کوزتمك مجبوریتنده ایدم . اشبو چله خانه‌یه متصل دیکر براوطه‌جقده بنم کبی قرا کلقده یاتمق مجبوریتنده بولنان جان یولداشم اولان خدمتجی نفرم، قهرمان احمدی اویاندیروب بعده بنده برقاچ ساعت قدر اویقو کسدیردیکم مدت ظرفنده او قهرمان نفر کندی اوطه‌جغنك اوفاجق جامندن اطرافی ترصد ایدر ایدی . فقط خانه‌مزك قپوسی ، ودیوارلری ، صاغلام ایدوکندن آنسزین اشقیانك کلمسندن خوفمز یوق ایدی .

---

[*] کرتی بیات دیمکدر .

بناءً علیه شاید کلمش اولسه‌لردی احمدك تللی ماوزر قورشونلریله اکرامده قصور اولنمیه‌جغی طبیعی ایدی . بالیکسر، ودیکیلی ردیف طابورلریله یارم بطاریه جبل طوپلری دخی کویه برایکی دقیقه‌لق مسافه‌ده زملکلرده، و برقسمیده چادرلرده اقامت‌ایدییورلردی. موسم ایسه کانون‌ثانی اولوب اطراف بتون بیاض جامه‌لره بورونمش ایدی . چوق دفعه‌لراورماندن‌قوردلرك کیجه،خانه‌مزك اطرافنه قدرکلدکلرینی کورر ایدك .

ایشته بویله برمحلده اقامتمك‌ایکی‌سببی وار ایدی (١) تنهالغندن استفاده ایله جمع خاطره ایدوب یازی یازمق مذکور ترجمهٔ حال کتابنی یعنی اشبو کتابی وجوده کتورمك وایچمزده آغزی قاره بولنمسی ملحوظ ایدوکندن اوکیبلردن صاقنمق ایدی . چونکه اخلاقزی زمان بوزمش ایدوکندن هرکس کندی تفیضنی دیکرینك آیاقلری آلتنه، قارپوز قابوغی قویمه‌سنده آرایور ایدی . اویله بر زمانکه ، سایهٔ شاهانه‌ده ! آز اوغللر بابالرینی، قاریلر قوجه‌لرینی قارداش قارداشی ژورنال ایدوب محو ایتدیریورلرایدی. ینه بوسایه‌ده خفیه‌لر، جاسوسلر، ناا‌هللر ! احسانلره غرق‌وبیوك رتبه‌لره‌نائل مقام ومأموریتلره آسانسوردن دها چابوق چیقیورلر ایدی . (٢) سبب ایسه مقدما ترفیع حقنده اردو مشیرینه براستدعا تقدیم ایتمش ایدم . اردو سرطبیبی مرحوم عونی پاشاده فی‌الحقیقه قدملیدر ، غیوردر چالیشقاندر . مغدوردر دیه حقی سکوت ایتمیوب مذکور استدعایی تصدیق ومقام مشیریته تقدیم ایلمش‌ایدی . براز مدت مروردنصکره مذکور استدعا معامله کوروب اعلامی یازلمش مشیرپاشا موجبنجه‌سنی باصمش اولدیغی حالده تکرار سرطبابته اعاده قلنمش اولمغله فقیر

كوكته‌ده ايكن مذكور استدعاني سرطبيب پاشاده رسماً طرفه‌ارسال
يتمش ايدی . باقكز نه‌غريب براعلام يازيله‌رق سرطبابته اعاده
يدلمش ايدی : ترفيعه كسب استحقاق ايتمكلك فوق العاده اوله‌رق
رارلق و حسن خدمته متوقف بولنمش اولديغندن ترويجی جهتنه
كيديله‌ميه‌جكنك مومی‌اليه تفهيمی ضمننده سرطبابت جانب بهيه‌سنه.
يشته بويولده غريب براعلام اولنمش ايدی . شو جواب اوزرينه
چوق مأيوس اولدم . شمدی شوراجيقده بر سؤال وارد اولنيور .
وصره‌لرده اردوی همايون مشيری ايسه عارف پاشا مرحوم ايدی .
توجه بر اركان حرب همده ياور اكرم اولان برذات برطبيبدن
كلنيلان حسن خدمت نه‌ديمك‌اولديغنی بيلميورمی ايدی،كه بويله بر
علامه موجبنجه‌يی باصديروب تكرار سر طبابته اعاده ايلدی ؟ اوت
بوكا جواب اولمق اوزره هرنقدر بيوكلرمز ايچريسنده بيوك خطالر
يده‌جك مثلا حطـی خطيب، ظن ايله خطيأت ايدن كيمسه‌لرده
وارايسه‌ده اعتراف ايدرمكه مذكور استدعايی، اعلامی، مشير پاشا
ه‌كوردی ونه‌ده موجبنجه ديدی . مرحوم مشاراليه اطبايی چوق
سور،وخدمتلرينی تقدير ايدر، وبندكانی مادة تلطيفاره غرق ايتديكی
زمان بز اطبايی دخی اسانيله تلطيف صره‌سنده مادة دخی ايلمكلرده
ولنور ايدی. معلومدركه مهر كيمده ايسه سليمان زمان اودر . ايشته
وصره‌لرده مشير پاشانك هم ولايت وهمده اردوی همايون ايشلرينه
اقق كبی مشغوليتی چوق اولديغندن هربر امورينی كندوسنه حواله
رمهر ذاتيسيله موجبنجه تمغاسنی امنيت ايلديكی ، وادرنه‌نك كوچك
القانلرينی بن براتدم خلياسنده بولنان وكنديسنی ديو آينه‌سنده
كورن رجالدن شهوت، وشهرت پرست برينك النده‌ايدی . هرنه‌حال

ايسه اسکی دفترلری قاریشدیرمق ارزوسنده دکلم، زمان اونی میدانه چیقاردی . والحاصل بر طبیبدن یرارلق حسن خدمت بکلمك نه دیمکدر ؟ بوجهتی بردرلو هضم ایده‌مدم . ثانیا اوتوز ایکی سنه دنبری خلیجده لنکر انداز، و آلتلرینی مدیه‌لر بوروبه‌رك! چوروملکه محکوم وبرکونده صو آلوب باتمق اوزره وقت وساعتنی بکلیان دونمامزکبی اوصره‌ده بنده اون‌طقوز سنه‌دنبری، قپو قدر دیپلومایی حامل بولندیغم حالده قول آغالق رتبه‌سنده بکلیور ایدم . صنعتم خسته تداوی ایتمك، وهر درلومقروبلره معروض بولنمق کبی تهلکه ایچریسنده بولنوب هم‌جنسمك دوچار بولندیغی الام واضطرابلرینی تخفیف وتشفیه‌سنه وقف وجود ایتمش انسانیت‌خادمی بولنمقله مفتخر اولدیغم جهتله دها نه‌کبی یرارلق ! حسن خدمت بکلندیکنه بر درلو عقل ایردیره‌مدم. حالبوکه شو کوکتپه بالقانه کلمزدن اول واسیاقوز قره‌ماتیق ، طرنوه‌جقده‌ده ایفای وظیفه ایلمش ایدم . کوکتپه‌ده ایسه ایکی بیك کشی‌یه قریب برقوتك امور صحیه‌لرینه رأساً مأمور بولنیورایدم. رفاقتمده اجزاجی اولمدیغی کبی موجود معالجات متنوعهٔ کیمیویه‌دن مراجعت ایدن خسته‌کانه مقدار طبیده ویرلمك اوزره کرك حساس، وکرك عادی بر ترازی‌ودیرهم اولمدیغندن، اردوی همایونه ویقین بولنان خسته‌خانه‌لر طبیب اوللکارینه باتلغراف! باتقریر فریاد ایلدم. ترازی، دیرهم ایستدم، هیهات هیچ برتأثیری کورلمدی! ادارهٔ مصلحت ایدلمسنی مناسب کوردیلر . درسعادته یازدق‌ورودنده کوندریرز دیدیلر. بوجواب اوزرینه فتور کتورمیوب ثانیا اونده بر دانه یانمسی میسر اولمیان اومعهود کبریت قوطولرینك‌قپاقلرندن برترازی یاپوب، وبغدای دانه‌لریله‌علاج‌طارتوب، ایجاب ایدن خسته‌کانی‌تداوی

ایلدم حمدوثنالر اولسون آدم أولدورمه‌دم! دها بوندن بیوك بر یرارلق وحسن خدمت اولورمی ؟ دها تجاوزی نظماً عرض ایده‌یم .

یازه یازه بز او صاندق اوچ ماهده کلدی درت صندق
بر بر آچوب باقدق کتان تخمی ای ملت
درت دفعه یازدم ترازی آکلاده‌مدم بن رازی
قیش کچدی کتوردك یازی حالا کله‌جك ای ملت
کوندرمشلر درت صوبه صاچ یازمشلر خسته خانه آچ
آغاردی باشمده هپ صاچ اختیار اولدم ای ملت
اشیا تجربه یورغان یوق امرلر کلوردی بر چوق
الزم اولان هیچ برشی یوق وار ظن ایتمشلر ای ملت
واردی برقاچ ویران خانه کویا آچدم خسته خانه
یانیروب باقدم چوق جانه شفا بولدیلر ای ملت
چیچك علتندن ناشی یاپدم عسکره آشی
چوق شکر کیمسه‌نك باشی آغرمدیدی ای ملت
عون عنایت باری یوق ایدی عالل ساری
یالکزدم آه وزاری چکمکده ایدم ای ملت

مقدمه‌نك اوزونلغندنطولایی جانکز صقلمسون بر فکر ویرمك ایچون یازییورم، اصل تفصیلاته ایلروده ابجده باشلار کبی باشلایه‌جغز شمدیلك الف به‌ده‌یز دیمکدر .

ماحصل اردوی همایونك اوغریب وعجیب اعلامی اوزرینه همان بزی طرنوه قوماندانلغنه دیکری اردوی همایون سر طبابتنه اولنق اوزره . یدی ماهده آنجق آله‌بیلدیکم برمعاشیده تلغراف، اجرتنه ویروب کشیده ایتدیردم .

صورت تلغراف

ترفیعه کسب استحقاق ایتمکلك فوق العاده یرارلق و حسن خدمته متوقف بولندیغی معامله لی استدعای عاجزیده مشیریت جلیله نك اعلامندن آکلاشلدی . مسلك طبابتده شمدی یه قدر کوسترهمامش اولدیغم یرارلق و حسن خدمتی بعدما اشقیا تعقیباتنده کوستره بیله - جکمدن مساعده بیورلمسی بابنده فرمان

اشبو تلغرافه بر دها جواب ویرن اولمدی . شمدی شو قرار - کاهك خارجنده بولنان اویله بر خراب خانه یی . انزوا کاه اتخاذ ایتمکلکمك سببی نه اولدیغی البت آکلاشلدی . شاید خراب خانه نك اطرافه، کویده کیمسه یوقدر ظنیله، اشقیا کله جك اولورسه ، مازغالدن نشان آلوب بلکه بر دانه سنی خاك هلاکه سرر، ویاخود یاره لی طوتار ایسه م ایشته سزه یرارلق و حسن خدمت دیه کندیمی کوسترمك آرزوسنده بولنمسه ده . هیهات که اوصره لرده ، اصل اشقیا داخلده اجرای تخریبات ایلمکده اولدیغندن . بزم خانه نك سمتنه ایسه اشقیا دکل . یولنی ایزینی شاشیرمش چوبان بیله اوغرامدی .

ایشته بو انزوا کاهك . تنهالغندن استفاده ایله ممکن مرتبه علی طریق الاختصار خاطراتمی جمع ایدوب اشبو کتابی مسوده حالنه کتوردم . و اسمنی ده (ایضاح حقیقت) تسمیه ایدوب ایکی قطعه اولمق اوزره بیاضه چکوب ، ایجاب ایدن نشان، و مدالیه لرك، برات همایونلرینك دخی برر صورتلرینی چیقاروب . ایلروده برینی مقام سامیٔ ظفر پیکر ! افندمزه و دیکر برینی دخی چوروکلك جهتنه یعنی تفتیش عسکری قومیسیونینه تقدیم ایدوب بعده همان حدودی

آشمق اوزره حاضرلنوب وقت فرصت کوزتمکده ایکن . اشقیا کیفیتی، پاموق ایپلکیله باغلاندی. طابورلره عودت امری ویرلدی. عاجزلریده انطالیه لوا دائره‌سی مملولین معاینه‌سنه مأمور اولدم. بر سنه صکره محل مذکوردن عودتمده . ادرنه . بعده طابورمز تکفور طاغنه مأمور ایدلدی . اشرف ساعت دخی کلش اولمغله بز تکفور طاغنده‌ایکن شانلی‌اردومز غلیانه‌کلوب تلغرافخانه‌یی اشغال ایلدی. هیکل استبداد قورقوسندن جمله‌مزی برر درجه ترفیع ایتدیردی . بعده انقلاب مقدسمزده شانلی بر صورتده‌وقوعه‌کلدی . عاجزلرینك (ایضاح حقیقت) یعنی اشبو مفصل ترجمهٔ حال اوراقده اونودیلوب کتبخانه‌مك بر کوشه‌سنده قالمش ایدی .

ثانیا . دیرلرکه صاقله‌صمانی،کلور زمانی. فهواسنجه بودفعه‌تمندن عودتمده‌فرصتی‌غنیمت بیله‌رك خاقان‌مخلوعك. دور منحوس‌استبدادده بزی‌کورمکه‌براقدیغی. اسکندریه، مصری، سویشی، پورت‌سعیدی ، قناللرینی، سرعتلی‌شمندوفرلرینی، آلکتریقلی تراموایلرینی، تلفونلرینی اسفالت دوشه‌لی صوقاقلرینی، کنیش جاده‌لرینی، کاشانهٔ فرح‌فزالرینی . اهراملرینی، استاتولرینی. موزه خانه‌لرینی. والحاصل هر بر شایان‌تماشا اولان محللرینی، بر دقت کامله ایله مشاهده و آلیجی کوزیله تدقیق ایدوب بر فکر ایدندم . مکردنیاده بویله منتظم مملکتلر ، چالیشقان انسانلرده وارمش ! دیه حیرتلره دوچار اولدم. آغزم آچیق قالدی . عادتا سمه اولمشدم . عودتده دخی پیره‌یه چیقوب آتنه‌یی دخی‌برقاچ ساعتلر کزدکدن صکره اورادنده بر فکر ایدندم . بعده درسعادته عودت ایلدمسه‌ده شمدی بن اسکی بن اولمدیغمی و بکا بر حال واقع اولدیغنی حس ایتمکده‌یم .

آننه بکا بیله‌مم نه اولدی ؟

فهواسنجه دماغمده برنوع راحتسزلك حس ایدییورم ! هرشی بکا
پك غریب کورونیور برشی بکنه‌میورم. جاده‌لر، صوقاقلر، ترامواییلر،
هر شی کوزمه پك چیرکین کورنمکه باشلادی . کاشکی شو مصر
سیاحتنی ایتمامش اولسیدم. کاشکی او انتظام حالی کورمامش اولسیدم
دیورم. معلومیا، کوزکوریر کوکل چکر دیرلر . ایشته‌بنده مملکتمزك
اویله منتظم بر حالده اولمسنی آرزو ایدرم . بو دفعه جانمك صقنتیسندن
کتبخانه‌نی تنظیم ایدییورکن اوراق پریشان آره‌سنده شو کتابك
مسوده‌لری کوزیمه ایلیشدی . چیقاروب سراپا اوقودم . او آنده
فاضل محترم احمد مدحت افندی حضرتلرینك : یازکز یازکز اولاد
وطنك استفاده ایده‌جکی شیلری یازکز بیوردقلری خاطر عاجزانه‌مه
کلدی. بناءً علیه بنم بوکتابمدن اولادوطن عجبا، نه‌کبی براستفاده ایدردیه
دوشوندم. معلومیا اسلاف کرام حضراتنك آثاری کبی، عصرلرجه پایدار
اوله‌جق کوپریلر یاپدیره‌مم. و بوکون خرابیتلری وقتیله موجودیتلرینی
بیلدیرن، چشمه‌لروجوده کتوره‌مم. باری شو کتاب نصرالدین خواجه
مرحومك کتابی قبیلندن اولمق اوزره نسل اخیره بر یادکار اولور
امیدیله میدان انتشاره وضعنی قرارلشدیردم . بمنه تعالی بوکاده موفق
اولدم . بناءً علیه هرنقدر دکری یوقسه‌ده کسیك باش حکایه‌سی بطال
غازی و قان قلعه‌سی ، طوطی نامه ودها بوکاممائل حکایه‌لر کبی افسانه
اولمیوب،مندرجاتی صرف حقیقی، سرکذشت وعجیب حکایه‌لر. تاریخدن
آلنمه و محترم ادبا و فضلامزك آثار مرغوبه و ممدوحه‌لرندن اقتباس
اولنمه مثاللر . دلیلار . فقره‌لر ، حکایه‌لرله زینتلندیرلمش و هر کسك
حتی محترم ولی نعمتمز اولان کویلی عموجه‌لریمزك آکلایه بیله‌جکی

ساده بر طرزده یازلمشدر . اوقویانی هم کولدیرر . هم اکلندیرر . وهمده حدتلندیرر عجیب . غریب بر ترك (رومانی) در

شوراجیقده اعتراق ایده جکم برشی واردرکه بشریت حالی وقوعه کلمش اولان قصور وخطالرمك عفونی مطالعه سنه تنزل بیوران ذوات کرامدن رجا و استرحام ایلرم . (ومن الله توفیق)

دوقتور

جمیل

﴾ ایضاح حقیقت ﴿

جناب آفریننده‌ٔ کائنات ید قدرت خفیهٔ الهیه‌سیله خلق ایلدیکی موجود ذوی‌الحیاتك اك اشرفی بولنان نوع بشری حیوانات ونباتات کبی ایکی وظیفهٔ طبیعیهٔ فیسیولوژیه‌نك اجراسیله مکلف قیلمشدر. بوایکی وظیفه‌دن برنجیسی شخصك بقاسنه خدمت ایتمك. ایکنجیسی ایسه عرقنی ادامه ایتمك مجبوریتیدر. شخصك بقاسی کیفیتی نصل تغدیه محتاج ایسه ادامهٔ عرق ونوعنك بقاسی کیفیتی دخی وظائف اعضای تناسلیه‌سنك، قانون طبیعتك کوستره‌جکی لزوم اوزرینه وقت‌معیننده بحق‌اجرای وظیفه‌ایله القاح کیفیتنك اجراسنه وابسته‌در.

بوحکمته بناءً جناب خلاق کائنات مخلوقات موجوده‌نك علوی طبقه‌سنده بولنان نوع بنی بشری مارالعرض وظائفك اجراسیچون بری ذکور، دیکری اناث، اولمق اوزره ایکی جنس خلق بیورمش اولدیغندن ایشته بو ایکی بشرك یعنی جنسینك برلشمه‌لرندن فعل طبیعیٔ زوجیت نتیجه‌سی اوله‌رق القاح کیفیتی حصول، وبو وقته قدر غیر موجود بر وجودك عضو مذکور داخلنده تشکل ایله کماله ایریشوب وقت معیننده تولد وظهوری قانون طبیعت اقتضاسندن بولنمش اولنغله ایشته عاجزلریده بو قانون طبیعت مقتضاسنجه هیچ ایکن! ازلدن موعود اولان موجودیتم ایچون پدر دنیلان بر ذکور والده دنیلان براناثك، شرائط مذکوره داخلنده اوله‌رق اتحادندن

فعل طبیعیٔ زوجیت حصولیله القاح کیفیتی نتیجه‌سی اوله‌رق، وتخمیناً
بیك عدد حوینانی جامع بر داملهٔ مایع منوینك آنجق بر ذره‌سندن حاصل
طقوز ماه او بر کون قدر ازلدن تقدیر قلنمش اولان مدت غیبوبیتمی
رحم مادرده دنیلان، آرمودی الشکل بر عضو مجوف داخلنده اکمال وشو
مدت ظرفنده دخی بر چوق انقلاباته دوچار اولدقدن صکره عناصر
اربعه‌دن متشکل فقط بشر شکلنده، وروح دنیلان بر جوهر بسیط
وبو جوهر معنوینك حاملی اولدیغم، وبنم موجودیتم ایچون بر داملهٔ ده
بیك عدد رض ایلنان دیگر طقوز یوز طقسان طقوز حوینانك محو اوله‌رق دنیا
دنیلان بو محنتخانهٔ عبرتکاهه کتورلدم. رحم مادردن حین خروجمده
فریاد وفغان ایدیورکن ذاتاً ضیایه آلشمامش اولان کوزلرم اطرافی
حیرتله تماشا وتجسس ایدوب ماهیت اشیایی آکلامق مراقنه دوشمش
ایدی ! لکن هنوز کندمك نه اولدیغندن معلوماتم یوقکن بر سوق
طبیعی بکا بو تجسسی یاپدیریور ایدی . اودقیقه‌ده دها بر چوق
احتیاجات ظهور ایلدی . شویلکه . بر محبت متقابلهٔ مشروعه‌نك
نتیجه‌سی اوله‌رق، وجود بولان جسم نازکم، بر دنبره هوا دنیلان جسم
مرکبله تماسه کلمسیله اوشومك دنیلان حاله کرفتار اولدم . (حالبوکه
بنی یوقدن وار ایدن صانع حقیقی ایسه رحم مادرده ایکن وجودیمی
۳۸ درجه بر مایع ایچریسنده بولندیریور ایدی . بو حالده البسه‌یه
احتیاجم، وتأثیرات هوائیه‌دن، خوفم یوق ایدی.) ثانیاً اجزای بدنیه‌مك
تجددی، واعضامك سرعتله نشو ونما بولمسی ایچون دخی بر غدایه محتاج
ایدم . حالبوکه دها بن دنیایه کلمزدن اول، بنی رحم مادرده بسلیان
جناب خلاق کائنات، هضمی آسان، وقوهٔ غدائیه‌سی وجودمله همسیان

وخواص مخصوصه‌یی جامع وترکیبنده کمیکلمك دخی نشو ونما وتحجم ایتملرینه بادی، لبن دنیلان مایع مرکبی خلق بیورمشدی.

هنوز قدرت وقوة مالك دکل ایکن ، انسجه واعضـام تدریجاً نشو ونمابولدقجه، قوت وقدرت کسب ایتمکه باشلادم. وعقلی قابم اولان قحفم ایسه، تقرداق حالنده ایکن کیت کیده تعظم ایدوب ودروننده بولنان جوهر دخی طبیعی نشو ونما بولمقده ایسه‌ده هنوز آق، قره‌یی فرق وتمییز ایتمکه مقتدر دکل ایدم.

حین ولادتمده بنده موجود اولمیان بر طاقم اعضا ایسـه بعده قسم قسم ظهور ایتمکه باشـلادی . یعنی صره ایله آغزمده اینجو دانه‌لری کبی دیشلر پیدا اولدی . که هنوز سن طفولیت اولیده ایدم . کیت کیده انسـجه اعضامك حرکت ترکیبیه‌سی، حرکت تحلیلیه‌سـنه تقدم ایتمسندن وجودم، کسب قوت ایدوب اشیای خارجیه‌نك تأثیرینه تحملم تزاید برله ، قحفمك ایچرسنده محفوظ جوهرکه، قوای عقلیه وملکات ذهنیه‌م دخی، جلوه نمای کشاد وشعلهٔ ادرا کمسنوح وصدور ایتمکه باشلایوب ، علوم ابتدائیه تحصیلنه سعی وغیرت ایده‌جك چاغه کلمش وهر نقدر آجی‌یی طاتلی‌یی فرق وتمییز، وسن شباتده بولنیور ایسه‌مده، کندمك نه اولدیغنی هنوز بیلمیور ایدمکه، پدرم بنی اسکدارده پاشا قپوسنده کائن قستقلی نام مکتبه باشلاندیروب بر مدت مشـاهیر حفاظدن حاجی صبری افندی مرحومدن مبادئ علوم دینیه تحصیل ایلدم . بعده رشـدیه‌یه دخول ایده‌جکم صرده . دها بن هیچ ایکن! بنم بوعالم فانی‌یه کلمکلکمه یعنی قانون طبیعت مقتضاسی نوعنك بقاسنه خدمت وبعده رحمتله یاد ایتدکلکم ایچون بنی خیرالخلف اولمق اوزره یتشدیروب تحصیله سوق ایدن رحمتلك پدرم حاجی صالح افندی

ملغا ، دار شورای عسکری حربیه قلمی خلفای متحیزاننده ایکن سکسان یدی تاریخنده آلتمش بش یاشنده عقلی باشنده اولدیغی حالده انزوا کاه ابدیسنه چکلدی. هنوز اوکسوزلکك ، باباسزلغك تأثیرات الیمندن، بی‌خبر ایکن دها مدهش بر وقعهٔ الیمه ظهوره کلدی ، شویله که بی طقوز ای اون کون قارننده کزدیرن، بعده سینهٔ شفقتی اوزرنده بسلیوب بیودن سوکیلی ننه‌جکم دخی پدرمك وفاتندن برسنه صکره ترك عالم فانی ایلدی . ایشته بو صره‌ده بن هم اوکسوز، وهمده یتیم قلمش اولدیغمدن ایکی آجی‌یی بردن دویمغه باشلادم. رحمتلك همشیره‌مك غیرتی وپدرم مرحومك خیرخواه دوستلرینك تشویقیله طوپ طاشی رشدیه‌سنه دوامله اکمال تحصیل وشهادتنامه اخذ ایله ، طقسان تاریخنده دخی مکتب اعدادیٔ طبینك احتیاط صنفنه دخول ایله مع طبیه اونبر سنه قدر کوز نوری دوکوب دیرسك چوروده‌رك اکمال تحصیل دنصکره فی ١٦ تشرین اول سنه ٣٠١ تاریخنده با دیپلومه نشئت، وعهدهٔ عاجزانه‌مه دخی یوزباشیلق رتبه‌سی توجیه بیورلدی .

تاریخ نشأتمدن شو بولندیغمز یکرمنجی عصر مدنیتك ، یکرمی درد نجی سنهٔ رومیه‌سنك ، شهر نیساننك اونبرنجی یوم مبارکی اولان یعنی شمس حریتك طلوع ایلدیکی مقدس بر کوندر . ایشته بومبارك کونه کلنجیه‌یه قدر ، خدا بیلورکه عجم چاپاری کبی، کوندرلمدیکم وکزدیرلمدیکم محل قالمدی دیمش اولسه‌م مبالغه ایسه‌ده یلان سویلامش اولورم زیرا :

ارنوود ، ترك ایله ، لاز ، کرد ، وعربستانی
سایهٔ شوکت ! ایله کزدی طولشدی بو فقیر
روضهٔ پاك نبی خاکنه رومال اولدم
آلدی چوق خیر دعا شاه جهان ! کشورکیر

عزم راه ایتدم اوسال ناقه ایله مکه‌یه بن
عرفاتده بولنوب اولدی اوییل حج کبیر
وقفه‌یه طورمش ایدم صدقیله لبیك دیه‌رك
صانکه محشردی اوکون جمله آلدق تکبیر
ملت اوغرنده ایدوب بونجه‌سنه عمری کتاه
رهبرم صدق وصداقت دکلم مرد شریر
ماحصل کزمدیکم کیتمدیکم قالمدی یر
باشکز آغریمسون دیه کسوب سوزی قصیر

شویله‌که اوچیوز بر، واوچیوز اون اوچ، یونان محاربه‌لرنده و اوچیوز اون طقوزده دخی قرق کلیسا بالقانلرنده ظهور ایدن بلغار اختلالنده اشقیا چته‌لرینك تعقیباتی ایچون، جنود عثمانی طابورلریله بالقانلرده بولندم. حاصل والکلام، هر زده‌بر آفت ظهور، وبرطبیبك بولنمسنه لزوم کورلدیمی؟ مطلق فقیر اوراده‌موجود ایدم . بناءً علیه هر زده بولنور ایسه‌م بولنه‌یم، استادمدن آلمش اولدیغم نصیحت اوزرینه، خدابیلورکه صدق وصداقتله چالشمغی وظیفهٔ مقدسه‌می حقیله ایفا ایتمکی، کندمه رهبر اتخاذ ایتمش ایدم . چونکه قرنجه قدرتجه چالشمق، وطنه ملته خدمت ایتمك میل طبیعیسی وجدانمده وخواب وراحتمی ترك ایدوب قوشمق ویورولمق نه‌در ؟ بیلمامك دخی طینت چاکریده مرکوز اولدیغندن و همده اجزاء فردیه‌نك تجمعندن جسم حاصل اوله‌جغنی، حکمت طبیعیه‌ده اوقودیغمدن یعنی هرکس عهده‌سنه ترتب ایدن وظیفه‌نی حقیله ایفا ایدر ایسه وطنه ملته خدمت ایتمش اوله‌جغنی بیلدیکمدن دائرهٔ صداقت واستقامتك خارجنه چیقمدیغم ایچون بوغریب باشمه کلمدك درد وبلا

قالدیغی کبی . یاغلی بر یره دامادْ ! اوله‌مدم . کبرادن بریننده شیخه انتساب ایدرک عبودیت پیدا ایله ، ریاکارانه تبصبصده بولنمدم دال قووقلق ایسه الدن کلمز و نقد تراکم ایتدیره‌مدیکمدن هدیه نامیله دخی رشوت ویره‌مدیکم ایچون تمام یکرمی برسنه یا کمز قول اغالق رتبه‌سنده قالدیغمدن بشقه مواقعدن مواقعه دخی آتلدم .

بولندیغم ایکنجی اردوی همایوندن اصولی دائره‌سنده وتواریخ مختلفه‌ده تمام درت دفعه مقام سامیٔ حضرت ظفر پیکر ! افندمزه انها اولندم ایسه‌ده :

ورق مهر وفایی کیم اوقور کیم دکلر

فهواسنجه مذکور انهالرمقام ظفر پیکرك ، امریله دائرهٔ عائده‌سی بولنان ونظام ، انتظامدن عاری اوبطاق صحیه‌دائره‌سنه حواله ایدیلوب ، هر بر انها دخی اوچ ماه قدر طولاب نسیانده قالدقدنصکره [١] هنوز قدمی کلمدیکندن ، ویاخود بودجه‌نك شمدیلك مساعده‌سی اولمدیغندن (کویا بزده بودجه وارمش کبی) ایلروده چاره‌سنه باقیله‌جقدر . ویاخود اللی قدملیسی واردر ! بو اللی قدملیدن مراد ایسه ، اللی عدد [٢] اوسکی دیمکدر خفی اولمسونکه رتبه ، وشخصه کوره سکسان ، یوزده اوله‌بیلور . ایشته بویله قدم دفترینه مراجعت ایتمه‌دن صودن برجواب یازیلوب سرعسکرظفر پیکر ! حضرتلریده موجبنجه تمغاسنی باصوب بعده مهری تحتنده اردو مشیریتنه جوابنامه کلیر ایدی . حالبوکه صاحب مهرك یعنی ظفر بیکر افندمزك ! جنت آسا کاشانهٔ

---

[١] طولاب نسیانده قالمسنك سببی ایسه بلکه بر برطرفدن مراجعتله تحری اولنوب نزری ویریلوز دیه بکلتدیریلور ایدی .

[٢] اوسکی کله‌سی ارمنیجه‌در بناءً علیه خوارده اصطلاحاتجه طانه کوزی یعنی لیرا دیمکدرکه مانکیزك آنا بابا بر قرداشیدر .

فرحفزالرنده امور ادارهٔ آصفانه‌لرینه باقان، ترجمه‌سی قوناغك کهیالق (کتخدالق) وظیفه‌سنی ایفا، وقدری عالی ایدیلان وهمده قریب بر زمانده ادرنه‌ده اسکی جامع شریف جوارنده کیرلی بر آشجی ایکن مشارالیه ظفر پیکر! افندمزك ادرنه‌ده بولندقلری زمان هرنصلسه کندیسنی کورمش وخوشلانمش! اولمغله اوشاقاقله قوناغنه آلوب بر ایکی دفعه‌لر قوولدقدنصکره، تکرار قبول ایله بعده طابورلردن برینه نفرقیدایتدیروب بلوك یوزی کورمه‌دن اونباشی چاوش بعده ملازم یاپدیروب صکره جاریه‌لرندن برینی دخی عقد نکاح ایلیوب صریت شرفنه نائل والیوم بافرمان عالیشان قائممقاملق رتبه‌سنی احراز ایتمش! بولنان عزتلو بك افندیدن، مکتب ومدرسه کورمامش وعسکرلك ایتمامش جهلادن بر چوق، یکدن بیکباشی! حتی میرالای! اولانلردن ومکتب طبیه خدمه‌لرندن ایکن الیوم جراح قائممقامی میرالای وحتی لوا! رتبه‌سنه نائل اولانلردن! وسعادتلو استاد محترم بونقوفوسکی پاشانك هواجیلرندن ایکن یلدیز طابورلرینه منسوب بولنان اجزاجی قائممقام ومیرالایلرندن وفقیردن اون، اونایکی سنه‌صکره نشئت ایدوب سایهٔ التماس ورشوتده دامادلق! وآغزی قاره‌لق سایه‌سنده، الیوم میرالای لوا فریق رتبه‌لرینی احراز وبودجه‌یی برباد، مغدور قدملیلرك حقنی غصب ایدنلردن باخصوص مشارالیه ظفر پیکر افندمزك، مخدوم نجابتلری پاشا اوغوللرمدن قدملی ایدم والحاصل قاچ دفعه انها اولندیسه‌م هپ صودن بر جواب کلیر ایدی.

بوندن اون سکز سنه مقدم ادرنه‌ده آرمساز طوبجی ایکنجی الایك امور صحیه‌سنه تعیین قلنمش اولدیغمدن (قیاق) جاده‌سنده واسکی مشیر دائره‌سنك قارشوسنده روم جماعتنه منسوب بقال

اصنافندن . . . خانه‌سنده مستأجراً اقامت ایتمکده ایدم .. بر سنه صکره التماس قربانی اوله‌رق قرجه علی موقعنه مأمور ایدلدیکمدن محل مذکوره عزیمت ایتمش ایدم. برقاچ سنه مروروندنصکره دونوب طولشوب تکرار ادرنه‌یه ورودمده مذکور بقال دکاننك اوکندن کچدکچه بزم خانه‌صاحبی اولان . . . دوستمزله کوروشور حال‌وخاطر سؤال ایدر ایدك. آره‌دن اون سنه قدر برزمان مرور ایلدی. شو مدت ظرفنده مأموراً سائر مواقعده بولندیغم ایچون بقال دوستمزك شکل وهیئتی بیله خاطرمدن سیلنوب چیقمش ایدی.

اولکی سنه ادرنه‌ده ایدم. بر اقشام اوزری یانمده‌اخوانمدن‌اولوب الیوم ادرنه خسته‌خانه‌سی جراح باشیسی بولنان قول اغاسی مصطفی بکله مسك صابونجیسی علی افندی برلکده اولدقاری حالده مذکور قپاق چارشوسندن کچمکده ایدك . او اثناده اوزونجه بویلی کمراح سیاه صاچ وصقاللی قاره قاشلی چاقر کوزلی بر پاپاس افندی تصادفاً بنی کورمسیله : وای دوقتور افندی (قالیسپرا قالیسپرا) دیه‌رك المی طوتوب صیقدی . هرنقدر کندوسنی بیله‌میور ایدیسه‌مده ایجاب نزاکت (قالیسپراساس) پاپاس افندی دیه مقابله‌ده بولندیسه‌مده بر درلو کیم اولدیغنی ونره‌ده کوروشدیکمزی درخاطر ایده‌مدم . اویله‌یا بر چوق مواقع طولاشدم برچوق دوستلر پیدا ایتدم هپسی خاطرده قالمق ممکن اوله‌مدیغندن بو ذاتی دخی او قبیل آشنالرمدن اولمق ظننده بولندم. بناءً علیه اوقاره قاشلری چاقر کوزلری سویملی سیمایی بك ای طانیمق استیورایدیسه‌مده بردنبره‌خاطرمه کتوره‌مامش ایدم. نهایت پاپاس‌افندی المدن‌کمال صمیمیتله طوتمش‌اولدیغی‌حالده‌اوجوارده بر غازینونك خارجنده اوطوروب حال‌وخاطر استفسارندن‌صکره :

دوقتور افندی ! بیکباشی اولدکزمی ؟

سؤالی اوزرینه هنوز کندیسنی طانیمدیغم بر ذاتك بویله غریب بر سؤالی تعجبمی موجب اوله‌رق ، کمال مأیوسیتله : خیر پاپاس افندی هنوز اوله‌مدم ، جوابنی ویردیسه‌مده خدا بیلورکه حالا مخاطبم اولان بو ذاتك کیم اولدیغنی بیله‌مامش ایدم . وکندوسیده حالمدن آکلادیغی ایچون :

جانم دوقتور افندی ، هانیا اون سنه مقدم بنم خانه‌مده اوطور - دیکزدی بن بقال . . . دکلمی‌یم؟ دیمسی اوزرینه تکرار یکدیکرمزك اللنی کمال صمیمیتله صیقوب حال وخاطر استفسارندنصکره ، دیدمکه جانم کیریه . . . بن ادرنه‌دن مفارقت ایتدیکم زمان سیزی بقال براقمش ایدم شمدی ایسه پاپاس اولدیغکزی کوریورم ! نصل اولدیده پاپاس اولدکز ؟ سؤالم اوزرینه دیدیکه : دوقتور افندی « قدمم » ! کلدیکی ایچون بنی پاپاس یاپدیلر . حتی اورته کویده بر قریه‌ده ایدم . بر ایکی کون اولیور ادرنه‌یه عودت ایلدم چوجقلری بیوك مکتبه ویردکدن صکره ادرنه‌یه قریب بر کویك پاپاسلغنی استیه‌جکمدر دیدی . افندئ مومی‌الیه ایله براز دها صحبت ایتدکدنصکره وداعلشوب آیرلدم . بناءً علیه ذهنم ، فکرم پریشان اوله‌رق آیرلدم . زیرا شو آدم حقیقتاً غایت ئه‌یی بر آدم اولدیغنی بیلیورم صنعتی ایسه بقال ایکن « قدمی » صره‌سی کلدیکی ایچون حق کتم ایدلیوب چاغیروب پاپاس یاپمشلر ! ای واه ! بر بقال قدر اعتبارمز یوقمش زیرا بن بوقدر سنه‌در دیار غربتلرده فلکك کرم وسردینی کوردیکم جنبرندن ، جندره‌سندن کچوریلوب محاربه‌لرده ، اشقیا تعقیباتنده ، حاصلی جبللرده داغلرده شمدیده بلقانلرده پاره‌سز پولسز ، طولاشوب یاغمور ، وقار ، آلتلرنده

قالوب شمدی یه قدر حسابسز خستکان تداوی وانواع مقروبلره معروض بولنوب یکرمی بر سنه‌در بر رتبه‌ده بیراقدیرلدیغم حالده هنوز قدمی کلامشدر! دیه مرجعمز بولنان او کور [١] اوله‌سیجه رؤسای صحیه بوناقلری طرفندن صحابت وحمایه ایدلمدیکم ایچوندرکه حقوق مشروعه‌مز پایمال ایدلمکده وموجود قانون ونظامنامه‌نك حکمی تطبیق ایدلمیوب جزا قانونامه‌سنك حکمی ایسه ایجابنده همده کمال شدتله اجرا اولنمقده‌در، دیه کندی کندیمه سویلنه‌رك اقامتکاهمه عودت ایلدم.

کیجه اوطه‌مده یالکز ایدم. بر قاچ ساعت اول کوروشمش اولدیغم دوستم پاپاس افندینك (قدمم) کلمش! دیمسی خاطرمدن بر درلو چیقمایور ایدی. ذاتاً اوجه‌ده اردو طرفندن یازیلان اوچنجی بر انهایه دخی درت کون اول ینه صودن بر جواب کلمش اولدیغندن اوکاده جانم صیقلمش ایدی. نه دیمك؟ شو آدم بر قاچ سنه اول بقال ایکن قدمی! کلدیکی ایچون پاپاس یاپمشلر! بن ایسه بر طبیب، بردوقتورم اجزای کائناتی ازبر ایتمش، بتون خسته‌لقلرك اسباب، اعراض، انذار وتداویسنی حافظه‌سنه آلمش، انسانیت خادمی بولندیغم، ویکرمی برسنه‌در بر رتبه‌ده بیراقدیرلدیغم حالده هنوز قدمی صره‌سی کلامشدر دیه‌جواب ویریلیور. جنتمکان سلطان محمود خان عدلی حضرتلری صنعت طبابتك درجهٔ شرافت واهمیتنی تقدیر بیوردقلری ایچون درسعادتده دخی مکتب طبیه کشادایله بوفن جلیلی تحصیل ایده‌جکلرك ارزو، وهوسلرینی تزییدوتشویق وایجابنده‌اوتوزرقرقرلیرامعاش آلدقلری حالده‌اولادوطنی

---

[١] بو کور اوله‌سیجه تعبیری صحیه ریاستنده بولنمش اولان نوری پاشا منظومه شمولی یوقدر.

ديار عـدمه يوللايان سولوكجيلرك النـدن وطنی ماتی قورتارمق اوزره
مكتبدن باديبلومه نشئت ايدنلره ميرالايلق قائممقاملق رتبه‌لری ويريلور
ايكن ، بوكون كيمز اون سكز سنه يوزباشيلقده ، كيمز يكرمی برسنه
قول آغالقـده بيراقديرلدق . بونه حقسزلق بونه عـدالتسزلك ! ديه
ذهناً مشـغول ايكن خاطرمه برشی كلدی . عجبـا بزم بقـال . . .
دوستمزده اهليت ، ولياقت ، درايت وارديده بلكه بو سببدن دولانی
پاپاس ياپمشـلردر ! بقالم سـنده‌ده بو خصـلت ثلثه‌دن بر اثر وارمی ؟
احتمالكه بوقدرده آنك ايچون سنی ترفع ايتديرميورلر . اوياه‌يا انسان
خود بخود كندی نقصانی معاينی بيله‌مز . اكر بيـلوبده اخلاقنی
تهذيب ايدر ايسـه فضيلت اوله‌جغی ، ونيچون ديرلركه : كشی نقصانی
بيلمك كبی عرفان اولمز فهواسنجه سر بجيب مراقبه همده اوزونجه
بر مراقبه‌يه واردم . حوصـله‌م قبول ايتمدی همان اوطورديغم محلدن
بردنبره قيام ايدوب كويا قارشمده مخاطبم موجودمش كبی :

خير خير هيـچ بر وقت بر طبيب بر بقـالدن اهليتسز درايتسز
لياقتسز اولماز واوله‌مز كرچه بقال ايكن قدمی! كلش اونسندنطولانی
پاپاس ياپمشلر ! اوله بيلور ممكندر نصلكه قزل سلطان حمام دلا كندن
قلپزندن پاشا! ياپوب دولتك امورمأموريتنده استخدام،قوجه برولايته
والی نصب ايديليور ! وخسته‌خانه خدمه‌سی ايكن جراحلق عنوانی
ويريلوب‌پاشا ياپليور ! آدم قايرمق ايچون برطاقم ايپسز صاپسز حريف
ناشريفلر الك مهم مأموريتلری اشغال ايديور ! بوكون شورای‌دولت
جمعيت رسوميه ، شهر امانتی مجلس ، دها بر طاقم مجلسـلر مخـدوم
پاشالر وداماد بكلر،وكروه جواسيس ايله لبالب طولودر. برطرفدنده
آدم قايرمق ايچون مأموريتلر ايجاد اولنيور . انجمن معارف نااهللرله

طولودر . ماربوجچی [١] ایکن دکانی قپادیلوب طولغون مخصصاتله دولتك قوجه بر خسته‌خانه‌سنه جراح باشی تعیین قلنه‌رق اولادوطنك یاره‌لری بر ماربوجچینك تحت تداویسنه بیراقدیریلیور ! سنه‌لرجه مکتبده دیرسك چوروروب تحصیل کورمش مستعد متفنن مقتدر ضابطان امرامز معدور طورر کن، قوجه بر ایکنجی اردو مشیری بر تفنکچی اوسته‌سنی بیکباشی وهمده کندوسنه سریاور یاپیور هنوز تحصیلده بولنان کبرای کرام افندیلرمزك مخدوم بکلری کیمی یوزباشی کیمی بیکباشی رتبه‌لرینه نائل اولیورلرده . زواللی دوستم بقال ایکن پاپاس اولمش چوقمی کوریورسك؟ بزده بر کوی خواجه‌سی قدر ذکا ودرایتی اولمیانلردن منلا، همده مصر ملاسی اولیور! وبشیکده ایکن رؤسی همایون

[١] اوچیوز بر سنه‌سی قوصوه فرقهٔ عسکریه‌سنه مأموراً سلانیکدن شمندوفره راکب و ایکنجی موقع قومپارتیمانه کیرمش ایدم تصادفی اونه‌رق قارشمده بر کوشه‌ده مشکل آق صقاللی وکمال درجه کبر و عظمت فروش عسکری البیسه‌سنی لابس بری اوطورمقده ایدی . فقیر او ذاتی کبرا افندیلرمزدن بری ظن ایتدیکم ایچون حسب التعظیم حضورنده سیغاره ایچمدیکم کبی سترهمك دوکمه‌لرینی بیله چوزمامش ایدم والحاصل معذب بر حالده اسکوبه قدر بوجزایی چکدم . اوله بیلورکه بر محلك قومانداني بولنورده بکا حرمت رعایت ایتمدی دیه تربیه‌سزلکمه حکم ایتمسون ایچون بوجهتلری دوشوندم . هرنه حال ایسه اسکوب استاسیونه ورودمزده کمال عظمتله شمندوفردن چیقدی فقیرده او کیجه‌یی استاسیونده بر اوتلده کچیروب صباحلین تکرار شمندوفره راکباً قوصوه‌یه حرکت ایلدك بر قاچ ماه مرورندن صکره دونوب طولاشوب اسکوب خسته خانه‌سنه تحویل مأموریت ایلدم . مکر او عظمت فروش اولان ذات خسته خانه‌نك جراح باشیسی اولوب التماسله قایریله‌رق ماربوجچی ایکن دکانی قپایوب مذکور خسته‌خانه‌یه جراح باشی ! تعیین قلنوب کوندرلمش اولدیغنی تحقیق ایدوب آکلادم .

آلوب مراتب عالیه‌یی احراز ایدنلر یوقمی ؟ دیه کندی کندیمه محاکمه وحدت ایتمکه باشلادم :

نه حدت ایدییورسك ؟ بلکه بو صایدیغك ذوات لایفلحوننکده سندن زیاده اهلیت ودرایتلری واردر . اویله‌یا اولمامش اولسه هیچ عاقل ، فطین ، جین فکرلی مدبر دیپلومات وبر قیلی قرق یاران قزل سلطان! حمامدلاکندن پاشا! قاپزندن والی مارپوچجیدن جراحباشی ومکتب طبیه قپوجیلرندن جراح قائممقامی! یاپارمی ایدی؟ مراق ایدوب برکون شورای دولته کیدوب اعضالر میاننده ، جهار ابرو داماد پاشالری مخدوم بکلری و کوکسلرنده‌که امتیاز نشانلرینی حامل کنجلریده کورمدکمی ؟ و عقل یاشده دکل باشده‌در دیدکاری حکمته بناءً بونلرده اهلیت و درایت اولمامش اولسه‌یدی و قاله‌نك اصلندن قوله اولدیغنی ، پره‌صه‌نك پرخاصه اولدیغنی و چهارشنبه‌دنصکره پنجشنبه‌نك کله‌جکنی ، وهانکی آیك اوتوزهانکیسنك اوتوز بر! اولدیغنی بیلمامش اولسه‌یدیلر دولتك بویله بر مهم مجلسنی اشغال ایده‌بیلورلرمی ایدی ؟

خیر بو محاکمه‌کزی هیچ بر وقت قبول ایدمم . بو حشرات لایفلحونك برطبیبدن زیاده اهلیتلری درایتلری یوقدر علوم وفنوندن بی‌خبردرلر . آنلرك بیلدکلری بر شی وار سه ای باشنك کلسنی ایپله چکوب خزینهٔ دولتی صویمقدر . هرکس کندی صنعتنی بیلور . کرچه دلالدن قاپزندن والی اولیور ایسه‌ده هیچ بر وقت فن جلیل طبی تحصیل ایتمامش بر کیمسه طبیب اوله‌ماز . اکر بونلری کرمابه‌یه کتوروب لباسلرینی چیقارتمش اولسه‌ق اهمیتلری قالماز زیرا آنلرك سرمایه‌لری جیجیلی بیجیلی سوسلی اثوابلرده‌در . هانیا نصرالدین خواجه مرحومك بر ضیافتنده : یه کورکم یه بو ضیافت بو حرمت سکادر دیدیکی کبی .

اما برصیبیك صنعتی ایسه قولنده التون بیله‌زیکیدر بو بیله‌زیکی هیچ بر قوت چیقاراماز کندوسیله برلکده مزاره قدر کیدر .

— هیچ بر کیمسه‌نك فن جلیل طبی تحصیل ایتمامش سنه‌لرجه کوز نوری دوکمه‌مش طبیب اوله‌ماز دییورسك اما اولیور ! بو سوزك خلاف حقیقتدر. ایشته اکر علم درایت وفن فراست تحصیل ایتمش اولسه‌یدك بو دقیق نقطه‌لری بیلمکلکك لازمکلور ایدی . مادامکه زمانمز سایه حضرت شاهانه‌ده! ترقی زمانیدر ! ! بن دیورمکه هر شی اوله‌بیلور ، و اوله‌قده‌در . ایشته از جمله باصورجی آکاه پاشا ایله شیخ ابوالهدیه پادشاهك طبیبلری دکلی ؟ انصاف ایله بو ذوات کرام! هانکی مکتبده فن جلیل طبی تحصیل ایلدیلر ؟ کورنلر وار ایسه الله ایچون سویلسونلر ، دینك که طبیب اولمق اون سنه کوزنوری دوکمك دیرسك چوروتمکه متوقف دکلدر . حالبوکه بو ذاتلك بریسی پادشاهك جسمانی و دیکری روحانی حکیملریدر . وهمده اناطولی وروم ایلی‌نی تداوی ایدن وجنحه جنایت ایشلرنده محاکمك فکرینی راپورلریله تنویر ایلین وقبض الارواحی بیله تعجبده براقان بونجه متطببلرمز یوقمی ؟ بونلر هانکی مکتبده تحصیل کوردیلر ؟ انصاف ایدهم سایه شاهانه‌ده! زمانمز ترقی زمانی دکلدرده نه‌در؟

— بیلیورمسکز . طقسان اوچ تاریخندن صکره مسئله دکیشدی زمانك انقلابیله اسکی جاملر بارداق اولدی. ذاتاً هیچ بر وقت نشانه‌سنی کورمدیکمز اسمنی کتابلرده کال خوف ایله اوقویوب خاطرده طوتدیغمز (عدالت) بسبتون اورته‌دن غائب ایتدیرلدی. اخلاق عمومیه بوزلدی. خراب جامعلر! ییقیق چشمه‌لر! سبیللر چوکن کوپریلر یعنی آثار اسلاف تعمیر ایدلمیوب برر برر هدم ایله اوقاف یغما ایدلمکه باشلادی.

زندانلر بنا و محبوسخانه‌لر تعمیر و اشکنجه خانه‌لر انشا ایتدیریلوب انسانلرله طولدیرلدی . قدم واهلیت اونودولدی . حق ایسه دکرمنده اولور دینلدی . سرنانت چوغالوب فقرا صویولمغه باشلادی . ارباب اهلیت ودرایت ، کارشناس فضلا برر برر قپانه دوشوریلوب . نااهللر سرکاره کچورلدی التماس ارتشا قپولری کشاد اولنوب مملکتك ثروت وصنعتی و تجارتی اجنبی اللرینه کچدی . سیاسی خطالر چوغالوب آغر معاهده‌لر آلتنده ملت ازلدی .

بو مظلوم ملتك اخلاقی افساد ایتدیریلوب علمایه حرمت آزالدی امنیت عمومیه دخی مناسب اولدی . جهالت کوك صالوب ذلت و مسکنت باشلادی . یاره‌لر تیمار اولنه‌میوب غنغرن حالنه کتوریلوب کور بچاقلرله قطع اولندی . بر طرفدنده خفیه‌لك ایجاد اولنوب قرداش قرداشه بابا اوغله زوج زوجه‌یه دشمان ایتدیرلدی . اسکی دوستلق اورته‌دن غائب اولوب کوچکلر بیوکلری طانیماز اولدی . اطاعت تربیه قالمدی . سراسر بینده‌کی حبل اخوت قوپاریلوب فساد القا اولندی . ظلم استبداد ایسه هر طرفی قاپلادی . مرحمته ، سیکر ضعفیتی دینلدی ! اکر سنده اهلیت ، و درایت ، فراست اولسه‌یدی بو اینجه نقطه‌لری بیلمکز لازمکلور ایدی .

دیمك ایستیورمکه . زمانزده مادامکه اخلاق عمومیه بوزولمشدر . رشوت ، التماس حکمفرمادر ، هر برسی‌ء اونلق احتمالی واردر . حق ضرب مثل اولمق وزره : هر شی اولور اما کوسه‌نك صقالی چیقماز دینلمزمی ایدی ؟ حالبوکه بو سوزك خطا اولدیغنی دخی زمان بزلره اثبات ایدیور . اسلاف کرام حضراتنك پك کوزل سوزلری وارسه‌ده بعضاً بویله خطالی سوزلریده وار ایدی : مثلا سینك مردار دکل

معده بولاندیرر و ینه : ایکی قارپوز بر قولتوغه صیغماز دها بو کبی
سوزلری پك چوقدر اياروده صره‌سی کلدکچه بحث اولنه‌جقدر .
ایشته او خطالی سوزلردن بریسی‌ده کوسه‌نك صقالی چیقماز دینلمش
حالبوکه فنك ترقیات حاضره‌سی سایه‌سنده کوسه‌نکده صقالی صاچی
چیقمق محتمل دکل تحقق بیله ایتمشدر . شویله که انکلیز اطبای
مشهوره‌سندن اسمی خاطره‌ کلیان بر ذات داز قفالری حجامت ایدوب
بعده صاچ توزینی اکوب آز وقت ظرفنده‌کل قفالر، کوسه‌لر، صاچ
و صقال صاحبی اولیورلر . دها بر تحف فقره نقل ایده‌یم معلومدرکه
انسانلر بربرلریله آلای ایتمك ایچون داوول توزی مناره کولکه‌سی
بولده کتور علاج ایده‌م دیرلردی حالاده دیورلر او زواللی کیمسه‌ده
مصر چارشوسنی دولاشوب هانکی دکانه مراجعت ایتسه : بو علاج
بنده یوق اوست طرفده‌کی دکانه باق دیه بیچاره‌یی دکان‌دکان دولاشدیر
دقدنصکره بریسی حقیقتی اخبار ایدردیده حریف محجوب اوله‌رق
دونوب کیدردی . هیچ داوول توزی ! مناره کولکه‌سی اولورمی ؟
انسانه دلی دیرلرده تیمارخانه‌یه کوندررلر . حالبوکه بو کون
فنك ترقیات حاضره‌سی سایه‌سنده (داوول) توزی کشف اونمشدر
وحتی هرکسك بیلدیکی بر ماده‌در . بوحالده امید وار اوله‌لم عن
قریب مناره کولکه‌سیده کشف اولنمق احتمالی واردر . چونکه زمان
ترقی زمانیدر . اون طقوزنجی عصر ختام بولوب یکرمنجی عصره
یتیشدك صاغ اولور ایسه‌ك دها نه‌لر کوره‌جکز . بر زمان کله‌جك که
اسکی زمانده آتلر عربه‌لر تراموایلر وارمش کموره ایشلیان واپورلر
شمندوفرلر فابریقه‌لر وارمش دیه حیرت ایده‌جکلردر . هرنه حال
ایسه شو (داوول) توزینه‌می مراق ایتدیکز ؟ ایشته او مشکلکزی

حل ایده‌جکم. شویله که مذبحه خانه‌لرده قوزیلر کسیلدیکی زمان قصاب ایچریسی برماده ایکی طولو بر بغرصاغی کمال اعتنا ایله چیقاروب حفظ ایدرالبت کورمشسکزدر. ایشته بو ماده طانه معده‌سی اولوب درونده (کیموسین) اسمیله بر ماده بولنورکه سودی الک زیاده تغییر ایدن بر ماده اولوب حتی بوماده‌نك بر قسمی اوتوز بیك قسم سودی تغییر، یعنی تصلب ایتدیرمك خاصه‌سنه مالکدر. یغورت و پنیر یاپمق ایچون قرق اللی درجهٔ حرارتده بولنان سودك ایچریسنه برمقدار وضع اولنمسیله حاصل اولور. ایشته داوول توزی! دیدکلری ماده بودر. نتیجه دیمك ایستیورمکه دنیاده هرشی اولمق احتمالی واردر. حتی بش سنه مقدم سندن طلب ایدیلان قرق عدد اوسکی‌یی ویرمش اولسیدك بوکون بیکباشیلقده اولدقجه قدم پیدا ایدوب [١] لازارینك سایه‌سنده دخی قائممقاملق رتبه‌سنه‌ده نائل اوله‌جقدك بدلا! ویرمدیکك ایچون ایشته بویله یکرمی بر سنه بر رتبه‌ده بکلیه‌جکندن ماعدا دها چوق بکلرسك. اکر سنده درایت فطانت اولیدی بوجهتلری دوشونمکلکك لازم کلور ایدی. یاشاسون سایهٔ شاهانه! یاشاسون التماس! یاشاسون رشوت.

اوت. شمدی حقکزی تسلیم، وسوزلریکزی تصدیق ایدرم.

---

[١] بولازاری دنیلان حریف ناشریف مابینده کبرادن برینك واسطه‌سی، رتبه سمساری ایدی. خلیج واپورلرینك کوپری‌یه یناشدیغی اسکله اوزرنده‌کی قازینوده بولنور ایدی. حتی هر رتبه‌یه مخصوص فقط مقطوع بر فیأتله با ارادهٔ سنیه ترفع رتبه ایتدیریبور ایدی. آلای بکی متصرفلق وروم ایلی بکلربکلکی میرمیرانلق والحاصلی هرنه‌درلو رتبه ایسترسه‌کز بولازاری یاپدیریبور ایدی. بندن قرق لیرا ایستدی ایسه‌ده اولمدیغندن ویره‌مدم چوق کیمسه‌لر بوسایه‌ده اولدیلر.

غربك اینجه فکرلی ، و آتی‌یی شمدیدن دوشونن قومی کبی بودقیق ، نازك نقطه‌لری غباوتم حسبیله دوشونه‌مدم وقتیله‌ده اوکره‌دن اوندی برقاچ دفعه‌ده الیمه فرصت کچمش ایکن او فرصتدن استفاده ایتمك جهتنی نظر اعتباره آلمدم . ایشته بویله یکرمی بر سنه‌ده بر رتبه‌ده قلدم . شوراجقده سزه بر حکایه نقل ایده‌یم. شویله که اوچیوز ایکی تاریخنده ایدی. تأهل ایلدیکمك ایکنجی کونی قائن پدرم بنی ییلدیزه کتوردی. یالدیزلی قپودن دخول ایله کبرادن وبوروسی قوتلی اوتنلردن برذاتك اوطه‌سنه کیردك . قائن پدرم : افندم داماد کوله‌کزدر دیه بنی تقدیم ایتدی. فقیرده اصولی دائره‌سنده او مقروبلی اتکنی ایجاب حال اوپدم (او زمان اصل مقروب نه‌اولدیغنی دها بیلمیور ایدم) براز صحبتدن صکره بکا نصیحت یوللو : باق اوغلوم بوندن صکره رتبه ونشان یغما اوله‌جقدر! کوره‌یم سنی چالیش آره‌ده‌صره‌ده بکا کل ! ولی‌نعمت افندمزه صداقتنی فعلاً اثبات ایله انشاءالله بیوك رتبه‌لره نائل اولورسك. دیمش ایدی. یعنی دیمك ایستیور ایدیکه افندمز حقنده نه ایشیدیر ایسه‌ك کل خبر ویر ژورنال یاز . سیاق افاده‌سندن اکلادم بناءً علیه (قرب سلطان آتش سوزان بود) سرینی بیلنلردن اولدیغم ایچون الیمك خوری ایله اویله ارکان ایشلرینه قارشمق ، حدیمی بیلمه‌مك اولدیغندن بردفعه دها کیتمدم. اکر بشقه‌لری کبی فرصت بوفرصتدر دیه ژورناللر تقدیم، خانمانلر سوندیروب بندکان دفترینه داخل اولسه ایدم البت دیدیکی کبی بنده شمدی‌یه قدر بربالطه‌یه صاپ اولورایدم. نتکیم اولانلری کورمکده‌یز . حاصل کلام یکرمی برسنه‌در بررتبه‌ده بکلیورم. ینه حمد وثنالر اولسون که جناب حق بنی بویله محللردن اوزاق بولندیردی. کیمسه‌نك سایه‌سنده ده ترفیع رتبه ایتمدم ونشان صاحبی اولمدم،

ماحصل التماسله ، رشوتله ترفیع وتنفیض ایتمك اهلیتسز اقتدارسز گروه جهلانك كاریدر آلتون هریرده آلتوندر پرلانطه چاموره دوشمكله قیمتنه خلل كلمز عادی برطاش ایسه پادشاهك پارمغنده اولسه بیله قیمتی زیاده‌لشه‌مز . نتكم صاچی صقالی آغارمش آغزلرنده دیش قالمامش . جاهل برطاقم حریف ناشریفلر یاوران شهریاری! وبندكان شاهانه! ومصاحبلك قرنالقی شرفنه نائل اولملریله قدر وقیمت معنویه‌لرینك زیاده اولمسی لازم كلمز . قدر وقیمت محك تدقیقده میدانه چیقار . ار اولان آتی میدانه سوروب اویناتملی . یكیت اولان بومیدانده جنكاورلكنی كوسترملیدر . مشهور مثالدر قحبه‌نك مومی یاتسویه قدر یانار یالكز انسانلر قوجاماز زمانده قوجاز . یعنی زمانده تجدد ایدر انقلابه اوغرار ایشته تواریخ اسلاف میدانده صاغ قالور ایسه‌ك بونلریده كوره‌جكزدر .

نتكم

چوق كورمشز حالنی غدار اولانلرك
هنكام فرصتنده دل آزار اولانلرك

هر نقدر یكرمی برسنه‌در كمال صبر وسكونتله بر رتبه‌ده بكلیور ایسه‌مده حمد اولسون اهلیتسز ودرایتسزلكمدن دكل آنجق اولكه‌مزده اسمی وار جسمی اولمیان قانونسزلقدن ، عدالتسزلكدندر . عدالتك اولمدیغی بر اولكه‌ده ایسه ظلم واستبداد حكم سورر! قانونسزلقدن ایسه هركس حقنه راضی اوله‌میه‌جغندن نتیجه‌سی هرج ومرجدر انقراضدر .

بناءً علیه حضور ملتده محاكمه اولورم . اویله بر ملت كه . ناموسنی صاتمامش ، لكه‌لنمامش معهود سایه سرینه مظهر اولمامش

قسمنك حضورنده کوکسمی کره کره امتحان اولوزمده اهلیتسز درایتسزلکی قبول ایتمم . ذاتاً نه حاجت بر طاقملرینی کورمیورمی یز؟ هانکیسنده اهلیت درایت لیاقت وار؟ اکر بو خصلت ثلثه آنلرده اولمش اولسه یدی او مقاماته کچه بیلورلرمی ایدی؟ چونکه زمان بویله ایستیور اکر بنده ده اهلیت لیاقت اولمامش اولسه یدی بنده بنده کان سلکنه ادخال ایدلمزمی ایدم؟ نه لازم سوزم سوزدر . پلاودن دونه نك قاشیغی قیرلسون . امتحان اوله جقمدر . ارباب اهلیت وفضیلتك، ناموسنی پاره یه رتبه یه پارلداییجی نشانلره صاتمیان ذوات کرامك استینافسز تمییزسز و یره جکلری حکم قطعی یه راضی اوله جغم اعتراض ایتمیه جکمدر . کرچه دور استبداددر . عدالت بوقدر حتی محکمه لرمزك قپولرندن بیله شمدی یه قدر ایچری یه کیرمامشدر باخصوص یلدیز! محکمه سنده، طاش قشله دیوان حربنده تمییز . استیناف اولمدیغندن ویریلن حکم قره قوشی وجهله بیچاره مظلومن سیاسیه، عذاب ما کنه لرینه اوتوردیلان اولاد وطن، باخصوص «مدحت» پاشا کبی برداهیٔ سیاسی یه، قهرمان حریته، سروری عاقبت مسکور اولان بر ظالم بر مرتکب، سفلی حاکم واسطه سیله اعدام حکمی ویرلدی! وسلیمان پاشا کبی حمیتلی معارفپرور فاضل بر قوماندان عربستان چوللرینه نفی ایله محو ایدلدی ایسه ده بو حکم کیفی وقصدی ایدی . زیرا (مدحت پاشا) صاغ قالدقجه[١] ظل الله عالم یعنی قزل چوبان افندمز ملکی ید ظلمنده مغضط ما یعنی صو فرلداغی کبی

---

[١] ظل لغتده کولکه یه دیرلر لفظة الله اضافت لامیه در مجازاوله رق اللهك کولکه سی دیمکدر (حضرت فخر عالم افندمز : السلطان ظل الله فی الارض یأوی الیه کل مظلوم) بیورمشلردر . یعنی پادشاه یر یوزنده اللهك کولکه سیدر . انسان کونشك صیجاغندن نصل کولکه لك محله قاچار ایسه مظلوملرده ظالملرك

چوریمه‌جکنه عقلی ایردیکی ایچون اوداهیء سیاسینك وجودینی صحیفهٔ عالمدن قالدیرمق چاره‌لرینی دوشونوب ، عاقبت مرادینه‌ده نائل اولدی . چونکه جنتمکان سلطان مراد خان مرحومك امراض عقلیه‌یه دوچار اولمسندن طولایی، تحت تداوی‌یه آلنمش ایدی . او صره‌ده ایجاب زمان هیئت وکلا وعلمانك قراریله موقتاً برادری حمید افندینك تحت سلطنته دعوت اولنمسنه قرار ویرمشلر ایدی. تاریخ مذکورده مدحت پاشا مرحومده صدارتده بولنیور ایدی . سلطان مغفورك ایلروده حق کتم اولنمسون ایچون یعنی شفایاب اولدقدنصکره ینه تحت سلطنتی کندوسنه تسلیم ایدلمك شرطیله حمید افندیدن دست خطیله محرر بر سند طلب ایلدی . ذاتاً حریص سلطنت بولنان حمید افندی مذکور سندی ویرمش ایدی . تحته جلوس ایتدکدنصکره بوسندی الده ایتمك چاره‌لرینی عونه‌سیله دوشونمکه باشلادی . حتی مدحت پاشا مرحومك بر واسطه ایله قوناغنی تا کیهانی یاقدیردی . بلکه مذکور سند قوناقده محفوظ ایسه ینار خلیاسنده بولندی . حالبوکه بیلمیوردی‌که مذکور سند امین بر محلده صاقلی ایدی . بعده بشقه واسطه‌لرده‌ده مراجعت ایلدی‌ایسه‌ده برثمره حاصل ایده‌مدیکندن عاقبت یلدیز محکمه‌سنی تشکیل ایله مشارالیهی معلومیز اولان فلاکته اوغراتدی. نه‌چاره‌که مراد الهی بویله اولملیدرکه شهیدمحترمده وقتیله غافل بولندی بو ایشده مستبد کبیرك طاتلی سوزلرینه زیا کار

شرندن پادشاهك کولکه‌سنه قچار یعنی مرحمتنه صیغنور . یا پادشاهده ظالم اولورسه، بیچاره مظلومان نره‌یه قاچسونلر ؟ بوکا جواب اولمق اوزره مصره فرنکستانه تحکیم وقوعبولمشدی .

(خفی اولمیه‌که الله جسمدن کولکه‌دن منزه‌در . جسم اولورسه کولکه‌سی اولور بوراده بر تشبیهدن عبارتدر)

تبسملرینه قاندی دائما کوروشدیکی ولی‌نعمت دنیلان شخص غضبك قورقنج باقیشندن، انف کبیرندن، کتف محدبندن ودازقفاسندن. شوم قدمندن بر معنا چیقارمق لازمکلورکن (المقدر لایغیر) یعنی تقدیر تغییر اولنه‌میه‌جغندن عاقبت حکم قدر ظهوره کلدی . هرنه‌حال ایسه بز ینه صدده رجوع ایدهلم .

اویله اما سنك استدیکك کبی، ناموسنی پاره‌یه، رتبه‌یه. نشانه صاتمامش، اومعهود سایه! سرینه مظهر اولنامش اعضائی نرده بوله‌جقسك که آنلرك حضورنده امتحان اوله‌سك ؟ ترحاللی هب بر حاللی: خیر سنك بو دیدیکك جزئیات قبیلندندر . بو ملت نجیبه‌ده یعنی عثمانلیلرده اویله افکار منوره صاحبی، اویله حمیتلی فضلا داهیلر وطنی ملتی سور بیوك آدملر واردر، که آنلرك هر برلری صاقلامباج اویونی اوینار کبی ظالم شرندن کوشه وبوجاقلره چکلمشلردر . زمان بوذوات کرامك موجودیتنی عن قریب کوستره‌جکدر. آنلر مرصاد عبرتدن عالمی تماشا ایتمکده‌درلر . ایشته بو ذوات کرامك بو بیوك آدملرك ، صاف ، پاك آینه کبی مجلا وجدانلری الك عادل بر محکمه‌در یلدیز ! محکمه‌سی کبی پاره ایله رتبه ایله نشان ایله هیچ بر وقت ناموسلرینی مبادله ایتمامشلردر . معروضاتمی ایشته بویله عادل بر وجدان محکمه‌سنه تودیع ایدرم . آنلرك ویره‌جکلری حکم قطعی‌یه راضی اولورم .

وقتیله جاسوسلق، مرائیلك، ایتمامش ومعهود سایه‌سرینه مظهر اولنامش ، وناموسنی پاره رتبه ونشان ایچون فدا ایتامش بولنان ای ملت نجیبهٔ عثمانیه‌نك فضلا کبرا داهیلری ، وایکی دفعه ویانه قپولری اوکلرنده همدان صحرالرنده چالدیران اووه‌لرنده عربستان چوللرنده

قوصوه ووارنه ملحمهٔ کبرالرنده و آپوقرون صحرالرنده شانلی ، مظفر
بیراغمزی تموج ایتدیرمش اولان قهرمان اجدادمزك اولاد واحفادندن
متشکل ای شانلی اردو ، ودولتمزك هلال اجلالی، سطوت وعظمت
نثـا اولەرقدن ابحارك امواج مدهیشەسـنه اهمیت ویرمیوب تا هند
دکزلرینه قدر عزیمتله فرنك دونمالرینی لرزناك خوف ودهشت
ایچریسنده بیراقمش، ساحللرده ساکن اهالی‌یی دیترتمش، واسپانیانك
او مدهش دونماسنه میدان اوقومش ، وایکی دفعه فرانسه‌نك استمداد
واسترحامی اوزرینه امدادینه قوشمش ، وپره‌وزه اوکلرنده اوروپانك
متفق دونمالرینی برباد وپریشـان ایتمش . ماهر ، یکیت حمیتلی
قپـودانلرمزدن ، بارباروسـلر ، پیاله‌لر دورغودلر ، مراد
وکمال رئیسـلرله افتخار ایدن ای محترم بحریون ، و ای بر بابانك
بر آنانك بر وطنك اولادی اولان عنـاصر مختلفه‌دن متشـکل
وطنداشـلر ! و ای نعمت معارفدن، مدنیتدن محروم بیراقدیریلوب
هر نوع ظلم وجهالت بیوندوریغی آلتنده ازیلان ولی نعمتمز کویلیلر!
کون کورمش،باش‌یاشامش، وقعه‌لرکچرمش، تك‌او کوزله‌ترلاصورمش!
عموجه‌لر، دایيلر آرتق سزلرده خواب وغفلتدن اویانك، بطال غازی
کسـیك باش حکایه‌سی طوطی نامه وقان قلعه‌سی کبي دنیایه وآخرة
فائده‌سی اولمیان افسانه‌لری اوقومق زمانی کچدی سزلرده شوکتابی
اوقویکز اوقوتدیرکز دکلیکز یاری یولده براقمیکزکه ویره‌جککز
حکمده یانیلمیه‌سکز تردده بولنمیه‌سکز. چونکه اك زیاده علاقه‌دار
وبنی بسلیوب یتیشدیرن سزلرسکز. ایشته بروجه آتی عرض وبیان
ایدییورم . بناءً علیه (واذ احکمتم بین‌الناس ان تحکموا بالعدل)
آیت کریمه‌سنك معنای علویسنی دخی خاطردن فراموش بیورمیکز.

شویله که :

فقیر پر تقصیر کز بالای کتابده برنبذه‌جك عرض و بیان قلندیغی وجهله اونبر سنه قدر مکتب صره‌لری اوزرنده دیرسك چوروده‌رك کوزنوری دوکوب وطاتلی اویقولریمی ترك وفدا ایدوب وطنمك امید استقبالندن بریده بن‌اولدیغم ایچون بنی آغوش محبتنده بسلیوب بویودن بو مادر مهربان وطنه‌ایلروده خدمت ایتمك امیدیله کیجه‌یی کوندوزه قتوب تحصیل علوم وفنونه صرف نقدینهٔ حیات ایتمشدم. توتونسز پاره‌سز، قالدیغم کونلرده اولدی. مع‌مافیه فتور کتورمیوب ینه‌چالشدم و هر سنه امتحاندن کیرو قلمیوب اقران و امثالم آره‌سنده برنجیلکی احراز ایده‌مدمسه‌ده (خیرالامور اوسطها) قاعده‌سنه تطبیقاً وسط بر درجه‌ده و بعضاً دخی دها یوکسك درجه‌ده نومرولر آله‌رق امتحانلریمی ویردم. وشو مدت ظرفنده اعدادی قسمنی حسابه قاتمز ایسه‌ك، آلتی سنه ایچریسنده فنون طبیه‌دن، علم‌الطبیعیات وفن کمیا، علم تشریح توصیفی ، علم نباتات ، علم حیوانات ، فن صید لانی ، فن جراحی ، فسیولوژیا یعنی منافع‌الاعضا ، ومبحث‌الامراض داخلیه، والخارجیه ، مفردات طب . حفظ‌الصحت . طب قانونی وتشریح مرضی . عملیات‌جراحیه، فن‌قباله و اصول سریریات طبیه وجراحیه و جلدیه وکحالیه درسلرنده عاجزانه اظهار مهارت ایدوب « دوقتور» تعبیر اولنان استاد و معلم رتبه‌سی عنوانی کافهٔ امتیازاتیله برابر ممالك محروسهٔ‌شاهانه‌ده کیف‌مایشا اجرای فنون طبیه و جراحیه ایلمکلکمه رخصت کامله احسان بیورلمش اولدیغنی مشعر بالاسی هیکل استبداد وحامیٔ ظلمه‌قزل سلطان حضرتلرینك طغرای غرای همایونلریله‌مزین! (١٠٢٣)نومرولووقپوبیوکلکنده‌دیپلومانك‌صاحبی‌اولوب‌اجزای کائنات

بتون ازبرمده اولدیغی حالده او دارالعلوم حکمیه اولان مبارك مکتب عالیدن نشئت ایدن بر طبیبم .

فنون طبیه‌دن بشـقه براز علوم عربیه ایله ماهیـاتك تعریف وتصدیقاتی مفید اولان ادله‌ده فکرك صحیحنی فاسـدندن تمییز ایدن قوانینی شامل علم منطق دخی اوقودم . بو سببدن نصر دنك فعل ماضی اولدیغنی بیلدیکم کبی اسم فاعل و اسم مفعوللریده بیلور ایسـه‌مده تطویلی موجب اولور دیه تصریفدن صرف نظر ایلدم . قاله ایسـه اصلندن قوله اولدیغی کلیشاتندن بللیدر . بناءً علیه (حمید) کلمه‌سنك اسماء حسـنادن ، رب حمید ، حمید مجید ، یعنی جالب حمد اولان خصائل ایله متصف بولنان ذات معالی صفات ! دیه لغات عثمانیه‌ده کوردیسه‌مده شو « الحمید » کلمه‌سنی لغات کتابلرنده بوله‌مدیغمه ویاخود وارديده چیقاردقلرینه حالا مراقده قالدیغم کبی استاد محترم احمدمدحت افندی حضرتلرینك حسن فلاح نام کتابنده بنی حمید کلمه‌سنی نصل اولدیده او درت کوزلی سانسارلر کوره‌مدکلرینه حالا تعجب ایدییورم . هله سیر کتابلری ایسه عادتا ازبرمده‌در . بطال غازی . کسیك باش حکایه‌لرینی دخی کوزدن کچیردم . طوطی نامه . قان قلعه‌سی سیف ذوالیندن وعاشق کتابلرینی و سائر بونلره مماثل خرافات ترکیه عجمیه ویونانیه‌یی من اوله الا آخر اوقودم خدا بیلورکه جامع شریفده کرسی‌یه چیقوب وعظ و نصیحت ایده‌جك اولسـه‌م ، کرچه ملا زاده ایسه‌مده والده‌مك آغوش محبتنده هنوز بر طفل شیرخوار ایکن رؤس همایون آلمدیده جماعتك حضورنده محجوب قالمیه‌جغمدن امین اوله بیلیرسکز .

متعدد اناجیل شریف مثلا : لوقا ، مارقوس ، ماته‌ؤس ، یانی ، وانکل ، کتاب یشـوعی ، کتاب تکوینی کتاب مزامری ، یهودا رسـولك

رساله‌سنی ، ماحصل هامبورغ بین‌الملل رساله شرکتی طرفندن طبع و تمثیل ایله استانبول شعبه‌لری واسطه‌لریله محلات آره‌سنده خانه‌لرك قبوللرینی چالوب مبایعه‌سی توصیه اولنان کتابلرك اکثریسنی اوقودم . تبعاتده بولنـدم عالم فاضل متروپولید . مرخص و پاپاس افندیلرله‌ده کوروشوب مباحثه‌ده بولندم بیلمدیکمی صوروب اوکرندم و آناطولیده بر محلده دخی ایدیلان آرزو ورجا اوزرینه آغزی قاره قورقوسندن کیجه قصبه‌نك خارجنده کلیساده وعظ و نصایحده بولندم. آلقیشلره مظهر اولدم افندی پدردیه‌رك الی اوپنلرده بولندی . برخدار اولکیز دیدم و بر کیجه‌ده شرفه ضیافت ویرلدی دیمك ایستیورمکه بنم خانه صاحبی اولان بقـال ... کبی چوغنی محجوب ایدرم وچوق کوی خواجه‌لرینی‌ده پاپوجسز (بابیجسز) قاچیریرم. اولدقجه‌فرانسزجه‌وروجه‌ده اوقوریازارم برازده تکلم ایدرم . مثلا: روجه‌ده قتالاویز دیه‌جکم برده شخصه کوره دها کبارجه و ألهنیقا اولمق اوزره (أنوئیساته) دیمکی‌دخی بیلدیکم کبی کلام آره‌سنده(لیپون) دیمکی دخی اونوتم . روجه‌ده الك زیاده‌خوشلندیغم وهر زمان‌اوقودیغم غزته ایسـه اناطولی اسمنده‌کی‌غزته‌در. روم وطنداشلرمز بوغزته‌یی اوقورلر بوغزته‌دیکر غزته‌لردن زیاده اناطولی روم وطنداشلرمك مرشـدیدر . و بنمده داسقالوسمدر. ایشته روجه اوقویوب یازمغی بن‌بوغزته‌دن اوکرندم .

برازمسقوفجه‌ده‌تکلم‌ایدیور ایدم. مرورزمانله سویله‌میه‌سویله‌میه اونوتدم . شمدی شـوراده بر سوأل وارد اولدیغنی آکلایورم یعنی دیورسکزکه هایدی‌فرانسزجه‌لسان‌عمومی حالنه کیرمش. روجه ایسه حبل متین اخوتله یکدیکرمزه باغلی یز بر آرده یز بروطنك اولادی . اولدیغمزدن اوکرنمك طبیعیدر. بناءً علیه طقسان اوچ سنه‌سندنبرو

الیوم چکمکده اولدیغمز فلاکتلرك الك بیوك سببی اولان پروت‌نهری مغلوبی بر قومك لسانی یعنی مسقوفجه‌یی نصل اولدیده اوکرندك ، نه لزومی وار ایدی ؟ اوت عرض ایده‌یم . تفصیلات ویره‌یم‌که حقیقت تمامیله میدانه چیقسون که آکا کوره حکم ویره‌سکز شویله که :

نا مبارك قدمی نیل وفراتی قورودیر

مصرعنده اولدیغی اوزره ایشته معلوم اولان شوم قدمك شآمتی نتیجه‌سی اوله‌رق ملتك باشنه طقسان اوچ محاربه‌سی آچلدی . او صره‌ده فقیر مکتب اعدادینك اوچنجی صنفنده ایدم . محبت وطنیه وغیرت ملیه‌م نتیجه‌سی اولق اوزره محاربه‌یه کیتمك سوداسنه‌دوشدم بو سوداسی بر ایکی رفیقمه‌ده آچدم آنلرکده بو فکرده اولدقلرینی اوکرندم قول وقرار ایلدك قارص محاربه‌سنه کیتمك اوزره طربزونه متوجهاً عزیمت ایتدك . شویله‌که بر اخشام اوزری ایدی خلیچده منصوریه قروتی سواری کوکللی افرادی طولدیرمش اولدیغی حالده متهیء حرکتله کوپریلرك آچلمسنی بکلیور ایدی . بش آرقداش همان بر قایغه بینوب مذکور قروتة یناشدق ایسه‌ده مردیوه‌نی یوقاری آلمشلردی . داولومباز اوزرنده کزنمکده بولنان بك بابایه یعنی سواری بکه رجا ایتمامز اوزرینه مذکور مردیونی اشاغی‌یه صالیویردیلر بز یوقاری چیقدق . کوکرته حیوان ایله طولو ایدی . کوپریلر آچلدی هرکسك آلقشلری آره‌سندن بجوب بشکطاش سرای همایونی اوکنده قروت توقفله (او زمان هنوز یلدیز دها یالدیزه تحویل اولمامش وبایقوش یوه‌سی حالنه کتورلمامش ایدی) واپوزك امامی خواجه افندی‌یی طاولومباز اوزرینه چیقاردیلر . دعا ایلدی بزلرده عشق وشوق ایله آمین دیدك بعده سلام

بوروبی اوتدورلدی ينه جان و يوركدن پادشاهم چوق ياشا ديه اوچ كره باغىردق .

(نتيجه‌نك بو فلاكتلرى انتاج ايده‌جكنى بيلمش اولسه ايدك البته چوق ياشا ديه باغىرماز ايدك) . ايشته شمدى‌يه قدر برشى اوله‌مديغنه يلديز بومباسنك تأثير ايتمديكنه بونجه فلاكت اوزرينه حالاده ياشامقده اولديغنه زواللى بزم كمال صميميتله باغىرديغمز دعالرمزك تأثيرى دكلدرده نه‌در ؟ هرنه حال ايسه اورادن تحريك چرخ عزيمتله ليمان كيرده بزى بكليان برقاچ واپور دها طولو ايدى وايكى زرهلى محافظ اولديغى حالده اذانله برابر بوغازدن خروج ايله اركلى جهتنه طوغرى يول ويردك . او كيجه كوزل بر هوا ايله كيتدك ايرتسى كون هوا بردنبره بوزولدى وقره دكزك دخى فلاكتنه يعنى قودورمه‌سنه سبب اولان يلديزا قره‌يلروزكارى اسمكه‌باشلادى كيتدكجه غيرظنه كسب شدت ايدوب دكز طاغلره چيقمقده ايدى . بيچاره كهنه قروت ساعتده بش ميل كيدركن بر ميلى بيله كوچ قطع ايديور ايدى . ديكر واپورلر ايسه بزى آرقه‌ده براقوب غائب اولديلر. نصف الليله ايدى ظن ايدرم اينه‌بولى آچيقلرنده ايدككه سيواستوپول جهتندن بزه طوغرى بر واپورك سير سريع ايله كلمكده اولديغى كوردكلرى ايچون بزم واپورده بر تلاش حاصل اولدى . فقيرده كوكرته‌نك آلت قتنده ايدم هر كسلر يوقارى چيقديلر بر چيغيريشدر قوپدى. امان ياربى عجبا نه اوليورز ؟ ديه بنده پرتلاش يرمدنقالقوب يوقارى قاته چيقايم ديركن هرنصلسه قپاغى يارى‌قپانمش برمحالك اوزرينه باصديغم آنده‌قويويه دوشر كبى درنجه وقرانلق فقط قوش تويى كبى يومشاق بر زندانه دوشدم. بردنبره قورقدم بر مدت

اوله‌جه قالدم . بر طرفده بر آغری حسی ایتمدیکم ایچون یکی طوغان بر چوجغك سوق طبیعی نتیجه‌سی اوله‌رق اطرافی تفتیش و تجسس ایلدیکی کبی بنده اللرمله اطرافی یوقلمغه باشلادم . اوفق فقط یوارلاق بر شیلر اوزرنده ایدم عجبا جبخانه‌لیکه‌می دوشمش ایدم ؟ خیر او اوفق ماده‌لر سرت دکل یومشاق ایدی. مکر کمینك زیتون دانه‌سیله طولو اولان قومانیه انبارینه دوشمش ایدم. باغیروب چاغیرمغه باشلادم هیهات او فیرطنه‌ده، او کورولتیده بو قویودن بنم صدامی کیم ایشیدوبده چیقاره‌جق ؟ باخصوص هرکس کندی باشلرینك چاره‌سیله مشغول بولنیورلر ایدی . بر تقریب اوغراشوب اوزندان اضطرابدن خلاص اولوب کوکرته اوزرینه چیقدم. بر طاقم قرمزیلی یشللی اشارت فنارلری چکلمکده ایسه‌ده اوزرمزه کلمکده اولان واپوردن جواب ویرلمیورایدی. قپودان طوب باشنه امر ینی ویردی ایسه‌ده طائفه‌دن هر بری او فیرطنه‌ده بر محله صاقلانمش اولدقلرندن زنجیرلی فاقه میدانه چیقارلدی! طائفه‌لر تحری اولنمقده‌ایکن اوزرمزه طوغری کلان واپورده بوجالیوب قاچدی . مکر محافظ زرهلیلر طرفندن کورلمش اولدیغندن چویرمه حرکتنی روس قپودانی حس ایتمکله یولارینی قوپاروب درت نعلله قاچان حیوان کبی قاچدی . بزده بر یوها دیه باغردق. بز اسارتدن خلاص اولدق‌سه‌ده جرخجی باشنك قولنی دخی ماکنه سقطلدی . والحاصل درسعادتدن حرکتمزك بشنجی کونی طربزونه چیقدق بر کون قدر استراحتدنصکره درت ارقداش ارضروم یولنه روان اولدق و بر خواجه ایله‌ده ارقداش اولوب طاغ یولندن کسدیرمه اوله‌رق کیتمکده ایدك . بایبورده بر قوناقلق مسافه‌ده قازیقلی طاغنك اوزرنده بر اوکان زمانی ایدیکه بر خانه

مواصلت ایلدك . بایبورده، ارضروممه کیده جك اولان عجم تجارلری وسائر یولجیلر مذکور خانده بر جم غفیر تشکیل ایتمشلردی . خانجی بزه تزه یاغیله بولجه یوورطه پیشوردی یه دك و صغوق صولر ایچدك او صره ده خانجی بر حرامی حکایه سی نقل ایتمکده حاضروندن دیکه ـ مکده ایدك خانجی دییوردیکه ذاتاً حقنده فرمان همایون صادراولمشدر بعض کیجه کلوب بنی تعجیز ایدیورلراوته بری استیورلر بواقشامده کلور ایسه لرمازغالدن اوره جغم دیدی. مکرسه ایلریده یولمزك کچه جکی بر دره نك نهایتنده طوپال حسن اسمنده مشهور بر اشقیا اورمش عونه سیله براراو بوغازده بولنوب کلن کیدن تجاری صویمقده ایمش بوسببدن یولجیلر بوخانده طوپلا ـ نوب غلبه لك تشکیل ایتدنصکره مذکور بوغازدن کچوب کیدرلرمش . بزم تزه لازم تجارلر دوشونسونلر دیه ارقداشلره خطاباً، هایدی آرقداشلر یولجی یولنده کرك دیدیسه مده خانجینك بو بوش بوغازلغندن ارقداشلرم قورقدیلر وکیده میز دیدیلر . هرنقدر بزم تزی صویه جق بزمحار بهیه کیدییورز تجارت ایچون کیتمیورز دیدیسه مده بردرلو کندیلرینی اقناع ایده مدم . خانجی سبب اولدی طاتلی آشمزه صو قتدی اوآنده آرقداشلغمز بوزولدی . نه اولورسه اولسون بن کیدرم دیدم وخانجینك حسابنی کوروب یوله روان اولدم . ارقداشلرمده قاری کبی قورقوب اوراده قالدیلر . سلاح اوله رق نزدمده بهرینی اون ایکیشر غروشه آلدیغم ایکی عدد تیموردن معمول طبانجه ایله کندم دوکدیکم یتمش سکسان قدر قورشون دانه لری برازبارو تله ایکی قوطو قاپسول و برده مکتبلی قانجندن عبارت ایدی . ایکی ساعت قدر خاندن آیرلدم طاغلرده کیمسه لر یوق، صغوق صولرایچه رك دکلنه رك قوشلرك نغمه لرینی دکله یه رك اطرافی تفتیش وتجسس ایدرك یوله کمال امنیتله دوام ایتمکده ایدم . کیت کیده یولم ایسسز بر دره یه

یعنی بوغازه طوغری یقوش اشاغی انیوردی براز بکا قورقو کلمکه باشلادی بناءً علیه باشمده قواق یللری اسمکده، و سرده بابایکتلک سوداسی اولدیغندن قورقو بندن قورقوب قاچدی، بو دهشتلی یقوشدن دره یه طوغری اینمکه باشلادم. والحاصل یقوشک نهایتی اولان اوچ درهنک برلشدیکی بر محله کلمش ایدمکه قارشی جهتده برسد اوزرنده کویلی بر چوجق بنی کورمسیله همان کیرو یه دونوب طاشلر آره سنده غائب اولدی. آره دن بر دقیقه کچمش ایدیکه اوچ کشی اوله رق کوروندیلر، او آنده خانجینک حکایه ایلدیکی مشهور حرامی طوپال حسن عموجه مک بولندیغی محله کلمش اولدیغمی درخاطرله یولی آنلرک طرفنه توجیه ایلدم، ویانلرینه تقربله بر قندیللی سلام ویردم. سلامی آلوب بیور آغا دیه رک بنی سدک اوزرینه آلدیلر. اوچ کیشی ایکن چوجقله برابر بش کیشی اولدیلر بر دانه سنک بجاغنده لاز پوطوری وار ایدی. قمرال وکمراه بیقلی فقط طاتلی سوزلی بربابا آدمدی. اوراده اوطوردق چوجق اطرافی کوزتمکده اولسون بوقمرال بیقلی اولان ذات یاننده کنه: بزه برر قهوه بجر امرینی ویردی و برآووجده توتون کتوروب حال وخاطر سؤالندن صکره بنی استنطاق ایتمکه، ونره دن کلوب نره یه کیتمکده اولدیغمی، باخصوص بویله یالکز باشمه یولی شاشیرمدیغمی سؤال ایلمسی اوزرینه دیدمکه: آغا استانبولدن کلیورم محاربه یه کوکللی اوله رق کیدییورم بز بش ارقداش ایدک شو یوقاریده برخانه کالدک خانجی برطاقم حکایه لر نقل ایدییوردی عجم تجارلرینده وارایدی. یولده حرامی وارمش صویورمش کبی سوزلرله یولجیلری قورقوتمقده وحتی دییوردیکه بعض کیجه دخی کلوب بنی تعجیز ایدوب اوته بری ایستیورلر. بردها کله جک اولورلر ایسه مازغال

دلیکندن اوره جغم دییوردی. بو سببدن ارقداشلرمده ودیکر تجارلرده قورقغه باشلادیلر. هر نقدر جانم ارقداشلر بز عسکرز بزه او آدملر برشی یاپه‌مازلر دیه چوق ابرامده بولندیسه‌مده برتأثیری کوروله‌مدی قاری کبی قورقدیلر او آنده ارقداشلغمزك بوزولمسنه او خانجی سبب اولدی بونك ایچون یالکز کیتمکه مجبور اولدم دیتم اوزرینه، آفرم آغا یکیتـك دیه صرتمی اوقشادی آرتق بنم ایچون چه غم ؛ حسن آغا کبی برحرامی پشتیبانم وار ! اوصره‌ده صاپی قیرمه برجزوه ایله قهوه‌پیشورمش اولان آدم کتوروب اوکمزه قویدی. حرامی‌عموجه‌مده فانجانلره تقسیم ایدوب آغا بویوروڭ دیدی. متصلده سیغاره اکرام ایتمکده ایدی. تکرار تکرار : آغا خانجی نه‌دیدی‌دیه بکا صورمقده بنده اوت بوکیجه‌ده کلورلر ایسه مازغال دلیکی یاپدم اوره جغمدر دیور ایدی دیدم. استانبولدن، محاربه‌دن سؤال ایلدی ایجاب ایدن جوابلریده ویردم : آغا توتون طبقه‌سنی ویر دیمسی اوزرینه جبمده‌کی اوفق برطبقه‌یی چیقاردم بو اوله‌مازدیوب مندیله برچوق توتون طولدیردی یولده ایچرسك دیدی. بعده آغا کیج قلمه بواخشام سکا بریر تعریف ایده‌یم اوراده قال دیدی. شمدی شورادن قرشـو جهته‌کی یولدن کیدرسك بر ایکی ساعت صکره بوغازدن دوز بر اوه‌یه چیقیلور صاغ قولنـه برکوی کلیر اوراده قلمه براز دهـا کیتدیکنده دیکر بر کوی کوررسـك طوغریجه اورایه کیدوب احمد کهیا دیه صوارسـك بنی حسن آغا کوندردی دیرسـك اوراده مسـافر قلورسك دیه تنبیه ایله هایدی آغا کیج قلمه الله سـلامت ویرسـون دیوب معززاً مکرماً بنی سلامتله‌دی . بنده آنك تعریفی وجهله حرکت ایدوب سـاعت اون بر بچق راده‌لرنده ایدی که احمد کهیانك اوطه‌سنده اوجاق باشـنده

اوطورمقده ایدم . دیرکن کویلی عموجه‌لرده بر ایکیشر کلمکه باشلادیلر . سلام ویروب آغا خوش کلدك التفاتلرندن صکره اداره قندیلنی یاقدیلر . مذکور اوطه‌یه هرقاچ کشی کلدی ایسه بر قابده یمك برابرلرنجه کتورمش ایدیلر . سفره قورلدی . بومسافر پرور محترم عموجه‌لرله سفره‌یه اوتوردق . ایران چورباسی ، پازی ، ارمود قوریسندن یمك ، یغورطلی یمورطه ، دها نه‌لرنه‌لر کمال اشتها ایله یدك . برقاچ دفعه‌لرده قهوه ایچوب حسن عموجه‌مك ویرمش اولدیغی توتوندن سیغاره یاپوب صاوورمغه باشلادق . کویك امامیده کلدی . اونکله‌ده کوروشدك . محاربه‌دن سؤال ایلدیلر بیلدیکم قدر خبرویردم بعده طاغلدیلر بن‌ده حاضر ایدیلان یتاغه‌یاتوب کوزل رؤیالر کوره‌رك اویودم . کوزلریمی آچدیغم زمان صباح اولمش ایدی . بکا سود یوزی کتوردیلر لاواش تعبیر اولنان عجم اتمکی ایله یدم ، آیروجه برقاچ لاواش آره‌سنه‌ده‌لور پنیری طولدورمش اولدقلرندن مندیله صاروب بله باغلادم . والحاصل بزم حرامی حسن آغا دوستمزك سایه‌سنده معززاً اورادن وداع ایله‌ویرالنی بایبورد دیوب حرکت ایلدم . اووالردن دره‌لردن صولردن وطاغلردن ، وادیلردن کچوب اقشام ساعت اونبر راده‌لرنده بایبورده داخل اولدم . قصبه‌نك ایچریسندن برصو آقیور ایدی . کوپریسندن کچدکدن صکره برخانه داخل اولدم . بکا براوطه آچدیلر آلتمده کیرلی برحصر سریلی ایدی . همان اوزرینه سریلوب بجاقلریمی دیواره استناد ایتدیره‌رك اوزاندم . قهوه‌جی ایسه بیوك بر فنجان‌ایله قهوه پیشیروب کتورمش یانمه براقش‌ایدی . آره‌دن اون دقیقه‌کچمش ایدیکه بولندیغم اوطه‌نك خارجنده قانچ شاقیردیلری ، ایشیدلدی

برثانیه‌صکره اوطه‌نك قپوسی آرقه‌سنه‌طوغری آچیلوب برطاقم‌پاشالر، امرا ، ضابطان‌ایچری کیردیلر. بن همان یرمدن قیام ایله رسم سلامی ایفادن صکره ایچلرندن برینك شاهین پاشا [*] اولدیغنی طانیدم اوده بنی‌طانیدیغی جهتله: بوراده نه‌کزییورسك‌سؤالی‌اوزرینه،افندم‌محاربه‌یه کیدییورم دیدم : ای خاطر ایتدك درسلریکی بیراقوبده محاربه‌یه کیدییورسك ها ؛ صقین کیتمه روسلرك النه دوشرسك دیدی . طانیمدیغم دیکر برپاشاده حصرك‌اوزرنده براقمش‌اولدیغم دمیرطبانجه‌لرمه باقوب یکدیکرینه اشارتله کوسترمکده وکولومسمکده ایدیلر . هرنه حال ایسه خانك بتون اوطه‌لرینی کزدیلر . مکر عسکر کله‌جکندن بوش خانلرله خانه‌لری کوروب حاضر ایدیورلردی. قصبه‌نك اطرافنده ایسه چادرلر قورولمش، نظامیه وکوکالی عسکر ایله هرطرف طولمش ایدی . حاصلی او کیجه‌یی‌بایبورده کچیروب فرداسی کون علی‌السحر اکمك پینیرم بلمده مندیل ایله باغلی اولدیغی حالده شوسه‌یی تعقیباً ویرانی قوب طاغی‌دیه حرکتله اخشام ساعت اونبرصولرنده مذکور طاغك بوجهتنده بر خانده قالدم . صباحلین ینه حرکت وعزیمتله طاغك اوزرندن اوبر جهته طوغری روبراه عزیمت اولدم . آرتق یوکسکدن ارضروم اوواسی ، وبر صرت اوزرنده شهر خیال میال کورونمکده‌ایدی. طاغی سلامتله آشوب اووه‌ده برکویده اوکیجه‌یی‌ده کچیروب ، والحاصل ایرتسی کونی یعنی طربزوندن حرکتمك یدنجی کونی اخشام ساعت اون ایکی صولرنده او مبارك ارضروم

[*] بوذات طقسان تاریخنده مکتب طبیه غلطه سرایند‌ه ایکی مکتبك مدیری‌ایدی. بعده لوازمات عمومیه ریاستنده دخی بولندی داغستانلی شاهین پاشا مرحومدر مولی رحمت ایلسون ایی برآدم ایدی .

استحکاماتنك استانبول قپوسندن شهره داخل اولدم . مملکت غلبه‌لق انشته‌م ایسه اوراده برسواری الاینده بیطر ملازمی اولدیغندن قنغی خانه‌ده محله‌ده اوطوردقلرینی بیله‌مدیکمدن سؤال ایده‌ایده کیجه ساعت ایکیده انشته‌مك خانه‌سی قپوسنی کوستردیلر . قپویی اوردم ایچرودن کیم او ؟ سؤالی اوزرینه : آچکز سزه استانبولدن مکتوب کتوردم دیدم اوزرینه انشته‌م طیشاری چیقدی آنك باغرمه‌سی اوزرینه همشیره‌م رحمتلکده کلدی یکدیکریمزه صارلدق آغلاشدق محاربه‌یه کلدیکمی سویلدم سلاحلریمی چیقاردم دمیر طبانجه‌لرمه باقوب کولوشدیلر . او صره‌ده ارضروم اووه‌سی، خانلر قشله‌لر بوش خانه‌لر بتون عسکرله طولمش ایدی . هله کلان کوکلیلرك باخصوص سواری کوکلیلرینك حدی حسابی یوقدی . بوکون دیار بکر یارین حلب دها صکره آماسیه بغداد والحاصل هر کون کلان سواری کوکلیلرینك سیرینه چیقار ایدم . بن اوراده ایکن یخنیلر محاربه‌سی ودها صکره قزل تپه محاربه‌سی وقوعبولدی بعده قارص اردهان سقوط ایلدی . دەوه بوینی محاربه‌سی باشلادی . امان الله اك دهشتلی برزمان ایدی . الی سلاح طوتان استحکاملره قوشدیلر . ننه‌لرمز اولان او اختیاره قادینلر اللرنده دستیلرله صو، قولتوقلرینك آلتنده صارغیلی ! کمکلر اولدیغی حالده استحکاملره قدر کلیورلر ایدی . هله دەوه بوینی محاربه‌سنده طوب طاغی طابیه‌سنده روسلرله محاربه ایلدك شهیدلر میاننده اوچ قادین اللرنده بالطه‌لر اولدیغی حالده شهید دوشمش اولدقلرینی مشاهده ایتدك . اصل تعجب اولنه‌جق بر فقره عرض ایده‌یمده اوقویوب آغلاییکز . شویله که ارضروم وقارصك جامع

شریفلری ذخیره، وکولکلرله [*] حلوا وقوورمه، دبیلر ایسه البیسه قاپوط وپوستال ایله لبا لب طولو اولدیغی حالده بیچاره اولاد وطن آیاقلری اوصغوقده چیپلاق صرتلرنده ییرتیق البیسه قارنلری آچ ! حتی محله آره‌لرنده خانه‌لرك قپولرینی اوروب كمال محجوبیتله براز صیجاق چوربا واكمك ایسترلردی . والحاصل او قاوورمه‌لر حلوالر یدیرلمدی . اثوابلر كیدیرلمدی عاقبت قرص وارده‌انك سقوطندن صكره جمله‌سیده روسلرك الینه كچدی . فقیر شو حاللری كوزمله كوردم. بن صددك خارجنه چیقدم زیرا روسجه‌یی نصل اوكرندیكمی حكایه ایده‌جك یرده تاریخ یازمغه باشلادم . هرنه حال ایسه او قدر كوكلیلر دارمه داغنیق اولدیلر حیوانلرینه یم ویرلمدی . بونلری نه لازم تاریخ یازه‌جقلر دوشونسونلر . والحاصل ارضروم روسلر طرفندن ضبط اولنه‌مدی. او صره‌ده قیشده كلدی. متاركه نتیجه‌سی اوله‌رق ارضرومی موقتاً روسلره تسلیم ایلدیلر . ایچه برمدت روسلرله تماسده بولندم . بعده طقسان درت سنه‌سی ایدی هیچ اونوتمام رمضان شریفك یكرمی ایكنجی پنجشنبه كونی چركس موسی پاشا مرحوم ارضرومی روسلردن تسلیم آلمق اوزره آلتی طابورله ارزنجاندن كلدی . تسلیم آلدی ایرتسی جمعه كونی‌ده فقیرك دمیر طبانجه‌لرم بالمده اولدیغی حالده ارضرومدن طربزونه متوجهاً حركت ایتمشدم ایشته روسلرك ایچروسنده قالوب اختلاط پیدا ایتماملە عادتا روسجه‌یی تكلم ایدییور ایدم . هله ماتوشقه ، خراشو كلمه‌لری

---

[*] كولك دیه تخته‌دن معمول قزغان كبی بیوك قوطیه دیرلركه اللی اوقه یوز اوقه حتی بشیوز اوقه‌لنی اعمال ایله ایچریسنه قیشلق قاوورمه وحلوا طولدیررلر .

هیچ خاطرمدن چیقماز . بناءً علیه روس واپوریله بر محله سیاحت ایده‌جك اولسه‌م قاروته آکلاته‌جق قدرروسجه‌خاطرمده قالمشدر.

والحاصل طربزونه مواصلتله واپور بکلمکده ایدم . سوقیات مرکزی اولدیغیچون ازدحام زیاده‌جه ایدی . ادارهٔ مخصوصه واپورلریده اسرا طاشیمقده اولدقلری ایچون طربزونه کلیورلرایدی. بکلمکه مجبور اولدم. دیرکن فقیرده‌قلت نقد علتی ظهوره‌کلمکله طبیعی نمسه واپورلرینه‌ده راکب‌اوله‌مدم. اواثناده طربزونده‌والی بولنان‌ذات ایسه قائمه‌چیقارلدیغی‌زمان‌مالیه‌ناظرلغنده‌بولنمش‌اولان یوسف‌پاشاایدی. آرتق نهایت درجه‌یه کلمش ایدم پاشای مشار الیهه دردیمی آکلاتمغه قرار ویردم . اولوجهله کمال محجوبیتله حضورینه چیقوب طول‌مدت واپور بکلمکده اولدیغمی ونقدموجودم قالمادیغندن نمسه واپورلرینه‌ده راکب‌اوله‌مدیغمدن بحث‌ایله‌بنی‌درسعادته کوندرملری ضمننده‌مختصرجه حالمی عرض ایلدمسه‌ده : اوغلوم براز دها صبر ایله انشاالله ادارهٔ مخصوصه واپوری‌ورودنده سنی کوندریرم جوابنی ویردی ! زنکینك کوکلی اولنجه‌یه قدر فقرانك جانی چیقار سوزی پك طوغریدر . پاشانك قارشوسنده بریسی اوطوریور ایدی ظن ایدرایسه‌م آلای‌بکی ایدی. ایشته او آدم حالمدن آکلامش‌اولملیدرکه : افندم بلکه‌خرجلغی یوقدر دیمسی‌اوزرینه پاشامع‌الکراهه‌ذیله باصوب ایچرویه کیرن‌اغاسنه : افندی‌یه براللیك قائمه ویر! امرینی ویردی. اوآنده اوطه‌نك‌طاوانی باشمه‌چوکیورظن‌ایتدم‌کوزلرم‌قااردی برحال‌اولدم.کندیمی‌طوپلایوب رسمی سلامی ایفا ایله حضورندن چیقدم. آغای مرقومده بکایرتق! براللیك قائمه ویردی‌ایسه‌ده احسانی وار اولسون ! بر چوق دکانلر طولاشدیغم حالده یرتق دیه کیمسه‌لر اعتبار ایدوبده بوزمیورلردی .

حالبوکه بن ارضرومدن کلیرکن یولده سیغاره کاغدم بتمش ایدیده بر بشالك قائمه‌یه توتون صاروب ایچمش ایدم. هی کیدی کونلر هی. پاشانك ویردیکی اللیلك قائمه‌ایسه ایکی کونلك ییه‌جك پاره‌سی ایدی بن والینك یرنده اولسه‌یدم بش عدد یوزلك قائمه احسان ایدردم. اویله‌یا او صره‌ده یوزی اون‌بش غروشه قدر اینمش ایدی. والحاصل قلعه‌یه مراجعت ایلدم کوندریله‌جك افراد ایله بنی‌ده نمسه واپورینه بیندردیلر درسعادته عودت ایلدم. یالکز یوسف پاشانك احسانی اولان او یرتق اللیلك قائمه‌یی اعاده ایده‌مدیکمه حالا متأسفم. اکر بیلمش اولسه‌م که عائله‌سی بر حیاتدر یوزی یکرمی غروش حسابیله مع فائض هر قاچ غروش ایدر ایسه همان ورثه‌سنه تسلیم ایدوم اویله‌یا یتیم حقیدر. صددك خارجنه چیقدق معلومیا لاف لافی آچار دیرلر طوغریدر. ایشته روسجه‌یی نصل اوکرندیکم آکلاشلدی. عاجزلری بر مقدار فارسیه‌ده آشنایم. ادبیاته ایسه مراقم پك چوقدر علوم فلسفه‌یی پك سورم. قورنه، مولیر، راسین، ویقتور هوغو، وولتر ژان ژاق روسو، وایتالیانك اون سکزنجی عصرك اك بیوك شاعری اولان الفیه‌رینك ومونتسکیونك ودوقتور دوزینك معهوداستوریاسنی و سائر ادبا شعرا و مشاهیر اسلافك اثار مرغوبه‌لرینی مطالعه ایلدم بناءً علیه علوم فلسفه‌یی اوقومقله برابر، دینك مدنیت و مسعودیت وسعادت بشریه‌نك کافلی اولدیغنه قانع اولنلردنم. شورادمونتسکیونك روح القوانیننده‌ن وولتر ایله نصل انکلتره‌یه کیدوب انکلیزلرك مشروطیت اداره‌لرینی کوروب حیران اولدقلرندن بحث ایتمیه‌جکم یالکز ژان ژاق روسوکه اون سکزنجی عصرده بلاغت فصاحتیله مشهور وصاحب کمالات برذات اولوب آثار ادبیه‌سنی بر مقدار مطالعه ایتمش ایدم. نصل که، اوموره

قهرمانی تپه دلنلی علی پاشانك اسمی ذکر اولندیغی زمان، واسیلیکی اسمی دخی خاطره کلمامك نصل ممکن دکلسه، ایشته ژان ژاق روسونك دخی اسمی ذکر اولندیغی مطلق مادام رولان اسمی خاطره کلمامك ممکن دکلدر. معلومیا فرانسه ادبیاتی میاننده بر موقع احراز ایله ژان ژاق روسونك مفتون کمالاتی اولوب، وشدت افکار و حریت پرورانه‌سیله برابر کمال فصاحت و بلاغتله یازلمش اولان مکتوبلریله مشهوره بو مادام رولان ١٨٩٢ فرانسه اختلال کبیرنده پارمغی اولدیغی ایچون ١٨٩٣ ده اعدام ایدلمشدر.

مؤلف دکلم فقط سیآت سابقه‌مز عنوانلی منظوم بر اثرم میدان انتشاره وضع اولنمشدر. فقیره بین‌الاخوان شاعر حکیم دیورلر. کرچه بر مقدار طبیعت شعریه‌م وار ایسه‌ده برازده عشق وعلاقه مخلوطدر بوده البت بر سبب تحتنده اوله‌جغی آشکاردر معلومیا دنیاده هیچ بر شی سببسز اوله‌مز حتی ینکه‌سز بیله کوده‌کی کلینك یاننه واره‌مز کرك جنته و کرك جهنمه کیتمك ایچونده مطلقا برواسطه لازمدر.

معلوم اولدیغی اوزره اسلاف شعرا دیوانلرینی کوزدن کچوره‌جك اولور ایسه‌ك هر بر صحیفه‌سنده سطرلرنده هپ عشق و علاقه‌ می و محبوب، ساغر سرشار، مومیان چشم، آهو اوزرینه یازلمشدر بونلری اوقویان نورسیدکانده بر هوس حاصل اولور ایشته بوزمره‌دن اولمق اولمق اوزره وقتیله بنمده باشمده اسن هوای عشقدن بر نبذه بحث ایده‌جکم شویله که: انشته‌مك قلندر مزاج بر پدری وارایدی مولی رحمت ایاسون عاشق بر آدمدی. اوطه‌سنده بر چوق عاشق کتابلری دیوانلر. مثلا فضولینك، عاشق کرمك، عاشق غریبك، دردلینك

وبوکبی کتابلری بولنور ایدی. چوجقلغمده بعض کیجه مطالعه ایدر حتی صباحلره قدر اوقوبی ترك ایله حاشیه‌لرینی بیله اوقور ایدم. کیت کیده بنده بوکبی بیتلر یازمغه اوزندم مراقم زیاده‌لشدی. فضولیدن، کرمدن عاشق غریبدن، دردلی دیوانندن، بیتلر تحریف وسرقت ایتمکه باشلادم کویا قومشومز فاطمه خانمك شوخ مشرب اولان کوچك قزینی سویوردم! بو خلیا ایله هپ اونك اوزرینه بیتلر دوزر ایدم. کون بکون بنم بو مراقم زیاده‌لشدی، حتی او درجه‌ده که برصندق اسیر مجت مومی وار ایدی بن او موملری کیجه هرکس یاتدقدن صکره اوطه‌مده یاقوب چالیشیور ایدم. یانغین یاپمیه‌یم دیه‌ده اوطه‌مه لامبه قویمازلر ایدی. نهایت مذکور موملری آز وقتك ایچریسنده یاقوب بیتردم براخشام موم لازم اولمشدیده رحمتلی همشیره‌م خدمتجی قزه، یوقاریدن بر موم کتور دیمشدی قز یوقاری چیقوب عودتنده خانم موم بیتمش جوابنی ویردی. هنوز بر آی اولمه‌دن برصندق موم نصل اولورده بیتر دیه زواللی خدمتجی قزدن شبهه ایتمشلردی. حالبوکه موملری یاقوب بیترن بن ایدم. هرنه حال ایسه بیچاره قزك کناهنه کیرمشلردی. نهایت قویام میدانه چیقدی. ایشته بویله کیجه یاریلرینه قدر مذکور مومیلری یاقوب شعر یازار ایدم. (شیخك کرامتی کندندن منقولدر) دنیلدیکی کبی بنده کویا شاعر اولدیغمه قانع اولمش ایدم.

بر کیجه برمعتاد شعر یازمغله اوغراشوب بعده کویا سبب فلاکتم اولان فاطمه خانمك قزینك، او آغاجانك او شهلا کوزلریله شوخ مشربلیکیله عاقبت ال ایدوب قاش چاتوب بنی تسخیر ایدن وهنوز صدفدن چیقمش بردر دانه‌سی کبی اولان بو قزك خلیاسیله اویودم. عالم منامده برمسجد ایچریسنده صوك جماعت یرنده بولنیوردم.

اوصرددهمسجده درت درویش داخل اولدیلر ودوغریجه محرابك اوکنده حلقه اولوب اوتوردیلر . آرەدن بش دقیقه کچمش ایدیکه اوزونجه کلاهلی یشیل صاریقلی آق صقاللی نورانی یوزلی فقط وجهنك بعض محللرنده، واللرنده یانق علامتلری موجود اولوب آغزندهایسه اسنانی کاملاً سقوط ایتمش، بناءً علیه جفای دهره جوق کوکس کرمش اولمسندن اسباب مستعجلهٔ شیخوخت وقتندن اول مترقی اولدیغی آکلا- شیلان بو محترم ذاتده داخل مسجد اولمسیله اولکیلر قیام ایدوب کمال حرمتله سلاملادیلر . بعده محرابه کچوب اوطورمهسندن بر مرشد کامل اولدیغنه قانع اولدم. برایکی دقیقه قدر سکوتدنصکره مجالس محبت عشق وعلاقهدن آچیلوب حتی مباحثه مشهور کور اوغلی! اوزرینه جریان ایلدیکنی ایشتدم. وشو مباحثهیی کمال دقتله جان قولاغیله دکلکه قویولدم. ایچلرندن بریسی دیدیکه: سنك کوراوغلی دیدیکك حریف ناشریف قلنجنه کوونمش بر حیدوددن بشقه بر شی دکلدی؟ نتکم بولی بکنك اوغلی او کوزل آیوازی بیله : بکم سکا درت بوینوزلی بر قوچ کتوردم دیەرك الدادوب اوزون چایره قدر کتوروب ایشته قحبهلکله او بکزادهیی آتنك ترکیسنه آلەرق چاملی بله قاچیروب عشرت ماصەسنی قوردیروب :

بوکون بر کیفیتم وار
ایوازمی طولدرمی طولدر
آرەده بر عشرتم وار

نقرات

ایوازمی طولدرمی طولدر

قر آته بیندم بحث ایله
سنی سودم هوس ایله
آلتون یالدزلی طاس ایله
نقرات
آیوازمی طولدرمی طولدر

دیه‌رك اوكاچهره‌نك الندن باده نوش اولیوردی . بو نامردك عاشقان دفترندن نامنك سیلنمسی لازمدر دیدی . دیگر بر درویشده اعتراض ایدوب : برادر كوراوغلی كبی پهلوان وعاشق بر آدمه قحبه‌لك نامردلك اسناد ایدیورسك اما ، بیلمیورسنكه بو كون آناطولیده معارفك هنوز آیاق باصمدیغی قصبه‌لرده كویلرده اكثر محللرده كور اوغلی اسمی آنلدیغی ؟ پك بیوك تعظیم وتكریمده بولنیورلر زیرا كیمی ولی اولدیغنه ! كیمی نبی اولدیغنه ! اكثریت ایسه مظنهٔ كرمدن بولندیغنه قانع اولمشلردر رضی اه عنه دینلرده بولنیور دیدی .

بعده محراب اوكنده اوطوران ویانقلرندن عاشق كرم اولدیغی آكلاشیلان ذاتده كلامه آغاز ایدوب دیدیكه : ای محبت اوغرنده افنای وجود ایدن قرداشلرم كرچه دمیندن عاشق غریب برادرمزك سویلدیكی وجهله كور اوغلی دنیالان حریف فی الحقیقه قحبه‌لكله مافی الضمیرینی اجرا ایدن بر جبار ایدی . اوت لذت معارفدن هنوز نصیبه‌دار اولمیان اومبارك آناطولینك وروم ایلینك بر چوق یرلرنده حریفه ولیلك وپیغمبرلك اسناد ایدیورلرسه‌ده ، بو اسنادی كور اوغلی جبراً یاپدیرمدی ، اهالی جهالتندن یاپدی . حالبوكه عزیز قرداشلرم معلومكزدركه درتیوز كیشیلك برعشیرت ایكن قوجه بر دولت معظمه تشكیل ایدوب بونجه فتوحاتله تاریخده نام وشان قزانان فاتحلر یاوزلر سلیمانلر سلیملر محمد رابعلر یتشدیرن وهر برلری عصرنده دنیایی برأو بحراً لرزه‌ناك

خوف ودهشت ایچریسنده براقمش اولان التی یوز سنه‌لك بو دولت معظمهٔ اسلامیه‌نك تختنه استحقاقی اولمدیغی حالده بالوکاله جلوس ایدوب اوتوز اوچ سنه‌دنبرو امانته خیانتلك، تبعه ورعایاسنه انواع مظالم اجرا، ومعمور اولان ملکك خرابیتنه و بیچاره تبعهٔ صادقه‌نك نعمت معارفدن محروم قالمرینه سبب اولوب و کندوسنه ظل اله عالم عنوانی ویرن عبدالحمیدده اوراق حوادثده: خورشید فیوضات افزای سپهر خلافت وسلطنت امیرالمؤمنین معالی! منقبت تاجدار عالیجاه وشهریار علویت اکتناه! نباهت بخشندهٔ اریکهٔ اجلال وشرف افزای مقام خلافت عال العال دیه غایت پارلاق وپیغمبرلره لایق اولان کلمات مبجله ایله کندیسنی توصیف ایتدیروب قنده ایسه پیغمبر بنم وکیل دکلم دیه عالمه کندیسنی رسماً اعلان ایتدیره جکدر. بناءً علیه قارداشلرم معلومکزدر که هر کمالك بر زوالی محققدر دیدی. بردیگر درویشده دیدیکه فقیرك اسلافه یادکار اولمق اوزره براقمش اولدیغم دیوانچه‌مدن:

هی مدد شیمدنکیرو عالمده راحت قالمدی
بوزیلوب کیتدی جهان صاحب عدالت قالمدی
آنك ایچون هر طرفدن ایده‌یور دشمن ظهور
الکهٔ عثمانیده شمدی عدالت قالمدی

دیه یازمش اولدیغم شو طوغری سوزلریمی اثرمدن چیقارتدیردی. دیگر بریده برادر «الحمید» کلمه‌سنك حمیده یعنی کندی اسمنه بکزه‌دیکی ایچون قاموسدن چیقارتدی. و یلدیز کندی اقامتگاهنك اسمی اولدیغیچون بشقه یلدیزلر یالدیزه تحویل اولندی. وحدیث شریفلری تحریفه جسارت ایدن بر ظالمك عندنده بزم کتابلرمز ومشاهیر اسلافك آثار مرغوبه‌لری صولده صفر قالور دیدی. ودها

بوكبی برچوق مباحثه جريان ايتدكدنصكره ايچلرندن بری ديديكه مباحثه‌مز
اوزادی اونوتمه‌يلمكه بزه بر كشی دها لازم اولديغندن كيمی انتخاب
ايده‌جك ايسه‌ك قرار ويره‌لم ديمسی اوزرينه، ايچلرندن ديكر بريسی
يازمغيله بنی كوستروب: صوك جماعت يرنده اوطوران شو آدمی
كوردكزمی؟ ايشته بو آدم مجلسمزده بولنمغه‌لايقدر وهمده قومشوسی
فاطمه‌خانمك كريمه‌سنه عاشقدر بغری يانقدر هركيجه بزم كتابلرمزی
سراپا اوقيور روحلرمزی شاذ ايليور. كرچه بيتلرمزی تحريف
وسرقت ايديور ايسه‌ده قانون عشقك اك بيوك بر بند مخصوصكه
قطع زبان قطع ابهام لازم اولديغنی بيلميور بو قصوری عفو ايده‌لم
شان انسانيتده بودر كنديسنده‌ده ذاتاً استعداد وقابليت واردر. ديمسی
اوزرينه اتفاق آرا ايله بنی ايچلرينه آلمغه قرار ويرديلر. مرشدك
اشارتی اوزرينه ايچلرندن بريسی كه باشنده بياض بركلاه صقالی قنالی
بياض دون وكوملك اوزرينه دوه‌تويی رنكنده عبا كيمش خراباتی
بر درويش كه فضولی اولديغنی بعده اوكرنديكم بوذات، بواستاد محترم
نزد فقيرانه‌مه كلوب صاغ الملك بيله كندن طوته‌رق بولنديغم محلدن بنی
قالديروب حضور مجلسه كتوردی. سلام ويروب صره ايله اللرينی
اوپدم وبوينمی بوكه‌رك قيام اوزره امرلرينه منتظر بواندم. آنلرده قيام
ايدوب اوراده موجوديتنی كورمديكم برصراحيدن براق برمايع يشيل
بر بارداغه مجلس مذكورك رياستنده بولنان مرشد محترم طرفندن
طولديريلوب بكا صوندی وبر النی باشم اوزرينه قويوب نوش ايله
ديدی. او آنده ايچدم اوچ كره باشمدن صرتمه، طوغری مسح
ايدوب بعده اوغلوم سنی شاعر يابدم ديدی. بو كلامی سويلر سويله‌مز
همان ايچريمه دهشتلی بر قورقو كيردی! تترده‌مكه باشلادم. شاعر

اولدم ها! دیه همان قورقاراقدن اطرافمی کوزلرمله تفتیش و تجسس ایلدم بره کت ویرسونکه شاعر یاپدم سوزینی ایشیده جك بزدن بشقه کیمسه یوقدی تکراراو محترم ذواتك اللرینی اوپوپ بوینمی بوکه رك کمال مأیوسیتله دیدمکه : افندم حق فقیرانه مده حسن توجهات مرشدانه لرینه صمیمی اوله رق عرض تشکر ایدرم . بناءً علیه فقیرکزی شاعر یاپدیکزاما معلوم عالیٔ مرشدانه لری بیورلدیغی اوزره ظالم زمان خلیفهٔ بی امان شعردن، شاعردن خوشلنمیور؟ شعر یازانلری قهر وغضبلرداوغرادیور! خفیه لری چوقدر قیلدن نم قپارلر قورقیورم که دیمم اوزرینه حضرت مرشد کمال حدتله سوزلریمی قطع ایدوب یوکسك صدا ایله دیدیکه : اوغلوم زواللی عاشق! دوشنمیورمیسنکه شو بولندیغمز اون طقوزنجی عصرك نهایتلرینه قدر دنیایه کلمش اولان ظالملر ، جبارلر نه اولدیلر ؟ الوهیت دعواسنده بولنان فرعونلر ، نمرودلر ، ثمودلر ، شدادلر ، قوم نوح ، نه اولدیلر ؟ هلاکولرك ، جنکیزلرك عاقبتی نه اولدی ؟ یر یوزنده اللهك کولکه سیم دیه یوزینه قاری کبی سیاه پچه اورتوب عباداللهی کندیسنه سجده یه قیام وملت اسلامیه نك باشنه تاتار بلیه سنی چیقاروب حسابسز اهل اسلامی تاتار آتلرینك آیاقلری آلتنده براقوب قانـه کیرمش اولان خلیفه ناصر نره یه کیتدی ؟ دارالر اسکندرلر ویر یوزینه صیغامدقلری حالده بوکون بر آووج طپراق آلتنده یتان انسانیت خائنلری وظلمی ایله کسب اشتهار ایدن حجاج وعونه سی نره ده دزلر ؟ یاقدق جانلر ییقمدق معمورهلر کاشانه لر بیراقیان، کیتدیکی کچدیکی محلاری خاك ایله یکسان ایدن، وبو دولت معظمهٔ اسلامیه نك یدی سنه خلیفه سز پادشاهسز جوبانسز قالمسنه سبب مستقل اولان تیمور کورکان نه اولدی ؟ اوغلم هرکس اعمالنك جزاسنی

عاقبت چکه‌جکدر. عدالت الهیه یرینی بوله‌جقدر. بناءً علیه جناب حق احمال ایتمز امهال ایلر دنیاده جزایه چارپیلمیانلرك یاپدقلری یانلرینه قالیه‌جقدر گرچه بو عالم کون وفساده قانون عدالتك حکمی هر زمان جاری اوله‌مز . اگر هر قباحتك جزاسی دنیاده ایکن اصحاب مجازات چکسه‌لر مافیهانك اولماسی لازم گلزمی ؟ هر بر عصرك یسراسی واردر نصلکه بر کونلك آیدنلغك قرا گلغی اولدیغی کبی هر قباحتك برده مجازاتی محققدر بو عبرتگاهده ایولك ایدن رحمتله یاد ، ظالملر ایسه لعنت ایله آنیلور . ایشته اوغلوم شعری ادبیاتی سومیان تبعه ورعایاسنه محبتی اولمیوب صو وترامووای شرکتنه ورثی ادارهسنه اهالیسنی صویدیران خلیفهٔ زمانده بو قبیلدندر اوده قریباً اعمالنك جزاسنی کوره‌جکی ساعتك آنجق بر قاچ دقیقه‌سی قالمشدر مستریح اول . وهمده زمان حضرت فاروقده بر موسوی وقعه‌سی واردر سن بو وقعه‌یی ایشتمادنمی ؟ بیورمسی اوزرینه : خیرسلطانم او وقعه‌یی ایشیتمادم اویله ایسه دیکه : اوغلوم اوصاحب عدالت حضرت عمر افندمز بر کون مسجد سعادتلرنده اوتوریورلردی . ایچری‌یه بر موسوی کیردی دیدیکه یا امیر المؤمنین بنم بر مرکبم وار ایدی . چولق چوجغمك رزقنی تدارك ایتمك ایچون بر واسطه ایدی . جبللردن وادیلردن ضخامه‌دن آغاج پارچه‌لری طوپلیوب صرتنه یوکلدرك شهره کتوروب سوق سلطانیده فروخت ایله چوجقلرمه اکمك آلور ایدم . ایکی کوندر غائب اولدی بوقدر آرادیسه‌مده بوله‌مدم استرحامنده بولنمسی اوزرینه : یارین بو وقت کل دیه فرمان سعادت بیوردیلر . ایرتسی کون مسجد سعادتده اصحاب کرام وسائر ناس طوپلنمشلر شعر عشق وعلاقه اوزرینه

مباحثه جریان ایدیور ایدی . تمام بو صره‌ده مرکبی غائب اولان موسویده مسجد سعادته کلمش ایدی . حضرت فاروق افندمز بیوردیلرکه ایچکزده هیچ عشق وعلاقه وشعر ندر بیلمیان وارمی فرمان سعادتلری اوزرینه : همان آق صقاللی بورنی بیوجك وقانبور کوزلری والفجری اوقویان اختیار بر آدم قیام ایدوب : افندم‌بنده‌کز بو سنه کلدم شمدی‌یه قدر عشق وعلاقه محبت شعر ندر ؟ بیلمم دیمسی اوزرینه . افندمزده مرکبی غائب اولان کیمسه‌یه : ایشته سنك غائب اولان مرکبك بودر آل کتور دیه فرمان بیورمشلر . ایمدی خلیفهٔ زمان اولان قزل سلطان ، دها رحم مادره دوشمامش ایکن بزلر کتابلرمزی یعنی دیوانلرمزی یازمش ایدك . غزللرمزك ابیاتمزك کیمنی تحریف کیمنی بسبتون دیوانچه‌لرمزدن چیقارتدیردی حتی یازیجی اوغلی مرحومك (محمدیه) و (احمدیه) اسم شریفی ایله یاد واهل اسلامه هدیه ایلدیکی کتابلری وتواریخ اسلافی‌باخصوص بر چوق احادیث نبویه‌یه وارنجیه قدر حتی جنبرلی طاش حمامنك کلخاننده یاقدیردی . اوغلوم صبر وثبات موجب فوز ونجاتدر . عن قریب سیأتنك جزاسنی چکه‌جك کندی قارداشنی دوشورمش‌اولدیغی کرداب فلاکته کندوسیده دوشه‌جکدر کوره‌جکسکدر . قورقمه قورقمه معینك اللهدر . قبا کوزلرینی دیدی قبادم بعده آچدیغمده یانمده کیمسه‌لر یوقدی ، فقط کندیمی بشقه بر عالمده بشقه برحالده بولدم زیرا دست مرشددن جام عشقی نوش ایلمش ایدم . اوصره‌ده شدتلی بر آه چکمش اولدیغمی ایشیدن رحمتلك همشیرم یاتدیغم اوطه‌یه کمال تلاشله کلوب بنی اویاندیردی . نیچون باغروب آه چکدیکمی سؤال ایدیور ایدی . بیچاره بیلمیوردیکه بن اسکی بن دکلم ؟ آرتق

شعلهٔ ادراکم سنوح وصدور ایتمکه باشلامش اولدیغندن متصل شعر یازمق ایستیور ایدم. اوآنده ایلك دفعه اوله‌رق زیرده‌که قطعه‌یی ارتجالاً سویلدم .

قطعه

یاربی ! بیلورسنکه بنم طوغریدر اوزم
غانجقلر ایچنده کزوبان قزده‌در کوزم

بر کون بزم خدمتجی قز بر تقریب بنی یالکز کوروب دیدیکه بك افندی قومشو فاطمه خانمك کریمه‌سی آفجان ! خانم سزه پك چوق سلام ایتدی صو کنارینه کیده‌جکدر . سیزکله اوراده کورشمك ایستیور . اکر کیدرسکز سزی کتوره‌یم وبن اودن چیقاجغم زمان خانم سزمه‌دن آرقمم صره کل دیه تنبیه ایلدی . هیچ جانان دعوت ایدرده کیدلمزمی ؟ بغداده اولسه کیدرم . آرتق نه درجه سویندیکمی تعریف ایده‌مم . اویله‌یا جانانمك بنی دعوت ایتمسی بیوك بر بختیارلق دکلمی : عالم منامده بکا نصل جام عشقی ایچیردیلرسه البته اوکاده ایچیرمشلردرکه بنی کورمك اوزره تنها فقط منظره‌سی شاعرانه بر محله دعوت ایدیور، دیه اخشام رؤیامه کیرن او مبارك درویشلرك کراماتنه قانع اولدم . هرنه حال ایسه خدمتجی ایشلرینی بتوردی بنده کندیمه چکی دوزن ویردم . خدمتجی قزك کیدرکن بکا بر اشارت چاقسی اوزرینه بر ایکی دقیقه صکره بنده سوقاغه چیقدم . او زمان دها اون اونبر یاشلرنده وار ایدم شمدیکی کبی فلکك کرم وسردینی کورمامش سله‌نی یمامش ایدم . محنت روزکاری زنك رویمی صولدیرمامش اولمغله غنجه حالنده ایدم . مکتبلی سترمك هر بر قولنده بولنان دردر عدد قرمزی ایپك

شریدلر ایسه رنك رویته بشقه‌جه بر حمرت و لطافت ویرییوردی . والحاصل رهبرم اولان بزم خدمتجی طوپال قیزك ایزینی تعقیب ایله هم کیدییور و همده بیك درلو خیالرده بولنیور ایدم . مملکتك نهایتنده او جسیم سالخورده چنار اغاچلرینك سایه‌سی آلتنده کموش کبی پارلیان و عمر بشر کبی آقوب کیدن نهرك کنارینه طوغری کیدییور ایدك . براز دها کیتدك سوکیلم ایسه صویك قارشو جهتنده بزی صبرسزلقله بکله‌یور ایدی . بنی کورمه‌سیله برابر پاچه‌لرینی طوپلایوب او بیاض بالدیرلری صویك ایچرسنده پارلدایه‌رق بزم اولدیغمز جهته کلوب بشوش بر چهره ایله هله کله‌بیلدیکز . دیوب بنی قوجاغنه آلمسیله صویك او بر جهتنه کچیردی . ذاتاً بولندیغمز محل ایسه اغیاردن خالی اولدیغی کبی احتیاط اولمق اوزره طوپال قزیده صویك او بر طرفنه نکهبان اولمق اوزره براقدق . بن هر نقدر اون اوننر یاشنده ایدیسه‌مده سوکیلم بندن درت بش یاش قدر بیوك اولدیغندن متیقظ و احتیاطلی بولنیوردی . زواللی بن ایسه اوصرده دنیادن بی خبر ایدم . بنی نهرك او بر جهتنه کچیردکدنصکره فرصتی غنیمت بیله‌رك ، آغوش محبتنده یاوروسنی بسلیان بر آنا کبی بنی بغرینه باصوب لاله کبی اولان ینـاقلرمدن دویه دویه بوسه‌لر آلدی . بنده الیمی بوینونه آتوب همشیرم کبی آنی قوقلادم . براز اوطوردق کندوسیده همشیره‌سنك چوجغنك بزلرینی ییقادی و بکا دیدیکه : بك افندی بزلری بهانه ایدوب بورایه کله‌جکم زمان (عایشه ایله خبر کوندریرم سزده کلیرسکزده کوروشورز دیوب برازدها اوتوردقدنصکره تکرار بنی قوجاغنه آلوب صویك او بر جهتنه کچوره‌جکی زمان کمال محجوبیتله

بك افندی‌سنی نقدر سو‌یبیورم دیه یناقلرمه برپوسه‌وداع دها قوندیر -
دقدنصکره بنی صویك کنارینه براقدی . آه شو سو‌یبیورم کلمه‌سی
بنی سوئجمدن دلی دیوانه ایتمش ایدی . سوکیلمك بللور کبی بیاض
کردنی اوزرینه عادت بلده وجهله بر ایکی دیزی یکرمیلك آلتون او
ملاك سیماسنه بشقه‌جه بر رونق ویرمش ایدی . اونی بر دفعه دها
کوزلرمله سلاملادقدنصکره نه‌ردن هر نقدر تباعد ایتمك ایستمه‌مده
آیاقلرم کیرو کیرو کیتمك ایستیوردی . والحاصل آناسندن آیرلمش
قوزی کبی خانه‌مه عودت ایلدم . تحفی شوراسیدرکه سوکیلمك خانه‌سی
و آکا متصل اولان طوپال قیزك اویده بزم خانه‌نك قارشوسنده
ایدی . آرتق بر طرفدن مرشده‌ك عالم مناممده بکا ایچیردیکی جام
عشقك تأثیری ، بر طرفدن سوکیلمك سنی سو‌یبیورم دیمسی بنی
چلدیرتمش ایدی . کیجه‌لری کوزلرمه اویقو کیرمیوب هب اونی‌هب
اونی دوشونور ، وصباحلری ایرکنجه اودن چیقوب بلکه سوکیلم کلیر
دیه صو کنارینه طوغری برجولان یپار ایدم .

دل ویرمه غم عشقه‌که عشق آفت جاندر
عشق آفت جان اولدیغی مشهور جهاندر
عشق آفت جان اولدیغی آندن بیلنورکیم
هرکیمسه‌که عاشقدر ایشی آه وفغاندر

فضولی مرحومك سویلدیکی کبی بنمده ایشم هردقیقه وهرساعت
آه وفغان ایتمك . ودائما تنهالرده طولاشوب بیتلر دوزمکدی .
یمکدن ایچمکدن کسلمش اولدیغمدن وجودم کون بکون ضعف‌وهزاله
یوز طوتمش ایدی . کنج یاشمده ، قواق یللری باشمده اسدیکی بر
چاغده، آتش عشق ایله مینی مینی جکرجکم داغلنمش ایدی . حاصلی

کلام آره صره طوپال قز سمت جاناندن خبر کتوریر اولمغله مذکور صو کنارنده منوال سابق وجهله بولوشوب کوریشور ایدك . بویله بولوشدیغمز کونك اقشامی اوده یمکیده پك اشتهالی یردم . برکون ینه معتاد وجهله بولوشدیغمزده سوکیلم طرفندن قرار ایتدککمز تکلیفنده بولنوب دیدیکه : بك افندی بوغازمده‌کی آلتونلردن بشقه اوده دها بر دیزی واردر اونلریده یاننه آلایمده قرار ایدهلم دیمش ایدی . وینه بر کونده صاچلرندن کسوب کوچك بر دمت یاپوب قوردله ایله‌ده باغلیوب تنده جانم غنچه دهانم سرلوحه‌سیله یازلمش بر نامه‌یی طوپال قزله کوندرمش ایدی. والحاصل هانکی برینی حکایه ایدیم بنده اویله هجرانلر! براقشدرکه یازه‌جق اولسه‌م جلدلر طولوسی حاشیه‌لی برکتاب اولور .

کوز یاشلی جکر داغلی یورك یاره‌لی نورس
عاشقلغمه سینه‌ده بیك درلو نشان وار

انشتەم وهمشیره‌م رحمتلك بنم بویله اشتهادن کسلدیکمی وکون بکون اریتکده اولان حالمی کوردکجه مراق ایدوب همشیره‌م: عجبا بومملکتك هواسیمی یرامادی ؟ دیور ایدی . حالبوکه بیلمیوردی‌که :

هوای عشق اسر سرده : باشیمی اوغراتدی درده
اسکی شطارتم نرده : بنم حالم پریشاندر .

ینه برکون بزم طوپال قز کوزلریمك ایچنه دیك دیك باقمقده اولدیغندن مطلقا کوی جاناندن برخبرمسرت واردر دیه همان خانه‌مزك اوست قات اوطه‌لرندن برینه جیقدم . بر تقریب طوپال قزده کلدی . دیدیکه : بك افندی آقاجان خانمك پك چوق سلامی واردر یارین والده وهمشیره‌سی دوکونه دعوتلی اولدقلرندن کیده‌جکلردر کندیسی

اوده یالکز قله‌جغندن بزم اوه کیدرز. آنام ایسه ذاتاً کوتورم برحالده اولدیغندن اوجاق باشنده یاتمقده‌در. بغچه‌مزده‌کی تخته پرده‌دن سنی اوبر طرفه آله‌جقدر دیمسی اوزرینه دنیالر بنم اولمشدی. حاصلی اوکیجه‌یی سوینجله نصل کچیردیکمی تعریف ایده‌مم. وقتا که صباح اولدی خورشید عالمتاب عرض دیدار ایلدی. بنده یتاغمدن قالقوب کیینوب کندیمه‌چکی دوزن ویردم تصادفی اوله‌جق همشیره‌مده اوکون حمامه کیده‌جکندن بوغچه‌سنی حاضرلمش ایدی. پنجره اوکنده کوز تمکده ایکن سوکیلمك والده‌و همشیره‌سی اولرندن چیقوب کیتمش اولدقلرندن طوپال قزك اشارتی اوزرینه بنده صوقاغه چیقدم. اولجه ویردیکمز قرار وجهله بر تقریب دونوب طولاشه‌رق طوپال قزك اوینه داخل اولدم. درحال بنی بغچه‌سنه کتوروب تخته پرده‌نك یاننده بر آغاجه چیقاردی. پرده‌نك او برطرفنده بکلیان سوکیلمك یاردمیله خانه‌سنه قدم باصمش ایدم که:

یار رحم ایتدی بزم حال پریشانمزه
که قدم باصدی بوکون کلبهٔ احزانمزه

سوکیلم بنی صوقاق طرفنده اولان اوطه‌سنه کتوردی بعده طوپال قزده کلدی. برلکده یمك یدك. دوام محبتمزه دائر یکدیکرمزه تأميناتلر ویردك. قاچمقدن بحث ایلدك آره‌صره‌ده وقت بولدقجه صو کنارینه کیده‌جکنی وعایشه ایله‌ده بکا خبر کوندره‌جکنی سویلشدك والحاصل فرصتی غنیمت بیله‌رك طاتلی بر محبته طالمش ایدك. حالبوکه اخشام یاقلاشمش همشیره‌م حمامدن انشته‌م حکومتدن کلمش قاندایسه سوکیلمك والده وهمشیره وپدرینکده عودتلری تقرب ایتمش اولدیغی حالده فرقنده بیله دکل ایدك. عایشه‌نك خبر ویرمسی اوزرینه

تکرار تخته پرده‌دن چیقمق کوچ اوله‌جغندن بر تقریب صوقاق قپوسندن چیقمغه قرار ویردك ایسه‌ده، مشهور مثالدر صو اویور دشمن اویوماز قضیه‌سندن بی خبر بولندیغمزك خطاسنه صکره‌دن واقف اولدق. شویله که بنم فاطمه خانمك خانه‌سنده اولدیغمی اکثریتی تشکیل ایدن محله قومشولرمز موسیوی فاملیالری کورمشلر و بر تقریب همشیره‌مه‌ده سویلمشلر، اوصره‌ده انشته‌مده اوه کلمش اولمغله هر ایکیسیده قفسك آرقه‌سندن بنی کوزتمکده اولسونلر. زواللی بن قوزیسندن آیریلان قیون کبی بعدالوداع سوکیلم سوقاق قپوسنی آچدی اولا باشمی چیقاروب صاغه وصوله باقندقدنصکره کویاکه کیمسه‌لر کورمیورمش کبی دیوار کنارندن کیدوب براز دها طولاشدقدنصکره خانه‌مه عودت ایلدم. حالبوکه بنم بو حرکتمی انشته‌م وهمشیره‌م تماميله کورمش اولدقلری کبی، قومشو موسوی قادینلریده کورمشلر. غمازلغك اخلاق مذمومه‌دن اولدیغنی تورات عنعنه‌سیله یازمش اولدیغی حالده بو موسوی قادینلری بیلمدکلری ایچون همشیره‌مه غمازلقده بولنمشلردی. هرنه حال ایسه اخشام اولدی سفره حاضر ایدلدی طوپال قزده اوراده ایدی. بنی یمکه چاغردیلر اوطوروب کمال اشتها ایله‌یمك یدم. او کیجه پرشوق وشطارت ایدم. بناءً علیه ینه‌عقلم وفکرم بشقه یرده ایدی. بنم بوحالی ایسه بکا چاقدیرمه‌دن، انشته‌م وهمشیره‌م تدقیق ایدیورلردی. ذاتاً مسئله اونلرجه حل ایدلمش یعنی خسته‌نك دردی تشخیص همده خطاسز اوله‌رق تشخیص اولنمش ایدی. یمکدن صکره قهوه‌لر ایچلدی طوپال قزده ایشلرینی بتوروب عودت ایتمشدی صالونده اوطوریوردق تشخیص ایدیلان دردك دواسنی دخی ترتیب

ایتمك صره‌سی گلمش اولدیغندن دره‌دن تپه‌دن قونوشدقدنصکره زوجین مباحثه‌ ضیا پاشا مرحومه انتقال ایلدیده انشته‌م :

الك او ممدیغك کشف ایدر اسرار درونك
سن هر کسی کور عالمی سرسمی صانورسك

بیتلرینی اوقودی . برازده هوائی صحبتدنصکره انشته‌م دیدیکه قائن برادرمك صاغلغمده مروتنی کورمك ارزوایدییورم . کرچه‌هنوز تأهل ایده‌جك چاغده دکل ایسه‌ده شمدیدن نشان ویاخود عقد نکاح ایدرزده ، بر قچ سنه صکره‌ده مکمل دوکوننی یپارز دیه جدی اوله‌رق قرارلاشدیردیلر . همشیره‌م رحمتلك دخی انشته‌مك بو ارزوسنی ترویج ایلدی . دیدیلر که . پك اعلا اما کیمك کریمه‌سنی آله‌لم ؟ دیه براز دوشوندیلر اوزاق محله‌لردن طولاشدقدنصکره نهایت همشیره‌م : افندی بولدم بولدم وهمده تمام مناسبنی بولدم . همشیره‌مك بویله امید ویرر درجه‌ده بولدم دیمه‌سی کوزلریمی درت آچدی . سوزلرینی جان قولاغیله وکمال دقتله دیکلیور ایدم : کیمی بولدك سوآلی اوزرینه : قومشومز فاطمه خانمك کریمه‌سنی بولدم هم کوزل هم تربیه‌لی همده پك مناسبدر دیمه‌سی وانشته‌می‌دخی اقناع ایتمش اولمسی اوزرینه . نه یلان سویلیه‌یم بنده غیر اختیاری اوله‌رق بر سونج حاصل اولوب سویدای قلبمدن قوپان بر حس بنی بایغق درجه‌لرینه کتورمش‌ایدی . انشته بك ایسه کوز اوجیله حالمی تدقیق ایتمکده اولدیغندن همشیره‌مه خطاباً : مادامکه مناسب کوریورسك بویله خیرلو برایش صکره‌یه بیراقیلماز وفرانسزجه‌ده بر کلام واردر دمیر تاونده ایکن دوکیلور طورمه همان قالق فاطمه خانمك خانه‌سنه کیت ، اللهك امری ورسولنك قولی اوزره کریمه‌سنی

قائن برادرمه ایسته وایشی بتورده اویله عودت ایله، بزده بوراده قهوه‌یه کیدرز دیمسی اوزرینه. باقدمکه همان همشیرەم قیام ایدوب چارشفنی اورتدی، فناری یاقدی هپ برلکده سوقاق قپوسندن طیشاری چیقدق مع مافیه بکا بر حال واقع اولدی. بن آلیقلاشدم عجبا سونج دلیسی اولمش ایدم؟ آی یوره‌کمده آجی آجی چارپیور! آمان یاربی صول کوزیمك قویروق طرفی دخی تتره‌یور! الله خیرلره تبدیل ایلسون. دها کوچك ایکن قومشو قادینلر طوپلانوب بویله شیلردن، مثلا چهارشنبه قاریسندن قره‌قونجولوسی‌ندر اوندن بحث ایتدکلری کبی، سیکرلرك سکرتمسندنده بحث ایدرلردیده چوجقلق حالی بویا اوزماندن حافظه‌مه نقش اولنمش اولدیغندن. وشو صرده یعنی سونجلی زمانمده صول کوزومك قویروغنك اوینامسنی بکده خیرلو کورمدم. کاشکی قادینلردن بویله سوزلری وقتیله ایشتمامش اولسه‌یدم. شمدی بوقدر وسوسه ایتمزایدم. دیمکه چوجقلقده انسان کرك ایی وکرکسه فنا اولسون نه ایشیدر ایسه حافظه‌سنده نقش اولیور. نتکیم ایشته بنم بوکوزومك سکرتمسی کیفیتنی دخی وقتیله ایشیدوبده اونوتمدیغمه کوزل برمثالدر. هرنه‌حال ایسه. بز صوقاغه چیقوب قهوه خانه‌یه طوغری کیتمکده اولەلم همشیره‌مده قریبا قائن والده‌م اوله‌جق قومشو خانمك خانه‌سندن ایچری‌یه کیرمش ایدی. قهوه خانه‌نك طیشاریسنده انشته‌مله یان‌یانه اوطورمقده ایکن صندالیه‌سنی بکا طرف چویروب بیلکمدن دخی طوتمش اولدیغی حالده اوفاقدن بر طاقم نصیحتده بولنیوردی. بن زواللی ایسه هیچ برشیدن خبرم اولمدیغندن کندی کندیمه دیور ایدمکه: اویله‌یا آرتق بنی تأهل ایتدیره‌جکلر دیه طبیعی نصیحتده بولنیورلر ظننده ایکن، بزم محله طرفندن آجی آجی بر فریاد در قوپدی؟ سس ارکك صداسی دکل

ایدی . اوصرهده یورکم آجی آجی چارپمغه باشلادی. انشتهم ایله بیله‌مدن صیقیجه‌طوتمش وحدتلی برحالده‌ایدی. صدا دها زیاده‌لشدی امان اولیورم اه عشقنه دیه باغرمسی اوزرینه، همان جان و یورکدن بر آه چکوب نصل برقپانه طوتلمش اولدیغمی جبن فکرمله آکلامقده قصور ایتدم. باشمزه کلان بوبلا کتمك ایکی سببی اولدیغی، برایسی تدبیرسزلك دیکریده بو تدبیرسزلکك نتیجه‌سی اوله‌رق قومشولرمز موسوی قزیلرینك کوروب همشیره‌مه خبر ویرمش اولملری ایدی . مکر اوجه انشته‌مله همشیره‌م قول وقرار ایتمشلر . همشیره‌مده اورایه کیدوب سوکیلمك والده‌سنه ماجرایی من الباب الی المحراب تمامیله حکایه ایله اونبر باشنده بولنان هنوز سومك سویلمك نه اولدیغنی بیلمیان [*] برچوجغی یعنی بنی ! باشدن چیقاردیغنی ویتیوب اچمیوب صباحلره قدر اویقوسز قاله‌رق بیتلر یازمقده اولدیغمی‌قدینه آکلتمسی اوزرینه همشیره‌م خانه‌مزه عودت ایتدکدنصکره زواللی سوکیلمی اوك آلتنده که دیره‌که صاروب والده وپدری طرفندن کوزلجه یاغلی برلوبوط آتمشلر ایدی که قهوه‌خانه‌نك خارجنده اوطوردیغمز یردن آمان آمان اولیورم دیه ایشتدیکم فریاد، مزبوره‌نك فریادی ایدی. حاصلی بزده براز اوطوردقدنصکره قالقوب خانه‌مزه کلدك بکاده کوزلجه یعنی اولدیجه خاطری صایه‌لور بر کوتك آتدیلر . اوصره‌ده انشته‌مدضیا پاشامرحومك:

نصح ایله یوله کلمیانی ایتملی تکدیر
تکدیر ایله اوصلانمیانك حقی کوتکدر

---

[*] اون یاشنده‌کی چوجق دکل ؛ شمدی بش یاشنده‌کی بر چوجغه بیله سومك سویلك ندر ؟ دیه سؤال ایلمش اولسه‌کز. سایهٔ شاهانه‌ده ! نه‌دیمك اولدیغی سزدن دها زیاده بیله‌جکنه امین اولکز .

شو مصراعلرینی اوقومقده ایدی . کوتکی یدکجه بنده باغیروب
چاغرمقده ایدم . کویا دیمك استیوردم که : سوکیلم سن بنم ایچون
لوبوط یدك ایسه ایشته بن ده سنك ایچون کوتك ییورم. والحاصل بو
طپاق اوزرینه هم مادی وهم معنوی بر راحتسزلغه دوچار اولدیغمدن
ایرکنجه یتاغه کیردیکم آنده کوزلریمی قپایوب اویودم . قاریشیق
بر طاقم رؤیالر کورمکه باشلادم. شویله که کویا بر بنا داخلنده بولنیور
ایدم. اوصره ده الندن اولجه جام عشقی نوش ایلدیکم حضرت مرشد قارشیمه
چیقدی. کوزلرمك یاشلی اولمسندن ومکدر بر حالده بولنمی بو کوب
طورمدن، دیدی که: اوغلوم عاشقلر جفاکار اوله رق یرادلمشدر .
هر عاشق معشوقنك وصالنه نائل اولەمز . نصل که عدالتك حکمی
هر زمان دنیاده جاری اوله مدیغی کبی، عشقك ذوقی و لذتی ایسه آنك
جفاسنی چکمکده در . مجنون برادرمزك لیلا حقنده کی ماجراسنی
ایشیتمدکمی ؟ لیلا آیاغنه وارمش ایکن : یوری لیلا که بن مولایی
بولدم دیه رد ایتمش ایدی . اکر انسانلرده دنیاده هر کوکل ویردیکی
جانانه قاووشمسی لازم کلسه یدی، عشقك لذتی قالمزدی دیوب الندە
بولنان بیوجك بر یوماق ایپك اوجنی بکا ویروب دیکر بر مقرەیه
صارمقلغمی تنبیه ایله غائب اولدی . زواللی بن ایسه مرشدمك تنبیهی
وجهله بو یوماقی دیکر برمقرەیه صارمقده ایکن اوصره ده نا کهانی مرشد
تکرار ظهور ایدوب: اولادم بو صاردیغك ایپلر دوزکونجه صارلمامشدر
چوزده تکرار صار وهمده سکا یاردم ایده جك برینی کوندره یم دیه رك غائب
اولدی. بن ایپلرله اوغراشمقده ایکن صاری صاچلی ماوی کوزلی میانی
غایتله اینجه کیراز دوداقلی بر خیال قارشومده پیدا اولوب الدە بولنان
یوماغی اوب آچمغه باشلادی. بن ایسه ایپلر بربرینه طولاشمسون

ایچون المده کی مقره یه برطرفدن صارمقده وهمده بولندیغمز محلات طولنه طوغری ایی چکمکده ایکن یتاق اوطه مك قپوسنك برذنبره آچلمسندن اویاندم . مکر اقشامکی طیاغك اوزرینه نه حالده اولدیغمی اکلامق اوزره همشیره م اوطه مه کلمش ایدی . بن ایسه یتاغمك ایچریسنده کوردیکم رؤیایی تفکر ایتمکده ایدم . قادینلر بر اره یه طوپلاندقلری زمان رؤیادنده بحث آچوب دیرلردیکه رؤیاده ایپ کورمك یولجلغه دلالت ایدر؟ ایشته بو سوز بنم خطرمده قالمش ایدی . بن ده مراق ایتمکه باشلادم عجبا بنی سوکیلمدن اوزاقمی بولندیره جقلر ؟ ماحصل آره دن بر ایکی کون کچدی برصباح طوپال قیز ینه دیك دیك کوزلرمك ایچنه باقیور ایدی . برخبر کتوردیکنی آکلایوب صوفه یه چیقدم برتقریب الیمه اوقاجیق صاریلی بر کاغد ویردی . اوطه مه کیروب کیزلوجه اوقودم

ای نامه سن اول ماه لقادنمی کلورسك
ای هد هد امید سبادنمی کلورسك

دیه رك مضمونی بر طاقم عاشقانه کلامدن صکره دیبوردیکه : بن سنك ایچون جانمی فدا ایدرم بنی قاچیرمه نك چاره سنه باقه سك . مذکور نامه یی یوزمه کوزلرمه سوردم . او زواللی کیم بیلور؟ بنم ایچون نه اذا و جفا چکییور دیه آغلیوب ینه اقشامکی طیاغك اوزرینه علولنمکه باشلادم. بر ایکی کون صکره ینه طوپال قیزك دلالتیله صو کنارنده کوروشوب اغلاشدق. انشته مك پشمدن صالدیردیغنی جاسوس خبرویرمش اولمغله ، ذاتاً مکتبك کشادی زمانیده تقرب ایلدیکندن همشیره مله هرنه دوشوندیلرسه بیله مم ایرتسی کون آکسزین چانطه می چماشورلرمی حاضر ایدوب یول نواله می دخی اکمال ایله ، همشیره مله وداعلاشوب اسکله یه کلدك . او کون پوسته واپوری اولمدیغندن قرانتنه طبیبنك توصیه سیله برانکلیز

اشلینه نی بیندیردیلر. توصیه ایدلدیکم ایچون قپودانك قمره‌سی یاننده بکاده برقمره ویردیلر. اخشامه قدر قپودانك یاننده، واوچ عدد کریمه‌لریله برلکده اوطوردق. بن انکلیزجه آنلر ترکجه بیلمدکلری ایچون اشارتلرله بربرمزه مرامزی آکلاتمقده مشکلات چکییور ایدك قزلرده متصل کولیورلردی.

آرتق اونلرله پك چابوق احباب اولدم تننه ایشلمکله مشغول ایدیلر لکن ایچلرنده اوزونجه بویلی صاری صاچلی ماوی کوزلوایجه باللی جدی مشرب اولدیغنی حالندن قالندن آکلادیغم قز پك سویملی ایدی عادتا قانم قاینامغه باشلادی هپ اونك یاننده اوطوروب اوده بکا انکلیزجه برشیلر سویلیوب کولر ایدی.

چوق شی: بن بوقزی ایلك دفعه اوله‌رق بر ایکی ساعتدنبریدر کوریورم. حالبوکه بشقه بر دفعه دها کوردم کبی ظن حاصل ایدییورم. بونه دیمك دیه تفکرده ایکن ایشی آکلادم. رؤیاده ایپلرله اوغراشیر ایکن مرشدم طرفندن بکا یاردم ایتمسیچون کوندرمش اولدیغی خیال اولدیغنی ذهناً بولدم. بردرلو بوقزك یانندن آیرلمق استمیوردم، حتی ممکن اولسه بو واپوره طائفه یازلمغی بیله خاطرمدن کچیرمکده ایدم. بیچاره بن. اسکی ماجرایی اونودوب بشقه بر آتشه دوشمش ایدم. دها طوغریسی بو ماوی کوزلی انکلیز قزینه شدتلی صورتده عبایی یاقمش ایدم. بو قباحت بنم دکلدی. چونکه استاد محترم عالم مناماده بکا جام عشقی ایچیردیکی کیجه ابالاب طولو اولان بارداغی صوکدیکی وقت نصفنی ایچه‌بیلمش ایدم ایکنجی بر امری اوزرینه بارداغك ایچنده جرعه براقمش اولدیغمدن: عشقك دخی کور اولسون دیمش ایدی. والحاصل اقشامه قدر

قپودان برنده سوکیلم اولان انکلیز قزینك یاننده اوطوردم. کیجه‌ده کندی قماره‌لری یاننده بر قماره‌ده یاتدم. علی السحر اویاندیغمده حرم اسکله‌سنك اوکنده واپورمزده ، قماره‌سنده سوکیلم اولان قز کبی یاتمقده ایدی. آرتق تمامیله صباح اولمش ایدی که برقیق واپوره یناشدی جانطه‌می ویرد کدنصکره وداعلشمق اوزره سوکیلمك قماره قپوسنی آچدیغمده کیسولری پریشان وده‌قولته برحالده اودریکتانك یاتمقده اولدیغنی کوردم. اویاندی اوسماوی اولان کوزلر مخمور برحالده بکا باقمقده ایدی اشارتله کیده‌جکمی آکلادوب آدیودیه‌الی اوزاتدم اوده کمال نزاکتله الی صیقدی. کوزلرمه مانیانیزه ایده‌جك کبی اوعذرأیه متوجه اولدیغی حالده قپوسنی قپایوب چیقدمده کور ایشابك باجاننده ایکی آیاغی اوزرینه قلقمش برمانده رسمی وار ایدی، حالا بویله براشلب کوردیکم وقت یورنجکم حوبلامامق قابل دکلدر .

بروجه بالا حکایه اولنان ماجرادنصکره یکرمی بش سنه قدر بر زمان مروراتمش ایدی که‌مأموراً اوملکته کیدوب عینی محله‌ده برخانه ایجار ایلدم سوکیلمك خانه‌سنده ایسه موسویلر اقامت ایدیبوردی . طانیدیغم کیمسه‌لر قلمامش محله‌یی خراب بر حالده بولدم. طوپال قزدن اثریوق؟ هر کون ایکی دفعه سوکیلمك خانه‌سی اوکندن کچوب آره صره‌ده مذ کورنهرك کنارینه‌ده کیدیوردایدم هیهات اوشاعرانه‌منظره‌دن دخی اثرقلمامش؟سایه‌سیله‌نهری ستر ایدن آغاجلرك دالاری قورومش ، نهرك جریاننی بیله پك حزین بولدم. هر طرف حزین .

کلشـانه نظر قیلدم ویرانه مثال اولمش
کللر صاراروب صولمش بلبلری لال اولمش

صاف وپاك بر محبتله سودیکم او قزجغزی تفتیش وتجسسده

بولندم ایکی چوجق والده‌سی اولمش بعده اوده مسکن ابدیسنه کوچ ایلمش اولدیغنی خبر آلدم . ایشته اوزمان شاعر اولدم . او وقت سومك سویلك نه‌ایمك اولدیغنی بیلمز ایدمده ینه سوییور ایدم ! شمدی آه شمدی آکلادمکه دنیاده سومك وسویلکدن بشقه لذتلی برشی یوقمش .

بیلدك جهانی مغلطهٔ ماجرا ایمش
برسنك اولان اسانلره امس وغدا ایمش
هر حال روزکار کذاره فدا ایمش
باقی قلان بوقبه‌ده برخوش صدا ایمش (نیلوفر)

بناءً علیه بکا شاعر هکیم دیدکلرینه خطا ایدیورلر ! بنم نه‌لازم شاعر دیه کندیمی ، غزته‌لره شعرلر یازدیروبده پردزانته ایتمیورمیا. بشقه‌لری سویلسونلر بن کندیمك نه اولدیغنی بیلیورم . بنم شاعرلکم یونانستانك بر ایکی سنه ظرفنده یتشدیروب فقط زواللی اناطولینك اکثر قضالرینه چکرکه کبی اوشوشمش اولان وجان الیجیلقده یك ماهر! وقابض‌الارواحه ایش براقیان او بیچاره اومظلوم آناطولی و روم ایلی اهالیسنی صویوجیلقده قزل سلطانك مأمور یاپوب کوندردیکی آدملریله اجرای رقابت ایدن، ومحاکمله مشترك اولان متطببلرك طبیبلکنه بکزر . هیچ بن شاعرم ! دیه میدانه آتیله‌بیلورمی‌یم؟ فقیرحدیمی بیلنلردنم. یا خدانکرده او آتش زبان شعرای سالفه‌نك اروحی طوپلانوبده برکیجه رؤیامده : ای خدینی بیلمز متشعر ! سن بزه قارشو اوتانمه‌دن کندینه نصل شاعر دیدیریورسك ؟ دیه‌جك اولورلرسه نه جواب ویره‌بیلورم ؟ اما اناطولیده و روم ایلیده‌کی متطببلر کیف مایشأ اجرای طبابت

ایدییورلرمش ، اوکا بن قریشمم او ، حکومتك وظیفه‌سیدر . انسان حدینی تجاوز ایتمامليدر. فقیر هر نقدر شاعر دکل ایسه‌مده بالاده ماجرای عشق بحثنده بیان اولندیغی وجهله برکیجه عالم‌منامده او محترم درویشلرك الندن جام عشقی نوش ایتدکدنصکره براز استعداد کسب ایتدم شعرده هجویه‌ده ، مرثیه‌ده ، مدحیه‌ده ، سویلر ایسه‌مده نه‌یالان سویله‌یه‌یم وسعت قریحه‌یه مالك دکلمدر . ذاتاً زمانمزده شعره ادبیاته اعتبار اولمدیغندن متروك کبی برشیدر. معلومدرکه اسکی پادشاهلرمزدن مثلا قانون سلطان سلیمان ، محمد ثانی ، سلیم ثالث ، مراد رابع وسائر وکلا وزرامزدن آتش زبان شاعرلرمز واردی . کوزل شعرلر سویلر ایدیلر . حتی شعر ومدحیه یازوب تقدیم ایدنلره‌ده جائزه نامیله احسانلر ویریلوب ترقی ایتدیریلور ایدی . بو سببدن زمانلرنده‌ده اصحاب شعر وانشا چوغالوب ادیب آدملر یتیشور ایدی . زمانمزده ایسه شعردن شاعردن بحث ایتمك جنایت ایشلمکله مساوی طوتلقده وقهرلره ، غضبلره اوغرادلمقده‌در .

نه‌یالان سویله‌یه‌یم شعرم قدر هجویه‌ده سویلر ایسه‌مده، مضموم وحقنده دخی آیت کریمه اولدیغنی بیلدیکم ایچون جانم یانمدقدنصکره کیمسه‌یی هجو ایتمك شانمدن دکلدر . مثلا :

دوکمش اشعار سرك علت افرنج جذام
بی‌قلای صانکه نحاس رنکی قزلباش [*] کردنا

کبی بر قاچ یوز سطر قره‌له‌مق الدن کله‌بیلور. حاصل کلام هیچ یوقدن ایسه اونده وار بونده وار دیدکلری کبی‌چشید بولنمیدر .

بر تاریخده نزد عاجزیه بر ذات مراجعتله : افندم بزم پدرك قبرینه بر طاش یاپدیردق بر قاچ بیت یازکزده حك ایتدیره‌لم طاشجی‌ده

[*] کل‌قفا مراد اولنمشدر

بکلیور. لطفاً پدرمك صنعتنی‌ده ایچربسنده ذکر ایدکز . اسمی محمددر صنعتی دخی خسته خانه‌ده جراح باشیدر دیدی . ایکی ساعته قدر حاضر ایدلمسنی رجا ایدوب کیتدی . فقیرده دوشونمکه باشلادم اویله‌یا ایکی ساعت ظرفنده نه سویلنه‌بیلیر؟ همده صنعتی اولان جراح باشیلق دخی ذکر ایدیله‌جك . شوراده بر حکایه خاطرمه کلدی . شویله که : آدمك ریسی بر مهرجی‌یه کیدیب . بکا بر مهر حك ایله صنعتم کمیجیلکدر . صندالمده واردر . حاجی‌یم . اسممده‌منداالدر وهمده سیدم . دیمش مهرجی براز دوشوندکدنصکره :

صاحب السفینة والصندال

عبده حاجی مندال

دیه مهری حك ایتمش اولدیغی کبی . فقیرده براز دوشوندکدن‌صکره زیرده‌کی ابیاتی قرەلیوب ویردم .

کل نفس ذائقة الموت

ای زائر اوقو بو طاشی

اویاندر غفلتدن باشی

هدیه قیل بر فاتحه

بورده یاتور جراح باشی

نه یاپه‌لم دیمش بابامك آدی خضر ، المدن کلان بودر . بناءً علیه بن باشقه درلوده . مثلا بریسنك مزاری طاشنه یازلمق اوزره ابیات حاضر ایتمشمدر . عجبا نصل دیه مراق ایدییورسه‌کز ایشته زیرده یازیلی اوقویکز .

أولورسه، ظالم ، غمازك صاقین قلمه‌ایك نمازك

مزارینی درین قازك تکرارچیقمسون‌ای‌ملت

چشمه‌لردن چالدی صوبی — بیقدی ویران ایتدی کوبی
بو جنازه کیمك ؟ دبی — اصلا صورمیك ای ملت
لیف وصابون کتورمیك — صوك ایشنی بیتورمیك
اسقاطنه اوطورمیك — حرام پارددر ای ملت
هم جنازه‌سنه کیتمیك — تزکیه اجرا ایتمیك
یلان یره ای دیمه‌یك — زیرا کناهدر ای ملت
قویوسنی دارجه اویك — اوستنه بیوك طاش قویك
صرتندن کفنك صویك — چبلاق کومکز ای ملت
هرکس بوفانیدن عبور — قازیق قاقش بو مندبور
چونکه قبول ایتمز قبور — وامپیر دییکز ای ملت

بناءً علیه بیلدکارم بوقدر ظن اولنمسونها . دها نه‌لر بیلورم نه‌لر مثلا مرثیه‌ده سویلرم . ازجمله جیکر پاره‌م حالت نزعده ایکن فقیرك معلوماتم اولدیغی حالده ادرنه‌ده کوز یاشی دوکمکده ایدم. مرحومه‌نك صوك دمنده بیله ظالملر کورمکه مساعده ایتمامشلر دیده تأثرمدن والده‌سی آغزندن سویلنمش اولدیغم مرثیه بروجه آتیدر .

سکا نولدی کوزه‌لم صولدی یوزك
ویره‌جك تازه حیات آننه‌نه برطاتلی سوزك
آ کولم برکره‌جك آچ او کوزل کوزلرینی
سویله روحم ایشیدوب شاد اوله‌لم سوزلرینی
بزه کوسدکمی ؟ قزم سویله . نه‌دن ؟
آغلیور بستر زیرنده ده‌دن
بیوك آننن سکا آغوشنی آچمش طوریور
سینه چاك درد المنان ایله حالك سوریور

حله باق بوینی بوکمش کوزی یاشلی تیزن
رحم وشفقتله بیودوب سنی آزدنجه کزن
عفتم ، یاوروجغم ، سوکیلی آبلان لمان
آغلیور ، هم صوریور همشیره‌مه نولدی آمان
امزیروب بسله‌دم آغوش محبتده سنی
یازیق هجرانه دوشورمه کوزه‌لم سنده بنی
اویان ای نازلی کولم برکره خندان اوله‌یم
سن صاغ اول تازه جوانسك سکا قربان اوله‌یم
هیهات ! مکر اول غنجه کولك صوك نفسی .
اوچمش آه بلبل شوریده براقمش قفسی
نصل آه ایتمیه‌یم صولدی بنم غنجه کولم .
حیف آلدی آنی آغوش محبتدن أولوم
کیتدی ایواه اوجوان شمدی آنك مسکنی خاك .
بنده آغلر دوکه‌رم کوزیاشی ای دامن پاك
دیلرم یاوروجغم روضهٔ جنتده اوله .
روح پاك آبلاسی صائمه‌یده آنده بوله
نه‌لر ، سویلر ایدم ترك ایدراك خوابمی بن .
اویودیردم دوکه‌رك کوزلرمك آبنی بن
سن ایدك خانه‌مزك بلبلی ای یاوروجغم .
سکا لایقمی بوخاك ایچره ، طوریرکن قوجاغم
سن ایدك پرتو اقبال امیدی پدرك .
آکا میراثمی براقدك کیدییورسك کدرك

طویحق محمل تابوته بینوب هجرتی .
ایده‌مز صبر وتحمل چکه‌مز فرقتی
بابانك روحی ایدك شمدی اونك حالی نولور
چوق براقماز سنی آردنجه کلوب اورده بولور
آه یوق چارهٔ مراد بویله ایمش حکم قدر
سنی رحمتله ایدوب یاد چکه‌رم بنده کدر
روز محشرده شفاعت دله یاد ایله بنی
طاش باصوب بغرمه ترك ایلدم اللهه سنی
سکا لایقمی طوریرکن توجاغم
قاره طپراقده یتان یاوروجغم
اشك ایله یازدی بابان شاعر هکیم مرثیه‌نی
اوقویوب یاد ایدرم رحمت ایله بنده سنی

٣٢٢

بوندن یکرمی یدی یکرمی سکز سنه مقدم معلم ناجی افندی مرحوم زماننده برجغر آچلمشدیده پك چوق کیمسه‌لر شاعر الکه یلتنمش ایدك ، ایشته اوزمان عاجزلریده هنوز مکتبده سکزنجی صنفده ایدم. زیرده‌که ترجیع بندی اوزمان سویلمش ایدم .

١

خلق اولندی یوق ایکن کنج عدمدن موجود
طیندن اذن خدا جسم بشر بولدی وجود
فاسجدوا امری ایله آدمه اولدقده سجود
خلق ایدن قسمت ایدن اکلنی جود دانهٔ خود
نخوه‌تندن نه عجب خالقنه ایتدی عنود
مظهر عزت ایکن اولدی عزازیل مطرود

صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
ومقتضای حکمك خارج عقل اول

٢

باغ جنتده ایکن هابط اولوب بولدی ذلل
صلب آدمدن آیا ایتدی ظهور بونجه ملل
کیمینه طول عمر ویردی کیمینه‌ده علل
خوب صورت یارادوب کیمیسینیده احول
کیمیسی فسقه دوشوب کیمیسیده صالح عمل
کیمیسی راه ضلالتده قالوب بولدی خلل
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمك خارج عقل اول

٣

قوم نوح فسقه دوشوب اوغرادیلر هب کدره
انقیاد ایلدیلر کیمیسی امر پدره
بیندیلر کشتی‌یه تابع اولوب حکم قدره
بولدیلر جای سلامت اویان ابوالبشره
قوپدی طوفان بلاطولدی بتون طاغ ودره
قالدی کرداب فلاکتده بتون هب فجره
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمك خارج عقل اول

٤

جمل ، صالحی ذبح ایلدی بی عار ثمود
آتدی کویا که جهیم ایچره خلیلی نمرود

یاپدیروب باغ ایرم شرك ایله شداد عنود
ایتمدی بندی قبول سویلدی چوق حضرت هود
ریح صرصرله هلاك ایتدی آنی رب ودود
کردیلر چارمیخه گویا مسیحی قوم یهود
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمتك خارج عقل اول

٥

مهد آرای وجود نیجه فریدون زمان
اکتساب ایتمش ایدی هر برلسی شهرت وشان
کیمیسی اولمش ایدی عدل ایله سلطان جهان
کیمی زندان مصیبتده ایدوب آه وفغان
کیمی فرعونه ایدوب امر ایله تکلیف ایمان
ویرمدی هیچ برینه دست اجل امن وامان
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمتك خارج عقل اول

٦

ظلم حجاج ایله اولمشدی جهان لرزنده
غدر جنکیز وهلاکو ایله هب پرکنده
نیجه کاشانه وشهر ایتدی تیمور افکنده
عزم راه ایلدی اسکندر ایسه تاهنده
ایتدی کیخسرو ودارایه فلکلر خنده
صیغمیان عالمه باق شمدی بتون مدفنده

صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمتك خارج عقل اول

۷

کولدورر کیمیسنی جاه بلند ایچره قدر
تعقیب ایلر آنی بر درد وبلا رنج وکدر
کیمینك کوشهٔ غربتده اولور قانی هدر
کیمیسی عالم فانیه کلور کیمی کیدر
کیمیسی چاك کریبان قیلهرق ماتم ایدر
کیمینه نشئه ویرر لذت میراث پدر
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمتك خارج عقل اول

۸

سورینور کوشهٔ محنتده بتون اهل کمال
کیمیسی بادیه پیمای شواهیق جبال
کیمیسی فقر وضرورتده دنی آوج امال
کیمیسی خرص ایله جمع ایتمهدر مال ومنال
مال دنیا ایچون هپ اولمهدر حرب وقتال
پیر سالخورده قالیر کیتمهده نورسته نهال
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمتك خارج عقل اول

۹

بی بقا دار عبردر بو جهان یوق عجبا
نوش زهراب مماتدر صوکی هپ جمله هبا

ترك ایدوب تاجنی ادهم نه ایچون كیدی عبا
چكدیلر درلو بلا درد ومحن آل عبا
آه نه‌لر ایلدی اولاد رسوله رقبا
زلف جانانیده بر كون داغیدر باد صبا
صانع كون ومكان خالق اشیای جمل
مقتضای حكمك خارج عقل اول

١٠

آفرینشده ، عناصرده نه بوحال تضاد
حادثاته قودیلر حال طبیعت دیه آد
حیرت افزای عقول اولمده‌در درلو ایجاد
هربرك اهل فنون ایلدی بر اسم ابله یاد
بو خصوصده نیجه‌لر ایلدی تكثیر سواد
بیلمدی حكمت بیچونی ضلال ایتدی عناد
صانع كون ومكان خالق اشیای جمل
مقتضای حكمك خارج عقل اول

١١

بر رقیق دانه ایكن بولمده‌در حد كمال
بو نه ازهار لطافت بونه الوان جمال
كیمی آق كیمی قزل كیمی سیاه كیمیسی آل
بو نه كاردر كورینور درلو غرائب اشكال
منتظم ولی ایدیور بر برینی روز ولیال
وقت مرحونی كلنجه بولیور جمله زوال
صانع كون ومكان خالق اشیای جمل
مقتضای حكمك خارج عقل اول

١٢

بر صحاب پارەدن اولمقده محصل امطار
نرەدن بولمده بو فیضی نباتات اشجار
نه حکمدر ایدییور عالمی خورشید ضیادار
تزیین سما ایلیور انجم بی شمار
قالمقده بتون عقل بشر عجز واضطرار
حیرت بو نه اسرار الهی نه اقتدار
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمک خارج عقلی اول

١٣

دور دائم اولیور فصل بهار قش ایله یاز
هر بر اشیا ایدییور خالقنه عرض نیاز
ویرمده درلو صدا عود وکمان نی ایله ساز
نیرەدن کلمده بو سوز جکر خوب آواز
جست وجو ایلیه‌مز عقل بشر طول ودراز
بو نه احکام الهی بو نه احوال بو نه راز
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمک خارج عقل اول

١٤

بلبل ایلر نه ایچون صحن کلستانده فغان
بو نه الحان فصاحت بو نه شیرین زبان
مرغ خفاش نه عجب ایتمده ویرانه مکان
هر بری نغمهٔ دیکرله اولور که خندان

کچیور عمر بهار ایریشیور وقت خزان
اولیورکن فیکون جمله بو ازهار الوان
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمك خارج عقل اول

١٥

بر لحم پارچه‌سیدر قلب دنیلان عضو بشر
مرکز جسم حقیقت نیجه اسراره مقر
نه عجب جای ظهور اولمده‌در خیر ایله شر
حزن غم مأجائیدر ذوق وسرور حس وکدر
کیمی لبریز فیوضات کیمیسی طبقی حجر
بالفعل واسطه‌در حکمنی اجرایه قدر
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمك خارج عقل اول

١٦

نیجه اءوار کچوب جاری بوکون دور حدید
فکر ایجاد ایچون اصحاب دها سعی مدید
اختراع ایلدیلر هر بریسی کار جدید
تلغرافله تلفون راهه حدیدلر تمدید
آهنیندن سفن انشا ایدوب ابحار بعید
قیلدیلر سیر ایله اقطار جهان اولدی بدید
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمك خارج عقل اول

١٧

جست وجو ایلدی ارباب فنون لیل ونهار
سعی وکوششله ختامبولدی متاعب افکار
کشف اولوب آجدی صنایعده جغرمأ بخار
دستکاهلر یاپیلوب ایلدی چرخلر دوار
معدنیات بولنوب درلو ایجادلر هربار
یاپیلوب کلدی وجوده بو بدایع آثار
صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمتك خارج عقل اول

بر اقشـام ادرنهده محرر شهیر عباس خاوری افندی برادرمزله درکاه پیر مغـانده بر کنارده اوطوروب آغزی قاره قورقوسـندن کیزلیجه ادبیـات اوزرینه مبـاحثه ایتمکده ایدك . او ذات شریف ابوالشعرا ضیا پاشا مرحومك :

دیار کفری کزدم بلدهلر کاشانهلر کوردم
طولاشدم ملك اسلامی بتون ویرانهلر کوردم
بولندم بن دخی دارالشفای باب عالیده
فلاطونی بکنمز آنده چوق دیوانهلر کوردم

بیتلرینی بالمناسبه اوقودی فقیرك پك ذوقمه کیتدیکی ایچون حفظ ایدوب ورد زبان ایدنمکده ایدم . یالکز نه اولوردی مرحوم مشار الیه دیار کفری کزدم دیهجکنـه مثلا فرنکسـتانی کزدم دیمش اولسـیدی دها خوش اولوردی دیه خاطرمـه کلمش ایسـهده البت برسبب تحتنده سویلمشدر دیدم . نچنده یمندن عودت ایدرکن فرصتی

غنیمت بیله‌رك دیار مصرك هر طرفنی ممکن مرتبه کزدم . اسفالت دوشه‌لی سوقاقلرینی ، جاده‌لرینی ، الکتریقلی ترامواییلرینی تلفونلرینی قناللرینی کاشانه‌لرینی شمندوفرلرینی غازلرینی وکیجه‌یی کوندوز کبی کوسترن الکتریق فنارلرینی ونهر نیلك تقسیماتی قناللرینی والحاصل هر بر کوشه بوجاغنی اهراملرینی کزوب کوردم . عودتده‌دخی یونانستانه کیدوب آتنه‌نك دخی اسفالت دوشه‌لی سوقاقلرینی الکتریقلی ترامواییلرینی کوردم نفسمه خطاباً آه نه اولوردی بزم مملکتك یعنی استانبولمزك سوقاقلری جاده‌لریده بورالرینه بکزه‌دلمش اولسیدی فنامی اولوردی ؟ دیه حسب حال ایدرکن ضیا پاشا مرحومك بالاده‌کی درت بیتی خاطرمه کلدی . نه اولورسه اولسون شو درت بیته بر نظیره سویلکه یلتندم . کشی نقصانی بیلمك کبی عرفان اولماز فهواسنجه نقصانمی دوشونمیوب نه‌یلان سویلیه‌یم حدیمی تجاوزله سویله‌یی‌ویردم والسلام

ضیا پاشا مرحومك غزلنه نظیره

دیار رومی کزدم صانمایك کاشانه‌لر کوردم
ییقیلمش بام محرابی عبادتخانه‌لر کوردم
شهرلر قریه‌لر سیر ایلدم معموردر صاندم
در ودیواری چوکمش سقفی ویران خانه‌لر کوردم
ترقیدن اثر یوق علم ومعرفت جابجا مفقود
جهالت خواب وغفلت حال مسکینانه‌لر کوردم
سوراش ترلالر سطحی ! یاپلمش منتظم اولك
ینه اسکی اصول اوزره حیف، فدانه‌لر کوردم
بوزلمش جملهٔ عادات واخلاق چیله‌دن چیقمش
یازیق یوق مدرسه مکتب ، فقط میخانه کوردم

خراب اندر خراب آثار عمراندن اثر نابود
سفالت، مسکنت بر حال محرومانه‌لر کوردم
اورولمش بالطه اورمانلر شجرلر بی ثمر قالمش
دوکولمش برکی آنجق سایهٔ شاهانه‌لر کوردم
لطافت بخش چمنزار اوزره قورمش خیمه وخرکاه
غمی فردایه صالمش اهل ذوق چنکانه‌لر کوردم
زیارت ایلدم پیر مغانك درکهك آنده
چکلمش برکناره چیله‌کش مردانه‌لر کوردم
جفای دهر ایله قدی خمیده دیده‌سی کریان
شب ظلمتده قالمش شمعی یوق فرزانه‌لر کوردم
اوزاقدن عالمی ایلر ترصد چشم امعانله
قناعت اهل وحدت مشرب رندانه‌لر کوردم
بیرکدرمش فراوان مالی دنیایی نصیبی یوق
یمز ایچمز فلکدن مشتکی دیوانه‌لر کوردم
بولندم مجلس محبوب خوب اندام میاننده
نکاه غمزه‌سی جلاد وش جانانه‌لر کوردم
کشاده سینهٔ سیمین پریشان زلف عنبر بو
هنوز چیقمش صدفدن کوهر دردانه‌لر کوردم
ایدوب قطع مراتب التماسله کامران اولمش
حریص شان وشهرت صاحب افسانه‌لر کوردم
چالشدم علم وفن . تحصیل ایدوب شاعر حکیم اولدم
تفیض ایتمدم برحال تحقیرانه‌لر کوردم

ایشته اشعار عاجزانه‌مك نه قیراطده اولدیغنی آکلادیکـز بناءً علیه

دها بشقه قصائدده سویلرایسه‌مده اسلاف کرام حضراتنك سویلدکاری
کبی اوله پارلاق جمله‌لر ومغلق عربی وفارسی ایله زینتلندیرلمش دکمه
انسانك آکلایه‌میه‌جغی درجه‌ده سوزلك حدمی ؟ بزم کبی شاعرلکه
یلتنانلر ایسه آنجق عوام ناسك آکلایه‌جغی درجه‌ده یعنی ترجمه
بوقدر یازه‌بیلور. مثلا کویك اوطه‌سنده اوقودقلری وقت احمد دائی
محمد عموجه‌ده آکلایوب برفکر ایدنمایدر. اصل آنلرك اوقودقلری
برشیء آکلیوب بیلملری مطلوبدر. زواللی عموجه‌لر بطال غازی،
کسیك باش، سیف ذوالیذن، طوطی نامه، بیك بر کیجه حکایه‌لری
کبی خرافاتدن بشقه نه اوقودقلری وار ؟ وقتیله مکتبلرمی
آچدق ؟ آنلری معارفه‌می سوق ایتدك ؟ خیر. قریه‌لرده حتی
قضالرده شهرلرده بیله لزومی درجه‌ده مکتبلر بیله کشاد ایتدیرمدك !
او زواللیلری نعمت معارفدن محروم بیراقدق. او ولی نعمت
کویلیلرمزك کوزلری آچلمسون و جاهل قالسونلر دنیانك زمانك
حالنی آکلامسونلر ایچون حکومت مستبدهٔ ظالمه‌نك مکتبلر آچوب
اوقوده بولنانلری اویاندرمق هیچ ایشنه کلورمی؟ بوکون آناطولی
وروم ایلیده چیقان منورالافکار بعض ذوات ایسه حکومتك غیرتیله
یتشمیوب صرف کندی ثمرهٔ غیرتلری نتیجه‌سیدر. آناطولی
وروم ایلینك ایچریلرینی کزوب کورمش اولسه‌کز اوله کویلره
تصادف ایده‌جکسکزکه مکتب نه‌در ؟ مدرسه نه‌در ؟ بیلمدکلری کبی
پیغمبرك کیمدر ؟ سؤالنه جواب اولمق اوزره : کوراوغلیدر دیه‌جکلرینه
شبهه‌کز اولمسون.

بوجهالت یالکز کویلرده‌می‌یا؟ بیوك شهرلرده دخی واردر حتی
غزته‌ده ویلنیامی ویل لهیم اوقور آدملر بیله موجوددر. برکون

برمحلده بولندم غزته اوقیوردم یانمده اوستی باشی تمیزجه بریسی اوتورییوردی اشقودره ولایتی لافی کچمشدی . اوذات بکا خطاباً : افندی اشقودره ولایتی هانکی دولتکدر ؟ فسبحان اه شو سئواله تعجب ایتدم بناءً علیه صاحب سئوالی علت جهالته دوچار اولدیغندن طولایی آجیدم . چونکه آنلری وقتیله معارفه سوق ایتمدك که جغرافیا تاریخ اوقوسونده اشقودره ولایتی دولتك اولدیغنی بیلسون .

شورادهصحیح الوقوع بر وقعهنك نقلی لازمکلدی . شویله که طربزون ولایتیداخلنده ... قضاسی مالمدیرینك بعض مساوی احوالندنطولایی عزل اولنوب یرینه بر دیکری تعیین قلنمش ولایتدن قضاقائممقامنهده اصولی وجهله یازیلان امرنامهده : قضا کز مال مدیر سابقی . . . افندینك مساوی احوالندنطولایی عزل ایله آنك یرینه ... افندی تعیین واعزام قلنمش اولدیغندن . دیهیازیلان تحریرات مجلس ادارهٔ قضاده اوقونور ایچلرندن بریسی دیرکه جانم ایشته بزم هر بر ایشمز بویلهدر . مادمکه یکی تعیین اولنان مالمدیرینکده احوالی اسکیسنه مساوی ! ایمش باری بوقدر سنهدر بوراده او آدمه آلشمش ایدك عزل ایتمکده نه معنا وار ایدی ؟ دیه تأسفده بولنمشلر . تحافی شوراسیکه مساوی ، سوئك جمعی اولدیغنی بیلهمیوب = ظن ایتمشلر ! هایدی دیهلمکه اعضالر بیلهمامش حاکم افندی قائممقام بك باخصوص تحریرات کاتبی افندی ! اوغلمزده عینی فکرده بولنمشلر ، اوصرهده علمادن برذات مسئلهیی حل ایلدیکنی بودفعه یمنه کیدرکن واپورده بر معلم افندی حکایه ایلدی . دیمك استیورمکه مأمورلرمز ایچریسنده دخی جاهل همده قره جاهللر پك چوقدر . دور حمیدینك سیأتندن اولمق اوزره اوراق حوادثه صاری لیرا جقنلری سایهسنده فلان محلده سایهٔ شاهانهده !

شوقدر مکتب کشا ایدلدی دیه ستونلر طولوسی یازدیریورلر حالبوکه هیچ برینک اصلی اولمیوب حکومتك ماتی آلداتمقدن عبارت دسیسه‌سیدر . ذاتاً غزته‌لرمز حقیقت احوالی یازمق ممکنمیدر ؟ استرلرسه یازسونلر سانسارلر قادلرینی آچمش باشلری اوستنده بکلیورلر ! اکر چرکس محمد پاشانك صغوق قپلیجه‌لرنده استحمام ایتمك ، ویاخود بردها عودت ایتمامك اوزره عربستان چوللرینه سیاحت ایتمك ، عکا قلعه‌سنده ، طرابلس غرب زندانده ، تبدیلهوا یاپمق ارزو ایدرلرسه یازسونلر سایهٔ شاهانه‌ده ! بو ارزولری درحال اجرا ایدیلور .

ایشته‌بو نجه‌ارباب‌کمالات ، علماوفضلا ، داهیلر کارشناس دیپلوماتلریمز محو وپریشان ایتدیرلدیکی حتی یکیدن یتشمامك ایچونده سانسارلق ایجاد اولنوب معارفه سد چکلدی . وحطی خطیب بیلن جهلادن بری دخی معارف ناظری تعیین ، و دوائر سائره رؤساسی دخی بندکاندن یعنی متغلباندن نصب و تعیین قلنمغله بیچاره ملت جهالت یوزندن کیم بیلور دها نه مدهش کرداب فلاکته سوروکلنه‌جکدر . بناءً علیه مأیوس اولمیه‌لم زیرا کون طوغمادن نه‌لر طوغار . معلومدرکه بر قدیله قونان یاغ یانه یانه بیته‌جکی کبی ، ظالملرده بر کون جزای سزالرینی بوله‌جقلرنده شبهه یوقسه‌ده بر زمان کله‌جك که قان بهاسنه بو ظالملرك اللرندن استرداد اولنان اومحبوب (حریت) عرض دیدار ایلدیکی زمان قورقارمکه بو بیچاره ملت قحط رجال علتنه اوغرایه‌جقدر .

قطعه

کل خوشبوی درحمام روزی	رسد از دست محبوبی بدستم
بدو کفتم که مسکی یاعبیری	که ازبوی دلاویزی تومستم

بکفتـا من کل ناچیز بودم ولـکن مـدتی با کل نشستم
کمال همنشین درمن اثر کرد وکرنه من همان خاکم که هستم

سـعدی مرحومك شـو قطعه‌سنی بر تحلیل ایده‌لم . بر کون حمامده محبوبك بری حضرت شیخه بر مقدار وزل قوقولی کیل [۱] ویرمش حضرت شیخده دیمشـکه ای کیل ! سن مسکمیسك یاخود عنبرمیسك ؛ زیرا سنك کوزل قوقوندن مست اولدم . سؤالنه قارشو کیلده دیمشکه بن هیچ مرتبه‌سـنده باچق ایدم لکن بر مدت کلك یاننده بولندم آنده‌کی کوکل آلیجی او کوزل قوقو بکاده تأثیر ایلدی بو سببدن سزك عندکزده مقبول اولدم .

احتمالکه خاطرکزه کلورکه شیخ سعدی مرحومك شوقطعه‌سنی بوراده یازمق نه‌اولور ؟ هرکسـك بیلدیکی و اوقودیغی بر قطعه‌در . دیه صددك خارجنه چیقدیغم آکلاشیلمسون‌ها . بو قطعه‌یی اوزون اوزادیه یازمقدن مقصد عاجزانه‌م ایسـه . نصلـکه هیـچ مثابه‌سـنده اولان بر باچق ، براز مدت کلك یانـنده بولنوبده او کوزل قوقو آکاده نصل تأثیر ایلمش ایسه ، انسانده ایی کیمسنه ایله یعنی علما فضلا عقللی ذوات ایله الفت و انسیت پیدا ایدر . آنلرك صحبتلریله صحبتلنور ایسه البته کندی اخلاقنی دخی تهذیب ایتمش اولور و فنا کیمسه‌لرله کوروشن وهمنشین اولانلرك اخلاقیده البته فنالغه میل ایدر . ایضاح ایده‌لم : معلومدرکه (الناس علی دین ملوکهم) یعنی ناس پادشـاهك طور و طریقنه تابعدر . پادشاه ایسه مستبددر . حامیٔ ظلمه‌در ، ظالمدر

[۱] سرای بوسنه‌ده باچنی یعنی کیلی بر کوچك فوچی‌یه قویوب اوزرینه دخی کل یپراغی یولوب سرپرلر براز مدت اوکیل ، کل ایله فوچی ایچروسنده قالدقدن صکره صابون قالبی شکلنده کسوب قورودرلر بعده حمامده‌صابون کبی استعمال ایدرلر . ایشته حضرت شیخك کیل خوشبوی دیدیکی بودر .

و معلومز اولان [۲] وكلاسی وزراسی وكبراسی و آنلرك تابعینی و تبع تابعینی بندكان مقربین یعنی قرنا و ندماسی دخی دائما تماسده بولنملرندن طبیعی آنلرده لوث استبداد ایله ملوث اولمشلر و آنلرده كندی چناق یالایجیلرینی تلویث ایتمشلردر . ایشته بو ظالملر ولی نعمتلرندن ظالملكی جبارلغی غدارلغی خرسزلغی اوكره نوب ونصرالدین خواجه مرحومك : بیلن بیلمیانه اوكرتسون دیدیكی كبی بونلرده بیلدكلرینی فعلا هر كسه اوكرتدیلر تزحاللی هپ بر حاللی اولدق . بو حالده چكردكدن یتیشنجه یه قدر قحط رجال عاتی محققدر . بناءً علیه بز عاشق مشروطیت و ارباب حریت اصلا مأیوس اولمیه لمده اولادلرمزی نعمت معارفدن محروم براقیوب آنلری هر درلو تضییقلرده یساقلرده رغماً چالشدیروب تحصیل علوم وفنونله فكرلرینی تنویر ایتدیریرایسه‌ك ایلرووده دخی اكمش اولدیغمز تخمك ثمره سنی كوره جكمز محققدر .

بوكون اناطولی وروم ایلیده قصبه وكویلرده بابادن دده دن قلمه موجود كهنه مكاتبك معلملریده جاهلدر همده نصل جاهل بیلورمیسكز ! حكومتك ارزوسی وجهله قره جاهلدر . حكومت اولاد وطنك كوزلری آچلمسنی ونعمت معارفدن مستفید اولملرینی ارزو ایتمدیكی كبی ، اورالرده برطاقم كروه متغلبان ! (آغالر) واردركه آنلرده معارفك ایكنجی بر دشمنیدرلر ، چونكه معلم مقتدر وكوزی آچیق قولاغی دلیك و اولاد وطنی بحق تعلیم وتدریس ایتدیكینی اوجاهل دیدیكمز آغالر ! كوروب آكلادقلری كبی بو كروه متغلبان ، حكومت مستبده نك ارزوسی وجهله ومقتدر معلمه بر بهانه

---

[۲] هرقاعده نك بر استثناسی اولدیغی خاطر عاجزیده در .

بولنوب اخراج ایله الفی دیرك دیه چوجقلره اوکرددن وبو دنیا
بر اوکوزك اوزرنده خلق اولنمشدر! اوکوزده بر سینك مسلط
ایدلمشدر! سینك مذکور اوکوزك قولاغنی غیجیقلمقله سینکی قوومق
ایچون باشنی شدتلی صاللامه‌سندن حرکت ارض وقوعه کلدیکی وکله‌جکی
فکرینی چوجقلره القا ایدن، وکتاب یرینه تحته پارچه‌لری اوزرلرینه
املاسی یاکلش بر سطر یازوب ازبرلتدیرن بر جاهل معلمی تعیین
ایدییورلر. ایشته نصل حکومت اولادوطنك کوزلری آچلدیغنی ایستمیور
ایسه آغالرده ایستمیورلر. ایستمدکلرینك اسبابنی دخی ایلروده اوزون
اوزادی‌یه بحث ایده‌جکمدر .

معلومدرکه بز عثمانلیلرك ادبا وفضلامز باخصوص اسلاف کرام
حضراتی فصاحت وبلاغت طلاقت وسویه‌عرفانلرینی کوسترمك اوزره
بزلره یادکار بیراقمش اولدقلری آثار ادبیه‌لرینك همان جمله‌سی دینه‌جك
درجه‌ده قبالی یعنی عربی وفارسی کلمه‌لرینه بوغدورلمش اولدیغندن
عوام طاقمی ومحترم کویلیلرمز اوقومق ایستدکاری ویاخود کویك
اوطه‌سنده اوقودوب دیکلمك ارزو ایتدکاری بو آثارك دقایق
ومعانیسنه‌واقف‌اوله‌مدقاری‌ایچون طبیعی کندولرینك اکلایه‌بیله‌جکلری
ترکجه اسلوب اوزره یازلمش مثلا کسیك باش حکایه‌سی ، بطال غازی ،
قان‌قلعه‌سی کبی اصلی فصلی اولمیان کتابلری اوقویوب لذتیاب اولیورلر.
بو قباحت ایسه آثارك اولمیوب بزمدر . زیرا یازدیغمز کتابلر ایسه
مغلقدر عربی وفارسی لغتلرینه بوغدورلمشدر . اکر اهالیمزی
جهالتدن قورتارمق طوغریسی آکلاتمق ومعارفه‌سوق وایصیندرمق
ولذت معارفی دماغلرینه یرلشدرمك واوقودقلرینی اکلاتمق ایستیور

ایسه‌ك بو حالده اول امرده لسان وادبیاتمزی جدی اوله‌رق تصفیه ایتمك لازمدر . هرقوم کندی لسانلرینی محافظه‌یه چالشدقلری حالده بز ترك اوغلی ترکلر عثمانلیلر نیچون لسانمزی محافظه ایتمیه‌لم نیچون دیکر لسانلره محتاج اوله‌لم . ؟ نیچون هرکسك آکلایه‌جغی درجه یازمیه‌لم ! نیچون برلغات عثمانیه میدانه کتورمیه‌لم ؟

محترم ادبا وفضلامزك معلوم عالیلری اولدیغی اوزره فرنکستانده عوام طاقمنك دخی آکلایه‌جغی بر لسانده اثرلر وجوده کتورلمش وحالاده کتورلمکده‌در . حالبوکه بزم مملکتمزده ادبا وشعرامز یازدقلری او کوزه‌ل اثرلرینی کندی سویه‌لرنده بولنانلرك اوقوملری ایچون یازیورلر. حالبوکه مملکتمزده تحصیل وتربیه مرتبهٔ مکملیتده اولمدیغندن دها طوغریسی فقیر بولندیغندن فصاحت لسان وطلاقت بیانله یازیلان ادبیات وآثارسائره‌دن‌ایسه عوام‌طاقمی مستفیداوله‌میور . شوراجقده خاطر عاجزانمه بر شی کلدی . احتمالکه فکرم یاکلشدر اکر بر قصورده بولنیور ایسه‌م حسن نیتمه باغشلیکز . شویله‌که : عربستانده جمعه کونلری خطیب منبرده: یا ایها‌المسلمون خطابیله آیت کریمه وحدیث شریفلری هیچ بر مقاماته تطبیق ایتمیوب درس تقریر ایدرکبی اوقیور اهالی لسان مادر زادلری اولدیغی ایچون آیت کریمه واحادیث شریفه‌نك معنای علویلرینی اکلایورلر . بزده ایسه جمعه کونلری هرصنف خلق حتی بیاغی کونده جامع شریفك سمتنه اوغرامیان بی نمازلرده کلان اولیور . خطیب افندی منبره چیقوب حسینی ، صبا ، حجاز کار مقاماتی اوزره کمال سوزشله اوقیور . جان ویورکدن دیکلیان جماعت ایچریسنده آغلایان بولنیور. نیچون آغلایورسك دیه سؤال ایده‌جك اولور ایسه‌کز جواب ویره‌مز! حالبوکه خطبهٔ

شریفی آکلاتدقلرندن طولایی آغلامیوب کیمیسی آخرتی خاطره کتوروب وکیمیسی دخی خطیب افندینك خوب صداسنك جملهٔ عصبیه‌لری اوزرینه تأثیر ایتمسندن طولایی آغلادقلرنده شبهه یوقدر .

شوراجقده ایشتدیکم بر حکایه‌یی نقل ایده‌یم شویله‌که : جنتمکان سلطان محمود حضرتلرینك شهزاده‌لکنده مصاحبلرندن خوش صحبت نکره برذات مصره عزیمت ایدر. آره‌دن براز وقت مرورندن‌صکره جنتمکان تخت‌سلطنته جلوس بیوردقلری خبری مصره واصل‌اولیجق بوذات همان درسعادته عودت ایدوب او کونده جمعه کونی اولدیغندن حضرت پادشاهك تشریف بیوردقلری جامع شریفه داخل اولوب منبرك یاننده اوطورر جنتمکان بو تحف مصاحبی قفسدن مشاهده بیوردقلرندن نمازدن صکره دعایی مذکور مصاحبك ایتمسی ایچون اراده بیوررلر . مومی الیه اللرینی قالدیروب نصل دعا ایده‌جکنی خاطره کتوره‌مدیکندن ای جماعت ! آمین جناب حق ، ولی نعمت افندمزه ، توکنمز عمرلر ویرسون . بر مدتدر، مصرده ایدم، ولی نعمت افندمزك ، تخت‌عالی، بخت عثمانی‌یه، جلوس بیوردقلرینی، خبر آلدم ، دیه سیاحتنی وعجله عودت ایلدیکنی قصه جمله‌لرله دعا حالنه قویوب هرکسك اکلایه‌جغی وجهله ترکجه اوله‌رق حکایه ایلر جماعتده هرجمله ارەسنده کمال خلوص‌قلب ایله آمین خوان اولورلر . حضرت پادشاهك دخی خوشنه کیدر . شو حکایه‌یی یازمقدن مقصد ایسه دعالر دخی ممکن مرتبه ترکجه اوقنورایسه جماعت دخی نه ایچون آمین دیدکلرینی آکلامش اولورلر . حالبوکه نه خطبهٔ شریفی ونه‌ده مغلق دعالری اکثریتی تشکیل ایدن عوام طاقمنك آکلامدقلرینه امین اولمکز .

بوندن تقريباً يكرمی يدی سنه مقدم ، دها او زمان هر نه قدر سانسور وار ايديسه‌ده شمديكی كبی اخلاقز بوزولمامش ژورنالجيلق بك اوقدر ترقی ايتمامش ، وادبياتمزه باطله اورولمامش ايديكه معلم ناجی افندی مرحوم بر چيغر آچمشـديده كـرك درسعادتده وكرك سـه طشره‌ده شاعرلرمز چوغالمش ايدی . وكوندريلان آثاردخی ترجمان حقيقت غزته‌سنه درج وتنقيد اولنور ايدی .

دهااو زمان وقوعبولان مجادلات ادبيه‌ده بعض ذوات ادبياتمزك صرف تركجه يازلمسنی وبعضلريده خير عربی وفارسی قاريشدرلمامش او ادبياتده ، او شعرده لطافت اولماز ديه اعتراض ايتمشلرديده بغچه سرايده منتشر ترجمان غزته‌سنك سرمحرر شهيری اسماعيل غصپرسكی افندی برادرمزده صرف تركجه يازلمسی طرفداری اولوب حتی تركجه ادبيات وشعر يازمقلق ممكن ايدوكنی بالبيان زيرده‌كی قطعه‌يیده مثال اوله‌رق مذكور غزته‌ده اوقومش ايدم .

ايشته او قطعه

وار كتور وار كتور كلمزسه يالوار كتور
اللنمامش بوداقدن قوقلنمامش كل كتور

ايشته شو قطعه‌يی تركجه اولديغی ايچون هر هانكی بر كويلويه‌ده اوقويه‌جق اولورسكز نه ديمك اولديغنی آكلار وذوق ملیسی غليانه كلور . برده مثلا واصف مرحومك :

طرهٔ طاق ورواقی همسر ذات البروج
سايهٔ سقف بلندی خوابكاه اختری

ايشته شو بيتلردن عوام طاقمی حتی كويلك خواجه‌سيده اكلايه‌مز !

پك اعلا شوراده بر سؤال واردر خاطركز اولیور : یانه یالکز صرف ترکجه‌می یازملی ؟ هنوز مرتبهٔ لطافتی اکتساب ایتمکه باشلایان لسان وادبیاتمزی کاشغر ترکجه‌سنه ایندروب ، ذوق ملیٔ عثمانی‌یی قزان دیالیله ، تاتار شیوه‌سیله‌می یازالم ؟ دیان ذوات کرامهٔ جواب اوله‌رق : یامغلق ، عربی فارسیجه یازار ایسه‌ك صکره بویازدقلرمزی کیم اوقویوب آکلایه‌جق ؟ مادامکه ذوق ملیٔ عثمانیمزی بویله صرف ترکجه تاتارجه بوزاردیورز ، بوحالده لسان اجنبیدنده قاتملی‌وعربی ، فارسی لغاتنه‌ده بوغملی‌یز . مثلا ترکجه مقابلی اولدیغی حالده اجنبی بر کلمه‌یده لسان عثمانی آره‌سنه صوقوشدیرمقده نه فائده‌وار ؟ کرچه صرف ترکجه یازلمش بر شعرده لطافت اولمیه‌جغنی عاجزانه تصدیق ایدنلردنم . معلومدرکه بربنا یاپیلوب ایچریسنه وطیشاریسنه صواقونمز ایسه ، دیوارلر کوزه پك چرکین کورینور . اکر او بنانك کذا ایچریسنه وطیشاریسنه صوا یاپیلور ایسه بر درجه ایی کورینور اکر برده نقاش قونه‌جق اولورسه اوخانه واوطه‌لری کوزه پك لطیف کورینور وقلبه‌ده انشراح ویریر . چونکه او صوا ، بویا اوخانه‌نك نصل زینتی‌ایسه ، ایشته عربی وفارسی‌دخی لسان وادبیاتمزك زینتیدر . توالتیدر لازمدر . بناءً علیه اکثریتی تشکیل ایدن عوامزك آکلایه‌بیله‌جکاری بر طرزده یازمق وپك یوکسك بر لسانله‌ده یازمامق لازمدرکه هرکسده آکلایه بیلسون . مثلا ندیمك :

اول چار بالش نشین سخنوری ومسند آرای هفت اورنك
هنر پروری‌که حلکاریٔ لولهٔ کنجینهٔ ریز کلاك اعجاز پیشه‌لری .

نورس مرحومك

کلدستهٔ سیراب باغ ارزو مندیکه پرورش یافتهٔ سحاب سیاره بار چشم اشتیاقدر .

ایشته بویله فارسی العباره یازلمش اولان کتابلری ، غزەلری احتمالکه دولغون معاشلر آلان و آمدی قلمنه ، شورای دولته دوام بیوران مخدوم پاشالر ! داماد بکلر ! دهابك چوقلری اوقویوبده بر مفهوم طوپلیه‌میه‌جقلرینه امین اولکز . بو حالده عوام طاقمی نصل آکلایه بیلسون ؟ بویله مغلق یعنی یوکسك بر لسانله یازلیوبده مادامکه اهالینك اکثریتی تشکیل ایدن عوام طاقمنی اویاندرمق واوقویه‌جغی کتابلری غزەلری آکلاتدرمق ومعارف نەدیمك اولدیغنی بیلدرمك واویوله سوق ایتمك ایستیورز . بوندن مرادملتی جهالتدن قورتارمق ، وطنه خدمت ایده‌جك آدملر . مقتصدلر یتشدرمك فکرلرینی تنویر ایتمك واویقوده بولنانلری اویاندرمق استیورایسه‌ك ، عوامزك سویه‌لرینه کوره اثرلر یازملی یز . مثلا عباره آره‌سنده عربی وفارسی لغات بولنسه بیله مادامکه ترکجه اسلوب اوزره یازلمشدر . پنجشنبه‌نك کلیشی نصل چهارشنبه‌دن بللی اولدیغی کبی عباره آره‌سنده‌ده برقاچ عربی وفارسی لغات اولسه‌ده قرینه ایله آکلاشیلور . اوزمان بویله آکلاشیلان بر لسانله یازلمش اولان کتابلری هرکسلرده آلوب اوقور . حتی کویلولرمز دخی اوقوسه‌لر ویا اوقویوب دیکله‌سه‌لر ، دایپلر عموجه‌لرده آکلار آنلرك آکلامسی ایسه بزلرك فائده‌مزی موجب اولور . عکس تقدیرده یوکسك بر لسانله ادبیات درسلری ویرمکله بو آدملره بر شی اوکرده‌میز اویاندیره‌مایز . زیرا می دن ، محبوبدن ، ساغر سرشاردن مومیاندن ، ملدن ، کاکلدن ، دم اوریر ایسه‌ك برشی آکلایه‌مازلر وبر حظدویمازلر . برکویلینك یاننده اوزون اوزادیه آکلایه‌مدیغی برلساندن بحث آچیلورسه جانی صیقیلوب اویور . اکر او آدمك آکلایه - بیله‌جکی طرزده سویلنورسه کندیده سوزه قاریشور مباحثه جریان

ایدر خطا وصواب تفریق اولنور . دیمك استیورمکه آنلرك اكلایه ـ
بیله جکلری اسلوب اوزره مثلا دنیـانك احوالندن فرنكك كشفیات
واختراعاتنـدن چیفتجیلکدن . اصـول جـدید زراعتدن وآنك
فوائدندن باحث کتابلر رسـاله‌لر یازیله‌جق اولورسـه کویلی آكلار
وبر فكر ایدینـور . بابالرمزدن کوردیکمز اصـول زراعت وجهله
بره بدل اون بش یکرمی آلیور ایســه‌ك او زمان یعنی اصول جدید
سایه‌ســنده بره بدل اوتوز ، قرق حتی اللی آلنه‌جغنی والحاصـل
اوقومق یازمقلغك فضیلتنی وجهالتك دنیاده انسانلر ایچون نه عظیم
بر اعمالق اولدیغنی والحاصـل هر شـیدن بحث ایله بو دایملرمز
عموجه‌لرمز دالمش اولدقلری خواب غفلتدن اویاندیرلمش اولسـه
مکتبلر آچدیرلسه مستعد واویاندیریجی وزمانك حالنه واقف معلملر
کوندرلســه اولاد وطن اوقوتدیریلوب یتشـدیرلسه صانکه خواب
وغفلتدن اویانرلرده ، حكومتك وکوی آغالرینـك ! قورقـدقلری
وجهـله اویارلرده بزلره چیفتجیلك ایتمزلرمی ، کمور یاقمازلرمی ،
اودون کسمزلرمی ، تکثیر حیواناته چالیشـمزلرمی ، درسـکز ؟
اگر بویله بر ظنده بولنیورسکز الدانیورسکز زیرا وقتیله فرانسه‌ده
اون آلتنجی لوینك زماننده بچاره کویلیلرك حالی نه ایدی ؟ آنلرده
طـبقی بزم کویلیلرمزك حالی کبی دکلمی ایدی ؟ کویلیلرمز زواللیلر
آلتی آی یاز چالیشوب چبالیه‌رق الده ایده‌بیلدکلری برقاچ غروشیده
یول پاره‌سی هیچ بیتمك توکنمك بیلمیان بقایا پاره‌سی رشوت پاره‌سی !
دیه بچاره‌لری اولا حكومت صویوب صوغانه چویردیکی یتشمیورمش
کبی برده آغالر ! مأمورلر ! صویمقده درلر . ایشـته فرانسـه‌ده‌ده
بیچـاره کویلیلر اون آلتنجی لوینك سـفاحتی حسـابنه اوله‌رق

چالیشورلردی برطرفدندن آصلزادکان شوالیه‌لر صویارلر ایدی. بزده اولدیغی کبی محکمه‌لره مراجعت ایتدکلرنده دخی هیچ بروقت حقلی چیقارلمزلردی. بعده فرانسه انقلاب کبیری حصوله کلدی وطن خائنلردن جبارلردن تمیزلندی قان دوکولدی حریت استحصال قلندی مقدرات ملت بیوك الاره کچدی بیوك دماغلرك یورولمسی سایه‌سنده فرانسه ترقی ایلدی چیفتجیلرك یوزلری کولدی. پك چوق مکتبلر کشاد ایتدیرلدی اهالی جهالتدن قوتارلدی تحصیل علم وفن سایه‌سنده یکی یکی آلات وادوات زراعیه ایجاد اولندی ایشته او فرانسه‌نك وقتیله سفیل ومحتاج اولان چیفتجیلری بوکون فرانسه‌نك اك زنکین آدملریدر. زنکین اولدقلری حالده چیفتجیلکی دخی هیچ بر وقت ترك ایتمیوب ینه‌ده چالشمقده وهر چیفتجی دخی غزته‌لر کتابلر اوقویوب دنیانك احواله واقف اولمقده‌درلر.

ایشته محترم کویلیلرمز دایی‌لرمز بو ولی‌نعمتلرمز او یازلرده بلکه بزلره چیفتجیلك ایتمزلر کمور اودون کتورمزلر دها طوغریسی صویولمزلر رشوت ورمزلر ظلم بیوندوریغی آلتنه کیرمزلر دیه‌می خوف ایدیورز؟ اوت او زمان صویولمیه‌جقلر، رشوت ویرمیه‌جکلر ظلم بیوندوریغی آلتنه کیرمیه‌جکلردر بناءً علیه ینه بزلره خدمت ایده‌جکلرینه امین اولکز چونکه دنیاده انسانلرك یکدیکرلرینه محتاج اولدقلرینی بیلورلر. بوقانون طبیعت اقتضاسندندر نصلکه بش پارمغمزك بری دیکرینه بکزه‌میوب کیمی اوزون کیمی قیصه اولدیغی وهر برینك دخی کندینه مخصوص بر وظیفه‌سی بولندیغی کبی، اکر حق تعالی حضرتلری قوللرینی عمومیتله زنکین خلق بیورمش اولسه‌یدی. دنیانك اولمامسی لازمکلوردی. بو سببدن بو اویقوده

بولنان ولی نعمتلرمزی اویاندیرمغه غیرت ایده‌لم مأموریتلرمزی وتبعه‌لرمزی المزدن آلورلر دیه اصلا خوف ایتمیه‌لم اصول جدید زراعتی اوکرده‌لم بو سایه‌ده حاصلات زیاده‌جه الله‌جغی طبیعی ایدوکندن الده آووچده بش اون غروشی آرتوب قاله‌جق کیت کیده زنکینلکك لذتنی آکلایوب اوزمان دها زیاده چالیشه‌جقلرنده وبوش تارلالر وخدای نابت اوتلرله مستور قرلر کورمیه‌جککز . بوکا شبهه‌کز اولمسون . فقط حکومتکده معاونت ایتمسی یعنی فضله حاصلاتی اوزاقلره کتوروب صاتملری ایچونده شمندی یه‌قدر فقیر فقرادن یول پاره‌سی طوپلادیغی حالده هنوز موجود اولمیان یوللر وشمندوفرلر یاپمسی ومرتکیب مأمورلر غدار تحصیلدارلر کوندرمامسی وعدالت اوزره ویرکولری طرح ایلمسی زراعك کوزببکی اولان اوکوزی صاتدرلمامسی دخی شرطدر . بوکون آناطولینك مثلا قیصری سلفکه آناموراناطالیه‌وده‌ها ایچریلرده‌سا کن روم وطنداشلرمزك اکثریسی یقین زمانلره قدر رومجه اوقومق یازمق نه‌در ؟ بیلمزلر ایدی . بیاسه‌لرده بنم بیلدیکم رومجه قدر بك محدود بردرجه‌ده ایدی . حالبوکه بوکون اویله دکلدر . هانیا استانبولده الیوم رومجه حروفات ایله طبع اولنوب اوقونمسی ترکجه اولان آناطولی وبعده آسیا غزته‌سی یوقمی ایشته بوغزته‌لر آنلرك آکلایه‌جقلری سویه‌ده ترکجه اوله‌رق تجارت زراعت صنایع سائره‌دن وفرنکك کشفیات وعقللره حیرت ویرن اختراعاتندن ، حاصلی دنیانك احوالندن بحث ایله اورالرده بولنان روم وطنداشلرمزی ارشاد ایلمکده‌در . هرنقدر آنلرده بزم کویلیلرمزکبی جاهل قالمشلر ایسه‌ده ایشته اوغزته سایه‌سنده غربك ترقیاتی کشفیات واختراعاتنی ومعارفك روح اعظم ملت اولدیغی

آكلادقلری ایچوندرکه مکتبلر کشاد ایتدیروب مستعد اویانق خواجه‌لر جلب ایله اولادلرینی تحصیله سعی وغیرت ایدوب ثمره‌سنی دخی کوریورلر . ارمنی وطنداشلرمزده بوقبیلدن چالیشیورلر حتی تکفور طاغنده زراعتك درتده اوچی بو وطنداشلرك النده‌در . کیدوب برکره کورمش اولسه‌کز نه‌درلو زراعته اهمیت ویرمش چالشدقده اولدقلرینی آکلارسکز . برکون اشرافدن برذات محترمله برقوغ عالمنده ایدك بکا دیمشدیکه : دوقتور افندی شو ترلالرك هانکیسی مسلمانلرك هانکیسی ارمنی وطنداشلرمزك اولدیغنی بیله‌بیلورمیسك ؟ دیدی ترلالره کوز کزدیردم هپسی بردر دیدم اوذات خیر بیله‌مدیکز باقکز شو ترلالرك ایچریسنده طاشلر آیقلانمامشدر برده درین قزلمامش اولدیغندن جاس برحالده‌در بونلر ایسه مسلمانلرکدر وشو ترلالر ایسه باقکز ایچریسنده حتی اوفاجق برطاش بیله اولمیوب هپ برسویه‌ده اکینلر چیقمشدر بونلرده ارمنی وطنداشلرمزکدر دیدی . بزلر ایسه حالا غفلت ایچریسنده آفیون یوتمش تریاکیلر کبی طاتلی خولیالرله وقت کچورمکده‌یز هر بر ایشی یوزینه کوزینه بولشدیروب براقیورز بر ایشی بتوروب میدانه قویمدن اوصانوب یاری یولده بیراقیورز . برینی مدح وثنا ایدوب ذم ایده‌جك برقصورینی بیراقیوب بالایه چیقاریورزده بعده آلداندیغمزی آکلادیغمز حالده ینه متنبه اولمیورز . ازجمله تصفیهٔ لسان بحثنی میدانه قویوب برقاچ ادبا وعقلامز پارلاق پارلاق جمله‌لر ، فصاحت وبلاغت وطلاقت اوزره یازلمش اولان مقاله‌لر برقاچکونلر عزته‌لرله اعلان مناقشه‌دنصکره بو بحثه نتیجه ویرمدن حالی اوزره براقیورز . اکر فضلا وادبامز عوام طاقمنك دخی کندیلرینك یازمقده اولدقلری او دکرلی اثرلرینی اوقویوب استفاده

ایتمله‌رینی ارزو ایدیورلر ایسه بو لسان بحثنه بر نتیجه ویرمایدرلر حتی اگر لسانمز تصفیه ایدیله‌جك اولور ایسه امین اولکز که غیرمسلم وطنداشلرمزده لسانمزی اوکرنمکه دها زیاده خواهشکر اوله‌جقلردر. برده ترکجه‌ده مقابلی اولان بر کلمه‌نك فرنکجه‌سنی یازیورز . او مغلق عربی وفارسی کلمه‌لره بوغدیغمز یتشمیورمش کبی فرنکجه‌ده قاتیورز مثلا : متود کلمه‌سنك ترکجه مقابلی اولان اصول قاعده وارکن نیچون متود دیه یازملی یز؟ فرنکلر کندی یازدقلری کتابلرینه ترکجه کلمه علاوه ایتدکاری وارمی؟ دیمك عوام طاقمنك اکلاماسنی ادبا فضلامز ارزو ایتمیورلر . بناءً علیه ینه کندیلری هم معناً همده مادةً غائب ایدیورلر . بونی اثباتی ایسه دلیل شودرکه اوروپاده عوام طاقمی ایچون یازیلوب بیکارجه نسخه طبع اولنان برکتابك بردانه‌سی قالمینجه‌یه قدر فروخت اولندیغی حالده بزم ادبا وفضلامز طرفندن یوکسك لسانله یازیلوب یوکسك فیأتله بازار فروخته چیقاریلان وحقیقتاً دکرلی اولان آثار معتبره‌لری کتابجی دکانلرنده صرارمش برحالده طورمقده‌در . چوقلق صاتیله‌مدیغنك اسبابندن بریسی حقیقتاً یوکسك برلسانله یازلمش اولمسی ، ایکنجیسی بهالی بولنمسیدر . ایشته مادی برضرر . معنوی ضرر ایسه اگر اکثریتی تشکیل ایدن عوام طاقمی رغبت ایدوب کمال ممنونیتله آلوب اوقورسه زمان اولورکه اوقوه‌جق بر اثر صاحبنه رحمته وسیله اولمش اولور . غالی فیأتله اولورسه البته آله‌مز ایلروده رحمته‌ده وسیله اوله‌مز .

ماحصل دیمك استیورمکه ، اگر ملتمزدن تبعهٔ صادقه‌مزدن وطنه مملکته ایلروده بیوك بیوك خدمتلر ایده‌جك آدملر یتشدرمك ، ملتی جهالتدن قورتارمق ، وبرفکر صائب ویرمك ارزوسنده ایسه‌ك ،

بو حالده اکثریتی تشکیل ایدن اهالیمزك آکلایه‌بیله‌جکی طرزده وزمانك حالنه کوره اثرلر میدان انتشاره وضع اولنملیدر . یوقسه برطاقم یلان حکایه‌لر رومانلرله ، بونجه سنه‌در خواب غفلته دالمش اولان آدملری اویاندرمق ممکن اولیوب هیچ دکل وطنك امید استقبالی اولان کنجلرمزك افکارینی تنویره خادم آثار نشر اولنورسه البته ایلروده فائده‌سی کوروله‌جکی شبهه‌سزدر . زیرا معلومدرکه اکیلان بر تخم ایرتسی کون چیقماز کونلر کچدکدنصکره ثمره ویرر حتی قوروق بیله صبرله حلوا اولور .

برده مادامکه غزته‌لرده افکار عمومیه‌نك ترجمانیدر دیورز . بو حالده آنلرده اهالینك اکثریتنی تشکیل ایدن عوام طاقمنك آکلایه‌بیله‌جکلری بر لسانله زمانك حالندن بحث ایدرلرسه عوام طاقمی دخی غزته مطالعه‌سنه رغبت ایدر . حتی کویلیلرده غزته اوقومه‌سنی ویا اوقوتدیروب دیکله‌مسنی ارزو ایده‌جکلردر . یوقسه ، یوکسك لسانله یازلمش باخصوص اجنبی کلمه‌لریده قاریشدیریله‌جق اولورسه مثلا : اسپرتزمه ، استاتوقو ، پسقولوژی ، قادرو کلمه‌لرینك ، نه دیمك اولدیغنی عوام طاقمی آکلایه‌مزلر اویله‌یا مادامکه اك چوق معارف حصه‌سنی آنلر ویریورلر ، هیچ برتکالیفدن قاچندقلری یوق اعانه‌لرده کیرو قالمیورلر وفطرة دخی اوپانمغه مستعددرلر ، بو حالده بومحترم ولی نعمتلرمزی ظلمت جهالت ایچریسنده براقاملی یز ، وبر ملتك اك بیوك دشمنی ایسه جهالت اولدیغنی اهالیمزه آکلاتملی یز آکلاتمق ایچونده مکتبلری چوغالتملی وهرکس اولادینی اوقوتمق مجبوریتنده بولندیرملی یزکه مطلوب حاصل ایدیله‌بیلسون .

کسر ۱

کسر نه‌در ؟

شمدی‌یه قدر دست بشرله اعمال اولنوب میدان وجوده کتوریلان بونجه آثار بدیعهٔ صناعیه و آلات ادوات فنیه اره‌سنده انسانلرك ایشلرینه الڭچوق یارایان بر آلتدر . بو آلتك جمعیت‌بشریه‌یه خدمتی قدیم اولدیغی‌ده معلومدر . بناءً علیه اولا کندی منفعتنی کوزتمك یاپیلیشنده موجود اولدیغی ایچون ، دائما یونغه‌لری کندی طرفنه یونتدیغی کبی انسانلرده مذکور کسر کبی ، هر برشیئی کندی طرفلرینه یونتمق استرلر ! یعنی ای کوردکلری ، بیلدکلری ، ایشتدکلری مادی ومعنوی هر برشیئه صاحب چیقمق استرلر ، بوده بر میل طبیعیدر ، ایشته بومیل طبیعی مقتضاسنجه هر ملتده آخرتده جنت بزمدردرلر . اویله‌یا ، مادامکه ، جناب خالق لم یزل حضرتلری ، رب‌العالمین ، ورحمة للعالمین ، بیورمشدر . ومادامکه هر صاحب کتاب ، صاحب دین اولان اشرف مخلوقاتده باشلری صیقلدیغی کبی : امان الله دییورلر بوحالده هرملت هرشخص هر قوم جناب حقك عنایت واحسان الهیه‌سندن مستفد اولمغه یعنی جنت استمکه حقاری واردر . بعضلریده خیرسزلك ، جنت استمکه حقکز یوقدر ! جنت بزمدر ! دنیا ایسه سزکدر ، دیدکلری کبی نتکم زمان جاهلیتده ، پاپالرده جنتك آنختارلری بزده‌در ! د یه بر مبلغ کای مقابلنده ، دنیاده عرصه صاتارکبی جنتی‌ده صاتارلر ، ومشتریده بولورلردی ! بناءًعلیه زمان بشقه‌لشدکجه بیوك دماغلر فعالیته کلدکجه خواب وغفلت زائل اولدقجه ، معارف ایلرولدقجه وهرکسلر نور ذکالرندن استفاده ایلدکجه . مشتریلرده آزالمغه باشلادی . شمدی

بز بو آن ، ساعتم کیفیتی براقلمده ، آخرتده جنت ! کیملرك اولمسی لازمکله‌جکنی بی طرفانه اوله‌رق بر محاکمه ایده‌لمده هرکس وجدانینه مراجعتله بر حکم ویرسون .

معلومدرکه ، تنبل اولان کیمسه‌یی دنیاده هم نوعمز اولان انسانلرك سومدکاری کبی هیچ شك وشبهه ایدلمسونکه الله ذوالجلال حضرتلریده سومز . اللهك سومدیکنی ایسه پیغمبرلر ، صحابه‌لك ایتمیوب ، صوبا ایله قوورلر . بر دامله منینك بر عدد حوینماتندن حاصل وطقوز ماه اون کون آنا رحمنده ۳۸ درجه‌ده بر مایع ایچریسنده بولندقدنصکره بو محنتخانهٔ عالمه نصل کتورلدیسه‌ك هر کلیشك برده کیدیشی اولدیغی قانون طبیعیسنه اتباعاً ، البت والبت کیده‌جکز یعنی لذت موتی طاده‌جغز . زیرا (کل نفس ذائقة الموت) بیورلمشدر . بوکا هیچ کیمسه‌لر اعتراض ایدمز . چونکه اثباتی ایسه کوزمزك اوکنده وهر کون صره‌سی کلنلرك کیتدکارینی کورمکده‌یز . پك اعلا . هرقومك وهردین صاحبی اولانك دخی بر اعتقادی واردر . بز عثمانلیلرك اعتقادمزجه ، یارین روز قیامتده حشر ونشر اولمق ایچون اومیدان عرصاتده جمع ایله هرکسك دنیاده ایکن قزانمش اولدیغی اعمالی میزان تدقیقه اوریلوب کناه ایشلیانلر وطنه خیانتلك ایدنلر ، صاحی بیتمدك یتیم پاره‌لریله آپارتمانلر یاپدرانلر مجازات ، واعمال صالحه اصحابی مکافات ، کوره‌جکی اویوم الفزع الاکبرده برصدای معنوی کمال عظمت ودهشتله خطاب ایلسه‌که : ای عثمانلیلر ! دنیاده ایکن سزلره جناب واجب الوجود حضرتلری پیغمبرلر کوندردی وکتابلر انزال بیوردی حقیقت وماهیتی سزجه مجهول فقط اویله برجوهر ، اویله برقوت احسان بیورمشدیکه ، نوع حیواناتدن سزلری

تفریق ایدوب زبدهٔ کائنات واکمل مخلوقات اولمق اوزره ، مدارج کمالاته ترفیع ایلدی . یعنی کوهر کرانمایهٔ عقل ونور ذکا ایله پیراسته قیلدی . واو پیغمبر ذیشان حضرتلری سزلره تحصیل علوم فنونك فضیلتی حقنده (اطلبوا العلم من المهد الا اللحد کاد الفقر ان یکون کفرا) یعنی طوغدیغکز کوندن اولونجیه دکین تحصیل علم ومعرفت ایدك ، کور وجاهل قالمیك ، چونکه فقر ضرورت عین ذلت ومعصیتدر : زیرا (ان لیس للانسان الا ماسعی) یعنی انسان ایچون موجب سعادت وسلامت آنجق چالشمقده‌در . (حتی علمك چینده اولدیغنی خبر آلسه‌کز بیله تحصیل ایچون اورایه قدرده کیدك) وهمده (واعرض عن الجاهلین) یعنی سزلر جهالتدن وجاهللردن صاقنك ، دیه حدیث شریفلرنده فرمان سعادت بیورمشلر ایکن اکثریتله یاکاش برفکره تبعیت ایتدیکز ! چیقماز بریوله صاپدیکز ! سزلره احسان بیوریلان . او نور ذکادن استفاده ایتمیوب وطوغری یوله کیتمیوب دنیایه کتورلمکزدن مراد ومقصد الهی نه اولدیغنی ، وظیفهٔ انسانیه‌کز نه‌لردن عبارت بولندیغنی عدم ادراکله خواب وغفلت وظلم جهالت ایچریسنده پویان اوله‌رق ، حرامی ، حلالی ، خطایی ، صوابی تفریق ایتمیوب هربر منهیاتی اجرا ایله : دنیا کافرلر ایچوندر ! آخرتده جنت بزم ایچوندر ! دیدیکزده تعصب جاهلانه ایله حقیقتدن تباعد ایدرك چالشمیوب وطوغری یوله کیتمیوب اویودیکز !

تفکر ایتمدیکزکه ، بونجه عوالمی ، طاغلری ، طاشلری ، اووه‌لری ، دکزلری ! نهرلری ، کوللری ، آطه‌لری ، قطعه‌لری ، کرك ذیروح وکرکسه غیر ذیروح باالجمله مخلوقاتی یوقدن وار ایدن حضرت قادر مطلق البت والبت بونلری بر سبب تحتنده اوله‌رق

خلق بیورمشدر . سزلره لزومسز کورینان شیلر ایسه آکلایه‌مامش اولدیغکز برلزوم اوزرینه یرادلمشدر . بناءً علیه بو یرلرك سینه‌سنده ودریالرده دخی نیجه خزائن بی نهایه واسرار انگیز شیلر موجود اولدیغندن سزلردده ، جوهر عقل ایله برابر ارادهٔ جزئیه‌ده موجود ایدی ، بو احسان الهیه‌دن مراد نه ایدی بیلورمی‌سکز ؟ ایشته او ارادهٔ جزئیهٔ کیرانبهایی معرفت الله وبوکا ترتب ایده‌جك وظائف عبودیت کبی ماوضعله اولان شیلره صرف ایله . اوخزائن بی‌نهایه‌دن وجواهر متنوعهٔ غیر محدوده‌دن ، ومابه الحیاتکز اولان صودن، وهوادن استفاده ایده‌سکز ایچوندی (ربنـا ماخلقت هذا باطلا) مدلول منیفنجه البت‌والبت بونجه اشیا بوش یره یعنی لزومسز خلق بیورلمامشدر . البت برحکمت تحتنده یرادلمشدر دیه بالتفکر تحصیل علوم وفنون سایه‌سنده تحری ایده‌سکز . حالبوکه دنیاده علاقه‌مز یوقدر . آخرتده جنت بزم ایچوندر ! دیدیکز خواب غفلته دالوب هم‌دنیا وهمده آخرته حسرت‌قالدیکز . چونکه تحصیل علوم وفنونه سعی‌وغیرت ایتمیوب اویودیکز ! وتحریات‌فنیه‌ده‌وتجاربده بولنمدیکز . هم نوعکز اولان اقوام سائره ایسه اویومدیلر . تحصیل علوم وفنونه سعی وغیرتله عالم شهودده متجلی هربر اشیانك ماهیت حقیقیه‌سنه کسب وقوف ایتمك اوزره کیجه‌یی کوندوزه قاتوب تحریات وتجاربه کرمیت ویروب حتی مابه‌الحیاتکز اولان صویك نسبت واحده اوزره ایکی حجم مولدالما وبر حجم مولد الحموضه‌دن وهوانك دخی یوزده یکرمی بر حجم موالدالحموضه ومقدار جزئیده حامض قاربون وآزوتی حامل اولدیغنی بولدیلر . واجسام کیمیویه‌یی برر برر کشف وپانجاردن ، قامشدن ، نشاسته‌دن ، اوزومدن شکر

پاچاورادن ، کتاندن ، کنویردن کاغد اعمال وجام ایجاد ایلدیلر . الکتریقی دخی کشف ایله تلغرافلر ، تلسز تلغرافلر الکتریقلی ترامواىلر ، پسقیلیتلر ، سینه‌ماتوغرافلر ، فنوغرافلر ، غراموفونلر ، اوتوموبیللر ، فونوتوموبیللر و درلو درلو نظر دقت واستحسانی جالب اینجه ایشلر اختراع ایلدیلر. وارباب دها نور زکالرندن استفاده ایله بخاری کشف ایدوب صنایعده بر چیغر آچه‌رق ماکنه‌لر ایجاد فابریقه‌لر کشاد ایدوب شمندوفرلر واپورلر ، تونللر ، جسیم کوپریلر یاپدیلر ، قناللر حفر ایلدیلر. ومعدن کموری سینهٔ ارضدن چیقاروب وغاز یاغنی کشف، وهوا غازی دخی استحصال ایله سزلری او کیرلی یاغ موملرینی یاقمقدن قورتاروب بناءً علیه پارلاق اسپرمچت مومیده یاپدیلر. ودرلو درلو ترازیلر ، اولچولر ، قنطارلر، جر اثقاللر، سازلر، چالغیلر، معدنی تللر، کیریشلر ، بویالر، یالدیزلر، آینه‌لر، فطوغرافلر، رنکلی کاغدلر، مرکبلی قلملر، چلیکدن آلات وادوات اعمال، وسینهٔ ارضده مدفون خزائن لاتفنانك آنجق برجزءقلیلنی بوله‌بیلدیلر. بناءً علیه تیمور معدنلرینی کشف واخراج ایله نوع بشره پك بیوك برخدمتده بولندیلر. وآهنیندن هر بری جودی طاغی جسامتنده سفائن جسیمه انشا، وبخار قوتندن استفاده وپوصله ایجاد ایله ابحار محیطهٔ ارضی کشت وکذارله استکشافاته باشلیوب ذی قیمت معادن، ومحصولدار اراضی کشف ایلدیلر. وبوقدرله ده قناعت ایلمیوب تحریاته دوامله آپالاش، شمبورازو، وقوردالیده، آند وویدو طاغلرینی ، دریان وپاناما برزخلرینی ، وبیسکو وبتاغونیا ، غیانه اراضیسنی ، ژیلبریا، یکی کینه ویکی بریتانیا ، طاسمانیای جدید ، سن دومینیق، وسائر برچوق آطه‌لری، یوقان شبه جزیره‌سیله تیتیکا کا

جزیره‌سنی ، اوسبالاته صحراسنی ، وپلاته وپراغه وباریجانجرا اقلملرینی پهرنك بوغازینی ، روقا وقلقلاند وهورن برونی ، وبحر محیط اطلاسی ایله بحر محیط کبیری برېرینه وصل ایدن ماژللان بوغازینی ، هاطراس برونی غیانه بلادینی ، پلاته‌و آمزون زنفو واورینوق ، مادیژون ، غلاتین یافرسون نهرلرینی ، سپریواری ، و وانتاریو ، ایریه کوللرینی . برمود آطه‌لرینی فلورید شبه جزیره‌سنی ، داوید وحودسون بوغازلرینی ، هوتانتو اراضیسنی ، لویز برونی ، یشیل برون آطه‌لرینی کینه کورفزینی ، حاصلی لابرادور وترنوو آطه‌لرینی ، امریقانك برقسمنی ، فروبیسر غروئنلاند قنادا جهتارینی ، هودسون دکزینی ، چینك یوللرینی هندستانك تچیدلرینی ، اوبی چوانی بافن کورفزینی اسقاندیناویانی ، بحر محیط اطلاسی‌ینی بولدیلر . ودرلو درلو نادیده ، ازهار ونباتات ومحیر العقول مخلوقات متنوعه مشاهده وتدقیق ایتدیلر .

ابحارك طولنی عرضنی ، عمقنی دخی اولچدیلر وسطح بحرك آلتنده‌که ذیروح وغیر ذیروح مخلوقاتك نه جنس ونه‌لردن عبارت اولدقلرینك بیله مراقنه دوشوب تدقیقات اجراسیله تاریخ طبیعی‌یه پك بیوك بر خدمت ایتمش اولدیلر . بو قدرله‌ده قناعت ایتمیوب اووه‌لرده ، طاغلرده ، بالقانلرده ، چوللرده ، نهرلرده ، کوللرده ، تدقیقات ، تحلیلات تجارب اجراسیله آلتون معدنلری ، کموش معدنلری ، باقر معدنلری ، وسائر پك چوق معادن بولوب عالم انسانیته نیجه نیجه یادکارلر اثرلر بیراقوب ، قطبلرك کشفی ایچونده برچوق فداکارلقلر یاپدیلر . بوز دکزلرینه کیتدیلر . بوز صحرالرنده تدقیقاتده بولندیلر بو اغورده پك چوقلری تلف نفس ایلیوب ، فقط دنیاده‌ده ابقای نیك نام ایلدیلر . وابیك بوجکنی دوت یاپراغی ایله بسلیوب حریر

استحصال ایلدیلر . اجناس بی نهایه هوام وحشراتك ، وانواعی غیر
محدود چیچکلرك ، بوجکلرك شکللرینی ، رنکلرینی تقلید ایله میدان
وجوده کتوردکلری دارالصناعه‌لرنده دستکاهلرنده درلو درلو قماشلر
اوزرینــه نسج ایلدیلر . وایپکدن ، یوکدن ، پاموقدن حتی اوتدن
انواع ظریف بصمه‌لر . ستلیونلر ژن ژانلر لوی‌ژینــلر ، تافته‌لر ،
درلو رنکلی قوردلالر ، دانتلالر ، فستولر ، فانللر ، چورابلر ،
الدیونلر ، فانتازی طراقلر ، چانطه‌لر ، نباتاتدن درلو درلو قوقولر ،
لوانته‌لر ، قولونیالر ، والحاصل موسلینلر ، صوتاشلر ، خاسه‌لر ،
انواع پانسته‌لر ، فودره‌لر ، شارپه‌لر ، بونژه‌لر ، قدیفه‌لر ، پلوزلرانواع
صنعی چیچکلر ، تریقولر ، چوخه‌لر ، شیاقلر لاستیقوتینلر فاصونه‌لر ،
شــویوتلر ، ملتونلر ، دیاغونالار ، لسقولر ظریف شمسیه‌لر قربلر
وسائره‌ایجاد ونسج ایلدیلر ، بونلردن بشقه حیوانات حتی‌اولان اوتدن
فقط ظریف لباسلر یاپدیلر . پورســلندن چناق طباق تنجره کلســه
قهوه طــاقمی وســائر انواع لوازم بیتیه اعمــال ایلدیلر . وحیوانات
مختلفه‌نك دریلرندن درلو درلو آیاق قابلری ، مثلا لوســترین پوتینلر
اسقارپینلر ، قوندره‌لر ، ظریف ترلیکلر ، حاصلی غلاصه‌لر ، ویداله‌لر ،
تلاتینلر ، روغنلر ، وآنلره جلا ویرمك ایچونده بویالر پوماته‌لر ایجاد
ایلدیلر . ووقتك نقــد تنبللکك دخی بر علت اولدیغنی بیــلدکاری
ایچون ، نعمت رؤیتــدن محروم فقط اللری آیاقلری صــاغلام صحت
وجوده مالك بولنان انسانلرده تنبل اوتورمسونلر دیه آنلر ایچونده
کور ایکنه‌سی ایجاد ، وترزیلکه تشویق ایلدیلر . دیکش ایچون یازی
ایچون ، زراعت ایچون بیلچ چیقارمق ایچون حاصلی هربرشی ایچون
خاطر وخیاله کلمیه‌جك عجیب وغریب ماکنه‌لر ایجاد ایدوب ، یالکز

انسانلره جان ويرمكدن بشقه هر برشئ تقليد واعمال ايلديلر. وحيوانات مختلفه ووحشيه‌يى مثلا ارسلانلرى فيللرى ييلانلرى آتلرى، كديلرى كوپكلرى ميمونلرى تربيه‌سايه‌سنده امرلرى آلتنه آلديلر ، تياترولرده اويناتديلر ، فابريقه‌لرده چالشديرديلر .

ومدنيتك الڭ بيوك اقسامندن اولوب انسانلره پك بيوك برموهبه اولان فن طباعتى اونور زكا سايه‌سنده اختراع ايدوب كتابلر طبع وتمثيل، منتظم مكتبلر كشاد ايله اولادلرينى تحصيل علم ومعرفته سوق ايلديلر . ووقتيله سيزلردن (عربلردن) آلدقلرى درس كمالاتى وقدر وقيمتلرينى تقدير ايده‌مديككزدن كوشه وبوجاقلره آتمش قالمش اولان امهات كتب معتبرهٔ اسلاميه‌يى ، او قيمتدار اثرلرى الده ايده‌رك مطالعه‌سنه رغبتله استفاده ايدوب الڭ قيمتلى كتبخانه‌لرينك قيمتنى برقات دها تزييد ايچون يالديزلى جامكانلر ايچريسنده حفظ ايلديلر. وبر فكر پيدا ايدوب چالشديلر ايشته بويله تتبعاتلرى تدقيقاتلرى چاليشقانلقلرى سايه‌سنده ايديكه آوج كمالاته صعود ايله عالملر فيلسوفلر داهيلر يتشديرديلر. مولدالما غازينى استحصال بالون ايجاد ايدوب هوايه صعود ايلديلر . وهيئت مجموعهٔ عالمى ومناظر طبيعيه‌يى ، رعد وبرقك اسبابنى ، اجرام سماويه‌نك سير وحركتلرينى ، فورطنه‌نك ظهورينى مياه بحريه‌نك حالنى ، وكرهٔ ارضك شمسك اطرافنده دوراننى وارضك مدوريتنى ، ايام ومواسمك نصل حصوله كلدكلرينى، برودت وحرارتك ، تصلب تميعك ، ينار طاغلرك ، معدنياتك ، قار وياغمورك ، طولى ياغمسنك ، اسبابنى تحرى ايلديلر . اجرام سماويه‌يى ترصد ايچونده دوشونديلر، اونور زكادن استفاده ايله كبير بردوربين اختراع ، وكوزله كوروله‌ميه‌جك مخلوقات ايچونده خرده‌بين ايجاد

ایلدیلر باخصوص منظره‌سی سزاوار تحسین اولان فن معماری‌یی، نقش جدید تعبیر اولنان اویمه ونقش اعمالنی درجهٔ تکامله کتوردیلر.

بونجه کشفیات واختراعات، اعمالات خارق العاده‌دن بشقه، حین حاجتده حقوقلرینك، وطنلرینك، تجاوزات خارجیه‌دن محافظه‌سی ایچونده، درلو درلو اوبوسلر، طوپلر، هوانلر، تفنکلر، روولورلر. قره بنالر ماوزرلر، مترالیوزلر، بومبالر، طورپیدولر، طوربیللر، دومانسزباریتلر، فشنکلر، کله‌لر، قاپسوللر وخاطر خیاله کلمیه‌جك آلات تخریبیه، وادوات فنیه، زرهلی ونمالر، طورپیدو کمیلر، ووقتیله (زول‌ورنك) ویردیکی فکر موجبنجه دکز آلتندن حرکت ایدر واپورلر ایجاد واعمال ایله میدان وجوده کتوردیلر. بونلردن بشقه، قطبلرك آلتنده باالفن بولنمسی لازمکلان کمور معدنلرندن استفاده ایتمك ایچونده محور ارضك تبدیلنی، وبو خصوص ایچون دخی خیاله کلمیه‌جك درجه‌ده برطوپك ایجادینی، تخیل ایدوب والکتریق قوه‌تنه استناداً کوکاره قدر چیقمق قره‌سیاحت ایتمك ایچون آسانسورلر، وهوائی شمندوفرلر، وهوا ایله یورر واپورلر، ودکزك اوزرندن یورومك ایچون آیاق قابلری! ایجاد واعمال ایتمکی قوردیلر. دها اینجه دوشونوب وسرائره واقف اولمق خلیاسیله، جینلرله شیطانلرله اسپرتزمه یعنی روحلرینی جناب حقك قبض ایتدیردیکی اولولرك ارواحی ایله‌ده مخابره ایتمك کیفیتنی میدانه چیقاروب یکی یکی چیغرلر آچمغه باشلامشلردی؛ اسرار خفیهٔ الهیه‌یی (حاشا) کشف ایتمك ایچونده کندیلرینه احسان اولنان نور ذکایی افراط درجه‌ده صرف ایتمکدن کیروطورمدیلر. لکن هرکمالك بر زوالی قانون طبیعت اقتضاسندن اولدیغی خاطر وخیاله کتورمیوب ینه چالشدیلر حتی قناد یاپوب هوایه صعود ایله کشفیاتارینی دها ایلری کتورمك

استدیلر وبو اوغورده حیاتلرینی پك جوقلری دخی فدا ایلمش ایدی.

علم جلیل طبك وشعبات فنیه‌سنك مرتبهٔ علویت اهمیت وشرافتنی باالتقدیر، بو خصوصده دخی کیجه‌یی کوندوزه قاتوب، اعضا وجوارح انسانیه‌ده مرکوز اولان اسرار وخفایایه واقف اولمق ایچون، اولولر اوزرنده تجربه‌لر، وتدقیقاتلرده بولنوب تشریح، وفن فسیولوژی‌یی درجهٔ تکامله کتوروب، علل وامراضك آثار عضویه‌سنی تجسس وتشخیص ایله عقلك دائرهٔ تصورندن خارج دینه‌جك درجه‌ده کشفیات وتدقیقات، تحلیلات، ومحاکات، عملیات، وتجارب اجراسیله وجود انسانده تخریباته بادی اولان مقروبلر، باقتریلر، مقروقوقکوسلر، لیتوتریقسلر، اسپریللر بولدیلر. ومعدنی نباتی حیوانی معالجات متنوعهٔ طبیه کشف وتجربه ایدوب علم طبی وفن تدوی وجراحی‌یی درجهٔ تکامله رسیده ایلدیلر.

وبرای تجربه دخی وجودلرینی حرارت وبرودته معروض قیلوب، وسائر بر طاقملری دخی کذا وجودلرینه برای تجربه معالجات ومادهٔ مرضیه تلقیح، وبواغورده تلف نفس ایلیوب، فقط عالم انسانیته دخی بیوك بیوك خدمتلر ایتمشلر وتجربه‌لرینك نتایجنی مبین اثرلر یادکار بیراقوب ابقای نیك نام ایتمشلردی.

ای عثمانلیلر! کرهٔ ارض اوزرنده اوچیوز کسور میلیون نفوسه مالك ایدیکز سزلر بقالم دنیاده ایکن عالم انسانیته نه‌کبی خدمتلرده بولندیکز، نه‌لر کشف واختراع واعمال ایلدیکز؟ هیچ! چونکه دنیا کاوورلر ایچون آخرت ایسه سزلك ایچون اولدیغنی بیلدیککزدن دکلمی ایدی؟ هر نقدر هوایج ضروریه‌کزدن اولان آلاجه‌دز کاهلری، کبریت فابریقه‌سی کاغد فابریقه‌سی، عباوشیاق، فس! وشیشه، فابریقه‌لری، خالی، سجاده

دستگاهلری آجدکزدی. فقط آنلریده لایقیله نسج واعمال ایده‌میوب بویالرینه حیله قاریشدیروب وبربرکزی باترمغه جبالیوب ترقی وتکامله چالشمدیغکزدن غربك رقابتنه مغلوب اولدیکزدی. کرچه طوبخانه فابریقه‌لرکز هرساعت ایشلیوردی! فقطییلدیز سراینك بغچه دیوارلرینه وکلاکزك قوناقلرینه تیمور پارمقلقلر وچارچیوه‌لر یاپیوردی! طوبلرکز تفنکلرکز ایسه، قروپ فابریقه‌سندن کلیوردی. فشنکخانه‌کز ایشلیوردی. فقط جلوس وولادت شنلکلری ایچون درلو العاب ناریه‌لر اعمال ایدوب، حقیقی فشنکلرکز کله‌لرکز جرمانیاده‌اسن شهرندن کلیوردی. ترسخانه‌کز ایشلیوردی، فقط وکلا ووزرا کزه چاتانالر، ظریف فلقه‌لر، وچوروك کوپریکزه دوبه‌لر یاپیوردی. واسع سواحلکزك تجارتنی ایسه اجنبیلره قاپدیردیکزدی. آنلر ایسه کیچه‌یی کوندوزه قاته‌رق شرکتلر تشکیل ایده‌رك، چالشوب قزاندقلری حالده، اغنیاکزك پاره‌لری قصه‌لرایچریسنده بانقه‌لرده جزئی فائضله اجنبیلر استفاده ایدیورلردی کیمیکزدخی دکانلر، خانلر، آپارتمانلر یاپدیریوردی. ایشسز کوجسز قلان آدملرکز ایسه وقتك نقد اولدیغنی بیله‌مدکلرندن، مزویر [١] خانه کوشه‌لرنده لعبیاتله لقلقیاتله وقت کچیریورلردی. میلیون لیرالر صرفیله وجوده کتورلمش اولان ترسخانه لرکز چلیکخانه‌لرکز موجود ایکن، وهر برشی یاپمغه فطرة مستعد بولندیغکز حالده اویودکز؟ هایدی دیه‌لم که اینجه فکرلی قومك یاپدقلری کبی زرهلیلر، دریدناوودلر، قرووازورلر، غامبوطلر توربیدو تچرلر، یاپه‌میوردیکز، فابریقه‌لرکزه بیهوده یره کمور صرف ایدوب وکلاکزه یلدیزه چاتانالر، فلقه‌لر، یپاجغنه واسع سواحلکزده ایشلیه‌جك، تجارت

---

[١] محله قهوه‌لری

ایده‌جك . هیچ دکل صاچدن اخشابدن اولـون یولجی واپورلریده‌می یاپامزدکز؟ تنبللر ! حالبوکه اجدادیکز اولان اوبیوك آدملر زمانلرنده‌که حاله کوره حدسز حسابسز کمیلر تکنه‌لر یاپوب حاکمیت بحریه‌یی تأمین ، وتا هنـد دکزلرینـه قدر کیدوب شانلی هلال اجلالارینی تموج ایتـدیروب دولتـکزك سـطوت وعظمتنی یاز واغیـاره کوسـترمشلردی . اجانبك دونمالرینی ساحللرینی خوف ودهشـت ایچریسنده براقشلردی . سزلر ایـسه بونجه وسائطه مالك بولنمش ایکن باندرمه‌یه ، تکفور طاغنه ، بروسه‌یه ، ایشله‌جك واپورلریـله یاپیوب لیمانلرکزه سواحلکزه هرکون چکرکه کبی اوشـوشن وتجارت بحریه‌کزی الکزدن آلان، بالخصوص ماوی باندیرالی حسابسز واپورلریده کوروب عبرت آلمدیکزده آنجق اهالکزه کوزیاشـلری دوکدیروب ، جبراً قهراً اللرندن آلدیغکز پاره‌لردن ، زمانك حالیـله متناسب دونما واپورلر یاپاجغکز یرده سرایلر ، کوشکلر ، قوشخانه‌لر یلدیز بغچه‌سـنه دیوارلر یاپدیروب ، جوار بولنان قومشو اقوامك حال وحرکتلرینی مرصاد عبرتله ترصد و سـیاسیاتلرینی تعقیب ایدوب آکا کوره اویانق بولنمقلغکز لازم ایکن کوزلریکزی صفاحت پرده‌سیله قپایوب، ذوق وصفا عالملرینه طالدیکز برزمانده بغچه‌لر طرح وتنظیم ، وقاپلومبغه دونمالریله مشغول اوله‌رق :

عیش ونوش ایله بوکون آنمه غم فردایی
بزه اصمارلدیلرمی بو یلان دنیـایی

ترنمـاتیله وقت کچیروب لاله وسـنبللرك بهرینه حسـابسز پاره صرفیله (ولانسرفوا) امر جلیلنی خاطره کـتورمیوب فقرا وضـعفا آچ یتـارکن الـٔ بیوکلرکز مرمر حوضلر ایچریسـنده‌کی

باقلره آووچ طولوسی آلتونلر سرپر ایدی ؟ واسع اراضی‌یه ، محصولدار طوپراغه ، مبذول صولره ، مالك بولنمشکن زراعت وحراثته چالشمیوب حبوباته حتی دقیقه وارنجیه قدر فرنکستاندن مملکتلرکزه ادخال اولندیغنی ، وتجارت داخلیه کزنده اجنبیلر النه کچدیکنی ، کوردیککز حالده متیقظ اولمدیکزدی ، چونکه دنیا کاوورلر! ایچوندر ذهابنده بولنمشدیکز . بر مملکتك ترقی وتعالی‌سی ایچون بری سیاسی ودیکری اقتصادی اولمق اوزره چالشمق الزم ایکن دنیاده علاقه‌کز یوقدر دیه نه سیاستاً و نه‌ده اقتصاداً مملکتلرکزك ترقیاتنه چالشمیوب ، صنایع تجارت وزراعت اسباب رفاه سعادت ایکن ، یبانجیلرك نصل چالشوب مستفید اولدقلرینی کوروب ومملکتك صاحب مشروعی وحقیقی اولادلری اولدیغکز حالده ، قهوه‌جیلك ، قایقجیلق ، حماللق ، آشجیلق ، ودها سائر الك سفلی ایشلره تشبث واکثریتکز ایسه خزینهٔ دولته کوز دیکوب مأمورلغه هوسله اسباب رفاه سعادت اولان تجارت ، وزراعت صنعته سلوك ایتمیوب بو مهم منابع ثروتی یبانجیلره ترك ایله قهوه غازینو کوشه‌لرنده لعبیات واقلقیاتله وقت کچوردیکزدی .

حالبوکه خلق بیوریلان بونجه جواهر ومعدنیاتله مملو الك زنکین ومعدنیاتی الك مبذول براراضیٔ واسعه‌یه مالك بولندیغکز حالده اوخزائن بی‌نهایه‌یی کشف واخراج ایله استفاده ایتمك جهتنی آرامدقدن بشقه ، معارف نظارت جلیله‌سی ، نامیله‌ده قوجه بردائره‌یه یوزلرجه جاهل آدملر خفیه‌لر ، طولدیروب هربررلرینه دخی فقرا حقی اولان آووچ طولوسی پاره ویردیککز حالده ، موجودمکاتبکزك برپروغرامنی بیله حقیله یاپمغه مقتدر اوله‌مدقلرندن بشقه ، حالالسانکزی بیله تصفیه

ایتمیوب دیلنجیلر کبی هر لساندن کلمه‌لر قته‌راق قارمه قاریشیق بر حاله کتیروب ، حتی مکمل بر لغات عثمانیه کتـابی بیله میدان استفاده یه قویه‌مدیغکز کبی معارفی دخی تعمیم ایتمیوب ظلام جهالت ایچریسنده ذلیل فقیر برحالده اهالیکزی یشادوب جهالتلرندن استفاده ایله غربك خارق‌العاده اولان ترقیات وتکملاتنه باقوبده عبرت آلمدیکز . ممالك اجنبیه یه کیدوب بعده عـودت ایدنلرکز زمانك قدر وقیمتنی تقدیر ایده‌مدکلرندن آنلرك ترقیات، وتکملاتنی ، کوروب علوم وفنوننده‌ن اختراعاتندن ، کشفیاتندن ، بحث ایله کندی وطننه ملتنه فعلاً قلماً خدمت ایده‌جك یرده ، عادات‌ملیه‌سنی ترك‌وفرنکجه‌دن ترجمه ایدلمسی الزم اولان اومعتبر مفید کتابلری بیراقوب برطاقم خیالی حکایه‌لر تصویر جنایت‌اثرلر واولاد وطنك اخلاقی اعتقادینی بوزه‌جق کتابلر رومانلر رساله‌لر ودین مبینك علیهنده یازلمش اولان وتخم نصرانیت صاچمقدن بشقه بر مزیتی حائز اولمیان بر طاقم هذیان نامه‌لر ترجمـه ونشر ایله اعتقادی ضعیف اولنلری ضلالتده براقدردیکز .

حضرت پیغمبر ذیشـان افندمز : فقر وضرورت عین ذلتدر بیوردیغی حالده ناموسـکارانه سعی وغیرتله قزانیلان زنکینلك بیله کناهدر ! دیدیککز حالده ایچکزده بك‌چوقلرکز خزینهٔ بیت المالی اوقفی یغما ایدوب‌اوکسوزلرك ایتامك‌حقلرینی ییوب واصحاب خیرات والحسـناتك چشـمه‌لرینك وعمومی محللرك صولرینی سرقته‌مذکور خیراتك خرابتلرینه‌سبب‌ویروب خلقی صوشز کتارینه، رژی،وتر موای اداره‌سنه صویدردیکز . بوندن بشقه اهالیکزه عدالته مغایر نسبتسز برحالده ویرکولر طرح وفقرانك اوکوزنی تجره‌سـنی فروخت ایله تحصیل ایدوب فقط اغنیا کزه سـس چیقار مدقدن بشـقه‌ده کوز

یاشلریله تحصیل اولنان مذکور پاره‌لریده ماوضع لهنه صرف ایتمیوب سفاحت اوغرنده اسراف ایلدیکز .

وقتیله عربستان قطعه‌سنی فتح ایله تا اوزماندن بیراقوب کلدیککز شویوم الفزع الاکبره‌قدر آثار مدنیت کوسترمدکدن بشقه‌مأمورلرکز اهالی‌یی صویوب صوغانه چویردکاری حالده ینه عربلر عاصی‌دردیه طابورلرله بیچاره آناطولی اهالیسنی سوق ایدوب صحرا و جبللرده صیجاق قوملی اوه‌لرده سنه‌لرجه سورونديروب صوسزلق آجلق وضرورت نتیجه‌سی‌اوله‌رق یمن[*] قطعه‌سنده ترك‌مزارستانی تشکیل ایله‌دیکز . ساحللرده کوندوزك اللی بش آلتمش درجه صیجاغندن وکیجه‌نك او نسبتده آیازندن محافظه ایچون نه برقشله نه برباراقه ونه‌ده‌صوفابریقه‌سی‌هیچ‌دکل آرتواز قویولری بیله وجوده کتورمدکدن بشقه حتی برآغاج بیله غرس ایدوب دائما ورد زبانکز اولان سایهٔ شاهانه‌یه ! حقیقی برنظیره کوسترمه‌دیکز .

افکار عمومیه‌نك ترجمانی اولان غزته‌لرکز شخصیاتله اوغراشوب بناءً علیه وطنك ملتك سلامتلکی حقنده وملتی اویاندیره‌جق روحلی مقاله‌لر یازدقلری کبی منفالره کوندردیکز . دکزلره غرق ایلدیککز فقط مستبد ، ظالم مسرف وطنی تبعه ورعایاسنی سومیان متکبر عبدالحمید حقنده‌پیغمبران عظام حضراتنه مخصوص الفاظ تکریمیه‌ایله ذاتاً شبهه‌لی اولان عقیده‌سنی بسبتون بوزدیروب کندیسنی پیغمبر اولدیغی ظننه دوشوردیکز ! ازجمله وطنکزك نکهبانی اولان قهرمان عسکرلرکزی سرحدلرده یار واغیاره قارشی آج چبلاق سفیل برحالده

[*] سایهٔ مشروطیتده کچنده قوهٔ سیاره ایله هر بر شیئمز مکمل اولدیغی حالده عزیمتله کیمسه‌نك بورنی قنامه‌دن عودت ایلدك .

کرج اوجاقلرنده خدمات سفلیه‌ده سوروندیروب پاره‌لرینه مرهم قویمیوب تفتیکارینی دیمیوب خسته‌خانه‌لری بی‌علاج وخسته‌کانی چپلاق بیراقوب . فقط خفیه‌لره جاسوسلره ظالملره حسابسز پاره‌لر ویروب بیچاره‌کانك فریادینی ایشتمدیکز .

معلومدرکه بردولتك حیاتی بقاسی استقبالی منافع اقتصادیه‌سی ایله قابل اوله‌جغی ، ودول سائره میاننده دخی اعتبار وامنیت قزانمسی امور مالیه‌سنك محور لایقنده جریان ایتمسی ، یعنی واردات ومصارفاتی موازنه ایدوب یورغانه کوره آیاق اوزاتمسی الزم اولدیغی ، ومالیه‌نك روح اعظم دولت بولندیغی ، وتقسیم اعمال وتقسیم مساعی ، بشریتك اك بیوك برعنصر ترقیسی بولندیغی ، بیلمك وخاطر وخیاله کتوروب چالشمق الزم ایکن شرائط مذکوره‌یه عدم رعایتله تنبلك واسرافات فوق العاده‌کز نتیجه‌سی اولمق اوزره آغر بورجاره کرفتار ، وافلاسکزه حکم ایتدیروب ، دیون عمومیه نامیله‌ده مراقبه تحتنه کیرمك ذاتنه قائلاندیکز .

محکمه‌لرکزده ایسه عدالتی بالطه‌لیوب ظالمی حمایه مظلومی جزا - لندیروب ودوائر سائرهٔ حکومت ایسه حسابسز کتبه ومأمورین ایله طولو اولدیغی حالده اصحاب مصالحی سنه‌لرجه قپولرده سوروندردیکز . نفوسکز کون بکون دهشتلی برصورتده تناقص ایتمکده اولدیغنك اسبابنی بیله تحری ایتمیوب ولایتلرکزی ایسه فرنکی علتی استعلا ایلدیکنی ، وبرایاننده سرخوشلق وقمار علتی تخریب ایتمکده اولدیغنی کوردیککز حالده چاره‌سنه باقمیوب ودنیاده ایکن یاپمش اولدیغکز قانون ونظاماتك حکمنی بیله حقیله تطبیق واجرا ایتمیوب ، فقط فقرا ومظلومان حقلرنده کمال شدتله تطبیق ایلدیکز .

بو میدان واسعده آرا کزده بولنان کبرا کزدن دنیاده ایکن مقدرات ملتی اللرینه آلوب وطنك ملتك تعالی وترقیسنه حصر وجود ایده جك یرده، شکار آرقه سندن قوشانلر! بالقلره آلتون سرپنلر! قاپلومبغه دونمالری یاپدیرانلر! لاله وسنبل بغچه‌لری طرح ایتدیرنلر! وبغیر حق قان دوکدیرنلر، خزینهٔ ملتی صویوب صویدیرانلر! اوقافی یغما ایدن وایتدیرنلر! آبار تمانلر، دکانلر، خانلر یاپدیرانلر! وعالم اسلامك عجز ومسکنته وتدنی انحطاطنه سبب اولان منفعت پرستلر، واحادیث صحیحهٔ نبویه‌یی تغییر ایدوب کندی افکار باطله‌لرینی ترویج ایچون حدیث وضع ایدن جانیلر ملحدلر، دولت استقراضسز یاشایامز دیوبده آغر فائضلرله ملتی بورج آلتنه صوقانلر! دکزلره اولاد وطنی غرق ایتدیرنلر، ملتی جهالتده بیراقدیروب عضو وطنی غنغرن حالنه کتوروب قطع ایتدیرنلر! شانلی دونمانزك قوانی قنادینی قیردیروب عطالتله محکوم، وچورومسنه سبب اولانلر! استقبالی دوشونمیان خائنلر! عناصر بیننه نفاق دوشورن منافقلر! منافع شخصیه‌سی اوغرینه ملتی ذلیل فقیر بر حالده براقدیران ظالملر! جبارلر جانیلر! اشد جزا ایله مجازات الهیه‌یه دوچار وغیادره‌لرینه آتیله‌جقلری طبیعیدر.

اوروپادن مملکتکزه کمیلر طولوسی کتوروب فروخت ایله میلیون لیراره بالغ اولان لایعد اوتدن معمول لباس، وچوجق اویونجاقلرینك بدلی اوله‌رق ملیون لیرالرکزی، وقیمه‌سنی اوچ غروشه طوپلایوب اوروپایه کتوردکاری یوکلر کزی بویایوب طرایوب درلو درلو اسملر ریکلر ویره‌رك تکرار مملکتلرکزه کتوروب قیمه‌سنی سزلره درتیوز غروشه صاتدقلری حالده بوندن عبرت آلمدقدن بشقه قاین آنا ویزرتسنی وحاجی یاتماز دنیلان عادی بر اویونجاغی وسرپوش ملیکز اولان فسی بیله

حقیله فنه تطبیقاً نسج واعمال ایده‌مدیککز دن آتیده فرنکلر یاپدیغی کبی حتی شومیدان محشره بیله صاریلوب حضور رب العالمینه کلدیککز کفنلرکز دخی غربک چالشقانلغنه پك بیوك بر شاهد عادلدر .

دنیاده ایکن اولاد واحفادکزك تحصیل علم وکمالات وکسب معرفت ایتمسنه سعی وغیرت ایده‌جککز یرده کرك آناطولیده وکرکسه روم ایلیده حتی عربستانده بابا کورکوسی اولمق اوزره لانشبیه مکتب دنیلان خراب بنالر ایچریسنده کتاب برینه تحته پارچه‌لری اوزرینه، املاسی یاکلش برایکی سطر برشی قره‌لیوب اولاد وطنه ازبرلتدیره‌رك کویا که تحصیله سوق ایلدیککز .

حالبوکه سزلرك زکا وفعالیت بشریه‌کزی جناب حق تحدید ایتمدی عقل وفکری وارادهٔ جزئیه‌یی یالکز اقوام سائره‌یه دکل سزلره‌ده ویرمش ایدی . تنبللر ! جاهللر چالشمیوب وچالشانلردن عبرت آلمدکز . عالم انسانیتی درجهٔ تعالی‌یه اصعاد ایدن غربك ترقیات عقلیه وصناعیه‌سنه چشم انصاف ایله عطف نظر ایدوب علویت وفضیلتنی تسلیم وآنلرك ایی شیلرینی تقلید وفنا شیلرندن قطعیاً اجتناب ایتمککز لازم ایکن عکسنی تقلید ایدوب وممکلتلرکز غربك بازار رواجکاهی سزلر حریص مشتریسی اولدیغکز حالده : کاوور ایجادیدر ! دیه زبان درازلقده بولنوب ینه آنلرك لایعد ولایحصی ایجاد واعمال ایلمش اولدقلری شیلردن استفاده ایدوب مثلا منسوجات متنوعه‌لرندن اك اولولرکز، بنشلر ، جبه‌لر ، لاته‌لر ، چاشرلر ، استانبولینلر ، پارده‌سولر ، چاکتلر، یلکلر ، پانطولونلر ، کورك قابلری یاپدیروب کیدیلر . غربك میدان وجوده کتوردیکی چلیك کبی کوسه‌له‌لرندن ، انواع ظریف رنکلی مثلا روغنلرندن ، غلاصه‌لرندن ، ویداله‌لرندن،

تلاتینلرندن مشینلرندن آیاق قابلری اعمال ایتدیردیلر. دقیقلرندن مقارو.
نیالرندن وحبوبات سائره‌سندن بالخصوص یاغلرندن ، فقط مواداجنبیه
ایله مخلوط اولدیغنی وترکیباتنده قنغی جنس حیواناتك یاغلری قاریشیق
بولندیغنی آرامیوب « کل داخل ینفع ولوکان ضفضع » دیوب یدکز .
الکه کزده بوقدر حیوانات اهلیه موجود ایکن اصلاح وتکثیرینه
چالشمیوب واك بیوك حوایج ضروریه‌کزی تشکیل ایدن یاغلرکزه
بیله اهمیت ویرمیوب ، نفیس یرلی یاغلرکزك رواج بولمسنه تشبث
وغیرت ایده‌جك یرده ایچ یاغی ، مصر اونی ، طوز. ونفیس روغن
زیتلرکزه دخی پاموق یاغی وسائر شیلر قاریشدیروب هردرلو حیله‌یه
سلوك ایدوب فقط ایی شیلردن قاچندکز! حالبوکه متدین بولندیغکز
دین مبین ایسه سزلره استقامتله چالشمغی امر ایدییوردی . چونکه
مدنیتك اس اساسی ایسه طریق استقامتده کیجه‌لی کوندوزه قاتوب
ناموسکارانه تکامله چالشمقدر تحصیل علوم وفنون ایلمکدر . ودین
جلیل « محمدی » ایسه بنیان مدنیتدر .

وقتیله درتیوز کیشیلك بر عشیرتکن اتحادلری وقهرمانلقلری
عدالتلری سایه‌سنده آلتیوز کسور سنه‌لك بر دولت معظمه تشکیل
ایدوب حماست قهرمانانه‌لریله بسالت فطریه‌لریله عالمی دیترتمش اولان
اسکی عثمانلیلر اجدادکز اولان او بیوك آدملر بر تحته پارچه‌سی
اوزرنده روم ایلی قطعه‌سنه کچوب شهیدلر ویره‌رك قانلری بهاسنه
عدالتلری سایه‌سنده فتوحاتلری نتیجه‌سی اوله‌رق اوروپاده یرلشدکز
بوقلنجکزك شجاعتکزك عدالتکزك قوتیله قزانمش اولدیغکز برحقدر.
بالاخره قومشولرکز بولنان اقوام سائره‌نك ، نه‌یولده چالشدقلرینی، ونه
کبی افکار پرورده ایتمکده اولدقلرینی یعنی اوروپانك افکار سیاسیه‌سنك

ماهیت حقیقیه‌سنی آکلامغه غیرت ایتمك الزم ایکن اویودکز ! سزلر اویورکن قومشـولرکز (اوروپا) کیجه‌یی کوندوزه قتوب وسز عثمانلیلرك یوزینـه کوله‌رك پولتیقه‌یه بوغاراق چالشیورلردی . تاکه قوت وقدرت کسب ایدوب ، وقتیله قنجکزك خوفندن لرزان اولنلر بعده میدان اوقومغه باشـلادیلردی وحاکمیت بحریه‌کزی الکزدن آلوب موجودیتکزه اهمیت ویرمدکلرندن ، دول معظمه صره‌سنه بیله سزلری قویمامشلردی. فقط ایچکزده تحصیل کورمش ، اوروپانك افکارینـه بحق واقف اولمش مدقق ذوات یتشـدی ، آنلرك اقدام وغیرتلری نتیجه‌سی اوله‌رق کیت کیده اوروپالیلرله اختلاط وسیاسیاتلرینه یعنی انتریقه‌لرینه وقوف پیدا سیله، جریانی آکلایوب دومنی دوغریلته‌رق سـفینهٔ دولتکزی برمقدار ساحل سلامته ایصال ایله اوروپالیلرك آهنك دولیسنه داخل ایتدیروب وبوماده دخی پارس قونغره‌سـنده تصدیق اولنمشکن آنلرکبی عینی اصوله رعایت ایتمیوب وبر صاغلام پولتیقـه طوتمیوب دائمـا منفرد ! ولیت لعل ایله وقت کچیروب دوستکزی ودشمنکزی تفریق ایده‌مدیککز کبی باشـکزه برچوق فلاکتلر کلشـکن ینه متنبه اولمیوب ، خطـالرکزك دخی نه اولدیغنی آکلایه‌مدکز . وقتیله‌یاپیلان خطالرکزك الـ‌ ‌بیوکی نه‌ایدی بیلورمیسکز ؟ اسـپانیوللر اندلس قطعه‌سنی مستوفلر اسـلام تاتار قبیله‌لرینی ضبط ایتدکلری زمان « حکمت سیاسیه » دیه نه‌درلو استفاده ایلدیلر ایسه سزلرده وقتیله فتح ایلدیککز محللرك عناصر مختلفه‌سندن اولصورتله استفاده ایتمك جهتنك استقبالده‌که فوائدینی دوشـونمدکزدی . وبو خصوصده (سلطان سلیمان قانونی) حضرتلرینك فکر منورینی ترویج ایتمیانلر ویا یتمك استمیانلرسیویاجه‌نك کور چبان اوله‌جغنی بعده غنغرن

ایدیلوب قوپاریله‌جغنی فکرلرینه کتورمامشلردی . بالاخره ماضیده‌کی بوکبی خطالرك آجیسنی عصرلر چکدکدنصکره دویدیغمز حالده ینه اتحاد عناصره چالشمیوب ، عناصر مذکوره‌نك تعاون وتناصریله موجودیت سیاسیه‌مزك قائم اوله‌جغنی بیلمدکز .

اومحترم اجدادمز « واعتصموا بحبل الله جمیعا ولاتفرقوا » آیت جلیله‌سنك امر ایلدیکی وجهله حرکت ایلیوب قانلری بهاسنه سزلره بونجه اراضی براقوب وبونجه دکزلره ، آطه‌لره ، قطعه‌لره صاحب وحاکم ایتدیرمشلرکن ، قدر وقیمتلرینی تقدیر ایده‌مدیککزدن استفاده ایتمك جهتنی آرامدیغمز کبی حدودلرینی بیله لایقیله بیلمیوب نه بر خریطه ونه مکمل بر جغرافیا کتابی میدان استفاده‌یه وضع ایده‌مدیککزدن آنیده فرنکلر یاپدیلر والحاصل اك سفلی ایشلره تشبث ایلدیککز حالده آنیده‌یوزینه کوزینه بولشدیردکز . یونانستان ، صربستان ، بلغارستان ، رومانیا ، قره‌طاغ ، مصر ، جزایر ، تونس ، قبریس ، قافقاسیا ، کرجستان ، باطوم ، قارص ، آردهان ، بوسنه ، وهرسك ، اجزای ممالکمزدن ایکن جهالت وتنبلك وتعصب نتیجه‌سی اوله‌رق اویوشمش اولان عضوکزدن ، ینه اوانجه فکرلی اقوام طرفندن سویلجه‌یی چیبان وبعده غنغرن ایتدیریلوب پارچه‌پارچه قوپارتدیرلدیغی ومذکور پارچه‌لرك هربری برر حکومت اوله‌رق تشکل ایله موجودیت سیاسیه‌لرینی عالمه کوستردکلرینی کوروب وتاریخلرده دخی اوقودیغمز حالده آجیسنی حس ایتمیوب فقر وذلت ایچریسنده تنبل برصورتله یشایوب ، بوحاللر شایان عبرت وانتباه اولمسی لازمکلورکن خطالریکزی تصحیح اردولریکزی تنسیق وتنظیم وروح اعظم دولت

اولان معارفکزی اصلاح و تعمیم و دونما کزی تقویه ایتمیوب ینه اویودکز ژاپونلردن ، بلغارلردن اینجه فکرلی انکلیزلردن ، ذکی فرانسزلردن غرائب طبیعتلی آمریقالیلردن ، چالشقان تاجر آچیق کوز آلمانلردن ، عهده هیچ برزمان ونا ایتمیوب جهالت وتنبللککزدن استفاده ایله ، وقتیله پروت نهری کنارنده قهرمان اردولرکز طرفندن قپانه قسدیرلمشکن احتراصات نفسانیه‌سنه مغلوب اولان مرتکیب بر قوماندانك سیأتندن اولمق اوزره قورتیلوب بالاخره سزه کوز آچدیرمیوب النده چکیچ دائما باشکز اوزرنده حاضر وهر برحال حرکتکزی ترصدله اخلافنه‌ده بوبابده وصیتله . دنیاده ایکن چکد-یککز فلاکتلرك اك بیوك مسببی «پان اسلاویزم» افکارینك مروجی اولان مستبد روس قومندن عبرت آلمیوب عاقبت ! آقکرمن وقارلوجه ! معاهده‌لرینی برلین قونفرانس قرارینی قبول ایتمك کبی برذلته قاتلنوب حاکم ایکن محکوم وطبیعی هپ مداراایله یشایوب حتی موسیقه‌لرکزی بیله غربك خاطری ایچون آلافرانغه‌یه تحویل ملی هوالری یساق ایتدیروب محکمه‌لرکزده ایسه حقسز براجنبی‌یی حقلی وحقلی تبعه‌کزی حقسز چیقاروب خاطر ایچون عدالته بالطه اوردیکزدی ایشته بو حاللر ایسه هپ تعصب جهالت تنبللککزدن ایلری کلمش ایدی .

اوروپا قطعه‌سنك غبطه فرمانی جهان اولان اك ایی بر محلنده یعنی آسیا و آوروپا قطعه‌لرینك برلشدکاری وایکی دکزك تلاحق ایلدیکی برنقطه‌که، حاکم دنیادینلمکه شایسته برمملکته مالك بولنمشکن مع التأسف لیمانلرندن ، ساحللرندن ، اووه‌لرندن ، طاغلرندن ، اورمانلرندن، صولرندن ، باغ وبغچه‌لرندن حتی صوقاقلرندن، استفاده

ایتمك جهتنی بیله‌میوب . مملکتی ویران ، خراب بر حالده براقوب عمرانه چالشمدقدن بشقه حالبوکه آدم قازیمق ایچون شهر امانتی وبلدیه دائره‌لری نامیله برر قاپاروز خانه‌لر کشادایدوب ، هر بورلرینه آووچ طولوسی معاشلر ویردیککز حالده توزلی جاده‌لر ، غیرمنتظم صوقاقلر کزی مزبله حالنده بیراقوب حقیله مملکتك طهارت ونظافتنه بیله باقمدیککز . اجدادکزك فتوحاتی سایه‌سنده میراث اوله‌رق سزه بیرقمش اولدقلری خزائن لاتفنا ایله مملو اولان یرلره ال سورمیوب نصل خاق بیورلمش ایسه ینه اویله‌جه بیراقوب کلدککز . وآنلرك میدان وجوده کتورمش اولدقلری قدیم مؤسسات بر کزیده‌لرینك قدر وقیمتنی تقدیر ایده‌میوب حماملرندن جامع ومسجدلرندن کوپریلرندن چشمه‌لرندن عمارتلرندن استفاده ایتدیککز حالده محو وخراب قبرلرینی آیاق آلتلرنده بیراقوب اقوام وعناصر مختلفه‌نك مزارستانلرینی کوروبده عبرت آلمدیککز. ایچکزده فرنکستانه ، مصره اسکندریه‌یه سیاحت ایدنلرکز ایسه اورالرده ساکن اقوام وعناصر مختلفه‌نك نصل چالشدقلرینی ومملکتلرینی نه درلو ترقیاته ومدنیته ادخال ایلدکلرینی ، کیجه‌لرینك کوندوز کبی اولدیغنی ، آلکتریقلی تراموایلرینی آسفالت ایله تفریش اولنمش سوقاقلرینی ، عمومی بغچه‌لرینی ، عالی دارالفنونلرینی ، جاده‌لرینی ، سوقاقلرینی ، یوللرینی ، سریع‌الحرکه شمندوفرلرینی وکیجه سوقاقلرك نه وجهله ییقاندیغنی ، قناللرینی ، جدوللرینی ، تقسیم میاهك نه صورتله وجوده کتورلدیکنی ونهرلردن نه وجهله استفاده اولوندیغنی وتارلالره ، باغچه‌لره ، باغلره توزیع اولندیغنی ، قیرلرده بر قاریش یرك بوش بیراقیلمدیغنی باخصوص چفتجیلکك خارق العاده اولان ترقیسنی

والحاصل ومکاتب موجوده‌لرینی ، پروغراملرینی، اصول تدریسلرینی کوردکاری حالده مملکتلرکزده الزم اولانلرینی بیله تطبیق ایتمدکز .

یالکز بایدیغکز برشی وارسه اوده اتحادواتفاق‌ایتمیوب‌یکدیکر یکزنک آیاقلری آلتنه قارپوز قابوغی قویوب دوشورمکه ، بابیرمغه وزنکینلریکزی فقرا ایتمکه چالیشدیکزدی ! حالبوکه جناب واجب الوجود حضرتلری: ای اهل ایمان سزلر حبل متین الهیه صاریله‌رق اتحاد واتفاق ایدکز و بر برلرکزدن آیرلمیکز تفرقه‌یه دوشمیکز وایلك ایچون بر برلرکزه یاردم ایدیکز فنالق ایچون یکدیکریکزه معاونت ایتمکدن حذر قلکزوینه‌بر آیت کریمه‌ده (انماالمؤمنون‌اخوة) مؤمنلر بربرلرینك قرده‌شیدر . (تعاونوا علی البر وتقوی ولاتعاونوا علی الاثم والعدوان) بیوردیغی حالده اتحاد واتفاقله اوله‌جق تعاون وتناصری اونودوب وحبل متین اخوته صارلیوب یکدیکریکزك مصیبت وفلاکتنه فرصتجو اوله‌رق منافع شخصیه اوغرینه آره‌کزده شقاق ونفاق تخملری صاچوب استقبال تهلکه‌لرینی هندستان، جاوا، بخارا، خیوه واندلس قطعهٔ اسلامیه‌سنك اجنبی حکومتلرینك‌بیوندیریغی آلتنه کیردیکنی کورنلر وتاریخده اوقویانلر عبرت آله‌رق بوتدنی وانحطاطك اسبابنی آراشدیروب اتفاق‌واتحادله ازاله‌سنه‌چالیشه‌جغکز یرده تعصب جهالت خواب وغفلت ظلم واستبداد اولدیغی خاطر وخیالدن فراموش ایله بلای انحطاطه دوچار اولوب اجانبه‌سر فروع ایتمك زلتنه قاتلاندکز . اقوام سائره ایسه یکدیکرلریله اتحادلر ، اتفاقلر پیدا ایدوب‌حین‌حاجتده آنلردن برفردك حقوقنه تجاوزاولونسه بربرلرینه معاونتدن کری قالمدقلری کبی کندی دین ومذهبلرینی‌تعمیم ومدنیتلرینی دنیانك هرطرفنه نشر واهالی‌یی ایقاظ ایچونده چوللره

وار نیجه‌قدر مسیونرلر کوندردکلری، وحامبورغ بین‌الملل رساله‌شرکتی وممالککزده بولنان شعبه‌لری واسطه‌سیله‌اولاد وطنك عقایدینی بوزاجق برطاقم رساله‌لرطبع ومحله‌لرکز آره‌سنده مجاناً اهالی‌یه توزیع ایله تخم نصرانیتی علناً اکمکه چالشدقلری حالده منع ایتمدکدن بشقه ظلام جهالت ایچریسنده‌قالمش، احکام‌وقواعداسلامیه‌دن کلیاً غافل و کوراوغلی دنیادن برمخلوقی پیغمبر بیان‌چونکه‌نعمت معارفدن محروم بیراقدیردیغکز کویلولرکزك بویاکلمش افکارجاهلانه‌لرینی ابطال ونور حقیقتله آنلری تنویر ایده‌جك دینی‌رساله‌لر وخواجه‌لر کوندروب او بیچاره‌لری ایقاظ ومکتبلر کشاد ایده‌جك‌یرده آدات قومیه‌وخصائص ملیه‌کزی ترك ایله آلافرانقه‌لغه دوکیلوب دین ودیانتی ومعارفی تعمیمه چالشمدقدن بشقه حر اوله‌رق طوغمش انسانلرك بوغازلرینه‌زنجیراستبدادی طاقوب حریت سوداسنده‌بولنان اولاد وطنی منورالافکارذواتی دکزلره غرق کیمینی منفالرده زندانلرده محو وارتکاب ارتشا قپولرینی کشاد فقط باب عدالت ومرحمتی سد ایله، نا اهللری سرکاره کچیروب ملك وملته خدمات صداقت‌کارانه‌ده بولنمش اولان کارشناس مستقیم مدقیق مدبر تجربه دیده اعاظم وکلا، وزرا علما وفضلاکزی بوجاقلره آتوب رجال دولت‌واخوان آره‌سنه وعناصر بینینه نفاق بیراقدیککز. اوتوز ایکی سنه عبد عاجز مستبد عبدالحمید نام ظالمك ظلم‌یوندریغی آلتنده ایم ایم ازلدیککز، وکتابلرکزی تحریفه قیام، کلخانلرده دخی نیجه کتب معتبره‌یی وتواریخ اسلافی احراق بالنار واحادیث نبویه‌یی تحریف والکه‌کزك اك مهم قسملرینی پارچه‌لندیروب الکزدن چیقارتدیغنی، ومالکزی غصب وزنکینلریکزی فقرا واخوانکزی دکزلره غرق‌ایتدیردیکنی واسرافات فوق‌العاده‌سنی وکرداب غلاکته

طوغری؛(هاله‌ی)یلدیزی سرعتنده گیتمکده اولدیغکزی گوردیککز حالده ایچکزده بر فدائی ظهور ایله بو فلاکته بو ظلمه نهایت ویردیروبده بیچاره ملتی زنجیر اسارتدن قورتارامدی . گوزلرکز جهالت پرده‌سیله ، خرص جاه سوداسیله قپانمش اولدیغندن خیر وشری فرق وتمییز ، امر بالمعروف نهی عن المنکردن اجتناب ایتمیوب هر بر فنالغه سلوك ایله (ام حسبتم ان تدخلوا الجنة) امر جلیلنی یعنی سز جنته گیرمکی قولای ظن ایتمیکز . خطاب الهیه‌یی ، واجراتك عملی ایله لازم گله‌جکنی ، ودنیانك ایسه مزرعهٔ آخرت اولدیغنی اونودوبده ، جنت بزمدر ادعاسنده بولندیکزدی . تنبللر ! دیه بر خطاب سماوی وارد اولورسه ؟

ناسی طریق خیره وطوغری یوله سوق وارشاد ایچون دلالتده علاقه‌دار ، وورثهٔ انبیا اولان ای محترم علمای دین .

بو مظلوم ، جاهل ملت نجیبه‌نك مرض جهالتنی الڭ مؤثر داروی معارفله تداوی ایتمك ایتدیرمك لازم ایکن قصدی اوله‌رق مزمن حالنی کسب ایتمسنك باشلوجه سببلری اولان ، وبرظالمك واسطهٔ اجرائیه‌سی ومشترکی بولنان ای دولتلو اولیای امور !

حضرت فخر عالم سلطان انبیا افندمز : معصیت امر ایدن وسزی چیقماز بر یوله سوق ایدن قوماندانك امرینی طوتمیك دیه فرمان سعادت بیورمشکن ، کور کورینه هر بر امرینه اوتوز ایکی سنه سس چیقارمیوب اطاعت ایدن وجزای الهیه‌دن خوف ایتمیوب فقط (هاله‌ی) یلدیزندن قورقان ای کبرای ملت ! نه جواب ویره‌جکسکز ؟

تنویر افکاره خادم بر چوق قیمتدار کتب معتبره‌یی آثار

نادرەنی تواریخ اسلافی فنی کتابلری براقوبده ، شارلوق هولمسلر ! اسپرتزمه‌لر ! بکتاشی سرلری ! طوپال شیطان ! تا ، دده‌لرمزدن ایشتدیکمز نصرالدین خواجه ودهاسائر بر طاقم خیالی حکایه‌لر ، رومانلرله او قیمتلی عمرلرینی دقیقه‌لرینی حتی ثانیه‌لرینی بوشنه کچیروب وقتك نقد اولدیغنی هنوز ادراك ایده‌میان وبو وطن مقدسك امید استقبالی اولان ای سوکیلی کنجلر آخرتده جنت کیملرك اولمسی لازم کله‌جکنی سزلرده وجدانی اوله‌رق دوشونوب بر حکم ویریکزده اکا کوره چالشکز .

شوراده بر سؤال ایراد ایتمك وارد خاطرکز اولیور ، یانه اوقویالم ؟ درسلرمزی اوقودقدنصکره بوش قالدیغمز زمان رومانلر حکایه‌لر اوقیورز ، دییورسکز دکلمی ؟ بوسؤالکزه صمیمی اوله‌رق تشکرلر ایدرم ذاتاً بنده سزلردن بویله برسؤال وارد اولمسنی بکلیور ایدم . اوت نه اوقومقلغکز لازم دکل الزم اولدیغنی بن بیلدیکم قدر سزلره خبر ویره‌یم . ای سوکیلی اولاد وطن ! ای نور دیدهٔملت ! ووطن مقدسنك محافظلری اولان تازه فدانلر ! معلومکزدرکه اویون اوینامه‌دن مراد قزانمقدر . اوقومقدن مراد جهالتدن قورتیلوب اوقودیغی کتابلردن بر فکر ایدینه‌رك عالم ، فاضل ادیب اولمقدر . دوزمه مصطفی‌لر کبی خیالی حکایه‌لر وبرقیمت ادبیه وفنیه‌یی حائز اولمیان کتابلرله فکرلرکز تنور ایتمز وکوز نوری دوکمه‌کزی دکمز . بیلورمیسکز ؟ ناپلیون بوناپارته سورمشلرکه محاربه ایچون نه لازمدر ؟ دیمشکه اوچ شی لازمدر برنجیسی پاره ایکنجیسی پاره اوچنجیسی ینه پاره‌در دیدیکی کبی . بنده خیالی حکایه‌لر یرینه سزك اوچ کتاب اوقومکزی توصیه‌ده بولنه‌جغم اواوچ کتابدن برنجیسی تاریخدر

ایکنجیسی ینه تاریخ اوچنجیسی ینه تاریخ آرتق نه دیمك استدیکمی نوزذکاکزله بوله بیلورسکز . تاریخ بیلمیان بر آدم صدر اعظم وخارجیه ناظری اولسه ده ، هانیا اوغول آدم اوله مزسك ، حکایه سی یوقی ایشته اوکا بکزر . معلومکزدرکه ، بر دولتك وکلا ووزراسی، کوکدن مائده اینر کبی زنبیل ایله اینمز آنلرده سزك کبی مکتبلرده تحصیل کوردکدنصکره او بیوك مقاماتی احراز ایتمشلردر . اما دیه جکسکزکه : قلپزندن ، خرسزدن ، مرتکبدن ، یوبازدن وکلا وزرا اولیور! آرتق اولیور دیمه ملده اولیوردی دیه لم، بوسوزکزی تصدیق ایدرم، بودیدیککز دور منحوس استبداده عائددر. استبداد ایسه پایدار اوله مز. ایلروده ملتك مقدراتنی اله آله جق بیوك آدملر بیوك دماغلر ایچکزدن یتیشه جکدر. اکر سزلر شمدیدن تملی صاغلام قوراجق اولورسه کز ایلروده او بیوك مقاماتی اشغال ایتدیککز زمان تحصیلکزك ثمره سنی، بزلری بسلیان بو مقدس مادر مهربان وطنه، ملته خدمت ایتمکله کورمش اوله جقسکزدر. اووقت بیوك دماغلر دیپلوماتلر قارشوسنده بولنوب سیاساتدن بحث ایله یکدیکرکزی اقناعه چالیشه جقسکز اکر تاریخ جغرافیا بیلمیه جك اولورسه کز قارشوکزده که دیپلوماته مغلوب اولمق محققدر . تاریخ بر انسانك فناریدر انسان فنارسز قرانلقده بیلمدیکی یوللردن کیده جك اولورسه بر تهلکه یه اوغرامسی نصل ملحوظ ایسه تاریخ بیلمیان بر دیپلوماتده مقدرات ملتی تهلکه یه اوغراتمسی محققدر ایشته بوسببدن اویله خیالی حکایه لر یرینه تاریخ اوقویکز تاریخ زیرا رهبریکز اوله جق تاریخدر. ذاتاً سریع الجریان بر نهرك طالغه لری کبی آقوب کیدن قیمتلی ساعتلر ایسه بر دها اله کیرمز .

معلومدرکه تاریخ اوقومقدن مراد ماضیده‌که وقوعات عالمه‌اطلاع حاصل وزمان حال ایله بالمقایسه بر فکر ایدینوب ایجابنده صرف ایتمکدن عبارتدر . بناءً علیه هرقوم کندی تاریخنی اوقودیغی زمان اجدادینك پارلاق فتوحات واجرأتلریله نصل افتخار ایدروکوکسی قباریر ایسه، خطالرینه‌دخی واقف اولدیغی زمان او نسبتده‌دخی تأسفلر ایده‌جکی طبیعیدر . نصلکه بوندن آلتیوز کسور سنه مقدم ودرتیوز کشیلك قهرمان بر عشیرتدن تشکل ایدن بو دولت ابد مدتمزك بر زمانلر صیت سطوت وشوکتی جهانه ولوله انداز دهشت اولدیغی ، وعساکر انجم شماری کرکوك، همدان ، چالدران ، ترجان، آپوقرون ، قوصوه صحرالرنده عربستان، چوللرنده، روم‌ایلی بالقانلرنده، وایکی دفعه‌دخی ویانه‌قپولری اوکنده، ودائما مظفریت‌صاچان شانلی بیراغمزی اومبارك هلال اجلالمزی تموج ایتدیررلرکن، آق دکزده دخی غالب مطلق‌اولان وبحراحمر وعمان صولرنده بی‌پروا اوله‌رق کشت کذارایدن، وایکی دفعه فرانسه‌نك وقوعبولان استمداد واسترحامی اوزرینه‌امدادینه قوشان ، وآوروپالیلرجه‌مهارت وجسارتله‌معروف‌ومشهور (آندریادوریانك) قوماندانسی آلتنده بولنان آوروپانك آلتیوزی متجاوز متحد سفن حربیه‌لرینی ، یوزیکرمی پاره‌دن عبارت‌بولنان ، فقط‌قوت وشجاعت جسارتلرینه کووه‌نه‌رك پروزه اوکلرنده برباد پریشان ایدوب معهود آندریانك کندی کندیسنك صاچلرینی صقالنی یولوب فریاداتمسنه سبب اولان ، وزمانه کوره اومهیب شانلی دونتمامز ناموسلی حمیتلی وطن‌پرور (بارباروس وپیاله پاشالر ، دورغود وبلاآخره مراد وبراق رئیسلرله اندلسك امدادینه شتابان اولان کمال‌رئیس) کبی نامدار قپودانلرمزك یدمهارتلرینه تودیع وتسلیم اولنوب دکزلرك هردرلومهالکندن مدهش

طالغه‌لرندن فیرطنه‌لردن خوف ایتمیوب عظمت نثار اوله‌رقدن دائما ایلرولیوب ، تا هند دکزلرینه قدر عزیمتله شانلی ومظفر بیراغمزی اورالرده دخی تموج ایتدیرمشلر ، یمن وعدن سواحلنی ضبط واجنبی دونمالرینی لرزه‌ناك خوف ودهشت ایچریسنده براقشلر ، وساحللرده ساکن اهالی‌یی دیتره‌تمشلر ، واسپانیانك او مدهش دونماسنه دخی قیرمانجه‌میدان اوقومشلر . ماحصل آوروپانك متحداردو ودونمالرینه هیچ بروقت مغلوب اولمیان بوقوی الشکیمه دولتمزك شوپارلاق همده صباح ییلدیزندن دهاپارلاق ضیای شمس کبی زمانلرینی اوقودقجه نصل کوکسمك قباردیغنی حس ایدییور ایسه‌م بالاخره نا اهللر یدینه تسلیم ایدیلان اومظفر دونمامزك کاملاً احراقی وتفرقه‌یه دوشوب خواب غفلته کرفتار اولمقلغمز وغربك رقیبانندن عبرت آلمیوب الك اولومزك مرمر خوض کنارنده بالقلره آلتون سرپمسی شکار آرقه‌سندن قوشمه‌لری ، وکلا ووزرانك لاله بغچه‌لری طرح وتنظیم و قملومبغه دونمالری یاپمه‌سی وبالطه‌جی محمد پاشانك پروت نهری کنارنده قترینا ایله اولان ماجراسی وقینارجه ،وآقکرمان ، حنکار اسکله‌سی ، وادرنه براین ! وسائر بر طاقم آغر معاهده‌لره ، با خصوص مصالحه‌لرده استعمال اولنان مثلا قینارجه‌عهد نامه‌سنده مصالحهٔ مبارکه تعبیرینه ایسه عادتا آغلایه‌جغم کلیور بیلمم که سبب بربادمز اولان بویله برمعاهده‌یه ، مبارك ! تعبیری ویرمك جائزمیدر ؟

بر وجه معروض او شانلی دونمامزك برده بوکونکی حالنه باقیورمده ، سفالته‌دوکلش وعشرته مبتلا اولمش انسانلرك کنجلکلرینه بکزه‌دیورم . چونکه بر انسان کنجلکنده صحت وجودینك قدر وقیمتنی تقدیر ایتمزده ملکات عقلیه‌سنی صرف ایده‌میوب هوای

نفسانیه‌سنه تابع اولورسه طبیعی اووجود کون بکون انهزام وانحطاطه یوز طوتوب چوروپه‌رك عاقبت حرکتدن قاله‌جغی کبی ، ایشته بزمده اوشانلی دونمامزك دخی قولی قنادی قیردیریلوب خلیجده اوتوزایکی سنه یاته یاته آلتلرینی مدییه‌لر بوریوب چوروتدیریله‌رك ماکنه‌لری مسببنك قلبی کبی پاسلنوب بوکونکی صفر درجه‌یه تنزل ایلدیکنی کورن هر بر عثمانلینك یورکی جیزله‌دیغی کبی عاجزلریده تاریخی اوقویوب سیاسی وعفوی قابل اولمیه‌جق خطالره آغلیوب ایناناميه‌جغم کلیور .

عاجزلری براز تتبعات تاریخیه‌ده بولندم کرچه معلوم اولان کبرای کرام افندیلرمز حضراتی قدر (آقونومی پولتیق) یعنی علم ثروت دینلان [١] فن سرقته آشنا دکل ایسه‌مده بناءً علیه پولتیقه یعنی (فن مدارا) دینلان امور سیاسیه ومدنیه‌دن اولدقجه چاقارم . خفی اولنسونکه اون طقوزنجی عصرك دیپلوماتلری هر نه‌قدر پولتیقه کلمه‌سنی اصلی اولان فرانسزجه‌دن : امور سیاسیه ومدنیه‌دن بحث ایتمکدر دیه ترجمه ایتمشلر وشعرای بنامدن کاظم پاشا مرحومده (مدارا) دیمش ایسه‌ده ، خوارده اصطلاحنجه پولتیقه (مادیك) یعنی آنتریقه چویرمك دیمکدر . بناءً علیه نصلکه قاله کلمه‌سی اصلندن قوله ایکن حسب‌الزوم نصل قاله‌یه چویرلمش ایسه الجأت زمان حسبیله پولتیقه کلمه‌سنی دخی مدنیت سیاسیات دیه ترجمه ایتمشلر بناءً علیه بوده طوغری دکلدر . حالبوکه عریض وعمیق تتبع وتدقیق ایدیلیرسه ترکجه‌ده مقابلی (آغریاغر) دینلوب رسمی کذب ایله‌مخلوط قندیللی

---

[١] معهود دولتلولرمزجه فن سرقت علم ثروت دیمکدر .

[٢] قدیم پولتیقه‌مزدر .

کلام صرف ایله قرشونده کی خصمنی الزام واسکات ایدوب [۲] لیت ولعل ایله ادارهٔ امور ایتمك دیمکدر .

عاجزلرینك بر مقدار موسیقی‌یه‌ده خدمتم واردر . دم ، تك کیفیتنی دخی چاقارم . بناءً علیه برازده نوطه اوقورم . اولدقجه‌کانده چالارم ! چالارم دیورسه‌م خزینه‌ماتی صویان سارق‌ماهرلرك‌یاپدقلری سرقت فعلی اکلاشیلمسون ها . قانون وپیانودنده بر مقدار چاقارم. آز دها اوتودیوردم . غرامافونده چالارم ! موسیقی شناساندن موزار ، شوما ، ماسنانك آثارینی کوزدن کچیردم ماحصل برموسیقی مجلسنده بولنه‌جق اولدیغم زمان اصلا محجوب اولمم . والحاصل دیمك ایستیورمکه :

معرفت طورباسی‌یم هر نه آرانسه بولنور
مشکلی حل ایدرم اولسه دخی امر عسیر

مشهور مثالدر اوزوم اوزومه باقه‌رق قرارير ديرلر . عاجزلريده اوروپا و آفریقایی کزدیکم وفامیلیا ایچارنده بولندیغم‌مناسبتیله کوره‌نك بایه‌سی وضروری اوله‌رق بر مقدار آلافرانقه لغه‌ده میل ایلدم آلا فرانقه عالمنده دخی لزومی درکار اولان شیلرك بعضلرینی طبیعی اوکرنمك هوسنه دوشدم . ایشته بو جمله‌دن اولمق اوزره مثلا بر بالوده بولنه‌جق اولور ایسه‌م اقران واحبا ایچریسنده محجوب قالمامقلغم ایچون (دانس) یعنی رقص ایتمك وخوره‌دپتمك دها توجه‌سی (بار اوینامق علمنی دخی تحصیل ایتمکه کندمده مجبوریت کوردم . وسعی وغیرتم نتیجه‌سی اولمق اوزره حمد اولسون االدده ایتدم. امتحانده دخی اوچ براووم یعنی آفرین آلمشدم . شویله‌که پولقه، مازورقه ، ونکرقا ، والس ، سوتیز ، پاتی پاتینور ، پادی قتر ، وقدر یل ،

لانسیه ، اویونلرینی کوزلجه تحصیل ایلدم . رەوەرانسلاری ایسه ، اوقدر کوزل یپارمکه هر کسلرده یکنورلر . حتی اوتوز اوچ سنەدر چکمکده اولدیغمز فلاکتلرك تقسیمات مجلسی اولان برلین قونفرانسنك ختامنده مرخصلرمز ، یوزلرینك آقی ایله ! سود دوکمش کدی کبی او مجلسدن چیقارکن پرنس بزمارقه قارشو نصل شکرانه وصمیمی رەوەرانسلر یاپوب چیقدیلرسه ، ایشته اویلەجه یاپارم. بو علمی تحصیل ایلدیکمه دائر یدمده قوجەمان برده دیپلومده واردر . چوق شکر ! بر بالوده بولنەجق اولور ایسەم ، برکوشەیه چکیلوب ، کدی جکره باقار کبی آغزیمی آچوبده آلق آلق باقمام ، چونکه جوهرم موجوددر . شویله که بر کنارده اوطوروب اطرافی مرصاد عبرتله تماشا ایله ناقصة العقل بر جسم لطیفی عادتا مانیاتیزه ایدەجك درجەده کوزلرینك ایچنه باقوب نظر دقتنی جلب ایدەرم . وبر واسطه بولوب پردەزانته اولنورم . بعده اویون اشارتی ویرلمزدن اونازنینك قارشوسنه کیدوب کمال نزاکتله برقندیلای رەوەرانس یاپدقدن صکره طمارینی کوشەدەجك برقاچ تورفانده کلام صرفندن صکره والسه دعوت ایلرم تکلیفمی قبول ایلدیکی حالده ، آداب وتربیه دائرەسندن اصلا وقطعا خارجه چیقمام . صاغ قولمی تقدیم ایدوب واو نازنینك مینی مینی آیا قلرینه باصمامقلغم ایچون دقت واعتنا اوزرەبولنورم. خفی اولمسون که جسم لطیف ایله آرەمزدە اثنای اویونده ایکیمزك کوکسی آرەسندە برمقدار آچیقلق ، مسافه قالەجغنی اونودوبده ، مومیانك هوسیله همان ، کدی جکره صاریلور کبی ، صاریلوبده ادب وتربیەنك خارجنه چیقمام . چونکه تماسدن آتش حاصل اولەجغنی بیلنلردنم زیرا برکبریتی آتشه کوسترەجك اولورسەکز او آنده پارلار . اوزاقدن ، تدریجی ،

تدریجی کوستریله‌جك اولورسه او نسبتده حرارت حاصل ایدر ، اشتعاله مهیا بولنور .

برده بویله بربالویه کیدیله‌جکی زمان ، توتون قوقوسندن بحضورلق حاصل اولمامسیچون ، کوزل قوقولو آروماتیق حابلردن بر قوطی یانمده بولندیروب آره صره بر عدد دینك آلتنده اریتمکی اونوتمام واویونك ختامنده دامانی بوفه‌یه دعوت ایتمك دخی مقتضای نزاکت اولدیغی ومحنته قدر کتورمك اوزره صاغ قوللی تقدیم ایتمکی بعده تشکرلرله قاریشیق رەوەرانسلر یاپارقدن عودت ایتمکی بیانلردنم .
(نه‌چاره‌که اولیای امور افندیلرمن حضراتنه بوجهتلری آکلاتەمدم) اونوتولمسون که بو اویونك اینجه برطاقم نقطه‌لری دها واردرکه مثلا باغچه‌صفاسی! عاشقانه‌حسبحاللر ایجابنه کوره‌اجرا ایدیلورها. بولندیغم مجلسه کوره اشارهٔ کلام ایدرم مثلا حلوادیمکی، حیلوا، دیمکی تمامقرق درلوسنی دخی بیلورایسه‌مده صره‌سنه‌کوره‌صرف ایدەرم. بوش بوغازلقده بولنمام. عقلا دیمشلردرکه: انسان ، آزسویلیوب چوق دیکله‌مهلیدر . وقتیله بوکبی نصیحتلری بزه بیوکلریمز سویلردیده ، اوزمانلر باشمزده قواق یللری اسدیکی ایچون آز سوینك نه دیمك اولدیغنی فرق وتمیزه مقتدر اوله‌مزدم. زمانمزده ایسه کرك آز اولسون وکرك چوق اولسون سوز سوینك عادتا ممنوعیت حالنی آلدیغی ایچون ! سایهٔ شاهانه‌ده بونه‌ده آلشدق .

صره‌سی کلمشکن بر فقره نقل ایده‌یم . کچن رمضان شریفده بایزید جامع شریفنده برافندی وعظده سویلمشدیده خاطرمده‌طوتدم. بناءً علیه فنی بر تجربه‌دده بولنمدم . شویله‌که بر خروسك حفرهٔ اسفلنه بر مقدار روغن زیت طلا اولنسه بر دها اوتمز اولورمش !

وبر مرکبك کذا طلا اولنسه آکیرماز اولورمش ! دیه سویلشدی. حالبوکه بز اشرف مخلوقات اولدیغمز ایچون سایهٔ شاهانه‌ده بزمده آغزمزه محکم کم طاقمشلر وداٸما اویوپالم دیه مخدراتده یوتدیرمشلر بو سببدن (الانسان حیوان) قضیهٔ منطقیه‌سنك حکمی تمامیله اجرا ایدلمکده‌در .

ذاتاً چوق سوز سویلمك یعنی (درلامق) تعبیر ایتدکلری برعلت اولدیغندن انسانلر ایچون الك مؤثر درمان ایسه چرکس محمد پاشانك صغوق صو بانیو اولدیغنی بیلدیکم ایچون سکوتی اختیار ایده‌رمده زواللی کندیمی بر شی بیلمیور ظننده بولندیریرم . حالبوکه نه‌لر بیلورم نه‌لر .

سکوتی بیلمدیکندن دکل خوفندندر
اکرچه سویلمز اما نه‌لر بیلور شاعر

بناءً علیه ، هرکسی کور ، عالمی سرسم ظن ایدن مستبد کبرای کرام ، ذوی الاحترام افندیلرمز حضراتنك کیدیشاتنی ، درجهٔ اقتدارلرینی ، ونه‌قیراطده‌مال ! اولدقلرینی رصد دوربینی ایله ترصدده بولنوب منقبض اولورمده ینه سوزسویلیه‌یم دیه‌دردیمی کیمسه‌لره آچمام اوله بیلیرکه ایکی معنایه دلالت ایدن بر کلمه آغزمدن قاچیرمش اولورمده باشم بلاره اوغرار . و بو آدمده (در لامق) علتی واردر دیه ، محمد پاشانك صغوق صو بانیوسنی اجرا ایتدیرملرندن قورقارم . شوراجقده بوعلت ! حقنده برفقره نقل ایده‌یم علی صاٸب پاشانك مرحومك سرعسکرلکی زماننده ایدیکه‌مترا کم تعیینات بدلاتنك اعطاسیچون ، مرحومك حضورینه کیروب یدمده بولنان اوراقی تقدیم ایله‌اعطا بیورلمسنی رجا ایلدم . مشار الیه اوقورکن بنده متصل

درد درونمی شفاهاً نقل ایتمکده ایدم رحمتلك هم مذکور اوراق اوقیور برالیله‌ده قامی مرکبه باتیروب برشیء یازمغه‌مهیا بولنورکن بنده‌متصل دردیمی حکایه ایتمکده ایکن : ای درلامه ! ایشته یازییورم یا دیمش ایدیده بوتعبیر خاطرمده قلمش . مرور زمانله بونك برعلت اولدیغی صکره‌دن اوکرنمش اولدم .

~~~~~~~~~~

فقیر بر تقصیره نه یالان سویله‌یم (بکتاشی) در دینلرده وار . بناءً علیه بوکا ایوالله دیرم . چونکه ایلك آغزی طوتیلماز . معلومیا هنوز چوق‌سوز سویلیانلردن‌یعنی، کوه‌زدلك ، بوش بوغازلق ایدنلر خفیه‌لر واسطه‌سیله خبر آلنوب جزای سزاسی مکمل صورتده ترتیب ایدلمکده‌عزت‌هولونك محکمه‌سنه! وطاش‌قشله دیوان حربلرینه ویریلوب آغر مجازات یاپدیرلمقده ایسه‌ده بو مثللو یعنی چوق سوز سویلیانلره‌برده پول ایجاداولنوب وارداتك تزاید ایتمسی ایچون دیون عمومیه ایله‌ده مخابره ایدلمکده اولدیغی ایشیدلمکده ایسه‌ده هنوز بر نتیجه ویریله‌میوب ویکیدن دخی قانون تنظیمنه لزوم کورولیوب‌الیوم حکمی‌جاری‌اولان‌مطبوعات‌نظامنامه‌سنك کمال شدتله تطبیق واجراسنه قرار ویرلمش اولدیغی خبر آلدق . اویله یا انسان اوسته الزم‌اولمیان شیلرایچون نه‌قاریشملی. معلومدرکه زنکینك‌پاره‌سی زوکوردك‌چکه‌سنی یورار . بورنی بیوکمش کتفی محدب ایمش البته‌که اختیارلقده‌انسانك قنبوریده چیقار . دیشلریده دوکیلور کنجلك حالی باقی قاله‌بیلورمی؟ زمان قوجه‌دجله البته‌که انسانلرده قوجار . سنك نه اوستنه الزم ، اونده‌کی عقله باق . اکر اونده عقل اولمامش اولسه‌یدی بو مظلوم ملتی صویوب بانقه‌لرده حسابسز میلیونلر بیریکدیره بیلورمی ایدی ؟ اکر جین فکرلی اولمامش اولسه‌یدی فقیر فقرانك اللرنده‌کی الك
~~~~~~~~~~

منبت ومحصولدار اراضی‌یی غصب ایتدیروبده خزینهٔ خاصه‌سنه مال ایده بیلورمی ایدی ؟ بورنی شرکتك تون تون واپورینك دومننه بکنزه‌یورمش ! قنبوریده وارمش ! نه لازم . بندلردن طاتلی صو بالقلری طوتدیروب مقویلاك خاصه‌سندنطولایی زریت چوغالسون ایچون بنلرینی ییورمش ! توصیه ایدن طبیبده قباحت‌بن بکتاشی‌ایمشم سنك نه اوستنه الزم ؟ بناءً علیه بکتاشی اولمق ارزو ایدرم ایتمز دکلم یالکز قورقیورم‌که بکتاشیلق نه‌اولدیغنی بیلمیان بکتاشیلرکبی اولورم بوسببدن اولمق‌ایستمیورم . شوراده صره‌سی کلش ایکن سزه برحکایه نقل ایده‌یم اما ایی دیکله‌یك ها .

حکایه

شویله‌که حاجی بکتاشی ولی قدس سره‌العالی حضرتلری ، درکاهده خدمت ایدن درویش احمده بیورمشلرکه : درویش احمد بزم دکرمندن درت چوال دقیق حیوانلره یوکلتده فلان کویده دیمتری چورباجی‌یه کتور زیرا اوجوارده قتاق اولدیغنی ایشیدییورم جولق چوجغی آج قالمسونلر . درویش احمدده حضرت‌پیر افندمزك امر عالیلری وجهله دکرمندن درت چوال دقیق استرلره یوکلدوب حرکت ایدر . اخشام تقرب ایدوب جورباجینك کوینه‌ده ایچه مسافه اولدیغندن کیجه یاریسی کیتمکدن ایسه صباحاین ایرکنجه عزیمت ایتمك اوزره یولنك اوزرنده بولنان بر کویده قالمغه مجبور اولور . کیجه کویك قهوه خانه‌سنه کویلیلر طوپلنوب : او درویش

١٤١ صحیفه یازیلی اولان رەوەرانس فرانسزجه‌در . مقام تعظیم‌وحرمتده زیاده بل قیرمق . اکیلمك

احمد خوش کلدك صفا کلدك دیه حال وخاطر استفسارندنصکره سبب ورودینی سؤال ایتملری اوزرینه مرقوم درویش احمدده حضرت پیرك دیمتری جورباجی‌یه درت جوال دقیق کوندردیکنی وکج وقت اولدیغندن بو کیجه بوراده قالمغه مجبور اولدیغنی حکایه ایدر . براز هوائی صحبتدنصکره سوز تکرار دقیقلر اوزرینه جریان ایدوب کویانك بری درکه : درویش احمد شو جواللردن ایکیسنی بزه صات ، ذاتاً هدیه اولدیغی ایچون ایلروده سؤال وجواب اولنماز و دیمتری جورباجیده ایکی جوال ظن ایدر دیه ، انسانك شیطانیدر درویش احمدی قاندروب اوجوزجه ایکی جوالی صاتون آلیرلر . ایرتسی کونی درویش احمد متباقی ایکی چوالی استره یوکلدوب دیکر حیوانده کندیسی راکباً جورباجینك کوینه مواصلتله دقیقلری تسلیم وحضرت پیرك امرینی تبلیغ ایلر . جورباجی کمال ممنونیتله دقیقلری قبول ایدوب ، درکه : اوغلم درویش احمد بووقت قصبه‌یه یتیشه‌مزسك بو اخشام بنم مسافرم اول یارین صباح انشا اه عزیمت ایلرسك درویش احمدده قالیر .

اخشام یمك ییندکدنصکره اوطه‌ده هر ایکیسی قارشی قارشی‌یه اوطوروب صحبت ایدرلرکن بزم درویش احمد، جورباجینك سوزندن صحبتندن پك ممنون قالوب ، کندی کندینه : آه نه ای بر آدم کاشکه نه اولوردی مسلمان اولسه دیه دوشونور ، اوصره‌ده دیمتری جورباجی درکه درویش احمد نه دوشونیورسك ؟ سنی طالغك برحالده کوریورم سؤالی اوزرینه : خیر جورباجی برشی دوشوندیکم یوقدر در . جورباجی تکرار یوق یوق درویش احمد برشیٔ دوشونیورسك دوشوندیکك نه ایسه سویله : خیر برشیٔ دوشوندیکم

یوق چورباجی جوابنی ویرمسی اوزرینه، جورباجی درکه یوق درویش احمد انکار ایتمه سن شمدی دوشونیورسك که بو دیمتری جورباجی نه ایی بر آدم کاشکی مسلمان اولسه دیه دوشونیورسك دکلمی ؟ دیمسی اوزرینه هرنقدر درویش احمد انکارده بولنورسه‌ده : هله هله انکار ایتمه سویله دیه جورباجنك اصراری اوزرینه آرتق درویش احمدك انکاره مجالی قالمیوب : اوت فی‌الحقیقه اویله دوشونیوردم دیه اقرار ایتمسی اوزرینه جورباجی درکه : درویش احمد اوغلم حقیقة مسلمان اولمق آرزو ایدییورم بناءً قورقدیغم بر سبب واردر آنك ایچون اولمق ایستمیورم . درویش احمد جورباجینك سوزلرندن جسارتلنوب : جانم جورباجی اوقورقدیغکز سبب نه ایسه سویلیکز : اوغلم درویش احمد قورقیورمکه درویش احمد کبی مسلمان اولورم دیه اولمق استمیورم ! زیرا حضرت پیرك درت چوال کوندردیکی اونك ایکی چوالنی فروخت ایدوب دیکر ایکی چوالنی کتوروب امانته خیانتلك ایتمش اولورم دیه خوفمدن تردده بولنیورم دیمسی اوزرینه همان درویش احمد یرندن قیام ایله جورباجینك اللرینه صاریلوب : امان افندم بنی تصلسه فلان کویده قاندردیلر المدن چوالك ایکیسنی آلدیلر عفو بیورده شو حالی حضرت پیره بیلدرمه دیه یانه یانه آغلیوب رجا ایتمسی اوزرینه جورباجی درکه: اوغلوم بیلدیرمکه حاجت یوق ، حضرت پیره معلومدر . مراقبه‌ده بو حاللری مشاهده ایتمشلردر . درویش احمدده ایرتسی کونی کمال محجوبیت وندامتله قصبه‌یه عودت ایدر . حضرت پیر درویش احمده سؤال بیوزرلرکه بزم جورباجی نه دیدی ؟ افندم پك ممنون اولدی مبارك خاکپایلرکزه یوز سوروب عرض منتداری ایلدیلر : ای کیجه نه قونوشدکزدی ، اوسکا

نه دیدی ؛ سن اونه نه دیدك ؟ كاشكه مسلمان اولسه دیه خاطرندن چكیرمدیمی ؟ اوت افندم كاشكه مسلمان اولسه دیه خطرمدن چكیرمش ایدم : پك ای ، اوسكا نه جواب ویردی ، ونه دوشونیورسك دیه سؤال ایتمدیمی ؟ ایتدی افندم : دوشوندیكنی سویلمدیمی ؟ ! سویلدم افندم: نه جواب ویردی؟ افندم دیدیكه .... اوت اوت دیدیكه مسلمان اولورم اما قورقیورم كه درویش احمد كبی دقیقه‌نك ایكی چوالی بشقه یرده صاتارده دیكر ایكی چوالی كتوروب امانته خیانتلك ایتمش اولورم بو سببدن ؛ مسلمان اولمیورم دیمدیمی ؟ دیه حضرت پیر افندمز ایكیسی ماییننده كچمش ماجرایی حكایه بیورمسی اوزرینه . درویش احمد حضرت پیرك آیاقلرینه قپانوب عفو طلبنده بولنمش ایسه‌ده : خیرسن درویش اوله‌مزسك دیه مرقومی درگاهدن طرد بیورمشلر.

شمدی فقیرده دیمك ایستیورمكه بنده بكتاشی اولورم اما قورقیورمكه درویش احمد كبی بعض كبرامز ، ابوالخدعه، وافندیسی كبی بكتاشی اولورم دیه تردده بولنیورم . اگر خالص بكتاشی اوله‌جغمی بیلمش اولسه‌م همان :

آمنا بیوردی حق ایمان ایتدك ارنلر راهنه لاشك جه‌سنه
باغ محبتده یتشدك بیتدك بوی آلدق بر گولدن چیچكجسنه

دیوب زباندرازلرك سوزلرینی تصدیق ایدردم.

فقیرك حسد طبیعتی حمد اولسون یوقدر. نیچون حسد ایده‌یم مادامكه قدره ایناتوب ایمان كتیردك بو حالده قدردن زیاده اوله‌میه‌جغنه‌ده ایناتمقلغمز لازم گلزمی ؟ امادیه دیه‌جكسكزكه مثلا مكتب طبیه‌نك قپوجیسی ایكن هر نصاسه حریف بر تیمارجیلق دیپلوماسی صاتون [١]

[١] مارقو پاشانك ناظرلی زماننده بویله پك چوق اجزاجی تیمارجی حتی

آلوب بوكون قوجمان برقائممقاملق رتبه‌سنی احراز ایلمش ! مثلا غلطه‌ده اكمكجی فروننده خمیركار ایكن پاره‌قوتیله تیمارجیلق امتحانی‌كچیروب سلك جلیل عسكری‌یه داخل وسایهٔ شاهانه‌ده ! بیكباشی اولمش ، مثلا مكتب مذكورك كیمی اكمكجی اونباشیسی كیمی وكیلخرجی ایكن بوكون بو یادكارلرك هر برلری میرآلای قائممقام لیوارتبه‌لریله ینه معهود سایهٔ شاهانه‌ده قاپلمشلردر ! مثلا ظفر پیكر افندمزك قوناقلرنده بیاغی بر اوشاق ایكن قائممقاملق رتبه‌سیله قدری عالی ایدیلوب الیوم مشار الیهك وكیل اموری بولنیور . بر قاچ سنه اول بر اجزاجی ملازمی ایكن خفیه‌لكی سایه‌سنده بوكون مكتب طبیهٔ شاهانه اجزاجی باشیسی اولوب همده میرلوا رتبه‌سنی احراز ایلمش . وفقیردن اون سنه صكره حتی اون بش سنه صكره مكتبدن نشئت ایدوب الیوم لوا وبرنجی فریقلق ! رتبه‌سنی احراز بیوران داماد ومخدوم پاشالر بیلور ایسه‌مده نه لازم قدر یاردمجیلری اولمشده ! جیوه‌كبی صعود ایتمشلر. بوحرارهٔ‌تك برده برودهٔ‌نی وبوبقوشك برده انیشی واردر . نه‌لازم بویله اینجه‌ایشلره قاریشمام حتی دوشونمم بیله اونی بودجه‌جی دوشونسون . یالكز حسد ایتدیكمدن یازییورم ظن اولنمسون‌ها چونكه (ان الحسد یأكل الحسنات كما تأكل النار الحطب) یعنی آتش نصل اودونی یاقوب محو ایدر ایسه حسد دخی حسناتی محو ایده‌جكنی بیلنلردنم .

ایشته بویله نیجه مخدوم بكلرده داماد پاشالرده وسایهٔ التماس ورشوتده بیوك رتبه‌لری پك قولایلقله احراز ایدنلرده كبر ونخوت

طبیب دیپلومه‌لرینك كیزلیجه صاتلدیغی خبر آلندیغی ایچون فروخت ایدن یادكارك الندن مطبوع دیپلومه‌لر آلنمش ایدی .

دخی بك چوق اولدیغنی كوریورز . حمد اولسون بویله اخلاق ذمیمه‌دن بری اولدیغمه‌ده جناب حقه صد هزار تشكر ایدرم . نه‌دن كبر ایده‌یم ؟ سوسلی ردینغوتمه‌می ؟ لوسترین پوتینلرمه‌می ؟ دار پانطولونمه‌می ! ویاخود آلمان بیتلریمه‌می كبر ایده‌یم ؟ فرضا بریسی بكا دیمش اولسه كه: بك افندی! كبر وعظمت‌فروشلق ایدییورسك اما عجبا جیبلرنده قاچ غروشك وار ؟ صكره نه جواب ویره‌بیلورم : اوت سایهٔ شاهانه‌ده وارمی دیه‌جكم ؟ ویاخود سنه‌ده قاچ معاش آلیور سكز دیسه‌لر نه‌جواب ویره‌بیلورم ؟ بلایه باقكز كه شو سؤالی مثلا براجنبی ایراد ایتمش اولسه یالان سویلمك لازم اولیه‌یا، اوت سایهٔ شاهانه‌ده ! هر ماه آلیورز ! دیمش اولسه‌م ناموس بلاسی اوله‌رق همده قتمرلی بریالانی ارتكاب ایتمش اولمزمی‌یم ؟ حالبوكه سؤال ایدن اواجنبی ایسه سنه‌ده قاچ معاش آلدیغمزی یعنی صدقه نوعندن اولق اوزره جلوس، ولادت همایونده، رمضان، وبیراملرده، درت الی بش معاش آلدیغمزی بیلدیكی حالده بویله سؤال ایراد ایتمه‌سنده بر سبب واردر . اكر اوذاته : اوت‌افندم سنه‌ده درت الی‌بش معاش آلیورز دیمش اولسه‌م حریف دیه‌جككه اویله‌ایسه سز خرسزسكز ! : نه‌دن چابی خرسزاوله‌یم ؟ حقوقمه تجاوزله بنی تحقیر ایدیورسكز ؟ : اوت سز خرسزسكز ! : اكر سز خرسز اولمامش اولسه‌كز سنه‌ده درت الی بش معاش آلان ، وچولق چوجق صاحبی اولان ، بر كیمسه چالماز ایسه اداره ایده‌بیلورمی ؟ دیه حقلی بر لاف سویلمش اولسه نه‌جواب ویره‌بیلورم ؟ بوسببدن اویله اجنبیلرك بولندقلری محللره پكده اوغرامام . مثلا ازمیره بعضاً انكلیز زرهلیلری كلیر ، ضابطان‌ونفرات غزینولره طولار . باخصوص ، غرامر ، غازینوسی

اوکیجه ابـالب انکلیزلرله طولو اولور شـامپانیا شیشه‌لری بر برینی تعقیب ایدر. انکلیز لیرالری صاچیلیر! ایشته بویله یرلره کیتمم الحذر، الحذر نیچون یا؟ کیتمش اولسه‌م اوله‌بیلیرکه عالم آبده احباب اولمقلغم ملحوظ، بکاده بر شامپانیا اصمارلیه‌جقلری طوتار، ایجـاب نزاکت یانمده بولنانلره بنده اکرام ایتمکلکم لازم کلمزمی؟ بوسـببدن بویله اجنبی چوق اولان محللردن الحذر فعلنی تصریف ایدرك قچارم.

معلومدرکه اخلاق مذمومه‌دن بریده بر آدمك غیـابندن ذم ایتمکدر بناءً علیه بویله بر اخلاقسزلقده دخی بولنمدم چونکه غیبت شرعاًده وعقـلاًده هم حرامـدر حرام اولان شی ایسـه طبیعی مذمومدر آرناوودك دیدیکی کبی دوبره دوبر یعنی خصـمك یوزینه قارشو سویلملی یوقسه اویله غیابندن ذم ایتمك یکیتلرك کاری اولمیوب انسانك نه قیراطده مال اولدیغنی میدانه قویان احوالدندر مع التأسف شو حال بزم مملکتلرمزك محله مزویر خانه‌لرنده پك چوقدر.

مثلا:

مزویر خانه‌لر هرشب طولودر آشنالرله
اوطورمش اغنیالر اکلنورلر هپ کدالرله
اوندن قوغیلان امت کلیرلر طوپلنوب بورده
قورارلر مجلس تزویر کلام ناروالرله
کلنجه بر غریب اوریه بقارلر چشم حیرتله
ایدرلر صکره آکا آشنالق مرحبالرله
بتون پرسال وپرکنده ایله هپ پیکه‌لر اوستی
کورنلر ظن ایدر طولمش اقادمیا دهالرله
ایچندن بریسی برلاف آتار او آنده اورته‌یه
صماخ جانله دیکلرلر طولودر هپ ریالرله

غیابندن برینك اولقدر ذمك ایدرلر كه
كچر قیمتلی ساعتلر اوشب لاف هوالرله
بزم اودن دیه باشلار چوجقلر سویلدیکی شویله
دهانك فتح ایدوب تقبیح ایدر طورنسالرله
بشردر كرچه قولده بر قصور اولمزمی البته
آنی توسیع ایدوب تشهیر ایدرلر دال بوداقلرله
ایچندن بریسی اولمز یا شاید معترض اولسه
آنی اقناع ایچون اثبات كتیررلر كواهلرله
كوزه‌مز سیأتك كندینك زیرا باقار كوردر
كه اول احول نكاه آلفته‌در مطلق زنالرله
ایدلمز، كر ایدلسه آخرت لافی او مجلسده
قولاق ویرمز اوقلاشلر سوزه ناخوش ادالرله
كیدوب بركره سیر ایله آچیقدر باب میخانه
اوراده اصلا اولمز بویله غیبت اصدقالرله
بوراسی بشقه بر عالم اولوب پیر مغان واردر
حوكار مغبچه كلفام باده‌ئی نوش ایت صفالرله
تهدی قیل بهی فاسق نه لازم بشقه‌سك ذمك
سن ایله كه سنیده یاد ایتسونلر ثنالرله

شو بیتلری مراقلی بر مزویر خانه‌جی یازدیروب چرچیوه ایچریسنده مذكور مزویر خانه‌نك بر كوشه‌سنه تعلیق ایتمشدی او كروه‌مز ویران ممنون اولنمدقلرندن قالدیرمغه مجبور اولدی . چونكه دوغری سوز طاتلی اولسه‌ده آجی كلیر .

(یلان)

معلومدرکه یلان سویلمك اخلاق مذمومه‌نك مدهشیدر . چونکه یلان سویلیان آدم هر بر فنالغی دخی ارتکاب ایدر منفور بر حالدر بونکله برابر طوغری سویلیانی دخی ظقوز کویدنده قووارلر وطوغری سویلیان سنمی قالدك حریف دیه‌ده انسانی تکدیر وتوبیخ حتی جزا بیله تعیین ایدرلرده صکره‌ده اخلاق کتابلرنده‌ده یلان سویلمك اخلاق مذمومه‌دندر دیه اوزن اوزادیه تفصیلاتده ویررلر! بورالرینی بیلور ایسه‌مده نه چاره‌که وقتیله بزی تربیه ایدن رحمتلك، یلانجلغك مذموم اولدیغنی سویلشدیده قولاغمده کوپه قالدیغندن شمدی چیقارمسی براز کوججه اولیور کرچه یلانجلغك اخلاق مذمومه‌دن اولدیغی عقلای مقدمین عندنده‌ده مسلم بر کیفیت ایسه‌ده آنلرینه بر جهتنی آچیق براقشلرده دیمشلرکه (دروغ مصلحت آمیزبه ازراست فتنه انکیز) یعنی مصلحت بتریجی یلان فتنه قوپاریجی کرچکدن یکدر ، مثلا (دیپلوماتلرك یلانجلغی کبی) [۱] ذاتاً جناب واجب تعالی وتقدس حضرتلری مؤمنین صادق قوللرندن شعار کذبی سلب، ایلیوب آیت کریمسنده بیوریرکه (انما یفتری الکذب الذین لایومنون الا آیة) یعنی کذبی ایشلیانلر ایمانی اولمیانلردر حمدوثنالر اولسونکه بنم دیمده وار ایمانمده وار یعنی امنت‌یه ایمان ایتمشمدر . وبر حدیث شریفده دخی (الکذب مجانب للایمان یعنی کذب ایمانك پرده‌سیدر بیوریلیور .

---

[۱] خفی اولمسونکه قندیللی یلان برده مدارا اون طقوزنجی عصرك اساس پولیتقه‌سنی تشکیل ایدر .

بناءً علیه هر نقدر یالان سویلدم حتی شهادت کاذبه‌ده بولندم ایسه‌ده مجبوریت شدیده اوزرینه طوغریسی یا یالان یره مهر باصدم سزی تأمین ایدرمکه حالاده باصمقده‌یم بناءً علیه بو یالان یره مهر باصمق کیفیتی یالکز فقیره عائد اولیوب جمله مأمورین عسکریه احتمالکه ملکیه‌یه‌ده عائددر . نیم خارج قلمقلغم ایسه جمهوره مخالف اوله‌جغی کبی ویریلان امره دخی مخالفدر . یالان یره نصل مهر باصدیغمزیمی سؤال بیوریورسکز؟ اوت بنده بویله بر سؤال وارد اولمسنی بکلیور ایدم . معلومدرکه مجاز تیمور پولی وارداتی تذاید ایلسون ایچون تمغالی بر طاقم کاغدلر ایجاب اولندی . بو کاغدلر میاننده معاش سند کاغدیده واردر فیأتی دخی مقطوع یعنی قرق پاره‌در . ایشته بو کاغدلر صرف اولسون ایچون هر رومی آینك نهایتنده معاشمی آلدم دیه ایجاب ایدن محللرینی طولدیروب برده قرق پاره‌لق پول الصاق ایله بعدالتمهیر قلم اوطه‌سنه کاتب افندی‌یه تسلیم ایتمك امرنامهٔ حضرت سپهسالاری اقتضای عالیسندندر . اما کرك سنه‌ده اوچ و کرکسه درت معاش آلدیغمز حالده یلده اون ایکی آی، معاشمی آلدم دیه بو سندی یازوب ویرمك مجبوریدر حتی معاش آلمغه استعداد یوقکن بیله حکمی جاریدر! هیچ بر کیمسه‌ده اعتراض ایده‌جك قوت واقتدار یوقدر . بابایکیت ایسه‌کز بن بو معاشی آلمدم دیه تمهیر ایتمکدن اجتناب ایدکز بناءً علیه ظفر پیکر امرنامه‌سنده‌دیور که هرکیم تمهیر ایتمز ایسه بامضبطه بیلدیریکز ! ایشته‌ظالم شرندن خوف ایله آلمدیغمز کورمدیکمز معاشلری آلدق دیه رسماً یالان سویلیوب تمهیر ایتمك مجبوریه‌تنده‌یز. شمدی بوراده شیخك: (دروغ مصلحت به) نی تصدیق ایدییورم . چونکه اکر تصدیقدن اجتناب ایده‌جك

اولسه‌مده دیسه‌م‌که : افندم بن معاش آلمدم . نصل آلدم دیه تمهیر ایده‌یم ، هانکی قانونه ونظامه تطبیق ایدیپورسکز دیه‌جك اولسه‌م . دیه‌جکلر که بیوکارمزك آغزلرندن چیقان کرك ایی وکرك فنا سوزلر قانون دیمکدر قانونه قارشو کلدك دیه بر مضبطه تنظیم ایدوب درحال تقدیمده قصور ایتمزلر هولوزاده ایسه‌صکره آدمك کوزینی پاطلادر . بوندطرداولمق ونفی‌وحبس ایدلمکده محققدر . ایشته بز بیچاره‌لره‌بوینه یلانلری حیله‌لری واهالیمزی صویمغی ورشوت آلمغی حکومتمز سایهٔ حضرت شاهانه‌ده اوکرتدی . بناءً علیه انسان خطادن سالم اوله‌مز صره‌سنده یلانده سویلك مجبوریتنده بولنورسه‌ده ولی‌نعمت بی‌منتمز ! افندمز حضرتلرینك آهنین پنجهٔ اعتسافی آلتنده بز بیچاره ماتی ازه ازه آه وانین ایتدیره ایتدیره بودره‌که سفیلانه‌یه سقوط ایتدیردی . عقلنجه ماتی آلدادیپورم ظنیله هرسنه مارت یاقلاشه‌جغی زمان : مارتده معاشات دوزه‌له‌جکمش دیه اوراق‌حوادثله اعلان وکندی کبی یلانجی آدملرندن منتخب قومیسیونلر تشکیل ایتدیرییور . (الناس علی دین ملوکهم) سرینه‌ده مأمورین مالیه‌یی مثلا پاره بیوران کبرانی دفتردارلری محاسبه‌جیلری مال مدیرلرینی‌ده اشتراك ایتدیرییور . ذاتاً معلومیا اوشاق افندیسندن آلدیغی امری ایفا ایدر . هرنه حال ایسه . شوراجیقده سزه ینه برتحف حکایه‌نقل ایده‌یم . شویله‌که برخانه‌ماده‌سندن طولایی حجت شرعی آلمق ایچون محمود پاشا محکمه‌سنه مراجعت اولنوب هر بر معامله‌سی یولنه کیردکدنصکره بنده‌کزك تقریر ویرمکلکم ایله برده شاهدلرك استماع اولنمسی قالمش ایدی . نهایت ارکك وقادین اوله‌رق اون بش کشی قدر طوپلنوب مذکور محکمه‌یه کیتدك اوزمان بندکز طقوز یاشنده ایدم بزه دلالت

ایدن انشـدم طرفندن دهـا محکمه‌یه گیتمزدن اول حضور حاکمده صوریله‌جق سؤاللره نه‌کونا جواب ویرمکلکم لازمسه درس ویروب عادتا ازبر بیله ایتدیردی . برده شاید حاکم افندی : قاچ یاشنده‌سك دیه سؤال بیوره‌جق اولورسـه اون طقوز یاشنده‌یم دیه سویله‌مامی صیقیجه تنبیه دخی ایتمشـدی . نهایت یوم مذکورده محکمه‌یه گیتدك بیوجك بر اوطـه ایدی . کاتب افندیلر مندرلر اوزرنده اوکلرنده چکمجه‌لری یازی یازمقله مشغول ایدیلر . براز بکلدك حاکم افندیده تشریف ایتدیلر وبزم اوراقـه باقوب عموممزی حضورلرینـه جلب ایلدیلر . قاضی افندینـك صاغ طرفنده بنده‌کزله انشـدم وارکان شاهدلر . وصول طرفده ایسـه رحمتلك همشیره‌مله دیکر قادینلر اخذ موقع ایلدکدنصکره بزم کاغدلر اوقوندی بعده‌قاضی افندی بکا خطاباً قاچ یاشنده‌سك سؤالی اوزرینه : افندم طقوز یاشنده‌یم دردیمز انشدم طرفندن شدتلی برچمدیك یمم اوزرینه جانمك آجیسندن اون کلمه‌سنی اونوتدیغم خاطرمه کلکله : افندم اون طقوز یاشنده‌یم دیه براغردم ایسه‌ده (سن هرکسی کور عالمی صرصامی صانورسك) فهواسنجه حاکم افنـدی ایشی اکلادی وتکرار : اوغلم بالغ اولدنمی ؟ دیمسی اوزرینه‌دونوب‌انشده‌مك یوزینه‌باقغه باشلادم نهایت‌چمدك قورقوسندن وکوز اشـارتندن اولمدم : افندم دیدم : اوغلم نصل اولدك تعریف ایله دیمسی اوزرینه سـوز بوله‌مدم تکرار یوزیمی آرقه‌ده طورمقده اولان انشـدم طرفنه چویردیسـه‌مده بر اشارت آله‌مدیغم کبی قاضی افندینـك دخی متصل نصل اولدك تعریف ایله دیمسی بنی بسـبتون شاشرتمش اولمغله نهایت درجه‌ده صقلدیغمدن اختیارم الندن کیدوب سیکرلرم که‌وشه‌دیکی جهتله شـدتلی برصورتده بکا کوزلك همده عادتا

ضحك ساردونی [١] دنیلان کولمك عارض اولدیغندن آرتق مقره کبی سکرلرم آچیلوب قهقهه‌لر هی‌هی‌هیلر بر برینی تعقیب ایدوب بوشانمقده ایدی . اوراده موجود بولنانلر ایسه آنلرده بنم حالمه کولمکده ایدیلر نهایت بنی طیشاری چیقاروب باشمی یوزیمی صغوق صولرله ییقادیلرسه‌ده متصل هی‌هی‌هیلر نهایت بولمدیغی کبی قاضی افندی دخی حدتلندیکی ایچون ایشمزده کورولمدی . بنی اوه کتوردیلر وایشی بوزدك دیه‌ده بر کوزلجه‌ده پارپلادیلر . نهایت تشنج زائل اولدی . هانیا ضرب مثل اولمق اوزره : اوده‌کی پازار چارشویه اویمز دیرلر . اویله‌یا آمبارك آدم بکا کرچه برچوق شیلر اوکرتدك ایسه‌ده او سوزلرك بریسنی بکا قاضی افندی سؤال ایتمشدیکه اوده قاچ یاشنده‌سك ؟ دیکر اوکرندیکم شیلری سؤال ایتمامشدی اون‌طقوز یاشنده دیه‌جکم یرده طقوز یاشنده‌یم دیدم . چونکه محله مکتبنده رساله‌ٔ اخلاق درسنده‌حاجی‌قلفه‌مز یلان سویلنك نقدرفنا اولدیغنی وسویلیان کیمسه‌یی اك بیوك فنالقلره بیله سوق ایده‌جکنی آکلاتمش ایدی‌ده قولاغمده کوپه قالمشدی . حتی دیمشدیکه یلانجینك اوی یانمش‌ده کیمسه ایناتمامشدر . لکن اوزمان سعدی مرحومك (دروغ مصلحتی) سویلمشدی . شمدی شو حکایه و یا قصه‌دن آلنه‌جق بر حصه واردرکه اوده، انسان چوجقلغنده نصل تربیه کوریر آلیشیر ودماغنه نه نقش اولورسه اویله‌جه قالوب صکره دوزلمسی کوچ اولور ویاخود هیچ دوزه‌لمز اولور . یا نیچون دیرلرکه آغاچ یاش ایکن اکیلیر . بوده طوغری برسوزدر .

---

[١] وجه ودوداقلرك تشنجندن سیمایه عارض اولان برنوع کولمه‌یه ضحك ساردونی دینور . وساردنیا جزیره‌سنده تنبت ایدن برنوع نباتی اکل ایدنلره عارض اولورمش بو سببدن ضحك ساردونی تسمیه ایلمشلر .

عاجزلری مسرفلکی دخی سومم چونکه اسرافتك حرام وحرامك ایسه کناه اولدیغنی بیلنلردنم . اسلاف کرام حضراتی ضرب مثل اوله‌رق دیمشلرکه : انسان یورغانـنه کوره آیاق اوزاتملیدر . حالبوکه یالان دکل نقصان سویلمشلر . زیرا یورغان اوزونجه اولورده دوشك قیصه اولورسه اوزمانده آیاقلر یرده قلوب رومه‌تیزمه دنیلان خسته‌لغه کرفتار اولمسی ملحوظدر . حتی حکما دیمشلرکه : آیاقلر صیجاق باش سرین طوتملیدر . بوحالده انسان یتاق ویورغانـنه کوره آیاقلرینی اوزاتملیدر . فقیر بویله شیلری اینجه‌یه دوشوندیکم ایچون طقوزکونلك عمر ایچون اون کونلك تدارکنی بولمغی دخی بیلنلردنم

کرچه خدا کفت کلوا واشربوا
درعقبش کفت ولا تسرفوا

جناب وجب‌الوجود حضرتلری ای قوللرم سیزلر ییکز ایچکز . الا اسراف ایتمیکز . بیوریور وهمده (لکل مسرف حرام) فقیر دیرمکه اسرافات حقنده‌کی آیت جلیله‌یی واحادیث نبویه‌یی قزل‌سلطان اوقومیورمی؟ پیغمبر ذیشان افندمز حضرتلرینك وکیلی اولدیغی ادعاسنده بولندیغی حالده احادیث نبویه‌یی اوقومش اولسه . بودینه‌بودین مبین ایله متدین بولنان اهل اسلامه وتبعه‌یه بویله ظلمی یاپمسی لازمکلورمی؟ حالبوکه آنك اوقودیغی واوقوتدیروب دیکلدیکی کتابلر ایسه فرانسزجه‌دن انکلیزجه‌دن آلمانجه‌دن ترجمه اولنان جنایاته دائر یازیلان کتابلردر . مابین همایونده بولنوب ماتك پاره‌سندن آووج طولوسی لیرالر آلان مترجملرك وظیفه‌لری ایسه هب بویله‌در . اکر بونلره اولاد وطنك استفاده ایده‌بیله‌جکی کتابلری انتخاب وترجمه ایله انظار عمومیه‌یه وضع ایتدیرمش اولسه‌یدی هرکس اوقوقور استفاده ایدر ایدی . حالبوکه

اسرافات کناهدر حرامدر صاحبی بتمه‌دك یتیملرك و آناطولی‌ده روم ایلیده
یالن آیاق کزن ونان پاره‌سنه محتاج بولنان بیچاره‌لرك پاره‌سیدر دیه
هیچ بر وقت فکرندن بیله کچمامشدر. بو کون بشکطاشده اخلامورده
یکی محله‌ده درت کوزلی چشمه جوارنده واورته کویده اقشام وصباح
طبله طبله سرایك یمکلری اهالی‌یه وخانه‌لره صاتلقده‌در. حتی او جوار
خانه‌لردن پك چوق ابونه اولنلر واردر. وابونه فیاتلری دخی اوچ ایرادن بش
لیرایه قدر اولوب بش لیرا ویرنلره طبیعی اقشام وصباح مکمل یمك وطاتلیدن
بشقه قوشقونمز وکاشکل فقرا طاتلیسیده ویریلیور . ذاتاً او جوار
خانه‌لرینك هیچ بریسنده اوجاق یاقلماز وینه جوار مذکور بقال
دکانلرینه صباحلری دوام ایده‌جك اولورسه‌کز بفتکلر اتلر فلاتولر
چکلمش تازه قهوه‌لر ، چقولاته‌لر ، شکرلر ، حتی نه‌لر ، حتی نه‌لر
علناً فروحت اولنیور . مسافر خاص الخاص آلمانیا ایمپراطوری
حضرتلرینك درسعادة تشریفلرنده ، سرایدن بهر شیشه‌سی بر ایرایه
اولمق اوزره آوروپادن جلب اولنان شامپانیالرك بر شیشه‌سنك آلتی
یدی غروشه قدر صاتلدیغنی فقیر کوزلرمله کوردم یکی محله‌ده‌کی درت
کوزلی چشمه‌ده شاهد عادلدر [١] آغزی اواسه‌ده بنی تصدیق
ایلسه ، بو اسرافات شویله دورسون ، یومیه بیك یدیوز طبله یمکلر
ایسه کبرا بنده‌كان وسائره‌نك صباح واخشام خانه‌لرینه طاشنمقده اولوب
بیچاره ملتك وهمده محتاج بر ملتك پاره‌لرندن اسراف ایدیلیور .
کندیده بو حاللری کوریور بیلیورده یالکز بیلمدیکی برشیٔ واردر که
اوده عدالت ، مرحمتدر .

حمد اولسون بزم خانه‌مزده حالمزه کورده اسرافتمز یوقدر .

---

[١] سیأت سابقه‌مز عنوانلی کتابی اوقویکز .

آنجق سنه‌ده درت الی بش معشله مصارفی قپادوب ترجه‌سی مرده نامرده محتاج اولمیه‌جق درجه‌ده اداره اولنمقده‌یز بوسببدن اسراف ایتمك ممکن دکلدر . فقیر زنکین دکلدر . چونکه مرحوم حاجی‌بابام میراث اوله‌رق بکا بك‌اوغلنده دکانلر ، آپارتمانلر ، خانلر خاصکویده وبلاطده حوره‌خانه‌لر وتراکم ایتمش نقد براقمدی . یالکز بش اون غروشلق اشیا براقمش ایدی . آنیده قسام دینلان توروديلر خبر آلوب اوکسوزك حقی کویا غائب اولمسون ایچون حاراج ومزاد صاتدیلر بعده او کوزه‌لم صاری صاری لیرالریده عاقبت باقره تحویل ایتدیلر . طالعمزدن مرور زمانله باقر آقچه‌ده قالدیرلدی بعده بیك مشکلاتله او باقر پاره‌لری : باباندن قالان بودر دیدیلر . والحاصل بزم اوکوزه‌لم پاره‌لری تبدیل ایدوب یدیلر . بو سببدن کرچه زنکین دکل ایسه‌مده حمد اولسون سایهٔ حضرت شاهانه‌ده ! ! زکورتده دکلم . سنه‌ده درت الی بش معاش آلمقله زنکین اولنه‌میه‌جغی و پاره‌ده بیرکدیریله‌میه‌جکی طبیعیدر .

حافظ شیرازینك : (عمر تابان افزون ای ساقیان بزم جم - کرچه جام مانشد پرمی بدوران شما) دیدیکه کبی بویله ظالم ، خونخوار مستبد بر پادشاهك کوننده‌ده بزم هیچ بر وقت کیسه‌لرمز زر وسیم ایله طولو اولمیه‌جقدر . کیسه‌لری قصه‌لری طولوبده حتی طاشانلر ایسه خرسز وکلاسی وزراسی ندماسی ، خفیه‌لریله ناموسلرینی پاره اوغرینه صاتانلردر .

حمد ثنالر اولسون جناب حقه که بنیده بویله اخلاقسز ناموسسزلر کبی خلق بیورمدی . بابامه یوز بیك کره‌لر رحمت اولسونکه وقتیله بنی ای تربیه ایلدی ، زیرا بوکون آرتم آچیق یوزم قره دکلدر .

منت اولسون جناب كبريايه كه . نه غلامپاره‌يم ونه‌ده زنپاره وهيچده كيرمدم انباره بوسببدن هيچ بر محله‌ده دخی باصقين ويره‌مدم وكمال رزالتله محله اختيارلری بكجی بابا و پوليسلرك اوكارينه دوشوب محله چوجقلرينك يوهاسيله پاشا قپوسنه وبكر آغا مرحومك بلوكنه مسافر اولمدم . يالكز قارده كزدم ايزلريمی بللی ايتمدم . اويله دكلمی يا ؟ عبادتده قباحتده مخفی اولملی دكلميدر بناءً عليه خفی اولمسونكه حظوظات نفسانيه هر نقدر فطرت بشريه مقتضياتندن ايسه‌ده افراد درجه‌ده شهوات نفسانيه انسانك قوهٔ مفكره‌سنی ضعف عظيمه دوچار ايده‌جكنی طبيب اولمقلغم حسبيله طبيعی بيلورم . فقير مدت عمرمده مشروع اوله‌رق اوچ دفعه تأهل ايلدم . بوراده بر سؤال وارد خاطركز اوليور دكلمی ؟ اويله يا نيچون بردانه ايله قناعت ايتمه‌دنده اوچ دفعه تأهل ايلدك ؟ كرچه كيسه‌سنه كووه‌نن بورازانجی باشی اولور ديرلرسه‌ده ، فقيرك اوچ دفعه تأهل ايتمكلكمه سبب ايسه جناب پيغمبر ذيشان افندمز حضرتلرينك بر حديث شريفلرنده (تناكحو وتناسلو) يعنی سزلر نكاحلو اولك يعنی تأهل ايدك ذريت حاصل ايليك نسلكز تكثر ايتسون بيوريور . جناب واجب الوجود حضرتلريده بر آيت كريمه‌سنده (مثنا وثلاثه ورباع) يعنی ايكی اوچ حتی دردده قدر مساعده بيوريور . اما ينه بر آيت كريمه‌ده دخی (وان خفتم ان لا تعدلون فواحدة) يعنی اكر سزلر عدالت ايتمدن قورقارسكز يعنی عدالت ايده‌مز ايسه‌كز بردانه كافيدر بيوريور .

حكما طاتليجه حلوا يديلر
اوده بر دانه‌سی لازم ديديلر

مقدمه‌ده بیان اولندیغی اوزره کائناتده موجود ذوی‌الحیات که حیوانات، نباتات واشرف مخلوقات اولان انسانلر شخصنك بقاسیله برابر عرقنی دخی ادامه ایتمك مجبوریت طبیعه‌سنده بولندقلرندن فقیرده بوحکمته مبنی ذریتم چوغالسون ایچون اوچ دفعه تأهل ایلدم . اویله‌یا نصلکه حیوانات جنسنك بقاسنه خدمت ایلمك میل طبیعیسنده بولنیور . نباتات ایسه کوریبورزکه بر زره ایکن یعنی تخم ایکن طپراقدن غداسنی اخذ ایدییور ، ضیا وحرارتك یاردمیله کمال بولیور چیچك آچیور بعده تخم حاصل ایدوب وقت مرهونی کلدیکی زمان صراروب صولیور تخملر طپراغه دوکولیور والحاصل کل شئ یرجع الی اصلیه قاعدهٔ طبیعیه‌سنه تطبیقا عناصر اصلنه رجعت ایدوب حاصل اولان تخملر ایرتسی سنه یعنی وقت موعودنده ینه چیقیور .

سبحانه من تحیره فی صنعه العقول
سبحانه من بی قدرته یعجز الفحول

ایشته بز اشرف مخلوقات اولان انسانلرده عرقمزك ادامه‌سنه شخصمزك بقاسنه خیر الخلف یتشدیرمکه معنا ومادهٔ بورجلویز مادامکه قانون طبیعت بویله امر ایدیور ایشته عاجزلریده بو حکمة بناءً اوچ دفعه تأهل ایلمش ایدم . برنجی ایله منحوس یلدیزم باریشه‌مدی زیرا بن یلدیز دیدم اویالدیز دیدی آره‌مزه چوالدیز کیردی آکلادمکه امتزاج قابل دکلدر کوکل عذابی چکمکدنسه آیرلمق اولادر دیدم آیرلدم . ایکنجیسندن جناب حق بکا درت اولاد احسان بیوردی ایسه‌ده (مولام اوچنی کیرویه آلدی) نه دیه بیلیرم کندی احسان ایلدی ینه کندی آلدی البت بونده‌ده بر حکم خفیهٔ الهیه واردر . اوچنجی یی ایسه مأموراً طشره‌ده بر

محلده بولنیور ایدم اوراده آلدم هر نقدر امام ومختار وجماعت مسلمینك شهادتلریله نكاحله آلدیسه‌مده رسماً اردودن رخصت استحصال ایتمدیكمدن طولایی موقع قوماندانننك اردویه اشعاری اوزرینه اوتوز كون حبس ایدلمكلكمه امر كلدی . تأهلمك هفته سنده زواللی بنی جبارلر ردیف دائره‌سنده توقیف ایتدیردیلر . ورخصتسز تأهل ایدنلرك حالی بودر دیدیلر . حالبوكه فقیر فنا بر ایش یاپمامش ایدم فكر عاجزانه‌م ایسه ذریت حاصل اولسون ملت چوغالسون ایچوندی . عناصر مختلفه‌یی كوریورز محله‌لرنده چوجق غلبه‌لغندن كچیلمیور دائما ذریتلری تكثر ایدیور . حالبوكه بزده نفوس كون بكون تناقصه یوز طوتمش دكل حتی دهشتلی اوله‌رق تناقص ایدیور ممالك شاهانه‌نك ایسه سایهٔ شاهانه‌ده اكثر محللرنده فرنكی عاتی مدهش بر حال كسب ایتمشدر كیمسه‌نك امورنده بیله دكلدر بعض كویلردن دولت هیچ عسكر آله‌میور زیرا كوی خلقی آجینه‌جق بر حالده دأ الافرنجك تخریباتنه كرفتار اولمشلردر .

بوندنبشقه تناقص نفوسه یاردم ایدن بر ایكی سبب دها واردر بونلردن بریسی عسكرلكك تمادیسی یعنی اولاد وطنی اوزون بر مدت صلاح آلتنده طوتمقلغمز ایكنجیسی ایسه اسقاط جنین یعنی چوجق دوشورمك كیفیتیدر بو ایسه عادتا نفوسی كوكندن بالطه‌لمق كبیدر . اهالی ایسه جاهل بولندقلرندن عاقبت حالی دوشونمیورلر . بر طرفدن فقر ضرورت بو حالله سوق ایدییور . ارككلر ایسه دنیایه كلمكدن مراد نه اولدیغنی بیلمیورلر ، قاریلر ایسه ایكی اوچ چوجق دوغورمقله وظیفه‌لرینك ختام بولدیغنی ظن ایدییورلر . بكه قلانلر اسقاط جنین فعلی مكروهنه تشبثله قاتل صفتنی آلیورلر

بونلرك جمله‌سی جهالت نتیجه‌سیدر. دردیمی کیمه آکلاده‌یم؛ اوزمان تأهل ایلدیکمی احتمالکه چابقلغمه حمل ایدن دخی بولنمشدر. حالبوکه ملت چوغالسون ایچون تأهل ایتمش ایدم دیه حکومت مستبده‌نك ظالم مأمورلرینه بو جهتی آکلاتمق ممکن دکل ایدی. زیرا ملت چوغالسون ایچون‌اولندم دیمش اولسیدم بنی بربادوپریشان ایده‌جکلرینه شبهه‌م یوقدی. چونکه ملت! هیچ بویله بر کلمه لغت کتابلرنده بیله باقمغه قورقدیغمز ایچون قوجه بر ملتی امته تحویل ایلدیکمز بویله بر قورقنج زمانده هیچ بوکلمه آغزه آلنورمی؛ خدانکرده آدمی واردن یوق ایدرلر! درلرکه بو حریفك دماغنده فساد اعراضی واردر. کندینه شمدیدن طرافدار پیدا ایدییور وهر کیتدیکی مملکتده: شاعرك! اوده بردانه‌سی لازمدر. دیدیکی قاعده‌یه تطبیقاً تأهل ایدییور ذریت‌فابریقه‌لری آچیور دیه بنی ژورنال ایدوب کیم بیلیر دها نه‌کبی بر فلاکتلره دوچار ایدیله‌جکدم. زواللی بن هر طائلی‌ بر آجی تعقیب ایدر قانون طبیعسنه امتثالاً، او خراب ردیف دائره‌سنده اوتوز کون‌حبس جزاسنی چکدم) حاصل الکلام تأهل ایلدیکم بیچاره ایله پك چوق برلکده عمر کچیره‌مدك، (کل نفس ذائقةالموت) سرینه تبعیتله عالم فانیدن عالم بقایه کیتمك اوزره دار آخرة کیردی. جناب حق رحمت ایلسون.

فقیر یکرمی‌اوچ سنه‌لك آشیانه‌مزك بکجیسی چوجقلرك‌مربیسی اولان باجیدن نه‌یالان سویله‌یه‌یم محجوبم، محجوبیتمك سببنی سؤال ایدرسکنز ایشته‌عرض‌ایده‌یم. شویله‌که قومشولرمز وجوارمزده بولنان باخصوص، مابین همایون ملوکانه‌یه! منسوب ذوات لایفلحونك دامادلری مخدوملری دها... یالی‌یه ایتمیان چوجقلرك صیق صیق

رتبه‌لر ، نشانلر آلدقلری وهنوز مکتبلی وتحصیلده بولندیغی حالده کیمسی بیکباشی کیمسی قائممقام میرآلای اولدقلری کورولیور! هنوز تویی وتوسی اولمیان شاب امرد بکلر : طولغون طولغون معاشلرله کیمی آمدی قلمنه کیمیسی شورای دولته اعضا اولدقلری، وهنوز والده‌سنك آغوش محبتنده پرورده اولنورکن رؤس همایون آلانلر ایشیدلیور . مثلا !

هنوز نوخیز خطدن یوق اثر رخسار آلنده
ایدوب قطع مراتب‌شیوه‌کارم کامران اولمش

فهواسنجه بویله قودوزلر ، عرض‌ایلدیکم وجهله پك‌چوق کورولوب باخصوص برك قولاغی واردر . ایشیدیلیور بوسببدن بزم باجینك بلکه خاطرینه کلیرکه : بونلر ارباب اهلیت ولیاقتدنررده ! بویله صیق صیق ترفع وتفیض ایدییورلر ! دیمککه بزم حاجیده (یعنی فقیرده) شوخصلتلرك مفقودیتندن‌طولانی بویله طول مدت بررتبه‌ده بیراقدیرلمشدر . ظن ایدر خلیاسیله باجینك یاننده بوسببدن محجوبم . بناءً علیه‌شمدی‌یه‌قدر بویله برظنی حس ایتمدیکمی‌اعتراف‌ایدرم مع‌مافیه احواله یالکز بزارککلر دکل قادینلرمزك اکثریسی دخی واقفدر . واقف اولدقلرینی شونکله‌ده اثبات ایده‌بیلیرمکه قادینلردنده خلیفهٔ زمان ؛ طولغون معاشلی خفیه‌لر تعیین ایدوب اولرمزه سوق ایله برچوقلرینك دخی اخلاقنك‌بویولده بوزولمسنه سببیت ویرمشدر .

بناءً علیه بو عبد عاجز بویله طول مدت بر رتبه‌ده براقدیرلد- یغمدنطولانی شمدی‌یه قدر فلکه هیچ بر وقت کوسمدم . منت ، حدت ، شدتده‌ده بوئمدم مقدراته تابع اولدم . ذاتاً غضب‌طبیعتمده یوقدر . نه‌یه غضب ایده‌جکم حمد اولسون مابین همایون ایله آلش

ویریشم یوق اللهه شکر اولسون اورایه منسوب کبرادن برینه‌ده شیخه انتساب ایدر کبی بر منسوبیتم یوقدر . دها نه‌ایچون غضب ایده‌یم ؟ قره دکزده سارق وماهر قپودان پاشانك کمیلری کبی کمیلرم یوق‌که باتدی‌دیه غضب ایده‌یم بك‌اوغلنده آپارتمانلرم یوق‌که یاندی‌دیه غضب طبیعتم ظهور ایتسون . حمد اولسون بویله شیلردن آزاده‌یم . غضب طبیعتی اولانلر آنجق ییلدیزه وبشکطاش قره‌غولنه منسوب اولان بنده‌کان وخفیه کروه‌لایفلیحونیدر . مثلا ضبطیه‌لکدن یتشمه وخفیه‌لکدن وجبارلقدن بیومه وظلمده حجاج ظالمه واویقمقده تیمورلنکه ــ داش چیقاریر ورحمت اوقودر برحریف ناشریف‌اولان مشیر ! حسن پاشا وییلدیزده هلا کونك بکجیلری اولان ناطاهرلر تفنکجیلر غدارلردر . غضب حقنده حضرت رسول اکرم افندمز بیوزمشلردرکه غضب ایمانی افساد ایدر . اکر بر آدم غضب ایتمك الندن کلیرده ایتمز وحلم ایله معامله‌ده بولنور ایسه او آدمك قلبی ایمان ایله طولودر . تورات شریفده دخی جناب حق بیوریورکه (یا ابن آدم اذکرنی حین تغضب اذکرك حین اغضب) یعنی ای بنی آدم نوقتکه حدت‌له شدتکنز یعنی اوفکه‌کز اولور ایسه بنی ذکر ایدکزکه بنده سزی ذکر ایده‌یم یعنی ذکر ایله یاد ایده‌یم . فقیر بر شیئه حدت ایتمکلکم لازم کلسه یعنی بر ظالم شرینه اوغرادیغم زمان (لااله الاانت سبحانك انی کنتم من الظالمین) آیت کریمه‌سنی چوق اوقورم عادتا ورد زبان ایدینیرم .

مسلکم خادم انسانیتدر . وظیفه‌ده احمال وتکاسلم یوقدر . شمدی‌یه قدر بولندیغم مأموریتلرده کندیمه دوامسز وسرخوش دیدرتمدم ووظیفه‌یه دوام ایتمیه‌یم دیه هیچده تمارضده بولنمدم زیرا تمارض ایدن مرضی دعوت ایتمش اولور .

قطعه

هر کیم ایدر ایسه تمارض
علت ایسه اوکا اولور عارض

حمد اولسون ، منت اولسون، صد هزار شکر اولسون که جناب شافیٔ حقیقی حضرتلری بو کمتر قوللرینه صحت وجود کبی بر مکافات عنایت واحسان بیورمشدر . بو نعمت عظمانك درجهٔ تشکرندن عاجزم . حکمادن برینه صورمشلر که . صحتك قدرینی نه وقت بیلیرسك اوذاتده دیمشکه : خسته اولدیغم زمان بیلورم . شیخ سعدی مرحوم حکایه ایدییورکه دور زماندن اینکلمامشدم وکردش آسماندن یوزم یورتارمشدم یعنی بی حضور ومضطرب اولمامشدم الا بر وقتده که آیاغم چپلاق قالمشدی بر پابیج آلمغه قدرتم یوق ایدی . جامع کوفه یه کوکل طارلغیله کیردم و اوراده برینی آیاقسز کوردم حقك نعمتنه شکر ایلدم وپابیجسز قالدیغمه صبر ایلدم که پابیجم یوغیسه الحمدالله الیم وآیاغم صاغدر دیو اول کیمسه‌دن عبرت آلدم . شمدی فقیرده جناب حقه شکر ایدرمکه وجودم صحت وعافیت اوزره‌در . مرده نامرده محتاج دکلدر .

فخر عالم (صلی الله علیه وسلم) افندمز حضرتلری بیورمشلر - درکه (نعمتان فیها کثرمن الناس الصحة والضراع) یعنی صحت وسعادت حال ، نعم الهیه‌دن بر نعمتدر چوق کیمسه‌لر آنلرك قدر وقیمتنی تقدیر وادراك ایده‌مدکلرندن بهره‌مند اوله‌مامشلردر . وینه بر حدیث شریفلرنده بیوریورلرکه : یاعباس حق تعالی حضرتلرندن دنیا وآخرتده مظهر صحت وعافیت اولمق طلب ایله دیو عم محترملری حضرت عباس (رضی الله عنهایه) فرمان بیورمشلردر. ینه اصحابدن بر ذات رسول

اکرم افندمزه سؤال ایتمشلرکه ، یارسول‌الله نمازی ادا ایلدکدنصکره حق تعالی حضرتلرندن نه طلب ایده‌یم ؟ درگاه الهیه‌دن صحت وعافیت طلب ورجا ایلیکز بیورمشدر .

بوعاجز چوق کیمسه‌یی بیلورمکه آقچه‌سیده مال وملکی دخی چوقچه . طاقم دائره‌سیده مکمل ایسه‌ده صحت وجوده مالك دکلدر . حتی بعض کیمسه‌ده دخی پاره وصحت وجودده وار ایسه‌ده او پاره‌یی ییمکه‌ده نصیبی یوقدر . آنجق میراثجیلری ایچون بیرکدرمشدر . بویله ایکن ینه حالندن شکایت ایدر، ضرورتدن بحث آچار! چولق‌چوجغنك رزقلرینی قطع ایدوب سفالت ایچنده یاشاتدیرر : مثلا

بیرکدرمش فراوان مال دنیانی نصیبی یوق
یمز ، ایچمز فلکدن‌مشتکی دیوانه‌لر کوردم

قانون سلطان سلیمان جنتمکان حضرتلری صحتك قدرینی تقدیر بیوردقلرندنطولاییدرکه آتیده‌کی غزل مشهورلرینی سویلمشلردر . حتی قاضعسکر باقی‌بك مرحومده تخمیس ایلمشلر ایسه‌ده یالکز جنتمکانك غزلی خاطرمده قالمش‌اولمغله تبرکاً زیرده تحریر ایله تذیین صحیفهٔ افتخار قلندی .

(غزل قانون سلطان سلیمان خان حضرتلری)

خلق ایچنده معتبر بر نسنه یوق دولت کبی
اولمیه دولت جهانده بر نفس صحت کبی
اولسه قوملر صاغیشنجه عمریکه جدوعدد
کلمیه بو شیشهٔ دهر ایچره بر ساعت کبی
سلطنت دیدکاری آنجق جهان غوغاسیدر
اولمیه بخت وسعادت دهرده وحدت کبی

قو بو عیش وعشرتی چونکه فنادر عاقبت
یار باقی استر ایسه‌ك اولمیه طاعت کبی
کر حضور ایتمك دیلرسه‌ك ای محبی فارغ اول
اولمیه وحدت مقامی کوشهٔ عزلت کبی

کرچه بالاده عرض وبیان ایلدیکم وجهله هرنقدر صحت وجود کبی برمکافات الهیه‌یه مظهر ایسه‌مده نه‌یلان سویلیه‌یم فقیرده ده بر علت واردرکه مزمن حالنی کسب ایتمشدر .

معلومدرکه اطبای متقدمین امراضی باشلوجه ایکی قسمه تقسیم ایدوب برطاقمنه امراض حاده دیمشلردرکه مدت امتدادیه‌لری نهایت بر ماهدن قرق کونه قدر اولان مرضلردر . دیکر طاقمنه دخی امراض مزمنه دیمشلردرکه آیلرجه سنه‌لرجه دوام ایدن مرضلردر . ایشته فقیرك علتی بو ایکنجی نوعدن اولوب تمام اوتوز اوچ سنه‌در دوام ایدوب کیدییور. شمدی‌یه‌قدر کیمسه‌لره سویلیوب صاقلدیغمك سببی ایسه بوعلت یالکز بربنده دکل ، کبرا واغنیا مستثنا اولمق اوزره جمله‌مزده موجود بر علت اولوب دردینی صاقلیان درمان بوله‌ماز فهواسنجه بنم دوچار بولندیغم علت مزمنه ایسه « قلت نقد » علتیدر فنك سایهٔ شاهانه‌ده ترقیات حاضره‌سی نتیجه‌سی اولمق اوزره شمدی‌یه قدر بیلنمیان برمرضی دخی اخیراً اطبا کشف ایتمشلر بو مرض ایسه باشلوجه اغنیاده وکبراده ظهور ایدن (نقریس) علتی اولمیوب (کلبری) دنیلان برعلت ایمش ایلروده بوعلتدن طول ودیراز بحث اولنه‌جغندن شمدیلك شوراجیقده حضرت شیخك بر حکایه‌سنی نقل ایتمك مناسب کورلدی. شویلکه برقورقوج دیلنجینك برچوق پاره‌سی وارمش پادشاهلردن بریسی آکا دیمشکه اودونج اولمق

اوزره براز پاره اقراض ایدر ایسه‌ك محصول مملکت ایریشنجه تأدیه ایدرم وغصب طریقیله آله‌جغم ظن ایتمه دیدی ! شیکیم زمانمزده ایجابنده بانقه‌لردن واوروپادن استقراض ایلدیکمز کبی حتی بو استقراض کیفیتی سلطان محمود جنتمکاندن صکره پك ایلری کیدوب مرحوم جنتمکان عبدالعزیزخان حضرتلرینك زمان سلطنتنده فواد وندیم پاشالر عادتا توی دیکوب دولت استقراضسز یاشایه‌مز دیه بر چوق استقراضلر یاپوب بوکون یوکسك فائضلر ویرمکلکمزه و بورج آلتنده قالمقلغمزه سبب اولمشلردر . شوفقره‌یی نقل ایتمکدن مرادم ایسه . ایشته اوپادشاه هرکیم ایسه اودیلنجیدن برمقدار پاره استقراض ایتمك استمش ایسه‌ده مذکور دیلنجی دیمشکه جهان پادشاهینك بلند قدرینه لایق دکل همتی الی بنم کبی برکدانك مالیله آلوده ایده زیرا آزار آزار جمع ایلدم . پادشاهده دیرکه غم دکل سندن استقراض ایده‌جکم پاره‌یی خبیثه ویره‌جکدم زیرا خبیثلر خبیثلر ایچوندر یعنی سندن آله‌جغم پاره مردار اولدیغنی بیلیور ایسه‌مده ینه اومردار پاره‌یی مرداره ویره‌جکم زیرا مردار مرداره لایقدر دیدی . شمدی شو حکایه‌یی بوراده یازمقدن مرادم ایسه حمد اولسون بزده دیلنجیلکله ظلمله جبارلقله جمع ایدلمش مردار نقد یوقدر . معهود کبرای کرام اغنیای ذوی الاحترام اولان اوغریلر دوشونسونلر بوحکایه آنلرك حال وشانلرینه مناسبدر . زیرا نه‌اصحاب کهفك ایتلرینه کمیك آتمشلر ونه‌ده ابو هریره‌نك پیسکلرینه یعنی کدیلرینه اکمك ویرمشلردر .

حمد ثنالر اولسون حالمه کوره معهود کبرایه نسبتاً سخییم وسخاییده پك سورم ، چونکه دنیاده احسان ایتمك یعنی محتاجینه معاونتده بولنمق کبی لذتلی برشی یوقدر دیمش اولسه‌م یلان سویلامش

اولورم . بناءً علیه بالاده بیان ایلدیکم وجهله اوشرفدن محروميتمزه «قات نقد» علتی مانع اوله‌یور . سخا حقنده دخی حدیث شریفلر واردر . حضرت رسول اه افندمز بیورمشلردرکه : اهل سخا حق تعالی‌یه وجمع ناسه قریب وجهنم عذابندن اوزاقدر . حضرت عایشه والده‌مزده : جنت اعلا جومردلرك اویدر . جهنم ایسه قرقلرك یعنی صاحب بخل اولانلرك قرارکاهیدر . بیورمشدر . دنیاده سخا نقدر مقبول اولوب انسانك شان وشرفنی آرتردیغی کبی عند خداده دخی مقبول ایسه‌ده صره‌سنده اولمقده شرطدر . مثلا خانه‌ده جولق چوجقلرینی سفالت ایچریسنده براقوبده شان وشرف قزانه‌جغم دیه آنلرك رزقلرندن کسه‌رك بشقه‌لرینه ویرمکده سخا اولمدیغی کبی عند خداده مقبول دکلدر . مثلا سرحدلرده عسکرمز چپلاق ، اون چواللرندن یمالی ستره پانطولونله ، یرتق چاریقله طاش اوجاقلرنده کرج یاقمقله طوغله کسمکله مشغول! سفالت درجهٔ نهایه‌ده اولدیغی حالده خفیه‌لره بول بول معاشلر ، واحسانلر وغزته اداره خانه‌لرینه حق سکوت اولمق اوزره چیقنلر وکلا ووزرایه ضم معاشلر ویروبده اصحاب معاشاتی سزلندیرمق بعده یوزینی یکرمی بش غروشه بالواسطه قیردیروب کندی سفاهتی اوغرینه صرف ایتمك محتاجینی مالیه قپولرنده سوروندیرمك برده نامرده محتاج بیراقمق عنداه وعندناسده دخی مقبول اولمدیغی کبی کناه کبائردندر . وبوحالی یاپان یاپدیران کیمسه‌ده خائن ملتدر . ظالمدر . زیرا احسان ایدیلوب اسراف ایدیلان بو پاره‌لرده صاچلری بیته‌مدك یتیملرك حقلری واردر کوز یاشلری دوکدیریله‌رك جمع ایدلمش فقرا پاره‌سیدر . هرکیمکه بویله ظلمله جمع ایدلمش یتیملرك حقنی یر ایسه افلاح اولماز

اوله‌مز افلاح اولان شمدی‌یه قدر کورلمامشدر ایشیدلمامشدر . اوت بر حکمدار احسان ایده‌بیلیر واتمکده شان حکمداریدندر . کوچکلر بیوکلرك هرزمان احسانه محتاجدر بناءً علیه بونده شرطی شروطی واردر . اوت بر حکمدار کندی تخصیصاتندن یعنی ملتك کندیسنه تخصیص ایلمش اولدیغی معاشندن ، ایرادلرینك حاصلاتندن اولمق شرطیله احسان ایده‌بیلیر . یوقسه زمانمزده اولدیغی کبی کیفه مایشا خزینهٔ ملتی تخریب ایلمکله وفقرانی سویمقله دکلدر . احسان اتمکده‌ده عدالت شرط اعظمدر .

سرحدلرده بولنان بیچاره عسکرلر ایسه چبلاق ، محتاج یالین آیاق ، آچ وخسته‌خانه‌لرمز ایسه بی علاج برحالده براقدیریلوبده مرکز سلطنتده بولنان عسکره چوخه قپودلر کیدیروب ماه بماه معاش ویرمك رمضان شریفده دیش کراسی طاغتمق وکلا ووزرا بندکانك جبلرینی آلتونله طولدیرمق سخا اولمدیغی کبی عدالتك دخی مغایریدر . ملکی تخریب اهالی‌یی دخی علت فقره کرفتار اتمك دیمکدر . وهمده مشهور بر سوزدر : بری بر دیکری بقار ، قیامت آندن قوپار . مثلا بر آدمك ایکی اولادی اولورده برینه ای بقار دیکرینی حقیر کوریر باقمز ایسه او مغدور اولان اولاد ایسه باباسنه البته ای نظرله باقمیه‌جغی کبی انتقام آلمغه دخی قیام ایدر . نه حاجت حضرت یوسف علیه‌السلامك قصه‌سی معلومدر پدری حضرت یعقوب علیه‌السلام دیکر اوغللرندن زیاده حضرت یوسفی سور ایدی قسقانجلق بلیه‌سی یوسف علیه السلامی قرنداشلری قیویه آتدیلر . یعقوب علیه‌السلامك آغلمقدن کوزلری ایسه علیل اولدی .

ملوك خمیردن بری نصیحت یوللو ولی عهدینه دیمشکه : کرك

قهرده وکرکسه احسان ویرمکده افراط ایتمه . اکر قهرده افراط ایدرایسه‌ك باعث زوالك اولور . احسانده افراط ایدرده عدالت اوزره ایتمز ایسه‌ك مثلا برینه ویروب دیکرینه ویرمز ایسه‌ك (ان الله یأمر بالعدل) آیت کریمه‌سنی خاطرینه کتورمز ایسه‌ك ، دشمن قزانه‌جغك کبی عن قریب باعث زوالك یعنی او یوکسك محلدن تکرمکر سقوطك واوپارلاق یلدیزك ! سونمسی وتحقیر اولنمقلغك محققدر (فاعتبروا ای . . .

محبکمزده براز اصالتده واردر واوز بابامك اوز اوغلویم اویله حیله وخدعه دخی قاریشمامشدر . سلاله‌مزده حمد اولسون طاهردر. کرچه سلاله‌مزدن : دستور مکرم ، مشیرمفخم ، نظام العالم ، مدبر ، امور الجمهور بالفکر الثاقب ممهد ارکان الدولة بالرأی الصائب ، المحفوف بعنایة ملك الاعلی‌لر . ودره بکلری آصوب کسنلر ظهور ایدوب نوبتلرینی صاووب کیتمشلر فقیر آنلرله افتخار ایتمم چونکه آبا واجدادینك چورومش اولان کمیکلریله افتخار ایدن انسان ، انسان دکلدر آنجق بشر شکلنده بر حیواندر. انسان حقیقی، انسان کامل اولمقلق ایچون ادب وعرفان اولملیدرچونکه ماهیت انسانیه‌یی بیلدیرن شیء ادبدر. ادبی اولمیان کیمسه‌نك مروتی اولمز . مروتی اولمیانکده حس اعتباردن ساقطدر . والحاصل انسان اولان علم وکمالاتیله افتخار ایتملیدر . معلومدرکه باقلمیان بر ترلاده خدای نابت هردرلو اوت چیقار. مثلا متعدد باغچوانلرك تحت نظارتنده وکمال اهتمامله باقیلان بر باغچه‌ده‌ده بویله یبانی براوت چیقه‌بیلیر . بو یبانی اوتك تخمی ایسه خاص تخمه برتقریب قاریشمش اولمسندن ایلری کلیر. بوسببدن طولاییدرکه زمانمزده مقروسقوب ایله معاینه کیفیتی تعمم ایدوب

ايپك بوجكلرينك تخملرى كمال اهتمامله معايـه اولنوب چوروك تخمك بولنمامسنه غيرت لولنيور . دنمك استرمكه خاص باغچه‌ده يتشمش ديه يبانى بر اوتك قوقلنمسى ويا قيمتى زياده اولمسى لازم كلمز . الفيه‌رى دييوركه بعض خلق واردركه برقاچ بطندنبرى مشهور زادكان اولدقلرينى كمال فخر ايله اتيان ايدرك تكبر وتمدح ايدرلر . حالبوكه كنديلرى اوزماندنبرى فائده‌سز برتن پرورلك وعطالت ايچنده بولنورلر بوصنف زادكان تسميه اولنور . رهبان صنفى كبى بونلرده حريتك الك بيوك مانعلرندندر . استبداده الك شانلى الك غدار معنالردن برى نظريله باقلمليدر ديور .

فقيرده دينمك استيورم كه آصيل نجيب بر فاميلادن عجيب ، عجيب اولديغى قدر مستبد ظالم خائن وطن وملت انسانلر يتشيور . مثلا اندلس حكومت اسلاميه‌سنك محو ومنقرض اولمسنه سبب اولان عبداه صغيرله . ممالك عثمانيه‌نك الك مهم قطعه‌لرينك پارچه‌لنمسنه سبب اولان قزل سلطان كبى .

جناب حقه حمد ايدرمكه كيمسه‌نك ضررينـه اوله‌رق خدمت ايتمدم وبنم يوزمدن كيمسه رنجيده اولمدى التماسله رشوتله صيق صيق ترفع رتبه ايدوبده بودجه‌يى برباد وبشقه‌لرينك حقلرينى غصب ايتمدم . والمدن كلان ايلكى دخى بى‌دريغ ايلدم وخدا بيلور كه كيمسه‌نك عرض وناموسنه‌ده كم نظرله باقمدم . صنعت عاجزى اقتضاسى نيچه نازنينلرك سينهٔ سيمينلرينه قولاق وضع ايدوب ديكلدم حالا خاطر فقيره هيچ بر وسوسه وشبهه عارض اولمامشدر . يعنى امانت ايديلان بر ناموسه تصديه جناب حق بنى سوق ايلمامشدر . (چالمه قپويى چالارلر قپوڭى) يعنى من دقه دقه‌يى بيلنلردنم . حتى انجيل شريف دييوركه

مادامکه سن بر فنالق استمیورسك اوحالده سنده بشقه‌سنه فنالق ایتمه. چونکه بودنیا ایتمه بوله دنیاسیدر. انسان اکدیکنی بیچر. نیچون درلرکه اول ایکنه‌یی کندینه صوقده صکره چوالدیزی بشقه‌سنه. یعنی سن نصل ایکنه‌نك آجیسنه تحمل ایده‌مز ایسك بشقه‌سنه نصل چوالدیزی باتیرییورسك؟ لکن انسانلر غافل بوجهتلری دوشونه‌میورز بش پارمغك بشی دخی هرنقدر بر جیرپیده بر ساقدن چیقمشلر ایسه‌ده بردکلدرلر. اکر دنیاده انسانلرك جمله‌سی دخی ایی اولسه‌لردی یعنی هرکسلر حقلرینه راضی بولنسه ایدیلر اوزمانده محکمه‌لرك اولماسی حکومتلرك تشکلی لازم کلمزدی:

صانع کون ومکان خالق اشیای جمل
مقتضای حکمتك خارج عقل اول

لکن حکمت الهیه‌یه کیمسه عقل ایردیره‌مز مادامکه بو بازار عالم قورلمشدر البته‌که آلش ویرش اولمسی لازم کلیر حقسزلق اولمامش اولسه ایدی بیلنمزدی، عدالتسزلك اولمامش اولسه ایدی اولوقت عدالتك قدری حقلینك قدری بیلنمز ایدی. دوشونملی یزکه هرنقدر انسانلر جمله بربابانك اولادی وبر طوپراغك محصولی ایسه‌کده مادامکه بشر عناصر اربعه‌دن متشکلدر اشبو عناصر ایسه یکدیکرینه نصل ضد ایسه انسانلر آره‌سنده‌ده ضدیت طبیعی دکلیدر؟

عاجزلری چشمهٔ نشأتدن آب حیات نوش ایتمك معتادم دکاسه‌ده نه یالان سویله‌یم ایجابنده مثلا ساقیزك خالص دوزی ومزه‌سی دخی سیاه خویار. ساقیسی دخی محبوب خوب رواولمق شرطیله بر ایکی قدح چاقارم. بناءً علیه اویله میخانه کوشه‌لرنده ساعتلرجه اوطوروب بر جسمی ایکی کورنجه‌یه قدر کائناتك اسپرتولرینی بیترمکه غیرت

ایچمك المدن کلز مع مافیه او بر ایکی دانه قدحی دخی حکیمانه برصورتده چاقارم زیرا شاعر دیورکه :

بادەیی آب ایله آمیخته صوك ای ساقی
خیلی دمدرکه حکیمانه کناه ایشلمدك

مجربم اولمیان کیمسه ایلهده بویله برمجلسده اصلا بولنمیوب تصادفی اولسه بیله « الحذر » فعالی تصریف ایدرك قاچارم . چونکه بعض کیمسەنك جبلیتی اقتضاسی ایکی قدح قدر (صراحی ایچنده سنسی انسانلر کبی طوران) بو مایعدن چاقدقدنصکره عقلنی غائب ایدوب آغزندن چیقان لافی قولاقلری ایشتمز اولور . صاچمه صپان سویلر تعرضده بولنور صددك خارجنه چیقوب بر آنده دوستی دشمن ایتدیرر. بویله صولی کیمسەلرك مجلسنده دخی غوغا اکسیك دکلدر . ضیا پاشا مرحومك ترجیع بندنده ابیات آتیه پك کوزل مثالدر :

بدمایه اولان آکلاشیلور مجلس میده
عشرت کوهر آدمی تمییزه محکدر

اوت عشرت بر انسانك نه قیراطده مال اولدیغنی حقیقتاً محك طاشی کبی عتبنده میدانه چیقاردیغی کبی یولجیلقده دخی انسانك قیراطەسی بللی اولورسەده برنجی تجربه محققدر . معلوم اوله که مشروبات کئولیه یعنی اسپرتولی مشروبات عمومیتله منبهات منتشیرەدندر. موقتاً قوۀ عقلیەیی تزیید ایتدیکی کبی قلبه دخی فراحاق ویرر . اك مسکن بر آدمی عادتا زال اوغلی رستم ظن ایتدیرر . وکدایی پادشاه ایدر حتی شاعر دییورکه :

بر عالمه وارمشدرر ارباب خرابات
کیم دوشدەدخی کورمز آنی اهل کرامات

انسانك شعلهٔ ادراكنی سنوح وصدور ایتدیرر بو سببدن دلسزلری ده بلبل ایدر ایشته شو موقت حال فسیولوژیائیه‌یی مخرب وطن اولان برسوری اشخاص رؤس الخشخاش دخی بیلدكلری ایچوندركه افكار حریت پرور ؟ ایچوبده : كندی رأی باطللرنجه كویا . شیطانلق دوشونمسونلر و بر آره‌یه طوپلانمسونلردیه اراده سنی استحصال وهیكل كبیر استبدادی دخی بو یولده قاندیروب عشرتی یساق ایتدیردیلر . حالبوكه بو شیطانلر بو جنونلر استغفراه جنونلره بكزتمه‌لم زیرا : جنونلر بیوك آدملر ایدی بوكون آثار جنونیی رأی العین كمال حیرتله كورمكده‌یز . بو مخربلر طموز صوجوغی منزه‌سیله محبوب خوب رو الدن بللور قدحلرله صوسز عشرت ایدن كروه‌لایفلیحوندر یوقسه اهل تقوی اولدقلری ظن اولنمسون ها حالبوكه دولتك الك مهم بر وارداتی اولوب دیون عمومیه قارشولغی اولان رسوم ستّه‌دن بری اولدیغی نظر دقته بیله آلان بولنمدی ایسه‌ده امین اولكزكه واردات تناقص ایتمدكدن بشقه حتی یساق ایدیلان مدت ظرفنده ایكی مثلی تزاید ایلدیكنی دیون عمومیه‌دن برذات حكایه ایلدی . ذاتاً ممنوع اولان برشیئه انهماك زیاده اولور . ارباب ذوق ایسه یساق ایدلدیكنی خبر آلیر آلمز فوچیلر طولوسی مبایعه ایدوب صاقلمشلردی . فقیرك عشرتی حمایه ایلدیكم آكلاشلمسون ها . یعنی یساق ایتدیرلمسنك سببی ایسه عرض ایلدیكم وجهله افكار حریت پرورده ایدن ذوات ایچوبده برشی دوشونمسونلر یعنی قوهٔ عقلیه‌لری تزاید ایتمسون ، فكر خامیله مسلمانلره عشرت ایتمك یساق ایدلمشدی حالبوكه یساق ایدن قزل سلطان بال مومی كبی اولان صاری صورتنی قرمزی كوسترمك

ایچون مسافرین اجنبیه کلدیکی زمان قوتلی بر پونج ایچوب حرمده دخی الك نفیس قونیاقلری شامپانیالری ایچر ایدی .

اطاعت

فقیرك آمره اطاعتی زیاده‌در چونکه (یاایها الذین آمنوا اطیعوالله واطیعو الرسول واولی الامر منکم) آیت جلیله‌سنك معانیٔ عالیسنه برازیعنی کوی امامندن زیاده وقوفم واردر. حتی کندمدن بر درجه یوکسك رتبه‌ده بولنان ذواتی بیله وسناً بیوك اولانلره، حتی مکتبك خدمه‌سی ایکن حسب القدر میرالای‌لوا اولنلره بیله اطاعت وحرمت مخصوصه‌ده بولنورم . اطاعت عاجزانه‌مك درجه‌سنی منسوب بولندیغم صحیه دائره‌سنك رؤسا وکبراسی ظن ایدر ایسه‌م پك اپی بیلورلر. زیرا یکرمی بش سنه‌در هر نره‌یه تعیین ایتدیلرسه زواللی بن کیتمم دیمدم حتی یکرمی بش سنه قدر سرحدلرده طولاشدقدن صکره باذنه وکرمه تعالی جنوار آغزندن ات آلور کبی حریتمزی غاصبلرك الندن استرداد ایلدکدنصکره بولندیغم بالقانلردن قولاریمی آچوب واشك شادی دوکه‌رك عدالت، مساوات حریت، کلمهٔ مبجله‌لرینی ورد زبان ایده‌رك اومادر مهربان حریتك آغوش محبتنه آتلق اوزره مرکز عدالته قوشه قوشه کلدم فلکك کرم وسردندن شکایت‌ده بولندم . مغدوردر دیدیلر و بنی مناسب بر محله مأمور ویردیلر. آره‌دن پك آز برمدت کچر کچمز بنی دیه کوندردیلر ! ایشته بودفعه‌ده کیتمم دیمدم یعنی آمرك امرینه اطاعت ایلدم زیرا جناب حق (اولی الامر منکم) بیوریور . شوراده برسؤال سورمق استدیککزی آکلایورم یعنی دیمك استیورسکزکه : جانم درسعادتدن هنوز طشره چیقمامش بوقدر مسلکداشکز بکار پاشالر وار ایکن یکرمی بش سنه‌در دلیکسز افنای

وجود ایدن سنك کبی برامکداری نه‌سببدن تکرار یمنه کوندردیلر ؟ بوسؤال‌کزه جواب ویرمیه‌جکم چونکه جواب ویرمك لازم کلسه عادتا برحاشیه‌لی کتاب یازمق لازمدر . شمدی بز بوسؤال وجوابدن واز کچه‌لده اطاعتك لزومندن فضیلتندن بحث ایده‌لم . اطاعت حقنده بر حدیث شریفده حضرت پیغمبر ذیشان افندمز حضرتلری بیورمشلردرکه : سزك اوزرکزه برعبد حبشی دخی قوماندان اولور ایسه سز آنك سوزینی دیکلیوب امرینه اطاعت ایدك اکر معصیت امر ایدرسه اوزمان امرینی طوتمیك بیورمشدر .

شامده ساکن ایکن حضرت معاویه‌نك شکایتی اوزرینه اورادن قالدیریلوب مدینهٔ منوره جوارنده ربذه موقعنده خلیفه‌نك امریله حضرت ابوذرالغفاری (رضی‌الله عنه) اقامت ایدییوردی . برکون تحصیل اموال مأموریتیله خلیفه‌نك (حضرت عمرك) کوله‌سی مجاشع دخی آنده ایدی نماز وقتی کلمکله حضرت ابوذره : امامته کچ بیوردی ایسه‌ده حضرت ابوذر : سن کچ زیرا رسول الله صلی الله تعالی وسلم افندمز بکا : اکر سنك اوزرینه بورنی کسیك برکوله‌بیله مأمور اولسه سوزنی دیکله واکا اطاعت ایله دیه فرمان سعادت بیورمشدی سن ایسه کوله‌سك بورنك دخی کسیك دکلدر دیه آنی امامته کچوروب کندیده اکا اقتدا ایلدی . وینه بوکا مماثل اطاعت حقنده برمثال دها عرض ایده‌یم مقدمه‌ده دخی بیان ایلدیکم وجهله اوچیوز اون طقوز تاریخنده ایکی بیك کشیلك بر قوه‌تك امور صحیه‌لرینه مأمورا کوکتبه بالقاننده ایدم اجزای طبیه‌لری وزن ایدوب ایجاب ایدن خسته‌خانه ویرمك ایچون کرك حساس وکرك غیرحساس ترازی درهم اولمدیغندن مرکز اردوی همایونه وجوار خسته خانه‌لره

فريادنامه‌لر ياغديردم ايسه‌ده‌اك صوك كلان جوابده اداره‌ٔ مصلحت ايله!
اداره‌ٔ مصلحت ديمك تخمينى يعنى كوز قراريله برشيشه بكزت ترجه‌سى بچاق
اوجيله‌وير ديمكدر ايشته حضرت ابوذر الغفاريڭ روايت بيوردقلرى
حديث شريف احكام جليله‌سنه توفيقاً ترازوسز علاج ويرمك معصيت؛
همده قاتل ديمك اولديغى بيلديكم ايچون اصلا ويرمدم. يانه‌يايدك
اولاد وطنك خسته‌لرينى علاجسزمى براقدك؟ خير كبريت قوطوسى
قپاقلرندن ترازى، وبغداى دانه‌لرندن دخى غرام يابدم بعده خستكانه
علاج اعطاسيله صاحب حميت وخادم انسانيت اولديغمى ابراز ايلدم
حمدوثنالر اولسون خسته‌لرمده شفاياب اولديلر. والحاصل ديمككه
آمره اطاعت هم فرضدر وهمده سنت شريفدر. اوليدايا نظام وانتظام
اطاعته قائمدر. اكر اطاعت اولمزسه نظام عالم بوزولور. نظام
عالمك بوزولمسى هرج ومرج ديمكدر.

معلوم اوله كه طبيعت بشريه‌ده ايكى درلو حسيات واحتياجات
واردر برنجيسى مدنى الطبع اولمسى ايكنجيسى ايسه قابل تكمل
بولنمسيدر. فى الحقيقه تاريخ بشر تدقيق ايديله‌جك اولورسه كوريلوركه
ميمون حالنده بولنان انسانلر بدايتده بر حال بدويتده وبر هرج
ومرج ايچريسنده اولدقلرى حالده أولمك وأولدورمك، يكديكرينى
اكل ايتمك كبى بر احتياج ووحشت ايچريسنده بولندقلرندن بقاى
شخص ميل قانونيسنه تبعيتله معروضات مهلكه خوفندن وكركسه
سياله‌ٔ خارجيه‌نك تأثيرندن شخصلرينى محافظه ايچون بر طاقم كيزلى
مغاره‌لر، اويوقلر، يوكسك قيالر، ومجهول محللر، اورمان ايچريلرى
دره‌لرده، ويكديكرندن بعيد اوله‌رق طاغنق ووحشيانه برحالده ياشامق
مجبوريتنده ايديلر. كيمسه كيمسه‌دن امين دكلدى. ادامهٔ حيات
ايچونده او صره‌ده آوجيلقله دفع جوع ايدرلردى.

دها صکره‌لری چوباناق یعنی حیوانات بسلمکه آلیشه‌رق آنلرك اتلرینی غدا وپوستلرینی دخی تأثیرات خارجیه‌دن وجودلرینی محافظه ایچونده‌الیسه، وآیاقلرینه چاریق یاپمه‌یی دوشوندیلر. کیت کیده‌یعنی قدمه قدمه مدنیته تقرب ایتدکجه دها برطاقم احتیاجات شدیده‌یه معروض بولندیلر آرتق شو حال بدویتدن دخی انسانلره اوصانج کلدی . ذاتاً خلقت بشریه‌ده‌ده مدنیت موجود اولمغله جمعیتله‌یاشامق ارزولری غلبه ایلدی . مدنیته هر آدیم آتدقجه ، ضرورت دیکر حس ایدلمکه باشلادی . مثلا طاغینق ایکن برلشمك جمعیتله امنیت مقابله آلتنده یاشامق ارزوسی حاصل اولدی . مغاره‌لردن مجهول محللردن اورمانلردن چقدیلر برلشدیلر بونکله برابر بقای شخص وادامهٔ عرق وظیفه‌سیله مکلف بولندقلرندن قانون طبیعیسی شرائطنه تطبیقاً نسل تمادی وتکثر نفوس حصوله کلدی . دها صکره‌لری منافع بشریه تقرر ایدوب بو میانده دخی چفتجیلك ساحهٔ ظهوره کلمکله مبدأ مدنیت دیمك ایسه‌ده ینه یکدیکرینك تعرضندن امین اوله‌مدقلرندن وقایه وتحفظ ایچوندخی سیوری طاش پارچه‌لرندن وحیوانات کمیکلرندن سلاح مقامنده آلات مدافعه اعمال ومساکن انشا ایلدیلر . دها صکره‌لری بوده کافی کورولمیوب تحت امنیتده یاشامق مجبوریتنده بولندقلرندن جمعیتله یوکسك طاغلر ، وتپه‌لر انتخاب ایله اطرافنه دخی آثارینی بوکون کمال حیرتله کوروب تماشا ایلدیکمز سور ، وقلاع متینه کبی بنالر بدنلر انشا ایلدیلر . قبیله‌لر تشکل ایدوب بعده مال‌وجان عرض ودها سائر منافع عامه‌یی محافظه ایتمك وقوتلیلرك تعرضندن قوتسزلری حمایه ایدوب امنیتله یشامق ایچونده بر آمره احتیاج حاصل اولمغله ایچلرندن برینی انتخاب‌ویاخود

فطرة‌جبار بری رئیس قبیله اولوب دیکرلریده آنك امرینه اطاعته مجبور اولدیلر . ماحصل کیت کیده نفوس بشر تزاید ایدوب مدنیت تقرر وحکومتلر تشکل ایتمکله عمومی قانونلر تنظیم ایدیلوب جمله‌نك باشی بو قانونه باغلنوب هرکسده حقنه راضی ایدلدی. ودهاصکره‌لری احتیاجات زمانه‌یه کوره مذکور قانونلر تبدیل وتغییر ایدیلوب بو کونکی درجهٔ تکامله کتورلدی ایسه‌ده بودرجه‌یی بولونجیه قدر نه جانلر یاندی نه قانلر دوکولدی . الیوم دولتلرجه کندی الکه‌لرنده کندی قانونلرینك احکامی مرعی اولمغله . ایشته او قانون سایه‌سنده درکه بوکون اوروپالیلر کرك علماً وکرکسه سیاسةً ، اقتصاداً درجهٔ تکامله واصل اولمشلردر .

قانونی اولمیان ویاخود اولوبده حکمی تمامیله جاری اولمیان بر الکه‌نك اهالیسی ایسه ادارهٔ کیفی سایه‌سنده نعمت معارفدن وهر درلو مدنیتدن محروم قالیر . ظلم بیوندیریغی آلتنده ازیلیر الکه خرابه یوز طوتار اغتشاشی ظهور ایدر عاقبت مداخلهٔ اجنبیه‌یی انتاج ایدر .

بز ترکلرده ایسه انسانلرك یاپمش اولدقلری قانوندن دها قوتلی دها مبجل مقدس وحکم منیفی قابل تغییر اولمیان اویله بر قانون واردرکی عصرلر کچدکجه پایداردر بر حرفی تغییر اولنه‌من تصدی ایدن اللر قوریر طعن ایدن دللر طوتیلور کم نظرله بقان کوزلر کور اولور حرمت ایتمیانلر حقیر اولور. اعتقاد ایتمیانلر باطل اولور. ایشته بو قانون الهینك حکم شریفیله عمل ایتمش اولسه‌یدق عدالتك دخی ملکمزده حکمفرما اولمسی لازمکلور ایدی . الیوم بزده جاری اولان قانون ایسه برظالمك ویرمکده اولدیغی کیفی بر امر وارادەدن

بشقه برشی اولمیوب قوانین موضوعهٔ سائره‌نك ایسه حکمی اصلا جاری دکلدر .

اکر قانونك حکمی بزده جاری اولسه‌یدی فعل قتلی ارتکاب ایدن قاتللر خلاص اوله‌بیلورمی ایدی ؟

اکر قانونك حکمی جاری اولسه‌یدی مقام رسمیسنده بر ناظر فعل شنیع اجراسنه جسارت ایده‌بیلورمی ایدی ؟

اکر قانونك حکمی جاری اولسه‌یدی پای تختده بر متصرف قلپزنلق ایتدیکی تحقق ایتمشکن بعده الکه‌نك اك مهم بر ولایتنه والی نصب ایدیلیرمی ایدی ؟ اکر قانونك حکمی جاری‌اولسه‌یدی والیلر ولایتلری، متصرفلر سنجاقلری، قائممقاملر قضالری، مدیرلر ناحیه‌لری ژاندارمه‌لر اهالی‌یی، پادشاه ایسه جمله‌سنی صویه‌بیلورمی ایدی؟

معلومدر که، قانون، عدالتك واسطه اجرائیه‌سیدر. اکر الکه‌مزده عدالت حکمفرما اولسه‌یدی. فقرای زراعك کیجه‌یی کوندوزه قاتوب تك او کوزله تارله سوره‌رك کمال محن ومشقتله اله کتورمش اولدیغی محصولاتدن اونده برعشر شرعی النه‌جق ایکن یدیده بر آنورمی ایدی؟ وینه بو بیچاره زراعمزك کمال مشقتله الده ایتدکاری (دخان) محصولنی خزینه‌یه برقاج لیرا فضله کیره‌سی ایچون دکل، کبرا افندیلرمز معاشاتنی ماه بماه آلسونلر ایچون مشترك المنفعه! ناملهٔ اجنبیه امتیاز ویروب اهالینك الندن رضاسی خارجنده جبراً قهراً اوجوز بر فیئاتله غصب ایدوب وقوجلیلق ایجاد قچاقجیلغه سببیت ویردیروب اولاد وطنی بربرینه دشمن ایتدیره‌رك بوسببدن نیجه جانلر بغیرحق تلف ایتدیریلورمی ایدی ؟.

اکر عدالت اولسه‌یدی ممالك عثمانیه‌ده بوقدر باغلر باخصوص قرق کلیسا وسائر محللرك باغلری کبی مشهور قوجه بر سنجاغك حاصلاتی

اولان اوزوملر چوروديلوب شرابجيلق وراقى جيلق كبى مملكتك الڭ مهيم بر تجارتنه وهمده اويله بر تجارتكه سوقاقلرينى آلتونله قالديرم ياپديرمغه مقتدر تجارلرمز ضرر وزيانلره دوچار ايديلوبده اوروپانك حبوبات مختلفه‌دن استحصال ايلدكلرى اومردار اوكوتى انسانلرى زهيرله‌يجى اسپرتولردن اوجوز بر كمرك رسمندنصكره مملكتمزه ادخالنه مساعده ايله باغجيلرمز تجارلرمز متضرر ايدلدكدنماعدا مبتلاسى اولوبده بو مضر مواددن استحصال اولنان مشروباتله خلق زهيرلنديريليرمى ايدى ؟

اكر محاكممزده عدالت حكم فرما اولسه‌يدى بيچاره تراموای بيكرلرينك چكديكى زحمت كوريلورديده بو انصافسزلغه دخى بر نهايت ويرديريلور ايدى .

ايشته بزده قانون ، عدالت ديمك بر ظالمك امرينه كوزكورينه اطاعت ايتديكمزدن وخواب وغفلتدن جهالتمز سببيله هنوز اويانمد- يغمزدن دولاييدركه بويله تحقيرلره بلالره فلاكتلره عدالتسزلكلره دوچار اولمقده‌يز . حضرت فخر عالم افندمز حديث شريفلرنده (معصيت) امرايدرسه اوقوماندانك امرينى طوتميك بيورمش ايدى . حالبوكه اوتوز ايكى سنه‌دنبرى بوظالم قوماندان (قزل جنوار) نه امر ايلديسه امرينى طوتدق . بزه سرخوشلق جبارلق جانيلك جاسوسلق معصيت والحاصل اخلاق مذمومه‌نك جمله‌سنيده اوكرتمكدن بشقه بر شئ ياپمدى . بزى ظلم وجهالت ايچرسنده براقديردى . عضومزدن كسيلان پارچه‌لر برر حكومت تشكيل ايلديلر بزى فرسخ فرسخ كچديلر بونلرى بيلديكمز كورديكمز حالده بويله بر جبارك امرينه ينه حالا اطاعتمى ايده‌جكز ؟

معلوم اوله‌که . پادشاه اولان کیمسه‌نك عسکری اوزرنده درت نوع حقی واردر او درت حقوقدن برنجیسی هر بر امرینه اطاعت ایتمکدر . ایکنجیسی پادشاه نه‌رأی وتدبیر ایدرایسه اعتراض ایتمیوب تسلیم اولمقدر اوچنجیسی ایسه معصیتك غیری صدور ایدن امر ونهینه مطاوعت ایتمکدر .

دردنجیسی ایسه قسمت وغنایمده نزاع ایتمیوب پادشاهك بحق تقسیم ایده‌جکی غنائمه راضی اولمقدر . شمدی . قزل سلطان مادامکی پادشاهمز بولنیور آنك اوزرمزده اولان شو حقوق اربعه‌سنی تشریح ایده‌لم . (١) هر برامرینه اطاعت ایتمك لازمدر دیدکدی. اوت اوتوز ایکی سنه‌در هر بر امرینه همده کور کورینه اطاعتله ، درلو ، درلو نامرلره اعانه دیه‌رك بزی صویوب صوغانه چویردی سس چیقارمدق ویردك : (٢) هر نه‌که قریحۀ الهام صبیحه‌سندن صدوروسنوح ایلدیسه اعتراض ایتمیوب امروفرمان افندمزك ، قوماندان اقدسمزکدر دیدك تسلیم اولدق . (٣) ظل همایوننده جاسوسلق ، خرسزلق ، ساخته‌کارلق ، یالانجیلق مرتکبلك ، والحاصل نقدر اخلاق مذمومه وارایسه آنلریده همده آنتیقه‌سنی اوکرندك (٤) پادشاه معاشاتمزی ویرمدی بالواسطه یوزنی یکرمی غروشه قیردیروب کار ایلدی ! یبانجی یه کیتامشدر دیه کیمسه سس چیقاران اولمدی . سنه‌ده درت الی بش معاش آله‌بیلدك ینه برشی دینلمدی . سرحدلرده عسکر جبلاق ، براقلدی قوردلی پکسماد ، کوفلی بولغور ، مردار یاغلر ، اش کبی صغر اتلری یدیرتدیرلدیکی حالده سیزلدی چیقارلمدی . خسته‌خانه‌لرده ایسه خستکان انتاریسز یاتیرلدی پاپچسز طاشاره باصدیرلدی علاجسز تداوی ایدلدی ، سیزلدی چیقارلمدی . یونان محاربه‌سنده آلنان درت

مليون كسور بيك ايرادن يالكز قوماندانلره برر قلنجله بشر بيك ليرا مع الكراهه احسان ايدوب (احسانى وار اولسون) متباقيسنى بانقه‌لرده حفظ ايتديروب صفاحتى اوغرينه اجنبيلره [١] يديردى خفيه‌لره معاش ويردى بندكانته ياليلر ، قوناقلر ياپديردى يلديزينك ديوارلرنى يوكسلتدى • بنه امرينه اطاعت ايلدك . بونلردن بشقه معلولين وشهداى عسكريه نامنه ملتك ويرديكى يوز بيكلرجه قربان دريلرينك فروختندن حاصل اولان ايرالر وينه شهدامز نامنه احداث اولنان پيانقودن حاصل اولان آقچه‌لر ، عين زبيده وعين زرقاوچاريق اعانه‌سى آقچه‌لرى پادشاه ظالمك يدكتمنده‌قالوب كندى سفاحتى اوغرينه اسراف ايلديكنى بيلديكمز حالده كوركورينه امرينه اطاعت ايلديكمز معلومدر .

بويله طريق استقامتى ترك وحقوق ملتى آياقلرى آلتنه آلوب كريوه‌جور وظلمه صاپوب اوتوز ايكى سنه‌در بو زواللى ملت نجيبه‌نك باشنه جنكيز كبى بربلاى عظيم كسلمش وبرچوق اولاد وطنك قاتى هدر ، كيمينى دكزلره غرق ، كيمينى بلاد بعيده‌يه نفى وتغريب وملكمزك اك زنكين پارچه‌لرينى دشمنه تسليم ايدوب ونيجه كتب دينيه‌يى وقيمتلى كتابلرى كلخانلرده‌ياقديروب كيمينى دخى تحريف ايتديرن وانواع جوروجفاومظالم اجرا ايدن وايتديرن واوروپاجه (رووا روژ) تركجه‌ده قانلى پادشاه دنيلان برظالمك امرينه اطاعت ايتمك البته جائز دكلدر .

انكليزلرك (مانى تميس مانى) رومالرك (خروس كريساتا)

---

[١] عليهنده بولنماملرى ايچون آوروپا غزته‌لرندن بعضيلرينك آغزلرينى دخى طيقادى

ارمنیلرك (ژەمناقی تروخی) یعنی وقت نقدر دیدكلرینـه آكا هم
بو سببدن شو قیمتلی كونلری ساعتلری حتی دقیقەلری بوشنەكچیرمك
پك بیوك خطادر . هانیا دیرلركه انسان [۱] قرقندن صكره آزار
فقیرده دیورمكه انسانك قرقندنصكره آزدیغی كبی كذا قرقندنصكرەده
عقلی باشنەكلیور. دها اوللری ایسه هرنقدر عقلی باشندەایسەده قواق
یللری اسـدیكندن فائده وضررینی حسـاب ایدەمیور . اختیارلغه
دوغری آدیم آتدقجەده حیـاتك لذتنی آكلایور اولوم قورقوسی
یورەكنه كیریور . یاش ایلرولدكجه یشـامق ارزوسی تذاید ایدیور
(حتی حیاتك نقدر طاتلی باخصوص اختیارلقده نقدر لذتلی اولدیغنی
شونكله اثبات ایدەبیلورمكه اوتوز ایكی سنەدر اوتوز میلیون نفوسك
مقداراتنی النه آلوب فقط ظالمانه پادشاهلق ایدرك تبعەسنی هیچ بر
وقت سـومیان وصویوب وصویدیروب صوغانه چویرن وملكی اعمار
ایتمیوب فقط تخریب ایله عضـو وطنی غنغرن حالنه كتوروب اجنبی
نشترلریله پارچه پارچه قطع وتفریق ایتـدیرن ونا اهل كیمسەلری
سركاره كچورن ظـالم حمید ثانی عاقبت غیرةاللهك ظهوریله شـانلی
اردومز سایەسنده تخت وتاجندن جدا ایدلدیكی یعنی پارلاق یلدیزینك
صـوندیكی زمان . حرمنی چولق چوچقارینی دوشـونمیوب ده تزدینه
كیدنلره عجبا حیاتم امینمیدر ؟ دیمـیلەده حیاتك نقدر طاتلی ولذتلی
اولدیغی آكلاشیلور .) عمر بشر ایسـه غایتله قیصه وسریع الجریان
برنهرك طالغەلری كبی آقوب كیتمكده اولدیغنی كورمكده ایسـەمده

[۱] بو قرق سـنەنك یكرمیسی عمردن عد اولنمز چونكه اویقو ایله
كچر باقی قلان یكرمی یاشك اوتیدخی هوائی فرض ایدەجك اولور ایسەك متباقی
اون سـنه ایسه فائده وضررینی دوشونەجك بر زماندن عبارتدر . نتیجه
انسان قاچ سنه یاشار ایسه ربعی عمردن عبارتدر .

جناب پیغمبر ذیشان افندمز حضرتلری حدیث شریفلرنده : سزلر بشیکدن مزاره قدر تحصیل علم ومعرفت ایدك کور وجاهل قالمق فقر وضرورت عین ذات ومعصیتدر وانسان ایچون موجب سعادت وسلامت چالشمقدهدر . وهمده سزلر جهالتدن جاهللردن صاقنك بیورمشدر . شوراده عاشق عمر مرحوم خاطر فقیره کلدی روحی استراحتده بولونسون دیورکه :

جاهل ونادان ایله عالمده ایتمه الفتی
یا الندن یادیلندن برضررا کسیك دکل

حقیقتاً دوغری بر سوزدر . انسان علما فضلا ادبا مجلسنده بولنورسه آنلرك سوزلرندن و صحبتلرندن کمالات علمیهلرندن موعظه‌لرندن البته استفاده ایدر . جاهللر مجلسنده بولنمق حیوانانله برلکده آخورده اوتورمیه بکزر . جاهل دیورسهم هر اوقومسی یازمسی اولمیان کیمسنهحقنده اولدیغی ظن ایدلمسون . چونکه اوقومسییازمسی اولمیان نیجهلر واردرکه سوزلرندن صحبتلرندن استفاده اولنور دیکلنیلور ونیجه عالم واردر آغزندن چیقان بر سوزی قولاغی ایشتمز اولور . یاایچون درلرکه . علم جهالتی کیدهربرده نزاکتسزلکی کیدرمز دوغری بر سوزدر . انسان علمی اولمیان جاهله بیلمدیکنیاوکردهده بیلورسهده علمی اولان جاهلهاعتیادایدتمش اولدیغی خطاسنی تصحیح ایتدیرمك پك کوچ اولور شوراده مثال اولمق اوزره بر فقره نقل ایدهیم. اوچیوز یدی تاریخنده تأهل ایدهجکمدن اصولی دائرهسنده حکومتدن اذننامه چیقارمق اوزره محلهنك امامندن علم وخبر استدیلر امام افندی‌یهمراجعت اولندی اسمی وپدرمك اسمی صنعتمی ونهرتبهده بولندیغمی بر پوصله یایدقدنصکره بیاض ایدوب حکومته تقدیم ایلدیکی علم وخبر بروجه آتیدر .

صورت علم وخبر

بادئ ترقیم علم وخبر اولدرکه

محله‌مز ساکنلرندن ... محمد افندینك کریمه‌سی ... خانمله عساکر شاهانه قول آغالرندن هکیم حاجی جمیل آغا ! ایله ازدواج ایده‌جکندن مزبوره‌نك بر مانع شرعیسی اولمدیغنی ناطق اشبو علم وخبرمز اعطا قلندی .

شو علم وخبری یازوب حکومته تقدیم ایدن امام افندینك باشنه صارمش اولدیغی صاریق ایسه ظن ایدرم یدی آرشون وار ایدی . مذکور علم وخبرده ایسه هم هکیم عنوانی وهمده آغا تعبیرینی یازمسی عذری قباحتندن بیوك اولدیغنی وعامی اولدیغی حالده جاهل بولندیغنی اثبات ایدییور . کرچه معارفك کیرمدیکی کویلرده کویلیلرمزجه آغاتعبیری آنلرجه افندی عنوانندن دها بیوکدر . حتی بعض کویلرده انسانه حریفده دیرلر ایسه‌ده بر تحقیر ایچون اولمیوب بالعکس تعبیر مذکور اونلرجه ارکك یکیت مراد ایتملرندن ایلری کلیر . بر تاریخده آنامور طرفلرنده بر اخشام برکویده آغانك برینك اوطه‌سنده مسافر قالمشدم بو محترم مسافر پرور ذات اثنای طعامده فقیره خطاباً : حریف نیه بیورمیون دیه بر ایکی دفعه حریف تعبیرینی صرف ایلدی طوغریسی یا ایچریله‌مدم دیرسم یلان سویلمش اولورم صوکرا تحقیق ایلدم اکرماً اولدیغنی آکلادم یعنی دیمك ایسترم که بو آدملر جاهل مملکتلرینك کویلرینك عادتی اقتضاسی اویله سویلیورلر بونه کوجنیلمز . اما علمی اولان برذاتك آغزندن بویله کلام چیقارسه طبیعی مغایر نزاکت اوله‌جغی کبی سویلیان آدمك دخی تربیه‌سزلکنه حمل اولنه‌جغی شبهه‌سزدر .

کویلیلرمزك بوکبی حاللرینه ذاتاً کوجنمکه حقمز یوقدر .
نه اکدکلکه محصول استمکه حقمز اولسون بویله ایکن ینه آنلرك
ایچریسنده اویله آدملر واردر ، اویله کلام صرف ایدن بولنورکه
انسان حیرتده قالیر . ایشته برمثال عرض ایدهیم . آناطولینك بر
ولایتنده قزل سلطان کبی غایتله ظالم بروالی بیچاره اهالی‌یه ایتمدك
ظلم یاپمدق اشکنجه‌لر براقمامش اولدیغندن اهالی آرتق بوظالمك شرندن
کیجه وکوندوز جناب حقه صیغینوب یالوارمغه باشلامشلر . غیرة‌الله
ظهور ایدوب برکون والینك باشنه برقضا کلوب وفات ایتمش . اوزمانلر
تلغراف اولمدیغی کبی یوللرده شمدیکی کبی یوقدی ! اك سریع واسطهٔ
مخابره ایسه تاتار پوسته‌سی اولمغله مرکز سلطنته تاتار مخصوص
چیقاریلوب کیفیت باب‌عالی‌یه بیلدیرلمش براز مدت صکره دیکر بر
والی نصب وتعیین قلنه‌رق آناطولی‌یه کوندرلمش اهالی استقبال ایتمشلر
والی بر ایکی کون قدر یورغونلق الدقدن صکره کویلردن طوپلانان
آغالر ولایته عزیمتله والینك حضورینه رسماً قبول ایدلمرینی استرحام
ایتملری اوزرینه مساعده بیورلمش . آغالره قهوه وشربتلر اکرام
ایدلدکدن صوکره اوهیئتك ایچندن وفطرةً آچیق کوز بریسی قیام
ایدوب والینك حضورینه دوغری بر قاچ آدیم ایلریلدکدن صوکره
بر تمنی ایدوب کمال صمیمیتله بروجه آتی نطقی ایراد ایلشدر .

افندمز ذات عالیلری قرق قاطر قوتنده بروزیر عالیشانسکز بز
بیچاره کویلی قوللرك ایسه سنك یاننده آنجق برر سینکز . افندمزك
قویروغی آلتنه صغنمشزدر . اکر افندمز او قوتلی قویروغکزی
قیصه‌جق اولورسکز بزه‌ظلمدر هلاك اولورز . اکرمرحمت ایدرده
قصمز ایسه‌کز سایه‌کزده راحت یشار وسالیانه‌مزی دخی وقت

وزمانیله تأدیه‌ده قصور ایتمیز . سندن اولکی حریف ! ایسه او قوتلی قوپریغنی قیصه قیصه بزی زبون ایلدی. آرتق فرمان افندمزکدر. دیمش نطق مذکورك ختامنده والی کویا بیلمیه‌رك بوصاف قلبلی آدملر کندیسنی قاطر یاپدقلرینی هرنقدر آکلامش ایسه‌ده تجاهلدن کلوب مستریح اولکز بن هیچ بروقت سزلری سلفم کبی صیقمام سزده تکالیف امیریه‌یی وقت وزمانیله تأدیه ایدکز کبی مناسب کلمات ایله آنلره تأمینات ویرمش : شمدی شو حکایه‌یی یازمقلغمدن مراد بو ولی نعمتلرمزی تزییف آکلاشلمسون یعنی دیمك استیورمکه کویلیلر هرنقدر جاهل ونعمت معارفدن محروم براقدیرلمش ایسه‌ده ایشته قوجه بروالی‌یی تجاهل عارفانه ایله‌ده قاطر یاپه‌جق حاضر جواب دایلرده واردر .

مصرلی مصطفی فاضل پاشا مرحوم سلطان عزیز حنتمکانه پارسدن یازدیغی عریضه‌سنده دیورکه : بزم اجدادمز روم ایلی‌یه کلدکلرنده فنون معارفدن اوقدر ایلروله‌مش دکللر ایدی . لکن برعقل سلیمه مالك ایدیلرکه بیندکلری کحیلانلرك اوکندن فرار ایدن اینجه فکرلی قومده اوفضیلت یوق ایدی . ایوادکی عقول سلیمه ابنای وطنه تشبث اموردە میدان ویرمیان بر حکومت مستقله منکنه‌سی التنده ازیلوب قالیور . فاضل پاشانك سوزلری بورده ختام بولدی .

فقرده دیرمکه : اوت اجدادمز . اینجه فکرلی اولان قومك خاطر وخیاللرینه کلمیه‌جك برحالده تحته پارچه‌لری اوزرینه راکب اوله‌رق روم ایلی قطعه‌سنه کچوب شانلی وشهرتلی برصورتده فتوحاتده بولنوب تاریخ عالمك صحیفه‌لرنده حروف زرین ایله یازلمه شایسته پارلاق نیك نام براقشلر ایسه‌ده لکن فتح ایلدکلری یرلرك سکنه‌سندن

نصل استفاده اولنه‌جغنی و بونده که حکمت سیاسیه نه اولدیغنی و مستقبلده نه کبی مخاطره حصوله کله‌جکنی او اینجه فکرلی قوم کبی دوشونمامشلر کرچه بو جهتی یعنی استقبالی دوشونن بیوك پادشاهلرمز بیوك وکلامزده وار ایدی . هیهات که آنلردن صکره کلان ایسه سلفنك حاضرلامش اجرایه قویمش اولدیغی فکری تعقیب ایتمدی بالعکس آلتون سرپمکدن شکار آرقه‌سنده قوشمقدن لاله سنبل بغچه‌لرنده ذوق وصفادن وقت بوله‌مدی . معیتی ، وکلا و وزراسی دخی پادشاهك کیدیشاتنه تابع اولمغه مجبور اولدیلر عکس تقدیرده ایسه سر کیدیوردی . ایشته بویله بویله انحطاط باشلادی زمانمزده ایسه ایشته بوکون برر برر اوسیأت سابقه‌نك جزای سزاسی آجی همده پك آجی برصورتده چکمکده‌یز بوکون بوملت مظلومه ایسه دور حمیدینك منکنه‌سی التنده ازیلمکده‌در صاحب ادراك وعرفان اولانلرمزك الك کزیده‌لری وملتی ایقاظ ایده‌جك رهبرلك ایله یه‌جك ومحافظهٔ موجودیت قاعده‌لرینی اوکره ده‌جك او دکرلی ذوات محترمه اومعهود منکنه آلتنده برر برر ازدیرلدی . کیمی منفالره کوندریلوب کیمی دخی غرق ونابدید ایدلدی . ایشته بوکون سایهٔ حمیدیده انواع تعرضاته دوچار اولان ماتمز بوکونکی حاله کرفتار اولدیلر) وقتیله حکومت مستبده معارف جهتنه اهمیت ویرمامش اولاد وطنی تحصیله سوق وتشویق ایتمامش السنهٔ اجنبیه‌نك تحصیلی کناهدر دیه براقمش تحصیل ایتمك استیانلره کوز آچدیرمامش ایدی . ذاتاً یکرمی یاشنه کلانلر عسکر ایدیلوب مدت نظامیه‌لرینك ختامنده دخی تمام برایشله مشغول اوله‌جقلری صرده دولتجه کوریلان لزوم اوزرینه تکرار تحت سلاحه دعوت ایدیلیر ایدی . اوزمان موجود مکتبلرمزی ایسه زمانك

حالنه کوره اصلاحی چاره‌سی دوشونلمامش ایدی زیرا اولاد وطنك کوزلری آچلماسون جاهل قالسونلر دنیانی زمانك حالنی اوکرنمسونلر ایچون الزم اولان علوم وفنون اوقوتدیرلمدی. اقوام غربیه‌دن عبرت آلمدی زمانمزده ایسه بونه برقاتدها کرمیت ویرلدی. ایشته بوکون محتاج همت برحالده قالدق.

الیوم دخی آناطولی وروم‌ایلی ترکلرینك ظلم وجهالت ایچریسنده قالملرینه‌سبب اولانده‌ادارهٔ حمیدینك مظالمی جندره‌سیدر. علوم‌وفنوندن بشقه صنعت وتجارتجه‌ده اشاغی‌همده پك اشاغی قالمه‌مزه سبب اولوب بوجهالت نتیجه‌سی‌اوله‌رق اویوشمش اولان عضومزدن قوپاریلوب‌ده بوکون موجودیت سیاسیه‌لرینی کوسترن اك اوفق ملتلر ایسه بزی اك کریده براقدیلر. آنلر اکتساب ثروت وسرمایه ادخار ایلدیلر. بزلر، ذاتاً سرمایه‌یی کدی‌یه یوکلتدیکمز ایچون اك کارلی ایشلره سلوك ایده‌میوب اك سفلی ایشلره آتشبث ایلیور ایسه‌کده آنیده یوزینه کوزینه بولاشدیریورز. ذاتاً صنعتده‌ده ارزو وهوسمز اولمدیغندن اکثریتمزك کوزلری ایسه الیوم مأموریتلرده یعنی دولت خزینه‌سنده در.

صنعت ایسه بزلره پك آغر کلیور. ذاتاً علوم اقتصادیه‌نکده جاهلی بولندیغمز ایچون دائماده غائب ایدییورز. قزانج اولمدقدن بشقه حتی سرمایه‌دنده غائب ایدییورز بوخطالرمزك بوضررلرمزك نه‌دن ایلری کلدیکندنده الآن بی‌خبرز. والحاصل هرشیدنده کری قالدیغمز کبی طوپراغمزك هرقبضه‌سی اجدادمزك پاك قانلریله یغورلمش اولان شو مقدس وطنه بیله باقمیوب خراب بیراقه‌رق کلزار حالنه

قویه مدق . بوندن بشقه وطنك اوز اولادی وصاحبی ایكن سایهٔ حمیدیده یبانجی كبی طوروب حقیقی یبانجیلر ایسه درت ال ایله صاریلوب مال‌صاحبی كبی طوریورلر. ومتصل چالیشوب برطرفدنده استفادلرینی وكلای فخام ووزرای عظام افندلرمز كبی تأمین ایدوب هرشیده بزی كری براقدقلری كبی بز بیچاره‌لره ایسه حكومت ظالمه مخدرات چوجقه همده مقدار طی‌دن فضله اوله‌رق یوتدیردیغی ایچون بر درلو خواب وغفلتدن كوز آچه‌میورز وبراز اویاندیغمزی حس ایتدكاری آنده ینه اومخدرات ره‌بته یعنی تكرار ایدیلیور . بوسببدن كوز آچه‌مدیغمزدن علمجه‌ده صنعتجه‌ده تجارتجه‌ده جاهل قالدق . بوكون یار واغیاره قارشی محجوبز موجد اوله‌مدیغمز كبی مقلدده اوله‌مدق مملكتلرمزده هر هانكی بر تجارتخانه‌یه كیدوب انظار حیرت وانتباه ایله كوره‌جك اولور ایسه‌ك عقللره حیرت ویرر درجه‌ده آثار بدیعهٔ صناعیه هپ اوروپا مالیدر . حتی سرپوش ملیمز اولان بر فسی بیله لایقیله یاپامدقدن بشقه ، حیواناتك نعللرینك چلیكی بیله اوروپادن كلمكده‌در .

دها غریبنی سویله‌یه‌یم بك اوغلنده بون‌مارشه ویا پازار آلمان كبی تجارتكاهلرده هر زمان كمال حیرتله كورمكده اولدیغمز چوجق اویونجاقلرینك اوروپادن بوسنه‌كلانی كچن سنه‌كنه بكزه‌میور هرسنه بشقه درلوسنی ایجاد ایدیورلر. اویونجاق دییوبده كچمیه‌لم . باقكز ایشته شو اوفاجق مثلا تنكه‌دن تخته‌دن، فقط صنعتلی وظریف بر صورتده بیوك فابریقه‌لرده اعمال ایدلمش واهمیتسز كوردیكمز بواویونجقلرك سایه‌سنده اوروپا فابریقه‌لرنده بیكارجه عمله چالیشوب اكمك یمكده‌درلر . وبو اویونجقلرك بدلی اوله‌رق مملكتلرمزدن سنوی میلیونلرله لیرالرمز

بونلری اعمال ایدوب کوندرەن ممالك اجنبیەیە آقوب کیدیور . بردە لطفاً مملکتمزدە یاپیلان خصوصیلە پای تختك قربندەکە اوقدیم لاتشبیە اویونجقجی دکانلرینی کوزمزك اوکنە کتیرەجك اولورایسەك صنعت تقلیدەکە اقتدارسزلغمز وجهالتمز آکلاشیلور . ایشتە شو معروضاتمك یکانە سببلری ایسە جهالتمزدر . چونکە بزلری ظالم حکومت مستبدە چالشمغە وچالیشوبدە آلیشمغە براقمدی تشویق ایتمدکدن بشقەدە الزم اولان شیلری اولاد وطنك اوکرنمسنەدە فرصت ویرمدی .

حالبوکە اسارت التندە بولنان بر ملت تحصیل معارفە رغبت ایتمز بر الکەنك اهالیسندە حریت اولمز ایسە علمجەدە صنعتجەدە تجارتجەدە بر ثمرە حاصل اولماز واولەماز . زیرا بر باغچەیە ای باقیلورسە البتە حاصلات ویرر . باقلماز ایسە ویرمیەجکی طبیعی ذکلیدر .

نتکیم فرانسە اختلال کبیرندن اول طبقی بزم کبی ایدی . اختلالدن اوتوز قرق سنە صکرە حریتی سایەسندە هرشیء تجدد ایتدی تجارت صنعت ترقی ایدوب عقللرە ولە حیرت ویرەجك بو کونکی درجەیی بولدی . حتی بوکون اوروپادە نعمت رؤیتدن محروم اولانلر ایچوندە کور ایکنەسی نامیلە ایکنە ایجاد اولنمشدر . الك پارلاق کوزلرك بیلە زوراقلە کچورەبیلدکلری او کوچوك ایکنەنك کوزینە اعما پارمقلریلە ثانیەدە ایپلکی کچورمکدەدر . بزلردە بو آدملر کبی انسانز تشویق ایدلمش اولسەیدی تحصیل ایتدیرلسەیدی البتە بزلردە هرشیء اعمال واختراع ایدەبیلورایدك . نەچارەکە حریتمز بستبتون غصب اولندی . دوغری بیلدیکمز کلەلری بیلە بزە بوکون

جبراً یا کاش اوقوتدیریورلر مثلا یلدیز کلمه‌سنی یالدز مرادی مرأت اوقوتدیریورلر . اوچ بش کشی بر آره‌یه طوپلانه‌میورز . سربستجه غزته اوقویوب احوال عالمه وقوف پیدا ایتمك علوم وفنوندن بحثلر آچمق مذاکره‌لر ایتمك قابلمیدر .

عاجزلری روم ایلینك اکثر محللرینی کزدیگم کبی او مبارك آناطولینك دخی پك چوق یرلرینی کزوب کوردم وهر کیتدیگم مملکتده ایلك ایشم مکتبلری زیارتله تحصیلات درجه‌سنی آکلامق ایدی مع التأسف شوراجیقده مشاهداتمی یازمغه اوتانیرم . اکثر قضا وناحیه‌لرده حتی شهرلرده اصول تدریس ایسه بوندن سکسان سنه اول وفات ایتمش ده دمك کوننده نصلمشسه ینه اویله‌در . روم وارمنی وطنداشلرمزك مکتبلرینی اصول تدریس وتحصیلارینی اعتراف ایدرم پك مکمل بولدم . چوق کزن چوق شیء کورر . بوکون اناطولیده وروم ایلیده حتی عربستانده اویله یرلر واردرکه اولاد وطن نعمت تحصیلدن محروم بولنیورلر حتی بیوجك قصبه‌لرده بیله ابتدائی مکتبنه دوام ایتدیرمك ایچون چوجغنه یکرمی پاره‌یه بر جزؤ آلمغه اقتداری اولمیان پدرلر موجوددر . ایشته بو زواللی کویلولرمزه دنیایی آکلاتمق زمانك حالی بیلدیرمك حکومتك ایشنه الویرمیور ؟ چونکه آنلرك جهلندن استفاده ایدیور . معلومیاسوز صره‌سنده صرف اولنور شوراده ینه بر فقره دها نقل ایده‌یم . بر تاریخده فریقان کرامدن ذکرلی برذات ایله بر قضاده بولنیوردق . قائممقام قضا بندکان کروهندن یلدیزه منسوب جاهل اولدیغی قدر مرتکیب جبار بریسی ایدی . بر کیجه پاشا ایله صحبت ایدییوردق نصلسه قائممقامك سوء احوالندن بحث آچلدی دیدمکه : پاشا

حضرتلری اهالی دییورلرکه جانم قائممقام مرتکب عادتا بزی صویبور
پاشا حضرتلری البته ایشـدیورلردر . نیچون حقنده بر شکایت
یازمیورلر . دیمم اوزرینه پاشایکا خطاباً دیدیکه اوغلوم دوقتور افندی
سن اهالینك سویلدیکنه باقمه مال صاحبی بویله آرزو ایدیور ! وهمده
حقیقتاً جاهل همده مبالغه ایلهده جاهل اولدیغنی بیلیور ایسهمده بن
اونك جهالتندن استفاده ایدیورم . هردیدیکمی یاپدیریورم بویله جاهل
بر آدم نرهده بوله‌بیلورم ؟ اکر علمی وعقلی اولمش اولسه شمدی‌یه
قدر سکسان دفعه بزی ژورنال ایدردی . ایشته بز نصل بوحریفك
جهلندن استفادهایدیور ایسهك حکومتده جاهل مأمورلرك اجرآتندن
استفاده ایدیور دیه بنی اسکات ایلدی .

معلومدرکه اراضیٔ واسـعه‌یه مالك اولان بر دولتك تبعه‌سـنك
زنکین ومالیه‌سنك آلتونله طولواولمسی زراعت وحراثت سایه‌سنده‌در .
زیرا اراضیدن حقیله استفاده اولنه‌رق زراعت اجرا ایدیلیرسه ثروت
قات قت تزاید ایدر . بز ترکلر ایسه بونجه واسـع اراضی‌یه منبت
ومحصولدار طوپراغه مبذول صولره مالك اولدیغمز حالده بوکون بو
اراضی بوم بوش طوریور ؟ او محصولدار طوپراقلر او کوزەل تارلالر
خدای ثابت اوتلرله اورتولمشدر . کلیتلی حنطه دقیق شعر وحبوبات
سـائره ایسه خارجدن مملکتمزه طولمقده‌در . قیون صغر کچی کبی
حیوانات اهلیه یتشدیرمه‌سنك یولنی بیلمدیکمز ایچون بوکون ترەیاغنه
وارنجه‌یه قـدر خارجدن کلیور . اورمانلرمزدن اویله بر اورمانکه
هنوز بالطه کیرمیانلری واردر . نصل اسـتفاده اولنه‌جغنی دها
اوکرنه‌مدك . تیمور یوللری یوق‌حتی قصبه‌دن قصبه‌یه بیله یول یوقدر .
زراعه یاردم ایتمك جهتی شویله دورسون هرطرف حال ابتدائیده‌در

چایلر نهرلر ایسه بوش بوشنه آقوب کیدییور ؟ فقیر روم ایلی ایله آناطولی قطعه‌سنی یمن وعسیر جهتلرینی کزوب کوردم بو مبارك طوپراقلرك آغوشنده مدفون بولنان بیتمز ، توکنمز خزینه‌لر ده ایسه هنوز دست بشر ایریشمامشدر . قرمزی قدیفه صندالیه اوزرنده اوطوروب بیلمدیکی کیتمدیکی کورمدیکی یرلرك اصلاحاتندن بحث ایدن بر ناظر اجراآتنده موفق اوله‌مز بالذات کزوب مشاهده ایتمك البته باشقه‌در چکردککدن یتشمه یعنی ناحیه مدیرلکندن باشلیوب قائمقاملق متصرفلق والیلك ایتمش ذوات شو سوزلری تصدیق ایده‌جکلرنده شبهه‌م یوقدر . کورمه‌دن بیلمه‌دن ولایتلری اداره ایتمك ، عبدالحمیدك یلدیزده خریطه‌یه باقه‌رق روس محاربه‌سنده قوماندانلرمزه امرلر ویرمسنه بکزر .

خلاصه بز او بیچاره کویلولرمزه هیچ بر وقت حقیله معاونتده بولنمدیغمز کبی یلدیزك صفاحتی اوغرینه او زواللیلرك اوکوزلرینی تنجره‌لرینی قزغانلرینی حتی چوالق چوجقلرینك یه‌جکی ویرسنه آنکله أولمیه‌جك درجه‌ده اداره اولنه‌جقلری برایکی کیله چاودارلرینه وارنجیه قدر رسماً فروخت ایلدك . قزلرك قاریلرك بوغازلرنده که آصیلی اولان برقاچ متالیکه وارنجیه قدر جبراً آنیده اللرندن آلدق سوزده بورجلرینی تأدیه ایتدیردك ؟ بیچاره‌لر دردلرینی کیمه آکلاده بیلسونلر محکمه‌یه‌می ؟ آکلایان اولسه هیچ اوکوزی همده کوزینك ببکی والی آیاغی اولان اوکوزی صاتدیریلرمی ایدی ؟ محکمه‌لرمزده ایسه روح اعظم دولت اولان عدالت وارمی ؟ باخصوص قاضی دعواجی محضر آغا شاهد عادل اولورسه حاجی دردینی کیمه دیکلته بیلور ؟ زراعت بانقه‌لری ایسه بیك مشکلاتله پاره اقراض وزماننده تأدیه ایده‌مدیکی

حالده کویلینك ترلاسیده الندن چیقیور! یادردینی کیمه آکلاتسون خلیفهٔ زمانه‌می؟ هیهات خلیفه زراعت بانقه‌لرینی تسهیلات صندقلرینی کشاد ایتمسی محضا سهولتله ورسماً ملتی صویمق ایچوندر.

عاجزلری سایهٔ رب عظیم ووکیل رسول کریم! حقی سور وحق ایله امروفرمان ایدر! افندمز حضرتلری [١] سایه‌سنده، درت نوع نشان ذیشانه مالکم (١) بشنجی رتبه‌دن مجیدی (٢) یونان محاربه مدالیه‌سی (٣) لیاقت مدالیه‌سی (٤) حجاز تیمور یولی مدالیه‌سیدر. بونشان ومدالیه‌لری ظن ایتمیکزکه جاسوسلق ایدوب ویاخود کبرا افندیلرمزك اومقروبلی طهارتسز اتکلرینی اوپوب ویاخود رشوت نام دیکرله هدیه تقدیم ایدوبده آلدم! یاخود داماد بکلر مخدوم پاشالر بندکان صداقت نشان کبی هرجمعه صلاملغنده آلدم. ویاخود میدان محاربه‌ده دشمنك تللی قورشونه سینهٔ صداقتمی سوکیلی بروطنك سلامتی ایچون سپر اتخاذ ایله کسب استحقاق ایدوبده آلدم ظن اولنمسون ها؟ خیر خیر بویله درديه‌جك اولور ایسه‌م بنی یلانجیلقله اتهام ایدکز. شمدی شوراده بر سؤال وارد اولیور یانه سایه‌ده آلدك؟ یاخفیه‌لك ایتدك ویاخود کبرادن برینه شیخه انتساب ایدرکبی منسوبیتك واردیده‌سنیده ایام مخصوصه [٢] دفترینه

[١] بوترکیب بابا طاهر بکك در.

[٢] ایام مخصوصه دفتری دیه کرك جلوس وکرك ولادت همایونه تصادف ایدن کونده درسعادتده برنجی وایکنجی فرقهٔ همایون قوماندانلقلری وخاصه مشیریتی حتی سرعسکر ظفر پیکر وطشره‌ده اردو مشیرلری وفرق مستقله قوماندانلری برر دفتر تنظیم ایدوب مخدوملرینی دامادلرینی وبنده‌کانی داخل ایده‌رك تلطیفلری ضمننده مابین همایونه تقدیم ایدیلان دفترلرك اسمی اولوب

[illegible]ید استدلرده بلکه بوسایه‌ده آلدك. چونکه زمانمزده بویولده خدمت وکبرادن برینه منسوبیت پیدا ایتمیانلره نشان ورتبه ویرلمك امکانك خارجنده در. فقیر شو سؤالکزه کمال ممنونیتله جواب ویره‌جکمدر خفی اولمسون که زمانمزده نشان ورتبه آلمق کبی تلطیفلر مکافاتلر، درت نوع اوصافی حائز کیمسه‌لره احسان بیوریلور (۱) بندکان صداقت نشان اولنلره (۲) نبرای کرام وذوی الاحترام افندیلرمزه منسوبیت پیدا ایدنلره ویریلور (۳) چناق یالایجیلرله خفیه‌لره ویریلور (٤) ایسه ... بو قسمده شفقت نشانلریده واردر . هرنه حال ایسه حمد اولسون بن مذکور اوصاف اربعه‌یی حائز اوله‌رق آلمدم حقیقت حال ایسه بروجه آتیدر . شویله‌که اوچیوز اون اوچ سنه‌سی یونان دولتیله محارب بولندیغمز ایچون قلعهٔ سلطانیه جوارنده قوم قلعه دینلان بطاق وجوراق طبیعی اصتمه‌لی برمحلده وجوارنده تحشد ایتدیریلان ردیف طابورلرینك امور صحیه‌لرینه رأساً مأمور تعیین قلنمش ایدم ایکی خسته خانه وار ایدی بری یرلی طوپجیلرینه مخصوص دیکریده صکره‌دن کشاد ایتدیریلان افراد ردیفه‌نك خسته‌لرینه

داخل اولیان بیچاره کان ایسه‌بنی اسرائیلك صحرای تبده بکلدیکی کبی طول مدت بررتبه‌ده بکلتدیریلوب مراجعت ایلدیکی زمان بودجه‌نك شمدیلك مساعده‌سی یوقدر دیورلردی برتاریخده بیرام کیجه‌سی ایدی مذکور دفترلرك عرضدن چیقمسنه مخدوم ودامادبکار منسوبین کمال خلجانله دیده دوز انتظارده ایدیلر کیجه ساعت درتده اراده‌دن چیقدیغی دویولدی ایشته او کیجه یالکز قرق میرالای لوا یوز قول اغاسی بیکباشی یوز یوزباشی قول اغاسی والحاصل درتیوز کشینك ترفعلری چیقدی اوتاندقلرندن جمله‌سنی تشریفاتدن اعلان ایتدیرمیوب تدریجی اوله‌رق غزته‌لره یازدیرلدی

مخصوص ایدی . خسته خانه دیور ایسه‌م حیدر پاشا مالتپه باخصوص حمیدیه اطفال خسته خانه‌لری کبی منتظم برشیٔ اکلاشلمسون ها . بنم خسته خانم ایسه دکز کنارنده روزکارلرك تقسیم اولندیغی برمحلده کهنه برخانه اما نصل خانه ؟ ایشته نصل خانه اولدیغنی شو بیتلر سزه تعریف ایده‌جکدر .

ایام زمستانده بنی کردیش دوران
برخانهٔ ویران شده‌یه ایلدی مهمان
آب آقمده مانند جنان روضه‌لرندن
اولمقده آنك سقفی کواکبله درخشان

چوق دفعه صباحلین مذکور خانه‌نك قپوسنی بوله‌مز ایدم . چونکه دالغه‌لر ساحلی دوکدکجه قوملری تراکم ایتدیروب عادتا تپه‌لر تشکیل ایتدیرمسندن اوجوارده بولنان سائر خانه‌لرك دیوارلریده بویدن بویه ستر اولنوردی . ایشته بویله برمحلده ملتك خسته اولادلرینی تداوی ایتمکده ایدم برکون محافظ پاشالر کلمشلردیده کتوروب مذکور خسته خانه‌یی کزدیرمش ایدم . خسته‌کان ایچون کوندرلمش اولان پایجه‌لرك آلتلری اولمیوب فقط اوستلری موجود اولدیغی حالده یتاقلر خذاسنه دیزدیرمش ایدم . واسطهٔ تسخینیه اولان صوبالرك ایسه بویله دلك دشیك برخانه‌ده تأثیری اولمدیغنی وخسته‌کان صغوقدن چوق شکایت ایتمکده اولدقلرینی افاده ایتمش ایدمده پاشا اصلا پایجه‌لره باقمدیغی کبی بنی خسته‌خانه‌نك خارجنه کتوروب ایکی آیاقاریله یره اوره‌رق : دوقتور ، دوقتور عقلنی باشنه طوپله دولتك نه‌کونیدر ؟ مصرف ایده‌جك زمانمیدر ؟ (حالبوکه خزینه‌یی صیانت جعلیه‌ده بولنان بوذات ضم معاش آلدیغی زمان فقرا ملتك حالی خاطرینه

کلیورمی ایدی ؟) دیوب دنیلك دشیك اولان محللری کاغدله طیقادیه امر ویرمش ایدی . بش اون کون قدر دها بکلدك صغوقلر بسبتون کسب شدت ایلدی خستکان دیترهمکه باشلادی جانم صقلدی محافظ پاشایه زیرده که تلغرافی کشیده ایتمکه مجبور اولدم .

۱

صورت تلغراف

امر سامیٔ قوماندانیلری وجهله هر نه قدر روزکار کیره جك دلیکلری کاغدله طیقادی ایسه مده ! بر فائده ی کوریله مدیکندن خستکانك صغوقدن مضطرب بولندقلری معروضدر فرمان .

اشبو تلغرافی کشیده ایله طاشی کدیکنه قویمش اولدم برازده تأثیری کورلدی برهیئت کلدی بر ایکی کون اوراده قالوب بیدیلر ایچدیلر خسته خانه‌یی کزوب اللی لیرایه برکشف یاپدیلر ایسه‌ده بز اوراده برچق سنه قدر قالدیغمز حالده یاپدیرلمامشدی . بناءً علیه بنم کشیده ایلدیکم تلغرافده چناق قلعه‌ده ضرب مثل اولدی . ایشته بویله بر محلده خسته تداوی ایدییوردم . اطراف کویلرده چیچك خسته‌لغی ظهور ایتدیکنی خبر آلدم اوکویلر جوارنده ردیف طابورلری افرادندن برقاچ کشی دخی مذکور خسته‌لغه طوتیلوب خسته‌خانه‌یه یاتیریله‌رق تداوی ایلدم اللهده شفاسنی ویردی ای اولدی . عجله آشی توبلری جلب ایدوب مذکور کویلرده‌ده بالذات کیتدم معاینه ایله آشیسز اولنلری آشیلادم خسته‌لغه طوتیلانلری تجریدله فناً لازمکلان تدابیری یاپدم خسته‌لغك اوکنی آلدم . ایشته او ولی نعمت کویلیلرمزه شو اوفاجق برخدمتمی چناق قلعه متصرفی خبر آلوب تلطیفم حقنده‌ده مقام سرعسکریه یازمشلر مرور زمانله استیفده

بولنان نشان کاغدلرندن صره بزه‌ده کلمش اراده‌سی تعلق ایتمش بعده بشنجی رتبه‌دن مذکور مجیدی نشانه نائل اولدم . حتی براتی یدمده و برصورتی دخی پوللی اوله‌رق بطال ترجمهٔ‌حال اوراقی میاننده زندانده محفوظدر . ایناغیان اورایه مراجعت ایلسون .

وینه تاریخ مذکورده احداث اولنان یونان محاربه مدالیه‌سندن افراد ردیفه‌یه توزیع اولندیغی زمان عموم صره‌سنده بر عددینی‌دخی فقیره ویردیلر . نتکیم شیخ الاسلام و کبرا افندیلرمز حضراتنه‌ده احسان بیورلمش ایدی . !

لیاقت مدالیه‌سنه کلنجه ، اوچیوز یکرمی بر سنه‌سی عموم‌اردوی همایونلره احسان علی الاحسان ! اولمق اوزره طبیعی او میانده بر عددینی دخی عاجزلرینه ویردیلر ایسه‌ده آرتق لیاقتم اولوب اولمدیغنی بیله‌مم . دیمککه ایچمزده لیاقتسز آدم یوقمش که عمومیتله ویردیلر .

حجاز تیمور یولی مدالیه‌سنی مجبوری اوله‌رق پاره‌مله صاتون آلدم بونك ایچون التی یوز غروش صاغ اقچه ویردم . استرسن ویرمه . هولوزاده آدمك کوزلرینی پاطلادر . بوسببدن قومیسیون مخصوصندن بر عددینی دخی بکا ویردیلرسه‌ده حین اعطاسنده بش غروشمی دها آلدیلر ! اما بو بش غروش نه پاره‌سی اولدیغنی بیله‌مم بونه سزده شاشکنز بنده شاشه‌یم . ایشته بونلردنبشقه مخدوم پاشالر داماد بکلر کبی برنجی وایکنجی ومرصع مجیدیه ، امتیاز نشانلری ، آلتون مدالیه آلدم ظن ایتمیکزها حتی دکل بونلر پاره‌سز برآفرین بیله شمدی‌یه قدر دوغریسی‌یا آلمدم . آلدم دیه‌جك اولورسه‌م یالان سویلمش اولورم . کاشکی او نشان ذیشانلریده آلمامش اولیدم دها ممنون ایدم زیرا یارین میدان افتخارده عموم میاننده دها سربست کزر ایدم .

مع مافیه سینمه تعلیق ایتدیکم زمان حمد اولسون وجدانم بنی معذب ایتمیور. یعنی یوزم قزارمیور. بیلمم که مخدوم پاشالر. دامادبك افندیلر اوپارلاق نشانلری تعلیق ایتدکلری زمان عجبا ایلروده یوزلری قزارمیه جقمی؟

شمدی یه قدر اصلا وقطعا رسمی وغیر رسمی اولسون حسن خدمتمدن طولایی آفرین آلمدم : آلدم دیر ایسه‌م یالان سویلمش اولورم البته حسن خدمتم سبقت ایتمش اولسیدی بکاده دیرلردی آفرینه مستحق اولمدیغمی زیرده که فقره‌ده اثبات ایدر . مجار محمود پاشا مرحومك ایکنجی اردو مشیرلکی زماننده ایدی اردو سرطبی بنی عسکر ایچون کسیلان اتلرك معاینه‌سنه مأمور ایلدی یدمه برده (مقبولدر) یازیلی تمغا ویردی . بر کون اتلری معاینه ایدوب ایچلرندن بش اون کوده‌سنی زبون اولدقلری ایچون اکلنده مضرت ملحوظ اولدیغی باخصوص شرائط قونطوراتویه مغایر بولندیغی ایچون قبول ایتمدیکمدن متعهد اوفکه‌لندی ات ویرمیه‌جکم دیه عربه‌سنه بینوب لوازم رئیسنه شکایته کیتدی آره‌دن یارم ساعت قدر بر زمان مرور ایتمش ایدیکه . لوازم رئیسی . . . پاشا ایله متعهد ایچری کیردیلر تمغا ایدلمیان اتلره باقدقدنصکره بو اتلری تمغالمیان حریف ! کیم ایمش بقایم دیه باغردی بن‌ده اوراده ایدم کوچوله کوچوله کوجله بر تقریب قپودن چیقوب دوغری سرطبابته مراجعتله حکایهٔ حال ایلدم . سرطبیب بکا خطاباً ادارهٔ مصلحت ایده‌مدکمی ؟ دیه مغبر اولدی ! بو طبیعی ایدی . اکر بنی وبنم حقوقمی حمایه ایتمش اولسیدی دوغریجه لوازم رئیسنه کیدوب دیر ایدیکه برطبیبك اکلنده مضرت حس ایلدیکی اتی پاشا حضرتلری نه جسارتله عسکره یدیریور سکنز ؟ حالبوکه عقللی آدم بویله یاپمدی قباحتی بکا بولدی

نیچون ؟ زیرا سنه‌ده درت الی بش معاش رسماً و یریایور بیوكلر لوازم رئیسنه التجا ومراًئیلك ایدرك سنه نهایتنه قدر غیر رسمی اوله‌رق آره صره معاش بیوردوب آلیورلر سنه نهایه‌تنده ایسه آله‌جقلری قالمیور زواللی بزم كبی كوجك رتبه‌ده بولنانلر ایسه ضرورت وسفالت چكدیریلیور ! ایشته بو سببلردن طولایی قباحتی بكا بولدی و قونطورانجیلرله اویوشمق علمنك جاهلی اولدیغمی آكلادیغی ایچون او مأموریتدنده بنی عفو ایلدی . وعلم ادارهٔ مصلحت تحصیل ایده‌مامشسك دیدی .

وینه بر تاریخده عسكره یدیریلان اومردار یاغلری تحلیل ایتمكه قیام ایلدم زاف یاره طوقوندم آز دها اصرار ایتمش اولسیدم فزانه قدر سورلمكلكم محقق ایدی بره‌كت ویرسون قیرجه علی‌یه قدر كوندرلدم . وینه برتاریخده قلعهٔ سلطانیه‌ده بوحال باشمه كلدی . فیلوده اوراده ایدی متعهدك صدقه ویریبورمش كبی‌هركون كسدیكی‌وقوزی اتی‌دیه‌عسكره ویردیكی‌اوغلاق‌اتلرینی‌قبول ایتمدیكم‌جهتله‌متعهدك‌شكایتی اوزرینه قوم‌قلعه‌یه‌قدر سورولدم؟ تمام‌ربچق سنه‌قدر اوبطاق چوراق محللرده قالدم . ایشته بویله صدق وصداقتله خدمت ایدن كیمسه‌یه هیچ آفرین دیمك ممكنمیدر . ؟ كرچه سن صداقت ابراز ایتمك استیورسك اما ! غافل ؟ بیلمیورسك كه بشقه‌سنك‌منافعنه مغایرحركت ایدییورسك : ایشته بوكبی حاللر فی‌الحقیقه وقتیله علم ادارهٔ مصلحت اوقومدیغمدن ایلری كلدیكنه معترفمدر . اكر علم ادارهٔ مصلحت اوقومش اولسه‌یدم سیزلدی‌یه میدان ویرمزدم بیرام تبریكنده رسمی اونیفورمه‌یی لابس اولدیغم حالده رتبه‌سز بیاغی بر متعهدك آلت یاننده قپوكنارنده‌ده اوطوردلمزدم‌واومتعهدسایه‌سنده‌ده‌احتمالكه نشانده

آله بیلورایدم . بونلر هپ تجربه‌لی شیلر اولمش شیلردر واولقده‌در .
شمدی شوراده برسؤال وارد اولیور . تلطیف تسریرکورمدك آفرین آلمدك ایسه مجازاجزاده کورمدکمی ؟ اوت جزا کوردم وهمده شده‌لی جزا کوردیکمی اعتراف ایدرم . بیوکلرمز مثلا اسلاف کرام حضراتی بوشنه‌لاف یعنی کلام صرف ایتامشلردر سویلدکلری سوزی بر سبب تحتنده سویلشلردر . مثلا انسانك بر کوزی کور برقولاغی صاغر اولملیدر دیمشلر . بن بوسوزك فرقنده دکل ایدم اویله‌یا هانکه انسان کورلکی صاغرلغی قبول ایدر . بنم باشمده صداقت یللری اسیوردی . انسانیتك وجدانك قبول ایده‌میه‌جکی درجه‌ده برطاقم سوء استعمالات کوردم ورسماً دخی خبر ویردم . اردودن بنی چال یقه ایدوب دیوان حربه ویردیلر ! دوغری سویلیان سنمی قالدك دیدیلر . بکا مکمل برده جزا ترتیب ایلدیلر ! وار بردها خبر ویر دیدیلر ! یاپیلان فذلکه‌یی تللدیلر ، پوللدیلر ، درسعادتده محاکمات دائره‌سنه یوللدیلر ! اوعادی هیئت ! دیوان حرب‌دخی استینافسز ! تمییزسز ! اولمق اوزره اوچ ماه حبس جزاسی ترتیب ایلدیلر . او جزایی چکدم عقابی‌باشمه طوپلدم وضیاپاشا مرحومك حین‌وفاتلرنده انشاد بیوردقلری منظومه‌یی دخی ورد زبان ایدینوب متنبه اولدم . بناءً علیه محبوس بولندیغم مدت‌ظرفنده دخی بوش طورمیوب (لااله الا انت سبحانك انی کنتم من‌الظالمین) آیت کریمه‌سنی ورد زبان ایدنمش ایدم حمد اولسون آدیرده قالمدی عدالت کندینی کوستردی

کیم درسه‌که ایدن بولماز . ایناغایکمز ای ملت

فقیر بر تقصیرکز حج‌الحرمین محترمینم ، شریفین‌اولمق ایچوندەقدس شریفه قدر کدییوردم حسب‌المأموریه مرسین اسکله‌سندن عودت

ایتدیرلدم . حج الحرمین اولمقلغمه سبب ایسه اوچیوز درت سنه‌سی
ایدی . حجاز قطعه‌سنه تشکیلات یاپلدی فقیرده اوزمان یوز باشی
ایدم . صحیه دائره‌سندن بنی جلب ایله ، صولقول آغالغه ترفیع
ایتدیرلدیکمه دائر نوری پاشا مرحوم طرفندن بیورلدم یدیمه تسلیم
ومدینهٔ منورده آرامساز آلتمش بشنجی آلایك دردنجی طابوری
طبابتنه تعیین قلندیغم تبشیر بیورلمش ایدی اوزمان آلتی آیلق متأهل
بولنیورایدم . باجم دخی برابر اولدقلری حالده اوچیوزدرت سنهٔ رومیه‌سنه
متصادف رمضان شریفك اونجی کونی ایدی ادارهٔ مخصوصه‌نك رحمتلی
قیصری واپوری ، ذاتاً اوجه حاضر ایدلمش اولدیغندن راکب اولدق .
تشکیلات اولدیغی ایچون برچوق مهمات عسکر طوپ مارتینی تفنکلری
چادر اشیاسی سائرهٔ امیریه ایله ارکان امرا وضابطان ایله عائله‌لر وبر
چوق حاجیلر دخی داخل عادتا آدیم آته‌جق بریر اولمدیغی بر حالده
واپورمز ساعت طقوز راده‌لرنده سلام دودوکنی چاله‌رق حرکت
ایلدی ایسه‌ده باروتخانه اوکارنده تیمورلیوب ایکیبیك درتیوز صندق
جبخانه ایله آلتی فوچی دخی باروت اوجه حاضر ایدلمش اولمغله
معونه‌لرله‌واپوره یناشدردیلر . بناءً علیه بومهمات ناریه‌نك آلنه‌جغندن
واپورك قپودان وسائر مأمورینك معلوماتلری اولمیوب مذکورواپورده
بزمله برابر بولنان ارکان حرب میرلواسی قوماندانمز رضا پاشایه اوجه
ویرلمش امر مقتضیاتندن اولمقله ، هرنقدر واپورك بوقدر ثقلته تحملی
اولمدیغنی اکر بومهمات ناریه آلنه‌جق اولورسه واپورك قضازده اوله‌-
جغنی باغره باغره قپودان جوانی سویلدیسه‌ده رفعت پاشا طرفندن :
نه‌یاپه‌لم ارادهٔ سنیه بویولده‌در مطلقا بومهماتی آله‌جقسك دیه امر قطعی
ویرمسی اوزرینه باروتلرده جبخانه‌لرده آلندی . واپورده صو ایله

برابر اولدیغی حالده اورادن حرکت ایلدك . غریبی شوراسیکه بو چوروك واپوره بوقدر یولجی آزمش کبی بردهبیروته اوغرایوب سکسزیوز قدر افراد دخی ارکاب ایدلمسیچون امر ویرلمش ایدی . انبارلر ایسه لبالب طولو اولمغله باروت فوچیلری انبار قپاغنك سویهسندن یوقارده اولمغله قپاقلر قپانهمدیغندن اوزرینه بر اسکی تنته اورتمشلر ایدی . حالبوکه حاجیلر سماور یاقوب چای پیشیرمکده ونارکوله ایچمکده ایدیلر خدانکرده برده آتش اصابت ایتسه جملهمزك غرق وتلف اولمسی محقق ایدی. ایشته بوخوف ودهشت ایچریسنده اولهرق ازمیره کلنجهیه قدر واپورده مجلس صحیه تشکیل ایدوب موجود بولنان درت بش طبیبله صحیه دائرهسندن حاجی فیضی افندی دخی موجود اولدیغی حالده بالمذاکره ازدحام نتیجهسی اولهرق بر خستهلغك ظهوری فناً ملحوظ ایدوکندن بحث ایله بیروتدن ارکاب ایدیلهجك سکسزیوز نفرك آلنمامسی حقنده بر راپور تنظیم ایدوب قوماندان رضا پاشایه ویردك :

ازمیره ورودمزده مذکور راپورك صورتنی عیناً باتلغراف مقامه کشیده ایلهجوابنه ردوسده منتظر بولندیغنی درج ایله ازمیردنده حرکت وعزیمت اولنوب ایکنجی کونی اخشام اوزری ردوسه مواصلات ایلدك . اثنای راهده بر آلای کاتبنك چوجغی قوش پلازی خستهلغنه طوتیلوب وفات ایلدیکندن جنازهسنی طیشاری چیقاروب مراد رئیس تربهسی جوارینه دفن ایلدك . مقام سرعسکریه کشیده اولنان تلغرافه دخی بیروته اوغرانلمقسزین دوغریجه قناله کیدلمسی جوابی ورود ایتمش اولمغله ردوسدن حرکتمزك ایکنجی کونی پورت سعیده مواصلتله اخشام قناله داخل وایرتسی کونی سویشه مواصلات وبحر احمرده درت

کون قدر سیاحتدنصکره ینبع البحره مواصلات اولندی تشکیلاتك بر قسمی زنبوقلرله بورایه چیقاریلوب واپورده جدهیه حرکت ایلدی. تمام اون اوچکون قدر ینبع البحرده قالوب واپیلاك چبانی مقروبلرینی حامل بر قاچ سنهلك متراکم صهریج صولرینی ضروری اولهرق ایچدککدنصکره مدینهدن کلان امر اوزرینه بیك بشیوز دهوهلك برغافلهٔ جسیمه تشکیل ایدوب بر اخشام اوزری شتفلرمزی دهوهلره باغلدیلر و آلتی باصامقلی بر نردبانی دهوهنك بوینینه استناد ایتدیروب شتفمزه راکباً مدینهٔ منورهیه متوجهاً حرکت ایلدك. ویرایکی کونقدر دکزطوتمسی کبی برراحتسزلغه دوچار اولندیسهده صکره زائل اولدی. والحاصل ینبع اسکلهسندن حرکتمزك بشنجی وجمعه کونی ایدیکه صباحلین مدینهٔ منورهیه داخل اولدق. بعد الاستحمام داخل حرم شریف اولوب دلیل عسکری واسطهسیله: اول خواجهٔ هر دوسرا غافله سالار انبیاء ومفخر موجودات حبیب خدا افندمز حضرتلرینك مبارك، منور مطهر روضهٔ سعادتلری شبکهٔ شریفنه یوزسوروب بعده جمعه نمازینی ادا ایتدکدنصکره تکرار جوار سعادت نبوی‌ده دفین خاك عطرناك یارغار پیغمبری ابوبکر الصدیق وعمرالفاروق افندیلرمزی وفاطمةالزهرا والدهمزك مرقد مبارکلرینی زیارتله حج موسمنه قدر اوبلدهٔ طیبهده قالوب حضرت عثمان ذی‌النورین وحضرت همزه (رضی‌الله) وسائر زیارتکاهلری طولشوب وقتاکه حج موسیمی حلول ایتمکله غافله غافله حجاج مدینهیه طولوب بوشالتمقده ایدی. فقیرده قوماندانلقدن رخصت استحصال ایدوب صوك غافله ایله باجی دخی برابرمده اولدیغی حالده

اون ایکی کون دوه ایله مکهٔ مکرمه‌یه عزیمتله رابوق دنیلان محلده احرامه کیروب مکه‌یه داخل اولدیغمز کونك اخشامیسی سعی وطواف کعبه‌دنصکره احرامدن چیقوب درت کون قدر استراحتله جبل عرفته عزیمت ایلدك. اوسنه حج الاکبر اولمغله اوچیوز بیکه قریب حجاج کراملە وقفه‌یه طوریلوب (لبیك) چاغرشدقدنصکره اخشام مینه‌یه عودتله ایرتسی کونی قربان کسدك . اوچکوندخی اوراده‌قالوب سائر مناسك حجی ایفابعده مکهٔ مکرمه‌یه عودتله امره وطواف وحج وداعدنصکره جده‌یه متوجهاً بلدهٔ مبارکه‌دن مفارقت ایلدك . اثنای راهده تحاف بر حال واقع اولدی . شویله‌که : مکهٔ مکرمه‌دن‌مفار - قتمزك ایکنجی کونی‌ایدی شتف ایچریسنده بولنیورز ، اوك‌طرفدن شعاع شمس شتفمزك ایچریسنه زیاده‌جه تأثیر ایتمکده اولدیغی ایچون نزد عاجزیده بولنان وبیوجك بر سیاه شمسیه‌یی شتفدن خارجه چیقاروب دوه‌نك صاغ طرف وکوزی خذاسندن بردنبره آچمام اوزرینه دەوه شدتلی برصورتده قورقمش‌اولملیدرکه چیله‌دن‌چیقدی ! شویله‌که کوزلری فال طاشی کبی آچیلوب آغزندن کوپوکارصاچه‌رق باغروب تپنمکله غافله‌یی بر برینه قاتدی زیرا بزم دوه دلی اولمش ، همده قزل دلی اولمش ایدی . بزلر ایسه شتف ایچریسنده دوه‌نك خاموشینه (هورکوکوجنه) صاریلوب قورتارلمقلغمز ایچون فریاد ایتمکه باشلادق . حالبوکه دیکر دەوه‌لرده بربرینه قاریشمش اولمغله هرکس کندی باشنك چاره‌سنه باقمقده ایدی . هرنصلسه برتقریب کندیمزی قوملر اوزرینه آته بیلدك . بعده مقویلر یتیشوب دلی اولان دەوه‌یی ضبط ایله غافله‌نك آسایشی اعاده ایدلدکدنصکره بزم بیچاره دلی دەوه‌یی‌صوپالرله دوکمکه باشلادیلر. مقویلر ایردیجه دەوه

آجی آجی باغروب لسان حال ایله : قباحت بنم دکلدر بنی نه دوکیورسکز ؟ آصل قباحت شمسیه‌یی بردنبره آچوب بنی قورقو - دانکدر آنی دوکوکزکه بنی بوحاله کتیردی . دیمك استیوردی . حاصلی‌یه‌دك دوه‌لردن برینه‌تکرارشتفمزی باغلیوب‌بزی بیندیردیلر . کمافی‌السابق قطع مسافه ایتمکده ایکن ، فقیر دوشونیوردم‌که عجبا شو قوجه مخلوقك دلی اولمسنه بنم شمسیه‌یی بردنبره آچمقلغمی سببیت ویردی ؟ ویاخود دلی‌اوله‌جغی زمانه‌می تصادف ایلدی ، دیه برتجربه دها یاپمق فکرنده ایکن ، باجینك : نه‌دوشونیورسك سؤالی‌اوزرینه فکرمی اوکاده آچوب‌دیدمکه انسانلر هربرشیٔ دنیاده تجربه سایه‌سنده بولمشلردر . بوسببدن دوه‌نك دلی اولمسی کیفیتی عجبا شمسیه‌دنمی دکلمی دیه بر تجربه دها یاپمق ارزوسنده‌یم . دیمم اوزرینه باجی مانع اولدی شمسیه‌یی‌ده المدن آلدی . ودیدیکه بش دقیقه اول شو قوجه مخلوق اوفه‌جق بر شمسیه‌دن اورکوب غافله‌یی بربرینه قاتدی بره‌کت ویرسونکه قوملر اوزرینه دوشدك . ذاتاً دوه‌لرده عقل اولسه‌یدی مرکبلرك صرتلرینه یولارلرینی باغلادوب آنلرك قلاغوزلغنه تابع اولورلرمی ایدی ؟ دیمك‌که دوه‌لره آحمق بر حیواندر دیدکلری طوغریدر . بوحالده ایکنجی بر تجربه‌یه لزوم یوقدر .

فقیرده جواباً دیدمکه : باجی بیلمش اولکزکه هر دوه آحمق اولمدیغی کبی یولارینك اوجنی دخی مرکبلرك آرقه‌سنه باغلاتدیرمز ودوه کینی دخی مشهوردر . صبرایدر ایدرده بر فرصت بولدیغی کبی صاحبنی خاك‌هلاکه‌سرر بومحققدر . شوحال نه‌یه‌بکزر بیلورمی‌سکز ؟ حریت افکار پرورده ایدن محترم فدائی قرداشلرمز نصلکه بر قزل مستبده بیون اکوب‌صمان آلتندن صو یورودیورلر . کیمیسی دخی

فرنکستانلرده دیارغربتلرده وطنك سعادت وسلامتی ایچون چالیشیورلر سعیلری مشکور اولسون جناب حق موفق ایلسون . ایشته اویله دده‌لرده واردرکه اوکلرنده مرکبك کیتدیکنی و آنك قلاووزلغنه تابع اولمسنی ممکن دکل استمزلر اما دده‌جینك ظلمندن صوپانك خوفندن بیچاره حیوانلر ایستمیه‌رك مرکبلرك قلاووزلغنه تابع اولیورلر دیوب بر وجه آتی حکایه‌یی نقل ایلدم .

دوه حکایه‌سی

دده‌جی طورمش آغا هرنقدر نعمت معارفدن محروم قالمش بر جاهل آدم ایسه‌ده مسلمانلغك شروطنی بیلنلردندر . بوکا بناءً کروه آغنیانك دخی عمرنده بر کره اولسون حج ایتمسی فرض اولدیغنی بیلدیکی ایچون حجازه کیتمکه نیت ایدوب وقت عزیمت حلول ایتمکله قونوم قومشولری ودوستلریله حلاللشوب طارغین اولدیغی کیمسه‌لرله ده باریشوب مصافحه ایدر . کیمسه‌یه بورج براقمز . اویله‌یا کیدوب کلمك وار . کلوب بولمامق وار . هپسی خریطه‌ده یازیلی ، دنیایه قازیق قاقمدقیا . انسان ایچون اولوم هر دقیقه هرثانیه حاضر دیمکدر . وقت مرحونی حلول ایلدیمی تأخیری ممکن دکلدر . حتی نه پیغمبر نه پادشاه نه زنکین ونه‌ده فقیر نه‌ولی ونه‌ده ده‌لی خلاص بوله‌مز چونکه (کل نفس ذائقة الموت) نه برساعت اول ونه‌ده برساعت صکره‌یه قالماز حتی جناب واجب تعالی وتقدس حضرتلری آیت کریمه‌سنده (اذا جاء اجلهم لایستأخرون ساعة ولایستقدمون) بیوریور . وینه (عجلوا بالتوبة قبل الموت وعجلوا بالصلوة قبل الفوت) ای قوللر سز اولومك نه‌زمان کله‌جکنی یعنی اوله‌جککزی بیله‌مزسکز وقتیله توبه‌واستغفار اوزره بولنکز صلاتکزی ایفا ایدیکز بیوریلیور .

حاصل الکلام بزم دهوه‌جی طورمش آغاده هرکسلرله حلاللق آلدقدنصکره خانه‌سنه عودتله اهل وعیالی ایله‌ده حلاللاشدقدنصکره حیواناتك بولندقلری آخوره کیدوب کویا آنلرله‌ده حلاللاشمق اوزره صرتلرینی اوقشادقدنصکره دهوه‌لرینك بولندقلری دامه کیروب بر وضعیت مخصوصه آله‌رق دیرکه : ای بنم ولی نعمتم اولان سوکیلی دهوه‌لرم ! معلومکزدرکه سزك سایه‌کزده پاره قزاندم . مال ملك صاحبی اولدم . قزلریمی قوجه‌یه ویردم اوغللریمی اولندیردم، دوکونلر درنکلر یاپدم، باغ وباغچه صاحبی اولدم . کویمزك باشلوجه آغاسی بنم کیتدیکم محللرده دهوه‌جی دورمش آغا بودر! دیه بنی پارمقله کوستریورلر بونلرك جمله‌سی سزك سایه‌کزده اولیور . سوکیلی پهلوانلرم ! معلوممدرکه استطاعت مالیه‌سی مساعد اولان کیمسنه‌یه یعنی چولق چوجغنك تعیشنی تأمینه کفایت ایده‌جك درجه‌ده وآنك فوقنده اولان کروه اغنیایه عمرنده بر دفعه اولسون حج ایتمك فرضدر . حتی کچن سنه رمضان شریفده شهرده ایدمده جامع شریفده خواجه افندی کرسیده وعظده سویلشدی . حتی دیمش ایدیکه : زنکینلر مالینك زکاتنی ویرمکده فرضدر . اکر ویرمز ایسه جزای الهی‌یه جارپیلیر . نتکیم قارون حسابنی بیلمز درجه‌ده ماله مالك ایدی . خزینه‌لرینك آنختارلرینی بر دهوه آنجق کتوره بیلیر ایدی حضرت موسی علیه السلام طرفندن زکات اولمق اوزره مالنك عشرینی تفریق ایدوب فقرایه ویرمسی تکلیف اولندیغی حالده خسیس یعنی قرقتلغندن ویرمدیکی ایچون جناب حق مالنی ملکنی وکندیسنی یرك دیبنه باتوردی . دیه خواجه افندی سویلشدی . حمد اولسون سایه‌کزده زنکینم مالمك زکاتنی ویردم وخیراتم اولمق اوزره . دروندك یاننده

دخی برقیو قازدیردم وحج شریفه کیتمکه‌ده نیت‌ایتمشدم وقت عزیمت ایسه حلول ایلدی انشا اه کیده‌جکم کعبهٔ شریف ایسه آلتی آیلق یولدر [١] حاجی کیمسی حاضرلندیغنی خبر آلدم شمدی سزکله حلاللشمق اوزره بورایه کلدم .

ای بنم کوز ببکم اولان سوکیلی ده‌وه‌لرم! معلومکز درکه سزك‌هر برولرکزك صرتلرینه آغر یوکلر یوکلتدم. چوق یول یوروتدم. وقت اولدیکه ایکی قوناقلق یری بر قوناقده آلدیردم . احتمالکه تماسیله‌ده قارنکزی دویوره‌مدم . آجده قالدیغکز کونلر اولمشدر . اسکی خامودلرکزی یکی لیه‌مدم . حدتلی کونم اولدی سزلری دوکدم فنا سوزلر سویلدم . احتمالکه او شدتلی صیجاق زمانلرده سزی صوسزده براقشمدر . هرنه یاپدمسه ندامت ایتدم قصورلریمی معترفم انشا اه حجازدن صاغ وسالم عودت میسر اولورسه سزلره دها ایی باقه‌جغمه سوز ویریورم ! آرتق سزده کرم ایدکزده قصورلرمی عفو ایله بن آغاکزه حقکزی حلال ایلیکز . دیمسی اوزرینه‌طامده بولنان ده‌وه‌لرك هپسی بر آغزدن : اصلا اصلا حلال ایتمیز وایتمیه‌جکزدر دیمشلر :

طورمش آغا غایتله مکدر ومحزون اولوب حلال ایتمیه‌جکلرینك سببنی سؤال ایتمسی اوزرینه : اوت سویلدیکك سوزلرك جمله‌سی دوغریدر . وقت اولدی‌که بزلری آجده ، صوسزده ، براقدك صرتمزه آغر یوکلر یوکلتدك ، چوق یول یوروتدك حتی دوکدیکك تحقیر ایتدیکك کونلرده اولمشدر . بزلر سنك هر وجهله امرینه اطاعت

[١] واپورلر ایجاد اولنمزدن اول حجازه یلکن قایقلری کمیلرله حقیقتاً اوچ درت آیده کال محنت ومشقتله کیدرلرمش . زمانمزده ایسه وسائط نقلیه‌تکثر ایلمش اولمغله نهایت اون بش کونده کیدلمکده‌در.

ايلدك . بو حقلرمزك جملەسنى سكا باغشلادق ، يعنى حلال ايلدك الا برحقمز واردركه اونى اصلا وقطعا حلال ايتمەيز واتيمەيەجكز. ديملرى اوزرينـه . دەوەجى طورمش اغا ديمشـكه : سـوكيلى دەوەلرم بن قباحتلرمك جملەسنى اعتراف ايتدم عجبا حلال ايدەميەجككز حقكز نەدر ؟ سوألى اوزرينه سـالخوردە دەوەلردن برى ايلرويه كچوب بر وجه آتى طورمش آغايه افادەدە بولنمشدر .

اى آغامز ! معلومدركه بز دەوەلر ذاتاً وجودلرمزى عربستانك صيجاق جبللرينه قومسال ضحامەلرينه صوسزچوللرينه وقف ايتمشزدر باخصوص حرمين شريفينك يوللرى خدمتكارلرى يز ساييلرىيز بنه بزم اجدادمزك صرتلرينه وقتيله پيغمبران عظام حضراتى راكب اولمشلردى . شـمدىيه قدر بزلردن هيچ بر كيمسـنەيه خطا واقع اولمـديغى كبى ، سـودمزله ياغمزله ، يونمزله ، درىمزلەدە جمعيت بشريەيه خدمتلردە بولنمقدەيز . حتى معلومدركه (حضرت رسـول اكرم ونبىٔ محترم صلى الله عليه وسلم افندمز) آلتنجى سنهٔ هجريەدە سعى وطواف ايتمك اوزرە كعبهٔ معظمەيه متوجهاً وزوجهٔ محترمەلرى ام سلمه (رضى الله عنها) حضرتلرى دخى نزد سعادتلرندە بولندقلرى حالدە بيك بشيوز قدر اصحاب كراميله مدينەدن حركت بيوردقلرى زمان بزم اجدادمزدن (قصوا) اسمندە بر دەوەيه سايه انداز اجلال ايديلر . حضرت رسول اكرم افندمزك حركت بيوردقلرينى مكەدە قريش طائفـەسى خبر آلمش اولدقلرندن قبائل وعربان محاربه ايتمك اوزرە جمع اولمشلر ايدى . حالبوكه فخر عالم حضرتلرى محاربه ايتمك ايچون تشريف بيورميورلردى ، حتى الات جنكبيله يوقدى . عسفان دنيلان محلدن ايلرى حركت اولندقدە فرمان سعادت موجبنجه صاغ

طرفی طوتوب بر یوقشه چیقیورلردی . مذکور تپه آشلدقدنصکره اوبر طرفده دخی قریشـك خارج مکه‌ده حدیبه دنیلان محلده اردو قوردقلری محله انیلیوردی . تام مذکور تپه‌یه چیقلدقده (قصوا) کیتممده کیتمم دیه اوراده چوکدی . هرنقدر هایلادیلرسه‌ده قالقمدی اوراده طوردی . فخر کائنات افندمز حضرتلرینه قصوانك نه ایچـون بویله عنـاد ایدوب طوردیغنی اصحاب کرامك سـؤال بیـورملری اوزرینـه : بویله طورمسی شیرلیدر . وهمده طورمق خوبی یوقدر فقط اصحـاب فیلی [۱] مکه‌یه کیرمکدن منع ایدن الله تعالی حضرتلری بزی دخی بوحال وهیئت ایله کیرمکه رخصت ویرمدی دیه مبارك فم سـعادتلرندن جواب صـدور ایلدی . چونکه کیدلمش اولسه‌یدی دوغری قریش اوزرینه واریله‌جقدی ، بهمه حال محاربه اولمسی لازم کله‌جك ایدی . ایشته من طرف الله (قصوانك) کیتمیوب

---

[۱] حضرت فخر کائنـات افنـدمزك ولادتنه قریب بر زمانده ایدیکه ملوك حمیردنصکره حبشلردن عربستان قطعه‌سنه کچوب یمن دیارینی ضبط ایله صنعاده سلطنت سـورن (ابرهة الابرش) نامنـده‌که ملیك بیت الله الحرامی هدم وتخریب ایتمك اوزره جسیم بر اردو ایله مکه‌یه حرکت ایلمشدی . ذاتاً مرقوم ابرهه نره‌یه کیتسـه موجود بولنان بر بیـوك فیلی دائمـا عسکرینك اوکنده کتورر وآنکله تفأل ایلدیکی ایچون اردوسندن آیرمزدی . مکه‌یه یاقلشوبده ایچریه کیره‌جکی صره‌ده مذکور فیل بره چوکدی کیتممده کیتمم دیه عناد ایلدی ممکن دکل آنی مکه‌یه طوغری سـوره‌مدیلر . بحکمة الله او صره‌ده حدسز حسابسز ابابیل قوشلری ظهور ایدوب هربرولرینك آغزلرنده آیاقلرنده برر اوفق طاش اولدیغی حالده ابرهه اردوسـنك اوزرینـه براقدیلر کیمه اصابت ایلدیسه تلف اولدی . بو سنه‌یه عربلر فیل ییلی دیدیلر . حضرت عیسی علیه السلامك ٥٦٩ نجی سنه‌سی ایدی .

قاموس الاعلام

چوکمسی بویله خیرلو بر ایشه سببیت ویرمسیله‌ده افتخار ایلدیکمز کبی ، مکه‌دن مدینه‌یه هجرت سنیه شرف وقوعبولدیغی زمان فخرعالم حضرتلری سایه انداز اجلال‌ایله راکب اولدقلری دوه‌نك مدینه‌ده چوکدیکی محله دخی مسجد سعادت بناسنی فرمان بیورمشلردی .

قوم ثمودی ارشاد وطریق حقه‌سوق ایتمك اوزره من‌طرف‌الله بعث وارسال بیوریلان صالح پیغمبرك قوم مذکور طرفندن ذبح ایدیلان دوه‌سیده بزم جنسمزدن ایدی . هم نوعمزك بویله شرفلره نائل اولنسندنطولانی الی یوم‌القیام بزلر افتخار ایلرز . ذاتاً بزلر قناعتکار صاحبمزه مطیع واومبارك ومقدس مقاماتك یوللرینك خدمتکارلری‌یز . سن بزم قدر وقیمتمزی بیلمدك ، اکر بیلمش اولسه‌یدك بزم یولارلرمزك اوجلرینی‌اشکلرك آرقه‌سنه باغلیوب آنلری بزه تقدم ایتدیرمز ایدك ؟ بو سببدن سکا هیچ بر وقت حقمزی حلال ایتمه‌یز وایتمیه‌جکز دیمشلر وایتمه‌مشلر .

دیمککه هرنقدر دوه‌لر آحمق حیواندر ، دیور ایسه‌کده یانیلیورز . بوبیچاره مبارك حیوانلرك آحمق اولمدقلرینی شو حکایه اثبات ایلیور . آنجق آحمق کبی کورنمه‌ی صاحبنك ظلمندن خوف ایتمسندن ناشی‌درکه هر بر حاله ثقلته تحمل ایدییورلر . ایشته بز بیچاره‌لریده دوه ظن ایله ، صاحبمز چوبانمز بولنان قزل سلطان دخی دوه‌جی طورمش آغا فرض ایدر ایسه‌ك آغزمزه ظلم کمینی اوردیروب اینانمزی دخی بر طاقم خرلرك اللرینه ویردی نه‌طرفه چکوب کتوریورلرسه اوجهته کدییورزحتی کرداب‌فلاکته دوغری سوق ایدلدیکمزی بیلیور ایسه‌کده نه‌یپالم که اینانمز قوتلی اوله‌رق باغلی‌در بناءً‌علیه آحمق دکلز حتی دوه کبی مشهوردر صبر

ایدر ایدرده برکون فرصتنی بولوب صاحبنی یقالهدیغی کبی انتقامنی دخی مدهش برصورتده آلهجغنه شبهه‌کز اولسون .

اول خالق لم‌یزل حضرتلرینه صدهزار حمدوثنالر اولسون ، که مؤسس بنیان مدنیت اولان دین مبین اسلام ایله بوکمتر قولنی ازلدن مشرف قیلمشدر . امام اعظم حضرتلرینك مذهبندنم ، چونکه بابامده بومذهبدن ایدی . (الولد صنو ابیه) معتقدم اعتقادم دمیردن چلیکدن دها قوتلی وصاغلامدر .

بناءً علیه حسب‌البشریه جمعه نمازلرینه کیتمدیکم هفته اولیور بوندنطولایی اعتقادم بوزوق ظن اولنمسونها یالکز بنی‌دوشوندیرن برشی واردر ، نه‌دیه‌سؤال ایدرسکز کسوۂ علمانی لابس اولدقلری وورثۂ انبیا ادعاسنده بولنان بعض ذواتك قهوه خانه‌لرده لعبیاتله‌وقت کچیردکلرینی کوریورم ایشته شوحال بنی دوشوندرمکده‌در .

بعض کیمسه‌لرده دیورلرکه عدالت اولمیان برالکه‌ده جمعه نمازی قلنمزمش ! حاشافقیر بوقبیل کیمسه‌لردن دکلمدر . حمد اولسون‌جناب حق بکا کوهر کرانمایۂ عقل ونور ذکا احسان بیورمشدر . عدالت اونیان یرده جمعه نمازی قلنمز دیمه‌لری خطادر . کرچه امام‌المسلمین ظالم ، قاتل ، خونخوار بر قزل جنوار ایسه‌ده ینه جمعه نمازلری قلنور . اثباتمی استیورسکز ؟ معلومدرکه خلیفه ناصر اهل اسلامی دشمن آتلرینك آیاقلری آلتنده تلف وشهید ایتدیردی . حجاج وهلاکو ایسه قندن ایرماقلر آقتدی . تیمورلنك ایسه نیجه مملکتلری کاشانه‌لری خراب وویران‌ایدوب ، نیجه شهرلرده قتل عام اجرا ایلدی حتی سلطان مرادرابع یوز بیکلرجه انسانلرقتل ایتدیردی . برچوق شاهزاده‌لر اختناق اولندیغی حالده ینه‌جمعه نمازلری‌قلنور ایدی . فقیرك

جمعه نمازلرینه کیتمدیکمك طوغریسی یا ایکی سبی واردر (۱) نجیسی خطبه عربجه اوقوندیغی ایچون معنای شریفنی اکلایه مدیغمدن (۲) نجیسی ایسه خطیب افندی منبردن اینه جکی زمان (ان الله یأمر باالعدل والاحسان ..) آیت جلیله سنی اوقیور . حالبوکه جناب حقك امر ایلدیکی عدالتك باقیورم یالکز اسمی وار اجراسی یوق (!) نصلکه کرهٔ ارض شمسك اطرافنده دورینی اجرا ایتمکده اولدیغی ایچون سکون مطلق نصل یوق ایسه دنیاده دخی عدالت مطلقه یوقدر [۱] باخصوص بر قاچ عصردنبرو ظلم واستبداد ملك عثمانی یی هر طرفدن احاطه ایتمش اولمسندن کرهٔ ارضده موجودیتنی فرض ایلدیکمز جزئی عدالتده فرجه بولوب ملك عثمانیدن چیقمش بردها دخول ایده میور چونکه هرطرف استبداد هواسیله تضییق اولندیغی ایچون اوجزئی عدالتده ظلمك وهوای استبدادك اطرافنده کرهٔ ارضك دوری کبی دورینی اجرا ایدوب فقط (بردرلو) تکرار داخل ملك عثمانی اوله میور .

معلومدرکه قوپرنیك مذهبی موجبنجه شمس ثابت اولوب کرهٔ ارض دخی آنك اطرافنده بالاده عرض وبیان قلندیغی وجهله دورینی اجرا ایتمکده اولوب حتی اعاظم منجمیندن بیزه دارالفنون علوم

(۱) دنیاده عدالت مطلقه یوقدر . عدالت مطلقه آنجق یوم الفزع الاکبرده موجودیتنی کوستره جکدر ظالملر اعمالنك جزاسنی چکه جکلردر . بوکون آثاریله موجودیتلرینی بیلدیکمز آلکتریق ، بخار ، کبی قوتلرك ماهیت اصلیه لرینی نصل بیلمیور ایسه ك عدالت مطلقه دخی بو قبیلدندر زیرا دنیاده موجودیتنی فرض ایتمش اولسه ق هر ظالم دخی جزای سزاسنی چکمسی اقتضا ایتمزمی ؟ بناءً علیه دنیاده عدالت مطلقه اولمدیغی کبی هر ظالمده اعمالنك جزاسنی چکمیور بزم دنیاده موجودیتنی بیلدیکمز عدالت ایسه ، عدالت نسبیه دن بشقه بر شیٔ دکلدر .

ریاضیه معلمی (غالیله) ده کشف ایتمشدیده او متعصب رومانکزیسیون جمعیتی طرفندن جلب اولنوب او انسانیت خائنلری کرهٔ ارضك دونمدیکنه یمین ایله اسکی فکرندن نکول ایتدیرمشلر . وضروری اوله‌رق دونمدیکنه دائر یمین ایتمش وقتل اولنمقدن خلاص اولمش ایسه‌ده هنوز کلیسادن طیشاری چیقمدن کندی کندیسنه : فقط ینه دونیور ، ینه دونیور، دیدیکی کبی فقیرده غالیله کبی سوزمده ثابتم عدالت بوقدر هرطرفمزی ظلم واستبداد احاطه ایلمشدر . او جزئی عدالت نسبیه‌ده خارجاً ظالمك اطرافنده طولاشیور ایسه‌ده بر یول بولوب تکرار داخل ملك عثمانی اوله‌میور .

زمان سعادت نشان حضرت نبوت پناهیده شریعت مطهره نك اس الاساسی عدالت متساویه‌دن عبارت ایدی زنکین فقیر ضعیف وقوی هیچ بری دیکرینه تفوق ایدمزدی زیرا حضور شرع شریفده جمله‌سی مساوی ایدی . وقتا که اول خواجهٔ هردوسرا شفیع روزجزا بوعالم فنادن بقایه رحلت بیوردقدنصکره احوال بشقه‌لشدی هرکس بر کریوهٔ اضمحلاله صاپدی آره‌لرینه تفرقه دوشدی . شویله که حضرت رسول الله افندمزك وفاتلرندنصکره خلیفهٔ رسول الله اولان حضرت ابوبکر الصدیق افندمز مسجد شریفه تشریف ومنبره چیقوب جناب واجب الوجود حضرتلرینه حمد وثنا ایلدکدنصکره حاضرونه زیرده‌کی خطبهٔ شریفی ایراد بیورمشلردی .

ای ناس ! بن سزك اوزریکزه والی و امیر اولدم حالبوکه اك خیرلوکز دکلم ، اکر اییلك ایلرسم بکا اعانه ایدیکز واکر فنالق ایشلرسم بکا طوغری یولی کوستریکز طوغریلق امانتدر یالانجیلق خیانتدر سزك ضعیفکز بنم عندمده قویدر که حقنی الیویریرم وقویکز

بنم عندمده ضعيفدركه آندن بشقه‌سنك حقنى آلورم وبن اللهه و رسولنه اطاعت ايتدكجه سزده بكا اطاعت ايديكز وا كر بن اللهه و رسولنه عاصى اولورسم سزكده بكا اطاعتكز لازم كلمز بيورمشدر . بعده حضرت صديق اكبر سرزدهٔ ظهور اولان اغتشاش وتفرقه‌نك اوكنى آلوب مشار اليه ايكى سنه اوچ ماه سكز كون قدر كمال‌عدل وحقانيتله اجراى عدالت ايلدى . كنديلرندن صكره مقام خلافته شرفبخش اولان‌حضرت عمرالفاروق (رضى‌اه) افندمز ايسه دنياده مثلى كورولمامش و ايشيدلمامش بر صورتده اجراى عدالت ايتمكه باشلايوب زمان سعادتلرنده بر چوق يرلر عدالت سايه‌سنده ممالك اسلاميه‌يه الحاق اولندى قوردله قيون بر آره‌ده كزدى ممالك‌اسلاميه كسب وسعت ايتدكجه اجراى عدالت ايتمسى مشكللشوب بر كون آغلاركن سببنى سؤال ايدنلره : نصل آغلاميه‌يم‌كه فرات كنارنده براوغلاق ضايع اولسه قورقرم‌كه‌عمردن صوريلور ديوجواب‌ويردى .

حضرت فاروق افندمز شامه تشريف و اورانك احوالنى مشاهده ايله مدينهٔ منوره‌يه عودت بيوره‌جقلرى صره‌ده معاويه‌يه خطاباً : ايكى خصمه قارشو بينهٔعادله و بولنمزسه يمين قاطع ايله‌احقاق حقه چاليش ، قلبنه متانت و لسانه قوت ويرمك ايچون ضعيف كورديكنى تقريب و غريبى تطييب ايت ، حقوق عبادك تعيين ماهيتنه و آكا مقتدر اوله‌مزسه‌ك مخاصمين آره‌سنده مصالحه‌يه اقدام ايله ، حقوق ناسى بر برينك كردن ذمتنده براقمامغه چاليش زيرا او بار كران قالدقچه خير و منفعت كورولمز و عالم راحت وسلامت بولمز ديه نصيحت بيورمشلردى . (فترت‌الاسلام)

مشار اليه حضرتلرى بروجه معروض اون‌سنه اونبرماه اون‌اوچكون

قدر اجرای خلافت بیوردقدنصکره ارتحال بیورمشلردی . بعده ینه اغتشاشلر تفرقه‌لر التماسلر میدان آلوب خلافت غوغالری باش کوستروب عدالتسزلك کسب وسعت ایتمش ایدی . بعده اسلاف وسلاطین عظام حضراتی دخی بو ملك اسلامی عدالت سایه‌سنده فتح وتوسیع ایتمشلردی. مرور زمانله انسانلرك اخلاقی دکشلدی یعنی سوء اخلاق صاحبی وکروه متغلبان ومنافقلر تکثر ایلدی اساس اجرأتمز اولان عدالت یواش یواش کوشه‌یه‌رك ظالملر میدان آلدی عدالت یرینه‌ده استبدادقائم اولدی. بعده احکام شرعشریف تماميله اجرا ایدلمز اولدی . ملکده هر برفنالق ظهورایتمکه باشلادی . زناولواطه فعلی چوغالدی ارتکاب وارتشا قپولری کشاد ایلدی ایسه‌ده باب عدالت قپاندی! محکمه‌لر حقلی‌یی حقسز، حقسزی حقلی چیقاروب فقرا وضعفا ازدیرلدی. اوکسوزلرك یتیملرك حقلری غائب ایلدی . امرای اسلام بربرلرینی چکه‌مزاولدیلر وتفرقه‌یه دوشدیلر . اواساس اجرأتمزاولان قانون وعدالتك حکمی جاری اوله‌مدیغندن ظلم چوغالدی چاره‌سنه بقان اولمدی چونکه خلیفه‌لر هوای نفسانیه‌لرینه تابع اوله‌رق سینهٔ سیمنلرله ، محبوب خوب رولرله ، ملك سیمالرله مرمر حوض کنار- لرنده مطرا حماملرده، کل باغچه‌لرنده ، بزم عشرتده ذوق وصفا عالمنه طالمش دنیایه کلمکدن مراد فقرا وضعفایه ظلم ایتمك صویمق وخلیفه اولمقدن مراد ایسه ذوق وصفا ایتمك دردیه مشتهیات نفسانیه‌لریله مشغول ایدیلر . جنکیز استعلا ایتمش ! هلاکو قان دوکمش ! کیمك امورنده ملکك احوالنه باقه‌جق شرعشریفی کوزده‌جك اتحاد اسلامه چالیشه‌جق ، احوال عالمی مرصاد عبرتله تماشا ایده‌جك کوزلره پرده چکلمشدی بوسببدن (وتعاونوا علی البر وتقوی ولا تعاونوا علی

الاثم والعدوان) آیت جلیله‌سنك حكم شریفیله كیم عمل ایده‌جك ؟ دها صكره كلانلر ایسه شكار آرقه‌سندن قوشمقدن ذوق وصفا عالمنه طالمقدن ملكك احوالنه باقه‌میوب وكلا ووزرا ایسه پادشاهك كیدیشاتنه تابع اولمشلر، قان دوكمكدن مال ملك مصادره ایتمكدن اینجه فكرلی قوم كبی آنی‌یی دوشونه‌مشلردی .

حكمت طبیعیه‌ده بر قاعده واردر . هواسی تخلیه اولنمش برمحله صدمه ایله هوا بردنبره نصل هجوم ایدر ایسه عدالت دخی بوملكدن چیقارچیقماز ، ظلم واستبداد بردنبره هجوم ایلیوب ملكی طولدیردی . ایشته بوكون بولندیغمز شو حاله كرفتار اولدق . ایلك عدالتك اوجوب ظلم واستبدادك حكم سورمه‌سی ایسه ملوك امویه‌نك بشنجیسی اولان عبدالملیك بن مروانك [۱] كوننده‌در . حتی حجاج بن یوسف كه حجاج ظالم دیمكله معروفدر ، مكه‌یی منجنیقله تخریب ایدوب بعده یاپمش وعیان صحابه‌دن عبدالله بن زبیری دخی قتل ایتمشدی . بونك یعنی عبدالملیكك وزیری ایدی . ایشته بونك كوننده ظلم واعتساف ممالك اسلامیه‌یه طاغیلوب عدالتده اوزمان بسبتون اورته‌دن غائب اولدی .

معلومدركه اسلامیتك اساسی عدالتدر . ودین مبین حضرت (محمدی) كافل مسعودیت بشردر . حامئ مدنیتدر بودین جلیل مدنیتك ، مسعودیت وسعادت بشریه‌نك مانعی‌در ! مغایری‌در ؟ دیانلر بودین مبینك دشمنی‌درلر باخصوص بودین مبینی آكلامقلق شرفنه نائل اوله‌میانلر ، دوقتور دوزیلر وهمپالری كبی كوزلری جهالت پرده‌سیله قپانمش اولدیغندن طبیعی بویله بر دین جلیلك غوامض ومزایاسنه واقف اولمقلق شرفندن محرومدرلر . ذاتاً هرهانكی ملتده

---

[۱] حضرت معاویه نسلندن مروان بن حكمك اوغلی اولان عبدالملیكدر

اولورسه اولسون ، دین سعادت بشریه‌نك مانعلرندندر دیانلر بك بیوك خطاده بولنمشلردر. هیچ بر دین فنالغی امر ایتمز . دینسزلرکه بز ترکلرك کاوور (کافر) دیدیکمز بونلردر [۱] بومقوله حریف ناشریفلر دینك فضائلنی بیله‌مزلر . دین انسانلرك طریق حقی یعنی طوغری یولی بیلملرینه بر راهبردر . دین باعث قوام امم ودولتدر . دین اولمامش اولسه انسانلر یکدیکرینك حقوقنه تجاوزده بولنوب بربرلرینه معاونتده بولنمزلر . دین انسانلری دائما ایی بریوله سوق ایدر . حقانیت ، عدالت ، مساوات ، اخوت توصیه ایلر . عرض وناموسه تعدی‌یی منع ایدر ، کیمسه‌یی کیمسه‌نك مالنه تجاوز ایتدیرمز . مرحمت معاونت امر ایلر. دین هیچ برزمان هیچ برفنالق امر ایتمز . دین انسانلر ایچون الزمدر زیرا دینسز انسانلر انکین دکزده فورطنه‌یه طوتلمش یولنی شاشیرمش کرداب فلاکته طوغری کیدن بر کمی کبیدر .

جهار یارکزین افندلرمزدن صکره . نوشروان عادله [۲] کلنجه‌یه

---

[۱] ای بروطنك اولادی بر طوپراغك محصولی صاحب کتاب وصاحب دین اولان خرستیان وطنداشلر! ایشته کوریورسکزکه کاوور دینسزلره دینور بعض کروه جهلانك سویلدکاری کاوور سوزنی سزلر اوزرکزه آلیکز زیرا صاحب کتاب وصاحب دین اولان هیچ بروقت کاوور (کافر) دکلدر .

[۲] نوش روان عادل . ایران قدیم ملوکندن ساسانیان سلاله‌سندن قبادك اوغلی اولوب میلاد حضرت (عیسی) علیه السلامك ۵۳۱ تاریخنده تخت حکمداریه جلوس و ٤۸ سنه کمال عدالت وسطوتله اجرای حکومت ایدوب بحق عادل وبیوك لقبنی قزانمش و ۵۷۹ تاریخنده وفات ایلمشدرکه حضرت فخر رسالت افندمز بو عادل پادشاهك کونده دنیایه تشریف بیوردقلری ایچون (ولد فی زمن السلطان العادل) حدیث شریفیله افتخار بیورمشلردر . رب العالمینك رحمتنه مستغرق اولسون

قدر نقدر حکمدارلر کلش کچمش ایسه هپسیده تبعه‌سنه انواع درلو ظلم و اعتسافده بولنمشلردر . (زمانمزده اولدیغی کبی) حتی هر کسك یومیه آننك تری ایله قزاندقلری آقچه بیله اللرندن آلنوب اولیه‌جك درجه‌ده کندیلرینه رزق ویریلیردی ! تا که نوش روان کلدی . او بیوك آدم اسلام اولمدیغی حالده ملوك ماضیه‌نك بر وجه معروض عادات جبارانه‌سنه نهایت ویروب اهالی‌یه عدالت دائره‌سنده ویرکی باغلادیغی جهتله تبعه‌سنك صمیمی محبتلرینی جلب ایدوب ، عادل لقبنی قزاندی و قیامته قدر دخی ، نصل حجاجی حجاج ظالم دیه آنیور ایسه‌ك ، نوش روان دخی الا نهایه عادل دیه یاد اولنه‌جقدر .

حکایت اولنور که بر کون نوش روان عادل حضرتلری آوجیلغه چیقوب الده ایتدکاری بر شکاری کندی حضورنده کباب ایتمك آرزوسنده بولنور . بناءً علیه (توز) اولمدیغندن آدملرندن برینی جوار کویلردن برینه توز کتورمك ایچون کوندرمك لازمکلمکله مشار الیه او آدمه : صقین اولمیه که توزی بادهوا آله‌سك ، هرحالده بهاسنی ویروب اویله آله‌سك تا که بوندن صکره ، رسم و عادت ، وقانون بدعت اولمیه ، زیرا پادشاهلر وحکام ، بنم کبی بویله صید کاهده کباب ویا طعام پشورمك لازم کلدکجه ، توزی کویدن پاره‌سز آلیرلرسه ، او کویك خرابیتنه باعث اولمش اولورلر دیه تنبیه ایدر . نوش روانك یاننده حاضر بولنانلر دیرکه : افندم بر مقدار توز آلمقله بر معمور کویك خرابیتنه ندن باعث اولور ؟ نوش رواندہ دیمشدرکه ، ظلمك بنیادی یعنی تملی جهانده اول آز چیقمش وهر کیمسه‌که سلاطین و حکامدن کلدیسه اول بنیادك اوزرینه زیاده‌ایلدی

(یعنی هر کلن براز دها علاوه ایلدی) تا کم بر حده ایریشدی بو غایته واردی دنیا ظلم ایله طولدی . دیه جواب ویرمشدر . زمانمزده ایسه

الکمزده یوقدر هیچ پول ویرکولر آلیرلر بول بول
ایجاد اولدی بیك درلو پول تحمل ایدك ای ملت

بر صاحب ملك یعنی پادشاه رعایا وزیردستانه ظلم ایدرسه پایه‌دار اوله‌ماز. تبعه‌سنی سومیان آنلره حقارت کوزیله بقان و کندی صویدیغی یتشمیورمش کبی برده اجنبیلره باخصوص صو وتراموای شرکتلرینه رژی اداره‌سنه صویدیران بر پادشاهی ! تبعه‌ده سومز . زنکین طعن ایدر . فقرا بد دعا ایلدیکی کبی دشمن کولر ، دوست دخی آغلار . دشمنك کولمسی ایسه ظلمك نتیجه‌سی ملکك خرابیتنی بادی اوله‌جغندن تعرضلرینك یقین اولدیغنی حس ایتمسندن ایلری کلیر . دوستك آغلمسی ایسه بو نتیجه‌یی کشف ایلدیکندن طولاییدر.

بر ملکك اداره‌سی نا اهللر النده اولور ایسه باعث زوال اولور او ملك انقراضه اوغرار بر دولت سفینه‌در . نا اهل قپودان النده اولورسه بر کون کرداب فلاکته دوشمسی محققدر بر پادشاه ! رعایا وتبعه‌سنه عدالت عسکرینه دخی ای بقار ایسه البته ملکی معمور قوت وسطوتی زیاده‌لشوب دشمن دخی تصدی ایده‌مز اولور .

افلاطون حکیم دیمشدرکه : اشیا عدل ایله ثابت جور ایله زائل اولور . کیانیان سلاله‌سندن اولان آردشیره سؤال ایتمشلرکه : هیچ کیمسه‌دن قورقمیان کیمدر ؟ حکمنده عدل ایدندر دیمشدر. فی‌الحقیقه عدالتله ایش کورن کیمسه هیچ برشیدن خوف ایتمز . وچی یمیانك

ایسه طبیعی قارنیده آغرمز. کرچه قانون عدالتك حکمی دنیاده دائمی صورتله جاری دکل ایسه‌ده ینه انسانلر صورت دائمه‌ده عدالت ایتمکله مکلفدرلر . حتی بعض حکما دیمشلردرکه : بر ملك کفر ایله فنا بولمز ، الا عدالتسزلك ایله فنا بولور .

ملوك سالفه‌دن بریسی برحکیمه سؤال ایتمش‌که : ملکك بقاسی نه‌ایله اولور ؟ اوحکیمده جواباً دیمشدرکه درت شئ ایله اولور (١) مملکتی دشمن استیلاسندن محافظه ایچون اطراف مملکته استحکام ویرملی (٢) عقللی وزیر اولملیدر (٣) پاره اولملیدر . (٤) عدالت اجرای حکم ایتملیدر . فقیرده دیرمکه : زمانمزده ایجاد اولنان سریع آتشلی طوپلره، واوتوز بش بچق سانتیمترولق قروبلره ، بومبالره ، قلعه واستحکاماتك فائده‌سی اولمدیغنی ژاپون وروس محاربه‌سنده پورآرتورك حالی بزه کوستردی . بالاده‌که درت شیدن بزه الك الزم نه‌در بیلورمیسکز ؟ عدالتدر عدالت. کرچه ناپلیونك سویلمش اولدیغی کبی اوچ شئ لازمدرکه اوچیده پاره‌در . دیدیکی کبی فقیره سؤال ایده‌جك اولورسکز دیرمکه خیر اوچ شیئك بریسی عدالت بریسی حریت وبریسی دخی مساواتدر وبویله اولملیدر . زیرا بر ملکده اکر عدالت اجرای حکم ایده‌جك وحریت موجود اوله‌جق ومساوات قاعده‌سنی کوزه‌دیله‌جك اولورسه عناصر میاننده اخوت کندیلکندن حاصل اولوب اوملکك سکنه‌سی استدیکی کبی چالیشور پاره قازانوب ، زنکین اولور . زنکین اولدیغی حالده خزینهٔ دولته پاره آقار وحین اقتضاده اغنیانك قاصه‌لری دولتك احتیاجی ایچون دائما آچیق بولنور . چونکه بعده آله‌جغندن امیندر نتکم ١٨٧٠ محاربه‌سنده آلمانلر پارسه کیردکاری زمان فرانسزلر کیسه‌لرینی

قصه‌لرینی بوشالدەرق بش میلیار فرانقی بر تخته‌ده ویرمشلر ایدی .

ملکمزده اولدیغی کبی : بر پادشاه رعایا وتبعه‌سنه ظلم ایدرسه جبارانه حیله وخدعه‌لرله کیفی ویرکولر طرح ایدرسه، عاقبت اهالی علت فقره کرفتار اولور . ترك دیار ایدر کساداق باشلار ذاتاً عدالت اوزره توزیع اولنمیان ویرکولر وقتیله تحصیل اولنه‌مز ، اولنه‌مدیغی صورتده کویلینك فقیر فقرانك ، جبارلر، ظالملر اوکوزینی وتجربه‌سنی صاتارلر ! معمور کویلرصکره خرابه یوزطوتار. اوکویلرك باغچه‌لرنده طاغلرنده کل ، سنبل یرینه دیکن چیقار ، بلبل یرینه بایقوشلر یوا یپارلر . باد صبا یرینه ظلم روزکاری اسوب بوسبیدن او باغچه‌لرك کللرینی ، سنبللرینی قورودر . ترلالر اکیله‌مز اولور . آرتق خزینهٔ دولتده پاره کیره‌مز اولور پاره ولمینجه‌ده مأمورین ، عسکر تخصیصاتنی آله‌مز اصحاب معاش ضرورت چکر . شهرلرده کسادلق باشلار زنکینلرایسه قاصه‌لرینك آغزلرینی آچماز اولورلر (زمانمزده اولدیغی کبی) پاره دور دائم، واخذ واعطا اوله‌مدیغی صورتده امنیت عمومیه‌یه خلل کلیر افلاسلر چوغالیر .

حالبوکه بردولتك قوت وسطوتی عسکر ایله‌در . عسکرك بقاسی ایسه خزینه یعنی پاره ایله‌در خزینه‌ده پاره‌نك اولمسی دخی رعایا وتبعه‌یه عدالت اوزره طرح وتوزیع وتسهیلات کوستروب بعده جبایت ایلمکدر .

حال بویله ایکن بزده اغنیا وفقرایه طرح وتوزیع ایدیلان ویرکولرده عدالت اوزره دکلدر. عدالت اوزره طرح اولنمیان بوویرکولرده فقرادن جبراً قهراً ! تحصیل اولنوب اغنیایه اغماز عین اولنیور . بوکون استانبولك صاغمالی اولان آناطولی وروم ایلیده حتی

عربستانده فقرا کویلیلرك اوچ بچق غروش ویرکویه اولان ، بیتمز توکنمز وفائض مرکب کبی اولان بورجلرندن طـولایی ، ظـالملر قرباجلرله ضرب ایتمکده ! وقرانلق مردیون آلتلرنده حبس ایدلمکده الك نهایت بو مظلوم بیچاره اهالینك او کوزی تجردسی صاتدیرلمقده ، ووروم ایلیده ایسـه بیچـارهلر یالن آیاق ، آچ ، چیپلاق کزمکده وعربستانده زواللی فقرا ستر عورت ایدهجك ایکی آرشون بزدن بشـقه چیپلاق یالن آیاق یاری طوق یاری آچ ایشـسز کزمکده اولدقلری حالده، باقکز درسعادتده باشلوجه کروه اغنیانك نهمقدار ویرکویه بورجلری اولدیغنك حقیقی بر جدولنی عرض ایدهیم نقصانی اولوب فضلهسی یوقدر. اوقویکز تعجب ایدیکزده آرتق عبدالحمیدك کوننـده بو الکهده هیچ دکل عدالت نسـبیه ! مرحمت ! اولوب اولمدیغنه وجداناً قناعت حاصل ایلیکز .

﴿ ایشته ویرکویه کیملرك ونهمقدار بورجلری اولدیغنك ﴾
﴿ حقیقی برلیستهسیدر ﴾

غروش	
۱۱۸,۱٦٤	ابوالهدا نام دیکرله ابوالخدعه افندی (قزل سلطانك روحانی هکیمی اولوب مشروطیتدن صکره أولمشدر .
۱۰۸,۹۳٦	سرکاتب قره تحسین افنـدیده (وقتیله کوچك طـاغلری بن یراتدم دیان مرقوم شمدی منفاسندهدر .
۰۵۲,۱۱۵	آبراهام باشاده .
۰۱۱,۹۲۲	راسم پاشاده .
۰۷٦,۲۲۸	احمد افندی حضرتلرنده (مشارالیهك غزینهده مطلوبی اولدیغی .
۰۸۲,۸۷۵	نجیب ملحمهده (بونلر برقاچ قرداش اولوب ملتـك قانی سلوك کبی امشلردر .

١٤٦,٤١٢ داخليه ناظر سابق ممدوح افنديده (نام ديكر تعويضجى پاشاده ديرلر . شمدى تبديل هوادهدر !

١٤١,٦٣٣ مابينجى فائق آغاده (بو خائن پاشنده شابقه اولەرق آوروپايه فرار ايلمشدر .

٠٥٩,٦٣٨ هولو زاده عزت افندى (مرقوم قزل پادشاهك خرسزلق اورتاغى وهمده عقل كتخداسى وعرب عزت پاشا ديدكارى خائن اولوب بوفقرا ملتك مليونلرينى سرقتله آوروپايه فراره موفق اولمشدر .

٠٢٥,٦٩٦ قرەنادن راغب پاشا (بونەميخانەجى راغب پاشاده ديرلر ملت پاشالغنى آلدى بودورومده تبديل هوادەدر . امورجەبك چفتلكى باغلرينك حاصلاتندندر ديه ارباب مذاقى آوروپانك اوصداراسپرتولريله زهيرليوب مذكورچفتلكدەموجوديتلرينى كورديكم فوجيلرك بهرى يتمش بيك كيلولق اولوب برفقرايه ايكى اوطەلى برخانه اولەبيلور .

٠١٩,١٧٣ ذكى ! پاشاده (طوپخانه مشيرى وعموم مكاتب عسكريه ناظرى ايدى . بيچاره طبيه افنديلرندن پك چوغنك برباد پريشانيسى اولمشدر . آه برده قاليرمى ؟ آلله مظلومك آهنى چيقار آهسته آهسته .

٠٤٠,٦٤٥ سرعسكر ظفر پيكر ! رضا پاشاده (مشاراليه ايكن شمدى موى اليه رضاافندى اولمشدر . مدلليده تبديلهوادەدر !

٠١٤،٦٢٢ زلفلى اسماعيل پاشاده (خفيەلرك الك اشنعى اولوب مكتب حربيه ناظر ثانيسى ايدى . شمدى مرقوم اولدى .

٠٠٧,٤٨٨ ابريقدار كامل آغاده (وقتيله كامل بك افندى اولوب قزل سلطانك اللرينه صو دوكر ايدى .

٠٢٠,٤٨٥ چركس محمدپاشاده (بوخبيثه مغوق صو بانيوجيسى ديرلر . اولاد وطنى دكزلره غرق منفىلرده چورودن اولر بيقان اوجاقلر سونديرن بر ظالم ايدى . بلاآخره عادلانه ديوان حرب قراريله صلباً اعدام اولنوب عدالت الهيه يرينى بولدى . اسلاف كرامك : آه برده قالماز ديدكارى چيقدى .

۰۱۱,۱٤۰	فریدون‌بك (دوقتور ! فریدون پاشادر . ادبسز خفیه‌لردن اولوب ماضیسی لکه‌لیدر .
۰٤٣,٦٣٥	محمود بکده .
۰٢٧,٧۰۰	علی بکده .
۰۱۱,٣٢٢	رسومات مستشاری سابق محمد علی افندیده .
۰۱۸,۰٧۸	راغب بکده .
۰۱۸,۱۱٥	شفیق بکده .
۰۸۸,٩٢٥	سابق قسطمونی والیسی ناظم پاشاده .
۰۸۸,٥۱۰	حمدی بك افندی وبرادرلرنده .
٩٢۰,٧٢٤	صدر اسبق‌پاشاحضرتلرنده (مشارالیهك بومقدارده خزینه‌ده آله‌جغی اولدیغمز .

ایشته بر وجه بالا شو دهشتلی یکون املاك ویرکوسی اولوب حالبوکه املاك یازلدیغی زمانده‌ده قیمت حقیقیه‌لرندنده دون اوله‌رق یازدیریلوب خزینه بوجهتدنده متضرر اولدیغنه‌شبهه ایدلمسون! بوندن بشقه : اولاد شهدا ومعلولین ایچون محاربهٔ اخیره‌ده فداکار ملتك ویردیکی اعانه آقچه‌سندن ٣۱٦ سنه‌سی یوزده یدی فائضله کویا مالیه خزینه‌سنه اقراض اولنور ! وارادهٔ ایله معاش عمومی ویریلور . ٦٩ بیك لیراده اکل اولنور . اینانمیان محترم غیور مالیه ناظرمز جاوید بك افندیدن استیضاح ایده‌بیلور .

یوناندن آلنان تضمینات شخصیه آقچه‌سی اولان ٢۰۰ بیك لیرادن ٢۰ بیك لیراسی محلنه صرف ۱۸۰ بیك لیراسیده غائب اولور !!

بونلردن بشقه آچ کوزلو حریفلر ! او قوجمان اوقافیده نصل یدکارینه حالاده تعجب ایدیورم ! همده قتلقدن چیقمش بیچاره‌لر کبی اویله بر یمشلرکه دینه داری بیله اکمشلر . کرچه اوراق حوادثده

آچ کوزلو حریفلر تعبیری یلدیز یادکارلرینه عائددر

منظورکز اولمش ایسه‌ده بالکه اونوتمشسکز دیه خاطرکزه کتوره-
جکمدر . شویله‌که محلولات دفترینه نظراً یکونی قرق میلیوندرتیوز
اللی بش بیك کسور غروشه بالغ اولان املاك محلوله‌نك بعضیلری
بلا بدل وبعضلری دخی دکرندن پك دون بر بدل ایله یعنی
قولتوقجیلرك قپاتمه تعبیر ایتدکلری اصول ایله قپادیلوب ضبط ایدلمش
وبو املاك محلوله‌دن اون درت میلیون درتیوز بش بیك کسور
غروش قیمتلی اولان املاك قومیسیون مخصوصنجه استرداد واعاده
وبونلردن بر ملیون آلتمش درت بیك غروشلق دخی بالمزایده
تعویض واحاله قلنمش آلتیوز اوتوز طقوز بیك بشیوز غروشلق
املاكك دخی مفوضلری طرفندن اولجه اعطا قلنمش اولان جزئی
مقدار بدللرینك قیم تخمنه‌لرینه نسبةً نقصانی اعطا واکمال قلنمق
صورتیله معامله‌سی ایفا ودرت ملیون یوز بیك غروشلق چیفتلك
دخی بولندیغی محللرجه مزایده‌یه وضع اولنمشدر . ودرسعادتجه‌ده
سکز ملیون آلتیوز بر بیك سکز یوز غروشلق محلولات دخی
الیوم قسماً مزایده ، وبر طرفدنده استردادینه چالشلمقده‌در . بو
جمله‌دن اولمق اوزره بشیکطاشده نشان طاشی جاده‌سنده ۹٤ و ۹٦
وقره‌غول سوقاغنده ۲۲ و ۲٤ نومرولو مع مشتملات قوناغك
بر دولتلویه ویرلدیکی و (اون بیك آرشون دخی بغچه‌سی اولوب
لیمونلقدن مفرز ۹٦ نومرولو محلك دخی دیکر بر دولتلویه ویرلدیکی
ومتباقی محلك دخی قزل سلطان نامنه قیدلری ینه کندی اراده‌سیله
تصحیح ایدلمشدر . بوندنبشقه آیاس پاشاده مسافرین اجنبیه ایچون
اون طقوز بیك ایرایه بر قوناق مبایعه اولنوب ایکی بیك کسور

لیراده مصرف ایدیلوب یکرمی بر بیك کسور لیرایه بالغ اولان اشبو قوناقده خارجیه ناظرینه بلا بدل ترك ایدلمشدر .

ایشته سزه بر لیسته دها البته غزه‌لرده منظورکز اولمشدر . بو لیسته‌ده‌که املاکك بعضیلرینك طوغریدن طوغری‌یه پاره‌سی ویریلوب قزل سلطان بول کیسه‌دن استدیکه بندکانه احسان ایتمش وبعضیسنك دخی پاره‌سی ویرلمش فقط خزینه‌دن محسوبی اجراقلنمش وبعضیسنك دخی پاره‌سی ویرلمش فقط خزینه‌دن محسوبی اجرا قلنامش وبعضسنك‌ده خزینه‌دن پادشاه نامنه مبایعه اولنوب فقط پاره‌سی مالیه‌دن ویرلمشدر !

(ایشته لیسته بروجه آتیدر)

لیرای عثمانی	
۰۶,۰۰۰	مرحوم علی صائب پاشا ساحلخانه‌سی
۱۳,۰۰۰	بالطه لیمانده حسن وفؤاد پاشالر ساحلخانه‌سی
۰۹,۰۰۰	خیرالدین پاشا ساحلخانه‌سی
۰۸,۵۰۰	ایرغاد بازارنده صادق پاشا قوناغی
۰۲,۵۰۰	اورته‌کویده موسیولوراند وکریمه‌لری ساحلخانه‌سی (بونلر خزینه‌جه مبایعه‌اولنوب سلاطین‌عظام حضراتنه‌ویرلشدر .
۰۶,۰۰۰	نشان طاشنده ثریاپاشا قوناغی (بوقوناقده خزینه‌جه‌مبایعه اولنوب هولو زاده‌یه ویرلشدر .
۱۱,٤۹۲	قوری چشمه‌ده ادهم‌پاشا ساحلخانه‌سی مع مصارف وتعمیر بدلی مالیه‌دن ویریلوب نام همایونه آلنمشدر .
۱۰,۸٦٦	چبوقلیده منیف پاشا واستانبوللی اوغلی آواکیم افندیله امرالله بکك ساحلخانه‌سی (مع تعمیر خدیو حضرتلرینه ویرلشدر .

٢٢,١٦٠	بکده عالی‌پاشا ساحلخانه‌سی خدیوحضرتلرینه‌ویرلشدر .
٠٧,١٤٢	مصرده نومرو ثلثه قصری احمد مختار پاشا حضرتلرینه ویرلشدر .
٠٣,٠٠٠	لاله‌لیده اوقاف ناظری مرحوم مصطفی پاشا قوناغی نقیب‌الاشرف توفیق بکه ویرلشدر .
٠٠,٧٢٠	اوقاف محلوله‌دن فندقلیده ساحلخانه یاوراندن محی‌الدین پاشایه ویرلشدر .
٠٢,٠٠٠	اوقاف محلوله‌دن ضبطیه‌نظارتی قارشوسنده‌کی خانه فریق محمد پاشایه ویرلشدر .
٠,٢٠٠٠	جمیل بکك نشان‌طاشنده‌کی قوناغی افغانلی‌جمال‌الدین افندی‌یه ویرلشدر .
٠٧,٠٠٣	استنیه‌ده ایران سفیر سابق محمدخان ساحلخانه‌سی شریف حسین‌پاشا حضرتلرینه ویرلشدر .
٠٤,٩٠٠	میرکونده آغا حسین پاشا ساحلخانه‌سی شریف عبدالله پاشا حضرتلرینه ویرلشدر .
٢١,٧٣٠	آیاس‌پاشاده مسافرین اجنبیه ایچون مبایعه اولنوب خارجیه ناظری توفیق پاشا حضرتلرینه ویرلشدر .
١٣٧,٩٧٣	بونلرك مجموعی لیرایه بالغ اولوب بوپاره‌لر خزینه‌جه‌ویریلوب محسوبی اجرا قلنمامشدر .
٠٥٤,٠٠٠	بکقوزده خزینهٔ خاصه نامنه ابراهام پاشا چفتلکی
٠٢٥,٠٠٠	غازی عثمان پاشا قوناغی
٠٠٠,٦٦٦	حمیدیه اطفال خسته‌خانه‌سی جوارنده مانیقوله عرصه‌سی
٠١٨,٠٠٠	سرعسکر سابق رضا پاشا نامنه شهزاده باشنده املاك
٠١٥,٠٠٠	صدر سابق کامل پاشاحضرتلرینك نشان طاشنده‌کی قوناغی
٠٦٦,٠٠٠	انکلتره تبعه‌سندن جرجیسی ورثه‌سنك چوبلیجه چفتلکی فی ١٣ کانون ثانی سنه ٣٢٠ تاریخنده خزینهٔ خاصه‌نامنه مبایعه‌وتشرین‌اول سنه ٣٢٢ ده‌شهزاده‌کانه‌فراغ‌اولنمشدر .
٠١١,٠٠٠	قوری چشمه‌ده بحریه ناظر اسبق حسن پاشا ساحلخانه‌سی (املاك همایونه علاوةً خزینهٔ خاصه‌یه مبایعه ایدلمسی‌مقرر اولوب هنوز محسوبی اجرا ایدلمامشدر .

۱۹۱,۰۵۰ عموم مبایعه اولنان
۱۱۹,۰۰۰ محسوبی اجرا اولنان
۰۱۱,۰۰۰ محسوبی اجرا ایدلمك اوزره بولنان

بونلردن بشقه ٤٠ بیك لیرالق دخی ویرکولری عفو اولنانلر موجود اولدیغی حالده زواللی فقرا ملتك قرق غروش قدر بر پاره ویرکویه اولان بورجندن طولایی آناطولیده روم ایلیده رنجبرلرك اوکوزلری ! تجره‌لری فروخت اولنیور ! ای اهالی ایشته شو حاللری بیلدیکمز کوردیکمز حالده دور حمیدیده ینه عدالت واردر دیه‌جك اولان کیمسه عدالتك نه اولدیغنی بیلمدیکندن ویاخود ایشینه بویله الویردیکندن ایلری کلیرکه اوکیمسه‌ده ظالمدر جباردر .

سعدی مرحومك کتاب مرغوبنده‌زیرده‌کی حکایه‌یی اوقومشدم . مذکور حکایه ظلمك حامیٔ اعظمی ومدنیت حریت دشمنی اولان مستبد کبیر عبدالحمید حقنده کوزل برمثال اوله‌بیلیر . شویله‌که : عجم پادشاهلرندن بری (باشمزه بلای اکبر اولان قزل جنوار کبی) ظلم النی ملتك مالنه اوزاتمش وجور وجفا واذایه باشلامش ایدی . حکمی وامری آلتنده اولان خلق ایسه (بزلرکبی) ظالمنك مکر وحیله‌لرندن قاچمشلر ! یعنی ترك وطن ایدوب دیار غربتی اختیار ایتمشلر ایدی . مملکتده رعیت اکسلنجه محصول دخی نقصان اولمغله خزینه بوش قالوب دشمنلر ایسه هرجانبدن هجوم وغلبه ایتمکه باشلامشلر . رعایا اولمزسه محصولی کیم اکوب یتشدیره‌جك ؟ محصول اولمزسه خزینه‌یه پاره نره‌دن کیره‌جك؟ حاصلی رعایا طاغلدیغی جهتله خزینه‌ده بوش قالمش ایدی . برکون بوظالم پادشاهك مجلسنده شاهنامه کتابی

اوقونیوردی : ضحاکك [۱] مملکت وسلطنت نصل الندن کیتدی ؟ وفریدون [۲] ایسه بر یتیم بی کس شهزاده ایکن نصل پادشاه اولدی؟ دیه شاهنامه‌ده بوراسی اوقونیوردی . وزیر بوظالم پادشاهدن سؤال ایلدی که : ضحاك کبی صاحب عظمت وقدرت ، قوتلی بر پادشاهه نه‌وجهله ظفر بولدی ؟ پادشاهده جواباً دیدی که : کتابلرده اوقودم وایشتدیکمه کوره اهالی اوزرینه هجوم ایتدیلر تعصب طریقیله جمع اولوب تقویتله ضحاکی تلف ایتدیلر . ایشته بووجهله فریدون ضحاکك تختنه جلوس ایلدی یعنی پادشاه اولدی . دیمسی اوزرینه وزیرده جواباً : افندم مادامکه خلقك جمع اولمسی پادشاهلغه وسلطنته سببدر . سن نیچون خلقی پریشان وتبعنه ظلم ایدیورسك ؟ دیمك سنك پادشاهلقده کوزك یوقدر ! اکر سنده سلطنت سوداسی اولسه تبعنه محبتك بولنسه‌یدی، ظلم وجور ایله خلقی اورکدوب مملکتدن قاچرمزدك . (فاعتبروا . . .)

پادشاهم ! عدل وکرم ایدرسك تاکه عسکر ورعیت اوزرینه جمع اولوب سایهٔ دولتنده امین وآسوده اولوب بی غم وغصه مملکتنده قرار ایده‌لر » سنده ایسه بونلرك هیچ بریسی یوق ! حاصل کلام سنك جور وظلمك برحده وارمشدرکه سلطنت الندن کیتمکه قریب اولمشدر دیدی . وزیرك بوطوغری سوزلری پادشاه ظالمك رأی باطلنه خوش کلمدی وحق‌سوزی قبول ایتمدی ! وزیری باغلاتدیروب زندانه آتدردی ! بك آز زمان صکره بوپادشاه ظالمك عمی‌اوغوللری

---

[۱] پیشدادیان ملوکندن برینك اسمیدر .

[۲] پیشدادیان سلاله‌سنك بشنجی حکمداری وجمشیدك حفیدی اولوب عدل وحقانیت صاحبی نامدار برپادشاه اولدیغندن نامی اونودلیوب ضرب‌مثل حکمنه کچشدر . مثلا فریدون زمان دنیلدیکی کبی .

عسکر طوپلایوب مهیا ایله بابالرینك مملکتنی طلب ایلدیلر وپادشاهك ظلمندن دولابی ترك دیار ایدن اهالی دخی هرطرفدن بنی عم اوزرینه جمع اولدی . نهایت بوظالمك الندن مملکتی آلدیلر .

بیت : همان به که لشکر بجان پرورد
که سلطان بلشکر کند سروری

یعنی لشکری کمال رعایتله تربیه ایلیه‌سك زیرا پادشاه لشکریله پادشاهاق ایدر. چونکه بقای سلطنت اجتماع عسکر واتفاق رعایا ایله‌در. آنلری جان وکوکلدن رعایت اوزره طوتوب حرمت وعزت ایتمك لازمدر . زیرا

مثنوی : نکند جور پیشه سلطانی
که نیاید ز کرك جوبانی

یعنی ظالم پادشاهلق ایده‌مز زیرا قورددن چوبانلق کلمز . ظالم کیمسه‌نك پادشاهلغی‌ده قوردك چوبانلغنه بکزر یعنی قوردك چوبانلغی کبیدر . بر پادشاهکه کندی تبعه‌سنه ظلم ایتمکی عادت ایدینورسه کندی‌سلطنتنك دیوارینك‌اساسنی‌یعنی‌تمامنی خراب‌ایدر. چونکه ظلمله سلطنت قائم اولمز [٣] ایشته زمانمزه تطبیق ایده‌جك اولور ایسه‌ك ظالم پادشاه قزل سلطان دیو اوروپاجه بیله شهرت بولان عبدالحمید ! عقالی وزیرایسه‌شهید حریت (مدحت) پاشا مرحوم ایدی. پادشاهك حالندن ، قالندن، طورندن ، اجراآتندن بوی ظلم استشمام ایلدی

[٣] اوتوز ایکی سنه‌در بوملتك باشنه بر بلای اکبر کسیلان ظالم مستبد خونخوار واوروپاجه دخی قزل‌حکمدار دینمکله مشهور عبدالحمیددخی‌بوقبیلدندر یقینده قازدیغی قیویه عاقبت دوشه‌جکدر ایتدکارینی چکه‌جکدر قرداشنك آهی چیقاجقدر.

بر بیچاره‌ملتی چیقماز یوللره سوق ایتمکده اولدیغنی کوردی طوغری یولی کوستردی . و برات نجاتمز اولان قانون اساسی‌یی تنظیم ایلدی کرچه کوچ حال قبول ایتدیره‌بیلدی ایسه‌ده پادشاه ظالم ملتك باشنه محاربه کبی بر بلای اکبر مسلط ایلیوب مجلس مبعوثانمزی طاغتدی ! عاقبت اردولرمزك مغلوبیتنه سببیت ویردی ؟ چونکه قوماندا ییلدیزده کندی النده ایدی ، شو مقدس عضو وطنك اك مهم قسملرینی پارچه پارچه قوپارتدیروب الدن چیقارلمسنه باعث وبادی اولدی . بعده اوقهرمان حریتی (مدحت) پاشامزی بایقوش یواسی اولان ییلدیزده محاکمه تحتنه آلدی ! چونکه جنتمکان سلطان مرادمرحومك امراض عقلیه‌یه دوچار اولمسندن طولایی تحت تداوی‌یه آلنمش ایدی ، هیئت وکلا وعلمانك قراریله موقتاً برادری حمید افندینك تخت سلطنته دعوت اولنمسنه قرار ویرمك مجبوریتی ظهور ایتمشدی : اوتاریخده (مدحت) پاشا مرحومده صدارتده ایدی . سلطان مراد مرحومك شفایاب اولدقدنصکره ینه برادر اکبرینه ترك سلطنت ایده‌جکنه دائر حمید افندیدن دست خطیله محرر بر سنداخذ ایلدی ! ایشته بوسندی پادشاه اولدقدنصکره الده ایتمك ایچون نه دسیسه‌لر ، نه شیطانلقلر وارسه جمله‌سنه مراجعت ایلدی . ازجمله مرحوم مشارالیهانك بایزیدجوارنده‌کی قوناغنی واسطه‌لرله‌یاقدیردی . بلکه سند مذکور قوناقده محفوظ ایسه ینار خلیاسنده بولندی . حالبوکه مذکور سند غایت امین بر محلده حفظ ایدلمش ایدی . بعده بشقه واسطه‌لرده مراجعت ایلدیسه‌ده بر ثمره حاصل ایده‌مدیکندن عاقبت ییلدیز محاکمه‌سنی کشاد ایلدی . کندی بنده‌کانندن ، خفیه‌لرندن وجدانسزلردن ! حاکم ! واعضا یاپدی مشارالیهی تحت محاکمه‌یه

آلدیردی . حقلی سویلنیلان طوغری سوزلر هیچ بر وقت دکلنلمدی . الك نهایت او فاضل محترم او سیاسیٔ شهیر (مدحت) پاشانك اعدامنه حکم ویردیروب ، عدالته طوغریلغه ، انسانیته بالطه اوردیردی بیچاره اهالیمزدن نجه منور الافکار ذوات بو ظالمك ظلمندن ترك دیار ایلدیلر اجنبی مملکتلرده وطنلرینك سلامتلکی اوغرنده جانسپارانه چالشدیلر . محبان حریت فداکاران حمیت أوزمرهٔ ناجیه دیار غربتلرده سفیل بر حالده سوروندیلر . اولاد وطن دکزلره غرق ایتدیرلدی . منفالره کوندرلدی ظلمك خاطر وخیاله کلیانلری تطبیق ایدلدی . ارباب کمال نفی وتغریب اولندی ! علما فضلا آزالدی اشرا تکثر ایلدی مثنوی :

ای زیر دست زیر دست آزار
کرم ناس بماند این بازار

یعنی ای فقرا وضعفانی ایخیدوب آنلره ظلم وجفا ایدیجی جنوار ظالم سنك ظلم وجفاك نه زمانه‌دك ممتد اولوب باقی قالور ؟ البت بر کون نهایت وپایان بولور .

جهان ایچنده مجربدر انتقام زمان
همیشه بخشی‌یه یخشی ویرر یمانه یمان

ماحصل اوبانیٔ اعظم حریت مؤسس بنیان مشروطیت اولان اوقوجه وطنپرور واو داهیٔ سیاسی (مدحت) پاشا بابامز طائف زندانندە اوچیوز بر سنهٔ رومیه‌سنه متصادف رجب شریفك یکرمی طقوزنجی چهارشنبه کیجه‌سی ساعت آلتی بچقده غدارلر ظالملر جنوارلر یدیله شهید ایتدیرلدی. (رحمةاه علیه رحمة واسعة)

ایشته او ظالم محکمهٔ جنایتده ، یلدیز جوارلری شهید مشارالیهه

یوزلری قزارمه‌دن اللهدن خوف ایتمیوب فقط یلدیز هلا کوسیندن قورقان ! او صاری صاری ایرا چیقنلرندن دسته دسته بانقنوت پاکتلرندن لذت آلان او هیئت رذیله طرفندن ، نتیجهٔ قرارلری اولان اعدام! حکمنی تبلیغ ایلدیلر. مسببلرینه صد هزار لعنت اولسون.

معلوم اولەکه بر پادشاهك قوت ومکنتی ایسه یالکز طوپ وتفنکك چوق اولمسیله دکلدر . آنجق وکلا ووزراسنك دخی عاقل، مدبر وارباب ناموسدن اولان کیمسه‌لردن انتخاب اولنمسیله حاصل اوله‌جغی مستغنیٔ عن البیاندر. چونکه بر قوتدن بکلنیلان نتیجه حاصل اولمق ایچون او قوتی صرف ایده‌جك ارباب اقتدار اولورسه غایهٔ مقصده وصول آسان اولور .

شوراده بر وثیقهٔ تاریخیه‌نك بیانی لازم کلدی شویله‌که بنی امیه‌نك زماننده عمر ابن السعید العزیزك خلافتی ایامنده مملکت بر هرج ومرج ایجریسنده اولوب وکلا ووزراسی ایسه خلیفه‌یی آلداتمقده ایدیلر. استشاره سنت شریف اولدیغندن حضرت خلیفه‌ده شو حاللری یعنی مملکتك قریشقلغنی ووکلاسنك کندوسنی آلداتمقده اولدقلرینی خواجه‌سی سفیان السوری حضرتلرینه یازوب نه چاره وتدبیر ایدلمسی لازمکله‌جکنی سؤال ایلدی. کلان جوابده بر ملك یالکز پاره وقوتله اداره اولنه‌مز اول ملکی اداره ایده‌جك آدم لازمدر . آدم ایسه اوچ قسمدر بری دنیا آدمی ایکنجیسی آخرت آدمی ایشته بونلرله بر ملك اداره اولنه‌مز ، آنجق اوچنجیسی یعنی ارباب ناموسله اداره اولنور دیه تحریر بیورمش اولدیغندن حضرت خلیفه‌ده خواجه‌سنك توصیه بیوردیغی وجهله حرکت ایلیوب آز وقت ظرفنده ملکی معمور وهرج ومرج زائل اولدی .

بر حکمدارك وظیفه‌سی ایسه عدالتی کوزتمك احقاق حق ایتدیرمك رعایاسنی ظلمدن وقایه ایلمکدر. یعنی حین حاجتده مظلومك حقنی ظالمدن آلمق، رعایا وفقرایه والیلر حاکملر مأمورین سائرهٔ دولت ظلم ایدوب ایتمدکلرینی، عدالت مساوات قاعده‌سنه رعایت اولنوب اولنمدیغنی، آکلامق ووطنك ملکك محافظی اولان عسکرك حقی تمامیله ویریلوب ویرلمدیکنی ووظائف عسکری‌یه‌یی بحق ایفا ایتدیروب ایتدیرمدکلرینی، اولاد وطنك یاره‌لری تیمار اولنوب اولنمدیغنی تحقیق ایتمك ایتدیرمك ظل اه عالم دیان کیمسه‌نك یعنی حکمدارك الزم بر وظیفه‌سیدر. نصلکه اسکی پادشاهلرمزدن بعضیلری تبدیل جامه ایدوب فقرا ورعایا تبعه‌سنك حالنه حکام ومأمورینك آجرأتلرینه واقف اولمق ایچون کزرلردی. اهالیسی ایله تماسده بولنورلردی زمانمزده ایسه عکس قضیه ظهور ایدوب، ظالم پادشاه ایسه بایقوش یواسندن بشقه بر تعبیره لایق اولمیان یلدیز تپه‌لرینه ملتك پاره‌لرینی صرف ایدوب، سرایلر، کوشکلر چیت قصری شاله کوشکی کبی درلودرلو نامله بر طاقم یوالر یاپدی دیوارلرینی آسمانه چیقاردی. ذوق وصفاسیله مشغول! ملت باتمش. جبارلر صومش وطن خرابه زاره دونمش، ومحکمه‌لر ایسه پاره قوتیله حقسزی حقلی چیقاریور! حقلیلر سورونديریلیور! فقرا آه وفریاد ایلمکده هیهات! کیم کوره‌جك کیم ایشیده‌جك؟ خلیفه‌می؟ او ذاتاً شهزاده‌لکنده ایکن حکمدارلق دکل جبارلق قهارلق وظلم درسلرینی تحصیل ایتمش کوزلرینی ایسه باربارلق پرده‌سی قپاتمش سامعه‌سی ایسه طیقانمش اولدیغندن هیچ یلدیزندن طیشاری چیقمیه‌ده سایه‌سنده پادشاهلق ایتدیکی فقرا وضعفا

ومغدورینك حاللرینی كوره بیلیرمی؟ هیچ مظلومانك آه وفریادلرینی ایشیده بیلیرمی؟ هیهات . . .

حکمای متقدمین دیمشلرکه بر حکمدارك واسطهٔ اجرائیه‌سی اولان وکلا وزراسنده اون صفت بولنمسی الزمدر .

(۱) علمی اولوب جاهل اولماملی حقوق دوله تاریخده‌ده آشنا اولملی مثلا اوقاف ناظری ! معارف ناظری پاشالرله ! سرعسکر ظفر پیکر پاشا ! کبی (۲) فلکك کرم وسردینی کورمش کچیرمش یعنی واقعه کورمش تجربه‌دیده عقللی کیمسه‌لر اولملی مثلا رشید پاشا علی‌پاشا کوپریلی فاضل پاشا مدحت پاشا حضراتی کبی (۳) خائن وجبین اولماملی مثلا مخرب وطن اولان وکلای معلومهٔ حاضره کبی (سرعسکر داخلیه ناظری طوپخانه مشیری بحریه ناظری شهر امینی وسائره وسائره کبی) (٤) یلانجی اولماملی شو حال مع‌التأسف الك بیوکمز اولان قزل سلطاندن الك کوچوکمزه وارنجه‌یه قدر علت ساریه کبی سرایت ایتمشدر .

(٥) مرتکیب وطمعکار اولماملی . مرتکیبلك وطمعکارلق ایسه وکلای معهوده‌نك ایلکلرینه ایشلمشدر. (٦) بغض وعداوت صاحبی اولماملی (شوحالی دخی سرعسکر ظفر پیکر پاشا ایله طوپخانه مشیری پاشادن سؤال ایتملی) (۷) پادشاهه اولان معروضاتی طوغری سویلیوب یلان قاریشدیرماملی وپادشاهدن آلمش اولدیغی اراده‌یی خاطرنده طوتملی (شو حالیده هولوزاده ایله قاره تحسین پاشالردن سؤال ایتملی) (۸) زکا وفطانت صاحبی اولوب ایی وکوتویی تمیزه قادیر بولنملی (الا ماشا ءه بزم وکلا ووزرامزك جمله‌سیده بو اوصافی جامعدر . هله هولوزاده پاشا ایسه فطانت وزکاده امثالی نادر بولنور

دومبلکلی عقلامزدندر .) شوراده بر فقرهٔ تاریخیه‌نك بیانی لازم کلدی . شویله‌که : حضرت عمر (رضی الله عنه) زمان خلافت عالیلرنده زیاد بن ابی سفیانی ممالك عراقه والی نصب ایدوب برآز مدت ظرفنده دخی عزل ایتمشلر . زیاد بن ابی سفیان عودتله حضرت خلیفه‌نك حضور سعادتلرینه کلوب: یا امیر المؤمنین بنی امر حکومتده عاجز ویا خائن دیه‌می عزل بیوردك ؟ سؤالی اوزرینهٔ حضرت خلیفه یا زیاد بو دیدکلرك سبب اوزرینه عزل ایتمدم . سن عقل ودهاده وفرد ذکاده یکتاسك وادراك وفهمکده فضل ومزیتك واردر. عقلکده اولان زیاده‌یی ، رقاب وآنام اوزرینه تحمیلدن اجتناب سببیله عزل ایتدم دیه بیورمشلردر .

شمدی هولوزاده ایسه خرسزلقدن، ملتی‌صویمقدن یانه برنجلکی احراز ایتمش اولمغله بیچاره ملتی هم کندیسی صویمقده وهمده اوسته‌سنه صویدیرمقده وهمده سلوك کبی قانلرمزی امکده درلر . ایشته بویله عقللی کیمسه‌نك ایسه مابینده بولنمسی الزمدر (۹) هوا وهوسه وشهوات نفسانیه‌یه تابع اولماملی . (حمد اولسون بزم وکلا ووزرامز ایچریسنده بویله هوای نفسانیه‌لرینه تابع اوله‌جق آدملرمز یوقدر. چونکه کیمیسی آقسریقلی کیمیسی تیقسریقلی وکیمیسی دخی باب عالیدن سرای همایونه اثنای عزیمتنده عربه‌سی درونده قضای حاجت وقوعبولمسیله قوناغنه عودتهٔ مجبور اولمش ، والك قباداییسنك ایسه حکیملر ، صوندالرله ادرارینی مقام رسمیسنده آلیور ! واویله شهوات نفسانیه‌لرینه مغلوب اولمق دکل ، خاطر وخیاله کتوره‌جك برحس بیله یوقدر. (۱۰) وزیر اولان ذات هرشیئه عارف وتفصیل مزایاسنه واقف وقیلدن نم قاپار اولملیدر . زمانمزده ایسه بویله بر

وزیر درایت سمیره ! لزوم یوقدر . زیرا اویله هر شیئك تفصیل مزایاسنه واقف اولان وزیر ایسه پایه‌دار اوله‌مز واعتماد شاهانه‌یی غائب ایدر ! یالکز رسماً باب عالی‌یه کلوب کیتملی ولیت لعل، که (قدیم پولتیقه‌مزدر) بو پولتیقه‌یی تعقیب ایدوب اتلی‌یه وسودلی‌یه قاریشماملی ! اخشام یلدیزده اوسته‌سندن آله‌جنی پولتیقه‌درسنی صباحیسی مشتریسنه صاتملیدر .

خلفای راشدین وبعض ملوك عظام حضراتنك یعنی اسکی او بیوك پادشاهلرمزك مجالس علیه‌لرنده دائمادینك تملی اولان علماو فضلا عقلا حکما ادبا وشعرا موجود بولنوب آنلرك مواعظ خالصه‌لرینی استماع بیوریرلردی . ایشته پادشاهلرك مقربینی یعنی کوروشدیکی کیمسه‌لرله قرەنا وندماسی بویله صاحب فضیلت کیمسه‌لردن اولورسه البته‌که پادشاهی دائما طوغری یوله سوق ایدرلر . اکر بونك عکسی اولورسه یعنی غماز یلانجی اخلاقسز ، جاهل کیمسه‌لردن منتخب ایسه پادشاهی چیقماز بر یوله سوق ایده‌جکلرنده شبهه‌کز اولمسون ایشته تجربه‌سی ایسه یلدیز کوزمزك اوکنده‌در . شوراجقده غیر صحیح اولدیغنه قناعت وجدانیه حاصل ایلدیکم بر فقره نقل ایده‌یم . کرچه بحث ایده‌جکم مسئله حقنده بر چوق یلان یا کاش اسنادات واو وقته یتیشمامش صکره‌دن ایشتمش . بیلنده بیلمیانده ایشه قاریشمش وآغزدن حکایه و رساله‌لرده افکار بیان ایلمش اولدقلرندن آنلرك اسنادات کاذبه‌لرینی رد ایله برابر حقیقت حال بروجه آتی بیان اولنور .

بیلمانلره معلوم اوله که . جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان حضرتلری . متدین بش وقت نمازینی قیلار وطنی ملتنی تبعه وعسکرینی سور

برپادشاه ذیشان ایدی . حتی وطنی‌سودیکنه بو کون شاهد عادل‌اولمق
اوزره بر طاقمی‌خلیجده بر طاقمیده یار و اغیاره قارشی چناق‌قلعه‌نك
نعره برونی دنیلان محلده چوروممکه محکوم اولان دونمامز مرحوم
مغفورك بلند همت وطن پرورانه‌لریله وجوده کتیرلمش، و اوتوز بش
سنه اول قبا طاش اوکارندن تا اورته کویه قدر صره واری عظمت
نثار اوله‌رقدن دولتك شان وشوکتنی عالمه‌کوسترمش، وهلال اجلالی
تموج ایتدیرمش اولان او شانلی شهرتلی دونمامز یاتمقده ایدیلرکه
ایشته بو دونما، بو آهنین قلعه‌لر سایه‌سنده ایدیکه دول بحریه میاننده
اوچنجی درجه‌ده بر موقع ممتاز احراز یلمش ایدك .

بو دونمادن‌بشقه ایکنه‌لی‌تفنکلر، آمریقادن مبایعه اولنان برملیون
مقداری مارتین‌هانری تفنکلری، ونو ایجاد سیار استحکامات‌طوپلری
ومهد علیای سلطنت مرحوم والده سلطان حضرتلری طرفلرندندخی
ترسخانه‌یه یادکار اولمق‌اوزره طاش‌حوض کبیری انشا ، وهربایرامده
دخی عساکر شاهانه‌یه تخصیصاتلرندن بشر بیك تفنك هدیه ،
والحاصل خاقان مغفور طرفندن قشله‌لر ، مکتبلر ، و کلخانه‌ده
دخی یاپدیرتمش اولدیغی اوجسیم انبارلر ، لبالب طوپلرله‌طولی‌ایدی.
حتی روسیه محاربه‌سنده دخی بو سلاحلرله طوپلرله محاربه ایتمش‌ایدك.
ایشته بو متدین بو محترم پادشاهمز بو رحمتلی خلیفه‌مزی او زمانك
وکلاسندن بعضیلری کویا اسرافاته آلشدیردقلری کبی اوروپایه‌ده
سیاحته تشویق ایتمشلر: وپادشاهم دنیا واردر کبی ذوق‌وصفاعالملرینه
دالدیرمشلر . روایته نظراً بر اخشام سرای همایونده اورته اویوننده
بریسی حاجی بکتاشی ولی وبر دیکریده قره‌جه احمدسلطان حضرتلری
کسوه‌لرینی لابس اوله‌رق درویشلریله برابر لاتشبیه خلقه اولوب

اونبره اون وار اونبره اون وار دیه تسبیح چکمکه باشلامشلر بعده
حاجی بکتاشی ولی حضرتلری کسوه‌سنه کیرن دیواره بنوب، قره‌جه
سلطان حضرتلریده آرسلانه راکباً کرامت کوسترمشلر والحاصل
پك آز زمان صکره کویا ساعت اونبره اون قاله‌رق خلع کیفیتی
وقوع بولدیغی جهلادن بری بر کیجه بر چوق مسافرلر میاننده
بر مجلسده حکایه ایدیپوردیده خاطرمده قالمش حتی خاقان مغفور
حضرتلرینی بویله اکلنجه‌لره سوق ایدنده نورس پاشا اولدیغی
سویلشدی . حالبوکه بو خلاف حقیقتدر . شو حال صرف افترادر.
جنتمکان کبی متدین بر پادشاه ذیشان حضرتلری بویله اعزۀ کرامی
اورته اویوننده تقلید ایتدیرمك کبی بر حاله قطعیاً مساعده بیورمیه‌-
جقلرینی مشارالیه حضرتلرینی بیلن ذوات کرامك معلوملریدر ،
جنتمکان جلوس ایدر ایتمز بر کره سرایده موجود حشراتی وطولغون
طولغون معاش آلانلری دفع ایلیوب اسرافاتی قالدیرمش ، آلتون
و کموشه دائر اولان ، ومجوهرات مزیناته دوکولمش سرای نسوانی
بو حالدن واز کچیرمش ، دائره‌لرده مهم اصلاحات اجرا ایتدیرمش ،
و خزینۀ خاصه وارداتنك دخی بر قسمنی مالیه‌یه دور ایتمش ،
دها بر چوق سیئاتی محو ایله ملتك حسن توجه و محبتنی قزانمش
بر پادشاه ایدی . آرتق ممالك عثمانیه‌ده دور ترقی باشلادی دیه هر کسده
امید قوی کلمش ایدی . اون آلتی سنه‌دن عبارت اولان مدت سلطنتنده
بالاده بیان اولندیغی اوزره عسا کر بریه‌سنی الك کوزل سلاحلرله تسلیح،
وبحریه‌سنی دخی قوتلی دونما ایله تقویه، وبونلردن بشقه وطنك محافظه‌سی
هر نه‌یه متوقف ایسه تهیه ، واحضارینه جانسپارانه چالشمش ایدی.
ابتدای جلوس همایونلرنده صدراعظم بولنان قبرسلی محمد

پاشا مرحوم برکون مناسبت کتوروب: شوکتلو پادشاهمز بوکون دولتمز قبوقسز بر تهلکه حالنده‌در. برطرفدن بردیکن طوقونه‌جق اولورسه معاذالله آقوب کیده‌جکدر. اولا احوال مالیه‌مزی اصلاح ایده‌لم بعده عسکر تنظیمنه ودونما تهیه‌سنه چالیشالم، کبی وقوعبولان معروضاتی پادشاه نوجاه حضرتلرینی ایلك خطوه‌سنده دوچار یأس وحرمان ایده‌جك بر حاله کتیرمش ایسه‌ده قهرمان پادشاه: اوت اما اغیار بزم اصلاحاتمزی بکله‌میه‌رك اوله‌که برطرفدن بردشمن یوز کوسترمش اولور باخصوص بوکون قره طاغ مسئله‌سی اورته‌ده بو مسئله‌نك قالدیرلمسی هر حالده کوزل سلاحلی برعسکر سوقیله شوکت عثمانیه‌یی کوسترمکله بر طرف ایدلمسی درجه وجوبده‌در بناءً علیه هم اصلاحاته، امکان مساعد اولدیغی درجه‌ده اعلای شوکت وشان ایتمکده ظن ایدرسه‌م موافق حکمت وحکومتدر. کلمات حکیمانه‌سیله مرحوم مشار الیهی الزام ایتمشدر. قبرسلی مرحومدن صکره کچه‌جی زاده فؤاد پاشا صدارته کچمش ایدی. او صره‌ده شیخ الاسلام بولنان مرحوم سعدالدین افندی طرفندن فؤاد پاشانك بعض مبالاتسزلغی جنتمکان حضرتلرینه عرض اولنمش ومشار الیه فؤاد پاشاده خبر آلمش اولمغله آرتق مقام صدارتده دوامی جائز اوله‌میه‌جغنی جزم ایدرك استیقال کوسترلمدن مفصل بر عریضه‌ایله استعفاسنی، جنتمکان حضرتلری بر اخشام طوپخانه قصرنده افطارده ایکن تقدیم ایتمش ایسه‌ده او صره‌ده حضرت پادشاهك مصره تشریف همایون وقوعی قرارکیر اولمغله مشار الیه فؤاد پاشانك استعفاسنی قبول بیورمدقلرندن اصرار کوسترمسی اوزرینه مسند صدارت هر نقدر علی پاشایه توجیه بیورلمش ایسه‌ده فؤاد پاشا اوزرینه صدارتی قبول ایده‌میه‌جکنی علی

پاشا عرض واسترحام ایلمش اولمغله مهر همایون مصرلی کامل پاشا مرحومه تودیع بیورلمش ایدی . فؤاد پاشا مرحومده سر عسکر ویاور اکرملك عنوانی اوزرلرنده اولدیغی حالده قپودان دریا آتش محمد پاشا ، شهزاده مراد ، وحمید افندیلرله ، الیوم سریر آرای شوکت وشان پادشاه مشروطیت پرور سوکیلی بابامز پادشاهمز سلطان محمد خان خامس افندمز حضرتلری دخی برابرلرنده اولدیغی حالده مصره عزیمت همایون وقوعبولمش . او صرهده اورته‌ده بر کرید مسئله‌سی اولدیغی کبی پارسده دخی بیوك بر سرکی کشاد ایدلمش واو زمانك پولتیقه مرکزی پارس شهری اولدیغی کبی دول معظمه‌نك رئیسی دخی ایمپراطور ایکنجی ناپلیون اولمغله مذکور سرکی‌یه دول معظمه ایله برابر طبیعی جنتمکان حضرتلریده دعوت بیورلمش ایدی . حالبوکه اوصره‌ده کریدی یونانستانه ترك ایله بومسئله‌یه‌ده بر نهایت ویرمك بعض فکرلردن کچمش اولمغله . جنتمکان حضرتلری هم ناپلیونك دعوتنه اجابت ایتمش اولمق ، وهمده کرید غائله‌سنی دولت علیه‌نك دلخواهی وجهله حسن صورتله بر طرف ایتمك اوزره (یوز یوزدن اوتانور قول مشهورنجه) عزیمته قرار ویرمش ایدی . اولوجهله معیت شاهانه‌لرنده متعددزرهلی وفرقتین همایونلر اولدیغی حالده هیچ برعثمانلی پادشاهی طرفندن وقوعبولمیان آوروپا سیاحتنی اجرا بیورمغله عالمك آلقشلرینه مظهر وبیوك بر پادشاه ذیشان اولدیغنی یار واغیاره کوسترمشلر ایدی .

ایشته بووجهله حضرت پادشاه فرانسه دولت فخیمه‌سنك طولون لیماننه مواصلت بیورمسیله پارلاق بر صورتده استقبال ایله فرانسه بحریه نظارتی طرفندن شرفلرینه کشیده اولنان ضیافتده دخی بولنوب

طرفیندن پارلاق پارلاق نطقلر تعاطیسندن صکره شمندوفره راکباً وپارسه مواصلت همایونلرنده دخی استاسیونده ایمپراطور حضرتلری طرفندن رسم‌استقبال اجرا قلنه‌رق بعده اهالینك آلقشلری آره‌سنده اولجه تهیه ایدلمش اولان الیزه سراینه مسافر اولنوب ایرتسی کون دخی مراسم تشریفات ایفا، وسرکی کزیلوب بعده عسکری رسم کچیدلر ، ضیافتلر ، تیاترولر رسمی وغیر رسمی زیارتلردنصکره (بوقدر تفصیلات ویرمکلمه سبب ایسه مرحوم مغفورك نصل بر بیوك پادشاه وطن پرور اولدقلرینی بلند همت بولندقلرینی اثبات ایتمك ایچوندر) ایشته مقصده بوردن شروع ایدییورم . بر کون ایمپراطور . حضرت‌پادشاهی زیارة کلوب‌قارشی قارشی‌یه اوطورمقده وفؤاد پاشا مرحومده خارجیه ناظری صفتیله ترجمانلق وظیفه‌سنی ایفا ایتمکده ایکن ، عالی پاشادن کریدده ارقادی مناسترینك ضبط اولندیغنه دائر بر تلغرافنامه کلیر مندرجاتی حضرت پادشاهه عرض قلندیغی کبی ایمپراطورحضرتلرینه‌ده طبیعی بو تبشیراتدن معلومات ویرلمکله‌تبریك مظفریت ایلدکدنصکره ایمپراطور مشار الیه شویله بر غریب تکلیفده‌بولنور : کریدمسئله‌سی پك دوام ایتدی بویوزدن‌دول معظمه بیزار اولمقده‌در . شو مظفریت اوزرینه کرید یو نانستانه ترك ایدلمش اولسه حادثه برطرف اولوردی . دیمسی اوزرینه جنتمکان مغفور حضرتلری ناپلیونك بو غریب تکلیفی اوزرینه ارسلان کبی کوزلرینی آچوب بر وضعیت قهرمانانه آله‌رق زیرده کی جوابی ویرمشدر .

(بن بوکون ذات‌ایمپراطوریلرینك‌مسافری بولنیورم مسافره‌ایسه تکریم کرك بناءً علیه مادامکه ذات حکمرانیلری بوقضیهٔ معتنابهایه

قارشی بوصورتله بر اخطارده بولنیورلر ! بنده صوك فکریمی بیـان ایتمك مجبوریتنده بولاندم سمع انصاف ایله استماع بیوزملرینی تمنی ایدرم شویله که : معلوم دقایقدانیٔ ایمپراطوریلریدرکه کرید ایچون دولت علیه یکرمی یدی سـنه قان دوکه‌رك جزیرهٔ مذکوره‌یی ممـالك عثمانیه‌یه الحـاق ایتمش وکرید طوپراغی عثمانلی قانیله یوغورلمشـدر . صورتا بر اخطار خیرخواهانه ومعناً دولتمك باعث بربادیسی اولان شو تکلیف بنی مأیوس ایتمش، ودول معظمه اتفـاق ایدرك کریدك یونانستانه ترکنی نوطه‌لرله تکلیف ایتسه‌لر تکلیفات موهومه‌یی رد وعسکرمك صوك نفرینه وارنجه‌یه قدر جزیره‌یه سوق ایدر، ودوشمامدن بر نفر قالنجه‌یه قدر ثبـات ایدر وچاره‌سز قالنور ایسـه کریدی اویله ترك ایدرم بیورمشدر) . بونك اوزرینـه ناپلیون بر جواب بوله‌میوب : مادامکه افکار شاهانه‌لری بومرکزده دائردر کرید مسئله‌سی برطرف اولمشدر مستریح اولکز دیه اعتذار ایله تکلیف نارواسندن انحراف ایتمشـدر . ایشته قوجه برناپلیونه قارشی بوقهرمان پادشـاه ذیشان حضرتلرینك بویله ارککجه‌سنه مردجه‌سنه جواب مسکت ویرمه‌سی هانکی قوة استناداً ایدی بیلورمیسکز ؟ اوت مارتین هانری تفنکلریله، قروپ طوپلریله ، مسلح منتظم قهرمان اردولرینه ، وبلند همتلری نتیجه‌سی اوله‌رق میدان وجوده کتورمش اولدقلری بالاخره سلفی قدر وقیمتلرینی تقـدیر ایتمیوب خلیج زندانلرنده اوتوز اوچ سـنه‌در چوروديلان دونما سایه‌سنده ایدی. ایشته بویله برقهرمان ووطنی ملتنی سودن متدین برپادشاه ذیشـاندن هیچ بروقت اسناد ایدیلان افعال مذمومه ظهور ایده‌بیلورمی ؟

کرچه سلطان مجید جنتمکانك وفاتنده خلفی سلطان عبدالعزیز

حضرتلرینه اون ملیون لیرا قدر بربورج براقمشلر ایدی فقط خاقان مغفور سلطان عزیز مرحومك وكلاسی باخصوص كور محمود ندیم پاشا وسائرلری: دولت استقراضسز یاشایه‌مز دیه تواریخ مختلفه‌ده بر چوق استقراضلر یاپوب دولتی ٤,٥٧١,٨١٠,٠٠٠ بوقدر فرانق. بورج آلتنه صوقمشلردی. ایشته بو بورج ایسه اونبر سنه ظرفنده بویكونه بالغ اولمشدر. اوصره‌ده هم سرعسكر وهمده صدراعظم بولنان حسین عونی پاشا مرحوم‌ده قرق ملیون لیرالق قونسلید چیقاروب دیون خزینه‌یی تزیید ایتمش، بعده ایكنجی دفعه اوله‌رق كور محمود ندیمك صدارته كلمسیله بسبتون توی دیكمش، واوروپا دولتلرینی دولتمزدن اوشوده‌رك یالكز براقدیرمق ایچون روسیه ایلچیسی ژه‌نرال اغناتیفك تعلیماتیله وكلای حاضره‌یه سررشته ویرمكسزین قونسلید واسهام فائضلرینی نصفنه تنزیل ایدرك اوروپالیلره بر اعتمادسزلق كوسترمش، وعثمانلی قونسلید واسهام حامللرینی دخی برباد وپریشان ایلدیكی كبی جنرال اغناتیف ایله‌ده اورتاق اوله‌رق هوادن صاتمش اولدقلری ملیونلرله قونسلیددن ایكی ملیون لیرا قزانمشلر! وحضرت پادشاهك تخصیصات همایونلرندن آرتیره‌رق مذكور قونسلیدی قالدیرمق اوزره آلدقلری آلتی ملیون قونسلیددن جنتمكانی دخی اوچ ملیون لیرا درجه‌سنده بیوك برضرره اوغراتمشدر.

ایشته برذات فضائل سماتك بی‌طرفانه اوله‌رق آغزندن ایشتمش اولدیغم بروجه بالا وقعهٔ تاریخیه‌یی یازمقلقدن مرادم جنتمكان حقنده یاكلش فكر پیدا ایدنلری تنویر ایتمكله برابر بالاده‌ده بیان قلندیغی وجهله پادشاهلرك مقربینی وكلاسی وزراسی صاحب فضیلت مستقیم و مجرب الاطوار كارشناس كیمسنه‌دن اولور ایسه البته پادشاهیده

اویوله سلوك ایتدیرمکه سبب اولمش اولورلر. یوقسه کور محمود ندیم
پاشا کبی، وزمانمزده مشاهده ایلدیکمز وجهله جوهر آغالر لطفی آغالر
عزت آغالر کبی حریف ناشریفلرله استشاره واداره اولنان حکومتك
باشنه ایسه، بلا بلا اوستنه کله‌جکی محققدر.

ملوك عربدن بریسی ولیعهدینه نصیحتلر ویروب دیمشکه اهل
تقوی وپاك طینت کیمسه‌لری کندوکه مقارن ومصاحب ایدر ایسه‌ك
اموریني تحکیم ایتمش اولورسك . اسکی پادشاهلرمزدن بر ذات
دخی وفاتلرندن مقدم ولی عهدینه نصیحت ویروب دیمشدرکه :
اولا جمع مصالحدن مقدم امر دیننده اهتمام ودقت ایله زیرا باعث قوام
دین ودولتدر . ثانیاً امر دیننده اهتمامی اولمیان یاخود مذهب الحاد
واعتزاله مائل وکبائردن مجتنب بولنمیان اشخاصی استخدام ایله زیرا
معناً سنی زوال دولتنه ترغیب ایتمش اولورلر . ثالثاً ظلمدن وبوجه
بدعتدن تحاشی ایله وسنی ظلم وبدعته ترغیب ایدنلری دولتندن تبعید ایله
رابعاً دائما جهاد ایله وتوسیع بلاد ایله زیرا مدت مدیده سفر اولنمسه
عسکرك شجاعتنه ورؤسانك تدبیرینه فتور کلور (زمانمزده ایسه
توسیع بلاد ایتك قضیه‌سی ممتنع الحصول اولوب عسکرمزك
شجاعتی ایسه الاماشا اه فطریدر. بناءً علیه عسکری حربه آلشدیرمق
ورؤسانك تدبیرلری طوغری اولوب اولمدقلرینی آکلامق، ونه کبی
نقصانلری بولندیغنی کوروب بعده تصحیح ایتمك ایچون، اوروپالیلرك
هر سنه یاپدقلری کبی عمومی مانوره‌لر یاپلملیدر) خامساً عسکریدن
وفات ایدنلرك اولاد وعیالنی حمایه ایدوب اموالنه تعرض ایتمه .
سادساً علمایه وفضلایه زیاده‌سیله انعام واحسان ایله، وبر دیارده که
بر صاحب کمال ایشتدك برتقریب کتوردوب اوذاته رعایت وحرمت
ایله ، که مدت سلطنتنده علما چوغالوب امر شریعت نظام بوله. دیه

وصیت بیورمشلردی . زمانمزده ایسه اوتوز میلیون عثمانلیلرك حیات ومماتی اداره‌سی . هولوزاده ! ابوالخدعه ! جوهر آغا ! لطفی آغا ! فائقلر کبی اوشـاق مقوله‌سی ، حریف ناشریفلرك یعنی دها بوکبی قزلباشلرك [۱] اللرینه قالور ایسه پادشاهی ایشته بویله چیقماز بر یوله سوق ایدرلر ! حکمدار اولان کیمسه ایسـه (قزل سلطان کبی) بویله ابوالخدعه کبی فالجیلرك جنجیلرك سـوزلرینه آلدانوب عمل ایدرسـه فلاکته تقرب ایتمش اولور . نصلکه زمان اوائلده اردوی عثمانی طونه کنارنده آرامسـاز دشمن ایسـه آقین آقین کلمکده وتقرب ایلمکده اولوب منجم باشی ! ایسه رمل آتمش هنوز اشرف ساعت کلمامشـدر دیه اردونك حرکاتنی تأخیره سببیت ویرمکله شـو فرصتدن استفاده ایدن دشمن ایسه هجوم ایله اردو پریشان ویکیچریلر طرفندنخی صدر اعظمك چادری وخزینه یغما ایدیلوب بر هزیمت کلیه ایله ادرنه‌یه قدر رجعت اولندیغنی بزه تاریخ خبر ویریور .

بر زمان جاهلیتده والیوم نصـل بویله فالجی ، رملجی بویجی مقوله‌سی حریف ناشریفلرك . دوزمه سوزلرینه اعتبار ایدیور ایسه‌ك وقتیله روماللرده قوشلرك طیرانه وغاغالامالرینه اعتمادایدوب جهت طیرانندن وغاغالامالرینك طرزلرندن تفأل ایدرلرمش بو سـببدن محاربه‌لرده حرکات سکریه‌لرینی مخصـوصاً یانلرنده یعنی اردوده بولندیردقلری قازلرك حرکت وحاللرندن استدلال ایتدکاری حکمه توفیقاً اجرا ایدرلرمش (استبداد) فیللرله‌ده تفأل ایدنلر وار ایدی .

---

[۱] بوراده قزلباش تعبیرندن ، بشقه بر معنا آ کلاشلمسون مقصد : (دوکمش اشمار سرك علت افرنج جزام . بی قلای صـانکه نحاس رنکی قزل باش کره‌تا . یعنی یلدیزك قرمزی فسلیلری ! او معهود خفیه‌لر ! آ کلاشلملیدر .

معلوم اوله که . جانی یالکز جنایت ایشلیان یعنی همجنسنی قتل ایدن یاره‌لیان وبوکبی افعالده بولنانلره دینلمز بونلردن بشقه ایکی درلو جانی‌لك دها واردر . شویله‌که ممکن مرتبه قدرتی اولدیغی یعنی یکرمی پاره‌یه بر سو پاره (جزء) آلمغه مقتدر بولندیغی حالده اولادینی مکتبه سوق ایتمیان ، اوقوتمیان پدرده جانی‌در ایکنجیسی‌ایسه وطننه ملتنه‌خیانتلك ایدن، مکتبلر آچدیرمیوب ملتنك تبعه‌سنك تنویر افکارینه سد چکن معارفی بالطه‌لیان بر حکمداره جانیدر . اگر بر آدمده، برحکمدارده بونلرك هر ایکیسی دخی بولنه‌جق اولورایسه اول کیمسه‌یه ویریله‌جك نامی شوکتابی تنزلاً اوقویانلرك وجدانلرینه حواله ایدرم .

ایشته هرایکی صفتی‌جامع اولان عبدالحمید ! معارف ایلروليوبده افکار منوره اصحابی یتشمسون ایچون مکتبلر کشاد ایتدیرمیوب، و تحصیله‌اهمیت ویردیرمیوب؟ معارفی بسبتون‌باترمق ایچونده تخصیصاتی قطع ایتدیروب پك جزئی برشی براقدیردی . حتی خاندان سلطنته آلتیوز بیك لیرا تخصیصات ویردیکی حالده اوتوزملیون نفوس‌ایچون عموم‌معارفه‌سنه‌ده‌اوچیوز بیك‌لیرا قدرجزئی برشی‌تخصیص ایتدیردیکی حالده بوده‌منتظم‌صورتده‌ویردیرلمیوب، حالبوکه‌معارف حصه‌سی‌نامیله‌ده فقرا اهالی‌یی صویدی. وروح اعظم ملت اولان معارف نظارتنه‌دخی کندی کبی جاهل وبوناق برمسکینی‌ناظر تعیین ایلدی. کرچه اطفال خسته خانه‌سنی دارالعجزه وباقتریولوژی‌خانه کبی مملکته لزومی درکار اولان بر قاچ مبانی وجوده کتیردی ایسه‌ده بونلر هپ بر سبب تحتنده یاپدیرلمشدر . یوقسه ملکك اعمارینه ، صحت عمومیه‌یه ، مدنیته ، خدمت ایچون دکلدر .

باقكز باقتریولوژی خانه‌نك یاپدیرلمسنك سببنی بیان ایده‌یم .
شویلكه : قزل خلیفه بركون شهزاده‌لكنده اثنای تفرجده برغبطی
فالجی قاریه تصادف ایدر . قاری كندیسنه مخصوص بر لسان تودیانه
ایله : سلطانم فال بقارم ، نیت بقارم ، طالع آچارم دیمسی اوزرینه
ذاتاً كوچكدن بری بویله شیلرك مجلوبی اولان شهزاده فالنه‌باقدیرر :
احتمالكه معهود فالجی بر قاچ دفعه دها فالنه باقمش اولملیدركه ،
كندیسنك كیم اولدیغنی بیلدیكی ایچون. بقلالری آتوب برازملاحظه‌
دنصكره دیركه : باقكز باقكز بقلالر نه كوستریور ! یقین زمانده
وهمده پك یقین زمانده نائل تخت‌وتاج اوله‌جقسكز وچوق سلطنت
سوره‌جكسكز عمركز چوق اوزون اوله‌جق . بناءً علیه وفاتكز
خارجدن سرایت ایده‌جك بر خسته‌اقله وقوعبوله‌جقدر (قولرا ووبا
كبی) ایشته شو سوزلری خاطرنده طوتوب پادشاه اولدقدنصكره ،
درسعادتده امراض ساریه ظهورنده تدابیر طبیه‌نك شدتلی طوتلمسی
وحبه‌نی قبه ایدوب تجنبكی قولراده یالكز اللی بیك لیرالق ! آسیدفنیك
صرف ، وباقتریولوژی خانه‌لرك تأسیسی وخسته خانه‌لره (اتوو)
ماكنه‌لرینك آلنمسی ایشته اوفالجی قاریسنك سایه‌سنده‌در . بزمأمورین
صحیه او قاری‌یه نقدر تشكر ایتسه‌ك دكری واردر . بعده آوروپادن
دوقتور شانتمسلر ، نیقولیلر كتیردلمسی دخی بو حكمته مبنی‌در .

ایشته ای بیچاره‌اهالی اوتوز ملیون‌عثمانلیلرك پادشاهی ! وعموم‌عالم
اسلامیتك یعنی اوچیوز ملیون‌مسلمانلرك خلیفه‌سی اولان ذات بوكون
فالجیلری جنجیلری بویجیلری دائما نزدنده بولندرییور ! باخصوص
سرتاجی اولان ابوالخدعه‌سنی یانندن آییرمیوب آنك سوزلریله عمل
ایلیور ! مرقوم ایسه اویله بر مهارت شیطان پسندانه‌یه مالكدركه .

سوزلریله صحبتاریله بو بچیلکه جنجیلکه اینانمش اولان پادشاهی مجلوب وکندیسنك شیخی اولیور! عطیه‌لره احسانلره غرق ایدیلوب قوناقلر طاقلر دائره‌لرویریلیور. قاضعسکراولیور! نشانلرك انواعنی طاقیورطبله طبله صباح وآخشام سرایدن یتکار طاشنیور! (زفت یسون) بومعهود قوری بالق کرمابه‌سنك مداومی اولان شیخ! زیاپیشه‌نك بر سوزی ایکی اولمیور. اوچیوز اون اوچ یونان محاربه‌سنده. دشمنك دونما‌سنك چناق قلعه بوغازندن ایچری کیرمه‌مسیچون! معهود ابوالخدعه ایکی نسخهٔ مؤثره یازوب برینی بحر سفید بوغازینك سدالبحرتپه‌سنه دیکرینی مذکور محلك قارشی جهتنه متصادف بالك برتپه‌یه کوملسنی اسرار ایله کویا عقلنجه کچمك ایستیان دونما تارومار اوله‌جغنی ادعا ایدر. واجراسنده‌ده بولنور! طبیعی دکلیدرکه جبراً کچمك ایستیان دشمن دونماسنه البته مقابله اولنه‌جق استحکاملرده‌که، طابیه‌لرده‌که او جسیم شقه کوتورمز خاطر صایماز اوتوز بش بجق سانتیمترولق قروبلر نه ایچون طوریور؟ دکزك آلتنده استریدیه ترلاسی کبی او مدهیش طوربیللر نه ایچون قونلمشدر؟ ایشته بوریاکار بویله مرائیلکه پادشاهك کوزلرینه کیرمشدی! یاربی نه کونلره قالدق بر زمانلره بحر سفیدده شانلی دونمامزدن آوروپالیلر خوف ودهشت اوزره اولورکن یوکون محکوم انسانلرکبی دونمامز خلیج زندانده چورومکده، وحرکته کلسونلر یچون بخار بوریلرینه وارنجه‌یه قدر ماکنه‌لرینك هر بر اقسامی چیقاریلوب محکوم عطالت براقدیرلدیغی حالده برجنجینك بر اوفوروکجینك نسخه‌سیله بوغاز دشمندن محافظه ایدیلیور!!

برکیجه قزل سلطان رؤیاسنده اوتوز قدر آت کورر همان شیخنی

یعنی معهود ابوالخدعه‌سنی جلب ایدوب عنعنه‌سیله حکایه ایلر، شیخ معهود دخی جینلری دعوت ایدوب بعده رؤیای مذکوری تعبیر ایده‌جکنی عرض ایدر. همان حلوتخانه‌سنه چکیلوب برطاقم توتسویقار کویا دعوت‌ایدر! آنلردن اوکرندیکنی انی‌ساعتلر اولسون! اوخروجلر اولسون! ایرتسی کونی حضوره چیقوب تعبیر ایدرده دیرکه: افندمز جینلرله کوروشـدم! اوتوز آت اوتوز سنه دهـا سلطنت سوره‌جککزه دلالت ایلدیکنی سویلدیلر دیمسی اوزرینه قزل‌سلطان پك ممنون اولور حتی بهر سنه‌سنه بیك لیرا اولمق اوزره اوتوز بیك لیرالق بانقنوط شیـخ ریا پیشه‌یه احسـان ایدر! مرقومده بوپاره‌لرله بشکطاشده‌کی کتانجیلر حمامنی مبایعه وبشـقه‌جه‌ده عقارات یاپدیرر. ایشته بوکبی دهـا برچوق رؤیالر تعبیریله احسانلره التفـاتلره نائل اولور! بیچـاره ملتك پاره‌لری همده کوز یاشلری دوکدیره‌رك جبراً قهراً آلنان پاره‌لرده بویله اوفورجیلره خفیه‌لره احسان اولنیور! نه‌یاپه‌لم؟

عصرمز سایهٔ شاهانه‌ده جنت کبیدر!

اویله برسایه‌که هردقیقه وهرثانیه قانلی قنادلرینی اوزرمزه آچمش برکابوس بلای استبدادی دنبشقه برشی دکلدر.

معلوم اوله‌که‌سایه لغتده‌کولکه‌یه دیرلر یعنی‌ظلك ترجمه‌سی قرداش دیمکدر. حالبوکه بوسایه‌دنبشقه اوچ نوع دها سایه واردر (۱) سایهٔ شاهانه! (۲) سایهٔ التماس! (۳) سایهٔ رشوتدر! شمدی بو اوچ نوع سایه‌یی تشریح ایده‌جك اولور ایسـه‌ك کوریرزکه: سایهٔ شاهـانه‌یه کبرای کرام وذوی‌الاحترام افندیلرمز مثلا وکلا ووزرا بندکان کرام

حضراتی . سایهٔ التماسـه اجلهٔ رجال یعنی کبرای کرام افندیلرمزدن صکره کلان ذوات. سایهٔ رشوة ایسه فقرا و بیچاره کان التجا ایلشمزدر. یعنی التیوز کسور سنه‌لك بودولت معظمه‌نك بوکون بولوندیغی شو آجینه‌جق حالی کسب ایتمسی ایشته بواوچ نوع سایه ، سایه‌سنده‌در!. الیوم دولتك الک مهم مقاماتنده سایهٔ حضرت شاهانه‌ده چکیردکدن یتشدیرلمه خرسزلر ! همده زورلی خرسزلر ! حرامیلر ! طولودر. وینه سایهٔ معهوده سایه‌سنده ییلدیز فابریقه‌سنك یتشدیروب چیقاریغی والیلر ولایتلری صوییور ! اوزم اوزومه باقه‌رق قزاریر فهواسنجه ینه اوسایه ، سایه‌سنده کوچك مأمورلرده قضالری ، ناحیه‌لری صوییورلر ! زیرا بوکوچك مأمورلر اومأموریتلری آلنجه‌یه قدر آیلرجه سنه‌لرجه باب عالی جوارنده قهوه‌لرده خانلرده سورونه‌رك چالیشوب جبالیه‌رق اتك اوپه‌رك سایهٔ رشوت وهدیه‌ده مطلوب اولنان مأموریت استحصال اولنیور ! اویله‌یا داخلیه ناظرینك واسطه‌سنك سزدیرمش اولدیغی اوصاری لیرالر نره‌دن چیقه‌جق ؟ ایشته اهالیدن چیقاجق ! ژاندرمه وضبطیه‌لرك الندن ایسه اهالی قرا دادوفریاد ایدییور ! قان قوصیور ! محکمه‌لرده ایسه عدالت اولمدیغندن اوکسوزلرك ، یتیملرك بیچاره‌لرك حقلری غائب، ایدیلوب سایهٔ رشوتده حقسز اولان حقلی چیقاریلیور !

یاربی ! بیچاره ملتك قباحتی نه‌در ؟ برطاقم ظالملرك آلچقلرك اللرنده براقدك ؟ ارباب اقتدار ومجسم دهالر ، حریت پرور نوادر ملت برر برر نفی وتغریب ارباب ناموس هرشیدن مغدور براقیلیور ! ناموسسزلر ! مرتکبلر ! غمازلر ، تلطیف ایدیلیور ! وطن خرابه

سیئات سابقه‌مز نام کتابی اوقویکز .

یوز طوتمش بایقوشلر اوتیور ! وطن ؛ وطن سوکیلی وطن اویله بر وطن که هرغبضهٔ خاکی اجدادمزك خون شهادتلریله یوغورلمشـدر . بوکون بومقدس وطنك پارهسنه باقلمیوب غنغرن ایدیلهرك ، پارچه پارچه قطع اولنوب الدن چیقـاریلیور ! اوف زواللی ملت ! دهـا بوجبارلردن عدالتمی بکلیورسکز ؟ بو ادارهدن، بوهیئت حاکمهدن بو حرامیلردن عدالت بکلمیکز ! یوقسـه عدالت وارمی ظن ایدییورسکز ؟ اکر بویله برظنده بولنیورسهکز؟ ینه آلدانیورسکز!

زیرا اکر عدالت اولسـه زورلی خرسزلردن، سرعسـکر ! حرامیدن بحریه ناظری، مرتکبیدن داخلیـه ناظری، شهر امینی بر ژورنالجیدن طوپخانه مشیری، اویله بر مشیرکه جاسوسلقدن بشقه بر مزیتی حائز اولمیوب بیچاره مکتب طبیه افنـدیلرینی بغیر حق منفایه کوندرتدیرن، زندانلره آتدیران، وچکیلرله طوپخانهدن آلتونلرچکن بر ظالم طوپخانه مشیری، قلیزندنوالی! وهمده الك مهم بر ولایتهوالی، حمام دلاکندن پاشا ! ضبطیهلکدن یتشـمه بر یوباز بر دانقالاق ! بر ظالم مشیر ! وهمده حکومتایچریسنده حکومت (بشکطاش حکومتی) تشکیل، واصلی نسـلی غیر معلوم هولوزاده کبی بر حریف ناشریف سایهسـنده سلطنت سوروب نان ونعمتنی یدیکی بر ملتی همصویوب همده افندیسنه صویدیران بر خرسز برظالم برجبار مقارن ومصاحب کاتب خصوصی ایدیلیرمی ایدی ؟ جاهل بر بوناق ! روح اعظم ملت اولان معارف کبی مهم بر نظارته تعیین قلنورمی ایدی ؟

ملحمهلر کبی سـفلی ظـالمره وطنك قانی امزیریلورمی ایدی ؟ وقتیله بر قاچ فرانقه صاتون آلنان بر کولهنك (جوهر اغا) وتوتون قییجیسی مصطفیلرله سودی بوزوق یعنی :

طفل ایکن تربیه ایتمش آنی بر موجی عرب
ایشته اثبات باقکز روی سیاهدر کره‌تا

بر حریف ناشریف باخصوص بو ملتك باشنه کتوزمدك بلا براقیان ملتی بورج آلتنه صوقان کور محمود ندیم پاشا کبی بر وطن خائنه منسوب بولنان قره‌تحسین سرکاتبلکده استخدام قلنورمی‌ایدی؟ میخانه‌جیلك ایدن بر جبار و سائر بو کبی اشخاصك سوزلریله عمل ایدن بر حکمدارك ملکنده هیچ عدالت طوریرمی؛ ملتی تبعه‌سی اوزرنده محبت حاصل ایتدیره‌بیلورمی؟ کمال بك مرحومك هنوز طبع ایدلمیان آثار ادبیه‌لرینك اك کوزلی بولنان جلالنك بر صحیفه‌سنده خوار زمشاهه قارشو : بشقه بر مستشار بوله‌مامشده آنلرك تسویلاتیله عدم عالمنك وجود شکلنه تمثلی دینلمکه لایق اولان شو کوشه‌یه چکلمش، اویله بر کوشه که شیطان ایتدکلرینه اوتانسه‌ده کندیسنی بشرلرك ملکلرك نظرندن صاقلایه‌جق ...بر آراسه‌ینه بلکه بوراسی خاطرینه کلمزدی. دیدیکی کبی قزل سلطانده هاتف‌غیب قیاس ایتدیکی ابوالخدعه‌سیله حیله‌بازلقده شیخ نجدی‌یی کری براقدیران منبع فسق فجور مزویر مشهور هولوزاده‌سیله، عرب اوزنکی‌یه طاش چیقاران ، جوهر آغاسیله ، قره تحسینیله خفیه‌لریله زبانیلریله یلدیز دینلان ، وهر کیجه درت بیك هوا غازیله وایکی بیك دخی الکتریق فنارلریله تنویر اولنان یلدیز ! اویله بر یلدیزکه هر درلو مظالمك اجراسنی ستر ایدن، اورمانلق و بایقوشلرك بیله یوه یاپمدقاری بویله بر محله چکیلوب اوتوز میلیون تبعه ورعایانك و آلتیوز سنه‌لك بودولت معظمهٔ اسلامیه‌نك‌باشنه کیم بیلور دها نه‌کبی بلالر ، فلاکتلر یاغدیره‌جغنی او منحوس مستشارلریله استشاره ایدیور !

یاربی! فرعونه‌ده فرصت ویردندی . بناءً علیه سنك وحدانیتنی تصدیق ایدر ، خفیاً یاپدقلرینه ندامتله صقالندن آصیلوب یالواریردی. عاقبت اعمالنك جزاسنه دوچار اولدی. شداد ایسه سنك جنتنه مقابل باغ ایرم اسمنده (لاتشبیه) جنت یاپدیردی ! رسولك حضرت هودك نصایحنی دیكلمدی عاقبت باد صرصرله هم كندیسنك وهمده آكا تابع اولان قوم ضالك جزاسنی ویردك . قوم ثمود ایسه رسولك اولان حضرت صالح پیغمبرك دعوه‌سنی اولدیردیلر آنلركده جزاسنی ویردك . نمرود قولك ایسه الوهیت دعواسنده بولنوب حتی رسولك حضرت خلیلی كویا جهنمنه آتدیردی وسكا قارشو كوكده‌سك دیه‌سماله چیقوب اوق آتدی. اوقنی قانلی اوله‌رق كیرو یه اعاده ایتدك . سنی یاره‌لدی ظننده بولندی آنكده جزاسنی باشنه طوقمقلر اوردیره‌رق ویردك . وفسق وفجوره دوشن قوم نوحك جزاسنی دخی صوده غرق ایتمكله ویردك . بزده اولدیغی كبی ، فرانسه‌نك برزمانلر باشنه بلای اكبر كسیلان و یوز بیكلرجه انسانلرك قانلرینك دوكولمسنه وممكتلرینك دشمن طرفندن استعلا اولنمسنه سبب اولان اون آلتنجی لوینك جزاسنی دخی كلیوتین [١] ماكنه‌سیله ویردك . یاربی. زمانمز ظالمنك جزای الهیه‌نه دوچار اولمسی اوزونجه وقته‌می محتاجدر ؟

یاربی، حجاج قولك كعبهٔ معظمه‌كی ییقدی ! تخریب ایلدی . فقط ینه یاپدی. وقرآن عظیم الشانی یاكلش اوقومسونلر ایچونده حركه قویدیردی. حالبوكه اسماء حسناندن (حمید) اسم مبارككی سرقت

---

[١] بر نوع سطركبی ماكنه اولوب بوینی اوروله‌جقلری اوزرینه‌چیقاروب باشنی یوقارودن اینه‌جك سطیرك آلتنه قویه‌رق برآنده بدنندن جدا ایدن بر ماكنه‌دركه فرانسه‌ده مستعملدر .

ایدن بو ظالم ایسه سنك کتابلرینی تحریفه قیام ایلدی. عدالته دائر آیات جلیله‌نك اوقونمسنی منع ایتدی. بین الاسلام اخوة بالطله‌اوردی. مسلمانلری تفریقه‌یه دوشوردی. یاربی، آیت جلیلنده: ای اهل ایمان، سزلر حبل متین الهی‌یه صاریله‌رق اتحاد واتفاق ایدیکز. و بری بریکزدن آیرلمقدن صاقنکز. وای مسلمانلر ایبلك ایچون بری بریکزه یاردم ایدیکز فنالق اوغورنده یکدیکریکزه معاونت ایتمکدن حذر ایدیکز.) بیورمشدك. یاربی بو ظالم، مسلمانلری بری برینه دوشوردی. اتحاد واتفاقه فرصت ویرمدی. حمام کلخانلرنده رسولنك حدیث قدسیلرینی یاقدیردی. حتی چنبرلی طاش حمامنك کلخانی وکلخانجیسی بیله شاهد عادلدر.

اسکندر رومی‌یه صورمشلرکه مشرق ومغرب دیارینی نه وجهله ضبط ایدوب تحت تصرفه کتوردك؟ سندن اول که پادشاهلرك ایسه خزینه‌لری وسلطنتی وعمر ولشکری سنککندن زیاده ایدی. حالبوکه بو فتح وتسخیر آنلره میسر اولمدی سکا میسر اولدی. اسکندرده دیمشکه: حق تعالی‌نك عون وعنایتیله هر هانکی مملکتی فتح وتسخیر ایلدیسه‌م عدالت اجرا ایتدم. رعایا وفقرایی انجتمدم. الله تعالی حضرتلریده بکا بو عنایاتی احسان ایلدی. دیه جواب ویرمشدر.

ظل اه عالم اولدیغنی ادعا ایدن حالبوکه بو بیچاره ملتك باشنه بر بلای اکبر اولان عبدالحمیدده زره قدر عدالت مرحمت اولسه، خفیه‌لك ایجاد و بیکلرجه اولاد وطن وهر کسك نوردیده‌سی جکر پاره‌سی کیفی اوله‌رق بحره دوکدیریلیرمی؟ زندانلر، منفالر بو زواللیلرله دولدیریلیرمی؟

اسکی زمانده پادشاهلر بر قلعه فتح ایتدکاری زمان، غازیلك

عنوان جلیلنی بحق احراز بیوریرلردی. حالبوکه شو اوتوز اوچ سنه ظرفنده حکمدار ظالمك وطنی سومیان خائنك سیأتندن اولمق اوزره آناطولیده قارص و آردهانی، باخصوص امثالسز بر لیمانه مالك اولان باطومی، روم ایلیده ایسه قلاء اربعه بوسنه وهرسك قطعه‌لرینی بلغارستانی صربیه وقره‌طاغی دهامی استیورسکز؟ تونس وروومانیا قطعه‌لرتی قبریسی مصری وباخصوص شانلی اجدادمز یکرمی یدی سنه آقتدقلری قانلری بهاسنه آلنان و بحر سفیدده آسیا قطعه‌سنك برکلیدی، وحاکمیت عثمانیه‌نك برات نشانی اولان اومنبت محصولدار کریدآطه‌سنك بوکونکی حاله کلمسنه سبب اولدیغی حالده سزه سؤال ایدرم بو خائن وظالم پادشاه! غازیلك عنوانی نره‌دن آلدی؟ وهانکی قلعه‌لری فتح ایلدی؟ بن سزه جوابنی ویره‌یم. نصل مالمزی ملکمزی پاره‌مزی غصب ایدییورسه! غازیلك عنوان جلیلنی دخی اولوجهله غصب ایتدی.

ملکمزده بوکون عدالت ارلمدیغنه دائر سزه پك چوق مثاللرم واردر. ازجمله بوکون آناطولیده بیچاره فقرا کویلیلر آجلقدن أولیور! برنوع طوپراق ییور! روم‌ایلیده فقرا یالین آیاق کزییورده امداد واعانه ایدن یوق! حالبوکه استانبولده بر آفت ظهور ایتسه اعانه بیلتلری کوندروب جبراً قهراً اهالی‌یی صو ییورز! زراعك اوکوزینی تجره‌سنی حتی چولق چوجغنك بر سنه‌لك رزقلری اولان بر ایکی کیله چاوداری وارسه یاریسنی صاتیورز! زینت یرینه قزلرك کلینلرك آلتون مقامنده بیونلرینه آصدقلری وفسلرینك کنارلرینه دیکدکلری بر قاچ دلیکلی متالیکلرینی! قوپاروب ویرکی پاره‌سی دیه آلیورزده درسعادتده بولنان او صرمه‌لی اسبابلی کوکسلری پارلدایجی

نشانلرله طولو اولان حدسز حسابسز یاوران شهریاریلره ! و آناسنك قارنده پاشا ! اولانلره رؤس همایون آلانلره کبرا بندکان کرامه خفیه‌لره حرامیلره خرسزلره حدسز حسابسز، مشیر ! فریق ! لوا پاشالره معاشلر، ضملر، احسانلر ویریلیور ! آناطولی روم‌ایلی آجندن اولیورمش ! قیریلیورمش ! کیمك اموزنده! ولایتلری فرنکی علتی استعلا ایتمش ! دهشتلی تناقص نفوسی حصوله کلیور کیمك عقلنه کلدیکی وار ! بر یاندن قمار علتی حکمفرما ! کیم منع ایده‌جك ! حکومتمی ؟ اوده مشترك ! بیچاره آناطولی زواللی ملت ینه عدالت وارمی دیه‌جکسز ؟ خیر، خیر، عدالت یوقدر ! هر کیم واردو دیر ایسه اوده ظالمدر ! اوده جباردر !

حکایه

اسکی ظالم پادشاهلردن بری وزیری ایله تبدیل جامه ایدوب دور عالمه چیقمشلر. بر چوق یرلر طولاشدقدن صکره دیار رومه کچوب اثنای راهده تصادف ایتدکلری بر قوری آغاجك قربنده بولنان کوزه‌نك [۱] یاننده دکلنمك ایچون اوطوروب مصاحبت ایدرکن، مذکور آغاجك اوزرینه بری بیاض دیکری سیاه ایکی قوش قونوب یکدیکریله قارشولقلی اوله‌رق دیللشمکه باشلامشلر. قوشلرك بویله سویلشملری پادشاهك نظر دقتنی جلب ایدوب وزیرینه دیمشکه : عجبا بو قوشلر یکدیکریله نه سویلشیورلر ؟ عقللی وزیرده جواباً دیمشکه : افندم بنده‌کز براز قوش دیلنه آشنایم نه سویلشدکلرینی افندمزه حکایه ایده‌یم، شو بیوك‌دالك اوزرینه قونمش اولان بیاض

---

[۱] کوزه دیه صو قیناغنه دیرلر .

قوش، قارشوسنده‌کی داله قونمش اولان سیاه قوشك کریمه‌سنی اوغلنه استیور! سیاه قوشده دیورکه پك اعلا سنك اوغلندن دها ایوسنه ویره‌جك دکلم یا؟ بناءً علیه بزم عادتمز وجهله برچوق آغرلق استرم ویرر ایسه‌ك بنده قزیمی سنك اوغلنه ویریرم دیور. بیاض قوشده پك اعلا نه کبی شیلر آغرلق استیورسك؟ سؤالی اوزرینه:

خراب اولمش مملکتلر! کویلر! جامعلر! مدرسه‌لر! ظلمدیده بیچارکان، عدالت اجرا ایدلمیان محکمه‌لر! ظلام جهالت استعلاسیله خواب وغفلته طالمش انسانلر! کل وسنبل یرینه دیکنلر چیقمش باغ وباغچه‌لر! بلبل یرینه بایقوشلر یووه‌لر یاپمش ویرانه‌لکلر استرم دیمسی اوزرینه دیکر قوشـده پك اعلا تکالیفکزی قبول ایتدم. اوت شو بولندیغمز الکه‌نك پادشاهی پك ظالمدر پك جباردر. آنك سایه‌سنده حکومت ایلدیکی مملکتلر خراب و ویران اولمشـدر. معارفه بالطه اوردیغی ایچون! اهالی عموماً ظلام جهالت ایچریسنده خواب وغفلته طالمشـلردر. ایشته شـو قوندیغمز قوری آغاجك بولندیغی محل ایسـه آناطولینك وقتیله معمور بر کوینك بغچه‌سی ایدی. سایه‌سنده انسانلر صیغنورکن، اوکوی، اوباغچه‌لر ظلم نتیجه‌سی اوله‌رق! شو کوردیکك خرابه‌زاره دوندی وبو آغاجك یاپراقلرینی ظلم یلی دوکوب قوروتدی! بزلر بیله بو آناطولی قطعه‌سنه کلدیکمز زمان بویله ظلم‌روزکارندن قورومش آغاجلر، داللر اوزرینه قونیورز. بوسببدن استدیکك قدر سکا بو یولده آغرلق ویره‌بیلورم. دیدیکنی وزیر پادشاهه حکایه ایلمسی اوزرینـه، عجبـا بو مملکت نره‌سیدر وحکمداری کیمدر؟ دیه‌پادشاهك سؤالی اوزرینه: افندم بو مملکت دیار رومدر اهالیسی جمله قهرماندر حتی وقتیله درتیوز کشـیلك بر

عشیرت ایکن عدالتاری طوغریلقلری سایه‌سنده بو درتیوز کشیدن بر قوجه دولت چیقاروب دنیایی دیترتدیلر. شرقدن غربه حکم ایلدیلر. برقاچ عصردنبری باخصوص اون طقوزنجی عصرك نهایتارینه طوغری بو مملکتارده عدالتسزلك تکثر ایلدی وقتیله اوج بالای اقبالده ایکن یواش یواش انحطاطه یوز طوتدی. اهالیسی تفرقه‌یه دوشدی اتحاد واتفاقلری بوزولدی. الیوم تحت حکمرانیده بولنان (حمید!) اسمنده بر خونخواردر. حکم ایلدیکی بلاد وقصبات عموماً خرابیته یوز طوتدی ییقیلان جامعلر، مسجدلر حالی اوزره قالمشدر وقتیله طلاب ایله طولو اولان مدرسه‌لر شمدی یوم بوشدر. اهالی جهالت ایچریسنده خواب غفلته دالمشلردر. ظالم حکمدار ایسه هر قبضهٔ خاکنده شانلی اجدادلرینك قانلری قاریشیق اولان وطنی پارچه پارچه ایتدیروب الدن چیقارتدی بو کون باقی قلان یرلر ایسه شو کوردیککز خرابه‌زاره دونمشدر. ایشته شو حاللره سبب ایسه عدالتسزلکدن بشقه برشیٔ دکلدر. دیه وزیر پادشاهی ضمناً اجرای عدالت ایتمکه تشویق ایلمشدر.

معلومدرکه برپادشاه عسکرینه نقدر ایی بقارایسه طبیعی عسکرده حین حاجتده پادشاهك ملکنی دشمندن محافظه واو اوغورده دخی هرزمان جانی فدا ایتمکه حاضر بولنوب وبونی شرف وجانه‌منت بیلور. چونکه اولورسه شهید قالورسه غازیلك عنوانی قزانمش اولور.

بیت

اذا شبع الکمی یصول بطشا . وخاوی ابطشی بالفرار

یعنی اکر عسکرك قارنی طوق اولورسه دشمنه مقابله ایدر. اکر آچ اولورسه بالعکس مقابله‌ده بولنمز فرار ایدر دیمکدر. حالبوکه

اردولرمزده ، سرحدلرده بوکون سینهٔ صداقتلرینی دشمنك تللی قورشونلرینه قالقان اتخاذ ایتمش . وقارده یاغمورده چیریل چپلاق دینه‌جك برحالده ! صرتنده اینجه سوزده عبا قپود هم یتاق وهمده یورغان و ظیفه‌سنی کوریور : اثوابی ایسه اون چواللریله یمانه یمانه آرتق حال قالمامش آیاقلری ایسه چول پارچه‌لریله صاریلی یرتق چاریقلر ایچریسنده ، فقط توتون پاره‌سی یوق ، أیلرجه بویله ! ینه سرحدلرده وطننك سلامتی ایچون بولندیغی نقطه‌یی بکلیور. ییدکلری ایسه کوفلی بولغور ! قوقمش یاغ ! اش کبی همده قارت اوکوز اتی ! پکسماد ایسه قوردلی ! معاش دیرسکز اسمی وار جسمی یوق ! اما دیه‌جکسکز که ملتدن جبراً، قهراً آلنان ویرکیلر ، اعانه‌لر عسکرلرمزه صرف اولنمیوبده نره‌یه صرف اولنیور ؟ بیچاره ملت ! هیچ دور منحوس حمیدیده بویله بر سؤال سورمق هانکی بابا یکیتك کار یدر ؟ بناءً علیه محل صرفنی بیلدیکمز حالده صاغمال حیوان کبی بزلری صاغیورلر ! ونره‌لره صرف اولندیغنی بیلمك اوکرنمك ملتك یعنی بزلرك حقوق مشروعه‌مزدن ایکن سؤال ایده‌بیلورمی یز ؟ وطنك سعادت وسلامتنکی ایچون بردونما یاپدیرلدیغی یوق ! اعمارینه صرف اولندیغی یوق ! روح اعظم دولت اولان معارف ایسه دوچار خدر اولمش ! مالیه‌ده ایسه بر پاره یوق تقاعدلر ایسه دیلنمه درجه‌لرینه کلمشلردر : کوچك مأمورین معاشنی آله‌میور ! ضعفا وکروه عجزه ایسه مالیه قپولرنده سیزلانیورلر. یابو پاره‌لر نره‌یه صرف اولنیور ؟ عفو ایدرسکز مأمور مسئولی بن دکلدر دیمیه‌جکم ؟ چونکه بونك ایچریسنده بنمده پارام وار . مادامکه جزؤ فردلرك تجمعندن جسم حاصل اولور . دیمککه ملتك اك عاجز برفردینك دخی حساب

صورمغه حقی واردر . ایشته مذکور پاره‌لرك نره‌لره صرف اولندیغنی بن بیلدیکم ، وایشتدیکم مقدارینی سیزه حساب ویره‌جکم ونره‌لره نه‌مقدار ویرلدیکنی خبر ویره‌جکم بو ایشه سزلرده شاشکز بنده شاشایم .

هانیا محله مکتبنه دوام ایلدیکمز جاغده یعنی چوجقلغمزده یکدیکرمزله ، ایکی پارمقلرمزی بربری اوزرینه قویوب بوز قاردشم دیه نصل بوزوشوب طارغین اولدقدن صکره دخی بارشدیغمز ، وینه یکدیکرمزه بر لقب دخی طاقدیغمز کبی . دولتلر دخی بویله‌در وآنلرك حاللریده طبقی ملعبهٔ صبیان کبیدر بقارسکز بوکون ایکی دولت اوفه‌جق برشیٔ ایچون بوزوشور یارین باریشیر دوست اولور بوحال پولتیقه یعنی آنتریقه اقتضاسیدر . برده دولتلره ده لقب طاقان اولور همده تاریخده دخی اولقبله یاد اولنمق اوزره باقی قالور . مثلا آوجی سلطان محمد یلدیرم بایزید وحلیم لوئی چکیچ شارك ، قیصه پپن . ایشته بوجمله‌دن اولمق اوزره اوروپالیلر بزم (هلا کویه) دخی (رو واروژ) یعنی قرمزی قرال که دها ترکجه‌سی . قانلی پادشاه دیمکدر . ایشته او اوروپا مطبوعاتی . هانیا طوغریلق ، حقانیت ادعاسنده بولنان اوعدالت توصیه ایدوب صمان آلتندن صو یورودن ووقتیله قلنجمزك خوفندن لرزان اولان وبعده بز اویورکن کیجه‌یی کوندوزه قاتوب چالیشان اینجه فکرلی اوروپالیلرك مطبوعاتی یوقمی ؟ ایشته اونلرك بعضیلری دها ترکجه‌سی آصل شرتلری ، چاچارونلری اوعقل قوم قومه‌لری بزم قرمزی سلطانك سیأت احوالنی عالمه اعلان ایتمیوب حتی لهنده بولنملری ایچون بویله‌لرینك پك چوغنك رشوت یمه‌یان آغزلرینی صاری صاری لیرا چیقنلرندن طپاج یاپوب طیقادی ! ودسته دسته

بانقنوت کاغدلریله‌ده چریشلدی ! اویله بر کوزل چیریشلدی‌که بردها آچلری ممکن دکلدر . ایشته بو طیقامق وچیریشلملك کیفیتی ایچون دخی تمام بش بچق میلیون فرانق ! ایله (٦٤٠) عـدد دخی رتب مختلفه‌دن نشان ذیشانلر ویردی . احسانی وار اولسون ! خفیه‌لره بندکان صداقت نشانلرینه وکلاسنه ، وزراسنه مشایخ و درویشـانه ویرمکده اولدیغی احسـانلردن بخششلردن بشقه ، ملتك باخصوص صاچی بیتمدك یتیملرك اوکسوزلرك پاره‌لرینك دها نره‌لره صرف اولندیغی وبزلردن جـبراً ، قهراً عین زبیده ، عین زرقا ؛ چاریق اعانه‌سی ، چـوراپ اعانه‌سی ، دیه آلنان ، ودرلو درلوناملر ویره‌رك بزی صـویدقلری پاره‌لرك باقکز دها نره‌لره صرف اولندیغنك بر لیسته‌سنی عرض ایده‌یم !

﴿ ایشته لیسته بر وجه آتیدر ﴾

پاره	غروش	
٣٠	٢٧٥,٤٦٧	شاذلی درکاهی اتصـالنده انشـا اولنـان دائره مصرفنـه واساله اولنان ترقوس صویی اثماننه !
	٢,٢٦٧,٧٨١	اورته کویده سرای باغچه‌سنه علاوه اولنان مبانینك بدل استملاکیله فراغ خرجنه
	٢,١٠٦,٣٥١	یلدیز سرای باغچه‌سنك اورته کوی جهتنده انشـا اولنان کوشك وسائره مصارفنه !
	٢٢١,٩٢١	یلدیز جوارنده انشا اولنان دیوار و باراقه مصرفنه!
١٠	١,١١٧,٢٥٧	یلدیز تعلیمخانه میدانك آرقه‌سـنده انشـا ایدیلان دیوار وسائره مصرفنه !
	٦٣٠,٥٨٦	مذکور دیوارلرك تحکیمی ایچون تواریخ مختلفه‌ده صرف اولنان
	١١٧,٠٠٠	خزینهٔ خاصه نامنه اشترا اولنان برونسز مانديره چفتلکی
٢٠	١٦٩,٩٩٩	اطفـال حسته‌خانه‌سی پیشکاهنده انشـا اولنـان سـاعت قله‌سی مصرفنه

پاره	غروش	
	١٠,٤٨٩	اعانه‌سرکیسی جوارنده قهوه‌خانه و سائره مصرفی
	٨٦٢٥	طوب قپو سرایی داخلنده شوسه انشاسی
	٦٠٠٠	اورته کویده طاش نردبانده انشا اولنان قره‌غول مصرفی
	١٩٣٧	یلدیز جوارنده قپونك تعمیری مصرفی
	١٠٢٧٢٢	ایکنجی فرقه باراقه‌لرینه طوله باغچه غاز خانه‌سندن اشیا اثمانی
٣٠	١٠٧١٢	یلدیزده کائن جامع‌شریفك اوست طرفنه آچیلان جاده‌نك ایکی طرفنه وضع اولنان پارمقلق اثمانی
	١٠٢٧٢٢	یلدیزده کائن یوللرله جامع شریفك طوپخانه‌جه یاپیلان اشیا اثمانی
	٧٠٨٠٠	یلدیز جوارنده قشله‌نك تنویری ایچون مبایعه اولنان الکتریق ماکنه‌سی بدلی
١٥	٥٩٦٧٠	نشان‌طاشنده‌فهیم‌پاشا نامنه انشا اولنان قوناق مصرفی ! !
١٠	٢٨٠١٠	شاذلی درکاهنه اساله اولنان صو وساعت اثمانی
	١,٠٠٠٠٥٠	٣٠٦ سنه‌سی کانون ثانیسندن ٣٢٤ سنه‌سی حزیران نهایتنه قدر یلدیز سراینه جاری صو بدلی !
٢٠	٢٢,٥٩٣,٤٩٤	طوپخانه‌یه دور ایدلمش اولان طوله باغچه غازخانه‌سنه اسواقده اشعال اولنان فنارلر اجرتی اوله‌رق استانبول واسکدار غاز شرکتلرینك فیأتنه نسبتله فضله‌ویرلمش اولان وسرایلر غاز صرفیاتنه مقابل اولدیغی اکلاشیلان مبالغك ٣٢٤ سنه‌سی غایه‌سنه قدر مقداری اولوب خزینهٔ خاصه‌دن آرانلسی لازمکلان مقداری

ایشته شمدی فقرا ملتك پاره‌لرینك برقسمی اولان شوقدر میلیون کسور بیك غروشك نره‌لره صرف اولندیغی آکلادق بناءً علیه یالکز بوقدر اولسه اوپه‌لمده باشمزه قویه‌لم . ای دهامی وار ؟

دهامی وار نه‌دیمك ؟ بوندن صکره اصرافاتدن بحث ایده‌جکز ونره‌لره صرف اولندیغنی آکلایه‌جغز .

باقکز ایشته سزه برحساب دها. هانیا غزته‌لرك توجیهات ونشان دیه یازدقلری باش ستونلرنده کثرتندنناشی اون‌ایکی پونتولق حروفات ایله حدسز ، حسابسز اولمق اوزره فلانه اوچنجی ، فلانه دردنجی ، فلانه مدالیه ، مرصع مجیدیه ، عثمانیه ، لیاقت ، دیه اوقودیغمز نشان ومدالیه‌لردن بشقه برده قادینلر ایچون احداث اولنسان نشان ! اویله برنشان ، که شفقت نشانی ! همده اولادده انتقال‌ایدییورمش ! ایشته اونشانلرله برده مرصع دنیلان آلتونلی الماسلی نشانلر یوقمی، باقکز بونشانلردن نقدر یاپلمش نقدر صرف یعنی احسان اولنمش ! وقیمتلری نه‌مقداره بالغ اولمش ، و خزینهٔ ملت بوجهتدن دخی نه‌قدر متضرر ایدلمش اولدیغنی دخی برنبذه بیان ایده‌یم. زیرا : نصرالدین خواجه بیلن بیلمیـانه اوکرتسـون دیمش بلکه ایچکزده بیلمیان وار ایسـه ایشته بن بیلدیکم قدرینی بیلدیره‌جکم اوقویوب اوکرنسون بیلمامك عیب دکلدر ، بیلمدیکنی اوکرنمامك عیبدر .

شویله که ٣٠٦ سنه‌سی تشرین اولك ١٦ نجی کوننden ٣٢٤ سنه‌سی تموزك نهایتنه قدر مالیه خزینه‌سنك اعمال ایتدیرمش اولدیغی مرصع وغیر مرصع نشانلرله آلتون مدالیه‌لرك مجموع قیمتی ٦٣٦,٥٧١ لیرا اون سکـزده غروشه بالغ اولوب ، دیکر نشـانلرله کموش مدالیه‌لرك مقدار قیمتی ایسه ٣٤٣,٤٧٢ لیرادن عبارتدر .

بو مدت ظرفنده دخی ٥٩ عدد بیوك امتیاز نشانی یاپدیریلوب بونلرك بهرینك قیمتی ایسه ٦٠٠ لیرادر حکومتك الك چوق پاره

ویرمش اولدیغی نشانلر ایسه برنجی صنف شفقت ! نشانلری اولوب
هر عددی ایسه خزینهٔ ملته ۲۰۰ لیرایه مال اولمشدر . مدت مذکوره
ظرفنده یعنی اون سکز سنه ایچریسنده ٦٥٧ عدد برنجی صنف
شفقت نشانی ویریلوب بویوزدن دخی اسراف اولنان پاره ۱۳۱,٤۰۰
لیرادر . بونلردن بشقه هر عددینك قیمتی ٦۰۰ لیرا اولنق اوزره
۲۰۰ عدد شفقت ! نشانی دها ویرلمشدرکه بونلرك قیمتی ایسه ۱۲۰
بیك لیرادر . ویریلن الماسلی کردانلقلر ! تاجلر ؟ وسائره بو حسابه
داخل دکلدر ها . وینه سنهٔ مذکوره ظرفنده هر عددینك قیمتی
خزینهٔ مالیه‌یه طقسان سکز غروشه مال اولان ۱٤,۰۸۱ بشنجی
رتبه‌دن مجیدی نشانی ویرلمشدرکه بویوزدن دخی خزینهٔ ملت ۱۳,۷۹۹
لیرا ۳۸ غروش متضرر اولمشدر .

بونلردن بشقه . . . . . احسان ایتمك اوزره ملتك پاره‌سیله
آلنمش حدسز حسابسز مجوهرات دخی موجوددر .

معلوم اوله آلتمش میلیون نفوسه مالك اولان قوجه بر آلمان
دولتنك او منتظم اردولرنده الیوم ایکی مارشال یعنی مشیر موجود
اولوب بزده ایسه زیرده که جدولدن کیفیت آکلاشیله‌جغی وجهله :

بر چوق لوا فریق مشیر ! یغما کرلکده هپسی شیر
قالقوبده کورسه آرد شیر عجب نه دیردی ای ملت

بزده کیلر یتشمیورمش کبی اجنبیلردن دخی داخل بولندیغی حالده
لایعد آقسریقلی تقسریقلی مشیران وارکان سائره درسعادت واردوی
همایونلرده موجود اولوب ، یالکز درسعادتده خزینهٔ ملتدن معاش
آلان وهمده اکثریسی رتبه‌سنه مخصوص مخصصاتدن بشقه‌ضم معاشلر
آلانلر دخی پك چوقدر .

دور منحوس استبدادك نهایتی اولان اوچیوز یکرمی درت سنه‌سی که یوم مسعود ملمز اولان اومبارك تموزك اونجی کوننه قدر یالکز درسعادتده بولنوب بوفقرا ملتك خزینه‌سندن مع ضم معاش آلان کبیرالبطن مشیران عظام فریقان کرام ! ایله ارکان سائره‌نك بر قطعه جدولیدر.

اسامی صنوف مختلفه ارکان	حربیه‌دن	بحریه‌دن	طوبخانه‌دن	اجنبیدن	خدمهٔ شاهانه‌دن	اطبای حربیه‌دن	اطبای بحریه‌دن	اجزاجیلردن	جراحلردن	یکونی	ملاحظات
مشیران	٣٥	٣	٢	٤	·	٣	·	·	·	٤٧	بریسی بلغارستان پرنسی اولدیغی
برنجی فریقان	٢٧	٤	·	·	·	·	١	·	·	٣٢	
فریقان	٧٨	١١	١١	٩	٢	٣١	٤	١	·	١٤٧	یالکز درسعادتده بولنانلردر
میرلوا	٨٤	١٦	١٨	٤	·	٣٤	٥	١	٢	١٦٤	

قوردون معاشی الان یاور حرب شهریاری

مشیران	برنجی فریقان	فریقان	میرلوا	میرالای	قائممقام	بیکباشی	قول اغاسی	یوزباشی	ملازم
٢٩	١٢	٣٠	٣٢	٣١	٢٩	٢٦	٣١	٤٤	٣٤

یاورلکلریله پارلاق قوردونلریله فخر ایدن یاوران شهریاری

مشیران	برنجی فریقان	فریقان	میرلوا	میرالای	قائممقام	بیکباشی	قول اغاسی	یوزباشی	ملازم
٢	٩	١٧	٨	٤	٣	٥	٦	٣٨	٤٧

اشبو جدولده کورلدیکی وجهله :

کیمیسی سکسان یاشنه کیرمش قر دوشمش باشنه
کیمی بویا قور قاشنه سوزده یاوردر ای ملت

بالاده‌که جدوللردن بشقه کیمیسی مأمورینمدن کیمیسی اشرافدن وکیمیسی دخی اصنافدن قونطوراتجیلردن دیوارجیلردن خفیه‌لردن ناموسنی صاتانلردن مرتکبلردن ، خرسزلردن سرخوشلردن ، بحق کسب استحقاق ایدنلردن بشقه ، هرچشید انسانلر داخل بولندیغی حالده متعدد محللردن طولغون طولغون معاشلر آلان اصحاب رتبه ایسه حدسز حسابسز اولوب اکثریسی ایسه رتب مختلفه‌دن نشان ذیشانلرله مدالیه‌لره نائل ایجلرنده هر چشید خلق موجوددر . عسکر چبلاق! اردولر معاش آله‌میور ! کیمك امورنده بندکان آلیوریا ! اصحاب رتبه چوق‌یا اونه بقالم . شمدی فقرا ملتك پاره‌لری نره‌لره صرف اولندیغنی بر درجه‌یه قدر آکلادکز . اکر ترددده بولنیورسکز . نشانلر ایچون محترم طنین غزته‌سنك ٣٤٢ نومرولو نسخه‌سنه ومشیران فریقان لوا پاشالرله وزرا واجلهٔ رجال واصحاب مراتبك دخی اوچیوز یکرمی درت سنه‌سی سالنامه‌سنه مراجعت ایده‌جك اولورسکز مشکلکز حل وترددکز زائل اولور .

اوچیوز اون طقوز تاریخنده قرق کلیسا جوارنده اشقیانك تعقیباتی ایچون ردیف طابورلریله برلکده بولندم . بیچاره عسکرلرمز چبلاق ! بکباشیلر قوردلی . بلغورلر ایسه عمومیتله کوفلی حتی کیلاردن باالوزن چیقاریلان استحقاقدن ، طوپاق حالنه کلمش اولان

سیأت سابقه‌مز عنوانلی کتابی اوقویکز

كوفليلرى آيقلنوب آتيليورايدى. درسعادتدن ظفر پيكرك! معرفتيله كويا حلب ! ياغى ديه قونطورات ايديلوب قپالى تنكه‌لرله اوزرلرى مهرلى اوله‌رق ورود ايدن ياغلرك ايسه رايحهٔ كريحه‌سندن عسكر اكراه ايدوب يمزلر ايدى . بو بابده راپور ويرمك كيمك حدى ايدى ؟ صكره ظفر پيكر آدمك كوزينى پاطلادر .

خسته‌خانه‌لرمزده خدا بيلوركى خستكانك آياقلرينه كيديريله‌جك بابيچ حتى (طون) اولمديغندن ذات الرئه‌يه طوتلمش بر خسته طاشلر اوزرينه يالين آياق باصه‌رق خلايه كيديوردى . انتارى اولمديغندن يكى يتان خسته بكليوب طابورجى چيقاريلانلرك كيرلى انتاريلرى كيديريليوردى ! طابورلرده ايسه يكرمى درت آى اسباب آلميان ، واون سكز آى پوستال آلميان بجاغنده طونى اولميان عسكرلرمز پك چوق ايدى . البته كه شو حاللر عنعنه‌سيله حميتلى قوماندانلرمز طرفندن مقامه يازيليوردى ! كيم دكليه‌جك ؟ ادارهٔ مصلحت قانونه مراجعت ايدكز جوابى ويريلير ايدى . حال بويله ايكن درسعادتده بر طاقم ايپسزلر ! خائنلر ! خفيه‌لر ! تلطيفلره احسانلره ! غرق ايديلير ايدى . وهر بررلرينه قوناقلر ياپديريلوب ياليلر مبايعه اولنيوردى . معيت شاهانه‌سنه طوپلاديغى بر طاقم خركاه‌لردن بشقه مكتبلى ضابطان بولنمامق شرطيله عناصر مختلفه‌دن اولان كويا كنديسنى محافظه ايدن اركانى امراسنى ضابطانى چكردكدن يتشديرن ايكنجى فرقه‌سى عسكرلرينه چوخه اثوابلر شينللر كيديروب قره‌قولاق صوينى ايچديرمكده اولديغندن بشقه اوت منددرلر اوزرنده دخى ياتديرميوب هر بررلرينه تيموردن معمول قاريوله‌لر احسان ايلدى ! احسانى وار اولسون !

اینانمیورمیسکز ؟ ایشته اثباتی . زیرده‌کی لوحه‌یی کوردکزمی احسان ایلدیکی قاریوله‌لرك هر بررلرینك اوزرنده :

سریر آرای خلافت وسلطنت السلطان الغازی عبدالحمید خان ثانی افندمز حضرتلرینك عساکر شاهانه‌لرینه احسان بیوردقلری قاریوله‌در ١٣١١

شو لوحه موجود اولوب ، برنجی وایکنجی فرقه‌لری تشکیل ایدن عسکرلر ، ایشته احسانی اولان بو قاریوله‌لر اوزرنده یاتدقلری حالده ، برده‌دیکر اردولرده وسرحدلرده ، عسکرك یاتدقلری محللری نظر تدقیقدن کچیره‌لم‌لاتشبیه‌قغوش دنیلان آخور کبی محللر داخلنده اوزرلرنده عسکرلرمزك یاتدقلری مندرلرك کیاهی سنه‌لردنبری تجدید اولنمامش عادتا ، اوت حالندن چیقوب کول رنکنی آلمش وانواع مقروبلرك یوه‌سی اولوب غلافلری ایسه یمانه یمانه آرتق حال قالمامش وبونلرك اوزرلرینه اورتمك ایچون دخی اکثریا سواری وطوپجی قشله‌لرنده کوردیکی وجهله‌بکلك دنیلان کیلم پرینه‌حیواناتك اسکی چوللری اورتلکده اولدیغی حالده ، ظل‌اه فی‌العالم ! افندمز کویا شو حاللردن خبردار دکلمش !

ایشته بیچاره ملتدن جبراً قهراً آلنان پاره‌لر ایسه اردولرده‌که زواللی عسکرلرمزه صرف ایدلمیوب کندی نفسنك سلامتلکی ایچون معیتنده‌کیلره صرف‌ایدیلیور! عین زبیده ، وعین زرقا ، ایچون آلنان اعانه پاره‌سیله ، قربان دریلرینك فروختندن حاصل اولان اوتوزاوچ ملیون کسورغروشه بالغ‌اولان پاره‌ده‌اداره‌ٔ کیفی‌ایله صرف، وقره‌طاغ پرنسنه مخصوص ساحلخانه، وفهیم پاشا حبیثنه قوناق انشا ویلدیزك ،

او بایقوش یوەسنك لایعد سفاهتی اوغرنده فدا ایدیلوب بیچاره ملت مرارتلی محرومیتلره دوچار ایدلمكدەدر .

خفی اولمسونكه بهر سنه افطاریه مصارفندن بشقه او كبیرالبطن آج كوزلیوكلاسنه وزراسنه كبراسنه ومشایخ ائمه ودرویشاننه وبرنجی ایكنجیفرقەلری تشكیلایدن عسكرلرینه، وحدسز، حسابسز یاوران وبندكاننه ویریلان دیش كیراسی نامیله او صاری صاری لیرالر بو حسابه داخل دكلدر . وهر جمعه كونی وكلاسنه كوندردیكی مظروف بانقنوط پاكتلریده بو حسابدن خارجدر !

بونلردن بشقه یلدیزده بولنان اون بیك كشییی متجاوز عناصر مختلفەدن عبارت تفنكجی بندكان آغایان وكوزده بولنان بندەكانك دخی قوناقلرینه یومیه ١٧٠٠ طبله یمك چیقمقدەدر . ! ایشته بو اسرافات ایسه ملتك پارەسیله یاپلمقدەدر .

كرچه خدا كفت كلوا وشربوا
درعقبش كفت ولا تسرفوا

بوكون هانكی بر دائرەده ونه مقدار حاصلات اولدیغنی خبر آلان پادشاه ! خزینۀ خاصەسنك تیمورعربەلریله سرایه جلب ایدیور . عموم بر معاش ویرلمك اوزره اراده ایدوب غزتەلرله دنیایی خبردار ایلدكدنصكره ، مالیه ناظرینك تدارك ایلدیكنی خبر آلدیغی آنده درحال او پارەلرده سرایه جلب ایدیلیور . زواللی ملت ! پادشاهك خبر آلدیغیایشتمك ایستەمدیكی برشی وارسەاوده عدالتكلمەسیدر ! فقرانك حالیدر .

شوراده سزه برشوزیشلی بروقعه نقل ایدەیم . شویله كه : جكر پارەسی اولان سوكیلیاولادی ، اسیرفراشحال احتضارده اجلك پنچۀ

بی امانه طوتمش ! زواللی کنج قز ، نظری سمایه متوجه سنه‌لردنبری غربت‌زده باباسنه حسرت کیده‌جکندنطولایی مولی سنه کوزلریله شکایتده بولنیور ! غربتده ، سرحدلرده بولنان اولاد وطنك آلام واضطرابلرینك تشفیه‌سنه وقف‌وجود ایتمش‌اولان بیچاره‌پدر سوکیلی اولادینك حال احتضارده بولندیغنی خبر آلمغله کوز یاشلریله تلغرافلر یازوب استرحاملرده فریادلرده بولنیورده ، استانبولك حالنه واقف اولمسون ایچون ! کوز یاشلری استرحاملری نظردقته ، سمع اعتباره آلنمیور! زواللی چوجق صوك، سوزی (آه باباجغم) دیوب تسلیم‌روح ایدیور . شو سطرلری یازارکن خدا بیلورکه کوز یاشلری دوکه‌رك یازیورم ! ایشته بو بیچاره بنم قزم (عفت) ایدی.

حالبوکه ، غازیلك عنوان جلیلنی غصب ایدن وکندی اولادینی اولدورن بوظالم ! دیکر برخسته اولادینك تداویسیچون درسعادتده بونجه مشاهیر اطبا موجود ایکن بش‌بیك لیرا اجرتله برلیندن طبیب جلب ودعوت ایدیور ! پادشاه نه بیلسونمی دیورسکز ؟ بو سوزده یاکلشکز واردر . پولتیقه‌یه دائر حرف واحد تکلم ایده‌نی درحال خبر آلوب انواع عقوبتلره دوچار ایدییور ! پادشاهلرك وظیفه‌سی ایسه هرشیدن خبر آلوب اجرای عدالت ایتمك تبعه‌سنی ظلمه‌نك شرندن محافظه ایتمکله مکلف دکلیدر ؟ . ایشته برمثال :

معتادعالیلری‌وجهله برکیجه‌حضرت عمرالفاروق (رضی‌الله‌عنه) مدینهٔ منوره‌نك خارجنده‌طولشوب اطرافی کوزدن کچیریور ایدی . شاید کچ وقت بر غریب کله‌جك اولور ایسه معاونتده بولونسونلر ایچون‌نزد سعادتلرنده برذات‌دخی‌موجودایدی. حضرت فاروق‌اعظم، اوزاقده برآتش‌یاقلدیغنی کوردی.همان رفیق‌سعادتلریله‌مذکور آتشك

بولندیغی طرفه توجه بیوروب اورایه مواصلتلرنده بیچاره برعورت چوجقلرینی آووتمق ایچون صوایله طولو برتنجره‌یی قایناتمقده و آچلقدن آغلمقده اولان چوجقلرینی یمك پیشدیکنده سزی اویاندیروب قارنکزی طویوریرم دیه‌اویوتمغه‌چالشمقده‌ایکن. حضرت عمر قادینه خطاباً : بوحال نه‌در ؟ سؤال بیورملری اوزرینه . قادینده‌جواباً : نه اوله‌جق . چوجقلرم ایکی کوندر آچدرلر ! آووتمق ایچون کویا یمك پیشیور دیه صو قینادیورم! جناب حق . بنم وبابالری احد غزاسنده شهید اولان شومعصوملرك حقلرینی خلیفهٔ زمان اولان حضرت عمره قویمسون. دیمسی اوزرینه. اوصاحب عدالت مجسمه اولان حضرت : ای قادین! خلیفه‌یه‌حالنی بیلدیردنده سکا مرحمت ایتمدیمی ؟ وخلیفه سنك بوحالنی نه‌بیلسون . قادینده جواباً: خلیفه اولان ذات هرشیئی بیلمك فقرانك حالنه واقف اولمق اقتضا ایلر ! مادامکه فقرانك حالندن خبردار دکلدر بوحالده‌خلیفه‌لکی اوزرینه آلمامالیدی. دیمسی اوزرینه او صاحب عدالت : قادین بوراده بکله صقین بریره کیتمه دیه تنبیه بیوروب مدینه‌یه آنلیه آغلیه عودتله بیت‌المال مسلمیندن ایجاب ایدن‌مأکولاتی مبایعه ایله کندی مبارك صرتنه‌یوکلنوب‌قادینك اولدیغی محله عودتله چوربا پیشیروب جمله‌سنك قارنینی طویوردقدن صکره کندیسنك خلیفه اولدیغنی کوز یاشلریله افاده ایله قادیندن حلاللق آلمشدر . ایشته خلیفه‌لك بویله اولور . عدالت بویله‌در . قیامته قدر دخی عالم اسلامیتده بو عدالت سویلنه‌جکدر .

حکایت اولنورکه بر درویش صحراده کوشهٔ انزوایه چکلمش ایدی . برکون پادشاه‌کزرکن یولی درویشك اولدیغی محله‌اوغرادی. درویش‌ایسه عالم مراقبه‌یه وارمش اولدیغندن پادشاهه ویانده‌بولنانلره

اهمیت ویرمیوب باقمدی . شو حالدن پادشاهك جانی صقیلوب یاننده بولنانلره خطاباً دیدی که : بو درویشلر یعنی بوصوفیون طائفه‌سی آدملر حیوان کبیدرلر ! مقادیر ناس بیلمزلر شاه وکدایی برکوریرلر وزیر پادشاهك بو کلامی اوزرینه درویشه خطاباً : ای درویش روی زمین پادشاهی سنك یاننه کلدی‌ده نیچون تعظیم ایتمدك وشرط ادبی یرینه کتیرمدك ؟ درویش‌ده جواباً : پادشاهه سویله ودیکه ای پادشاه ! خدمت امیدینی برکیمسه‌دن طوتکه اول سندن نعمت امیدینی طوتار . ای وزیر ! بیلکه پادشاهلر رعیتی حفظ وصیانت ایچوندر رعایا ، سلاطینه خدمت ایچون دکلدر .

قطعه :

پادشاه پاسبان درویشست کرچه نعمت‌بفر دولت‌اوست

یعنی پادشاه فقرا ورعایانك بکجیسیدر . وظلمه‌نك شرندن حافظ وحامیسیدر . هرنقدر فقرا ورعایا پادشاهك دولتی قوتیله‌در . سایهٔ همایوننده آسوده حال ومرفه‌البال کچینورلر . بناءً علیه قویون چوبانه خدمت ایچون دکلدر. چوبان قویونه خدمت ایچوندر . اکر چوبان قویونه ایی‌باقارایسه سودیله یاغیله یپاغیسیله‌منتفع اولور. فقیرده دیرمکه هیکل استبداد اولان چوبانمزده شوحکایه‌یی اوقودیسه عبرت آلوب فقرا وضعفا ورعایایه ظلم ایتمامسی لازم کلوردی . چونکه فقرا وضعفا ورعایا سایه‌سنده سلطنت‌سورمکده‌در. (حالبوکه قزل سلطان کلستانده‌موجود بوکبی‌ملتك کوزلرینی آچه‌جق‌دها نیجه‌حکایه‌لر واردر جمله‌سنی یاقدیردی) حتی بکا یار اول سکا قربان اوله‌یم . شرقیسنده دینلدیکی کبی . سن بزه یعنی ملته یار اولور ایسه‌ك ملتده سکا قول وحین حاجتده قربان دخی اولور . معلومدرکه کوکل سلطاندر .

هر کسك کوکلنده بر ارسلان یتار . هر کسده‌ده عزت نفس واردر . نصل که پادشاه تبعه‌سندن ویرکو طلب وسائر تکالیف طرح وتوزیع ایدییور ایسه ملتده پادشاهدن عدالت طلب ایتمکه حقی واردر. نوش روان مجوسی برپادشاه ایکن بوکون عموم دنیا عادل لقبیله یادایدییور. برحکمدار عادل اولمز ایسه طبیعیدر که او ملکك محکمه‌لرنده دخی عدالت اولمز . چونکه (الناس علی دین ملوکهم) یعنی ناس پادشاهك طور وطریقنه تابعدر . بونه مثال اولمق اوزره برحکایه نقل ایده‌یم :

حکایه

شویله که حاجی پدرم سکسان یدی تاریخنده وفات ایلدی. فقیر هر نقدر کوچوك ایدیسه‌مده خاطرمده قالمشدر . اسکدارده اقامت ایدییوردق پدرمك وفاتیله بن وبیوکم اولان همشیره‌مله یتیم قالدیغمز ایچون خانه‌مزه قسام ! دنیلان توروديلر کیردی . پدرم مرحومك نه‌سی وار نه‌سی یوقسه جمله‌سنی هاراج مزاد ایدوب صاتدیلر. بعده والدم نکاحنی، همشیرم حصهٔ شرعیه‌سنی آلدیلر. کوجك اولدیغم ایچون بنم حصه‌می قسام ویرمدی. بعده قائمه چیقدی وباقر پاره قالدیرلدی . سلطان محمود بشلکلری یوزپاره‌یه متالك اون پاره‌یه ایندیرلدی بونلرك جمله‌سیده خاطرمده‌در . حاصلی سنه‌لر عمرم کبی تجمکده طورسون ، برکون باب مشیخته استدعا تقدیم ایدوب پدرمدن انتقال ایدن حصه‌مك اعطا بیورلمسنی استرحام ایلدم. مذکور استدعا آیلرجه طولشوب معامله کوردکدن ، وهر قلمده برماه قدر حبس جزاسنی چکدکدن صکره نهایت بیت المال قسامنه حواله اولندی . بوراده دخی برچوق معامله کوروب حاجی افندی مرحومك مخدومی اولدیغمه دائر ایکی شاهد استدکلری ایچون

بهرینه آلتمشر غروش شاهدلك پاره‌سی ویاخود اجرت قدمیه ویروب استماع اولندی حمد اولسون حیله‌سز ، خرده‌سز ، اوزبابامك اوز اوغلی اولدیغم تحقق ایلدی. رشدیمی دخی اثبات ایتمله حاجی بابامدن قلان حصه‌مك ویرلمه‌سنه آرتق مرن قرن ایده‌جك بربهانه قالمدیغندن نهایت محاسبه‌یه حواله وبر چوق معامله‌ده اوراده جریان ایتدکدنصکره بزدن چوال ! طلب ایلدیلر . همان طبانمه قوت دیوب قوشه‌رق بایزیدده بقالدن درت غروشه بر چوال صاتون آلوب قسام دائره‌سنه عودتله اوراده بنی درت کوزله بکلیان رحمتلك والدم وهمشیره‌مك نزدینه کلدم . مهر طلب اولندی اوراقی تمهیر ایلدیلر . بعده بر کهنه صندق آجدیلر چوالیمزه بر چوق باقر غروشلر طولدیردیلر ! حالبوکه باقر پاره‌نك وجودی اورته‌دن قالقمش اولدیغی کبی اسمی بیله اونودلمشدی . والدم وکرکسه شهادته کلان ذوات طرفندن : حاجی افندی مرحومك ترکه‌سی آلتون ومجیدیه آقجه ایله تره‌که اونوب صاتلدی . شمدی سز باقر پاره ویرییورسکز . حالبوکه دولتجه باقر پاره قالدیرلمشدر دیدیلرسه‌ده هیچ بر تأثیری کورلندی : باباندن قلان پاره‌بودر دیدیلر ! حاصل کلام بزم‌اوکوزل‌صاری‌لیرالری یدیلر ! زفت اولسون، خلاف اولمسون ظن ایدرسه‌م ینه اوشاهدلر واسطه‌سیله یوزنی اون درت ویاخود اون بش غروشه‌می بویله برشی ایدی فروخت ایلدك ! !

حالبوکه یتیمك حامیسی اولان قسامك وظیفه‌سی بویله‌میدر ؟ فرض ایدلمکه باقر پاره بیله اولمش اولسه تبدیل ایتدیرمك فائضه ویرمك آرترمق قسامك وظیفه‌سی دکلمی ایدی ؟ ایشته عدالت اولسه‌یدی برمحکمه‌نك بویله‌می یاپمسی لازمکلوردی ! شمدی سز بنم

یرمده اونسه‌کز عدالت وارمی دیه جکسکز! صقن وار دیمه‌یکزها خطا همده بیوك برخطاده بولنمش اولورسکز . حالبوکه جناب واجب الوجود حضرتلری آیت جلیله سنده عدالت ایله حکم ایلیکز بیوریور . ای قارئین کرام سزلرده وجدانکزه مراجعتله الکه‌مزده محکمه‌لرمزده عدالت اولوب اولمدیغنه عدالتله‌حکم ویرکزکه . قسام کبی وبال آلتنده قالمیه‌سکز .

حکایه

فقیر اوچیوز طقوز تاریخنده روم ایلیده مأموراً بر قضـا مرکزنده بولنیور ایدم بر کون برقاچ احبابله بر لکده بر قهوه خانه‌نك اوکنده اوطوریبوردق اورانك یرلیلرندن بریسی یانمزدن کچر ایکن ناکاه آیاغمه باصدی بناءً علیه قصدی اولمیوب هر نصلسه دقتسزلك اثری اوله‌رق باصمش ایدی . براز پارمقلرم آچیدی ایسه‌ده بعده کچدی . او آدمده محجوب اوله‌رق عذر دیله‌دی فقیرده قبول ایلدم . مکر اوجوارده بر دکانده حاکم افندی ایله پولیس مأموری شو حالی کورمشلر . درعقب پولیس افندی نزد عاجزی‌یه کلوب : افندم شمدی بر استدعا یاپکزده او آدمك جزاسنی ترتیب ایدهلم . ! دیمسی اوزرینه : نصل آدمك جزاسنی ترتیب ایده‌جکسکز؟ هانیا افندم شـمدی آیاغکزه باصمش ایدیده بنده کوردم حاکم افندیده کوردیلر ! فقیرده جواباً دیدمکه برادر اوآدم قصدی اوله‌رق آیاغمه باصمدی مع مافیه بنم کیمسـه‌دن بر دعوام یوقدر : اویله اما افندم بو ایشده حقوق عمومیه واردر . سز دعوا ایتمزسکز حقوق عمومیه نامنـه اوله‌رق بن دعوا ایده‌جکمدر دیدی کیتدی . مکر پولیس افندی او قضـانك مدعی عمومی معاونلکی وظیفه‌سنی ایفـا

ایدیورمش : برخودار اولسون ! کوردیکزمی وظیفه‌شناس آدمی ! آتش کبی ماشاالله، الله ملته باغشلاسون! حاصل پولیسك عزیمتندن یارم ساعت صکره آیاغمه باصان آدمه محکمه‌دن محضر بر احضاریه امضا ایتدیردی ! بزده شو حالی برقاچ احباب مشاهده ایدییورایدك. مکر آیاغمه باصان آدم اوقضانك اولدقچه خاطری صاییلور زنکینلرندن بر بقال ایمش . حریفی عین ساعتده محکمه‌یه جلب ایلدیلر ! حاکم افندی مقامنه اوطوروب مدعی عمومی اولان پولیسده ادعا نامه‌سنی اوقودی محضرده موجود اولدیغی حالده درت کشی ایله محاکمه اولنوب زواللی بقالك محبوسیتنه حکم ویردیلر ! ایسه‌ده بالاخره محبوسیتده قوده‌نك قاله‌یه تبدیل اولندیغی کبی نقده تبدیل ایلدیلر حریفی اوراده کوزلجه بر سزدیردیلر بیچاره بقال قورقوسندن نه ویردیکنی سویلیه‌مدی . شو ایشه بز شاشدق سزده شاشکزده ضیا پاشا مرحومك :

قاضی اوله دعواجی و محضر دخی شاهد
اوله محکمه‌نك حکمنه دیرلرمی عدالت

شو بیتلرینی اوقوییکزده عین کرامت کبی سویلدیککنه‌ده حکم ایدیکز. حالبوکه بوقضانك اهالیسی ایسه بالقچی ، بقال ، قهوه‌جی اصنافی اولوب اکثریسی روم و بلغارده واردر . مأموریندن بشقه اسلام پك آزدر بناءً علیه محکمه‌ده دخی ایش اولمدیغی کونلرچوق اولور. ایش اولمینجه‌ده طبیعی بشقه درلوپاره دونمز اولور! حالبوکه ملت ینه حاکمك معاشنی همده‌ماه به‌ماه ویرییوردی. شمدی شو حاله عدالت وارمی دیه‌جکز ؟ خیر . خیر ظلم دیه‌جکز ظلم ! چونکه پادشاه ظالم اولور ملتنی صویار ایسه طبیعی مأمورلرده افندیسندن آلدیغی صاته‌جغنه

یعنی پادشاهك کیتدیکی یوله کیده‌جکلرنده شبهه ایدلمسون . کلستانده شو قطعه‌یی اوقومیان بلمکه واردر باقکز نه‌دییور .

قطعه

اگر زباغ رعیت ملك خوردسیبی
بر آورند غلامان اودرخت ازبیخ

یعنی رعیتك باغ و بغچه‌سندن پادشاه غصب طریقیله، تعدی طریقیله، بر الما یمك جائز کورسه پادشاهك قوللری و خدمتکارلری اول المانك آغاجنی کوکندن چیقاریر یعنی اول باغی خراب ایدرلر . وینه سعدی مرحوم بیوریورکه :

به پنج بیضه که‌سلطان ستم روا دارد
زنند لشکریانش هزار مرغ سیخ

یعنی پادشاه اولان ذات بش عدد یمورطه مقداری طمع ایدوب غصب ایله آلسه آنك عسکری و سپاهیسی بیك طاووغی شیشه صانجوب کباب ایدرلر . یعنی پادشاهك اوفه‌جق بر ظلمی آدملرینك بر چوق ظلم اجرا ایتمسنه سبب اولمش اولور .

حالبوکه بوکون آناطولیده وروم ایلیده حتی عربستانده الك محصولدار محللر ، ترلالر ، چایرلر چفتلکلر بتون فقرادن غصب اولنوب خزینهٔ خاصه‌یه مال ایدلمشدر . تبعه ذلیل ، سفیل آچدر ! تبعه و رعایاسنی آچ ومحتاج براقان بر حکمداردن عدالت بکلنورمی؟

عادل اولان بر پادشاه صو شرکتنه ترامواى شرکتنه وژی‌یه اهالیسنی صویدیررمی ایدی؟ عدالت اولسه‌یدی آناطولیده بیکلرجه وبابا دوستی اولان چالیشقان بر ملت ارمنی وطنداشلرمز فلاکتلره اوغرادیلیرمی ایدی . بزلر خواب وغفلتده ایکن آنلر اویانمشلر

حریتك اساسنی قوریورلردی . کوزلرینی درت آچمشلردی ارمنیلر بکلك ایستمیورلردی . آنلر بزدن عدالت بکلیورلردی . اخوت بکلیورلردی . هیچ ات طرنقدن ایریلیرمی ؟ ایشته ارمنیلرله ات طرنق کبی ایدك . بواداره بوحکومت ! آنلرنده بلنی بوکدی حتی بزدن زیاده آنلر ظلم کوردی . مالرندن جانلرندن عرض وناموسلرندن امین اوله‌مدیلر بر طرفدن آناطولیده جبار آغالرك ! دره‌بکی کسیلان رؤسانك دیکر طرفدن حکومت مأمورلرینك ظالمندنناشی قومیته تشکیل ایتدیلر طاغلرده سوروندیلر خانه‌لر صوندی محو اولدی . ایشته بو کونکی حاله کلدیلر . هی کیدی عدالت حمیدیه‌هی !

عدالت

عدالت اولزمان وار ایدی که حاکملر بر قیلی قرق یارلردی قاتیلی قتل ، خرسزلق ایده‌نك شریعت سطوریله النی قطع ایدرلردی محکمه‌ده یلان یره یمین ایده‌مزلردی . قویلردن ضعیفلرك حقی آلنور ایدی . یعنی حضور شریعتده پادشاهله کدا مساوی ایدی . ایشته عدالت او زمان وار ایدی . خاطر ایچون حکم شریعت تغییر ایدلمز ایدی .

ای عدالتك نه دیمك اولدیغنی بیلمیانلر ! باقکز سزه عدالتك نصل اجرا اولندیغنك قصه‌لرندن ایشتدیکم قدر بحث ایده‌یم زیرا بیان بیلمیانه اوکرتمك لازمدر شویله‌که : کبار تابعیندن اولوب زمان جاهلیتده یتیشان وعهد خلافت جناب فاروق اعظمیده کوفه‌ده اجرای قضات ایدن قاضیٔ شریح حضرت علی کرم الله وجهه زمان خلافتلرنده دخی بو ذات قاضی ایدی . حضرت علی‌یی حضورنده بر موسوی ایله محاکمه ایدوب مشار الیهك علیهنده حکم شرعی اعطاسیله اجرای عدالت بیورمشیدی .

حضرت عمر الفاروق افندمزك زمان سعادتلرنده مصر والیسی عمرو بن عاصك اوغلی بر موسوی‌یی ضرب ایتدیکی ایچون مضروب حضور خلیفه‌یه عرض شکایت ایتمسی اوزرینه هر ایکیسی دخی بالمحاکمه موسوینك مظلوم اولدیغی تبین ایلمکله ضارب حقنده حکم ایلدیکی جزای مضروبك الیله اجرا ایتدیردی . ایشته جناب فاروق بویله عدالت ایدر ایدی . حتی حضرت عمر افندمز برزمانده سندن طولایی کندی اولادینه حد شرعی‌یی بالذات اجرا ایلیوب اولادی ایسه : امان باباجغم مرحمت ایله سوزینه قارشوده : اوغلوم شریعتك حکمنی اجرا ایتمك بورجمدر . شاید سکا مرحمت ایده‌جك اولور ایسه‌م حکم شریعتی اجراده قصور ایتمش اولورم دیه اوغلنك رجاسنی قبول ایتمدیکی کبی وفاتنده دخی حد شرعی تکمیل اولسون ایچون اون دکنك دخی اولوسنه اوردوردی ایدی .

وینه حضرت علی کرم الله وجهه افندمزك زمان خلافتنشانلرنده قاضیٔ شریحك کوننده برقاچ آرقداش یولجیلق ایتدکلری صره‌ده احتمالکه پاره‌سنه طمعاً اثنای راهده ایچلرندن برینی قتل واعدام ایدوب عودتلرنده ورثهٔ مقتوله کندیلرینی فعل قتل ایله اتهام ایتملرندن قاضیٔ شریحك حضورنده مرافعه اولندقلرنده مشارالیه ورثه‌نك اقامهٔ بینه یعنی برهان قوی ایله قاتل اولدقلرینی اثبات ایده‌مدکلرندن مظنونلره یمین ویردرك منع محاکمه ایلمش ایدی . بو حکم لاحق حضرت علینك مسموع خلافتپناهیسی اولمغله بویله قان دعوالرنده احتیاطه رعایت لازم اولدیغندن بحث ایله مظنونلری باالجلب یکیدن دعوایی رؤیت ومذکور مظنونلری برر برر استنطاق ایله فعل قتلی کندیلرینه اقرار ایتدیره‌رك اجرای قصاص ایلمشدر . ایشته عدالت بویله اولور .

زمانمزده ایسه جانیلر قاتلر خلاص اولیور ! وبنده‌کان خفیه زمره‌سنه داخل ایدیلیور !

ایشته عدالتك بر نمونه‌سی‌دها. یاوز سلطان سلیم خان حضرتلری بر سببدن طولایی بر طاقم بیچاره‌گانك معصوم اولدقلری حالده اعداملرینه ارادهٔ قطعی فرمان بیوریرلر . او وقت شیخ‌الاسلام زنبیلی علی افندی اولمغله بو اراده‌یی حقسز بولدیغی ایچون بر الده کلام قدیم اولدیغی حالده همان شدتله یاوز سلطان سلیمك آتنك یولارینی طوتوب بو حقسز اولان اراده‌لرینی حکمسز براقمق‌اوزره اصرار ایتمسی اوزرینه: نه کبی بر پادشاهی هانکی قوة استناداً بویله تضییق ایده بیلمکه جسارت ایدیورسك دیه عتاب ایتمسنه مقابل مشارالیه علی افندی الده بولنان کلام قدیمی کوستره‌رك پادشاهم ایشته عالم اسلامیت وانسانیتك حاکم مطلقی بولنان شو قوة استناداً جوابنی ویرمسی اوزرینه سلطان سلیم بشقه بر جوابه مقتدر اوله‌میوب حکم شریعته کردندادهٔ انقیاد اولمشلردر . ایشته حکم شریعت ایشته عدالت بویله اولور. بو خصوصده مشار الیه علی افندی هم حکم شریعتی اجرا ایتمش بولندی وهمده پادشاهی بغیر حق قان دوکمکدن خلاص ایتمش اولدی .

حضرت عمر الفاروق افندمزك زمان خلافتشانلرنده ولایتلره تعیین بیوردقلری والیلرك ظالم جبار اولمامسنه بغایت دقت واعتنا بیوریرلردی . روایت اولنورکه شام جهتنه والی نصب ایتمك اوزره بر آدمی نزد سعادتلرینه دعوت ایله اوطورمقده‌ار ایکن . کوچك بر چوجق حضور سعادتلرینه کلیر . حضرت فاروق چوجغی کمال شفقتدن مبارك سینه‌لرینه باصه‌رق یناقارندن اوپر ، حضرت‌فاروقك

یانده اوطوران ذاتده شو حالی کوروب دیرکه : یا امیر المؤمنین بنم اوچ چوجغم اولدیغی حالده شمدی‌یه قدر هیچ برینی پوس ایتمش دکلم ! دیمسی اوزرینه حضرت عمرده بیورمشلرکه . مادامکه سنك اولادلرینه مرحمت وشفقتك یوقدر او حالده سن اهالی‌یه دخی مرحمت وشفقت ایتمزسك بو حالده اهالی وضعفایه مرحمتی اولمیان کیمسه‌ده والیٔ ولایت اوله‌مز دیه تعیین بیورمامشلردر . شوندن آکلاشیلیورکه زمان سعادتلرنده بر والینك غدارلغی خبر آلندیغی همان عزل ایله حضور شرعشریفده . سؤال و جواب اولنوب تبین ایده‌جك حاله کوره حکم شرعی اجرا بیوریلور ایدی . زمانمزده ایسه بر والی نقدر ، غدار ، ظالم ، مرتکیب جبار اولور ایسه بولندیغی موقعنی مأموریتنی قلعه‌دن دها متین و مستحکم بر حاله کتورمش اولیور ! و شریعت سطوریله او مرتکیبلرك خرسزلرك اللری کسلمدیکی ایچون معلومز اولان وطن خائنلری ! یکدیکرینه مسابقت ایدرجه‌سنه ، و زمان بوزماندر . بو فرصت بردها اله کچمز دیه‌رك کوپلرینی طولدیرمقده قصور ایتمیورلر. ایشته بویله بر پادشاهدن وعوه‌نه‌سندن هیچ عدالت وطنه وملکه خدمت بکلنورمی ؟ زواللی ملت .

جمله‌نك معلومی اولدیغی اوزره حرامیلر طاغلرده ، بالقانلرده اولور فرصت بولدقچه کلان کیدن یولجولری کاربانلری چاقرجه‌لی کبی صویار. بوپادشاهك زمان سلطنتنده‌ایسه طاغلرده بلقانلرده حرامیلك ایتمکه حاجت یوقدر . زیرا بوکون حرامیلر! خرسزلر ! پای تختده وولایتلرده‌علناً همجنسلرینی صویمقده‌وهمده‌رسماً صویمقده‌درلر. چونکه

خلیفهٔ زمان کندیسیده خرسز کندیسیده صوییور! حتی صویدقلرینه بر قولب طاقوب اویله‌جه صوییور ! شویله که : عین زرقا اعانه‌سی دیور صوییور ! عین زبیده اعانه‌سی دییور صوییور! چاریق اعانه‌سی دییور صوییور ! دهامی ایسترسکز، معلولین وشهدا اعانه‌سی دییور صوییور ! ایشته بو یولده صوییور، بوکا خرسزلغك، حرامیلکك نزاکتجه‌سی دیرلر. ای بیچاره صافدرون ملت! ظن ایدییورسکزکه ویرمکده اولدیغکز اعانه‌لرماوضع لهنه صرف ایدیلیور اویله‌می؟ هیهات پادشاهك سفاحتنه صرف اولنیور سفاحتنه !

بوندن بشقه باقکز عبد الحمید دها نصل چالیور ! هانیا زینت ایچون قطع ایتدیردیکی سلطنت آلتونلری یوقمی ؟ ایشته اونلره برر قولب طاقوب یوزنی یوز سکزه بشیوزنی بشیوز قرق غروشه صاتدیره‌رق صوییور ! والحاصل ویرکوی شخصی دییور صوییور حیوانات اهلیه رسومی دییور صوییور حکومت مأمورلری ایسه بو صویوجیلغه آنلرده مشترك ! بو کون ممالك عثمانیه‌نك الك مهم اقسامندن اولان عربستان قطعه‌سنده اجنبی ریاللری رواج بولوب بزم او کوزل مجیدیه‌لرمز چهاریکلرمز عادتا باقر پاره کبی اعتباردن ساقط اولمشدر.

والحاصل بر طرفدن تبعه‌سنی کندیسی صوییور بر طرفدن دخی اجنبیلره صویدیران بر پادشاهك کوننده تبعه ورعایا زنکین اوله‌بیلورمی زواللی ملت. کرچه بو پادشاهك کوننده باب عدالت مسدودایسه‌ده بناءً علیه باب زنا ! ایسه کشاده‌در. چونکه حکمدارده بو فعلك فاعلی‌در. اوت اثباتمی استیورسکز ؟ بر طاقم . . . . دن بشقه کرچه دارالسعادة آغاسی بیلور ایسه‌ده بناءً علیه ازمید، باندرمه، ماناس

کویلیلریده بیلیرلر وهمده پك ایی بیلیرلر . طوپلانان سکز اون یاشلرندهکی باکره قزلرك قبو آرقهلرنده یورکلر پارچهلیهجق درجهده بکرلری ازاله اولنمقده و بونلردن تحمل ایدهمیوب وفات ایدنده وقوعبولمقدهدر. او سلاطین جوامع شریفلرده ایسه سایهٔ شاهانهده جماعت طوپلانهمیوب میخانهلر ایسه لبالب طولیور . هیچ حریت مساوات حقانیت اجرا ایدلمیان بر الکهده ظالملر، جبارلر اېچریسنده عدالت طوریرمی؟ ولایتلرده حکام ووالیلرك، سنجاقلرده متصرفلرك قضالرده قائممقاملرك ، ناحیهلرده مدیرلرك ، قریهلرده ضبطیهلرك ظلمندن وجبارلغندن الامان دیه فریاد ایدن ، کوز یاشلری دوکن او مطیع بیچاره اهالینك آه وفریادلری ایشیدلمیان بر الکهده هیچ عدالت بولنورمی ؟ زواللی ملت بدبخت اهالی ! بر طرفدن پادشاه ! بر طرفدن کندی کبی ظالم وکیللری مأمورین وسائره، دیکر طرفدن ینه بونلر واسطهسیله اجنبیلر سزلری بونجه سنهدر صویوب صوغانه چویردکلری حالده، نه بیتمز توکنمز خزینهلره مالك مشسکز ؟

سعدی مرحوم دیورکه اوچ نسنه ثابت و پایدار قالماز (١) تجارتسز مال (٢) مذاکرهسز علم که مذاکره ایدلمزسه خاطرده قالماز (٣) سیاستسز ملك وسلطنت پایدار اولماز عاقبت مملکت الدن کیدر . زیرا یرامزلره مرحمت ایتمك ایولره ظلمدر. ظالملردن ظلمی عفو ایتمك فقرایه جور وجفادر ظلمله سلطنت قائم اولماز ، زیرا فنالر، ایولره ظالملر فقرایه جفا ایدرلر، بددعایه سبب اولور سلطنت ایسه پایدار اولمز.

بوکون آناطولیده کویلیلر اوچ بیوك جبابره ومتغلبه وظالملرك اسیریدرلر. (١) فائضجی آغالرك (٢) تحصیلدارلرك (٣) دخی حکومت ظالمهنك اسیریدرلر. بیچاره کویلیلری آغالر صویوب ترلالر چفتلکلر

بو کروه متغلبانك ید ضبطنه کچدکدن ماعدا اسیر کبی ییل اون ایکی آی مذکور چفتلکلرده چالشدیرلمقده‌در. برطرفدن دخی تحصیلدارلر بیچاره‌لرك ویرکویه‌اولان برقاچ غروش بورجلرندن طولایی علی‌الحساب کویلیدن پاره آلوب مقابلنه مقبوض سندی ویرمیورلر مرور وقت ایله او بیچاره‌ده بورجنك قاچ غروش‌اولدیغنی اونودیور. او بورجده الی‌النهایه اودنمیور! صاغمال قیون کبی متمادیاً تحصیلدارلر فقرایی الی‌النهایه صاغیور او بورجده هیچ بر وقت اودنمیور. بر تاریخده مأموراً قلعهٔ سلطانیه جوارنده بر ناحیه‌ده مدیر افندینك اوطه‌سنده اوطورمقده ایدم. کویلیلردن ویرکویه بورجلری اولانلری جلب ایلدیلر! احتمالکه استانبول صقشدیرمش قضا قائمقامی ایسه آلمش اولدیغی امری تبلیغ ایله ناحیه‌دن عجله مبالغ کلیه طلب ایدییوردی. والحاصل جلب ایدیلنلردن بر بیچاره‌یه طقسان غروش قدر بورجی اولدیغنی وتأدیه ایتمسنی طلب ایلدیلر. او آدم براز دوشوندکدنصکره دیدیکه: افندم بنم بو قدر بورجم یوقدر هانیا کچنلرده آلدیغکز وقت اوتوز کسور غروش بقایام قالدیغنی سویلدیکزدی وبر کاغدده (علم وخبر) ویرمدیکزدی دیدی. تحصیلدار ایسه حدتلندی ناحیه مدیریده تحصیلداردن طرف اولدی.

قاضی اوله دعواجی ومحضر دخی شاهد
اول محکمه‌نك حکمنه دیرلرمی عدالت!

حریفی آل آشاغی ایتدیلر وبر چوقده تکدیر وتوبیخ ایلدیلر! او بیچاره کویلی‌یی آجیدم حالاده آجیرم قسم ایدرمکه او کویلینك او کون سویلدیکی سوزلر طوغری ایدی. دها بونك کبی نیجه نیجه حکایه‌لریمی دیکلیه‌جکسکز. والحاصل شو حاللرك باشلوجه سببی ایسه

بر شیٔ اولمیوب جهالتدر. زیرا اگر کویلیلر ایچون قریه‌لرنده وقتیله آدم‌عقللی معلملرك اداره‌سنده مکتبلر کشادایله اولاد وطنك تحصیللرینه سعی وغیرت ایتدیریلوب نعمت معارفدن لذت آلدیرمش اولسه‌یدق، کوزلری آچیلور وآغالرك بیوندورغی آلتنده ازیله‌جکلری کبی حکومت ظالمه‌نك اوغدار، مرتکیب مأمورلریده فضولی اوله‌رق بوبیچاره‌لردن فضله فضله پاره‌لر آله‌مزلر واسیر کبی قوللانامزلردی ایشته شوحاللره سببیت ایسه جهالتدن بشقه بر شی دکلدر.

حالبوکه آناطولی وکرك روم ایلی ترکلرینك اوروپالیلر قدر هرشیٔ یاپمغه فوق‌العاده ذکا واستعدادلری واردر. چونکه جناب‌حق جوهر عقلی وزکایی یالکز اوروپالیلره ویرمدی عموم انسانلره ویردی. حتی استانبولی فتح ایدن حضرت فاتح طوله باغچه‌دن قزاقلر واسطه‌سیله دونمایی اوق میداننـدن خلیجه ایتدیروب استانبولك غلطه جهتنه ناظر اولان سورینی طوپه طوتدیغنی تاریخ بزلره بیلدیرمیورمی؟ کیمك خاطرینه کله‌بیلوردیکه فاتح قزاقلرله دونما کچورسن! جسیم طوپلر دوکدورسن! باخصوص بونجه علما فضلا مشاهر آنلردن یتشمدیمی؟ بوکون بووطن معززمزی دشمنه قارشو محافظه ایدن بو تورك اوغلی ترکلر دکلمیدرلر؟ چونکه عناصر غیر مسلمه‌دن عسکر آلنمیور! استانبول اهالیسندن آلنمیور اغنیا ویرمیور! بر چوق قسم اهالی عسکر ویرمیور! بوحالده یالکز ترکلردن عسکر آلنیور! ایشته تناقص نفوسك برنجی سببیده میدانه چیقیور هله عربستان وآرنوودلغك بعض محللرندن وکردستانك بر چوق یرلرندن عسکر آلنه‌میور! یمن اجزای ممالك عثمانیه‌دن ایکن بوکون زواللی ترکلره بر مقبرهٔ سکون تشکیل ایتمکده‌در.

حیوانات وحشیه‌یی تربیه سایه‌سنده امرمز تحته آلییورز مثلا آرسلانلره قپلانلره کچیلره میمونلره درلو درلو اویونلر ، آتلره جانبازلقلر اوکردیورز جمناستقلر یاپدیرییورزده انسان ایسه اشرف مخلوقاتدر بو آدملردن یعنی بوقهرمان ترکلردن نه‌لر بکلنمز ، اثباتمی استیورسکز ؟ بن اثباتنه هروقت مقتدرم بیلدیکم قدر بیان ایده‌جکم. ازجمله هر سنه آناطولیدن روم ایلیدن قرعه افرادی جلب اولنیور کیمی موسیقه‌یه کیمی تلغرافجیلغه والحاصل صنایع مختلفه‌یه تفریق ایدیلیور . آز بر مدت ظرفنده او عجمی نفره نوطه اوکره‌دیلیور صکره اوقوجمان باسولرله شرقیلر ، والسلر ، پولقه‌لر ، ماژورقه‌لر چالییورلر اجنبیلرك حیرتنی موجب اولیور تقدیر ایدییورلر ، بر بورازان نفری ایسه قوجه بر اردویی بوروسیله ایقاظ ایدییور . کویندن کلیرکن هیچ بر شی بیلمیان اوعجمی نفر یازوب اوقومق اوکره‌نیور دها بونك کبی نیجه اثباتلرم واردر یعنی دیمك استیورم‌که بونلرك جمله‌سی روم ایلیدن آناطولیدن کلان ترکلردن دکلیدر ؟ دها بیوك بر اثباتم وار بز ترکلر اوذرتیوز عشیرت قهرمانلریکه آلتیوز کسور سنه‌لك بر دولت معظمه‌یی تشکیل ایتمشلردر بزلر ایسه آنلرك اولاد واحفادلری دکلمی یز ؟ آنلر قهرمان ایدیلر . بزلر نه‌دن جبین اولهلم آنلر ، ار ایدیلر . بزلر نه‌دن عورت اوله‌لم . آنلر عادل ایدیلر ، بزلر نه‌دن جبار اوله‌لم ، آنلر صوفی ایدیلر ، بزلر نه‌دن سفیه اوله‌لم ، آنلر محاسن اخلاقه مالك ایدیلر بزلر نه‌دن اخلاقسز اوله‌لم آنلر شیر ایدیلر ، بزلر نه‌دن شرت اوله‌لم ، آنلر عشرت نه‌در بیلمزلردی ، بزلر نه‌دن سرخوش اولدق ؟ آنلر دائما دائما اویانق ایدیلر ، بزلر نه‌دن بویله خواب وغفلته دالدق ؟

حالبوکه بو محترم اسلاف کرام حضراتنك اولاد واحفادی بولندیغمز، وبزده خلقی وفطری اوله‌رق هر شیء یاپمغه استعداد اولدیغی حالده هر نصلسه حکومت ظالمهٔ حمیدی بز بیچاره‌لره چوقجه مخدرات یوتدیروب اوچیوز میلیون جینلیلر کبی بزیده اویوشدیروب بوکونکی حاله کلمزه سبب اولدی اوتوز اوچ سنه کیرویه بیراقدیردی . قصدی اوله‌رق جاهل قالمقلغمزی وکوزلریمز آچلمامسنی آرزو ایلدی . معارفه بالطه اوروب ملتی ظلمات جهل ایچریسنده بیراقدیردی . معلومدرکه معارفی اولمیان بر دولتك افرادی ایسه ایشته بویله حاللره کرفتار اولور . ایشته بوسببدن محیی استبداد او جبار قزل ظالمده معارفك روح اعظم دولت اولدیغنی بیلدیکی ایچون بو بیچاره آناطولی وروم‌ایلی ترکلرینی جاهل بیراقدیروب، فقط بزلره اویله شیلراوکرتدی اویله یادکارلر بیراقدی‌که، نسل جدید لعنت خوان اوله‌جقلردر . وزمانمزك تواریخنی اوقودقلری وقت خرصلرندن تاریخك صحیفه‌لرینی یرته‌جقلردر . هنوز مهده بولنان جوجقلرمزنده ایلروده یوزلری قزاره‌جقدر .

بوکون آناطولینك پك چوق یرلرنده اوچ نوع علت اجرای احکام ایتمکده وکون‌بکون دائرهٔ سرایتی‌دخی توسع ایتمکده اولدیغی حالده حالا جدی برچاره‌سنه باقلمدیغندن تناقص نفوس نامیله‌ده دیکر برعلت مدهشه ظهوره کلمشدر . اشبو اوچ نوع علتك (۱) داءالافرنج (۲) قومار (۳) علت رشوتدر . علل مذکوره‌دن ایکنجی ایله اوچنجی‌یی بو آدملره حکومت ظالمه‌نك غدار مأمورلری اوکرتدکاری کبی داالافرنجك دخی سرایت وانتشارینه‌ده سبب اولان ینه حکومتدر . چونکه جدی چاره‌سنه باقمدیلر . بلدیه‌لره تعیین اولنوب اعزام قلنان اطبایه جبار

آغالر ! (بلدیه رئیسلری) معاش ویرمیورلر . معاشاتنی آله‌میان اطبا استعفایه مجبور اولیور . بوش قلان قضالر طبابتنه ایسه اوبر طرفده آج قورد کبی کوزلرینی درت آچمش بکلمکده اولان یادکار ! متطببلر طولیور ! بابادن دەدەدن قالمه (اوجاق) حکیملرینك اللرنده ساده دل اهالی اغفال اولنیور . حتی :

قابض‌الارواح برکون نزد حقده سویلمش
کثرت شغلم سنك معلومك ای رب قدیم
عفو قیل یونان اطباسی اولان یردن بنی
بندن اعلا ایش کورر یونانلی هازیق برحکیم !

جنحه وجنایت وقوعنده دخی بوجاهل حریفلرك ویرمکده اولدقلری راپورلر اوزرینه محکمه‌لرمز حکم ایدییور . چونکه بو یادکارلر! حاکملرك‌دەواسطهٔ رشوتیدر . حاصلی عصرمز اویله برعصرکه، سایهٔ شاهانه‌ده صویمق عصریدر .

حکایه

عاجزلری اوچیوز بر تاریخنده قوصوه فرقهٔ عسکریه‌سنه مأموراً پرشتنه‌ده بولنیور ایدم براز مدت صکره متروبچه خسته خانه‌سنده استخدام قلنمقده ایکن . اکری دره پلانقه‌سنده آرامساز عسکر میاننده (تیفوس) خسته‌لغی ظهور ایتمش وموقع مذکورك مأمورین صحیه‌سی حتی قوماندانی دخی خسته‌لغه طوتلمش ویومیه اون بش یکرمی وفیات وقوعبولمقده اولدیغندن اطبایه شدتلی صورتده لزوم کوسترلمش ایدی . کرچه فرقه مرکزی بولنان اسکوبده پك چوق اطبا موجود ایسه‌ده هر بررلری (ضیا پاشا) مرحومك توصیه‌سی وجهله

بر بابه همده محكمجه انتساب ايتمش اولدقلرندن بچاره‌كاندن قيصريلى قائممقام اوخانس بكله فقيردن بشقه انتسابسز كيمسه بوله‌مدقلرندن جزا اولمق اوزره! ايكمزك كوندرلمسنه قرار ويريلوب بوبابده كه امر قومانداني دخى بزلره تبليغ قلنمشدى. اوخانس بك اولجه حركت ايلمش اولديغندن چند كون صكره‌ده عاجزلرى تلغرافله اسكوبه جلب اولنوب كيجه قومانوديه حركت ايتديرلدم. قومانوه‌دن پلانقه‌يه حين عزيمتمده يانمه محافظ اولمق اوزره برده پياده ژاندارمه‌سى ويرديلر. اوصره‌لرده بلقانلرده دخى قوميته‌لر طولاشمقده ايدى. مذكور قومانوه‌دن حركتمزك ايكنجى كه‌نى ايدى ساعت اون راده‌لرنده بردره‌يه اينديك ويقينده بولنان ژاندارمه كلبه‌سنده كيجه‌يى كچيرمك مجبوريتى وار ايدى. تمام دره‌يى كچمك اوزره ايكن يدى كشى برسلاح اولدقلرى حالده قارشومزه چيقديلر. اونقطه‌يه كلنجه‌يه قدر بتون كون ژاندارمه‌نك سوزلرى. قوميته‌لغه. اشقيالغه دائر ايدى. حتى ديورديكه افندم شو بالقانلر قوميته‌لرله طولودر. بك چوقلرينى شويله ووردق. بويله طوتدق ديه فخر ايدركدن حكايه ايليور ايدى. تمام بوسلاحلى آدملرك بويله آنسزين قارشومزه چيقيويرملرى ژاندارمه‌نك سوزينى تصديق ايتدى. هرنه حال ايسه بوآدملرك جمله‌سيده بلغار ايديلر. بزى طورديروب ژاندارمه ايله بلغارجه اوله‌رق اوزون اوزادى‌يه بر شيلر قونوشديلر. بعده ژاندارمه بكا ديديكه: افندم هانيا سكا حكايه ايتميورمى ايدم ايشته بونلر قوميته‌در. قورقديغمزه اوغرادق. بزى بلقانه كتورمك ايستيورلر قورتلمنك چاره‌سى يوقدر كيده‌جكز. ديمسى اوزرينه. اوصره‌ده نه حاله كلديكمى بوراده تعريفدن عاجزم. زوالاى بن هنوز مكتبدن چيقمش، اوچ آيلقده متأهل بولنيوردم.

اوآنده زوجهم . اقربا وتعلقاتم . مکتب آرقداشلرم اوکنجلك عاللری تحصیل زمانم والحاصل چوجقلغم روس محاربه‌سنه کوکللی کیدیشمز طاغلر ، بغچه‌لر ، باغلر ، کولوب اوینادیغمز یرلر . والحاصل ماضیده که اوطاتلی حیاتك هر بر حالی او دقیقه‌ده سریع الجریان بر نهرك دالغه‌لری کبی کوزلرمك اوکندن صانکه آقوب کیتدیلر) الك زیاده بنی متأثر ایدن حال ایسه هنوز اوچ آیلق متأهل بولنمقلغم کیفیتی ایدی . بن بویله ایچرمدن قان آغلمقده ایکن محافظم اولان ژاندارمه‌ده . بنم آتمك یولارینی طوتمش قومیته‌لرده برابرمزده اولدقلری حالده صول طرفه یعنی بالقانلره طوغری کیتمکده ایدك ! او صره‌ده آللهدن بشقه معینمز اولمدیغندن ، دوشوندم آرتق قورقونك اولومه فائده‌سی اوله‌میه‌جغندن باری بوسفیللره اوجوزجه صاتلمامغه قرار ویردم . نزدمده ایسه سلاح اوله‌رق بر قره طاغ رووولوری ایله اللی عدد دخی فشنك موجود ایدی . بر تقریب آتدن آشاغی ایندم وآره‌لرندن چیقوب یولك کنارندن کیتمکده وکیزلیجه اوله‌رق بلمده‌کی فشنکلکدن بش اون دانه‌سنی چیقاروب قولایلق اولمق اوزره جبلره قویدم . فکرم ایسه معلوم ، بو خبیثلره کندیمی بهالیجه صاتمق ایدی . او صره‌ده نظر دقتمی جلب ایدن قومیته‌لرك قیافتلری ایدی . حریفلر کرچه بلغار کویلیلری قیافتده ایسه‌لرده بناءً علیه اثوابلری غایتله تمیز اولوب بونلر ژاندرمه ایله اوزون اوزادی‌یه بر شیلر سویلشمکده ایدیلر . بر تقریب ژاندارمه‌یه دیدمکه عجبا بونلر بزی نره‌یه کتوریورلر ؟ ژاندرمه : افندم بونلر قومیته‌در همده قومیته‌نك طموزلریدر ! بزی بالقانه کتوریورلر سنك حکیم اولدیغنی سویلدم . بلکه سنك ایچون حکومتدن پاره (وفدیهٔ نجات) آلمق ایچون

کتوریورلر در . شـاید مخالفت ایده‌جك اولور ایسه‌ك بزی بوراده تلف ایدرلر ، دیدی .

معهود ژاندرمه‌ده ایسه بر مارتین تفنـکی وار ایدی ، بنم راکب اولدیغم حیوانك صاحبی ایسه‌اوده بلغار ایدی . دیمـکـکه اونلر سکز بز ایسه ایکی کیشی ایدك . سزه شوراجقده حکایه ایچنده برحکایه دهانقل ایده‌یم . شویله‌که اسکوبدن حرکت ایتمزدن‌اول نقدموجودم اولان آلتمش عدد لیرای عثمانی‌بی امنیت ایدوب براقه‌جق کیمسه‌م اولمدیغندن نره‌ده صـاقلایه‌یم دیه دوشـونیوردم . اویله‌یا مال جانك یونغه‌سیدر . دیشمدن‌طیرناغمدن آرتیرمش هر احتماله قارشو کمرمده صاقلمش ایدم » بر لکده کتوره‌جك اولسه‌م. یا بنی یولده صویه‌جق اولورلرسه ، بوده خریطه‌ده یازیلی والحاصل دوشونه دوشونه برچاره بولدم ، همان چارشودن اللی عدد صـاری مانقرلردن صاتون آلوب کیجه بولندیغم اوطه‌نك پرده‌لرینی قپایوب کمرمده‌که لیرالری بوشا ـ لتدقدنصـکره مذکور مانغرلرك ایکیسنی اوچنی بر آره‌یه قویوب و کاغدلره صاره‌رق مذکور شام کمرینك مشمبع‌سی ایچریسنه کوزلجه استیف ایتدم بعده مذکور مشمبع‌نك هرطوفنی دیکدیکم کبی کمرك آغزینی دخی محکمجه وکوزلجه دیکوب بنه باغلادم . شمدی شوراده برسؤال وارد اولیور . حقیقی‌لیرالری نه یاپدك ؟ اوت حقیقی لیرالرك دخی‌ایکیسنی اوچنی بر آره‌ده اوله‌رق اسکی بز پارچه‌لرینه‌دوکوملیوب بپاغیله مملو دوشکك ایچریسنه قاریشدیردم . کذا ینه دوشـه‌کك هر طرفنی برر دفعه دهـا محکمجه دیکدم بعده توکلت علی‌اه دیوب کمال امنیتله اسکوبدن حرکت ایلمش ایدم . شاید یولده بنی حرامیلر صـویه‌جق اولورسه طبیعی بنده که کمری آله‌جقلر ، یتاق آغرجه

اولدیغی ایچون کتوره جك دکللر یا ؟ حالبوکه مذکور کمری وقتیله اون بش غروشه آلمش ایدم شاید حرامیلر بنده که مملوکمری آله جقلری زمان پشین ویرمشلر کبی ایچریسنده قاچ عدد لیرا اولدیغنی آچوبده صایه جق دکللریا ، طبیعی بر آن اول آلوب فراز ایده جکلر ، اوزمان دیه جکدمکه : آمان آغالر کمریمی آلدکز آنالرکزك سودی کبی حلال اولسون ! یالکز سزه بر رجام واردر . کیده جکم محلده بنی کیمسه بیلمز آج قالمامقلغم ایچون باری یانکزده بر قاچ غروشکز وار ایسه بکاده لطف ایدوب ویرکز ، اوله بیلورکه بش اون غروش ویرمش اولورلرسه ایشته بزم شام کمرینك پاره سنی دخی حرامیلردن آلمش اولورم خلیاسنده ایدم .

حاصلی بلغارلر ایله بالقاندن بالقانه کیتمکده ایدك ، ساعت ایسه کیجه نك بری اولمشدی حالا کیدییورز . همده نصل کیدییورز ؟ حضرت اسماعیل علیه السلام نصل پدر عالیسنه اطاعتله کیدییوردیسه بزده بو ظالملرك آرقه سندن قربانلق قویون کبی کیدییور ایدك ! نهایت یولمز بردره یه طوغری اینمکده ایدی براز دها کیتدکدنصکره ، قولاغمه آشاغیدن انسان سسلری کلمکده ، دیرکن سیوری سیوری طاملرده کورندی اوت یانیلمیورم ، بربلغار کوینك کنارینه کلمش ایدك . حاصلی کویه داخل اولدق . ژاندرمه ایله بنی بر طامه کتوردیلر ، قپودن ایچری یه کیردیکمزده درت بش بلغار طامك اورته سنده مربع شکلنده اوجاق کبی بر محله آتش یاقمشلر واطرافنه طوپلنوب اوطورمقده ایدیلر . بزی کوردکلری کبی قیام ایدوب بر کوستردیلر . ژاندارمه بنم کیم اولدیغمی بلغارجه حاضرونه آکلاتدی همان یرلرندن قیامله (نصلکه برلین قونفرانسندنصکره مرخصلرمز او مجلسدن

حین خروجلرنده رئیس واعضالرینه قارشو کویا حقمزده لطفلرده بولندیغمز کبی نصل بررهوهوانس یعنی بل قیردیلرسه) ایشته بو بلغار داییلریده فقیرك اوکنده اویله‌جه بر رهوهوانس یاپوب ، بلغارجه اوله‌رق (ازدیراوا ژووا . قاقوس آغا) یعنی مرحبا آغا نصلسکز ایی‌میسکز کبی استفسار خاطر ایتلری اوزرینه عاجزلریده (ازدیراوا ژووا دوبرو دوبرو) دیه مقابله‌ده بولنوب بر کناره چکیله‌رك باشمزه کله‌جك نتیجه‌یی دوشونمکده ایکن بولندیغمز طامه الندە طوپراق بر ایبریق اولدیغی حالده بریسی کیردی. وطوغریجه بنم یانمه کلوب ینه منوال سابق وجهله آشنالق ایتدکدنصکره معهود ایبریقدن بر فلجان طولدیروب بکا ویردی. براز تردده بولندیسه‌مده ژاندارمه‌نك ایچ آغا ایچ ایشلیوادر [١] دیمسی اوزرینه نصلکه مقدما استاد الندن جام عشقی نوش ایلدمسه ، حریفك ویردیکی ایشلیوایده اویله‌جه ایچدم بعده اوراده اوطورانلرەده ویردی حتی ژاندارمه‌ده ایچدی آره‌دن براز دها کچدکدنصکره بر دها اکرام ایتدیلر؛ والحاصل او چنجیده ایسه قائم ظمارلرمده ساکنانه جریان ایدرکن بو دفعه تنبیه اولنه‌رق جولان ایتمکه باشلادی ! عادتا قدرت قوت کسب ایتمش ایدم ، آرتق بن اسکی بن دکل ایدم ! یانه ایدك ؟ زال اوغلی رستم اولمشدم ، بنده قورقو دنیلان حال قالمامش ایدی . هر بر احتماله قارشی ارککجه‌سنه مدافعه ومقابله‌یه حاضر ایدم . بزم‌مسکین ژاندارمه ایسه تفنکنی برطرفه براقش بلغارلرله بلغارجه کوروشمکده ایدی . او صره‌ده طامك قپوسی آچیلدی ایچریه درت بلغار کیردیلر وبنم اوکمده بیوں قیردقدنصکره بلغارجه برشیلر سویلشمکه باشلادیلر .

[١] ایشلیوا اریکدن چیقاریلان برنوع ایچکیدر .

ژاندارمه‌دن نه سویلدکارینی سؤال ایتدم دیدیکه : افندم دیورلرکه آغا دوکونمزه بیوردقلرندنطولایی چوق ممنون اولدق رخصت ویرر ایسه جنبشه باشلایه‌لم ؟ ژاندارمه‌یه دیدمکه آغالره سویله بن بلغار دوکونی کورمدیکمدن جنبش یپارلر ایسه پك ممنون اولورم . ژاندارمه‌ده اولوجهله مرقوملره ترجمه ایلدی حریفلر بیون قیروب ممنوناً کیتدیلر. آره‌دن اوچ بش دقیقه کچمش ایدیکه خارجدن غایده صدالری ، داوولر زورنالر دخی ایشیدلمکده ایدی . دیرکن کلوب بزیده دعوت ایلدیلر طامك خارجنه چیقدیغمده او قرانلق کوی عادتا کوندوز کبی اولمشدی زیرا هر طرفدن مشعله‌لر یانمقده ایدی اوزونجه سرلمش کیلیملرك باش طرفنه بنی اوتورتدیلر . کویك نقدر قزلری کلینلری بابولری وارسه جمله‌سیده اوراده طوپلنمشلردی . بزم معهود ژاندارمه بکا خطاباً آغا کلینی کتوروب الکنزی اوپدیره‌جکلردر بخشیش ویرمکی اونوتمه دیه تنبیه ایتمش ایدی. کلین خانم قزمزده یواش یواش کلیوردی . دیرکن دیزچوکوب الی اوپدی ایکی عدد سلطان محمود بشلکلری بخششی آلوب تکرار عودت ایتمسی بلکه بر یارم ساعت قدر دوام ایلدی . بعده کلین خانمك هدیه‌سی اولمق اوزره بکا بر چیفت بلغار چورابی ویردیلر شو مراسمك اجراسندنصکره غایده‌لر چالنمقده کویك کنج قزلری وکلینلری دیزلدیلر ایچلرندن بری کلوب بلغارجه رچا دنصکره المدن طوتوب بنیده خوره‌یه قالدیردی . برده چوره ویروب بنی باش طرفه کچردیلر ! بز هنوز طلبه ایکن بعض اخشاملری درسخانه‌ده یمکدن صکره آرقداشلردن بری کاغددن بوری یاپوب ، طونه‌ده چرپار بزنی کیم‌سومز بلغار قزنی‌دیه چالار دیده بزده خوره‌یپار ایدك یعنی

براز سرمایه اولدیغی ایچون نه یلان سویلیه‌یم کوزلجه برخوره یایدق یرلرمزه اوطوردقدنصکره بو دفعه صره جورباجیلره کلمش ایدی اونلرده اوینادقدنصکره بابولرده اوینادی والحاصل صره ایله‌اوینایور ایدك . ایشلوا قدحلری ایسه طولوب بوشانمقده‌ایدی . بزم معهود ژاندارمه ایسه قفایی کوزلجه بر دومانلتمش اولدیغندن کلین خانمك شرفنه ، آغانك شرفنه ، دیه هوایه اوچ درت دفعه مارتین تفنکی بوشالتدقدنصکره

دوشوب بر یرده قالمش شیشه‌سی فرهاد بر یرده

قهواسنجه سیزوب قالمش ایدی . ساعت یدی راده‌لرنده ایدیکه یمك یدك بعده یاتمق اوزره بنی دیکر بر طامه کتوردیلر وکندی یتاغمی آچوب سرمشلرایدی. همان سترمی چیقاروب یاتدم رؤیا ایله قاریشیق کوزلجه بر اویقو اویودم . کوزلریمی آچدیغم زمان هنوز صباح اولمش طامك سکوتنی اخلال ایدن وحالندن او خانه‌نك کلینی اولدیغی آکلاشیلان بری خمور آچمقده، چولق چوجق جورباجی صره ایله برکلیمك آلتنده یاتمقده، طموز یاوروری حیوانات سائره جمله‌سیده بولندیغمز طامك ایچریسنده ایدیلر . اورته یرده مربع شکلنده‌کی اوجاغك اوزرینه دوماندن سیم سیاه کسیلمش اولان‌طواندن اتشك اوزرینه آصیلی بولنان بر باقراج قینامقده ایدی . والحاصل اویقوده بولنانلرده برر ایکیشر اویاندیلر جورباجیده اویاندی آتشك اطرافنه طوبلنوب ، هانیا بر کون اول ترکجه بیلمیان جورباجی ایله کوزلجه ترکجه قونوشدق آرتق بندن چوق ممنون اولدقلرینی‌سویلدی وبکا قهوه آلتی حاضر ایتمك ایستدی ایسه‌ده صباحلین ایرکن ییه‌میه‌جکمی رجا ایله پشورمش اولدیغم چایدن اکرام ایلدم .

بعده يتاغمى ينه كوزلجه باغلاديلر دوشه‌كك آره‌سنده صاقلى اولان
ليرالر ايسه چوقدن خاطردن چيقمش ايدى . دوكونلرينه تنزلاً
تشريفمدنطولايى ! آيروجه تشكرلر ايدوب ژاندارمه‌نك هكبه‌سنه
دخى پيشمش طاووق ويمورطه قويديلر . وبركون اول بزى يولدن
چويرن وژاندارمه‌نك قوميته‌در ! ديديكى آدملرده كلديلر . اونلرده
بزه تشكر ايدوب جمله‌مز برلكده اولديغمز حالده كويك خارجنه
قدر كلوب بزى تشييع ويولى كوسترديلر وداغلشوب اورادن
آيرلدق . مكرسه بركون اول بزه راست كلنلر كووه‌كينك دعوتليلر-
ندن اولوب بشقه كويدن كليورلرمش . ژاندارمه ايله بلغارجه
كورشدكلرنده آغايى بزم دوكونه كتورەلم ديمشلر . ژاندارمه دخى
طوغريسنى بكاسويلمش اولسه‌طبيعى كيتميه‌جكمدن بويله برقورنازلقله
بنى كتورمش اولديغنى اوتاتمدن يولده بكا نقل ايلدى (بناءً عليه
آصل مقصدم بو حكايه‌يى آكلاتمق اوليوب زيرده يازدقلريمه دقت
بيوركز .) حاصل‌كلام يولمزه دواملە ساعت اون‌راده‌لرنده بيوجك
بر بلغار كوينه كلدك . حالبوكه براز دها غيرت ايدلمش اولسيدى
بلانقه‌يه كيچ وقت كيرمكده ممكن ايدى بناءً عليه بويله بر مسكين
ژاندارمه قلاغوزم اولديغندن وبنده او يرلرك عجميسى بولنديغمدن
ژاندارمه‌نك سوزلرينه‌ايناتقده ايدم . كويك كنارينه مواصلتمزده ،
اوراده طوپلانمش كويلى بلغارلره خطاباً اولان چورباجى‌يى چابوق
چاغركز ! آغا كلمش ديكز ، ديه بر امر ويردى . براز اوراده
بكلدك ، چورباجى كلديكندن ژاندارمه‌نك جانى صقيلدى ، تكرار
باغروب ، چاغرمغه باشلادى اوزاقدن صارى بيقلى اوستى‌باشى‌اولدقجه
تميزجه بر بلغار كلوب بيون قيره‌رق بلغارجه خوش كلدكز ديدى

مرقوم ژاندارمه کمال عظمتله و بر آدمك اوشاغنه بیله‌اویله تحقیرانه سویلیه‌میه‌جکی تربیه‌سزجه کلام صرف ایله‌تکدیر ایلدکدنصکره، چابوق بر تمیز اوطه آچ ! همده‌قوزی کسدیر ! صکره کوزلر کزی پاطلادیرم ! دیه‌سی اوزرینه ذاتاً بر کون اولندن وقوعبولان حالدنطولاییده حدت بسلمکده اولدیغمدن آرتق شو باربارلغه تحمل ایده‌مدیکمدن ژاندارمه‌یی اوراده فنا بر حالده تکدیرله تربیه‌سنی ویردم . وچورباجی‌یه خطاباً صاقین اولمیه‌که قوزی کسه‌سك ، یالکز بو کیجه‌لك بر یتاجق محل کوستر بشقه برشیئك لزومی یوقدر دیمم اوزرینه ، مرقوم چورباجی بنی‌طوغریجه مسافراوطه‌سنه کتورمیوب کندی خانه‌سنه کتوردی . وژاندارمه‌ییده بزم کیراجی بلغارله بشقه بر محله بیراقدی .

آخشـام چورباجینك خانه‌سـنده چولغی چوجغی هپ بر یرده طوپلاندق ، ایشلیوا کتوردیلر ایچدك ، یمك یدکدنصکره‌ده سـوز آچلدی اوترکجه بیلمیان چورباجی بلبل کسیلدی . بکا دیدیکه حکیم افنـدی کوردکزیا ، هرزمان بورایه ژاندارمه‌لر کلیر . یدیریز ، ایچیریرز حیوانلرینـه‌ده یم ویریرز حین عزیمتلرنده دخی آتلرینك طوربه‌لرینه آربه طولدیریرز ینه بزه بویله بد معـامله ایدرلر . بزم دولتمزدن شکایتمز یوقدر . بزم شـکایتمز آنجق بو ژاندارمه‌لردندر . حالبوکه ویرکولرمزی ویرییورز ، دولتمز نه امر ایدرسـه یاپیورز بزدن اعانه ایسـتیورلر آنیده ویرییورز. آرتق بو ژاندارمه‌لرك بد معامله‌لرینه تحملمز قالمدی . ناحق یره بزی دوکیورلر فنا سوزلرده سویلیورلر وحکومتدن یعنی قضـادن استیورلر کتوره‌جکم دیه بزی جبراً لزومسز بر شی ایچـون اللرمزی آرقه‌مزه باغلیوب آتنـك

اوکی صره یوروییورلر، صکره برقاچ غروشله کوچ حالاندن خلاص اولیورز، دیه او بیچاره چوربا جی دها نه لر سویلمدی؟ ایشته اکر عدالت اولسه یدی وقتیله هر بر تکالیف امیریه یی ایفا ایدن بو مظلوم کویلیلره جبار، ظالم ژاندارمه لرك بویله می یاپمسی لازمکلور ایدی؟ اوغدار ژاندارمه بیلمیوردیکه، او کویلیلر هانکی دین ومذهبده اولورسه اولسون بزم ولی نعمتلرمزدرلر. بزلر آنلرك سایه سنده بو سلطنتی یاپیورز آنلرك سایه سنده یاشایورز، آنلرك سایه سنده معاش آلیورز. بونی او جاهل ژاندارمه لره کیم آکلاده جق؟ اونلرك آمرلری؟ هیهات! او آمر ایسه دها جبار؟ دها ظالم؟ شوراده صره سی کلمشکن معلوم اولان بر حکایه یی خاطرلرکزه کتیره یم شویله که: افندینك بریسی اوشاغی ایله بازاره کیدرلر. بالق آلمق آرزو ایدر. افندی بالغی النه آلوب تازه می دکلی دیه بالغی قویروق طرفندن قوقلامغه باشلار! اوشاق دیرکه: افندم بالق باشدن قوقار! سز ایسه قویروغندن قوقلایورسکز! دیدیکه کبی بالق باشدن قوقار ضرب مثلی دخی طوغریدر. خلاصه اکر پادشاه عادل اولسه یدی پادشاهك بندکاننده ومأمورلرنده ده عدالت اولمسی لازمکلور ایدی. زیرا ناس پادشاهك کیدیشاتنه تابعدر پادشاهك اوفه جق برحقسزلغی، ظلمی، ایسه مأمورلرینك بیوك بیوك ظلملر اجرا ایتمسنه سبب اولمش اولور.

بر تاریخده ارضرومه کیدییورایدم. نزد عاجزیده محافظ اوله رق برده سواری ژاندارمه سی وار ایدی. بر ارمنی کوینه اوغرادق. ژاندارمه کویك کهیاسنی جلب ایدوب متحکمانه سرت بر لسانله کهیایه امر ویرمکه، وشونی بونی کتور دیمکه باشلادی. برازده بال بول

دیدی. کهیا بال یوقدردیمسی اوزرینه، کوزینی پاطلادیرم بوله جقسك! دیه حریفك عزت نفسنی جریحه دار ایلکله مرقوم کهیاده دیدیکه: همشهری همشهری اوچاملر بارداق اولدی. اویله حاکمانه امرلرك زمانی کچدی عقلنی باشنه طوپلا یوقسه طوپلارز! پاره یی ویرن دودوکی چالار، پاره سنی ویرر ایسه ك قوش سودی بیله بولورم جوابنی ویردی. شو حاله سببیت ویرن ایسه ژاندرامه ایدی چونکه پاره سز کویلیدن هر بر شی آلمق استیوردی! حریف بویله آلشمش ایدی. کرچه ژاندارمه لره صره کلنجه یه قدر. حاکملر، قائممقاملر، مدیرلر، مأمورلر کویلولری صویوب صوغانه چویرییورلرسه ده ژاندارمه لر ایسه سلوك کبی بیچاره کویلیلرك قانلرینی امییورلر!

عدالت ایلردك ازل یاردم ایدردی لم یزل
شمدی چوغالدی مبتذل بو حاله کلدك ای ملت

تاریخ بزه دیورکه، اسلاف کرام حضراتی، اوشانلی وشهرتلی دده لرمز او عادل پادشاهلرمز بر مملکتی فتح ایتمك ایچون محاصره ایلدکلری زمان، اومملکتك باغ وباغچه وترلالرینه عسکر طرفندن تجاوز ایتمك ممکن دکل ایدی. لزومی حالنده بیله محصورینه خبر کوندریلوب اعلان، وصاحبنك ورودنده پازارلق اولنوب آقچه سی تماماً تأدیه ایدلدکدنصکره او اکینلردن استفاده اولنوردی. ایجابی تقدیرده مثلا بر باغ ایسه اولا اوزومك کوتوکنه کسه جکی مقدارك یعنی اوزومك پاره سنی بر بز پارچه سنه صاروب صاحبنك کوره جکی وجهله کوتوکه باغلادقدنصکره منصفانه اوله رق پاره سنه کوره قطع ایدوب حلال یرلردی. ایشته بوحال عدالت ایدی. ومحصور بولنان اهالی طرفندن شو حال عادلانه خبر آلنوب بویله عادل بر اردویه

مملکتی قلعه‌یی تسلیم ایدرلردی. ایشته عدالت سایه‌سنده ایدیکه جناب حق بزی بونجه فتوحاته مظهر ایلیوب ملك عثمانی دخی بویله عدالتمز سایه‌سنده توسع ایتمش ایدی. سیزه شوراده برحکایه دها نقل ایده‌یم .

حکایه

اوچیوز اون طقوز تاریخنده قرق کلیسا وجوار بلقانلرده تورەیان اشقیانك ازالهٔ وجودلری ایچون بعض ردیف طابورلری صلاح آلتنه دعوت وجلب اولنمش ایدی . اوصره‌ده فقیرده طرنوه‌جغه کیتمك اوزره قرق کلیساده بولنیوردم . برکون ، اداره رئیسی رضابك بنی چاغروب ، یارین طرنوه‌جغه ارزاق کیده‌جکندن حاضر بولنمقلغمی وبر عربه‌ده بکا ویره‌جکنی افاده ایلدی . امری موجبنجه ایرتسی کونی ارزاق عربه‌لری حاضرلنمش وبر عربه‌ده فقیره کوندرمش ایدی . طرنوه‌جغه کیده‌جك بر طابور امامی افندی ایله برعربه‌ده بولنیوردق. ارزاق عربه‌لریله قصبه‌نك خارجنه چیقدق ویولك هر ایکی جهتی باغلق اولوب عربه‌لر بر سببدن طولایی اوراده طورمسی اوزرینه عسکر طرفندن باغلره تجاوز وقوعبولدی . بنم عربه‌نك صاحبی اولان یرلی بر بلغار دلیقانلیسی ایدی . یول ارقداشم امام افندی ، وقوعبولان شو تجاوزی منع ایده‌جك یرده بالعکس عربه‌جی بلغاریده تشویق ایدوب : هایدی نه طوریورسك براز اوزوم طوپلایه‌لم دیه‌رك حریفك قولندن طوتوب دیکرلری کبی اوزوم طوپلامغه کیتدیلر ! فقیرده عربه ایچریسنده شو حالی حیرتله تماشا ایدییوردم . بالاده‌کی یازدیغم فقره خاطرمه کلمشدیده کندی کندیمه دیوردم‌که ، یاوز سلطان سلیم خان

حضرتلری شمدی بوراده اولسەده شو حالی مشاهده بیورسەلر ایدی شبهەسز جملەسنی اعدام ایتدیررلردی . بن بو ملاحظەده ایکن بنم عربه ارقداشم امام افندی ! مندیلنی صیقیجه اوزومله طولدیرمش اولدیغی حالده عربەیه عودت ایلدی . و بنم دوشوندیکمی کوروب نه دوشونیورسك دوقتور افندی ؟ بینك یاریسی بشیوز ایدر ، اوده سایهٔ شاهانەده ، نه سنده وار ونەده بنده دیمسی اوزرینه . نه دوشوندیکمی صاقلمیوب دیدمکه شونی دوشونیوردمکه . اسلاف کرام حضراتی . اورحمتلك اجدادمز . بویله باغلره باغچەلره تجاوز ایتمدکلرینی واولجه کتوکه پارەسنی باغلیوب حلال اولەرق مقدار کفایه قطع ایتدکلرینی تاریخ یازییورده اونی دوشونیوردم دیمم اوزرینه . امام افندی کوزلرینی فال طاشی کبی آچمش اولدیغی حالده سرت بر صدا ایله : دوقتور افندی ! دوقتور افندی ! باق شو جبەمك حالنه باق شو آیاغمده‌کی قوندورەلره . هله جبلرمده ایسه بر پاره یوقدر . سایهٔ شاهانەده ! بر طابور امامی بولنیورم ، بونکله برابر جولق چوجغمەده خرجلق براقمەدن بلقانلره کیدییورم ! اوت اسکیدن سویلدیکك کبی ایدی اما معاشده ویررلردی . ضرورت چکدیرمزلر ایدی . شمدیکی کبی سرکارده بولنان افندیلرمز مع ضم ، معاشلرینی پشین اولەرق آلوبده بزم کبی بیچارەلری محتاج ! سفیل ! بر حالده براقمزلر ایدی . دیمسی اوزرینه بن سکوت ایلدم . زیرا بزم امام افندی حقلی سویلیور ایدی .

فی‌الحقیقه امام افندینك سویلدیکی کبی بز بیچارەلر سنەده درت الی بش معاش آله بیلورکن بیوکلرمز عمومیتله معاشلرینی آلیورلردی تداخلده قلان معاشاتمزك دخی یوزینی یکرمی غروشه قیردیرمغه مجبور

اولیوردق. حتی درت بش سنه اول ادرنه یه بر فرنك کلمشدیده تجارلرك خاننده بر اوطه استیجار ایله معاش قیرمغه باشلایوب اردو مشیری طرفندنخی مرقومه تسهیلات کوسترلمسیچون دوائره رسماً امر بیله ویرلمش ایدی . مرقوم فرنك اولا یوزینی اوتوز سکز غروشدن قیروب تدریجاً یکرمی غروشه قدر ایندیردی اونیده نازلنه‌راقدن قیرمغه باشلادی . بر ملیون کسور یوز بیك غروشلق معاش قیردی . بر کون مرقوم قیریجی ایله کوروشدیکمزده دیدیکه یوزده بشم قزانه‌جغم، بوقدر زحمته مقابل اوچ نهایت بش غروشدن عبارتدر . دیدمکه پك اعلا اوست طرفنی کیم آله‌جقدر ؟ افندی اویله اینجه سؤاللر سورمه دیه جواب ویرمدی . کیم اوله‌بیلیر البته رسماً قوجه بر اردوده آنقره ولایتنه حواله آلان کیمك امریله قیره‌بیلور ؟ سرعسکر بو قدر آچیق بر قیریجیلقده بولنه‌مز . اردو مشیری‌ایسه قورقار. کیم‌اوله‌جق؟ چاریق‌اعانه‌سی، عین زرق اعانه‌سی عین زبیده اعانه‌سی ، معلولین وشهدا ایچون کشاد اولنان پیانقودن حاصل اولان آقچه‌لری، کیم یدی ایسه ایشته بو معاشلری قیردیرانده او ایدی .

ماضیدن بر حکایه

شویلکه زمان اوائلده کردستانده اغنیادن بر (فاقی) وفات ایده‌جکنی حس ایدوب کندی کبی سالخورده‌لردن برقاچ قومشوسنی نزدینه دعوتله حضورلرنده مالندن (اوچ) غروش وصیت ایدوب دیمشکه آغالر بو اوچ غروشك فائضندن هر سنه چوبان کوپریسنی تعمیر ایتدیره‌جکسکز ومسافر اوطه‌سنك قپوسی دائما آچیق بولنه‌جق بوجیلر مسافرلر صاغلغمده اولدیغی کبی کاوب یسونلر ، ایچسونلر

وحیوانلرینه آرپه ، وصمان ویرلسون ودائماده داوارجق یغورتله ، طولوم آیرانله طولو بولنسون ! دیه وصیت ایتمش . مرور زمانله شو وصیت ضرب مثل اولمش. وهرکسک لساننده: آه زمان اوزمان ایدی‌که فاقی صاغ ایدی داوارجق یغورتله ، طولوم آیرانله طولو ایدی . مسافر اوطه‌سی آچیق بولنوب حیوانلرمزده آرپه صمان ویریلور ایدی . چوبان کوپریسی ایسه (بزم غلطه کوپریسی کبی خراب دکلدی . زمان او زمان ایدی‌که قانونك حکمی اغنیایه بشقه کبرایه بشقه فقرا وبیچاره‌گانه شمدیکی کبی بشقه‌دکلدی. قانونك حکمی پادشاهدن کدایه قدر عینی حکمی جاری ایدی . ایشته زمان او زمان ایدی . کون او کون ایدی . دیدکلری کبی فقیرده دیرمکه فی‌الحقیقه زمان ینه او زمان ایدی . زیرا پادشاه کلمه‌سنی آغزمزده آلدیغمزده آنالرمز طرفندن صوص هیچ آبدستسز پادشاه ! سوزی آغزه آلنورمی؟ آنلر یتمش‌ولی قوتنی حائزدر، دیرلردی. اما اصحاب‌خیرات والحسناتك چشمه‌لرینك صولریده چالنمیوب خراب ایدلمز ایدی جامع ومسجدلر ویران بیراقدیرلمز ایدی . اوقاف متغلبان اللرنده یغما ! اولنمز ایدی . متولیلرده تولیتلره ای بقارلردی . دارالحدیثلر مدرسه‌لر ، خراب دکل، طلاب ایله طولو ایدی . بو سببدن دینك دیره‌کی اولان علما یتیشوب امرشریعت‌دخی‌نظام بورلورایدی. زمان او زمان ایدیکه، قبرستانلرده فحشیات اجرا ایتدیرلمزدی واطرافنك دیواری وقپوسی محکم بونوردی. شاید دیوارندن بر طاش دوشمش اولسه اصحاب خیرات یرینه قور ایدی . عرفه کونلری‌ایسه هرکس اجدادینك روحلرینی شاد ایتمك ایچون قولتوقلرنده کلام قدیم اولدیغی حالده قبرستانلری زیارت ایدوب قرآن اوقور ایدی .

حضور حاکمده دخی زنکینله فقیر مساوی طوتیلوردی. وحقلی اولان بیچاره‌لر ایسه حقسز چیقمازلردی . زیرا حکام بر قیلی قرق یارارلردی. یالانجی شاهدلرك سوزلری مسموع اولمزدی . زمان او زمان ایدی‌که اعشاردن اونده بر آلتوز ایدی شمدیکی کبی یدیده بر آلتمز ایدی . بر یتیمك مالنی ، یتیم مالیدر دیه کیمسه سوء استعمال ایده‌مزایدی . واصحاب خیرات ایسه ایلروده نامز رحمتله یاد ایدلسون ایچون زمانمزده یاپیله‌میه‌جق درجه‌ده متین کوپریلر، مسجدلر، تکیه‌لر ، حماملر ، مدرسه‌لر دارالشفالر یاپدیررلردی . آپارتمان ! نه‌در بیلمزلردی ، کوچکلرك بیوکلره حرمت ورعایتلری وار ایدی هی کیدی کونلر هی ! ایشته زمان اوزمان ایدی . یعنی زماندن مراد انسانلردر . ایشته آنلر بزم اجدادمزایدی. بزلر آنلرك احفادلری اولدیغمز حالده بوکون بزلر بشقه درلو اولدق ! یالکز سرمایه اوله‌رق بول بول اجدادمزله افتخار ایتمك قالدی .

عاجزلری بالاسی طغرای غرای همایون ایله مزین فقط قپو بیوکلکنده دیبلومام اولدیغی، یعنی اصحاب علوم وفنون زمره‌سندن بولندیغم حالده. تمام یکرمی بر سنه یالکز بر رتبه‌ده یعنی قول آغالق رتبه‌سنده بیراقدیرلدقدنصکره ، وقت مرهونی کلمش اولملیدرکه فی ۵ تموز سنه ۳۲٤ تاریخنده سایهٔ ملتده بیکباشی اوله‌بیلدم ، بناءً علیه وقت ، ساعت کلمش دیه منسوب اولدیغم صحیه دائره‌سی طرفندن : شو آدم مغدوردر . بیچاره مدت نظامیه‌سنی بش آلتی دفعه تجاوز ایلمشدر دیه مرحمت ایدوبده، کنیه‌م چیقاریله‌رق اصولی دائره‌سنده ظفر پیکره مضبطه‌سی تقدیم ، وموجبی آلنه‌رق عرض مضبطه‌سی تنظیم، وارادهٔ‌سی استحصال قلنه‌رق، ویاخود تواریخ مختلفه‌ده کشیده

ایتمش اولدیغم تلغرافلره سرعسکر ظفر پیکر ! مراق ایدوب : جانم شو آدمك کنیه‌سنی کتورکز کوره‌یم ، دیوبده، کنیه‌می کوره‌رك واه واه واه بیچاره‌یه یازیق اولمش، بوقدر سنه بکله‌مش! حتی بنم پاشا اوغللرمدن دها قدملی ایمش. دیه انصاف ایدرك مرحمت وشفقتی غلبه ایتمسندن بیکباشی اوله‌بیلدم ظننده بولنمیه‌سکزها ! مرحمت نه‌دیمکدر؟ مرحمت اولیای امور افندیلرمزك عندنده ، سیکیر ضعفیتدن بشقه برشی دکلدر ! حق ایسه دکرمنده اولدیغی پك ایی بیلورلر . شوراده بر سؤال وارد خاطرکز اولیور دکلمی ؟ یا نصل بیکباشی اوله‌بیلدك ؟ بقال آندریانك قدمی کلمش ! پاپاس یاپدیلر ! سنکده قدمك کلدیکنی بیدکارندن طولایی‌می یاپدیلر ؟ خیر خیر بیك دفعه دها خیر . نصل بیکباشی اولدیغمی سزه حکایه ایده‌یم .

شویله که‌طالب علومدن برملا قدره پك معتقدایدی. دوشونیوردی که برشیئك اسبابنه تشبثده شرطدر . او ذات مدرسه‌یه قپانوب الله رزقمی کوندررديه تحصیل علم ایله مشغول بولنیوردی . هر کون مدرسه‌لره فودله طاغلدیغی زمان بوذاتك اوطه قپوسی قپالی اولدیغی ایچون، کیمسه بوقدر ظنیله دیکراوطه‌لرده بولنانلره توزیع ایدردیلر. تمام بر هفته شوحال‌دوام ایدوب بزم ملانك آرتق آچلغه تحملی قالمدی. برکون برمعتادفودله توزیع‌ایدنلر، منلانك اوطه‌سنك‌او کندن‌کچدکلری زمان آجلغه تحملی قالمیان ملا ایچریدن قوتلیجه بر اوکسوروب وایشتدیردی. آبوراده‌ده آدم وارمش‌دیه اوطه‌قپوسنی آچوب فودله‌سنی ویردیلر. اوزمان مذکور ملا: یاربی ویریورسك اما اوکسورتدیرمدن اول‌ویرمیورسك ، دیدیکی کبی . فقیرده بیکباشی اولدم اما برکت ویرسون که شانلی اردومزك قیام ایتمسیله جمله میاننده بنده اوله‌بیلدم.

اوتوز اوچ سنه‌دنبری آغزمزه اوریلان ظلم واعتساف کمینی آزیه آلدق ومتمادیاً بزه یوطدیرمقده اولدقلری آفیونله‌ده الفت پیدا ایتدیکمز ایچون آرتق تأثیر ایتمامکه باشلامشدی. اردوده اویانق کنج مکتبلی ضابطان منورالافکار ذوات چوغالدی. آغالر، اسکی فکرلیلر قلت نقدکی آزالدی. آرتق خواب وغفلتدن اویاندق کونك برنده‌ده تلغرافخانه‌یه طولدق آرتق بو حقسزلغه بر نهایت ویرلسنی ییلدیزه ! بیلدیردك، جمله‌مزك ترفعمزه اراده چیقدی . قدملی قدمسز عمومیتله بر درجه ترفیع ایتدك. اما بودجه بوزیله‌جقمش مات ازیله‌جکمش کیملك امورنده ؟ هر نه حال ایسه ایشته نصل بیکباشی اولدیغمی آکلادکز. فقیرده دائما ورد زبانم اولان : یاربی یکرمی برسنه قدر نی بر رتبه‌ده بکلتدکدنصکره بیکباشی ایتدك اما اختلال چیقارتمدقدن اولده ایتمدك :

سنندر الٰهی ینه بو مکر بوفتنه
بومکر بوفتنه ینه سنندر الٰهی

سنم قرق سکز، قرق طقوز راده‌لرنده، اللی دیمکی پکده کوکلم ارزو ایتمیورایسه‌ده، هایدی برفدا کاراق اولنق‌اوزره‌اللی‌دیه‌لم.اویله‌یا. بر دها تأهل ایده‌جك دکلم که اختیارم بلکه دامادلغه قبول‌ایتمزلر دیه خوف ایدیم ؛ یاشمی صاقلامغـه لزوم کوره‌یم . ذاتاً صاقلامش اولسه‌مده طبیعت اونی میدانه چیقارير . اللی دیمکی ارزو ایتمدیکمك اصل سببی ایسـه . معلومیـا سیغاره کاغدلرینك قاپلری اوزرنده کورلدیکی وجهله . قدمه ، قدمه چیقیلیور اللی تمـام تپه‌ده‌در . هر چیقیشك باشنده برده انیشی اولدیغی قاعدهٔ طبیعیه‌سـنه بناءً مذکور

سیأت سابقه‌مز عنوانلی کتابی اوقویکز

تپه‌دن آشاغی‌یه طوغری یعنی اختیارلق طرفنه یـنه قدمه قدمه انیلیور. ایشته بر کره او معهود اللی تپه‌سنه چیقیلدیمی، آرتق کچمش اوله، آشاغی‌یه طوغری انیش یك چابوق اولور. بناءً علیه شمدیلك رکوب ونزوله مقتدر بولندیغم کبی مشـاق عسکریه وسـفریه‌یه‌ده وجودم هنوز متحمل ایسه‌ده، هیهات کیتدکجه قوت وقدرتم زواله یوز طوتدیغنی حس ایتمکده‌یم. فقط آفیون، انفیه کبی اختیارلق مکیفاتنه هنوز باشـلامدیغم کبی آقسریق وطقسریقلغمده یوقسه‌ده. اختیارلغی چوق دوشـونورم. هله اختیارلقده چکیلان ضرورتدن خوفم زیاده‌در. اما دیه‌جکسکز که ملت سکا أولمیه‌جك قدر تقاعدیه ویره‌جکدر. فقیرده اوکا جواب اوله‌رق دیرمکه آناطولیده‌وروم‌ایلی‌ده چوق کزدم معلومیا چوق کزه‌ن ایسه چوق شیٔ کورر. فقیرده‌چوق کوردم. حتی بعض محللرده تقاعدلر معاشلرینی آله‌مدقلرندن دیلنمك درجه‌لرینه کلمشلردی. بر محلده‌دخی زواللی آلتمشی کچمش ایشی بیتمش بر یوز باشینك رسمی البیسه‌سی اوزنده اولدیغی حالده اوکنه پشتمال باغلیوب بقاللق ایتدیککنی کورمش ایدم. دها بونك کبی نتیجه‌لری معاش آله‌مدقلرندن آچ ومحتـاج برحالده بولنـدقلرینی کوردم.

ذاتاً ویریلان تقـاعدیه‌لر ایسـه کبرای کرام حضراتنـه تخصیص ایدیلان تقـاعدیه‌لره نسبت ایدیله‌جك اولور ایسـه آنجق طوز بیر قبیلندندر. اولیای امور افندیلرمز کسر کبی دائمـا کندی طرفلرینه یونتارلر. آنلرده کوچکلری دوشونمك شانلرندن دکلـدر. صوکرده‌ده دیرلرکه طقوز کونلك عمر ایچون اون کونلك تدارکی بولنملیدر! سنه‌ده درت الی بش معاش آلان! عائله بسلیان بر کیمسه‌اون کونلك تدارکی بولنمق هیچ ممکن اوله‌بیلورمی.

بولندیغم اردوی همایونده بکا کیمی بك بابا وکیمیسی دخی انشته‌بك دیه خطاب ایدییورلر . اوت شو خطاب یعنی انشته سوزی بك ذوقمه کیدییور سه‌ده اختیارلغی و وقتك یاقلاشدیغنی آندیردیغی ایچون خوف ایدییورم. کرچه فقیردن دها یاشلی باخصوص نیجه‌سالخورده‌لر واردر ،که الیوم زنده وبرحیات بولنیورلر. حتی آنلردن، زریت بیله حاصل ایدنلر وارسه‌ده مع التأسف بو قبیل اشخاص زمانمزده پك آز بولنمقده‌در . احتمالکه مدنیت ترقی ایتدکجه امراض مختلفه دخی ظهور وبوسببدن عمرلرده قیصه‌لیور ! شو کیفیتی آکلاده بیلمکلکم ایچون مدت حیات بشردن براز بحث ایتمکلکم لازم کلدی .

مدت حیات بشر

شو یله‌که مقدم یاپیلان استاتستیقلره نظراً مدت حیات بشر یکرمی سکز بچق سنه ایکن اوتوز اوج بچق بر ربع تزاید ایتمش وبو تزایدك سببی ایسه چیچك خسته‌لغنك آشیسی بولنه‌رق وفیاتك اوکی آلنمسی وثروت عمومیه‌نك دخی تزاید ایتمسی وصحت عمومیه‌نك ترقیسی اولدیغی سبب کوسترلمکده‌در .

فی الحقیقه قوش پلازندن باخصوص چیچك دنیلان بو مهلك خسته‌لقدن آشیسی کشف اولنمزدن اول حقیقتاً یوز بیکلرجه اطفال دیار عدمه کیدییوردی . وباء وقولرا خسته‌لغی ایسه اوغرادیغی محللری یانغین یرینه چوییریوردی. یعنی اهالیسنك اوجده برینی محو ایدییوردی . او وقتلر ایسه تدابیر تحفظیه وصحیه شمدیکی درجهٔ تکامله رسیده اولمامش ایدی . زمانمزده بوکبی مهلك خسته‌لقلردن وفیاتك آزلغی ایسه فنك ترقیات حاضره‌سی سایه‌سنده اولدیغنه شبهه یوقسه‌ده . بناءً علیه ثروتك چوقلغنك دخی پك چوق مدخلی اولوب

بناءً علیه قیمتنی بیلمیان اللرده ایسه سؤ استعمالات نتیجه‌سی اولمق اوزره مع التأسف خاطری صاییلور درجه‌ده وفیاته بادی اولیور.

معلومدرکه سفاهت سفالتی تولید ایدر . سفالت ایسه امراض نتیجه‌سی وفیاتك تکثرینی موجب اولور. بوندن اللی آلتمش سنه‌اول ایسه بیلمدیکمز خسته‌لقلری، ودرلودرلو اسملرله مقروبلرینی بوکون کشف ایدییورز. مدنیتك دخی وفیاتك تکثرینه دخلی کلیسی اولوب مثلا دار پوتین ، دار پانطولون ، قورسه وفانیلا واوروپانك درلو اسملرله مشروبات کئولیه‌سندن استعمال وبوکبی مدنیتك قبول ایتمش اولدیغی ووجودك نشو نماسنه‌مانع اولان داراجق اثوابلردن صحت مختل اولیور وفیات تزاید ایدییور. بیوك شهرلرده یعنی مدنیتك اجرای احکام ایلدیکی یرلرده‌ایسه ورم علت‌مدهیشه‌سی دهشتلی‌صورتده وفیاته بادی اولیور . حالبوکه اولجه یعنی مدنیت بوکونکی درجهٔ تکامله واصل اولمدیغی زمانلرده ایسه وفیاتك آزلغی اثبات ایدییور . عجبا مدنیتی سؤ استعمال‌می ایدییورز ؟

معلوم اولدیغی اوزره اجدادمز اولان اسلاف کرام حضراتی او بیوك آدملر کنیش اثواب کنیش کوملك وکنیش آیاق قابلری کیرلردی . صاف هوا تنفس ایدرلردی . مشروبات کئولیه وسؤ استعمالات بیلمزلردی. الیوم آناطولینك اکثر محللری ینه عادات قدیمه‌لرینی محافظه ایتمکده‌درلر. بو سببدن ایچلرنده یتمش سکسان یوز حتی یوز یکرمی سنه معمر اولنلرده موجود بولنوردی . بوکون مع التأسف اکثر شهرلر قصبه‌لر سکنه‌سی دخی کوره‌نك بلیه‌سنه دوچار ، وسفاهته دوکولدکلری ایچون آنلر میاننده دخی

وفیات تزاید ایدوب طول عمر ایله معمر اولانلر تناقص ایلمشدر . شوراده بر حکایه‌نك نقلی لازم کلدی .

حکایه

کبرادن بر ذات آناطولینك بر کوینده‌ن چمکده ایکن آق صقاللی وسنی آلتمشلق بر آدمك دیوار دیبنده اوطورمش حشقره‌رق آغلمقده اولدیغنی کورمسیله مراق ایدوب یاننه تقربله : بابا نیچون آغلایورسك سؤالی اوزرینه : بابام کوتك ووردیده بوسببدن آغلایورم دیر . یولجی اولان ذاتك بسبتون مراقنی موجب اولمغله : بابا قاچ یاشنده‌سك؟ آلتمش ایکی یاشنده‌یم ، واحمد بابانك طورونی‌یم : پك اعلا بابان قاچ یاشنده‌در ؟ : سکسان بش یاشنده‌در ، جوابنی ویرمسی اوزرینه یولجیده مراق زیاده‌لشوب . آتدن اینه‌رك : هایدی سزلك اوه کیده‌لمده بابان ایله کوروشه‌جکم دیوب آغلایان آدمك آرقه‌سندن برخانه‌یه داخل وطباق یبانك باباسی قارشولرینه چیقوب بشوش برچهره ایله بیورك آغا دیه‌رك مسافر اوطه‌سنه قبول ایله قهوه‌لر ایچلدکدنصکره مسافر اولان بك دیرکه : آغا خانه‌کزلك قپوسی اوکنده آغلایان آق صقاللی آدم سنك نه‌در . ونیچون آغلیوردی؟ اوت افندم او بنم اوغلومدر ! دده‌سنی یعنی اختیار بابامی براز ایجیتدیکی ایچون تربیه اولسون دیه برقاچ کوتك ووردم بوسببدن آغلیور . مسافرده مراق دها زیادلشمکله : ممکنسه بابا‌ڭله‌ده بنی کوروشدیررسکز پك ممنون اولورم دیمسی اوزرینه . مسافری باباسنك بولندیغی اوطه‌یه کتوریرر. آق صقاللی نورانی یوزلی کوملکنك ایکی قوللری بیلکلری اوزرینه چوزلمش وکوکسی آچیق . دیشلر ایسه اینجو دانه‌سی کبی قوی‌البنیه‌بر آدم . مسافری کورمسیله : بشوش برچهره ایله بیورك

آغادیه‌مزك یرندن قیام ایله مسافری صدره کچیروب تکرار برر قهوه دها ایچلدکدنصکره . مسافر سبب زیارتنی حکایه ایتمسی اوزرینه : اوت قپونك اوکنده آغلار کوردیککز ایبیش بنم طورونمدر. معلومیا زمانه چوجقلری ! یرامازلق ایدوب ! جانمی صیقدیغی ایچون باباسی پاطاقلدیده آنك ایچون آغلیوردی دیر . مسافر : بابا قاچ یاشنده‌سك؟ : نه بیله‌یم اوغلم الله یاراتدیغی کوندنبریدر یاشا یورم . هله هله بابا صحیحاً قاچ یاشنده‌سك ؟ : اولادم بوسنه یوز اللی یاشنه کیردم . : بابا نه یر نه ایچرسك ؟ اوغلم بز کویلی آدملر . نه اکر ایسه‌ك اونی ییچوب یرز . معلومیا اونك الك اعلاسنی سز افندیلرمز ایچون بازاره کتوروب صاتارز. چودار اکمکنی دخی بزلر یرز . اللهه‌دخی شکر ایدرز وباغچه‌مزك بر کوشه‌سنه دخی پازی ، قوجه باشی، لحنه ، قوجه‌قباق اکه‌رز اونلری یرز. بعضاً دخی اوغلاق، طاووق کسه‌رز. سود ، یغورت ، یمورطه بزده مبذولدر . عشرتمز ایسه آیراندر . هوامز دخی غایتله صافدر. حکومتك مأمورلرینی سنه‌ده بر دفعه کوریرز! مسافر براز دها اوطورددقدنصکره وداعلشوب کیدر . ایشته اسکی آدملر بویله‌لکله چوق یاشارلردی . صاف هوا تنفس وایی صولر ایچرلردی دماغلری یورغون دوشمزدی . دنیانك قیور زیورندن بی خبر بولنورلردی. حکومتك یوزنی ایسه‌فی‌الحقیقه اعشار وویرکی زمانی کوریرلردی . فقط اون اوچ یاشنده قز، اون سکز یاشنده اوغلان، اولندیرمزلردی . زماننده اولندیریرلردی آنلردن حاصل اولان یعنی طوغان چوجقلرده تومبول وبویودکجه کوجلی قوتلی اولوردیده دولتده عسکره آلدیغی زمان انك قوه‌تندن استفاده ایدرایدی. فانتازیه‌نه‌در؟ بیلمزلرایدی. ایشته مدنیت ترقی ایدوب اورتالق انجلدکجه

او معهود فانتازیه‌ده تعمم ایلدی . مأمورین ایله اختلاط چوغالدی . اوپاك قانلر بوزولدی. فرنکی‌علتی‌ولایاتی‌استیلا ایلدی قمارتعمم‌ایدوب رشوت فعل‌مکروهی دخی توی دیکدی. حاصلی ترحاللی هب برحاللی اولدق . مشهور برسوزدر. اوزوم اوزومه بقاراق قزارر فهواسنجه یکدیکرمزه بقاراق آلافرانغه‌نامی آلتنده اخلاقمز بوزیلوب بوکونکی حالی کسب ایلدك .

اوچیوز یدی تاریخنده آنطالیه ، اسبارته ، بولدور ودها ایچری طرفلره مأموراً کیتمش ایدم . بو محللر اهـالیسی عادات قدیمه‌لرینی اصلا بوزمامشلردی . کرك ذکور وکرکسـه اناث هب اسکی اصول وعادات اوزره مثلا ایکلی شـلوار . انتاری کیرلردی طـائفهٔ اناث ایسه کذا کوزل رنکلی قماشلردن ایکلی شلوار ایکلی کوملك‌اوزرینه جبکن کیرلردی وپك کوزلده براشور ایدی . قورسه ایسـه . نه‌در بیلمزلردی . آنلردن طوغان چوجقلرده طبقی کندیلری کبی کوجلی قوتلی یتیشور ایدی. اوچیوز اون بشده یعنی سکز سنه‌صکره بردها کیتدیکمده‌قسماً کوره‌نك‌بلیه‌سنه اوغرایوب آنلرده آلافرانقه‌لغه دوکولمشلردی. صوك دفعه اوله‌رق یعنی اوچیوز یکرمی بر تاریخنده کیتدیکم زمان کرك ذکور وکرکسـه اناث جملةً آلافرانقـه علتنه مبتلا اولدقلرینی مع‌التأسف مشاهده ایلدم .

أنطالیه‌ده اغنیادن خرستیان بر دوستمله بوخصوص حقنـده اوزون اوزادیه برکون کوروشـیور ایدك . دوستم دیدیکه دوقتور افندی اسـکیدن آغر قماشلردن عادت بلده اوزره بر قات اثواب یاپدیرردق فاملیالرمز برقاچ سنه کیرلردی . شـمدی باشـمزه بر آلافرانقه‌لق مسلط اولدی بزده شاشردق سنه‌ده بر ایکی قات فستان

یاپدیریورز. خرج قوردلا، دانتلا؛ بیلمم فیانقو، اوسته برده مودیستره پاره‌سی ویریورز. قاری که قالدیغی زمان، فستان طبیعی طارجه کلیور تکرار بر بشقه فستان دها یاپدیرمغه مجبوراولیورز. والحاصل قورسه ایله ایکره‌تی صاچارده موده اولدی. دیه‌دوستم یانه یاقیلا بکا حکایه ایلیور ایدی.

سریع الحرکه واپورلر، شمندوفرلر ایجاد وانشا ایدیله‌لی مسافه‌لر آزالمغله فرنکستانله اولان معامله‌مزده او نسبتده چوغالدی مملکتلرمز اوروپانك رواجگاه تجارتی اولدی. کرك ایالت وکرکسه قنالق هر ایکیسنی دخی کوردك. مع التأسف غربك فضیلتنی اوکره‌نه‌جك یرده فنا شیلرینی اوکرندك! مثلا بزلر توتون نه‌در؟ بیلمزایکن ملکمزه کتوردیلر بزیده آلشدیردیلر. درلو درلو نامارله مشروبات کئولیه‌لر ینه مبتلا اولدق. فرنکی علتی نه‌در بیلمزکن ملکمزی بولشدیردق. پاك قانلرمز بوزولدی. موده ندر بیلمزکن اوعلتی دخی قبول ایلدك. بو علتلرله برابر ذلت دخی ملکمزه کیردی. والحاصل اوروپانك یعنی غربك ایی عادتلرینی کری براقوب فنا عادتلرنی آلدق آنلر کیجه‌یی دخی کوندوزه قاتوب چالیشه‌رق یاپوب مملکتلرمزه، صاری‌صاری لیرالرمزی المزدن آلق اوزره کوندردکلری ظریف اشیایی حاضر بولدقجه مراق ایدوب بزلر باپمغه چالشمدق. تنبللك چوغالدی. آدم سنده اوروپا یاپوب کوندریوریا! دیدك اویودق! دنیا آنلر ایچوندر! آخرتده‌ده جنت بزم ایچوندر! دیدك. ملکمزك هر طرفی معدنیاتله مملو اولدیغی حالده الصورمیوب استفاده ایتمك جهتنی آرامدق. اوروپالیلر ایسه بزدن طوپراق کوتوروب بزه پارلاق، ظریف چناق

کاسه طباق فنجان وسائره یاپوب کتوره‌رك اقچه‌لرمزی آلیورلر ، وقویونلرمزك یوکارینی بزدن اوجوز اوجوز طوپلایوب مملکتلرینه کوندروب طرایوب بویادقدنصکره تکرار کتوروب بزه قیمه‌سنی درتیوز غروشه‌قدر فروخت‌ایدییورلر! ایشته‌سرپوش ملمز اولان فسلرمزی بیله حقیله یاپمغه موفق‌اوله‌مدق. والحاصل تنبلك جکرلرمزه ایشلمش اولدیغی ایچون وقتیله‌ده چالیشه‌مدق . طقسان اوچ محاربه‌سنده قدیم دشمنمزه ینه مغلوب اولدق . اوتوز اوچ سنه کچدیکی حالده بو مدت ظرفنده عقلمزی باشمزه طوپلیوب کیجه‌یی کوندوزه قاته‌رق چالشمق لازم‌ایکن واه اسفا که‌اویودق، همده یلان اویقوسنه یاتیرلدق! اوتوز اوچ‌سنه‌ده نه‌لرمیدانه کلمزایدی؟ هیهات‌اوفرصتلری فوت‌ایدوب تنبلك ایله‌الفت پیدا ایلدك . بو کون درجه‌ٔتکاملنی‌مشاهده ایتمکده اولدیغمز اوفق‌حکومتلردن بیله‌عبرت آلمدق . بزده آنلر کبی انسانز ، باخصوص فرانسه ١٨١٤سنه‌ٔمیلادیه‌سنده ناپولیونك‌هزیمتی اوزرینه‌ویانه‌ده‌برقونغره اجتماع‌ایدوب اختلال‌دورلرنده‌فرانسه‌نك وجوده کتورمش‌اولدیغی‌اوفق دولتلری تخریب وممالکتلرینی دخی حکومات سابقه میانه‌لرنده تقسیم ایتمشدی . ١٨١٥ ده یعنی اون سکزنجی عصرده اولدیغی کبی موازنهٔ دولیه نتیجه‌سنده دول معظمه بشه ابلاغ ایدیلوب ، بو میانده بوتون بالقان شبه جزیره‌سنه ، آناطولی‌یه ودکزلره حاکم اولان ، شوکت وقدرت بحریه‌سی ، برزمانلر اوروپا دولتلرینی لرزه‌ناك‌ایدن ، وایکی‌دفعه وقوعبولان استمداد واسترحامی اوزرینه‌فرانسه‌نك‌امدادینه‌شتابان‌اولان دولت علیه اوروپا دولتلرندن عد ایدلیوب دول معظمه میانه ادخال ایدلمدیکی‌کبی‌مذکور قونغره‌ده پروسیا برنجی دولتلر صره‌سنه کچدی. آوستریا لهستاندن غالیچیا ایالتنی قورتاروب ایتالیا طرفلرندن دخی

برچوق یرلره صاحب اولدی . فلنمك دولتی ایسه یکیدن حیات بولدی . ساردنیا دولتی میدانه چیقدی . اسویچره ، ناپولی وسجلیا ایشلری تسویه اولندی انکلتره دولتی ایسه دنیانك الك برنجی دولتی صره‌سنه کچدی. اوصره‌ده دولت علیه ایسه اویومقده اولدیغندن بحثی بیله کچمامش ایدی. هرنقدر آوستریا دولتی طرفندن دخی خیرخواهانه اوله‌رق مذکور قونغره‌یه بر مرخص کوندریلوب ممالك عثمانیه‌نك تمامیتی تحت تأمینه آلدیرلمسی ایچون اخطار وقوع‌بولدیغی حالده سمع اعتباره آلمیوب اویومش ایدك ! مع‌التأسف شوحالك سببلری ایسه جهالت تعصب وتنبللکمز ایدی .

ایشته‌ناپلیونك کبر وعظمتی‌خرصی‌اوروپایه اولان تحکمی‌نتیجه‌سی اولمق‌اوزره متفق بش‌دولتك‌برملیونی متجاوزقوهٔ‌عسکریه‌لری فرانسه ایالتی ضبط ایتدیلر. بوصره‌ده فرانسه ایسه بشیوز بیك نفوس تلف ویدییوز ملیون فرانقده تضميناته محکوم ایدلدی وبوتضميناتی ویرنجیه قدر فرانسه‌نك حدود شمالیه‌سی ایکییوز بیکه قریب متفیقین اردوسی طرفندن احاطه ایدلمشدی . بیچاره فرانسه ایسه ، صو اویودی ، فرانسه‌اویومدی ، معارف جهتنه اهمیت ویردی چالشدی کین‌ونفرتی دخی خصملرینه بیلدیرمیوب قلبنده صاقلادی . حقیقتاً قان قوصدی فقط قزلجق یمشدم دیدی . ایشته اوفرانسه بوکونکی پارلاق درجهٔ تکامله واصل اولمسی علمی چالیشقانلغی سایه‌سندەدر .

بزلر ایسه اوروپانك مدنیتندن کشفیات‌واختراعاتندن‌حقیله‌استفاده ایتمك جهتنی آرامق‌جهتی شویله دورسون‌حتی‌خاطرمزه بیله کتورمدیکمز کبی‌بوکون دهشتلی‌برصورتده تناقص‌نفوس‌علتنه‌دوچار اولدیغمز حالده حالا بوتناقصك اسبابنی بیله آرامغه لزوم بیله کورمدك !

حالبوکه اوروپاده بوکون هر دولتك تناقص نفوسه سبب اولان هر درلو اسبابی اینجه‌دن اینجه‌یه تدقیق ایتمکده، و تزاید نفوسك چاره‌لرینی تحری ایدوب استاتستیقلر طوتمقده ، مثلا اوروپانك ۱۸۸۰ سنه‌سنده یوز سکسان یدی ملیون نفوسی موجود ایکن بوکون اوچیوز سکسان سکز ملیونه بالغ اولدیغنی استاتستیقلر کوستریبور ایسه‌ده بز اوروپا دولتلری میاننده اولدیغمز حالده بو تزاید نفوسه داخلی دکلزدر . اك زیاده تزاید نفوس ایسه آلمانیاده‌در . معلوم اولدیغی اوزره الیوم او مبارك آناطولینك اکثر محللرینی فرنکی علتی استیلا وکوندن کونه‌ده توسیع دائرهٔ سرایت ایتمکده اولدیغی حالده حالا بر جدی چاره‌سنه باقلمدیغی کبی، بقای شخص نه دیمك اولدیغنی فرق و تمیز ایده‌مدیکمزدن بوکون ملکمزده قاچ چوجق تولد ایدوب و نه قدر وفیات وقوعبولمقده اولدیغندن دخی معلوماتمز اولمیوب حتی تکثر نفوسه دائر تدقیقات و تحریات بیله اجرا ایلدیکمز یوقدر . ماحصل زمانمزده دخی طول عمر ایله معمر اولانلر وار ایسه‌ده مع التأسف پك آزدر.

کله‌لم صدده ، انسان قرق یاشنه اللی یاشنه کلمکله أولمسی لازم کلمز. أولوم هر دقیقه و هر ثانیه حاضردر. کنجه‌واختیاره باقماز وأولومدن قورقونکده صاغلغه برفائده‌سی یعنی أولمامکه بر یاردیمی اولمز، وقت مرهونی کلدیکی کبی فقیرده او یولك یولجیسی اولدیغمی بیلنلردنم . وهمده چی یمدم ، که قارنم آغرسون . بیان خائنلر ظالملر بیت المال مسلمینی یغما ایدن وایتدیرن خرسزلر ! حرامیلر ! دوشونسونلر .

ای کروه یغما کران وای وطنك خرابیتنه ملتك جهالت وسفالتنه سبب اولان خائنلر ! ای آج قوردلر ! مرتکبلر ! بیلکز و آکاه اولکزکه ، أولوم بالاده بیان ایلدیکم وجهله هر دقیقه و هر ثانیه

حاضردر . کمال حرص ایله ، فقیر فقرانك قانلرینی امرجه‌سنه صویوب بیرکدیرمش وبیرکدیرمکه جهد ایلدیککز نقود و جواهر سیم وزر ، مال وملك ، سزکله کوشکه ، باغه ، یالی‌یه کوچ ایدر کبی کیتمیه‌جکدر . یالکز برلکده او دار عذابکز اوله‌جق ، مزاره بر قاچ آرشون بزه صاریلوب کیده‌جکسکزدر . جناب حق او بر دنیاده ، سزلردن ، آلتون ، مجوهرات ، اینجو ، کیلم ، وکیچه آنتیقه ونادیده شیلر ایسته‌میه‌جکدر . ملکلرله ، او قره زبانیلرده رشوت طلب ایتمیه‌جکلردر. چونکه رشوه‌تك حکمی اوراده جاری دکلدر . دنیاده پاره ایله صاتون آلدیغکز جنتی ! سزلره اوراده ویرمیه‌جکلردر . چونکه بوخصوص حقنده دنیاده آلمش اولدیغکز طاپو کاغدلرینك یعنی پنجره بیوکلکنده اولان فرمانلرك ، عنوانلرك اصالتلرك حکمی یوقدر . غافللر ! ابو ذرالغفاری (رضی‌الله عنه) حضرتلرینك دائما اوقودقلری آیت کریمه‌یی ایشتمدیکز ایسه ایشته دکلیکز . (یا ایها‌الذین آمنو) ای‌ایمانه کلان کیمسه‌لر (ان کثیراً من‌الاخبار والرهبان) علی‌التحقیق . . . (لیأکلون اموال الناس بالباطل) البته ناسك اموالنی بغیرحق یرلر (ویصدونهم عن‌سبیل‌الله) وآنلری الله یولندن منع ایدرلر (والذین یکنزون الذهب والفضة ولاینفقونها فی‌سبیل‌الله) واول کیمسه‌لرکه آلتونی وکموشی جمع وادخار ایدرلر وبونلری فی‌سبیل‌الله صرف ایتمزلر (فبشرهم بعذاب الیم) آنلری عذاب الیم‌ایله مژده ایت(*) (یوم یحمی علیها فی‌نار جهنم فتکوی‌بها جباههم وجنوبهم وظهورهم) اول کونکه بواموال مدخره جهنم آتشنده قیزدیریلوبده بونلرله ، آنلرك آلنلری ، ویانلری

(*) دونتما اعانه‌سی ویرمیان اغنیایه تبشیر ایدرم،

و آرقه‌لری داغلانور . (هذا ما کنزتم لانفسکم فذوقوا ما کنتم تکنزون) ایشته نفسکز ایچون صاقلادیغکز بودر صاقلادیغکزك عذابنی طادیکز دینور . اکلادیکزمی ؟

ای غافلون! وقتا که اولدوککز زمان لاشهٔ مکروهه‌کزك، تعفنی هوایه سرایت ایتمامك اوزره قبره قویوب کاشانه‌کزه کوشکلریکزه عودت ایدن ورثه‌لریکز، دها او کیجه‌دن اعتباراً میراثکز غوغاسنه باشلایه‌جقلرینی دوشوندیکزمی؟ اوغوللریکز میخانه‌لرده، زنا خانه‌لرده قمارخانه‌لرده‌یوب بیتیره‌جکلرینی خاطره کتیرمدیکزمی ؟ فامیلیالریکز خانم افندیلر سزدن صکره واره‌جغی قوجه‌سنه یدیره‌جك ویاخود کریمه‌لرکزك قوجه‌لری‌یه‌جکی فکرکزدن کچمدیمی ؟ امین اولکز که بو ثروت یعنی خرسزلقله جبارلقله رشوتله جمع ایلدیککز پاره، مال ملك حفید وحفیده‌لریکزه‌ده قالیه‌جقدر . چونکه فقرادن کوز یاشلریله ظالمله جبارلقله غصب ایدلمش بر ثروتدن هیچ خیر اومولورمی؟ دنیا ایسه مزرعهٔ آخرتدر . نه اصحاب کهفك ایتارینه کمیك آتدکز ونه‌ده ابو حریره (رضی‌الله عنه) حضرتلرینك کدیلرینه اکمك دوغرادکز !

کرچه برقاچ عصر اول کلانلر ایچریسنده سزلرك مقاملرکزی احراز ایدنلرده عینی سزك کبی ماتی سویمشلر ایسه‌ده آنلر ینه انصافلی وبیوك آدملر اولدقلرینی بو کون بزه اثرلری اثبات ایدییور . زیرا آنلرك جامعلرنده، مسجدلرنده نماز قیلنیور . آنلرك مدرسه‌لرنده طلبه‌لر اوقیور . آنلرك کوپریلرندن کچیلیور . امارتلرنده الیوم قزغانلری قیناییور . آنلرك چشمه‌لرندن صو ایچیورز . آنلرك وقتیله یاپدقلری مکتبلرنده چوجقلرمز اوقیور . بویله ایکن، ای خائنلر! ازر حمتلك اسلاف کرامك

خیراتلرینی بیله خراب و ویران براقوب چشمه‌لرینك ، خلالرینك صولرینی بیله سرقت، و اجدادمز اولان او بیوك آدملرك قبرلرینی محو ایتدیروب یرلرینه آپارتمانلر ! تیاتروار ! قمارخانه‌لر! بنا و انشا ایلدیکز . ایشته تپه باشی شاهد عادلدر . یومیه یوز بیکلرجه مرور و عبور ایدن اهالینك استراحتلری ایچون مجدد فقط ینه ملتك پاره‌سیله اولان بر کوپری بیله یاپدیره‌مدکز !

ای فانیلر! ای غافللر ! فرصت الکزده ایکن، کون بو کوندر دیه بو زوالی ملته وطنه یاپمدیغکز فنالقلر قالمدی! ظن ایتدیکزدیکه زمان هر دائم بویله قالیر ! خاطردن بیله کچمامش اولاز بویله کمال رزالتله تحقیر ورسوای عالم اوله‌جغکزی اکر دوشونمش اولسه‌یدیکز بلکه ظلمکزی بو درجه‌ده ایلری کتورمز ایدیکز. مادامکه وقتیله دوشونمدکز ، زیرا کوزلرکز غفلت پرده‌سیله قپانمش ایدی ، هر بر فنالغی ملتك باشنه کتوردکز ! التیامی وقته محتاج اولان سینهٔ ملته جسیم یاره‌لر آچدکز . غنغرن ایدوب پارچه پارچه کسیلمسنه سبب اولدکز . ملتك حاکم اولدیغنی ، و بر کون کله‌جککه حاکمیتنی آره‌یه‌جغنی خاطرکزه بیله کتورمیوب، ظلم طاشاریله‌ده مظلوملرك باشلرینی یارمشدکز ایشته (من دقه دقه) یعنی چالمه قپومی چالارلر قپوکی فهوا-سنجه مظلوملرده وقتیله سزلرك آتدیغکز او طاشلری صاقلایوب بو کون باشلرکزده‌ده آتمسنه تحمل ایدکز ، جاهللر وقتیله مکتبلرده اوقونمسنی یساق ایتدیردیککز کلستان کتابنده‌کی حضرت شیخك حکایه‌سنی درخاطر ایتدکزمی ایشته بن سزه نقل ایدیم .

حکایه

وقتیله ظالملردن بریسی بر مظلومك باشنه بغیر حق بر طاش

اوردی . او ظالمده طبقی سزك كبی، و بر ظـالم پادشاهك آدمی ایدی. بیچاره مظلوم (بنم) كبی انتقام آلمغه قدرتی یوقدی. یالكز باشنه اوزیلان طاشی حفظ ایتدی . بر كون او ظالمده پادشاهك غضبنه اوغرادی . زندانه آتلدی . اومظلوم اولان كیمسه‌ده مذكور طاشی آلوب اوظالمك بولندیغی زندانه كیدوب باشنه اوردی» ظالم سؤال ایتدی كه سن كیمسك؟ و بو طاشی باشمه نیچون اوردك ؟ دیمسی اوزرینه او مظلومده دیدیكه فلان تاریخده الده فرصت وار ایكن سن بغیر حق بو طـاشی بنم باشمه اورمشدك بن بوطاشی صاقلمش ایدم. او زمان صـاحب منصب ایدك ، پادشاهك مقربی ایدك. ظلمندن ، شرندن خوف ایدر ایدم . شمدی فرصتنی بولدم بنده بو طاشی سـنك باشنه اوردم . بن نصل صبر ایلدمسه سـنده صبر و تحمل ایتمكلكك لازمدر دیدی . حكایه ختام بولدی . یا نیچون دیرلر كه نه اكر ایسه‌ك آنی بیچرسك طوغری برسوزدر. انسان ایلك ایدرسه ایلك بولور ، كملك ایدرسه كملك بولور یعنی یاغ مومی یاقانه الله یاغ مومی ویرر، بال مومی یاقانه بال مومی ویرر. ایشته ای ظالملر ! سزلرده‌ده بو كون آتیلان طاشلر ایسه وقتیله اقبالده ایكن آتدیغـكـز طاشلردر كه بوكون ملتده باشلریكـزه آتدی حقوقنی نجهٔ ظالمانه كزدن استرداد ایلدی. بیك یشاسون ملت. ینه كلهلم صدده.

ای جبارلر! بالاده یازدیغم وجهله جناب حق او بر دنیاده سزلردن مجوهرات آلتون انجی ایستمیه‌جكدر دیمشـدم: بزدن جناب حق یانه ایستیه‌جكدر دیه‌می سؤال ایدییورسـكـز ؟ غافللر ! جناب حق خالق كائناتدر. و یرمك ایستدیكـكـز ذی‌قیمت اشیانی كندیسی خلق ایلدی. هیـچ خالق مخلوقدن بویله شیلر طلب ایدرمی؟ وجناب حق سزك جام پارچه‌لری كبی پارلدایان فقط اصلی كموردن بشقه برشی اولمیان مجوهرا-

تکزه، معدن پارچه‌سندن عبارت اولان نقودکزه احتیاجی یوقدر. یامالك اولدیغمز اراضیٔ واسعه‌نك، یالدیزلی کاشانه‌فرحفزالرمزك، کوشکلرمزك، سرایلرمزك طاپو کاغدلرینی‌می ویره‌لم؟ ای کروه‌ضال! آنلرده‌ده خالقك احتیاجی یوقدر. کووندیککز مال وملك بونلرمیدر؟ خانه‌لرغالبا یانغینی اونودیورسکز. اوممدیغکز بر آتش جمله‌سنی بر آنده محو ایدر. فقیر فقرادن غصب ایتمش اولدیغکز چفتلکلرکزه قورولرکزه اراضیٔ واسعه‌یه‌می کووه‌نیورسکز؟ ای بی خبرلر! دیمککه (ازازل..) آیت کریمه‌سنك مآل عالیسندنده بی‌خبر بولنیورسکز! ای کروه‌ضال! بیلمش اولکزکه جناب خالق کائنات. قوللرندن اویله بر شی ایسته‌یه‌جکدرکه آنجق سزده زره مقداری بولنمدیغی کبی خاطرکزه بیله کلمیان بر شیٔ ایستیه‌جکدر اوده:

روحیٔ بغدادینك:

صانمه ای خواجه‌که سندن زر وسیم استرلر
یوم لاینفع‌ده قلب سلیم استرلر

سزلرك ایسه کوزلرکز خرص پرده‌سیله قپانمشدر. جبارلر! تاریخلریده‌می اوقومدکز؟ سزلردن اول بو کروان سرایه نیجه‌لر کلوب کیتدیلر. قارون قدر مل، ملك صاحبی اولانلرك بو کون نام ونشانلری قالدیمی؟ کاشانه‌لره سرایلره صیغمیانلر بوکون بر آووچ طوپراق آلتنده یاتیورلر. ایشته سزلرکده عاقبتکز بویله اوله‌جقدر. کله‌جکلر ایسه لعنتله یاد ایده‌جکلرنده شبهه‌کز اولمسون.

ای مستبدلر! بتون ملتك حاکمیتنی، سعادتنی، سلامتنی، حقنی کندی مردار نفسلرکزده کورییوردیکز! ظن ایتدیکزدیکه عدالت الهیه یرینی بولمیه‌جق. ایتدکلرکز یانلرکزه کار قاله‌جق..! لکن

جنـاب حق عادل مطلقدر. اجمال بیورمامشدی امهال ایتمشـدی. ایشته بو کون او عدالت الهیه یرینی بولدی. هذا من فضل ربی.

~~~~~

فقیر حمد وثنالر اولسون معجز دکلدر. رتبه ونشان آلمق ایچون شمدی‌یه قدر کیمسه‌نك مقروبلی النی واتکنی اوپمك زلتنده بولنمدم. صبر ایتدم. حتی حضرت (ایوب) علیه‌السلام دوچار اولدیغی درد و بلایه یدی سنه صبر ایلدی. حالندن جناب حقه شکایت ایتدیکی ایچون مرتبهٔ علیاسـنی بولدی. زواللی بن قپو قدر بیوك دیپلومام اولدیغی حالده یکرمی درت سنه داغلرده، جبللرده سـفیل بر حالده دولشدیریلوب درسـعادتك طوپراغنه آیاق باصدیرمدیلر! جکر پاره‌م کلینلك قزم اولوم دوشه‌کنده (بابا) دیه‌رك مولی‌سنه تسلیم روح ایدرکن بن بلقانلرده کوز یاشی دوکه‌رك یاصبور چکمکده، ویکرمی برسنه‌در بر رتبه‌ده بکلیوردم. سـبب فیض ورفعتم اولان او مبـارك مکتب طبیه‌نك خدمتجیلرندن، قپوجیلرندن، قندیلجیلرندن وسائره‌سـندن او معهود سـایهٔ شـاهانه‌ده! امرا، ارکان اولانلرك موجودیتلرینی مشاهده ایدییوردم! حمد اولسون صبر ایتمنك فقیرده مکافاتنی کوردم. همده ایسـتدیکمدن زیاده کوردم. وکوردیکمدن طولاییده کندیمی بختیـار عد ایتمکده‌یم. ایشـته برنجیسی او ظالم، مسـتبد حکمدار خونخوارك الندن برات نجاتمزك استحصال اولندیغنی وایکنجیسی ایسه، ظالم اکبرك وعونه‌سنك عاقبت حاللرینی کوردم. بوندن دهـا بیوك مکافات اولورمی؟ اکر حریتمزك استحصـال اولنـدیغنی کورمه‌دن أولمش اولسه‌یدم کوزلرم آچیق قاله‌رق بنی مزاره کومه‌جکلر دی.

یا نیچون دیمشلرکه، صبر ایله قوروق حلوا، ودوت یپراغی دخی
~~~~~

اطلاس اولور . حتی بر ملتك دخی کسب ترقی ایتمسی فقط چالیشمق شرطیله ، صبر ایتمکله اولور . بردنبره ایسه مقصده وصول میسر اولهمز . فرانسه ، بوکونکی فرانسه اولمق ایچون صبر ایدوب فقط چالیشمقله بوکونکی درجهٔ تکامله صعود ایتمشدر .

بیت

الا لاتحزن اخا البلیه   فللرحمان الطاف خفیه

یعنی ای بلا وجفای روزکاره مبتلا اولان کیمسه البته محزون اولمه. خدای تعالی‌نك مخفی لطف و عنایتلری واردر. یعنی سزمدیکك یردن بر باب سعادت و دولت فتح اولور . ایشته بو بیچاره ملت اوتوز اوچ سنه‌در ظلم بیوندیریغی آلتنده صبر ایلدیکی حالده حمد اولسون او صبرك مکافاتی بوکون حر اولهرق کورمکده‌در .

معلومدرکه دنیاده ذاتاً هر برشی قدر دنیلان قوته باغلیدر . (المقدرلایتغیر) تقدیر تغییر قبول ایتمز. اول ازلدن نه تقدیر اولندیسه او ظهوره کلیر. بونده شك وشبهه یوقدر . بناءً علیه شوراده برشی وارد خاطر عاجزی اولیور . اوده ارادهٔ جزئیه کیفیتیدر . کرچه جناب حق قوللرینه ارادهٔ جزئیه قوتی ویرمشدر دیه هر بر فنالغی یاپمق ایچون ویرمامشدر. آنجق مخیر براقمشدر . او ارادهیی خیره صرف ایدرسك خیر کوریرز . شره صرف ایدرسك طبیعی شر کوریرز. حتی آیت کریمه‌ده (فمن یعمل مثقال ذرة خیراً یره ومن یعمل مثقال ذرة شراً یره) خیر وشری دخی محاکمهٔ عقلیه ایله نتیجه‌لندیریر . بو سببدن ارادهٔ جزئیه‌یی صرف ایتمیوب بر شیئك اسبابنه تشبث اولنمه‌دن او شیئك حصولی محال اولدیغنی وطلب وقوع

بولمه‌دن، وتشبث اولنمه‌دن اوطوردیغك یره کوکدن زنبیلله مائده صارقدلیه‌جغندن قدره بهتان ایدیله‌میه‌جکنی بیلمك لازمدر .

بو حکمته بناءً آره صره ارادهٔ جزئیه‌می صرف ایله اولیای امور افندیلرمز حضراتنه رزقمك بر درجه توسیع ایدلمسنی با استدعا طلب واسترحام ایلمکدنده کری قالیورم . بن نقدر حقلی اولدیغی حالده طلب ایده‌نك بر یوزی قاره دیرلر ایسه‌ده ویرمیه‌نك ایکی یوزیده قاره اولدیغنی‌ده بیلنلردنم. بناءً علیه هرحالده بر شیئك اسبابنه تشبث الزمدر . شول شرطله‌که افراط اولمیه. واصف مرحومك زیرده‌کی قطعه‌سی پك کوزل بر مثالدر .

قطعه

کیم اولور زور ایله مقصودینه رهیاب ظفر
کلیر البته ظهوره نه ایسه حکم قدر
حقه تفویض امور ایت نه الم چك نه کدر
قیل سوزم عارف ایسه‌ك کوش قبوله کوهر
محنتی کندینه ذوق ایتمه‌در عالمده هنر
غم شادیٔ فلك بویله کلیر بویله کیدر

ابن خلدون دیورکه نوع بشر فطرت وخلقتندن اجل مسماسی حلولنه قدر قوت غدایه توسیع رزق وتحصیل معاشه احتیاجی ضروریدر. چونکه مشاهده ایتدیکمز بونجه بسیط ومرکبات جسیمه‌یی خلاق عالم، انسانلر ایچون خلق وتکوین ایدوب قرأن عظیم الشانده خواص وعوام قوللرینه منت بیورمشدر . نتکم (خلقه لکم مافی السماوات ومافی الارض جمیعاً منه) سماوات وارضده موجود اولان اشیا، انسان ایچوندر. وینه بر آیت جلیله‌ده (قل کل من عنداه) نص

شريفى مفادى اوزره تحصيل معاشه سعى وكوشش دخى جناب حقك اقتدار والهاميله ميسر اولوب عبادنى طريق معاشه ارشاد واعانتيله حاصل اولور.

جناب پيغمبر ذيشان افندمز حضرتلريده برحديث شريفلرنده: (اعمل لدنياك كانك تعيشى ابداً . اعمل لاخرة كانك تموت غدا) يعنى دنياده أولميه‌جك كبى چاليشكز. يارين أوله‌جك كبى‌ده آخرت ايچون چاليشكز. بو حكمته بناء انسان طقوز كونلك عمر ايچون اون كونلك حاضرلغى اولمليدر.

معلوم اولديغى اوزره انسان دائما بولنديغى درجه‌نك فوقنى ارزو ايدر. هله كوره‌نك اولور سه بو ارزو دها زياده آرتار . هيچ كيمسه يوقدركه تفيض ايتمسنى ارزو ايتمسون ! حتى بر بقال چراغى بيله قلفه اولمسنى ارزو ايدر. بو بر ميل طبيعيدر. بوكا كيمسه برشى ديه‌مز. لكن شول شرطله‌كه بولنديغى مسلك هر نه ايسه چاليشوب كسب استحقاق ايده . يوقسه انتساب، صهريت، حمايه ، التماس، رشوت كبى وسائط غير مشروعه ايله بر طاقم اهليتسز درايتسز كروه جهلا تفيض ايتديريلوب ارباب اقتدار وصاحب فضيلت كيمسنه‌يى مغدور براقمق موافق شيمهٔ انسانيت وحميت اولمديغى عند عقلاده دخى مسلم بر كيفيتدر . نتكم مع التأسف زمانمزده امثالى كثيردر . عاجزلرى حمد اولسون اهليتسز لياقتسز فضيلتسز كروه جهلادن اولمديغم كبى، دوودن بيوك فيل اولديغنى دخى بيانلردنم. بناءعليه قدره بهتان ايتامكلكم ايچون آره‌صره؟ او حقوقشناس، عدالت پرور! كبرا افنديلرمز حضراتنه مراجعتده بولنديغمى بالاده عرض وبيان ايلمش ايدم . حمد اولسون ثنالر اولسون ، مادونمه بقاراق حالمدن

متشکی دکل، متشکر ایسه‌مده معلوم عامه اولدیغی اوزره، قاراوینامقدن مراد قزانمقدر (هر کیم دیرسه که اکلنمك ایچون اوینایورم صاقین اینانمیکز) چالشمقدن غرض ایسه مکافاتنی کورمك تفیض ایلمکدر. ایشته بومیل طبیعی مقتضاسنجه قدره دخی بهتان ایتمامکلکم ایچون اون بش دفعه تلغرافله؟ وبر چوق پوللی اوراقله، باب عدالته؛ وباب مرحمته! و پیکلرینه مراجعتده بولندم. ویکرمی بر سنه‌در بر رتبه‌ده قالدم، وقاپو بیوکلکنده دخی دیپلومام واردر دیدم. حتی یالکز درت دفعه دخی ایکنجی اردوی همایوندن، انهـا ایلدیلر و بو آدمك قدمی کلوب کچمشدر، دیدیلر ینه برشیء اوله‌مدم؟

شوراده خاطرکزه بر «عجبا» کلمه‌سی کلدیکنی، یعنی دیمك استیورسکزکه: عجبا نه‌سببدن بوقدر سنه‌در بر رتبه‌ده براقدیرلدی، یوقسه کنیه بالاسنده برمشروحاتمی وار؟ خیرخیر کنیه بالاده‌ا کر مشروحاتم اولمش اولسه‌یدی بویله مغدورمی قالیردم؟ شو سؤالکزه کمال ممنونیتله جواب، همده کوکسمی کره کره جواب ویره‌جکم. اوت بونجه سنه‌در مغدور قالمقلغمه اوچ سبب واردر؟ (۱) نجیسی منسوب بولندیغ نظامسز، انتظامسز صحیه دائره‌سنك، او معهود دفترلرنده کنیه‌م اوزرینه لعل مرکبله فوت! اشارتی چکلمش اولسندن، حالبوکه بن الیوم برحیاتم بوفوت اشارتنك چکلمسنه سبب ایسه طول مدت بالقانلرده اشقیا تعقیباتلرنده بولندم مصادمه‌لر اولدی کیم بیلیر بلکه اوقاریشقلقده تلف اولمشمدر، ظن! ایدلمسندن ایلری کلمشدر. (۲) نجی سبب ایسه ملحوظدر، محتملدرکه کنیهٔ عاجزی، افندی یازیله‌جق ایکن، آغا! یازلمش اولمسندن، بونده ایسه صحیه دائره‌سی بر درجه‌یه قدر حقلیدر، زیرا سایهٔ شاهانه‌ده!

خدمتجی آغالردن امرا اولانلر ، ارکان صره‌سنه کچنلر پك چوقدر مثلا اکمکجی اونباشیسندن ، قپوجیدن مارپوچجیدن جراح ! مسلکنه داخل اولان آغالرمز پك چوق اولدیغندن بر سهو قلم وقوعی ملحوظدر (۳) نجی سبب ایسه عامه‌نك معلومی اولدیغی اوزره (کل شیٔ یتوقف الی المنقر) کلام عقلادن اولوب اعتراض قبول ایتمز بر سوزدر. یعنی هر برشی پاره‌نك وجودینه متوقفدر . یا نیچون دیمشلرکه: پاره‌یی ویرن دودوکی چالار پك‌دوغری بر سوزدر. ایشته بواوچ اسبابدن برنجی ایله ایکنجی یعنی‌فوت اولمش‌اشارتی ایله آغالق عنوانی ، اکر بویله بر یاکلشلق وار ایسه تصحیح اولنمسیچون ۱۷ حزیران سنه ۳۲٤ تاریخنده مقام ظفر پیکره ! بر قطعه تللی تلغراف کشیده‌سیله استرحامده بولنمش ایدم . مذکور تلغراف نظر دقتی جلب ایله آغا اولمیوب افندی اولدیغمی،والیوم دخی برحیات بولندیغمی مرقوملرك خاطرلرینه کتورمکه موفق اولدمسه‌ده . ترفعمی اجرا ایتمدکلرینك سببلری ایسه بونلر اولمیوب (۳) نجی سبب یعنی منقر کیفیتی اولدیغنی صکره‌دن دوشونه‌بیلدم . کمال خلوص قلب ایله اعتراف ایدرم‌که بوقصور بنده اولدی. معلومیا ترکك عقلی صکره‌دن کلیر . انسان بردنبره هر شیٔ دوشونه‌مز . بوسببدن هرکس یپاجغی برشیئك عاقبتنی‌اولجه‌دوشونملیدر. ایجابنده‌دهاچوق بیلنلره‌ده‌سوروب اوکرنملیدر عیب دکلدر. معلومیا استشاره سنت شریفدر. استشاره‌سز ایش کورن ندامته دوچار اوله‌جغی شبهه‌سزدر . وبرده مشهور مثالدر ، انسان قاز کله‌جکی یردن طاووق اسرکه‌ملیدر . اعتراف جرم‌ایدرم . اویله یا ، تمام یکرمی بش سنه‌در عربستانی کردستانی لازستانی واناطولینك دها پك چوق محللرینی، روم‌ایلنی ، بلغارستانی

باخصوص آرناوودلغك اكثر محللرینی كزوب، كوردیكم نادیده شیلردن و دست بشرله میدان وجوده كتورلمش قیمتلی منسوجات ومعمولات داخلیه‌مزدن، مثلا كردستانك حجم تعبیر اولنسان واولاد واحفاده قدر یادكار قالوب اسكی پارچه‌لرینی بوكون آووجله پاره ویروب اوروپالیلرك مبایعه ایتدكاری كلیملرندن، آنتیقه خاولولرندن تفتیك چورابلرندن ، قوری قیماغندن . عربستانك مسك وعنبرندن طربزونك مشهور یاغلرندن ، فصولیه‌سندن، فندقلرندن ، سامسونك اعلا مسك كبی سیاه خاویارندن ، قیصرینك خصوصی پاصدرمه‌سندن وآناطولینك سجاده‌وخالیلرندن، آرنوودلغك خصوصیله پرزرینك اعلا اورمه كموش سیغاره طبقه‌لرندن ، كمرلرندن ، طاتلی طاقملرندن هیچ دكل ادرنه‌نك مسك صابونلرندن،دوای مسكندن،بادم ازمه‌سندن اعلا قیماغندن ، چوبان آرمغانی چام‌ساقزی قبیلندن عد ایدوب برهدیهٔ بهیه تقدیمنده قصور ، همده پك بیوك قصور ورخاوت عاجزانه‌م وقوعبولمسندن ایلرو كلمشدر بوقباحت بنده‌در . اویله‌یا بو نازك نقطه‌لری دوشونملی دكلی‌ایدم ؟ معلومیا انصاف دینك یاریسیدر دیرلر مادامكه امور حكومت وآسیاب دولت اوچ قوتك تحت تأثیرنده اوله‌رق دونمكده‌در، آرتق بن‌بو آسیابی‌دوندیره‌جكم دیه صو، رودبكار آرامق صرف جنتدر. هایدی دیه‌لمكه بو اوچ قوتك برنجیسی اولان سایهٔ شاهانه ! بونه چاتمه‌دك . الك ایریشمدی . قوتك یتشمدی . ایكنجی قوت ایسه معلومیا التماسدر. هایدی بونیده خوش كوردم : زیرا یاغلی بریره داماد اوله‌رق آدم ! اوله‌مدك . اوچنجی قوة بر دیه‌جكك ، اعترافك، شایان قبول ومسموع اوله‌من. اوقوت‌ده ایشته رشوت ، استغفراه هدیه دیه‌جك یرده رشوت دیمش بولندم . خطا

ایتدم. انسان دائماً لسانی ایی سوزلر سویلمکه آلشدیرملیدر. ملکمزده ودوائر دولتده بورشوت کلمه‌سی چوق قوللانیلدیغی ایچون آغزمز آلشمش اولمغله ایشته بویله بعضاً پوت قرمق کیفیتی وقوعبولیور. گرچه اولیای امور افندیلرمز حضراتنده هرنقدر ایرثی وفطری اوله‌رق (کل بری) علتی وار ایسه‌ده. رشوت سوزینی اصلا قبول ایتمزلر! زیرا دیمکه سن سیئات سابقه‌مز عنوانلی کتابك مقدمه‌سنی اوقومامشسك؟ باق او کتابك مقدمه‌سنده نه یازییور:

رشوت ایله ایش کوره‌نك حتی آنی کوردیره‌نك
مرادینه ایردیره‌نك آنکده‌خی اویله‌سنه!
رشوته هدیه دیه‌نك آنی آلوبده ییه‌نك
او نامه دن استیه‌نك آنکده‌خی اویله سنه!
ایشیدوب آکلایك ای ناس صقین ایتمیك التماس
کیم ایدرسه اودر خناس آنکده‌خی اویله سنه!

شو بیتلری اوقویان هدیه خور افندیلرمز حضراتی هیچ رشوت سوزینی قبول ایدرلرمی؟ باقیکز هب بیتلرك نقراتی اویله‌سنه! بو اویله‌سنه اویله بر آلاستیقیتلی کلمه‌در که نه طرفه چکمش اولسه‌کز صاقز کبی اوزانور. نه‌لازم بورالرینی براقه‌لم ده شوراجیقده صره‌سی کلمشکن ینه اسلاف کرام حضراتندن بحث ایده‌لم.

شویله که او محترم، او رحمتلك، او نجیب اجدادمز هر بر اموری بزدن دها ایی دوشونورلرمش. حتی بر حلوا کلمه‌سنك قرق درلو تلفظنی بیله بیلورلردی. وبزلره دخی پك چوق تمثیل یادکار براقمشلردر مثلا دیمشلرکه آق آقچه، قره کون ایچوندر. نه‌قدر طوغری بر

سوزدر . بونه کیمسه اعتراض ایده‌مز . ایشته فقیرده اسلاف کرام حضراتنك طوغری سوزندن بحث ایده‌جکمدر . اوت بیوردقلری کبی آق آقچه قره کون ایچوندر . بناءً علیه بو طوغری سوزك بکا ونم کبیلره عائدیتی یوقدر . چونکه بزلرده نه آق آقچه ونه ده قاره آقچه هیچ بریسی یوقدر . آق آقچه‌سی اولانلر بو جهتی دوشونسونلر . بزلرده قره کون ایچون آقچه اوله‌مدیغنك بولنمدیغنك سببی ایسه . رشوت ! اکل ایتمسنك یولنی واصولنی ، ارکانی هنوز تحصیل ایده‌مدیکمزدندر . بونی اعتراف ایدرم . شاعر دییورکه :

برالکله قویروغك محکمجه طوتده‌صکره یوت
خمسی‌یی اکل ایتمنك یولی وار ارکانی وار

کرچه خمسی بالغی لذتلی بر بالقدر لکن انسان اکر ییه‌نك یولنی ارکانی بیله‌مز ایسه خدانکرده اوکوچوك قیلچیقلری صکره انسانك بوغازینه باطارده حفظناالله نه بلالر آچه‌جغی کبی فرضا رشوت یمش اولسه‌م بیله نقدر ییه‌بیله‌جکم ؟ مثلا یمش ولی ! قومتنده اولدیغی روایت اولنان شیخ‌المستبدك یونادن آلنان درت میلیون کسور لیرالری ییدیکی قدر ییه‌مم . وعین زبیده وعین زرقا ، چاریق اعانه‌لری کبی ملتدن ، فقیر فقرادن جبراً قهراً آلنوب اوتوزاوچ میلیون غروشه بالغ اولان مبلغ جسیمی ماوضع لهنه صرف ایتدیرمیوب کیفی اوله‌رق صرف وسؤ استعمال ایله بیچاره ملتی حرارتلی محرومیتلرده دوچار ایتدیکی کبی . عونه خونه‌سی اولان کبرای کرام ! وذوات ذوی الاحترام افندیلرمز حضراتی قدر دخی ییه‌مم یا . قارنجه قدرتجه حتی حکمت طبیعیه‌ده ارشمیدس قانونی موجبنجه هر جسم کندی حجمنه

مساوی حجمده مایعك وزننه مساوی قوتی اولدیغندن صویه غطس اولندقده حجمی قدر بر ضبط ایتدیکی کبی . مثلا بیوك بر سفینه ایله کوچك بر قایق آره سنده فرق کللی اولدیغی . وینه ، بیوك باشك بیوك آغریسی کوچك باشك کوچك آغریسی اولور فهواسنجه . هایدی فرض ایدهلمکه جرممه کوره بنده رشوت ییه یم . یا معاذالله یقه یی اله ویریر ایسهم بنم حالم اوزمان نه اولور ؟ چونکه کبرا افندیلرمز کندیلرینی دولت وملته طوغری بیلدیرمك ایچون اك آغر جزالره بنی تجزیه ایتدکدن ماعدا اوراق حوادثه ده تشهیر ایده جکلرنده شبهه م یوقدر . روح شریفی شاذ اولسون شاعر شیرین زبان ضیا پاشا مرحومك :

میلیونله چالان مسند عزتده سر افراز
بر قاچ غروشك مرتکبی جای کرکدر .

ایشته بوحاللری بیلدیکم ایچون رشوت ییه مدم وقاره کون ایچونده آقچه بریکدیره مدم بشقه درلوده جمع نقود ممکن دکل ایدی. نصل ممکن اولسونکه : حاجی بابام حین وفاتنده بکا خانلر ، دکانلر ، آپارتمانلر ، بیراقدیغنی اولجه ده بیان ایلمش ایدم . یالکز معاشمله اداره اولنمقده یم. حالبوکه بوده سنه ده درت الا بش معاش آله بیلیورز و ویرلمزدن اون اون بش کون اولده ویریله جکمش کبی آغزمزه بر پارمق بال چالوب یالاندیرییورلر . غزته لرده عالمه اعلان اولنیور . ترکیا عسکرینه بر معاش ویره جکمش دیه اجنبی غزته لریده نقلاً یازوب کندی ملتلرینه اعلان ایدییورلر ، حتی لوردلر مجلسنده بیله احتمالکه . بوخصوصده مباحثه جریان ایدییور . تیمس ، تان ،

سیأت سابقه مز عنوانلی کتابی اوقوییکز .

تاغبلات نایه پره‌سه وانده پانداس کبی اوروپانك معتبر غزته‌لرینه ایشیتدیردکدن‌نصکره صدقه! نوعندن اوله‌رق یعنی اصحاب کهفك ایتلرینه کیك آثار کبی واپورجیلرندن کدیلرینه برمقدار اکمك‌ویریر قبیلندن اولمق اوزره بر معاش احسان!

اولنیور. الهی احسانی قدر وار اولسون! بو معاشدن دخی اولا حجاز تیمور یولی اعانه‌سی عین زبیده وعین زرقا اعانه‌سی پول پاره‌سی حجاز تیمور یولنه مخصوص معاش کاغدی پاره‌سی وهیچ بر وقت اخذینه موفق اوله‌مدیغمز جریدهٔ عسکریه وطبیه پاره‌سی وسائر اعانه ودوکون پاره‌سی قطع ایدیلوب متباقیسی ویریلیور. شمدی انصاف ایدهلم بو معاشدن اولجه اوراق حوادثله خبردار ایدیلان الك برنجی آلاجقلی بقاله، صوجی‌یه، خانه صاحبنه توتونجی‌یه مطلق پاره ویریله‌جك، شاید ویرلمزسه آنلرده دفتری قپایوب بردها اونپاره‌لق برشی ویرمیه‌جکلری طبیعیدر. خانه صاحبی دخی کیرا ویرلمز ایسه بادهوایه خانه‌سنده اوطورتمز همان مرکز قوماندانلغنه مراجعت ایدر. درعقب امر ویریلور اشیالر صوقاغه آتیلور! جانم بن ضابطم، فلانم بیلمزلر بو امر درحال اجرا اولنور. حاصلی خانه صاحبنه‌ده بر معاش ویرلدکدنصکره الده باقی قلان برقاچ غروشده سبزه وسائر اوفق دفك مبایعات آقچه‌سندن عبارت قلوب، کمور اودون کیفیتنی قورقومدن قاله آلمیورم، شوراده اوفه‌جق بر حکایه نقل ایده‌یم، بریسی بیوجك بر دکرمن یاپدیرمش هر بر شیء تمام اولدقدنصکره دکرمنك قپوسی بالاسنده مرمرطاش اوزرینه زیرده‌که تاریخ بیتلرینی حك ایتدیرمش:

قرق دره‌دن کتوردم آب
ینه دونمز بو آسیاب

دیدیکی کبی ایشـته بزمده هر بر ایشلرمز بویله‌در . بوحاله ، دلیك بیوك یا کوجك دخی دیرلر . آرتق قیاس ایدکز قاره‌کون ایچون رشوت پاره‌سی آرتزمق ممکن اولورمی ؟ حافظ مرحومك :

عمر تابان افزون ای ساقیان بزم جم
کرجه جام ما نشـدپرمی بدوران شما

دیدیکی کبی ، فقیرده دیرمکه بومصرف ومستبد پادشـاهك کوننده بزلرك کیسه‌لرمز جبلرمز هیـچ بر زمان هیچ بر وقت سیم وزر ایله طولو اولمدیغی کبی اولمیه‌جقدر . اکر جلوس ولادت رمضـان وبیرام شریف اولمسه اودرت معاشی دخی ویرمیه‌جکدر .

معلومدرکه بر ملکك پادشاهی ظالم ومستبد ومصرف اولورسـه تبعه وزیر دستانی دخی سفالتدن جهالتدن ، ذلتدن خلاص اوله‌مز . حمد اولسون سـایهٔ حضرت شـاهانه‌لرنده ! بز عثمانلیلر جهالت ، سفالت ، نه‌در ؟ بیلمه‌یز دفتر ذمتمز اوقورویه‌سیجه شجر بی ثمرك سایه‌سنده لبریز اولمغله فلاك کثرت نقدی بزلره چوقدن اونوتدیردی . بناءً علیه بونه‌ده تشکر ایده‌لم ! زیرا نصلکه کثرت مأکولات فسـاد معده‌یه باعث وبادی اولیور ایسه ، کثرت نقد دخی فسـاد اخلاقه باعث اولور خلیاسیله ، ضرورت حالمزدن بشـقه برشی ایله مشـغول اولمامقلغمز ایچون ایشته بویله تسئل ایتمیه‌جك درجه‌ده سـنه‌ده درت معاش احسان بیوریپورلر ! .

چونکه پادشاه تقوی پناه افندمز حضرتلری ! نفقه‌دن فضله‌سی ادخار ایلمکلك جائز اولمدیغنی ظن ایدر ایسه‌م بالاده یازدیغم وجهله ابوذر الغفاری (رضی‌الله عنه) حضرتلرینك قولیله عمل

ایتمکلکمزی ارزو بیوردقلرندنطولایی پاره بیرکدرمیه‌لم دیه تبعه ورعایاسنی زنکین ایتمك استمیورلر .

ایشته بو سببدن پاره بیرکدیرنب قاره کون ایچون آق آقچه‌یی رشوت نامیله ویاخود هدیه نامیله تقدیم ایده‌مدیکمدن تمام یکرمی برسنه بر رتبه‌ده بیراقدیرلدم .

عاجزلری وقتیله پدر ومادره‌مك پك قیمتلی بر اولادی ایدم . بنی کمال ناز ونیازله بیودوب تربیه ایلدیلر . کرچه بر آز آفاجان ایدم . حتی والدم بنی برسیر محلنه کتوردیکی زمان بلیمه صیقیجه برایپ باغلر واوجنی محکمجه طوتارایدی . مذکور ایپی کسمك خاطریمه کلمزدیده اوزاندیغی قدر کیدوب دها ایلروسنه کیده‌منز ایدم . چونکه بویله یاپمامش اولسیدی یا بر یوکسك آغاجه چیقوب دوشه‌جکدم ویاخود برقویویه اینه‌جکدم . والدم رحمتلك بو حاللرمی بیلیردیده بنی کندی حالمه بیراقمز ایدی . خانه‌مزك باغچه‌سنده یوکسك آغاجلر وار ایدی . والدمه دارلدیغم زمان همان مذکور آغاجلردن برینك اوزرینه چیقوب کندیمی آشاغی‌یه آته‌جغم دیه والدمی تهدید ایدر ایدم . زواللی ننه‌جکم کمال شفقتندن آغاجك آلتنه کلوب یالواریروبنی قاندیروب آغاجدن آشاغی‌یه ایندیردکدنصکره ده کوزلجه برده لوبوط آتار ایدی فقط درسلریمه‌ده چالیشیر ایدم .

ینه برکون برشیئه جانم صیقیلمشدیده باغچه‌مزده‌که قیویه‌اینمشدم! مذکورقیوهم درین وهمده دارجه اولدیغندن صکره‌دن چیقامامشدمده درلومشقتله بنی قیودن چیقارتمشلردی . ایشته بویله حشری ایکن ینه درسلرمه ، ومکتبه دوام ایدر چالیشور ایدم . والدم وپدرم ماده نازم چکر ایدی . بناءً علیه مکتبه بوکون کیتمیه‌یم باشم آغرییور فلان کبی

بر تمارض ایدوبده نازلنماز ایدم . دائما آنلرده بونازیمی قبول ایتمیه‌جکلرینی بیلیور ایدم . ایشته او ناز ونیازلرله بویودیلان بوعاجز بوکون هر بر جفایه‌قاتلنمقده‌یم . فلکك چنبرندن‌جندره‌سندن‌چوب یعنی کرم وسرد روزکاری دخی کوردم .

حد ذاتنده کیم اولمزسه ادیب
فلکك سیله‌سی ایلر تأدیب

فلکك سیله‌سنی دخی یدم. بوکون صاچلرم ! بیقلرم ومطروش صقالم بیاضلنمغه باشلادی . وقتیله طبقی انجو دانه‌سی کبی اولان‌دیشلرم مرور زمانله هر بری مدت مدیده طوپراق آلتنده قالمش وچورومش اولان أولو دیشاری کبی بر حال کسب ایدوب برر برر دیشجی آرتین آغانك همتیله چیقاریلیور ! یوزمده باخصوص کوزلرمك اطرافده اختیارلغك علامتی اولان بوروشقلقلر پیدا اولمغه باشلادی . یازوب اوقورکن کوزلك استعمالنی دخی عادت ایدنمکه مجبور اولدم آه :

آئنه بکا بیلمم نه‌اولدی

فهواسنجه بیله‌میورم که بردنبره بکا نه‌اولدیده بویله تبدل ایتدم ! حیاتمك مختلف دورلرنده آلدیرتمش اولدیغم فطوغرافلری یان یانه قویوب برده آینه‌یی آلوب باقیـورم ایواه بن اولکی بن اولمدیغمی کورییورم ! رحمتلك قادین ننه‌م آینه‌یه باقمغه‌پك مراقلی ایدی دائماده‌یاننده بولندیروب هرزمان دقتلیجه اواختیاربوروشمش اولان یوزینه باقدیغی زمان عادتا حدت ایدوب : امان بونه فنا آینه‌ایمش ! اسکی صنعتلرده بوزولمش آینه‌جیلرده‌ده اوسته آدم قالمامش ! دنیا عجایب اولمش دیه شـکایتده بولندیغی کبی همان بنده قادین ننه‌م کبی آینه‌لرك فنا اولدیغنه حکم ایده‌جکم کلیور . یالکـز آینه‌لرمی فنا ؟ حالبوکه فطو -

فجیلرده‌ده اوسته آدم قالمامش بو صنعتده بوزولمش ! اولیه یا یکرمی بش سنه اول چکدیرمش اولدیغم فطوغرافلرمله مختلف زمانلرده باخصوص الکصوك آلدیردیغم فطوغرافمك اولکنه بکزه‌میور، هرهانکی براوسته فطوغرافجی‌یه کندیسه‌م ممکن دکل ، انسانلرك اخلاق کبی حریفلر فطوغرافجیلنی دخی بوزمشلر ! والحاصل بن اسکی بن دکلم والسلام عجبا اوکنجلك جاغم بورولمق نه‌در بیلمدیکم دملر ، طاغلرده ، بالقانلرده ، ککلك کبی صچرایوب قوشدیغم زمانلر نه اولدی ! بکا شمدی بر خیال کبی کلیور . یاخود بن ینه او بنمده آینه‌ده عکسم بکا باشقه بر صورتله‌می کورونیور ؟ هیهات

اوصلان ای دل اوصلان آرتق اختیار اولمقده‌سن

شرقیسنی اوقوبانلره عادتا حدت ایدیورم ! بره‌کت ویرسونکه بر ارباب ذوق طرفندن کرامتجه‌سنه کوفته وبسته‌لنمش اولان :

اختیار اولسه‌مده کوکلم تازه‌در

شرقیسیله بر از تسلی اولمقده ایسه‌مده هیهات ! یا او قدرت وقوه‌تم نره‌یه کتدی ؟

بوندن قرق سنه اول هنوز جهار ابرو بیله دکل ایدم . نا‌کله‌ده بر آلش ویریشم یوقدی . صباحلین ایرکنجه قالقوب الیمی یوزیمی یقادقدنصکره پدرمدن یومیه‌می آلوب طوغری مکتبه کیدردم . مرور زمانله بر از دها بویودم . والدم عسکری مکتبلرندن برینه یازدیرلمقلغمی ارزو ایدیور ایدی . بر آقشام بوارزوسنی اثنای مصاحبتده پدرمه‌ده سویلدی ایسه‌ده ، حاجی پدرم راضی اولمدی . بعده بر قاچ دفعه دها والدم تکرار ایلدیکی ایچون ، براقشام حاجی پدرم حدت ایدوب دیمشدی که اوغلانی عسکری مکتبنه ویره‌مده

(کاوورمی) اولسون! اعتقادینی می بوزسون ! عسکری مکتبلرندهایسه فرانسزجه اوقوتدیریورلر ! دیه پدرم ممکن دکل راضی اولمدی. بناءً علیه بوسوز بنم تعارج دماغیمه نقش اولمش رحمتلی حاجی پدرمك حقلی وياخود حقسز اولدیغنی ایلروده هرنقدر بی طرافانه محاکمه ایدهجك ایسهکده شمدی شوراده جودت تاریخنك اونبرنجی جلدینك یتمشنجی صحیفهسنك سکزنجی سطرندن اعتباراً یازیلی اولان فقرهسی خاطر عاجزانمه کلدی باقکز نهدییور (ایشتهاوزمان مکتبلرك احوالنی تفتیش ایدهجك اوقو- تدریلان درس پروغراملرینی معاینه ایلیهجك لسان آشنا کیمسهمز یوق ایدی. زیرا اوزمان تعصب زمانی اولمغله اجنبی لساننی تحصیل ایتمك ایستیانلره دینسز نظریله، صاپتمش نظریله باقلدیغی ایچون اسلامدن هیچ برکیمسه اولادینی روجه فرانسزجهنی، وسائر لسان تحصیلنه سوق ایدهمزدی زیرا کاوور اولور اعتقادنده ایدی) دیه یازیلیدر : اشته بوسببدن پدرمده اوسکی متعصب آدملردن اولمغله عسکری مکتبلرندهده فرانسزجه اوقوتدیرلدیغی ایچون بنده کاوور! اولورم دیه قورقار ایدی. حالبوکه بوکون فرانسزجه وروجهده اوقور یازار سویلرم بر ازده چات پات بشقه لسانلردنده چاقارم هیچ کندمده کاوورلغه دائر برحال مشاهده ایتمیورم وصاحب کتابم. هیچ صاحب کتاب اولان بر آدم کاوور اولورمی؟ والحاصل بوکون کاوورلغه دائر دکل فقط آ کلادیغم برشی وارسه اوده مستبد ومتعصب بابالرك خطاسی ایلروده اولادلرینك یوزلرینی قزارتهجقدر. حاجی پدرم هرنقدر اسکی آدم، ودار شورای عسکری خلفاسندن ایدیسهده صوفی مزاج اولوب آبدستسز آیاقلرینی یره باصمز هفتهده بر دلائل شریف، وآیده بر کلام قدیمی ختم ایدردی. بعض کیجهده هایدی اوغلوم بر عاشر اوقوده دیکله‌یه‌لم

دیر ایدی . فقیرده تیز بر صدا ایله حضورنده دیز چوکوب اوقوردم غایتله خوشنه کیدر وافتخار ایدوب دیرایدیکه : اوغلوم کوره‌یم سنی درسلرینه سعی وغیرت ایله چالیش زیرا چالیشان بر کیمسه محروم قالماز . انشاالله بیوك آدم اولورسون . او زمان چوجقلق حالی بوبا بن آدم دکلمی‌یم؟ آغزم کوزلرم قولاقلرم اللرم آیاقلرم وار . هر بر اعضام تکمیل دها نصل آدم اولنورمش دیه تعجب ایدر ایدم . کرچه پدرمك سویلدیکی بوسوزلر طوغری ایدی . بناءً علیه زمان زمانه اویمـاز . پدرمك چالیش اوغلم آدم اولورسـك دیمسی اوزمانك حکمنجه بشقه اولوب شمدی‌ایسه بام بشقه‌در . بشقه اولدیغنی دخی بزه ینه بولندیغمز شو دور کوستریبور . چونکه پدرمك سویلدیکی زمان . آدم اولمق دیمك ، چالیشوب تحصیل علم ومعرفتله تزیین ذات وصفات ایتمك دیمکدی . حالبوکه شو بولندیغمز دورکه اون طقوزنجی بیتیروب ، یکرمنجی عصره داخل اولدیغمز دورکه مستبد وظالم بر پادشـاهك زمانیدر . بودورده کائنـاتك بتون علوم وفنونی یوتمش اولسـه‌ك یعنی علامهٔ زمان اولمش اولسـه‌ك ، آدم کلمه‌سنك، زمانمزجه اولان معنای صحیحنه واقف اولمدقدنصکره اعتبار ایدلمدیکنی کوزلرمزله کوروب قولاقلرمزله‌ده هرکون ایشتمده‌یز .

دکل کرسی‌یه واعظ عرشه چیقسن آدم اولمزسك

فهواسنجه مطلقا زمانمزده آدم کلمه‌سنك حقیقتنه واقف‌اوا یوله سلوك ایتمکله مقصده نائل ومشار بالنان اولنه‌جغی آزادهٔ قید وبیاندر . بناءً علیه مراق ایتمیکز آدم ! کلمه‌سنك نه‌دیمك اولدیغنك سزه حقیقتنی شرح وبیان ایده‌جکمدر . کرچه بوسری فاش ایتدیکم ایچون فقیره چوق کیمسه‌لر کوجنه‌جکلرمش ! ! ارسـونلرده کوجنسونلر . اوده

بنم امورمده‌می ؟ شویله‌که آدم کلمه‌سنده قاج حرف وارسه اوحرفلرك هربری . جم دالّی اصطلاحاتجه بر معنایه دلالت ایلدیکنی بیلوب آنکله عمل ایدیلورسه ایشته اوکیمسه زمانمزده آدم اولمش اولور . یوقسه کله قولاق اولمه ایله علمی فنی بولنمغله آدم اولمق قابل دکلدر. بوبحثی بوراده ترك ایده‌لم . بحثه کیریشه‌جك اولور ایسه‌ك حاشیه‌لی برکتاب یازمق لازم کلور . بزینه صدده کله‌لم . ایشته پدرمك صاغلغنده کاوور اولورم دیه عسکری مکتبلرینه بنی یازدیرمق ممکن دکل ایدی . سکسان یدی تاریخنده پدرم وفات ایلدی . اوچ سنه صکره عسکری طبیه اعدادیسنه قید اولندم . اشبو اعدادیه‌یه قید اولنمزدن اول بنی طوپخانه صنایع آلاینه قید ایتدیرمشلردی . خوشلانمدیغم ایچون ، اوچ درت کون قدر قالوب بر تقریب صاوشدم ترکجه‌سی قاچدم . آرایانده اولمدی . بعده بنی دارالشفقه مکتبنه یازدیردیلر حتی کبرادن برینك تذکره‌سیله کوندرلدیکم ایچون قبول اولندم واوکون مدیر مکتب بکا دیمش ایدی‌که ، باق اوغلم آلتی سنه مکتب قپوسندن طیشاری چیقمیه‌جقسك ! توتون ایچمیه‌جکسك . بنده ظن ایتمشدمکه حقیقتاً آلتی سنه محبوس کبی اوراده قالوب والده‌م وهمشیره‌می کوره‌میه‌جکم‌دیه مدیر افندی سویلر ایکن‌بولندیغمز اوطه‌نك دیوارلری صانکه بنی صیقیوردی . اویلهیا ، آلتی سنه بو ! اودقیقه‌دن‌اعتباراً اومکتبدن دخی صغومش ایدم . بعده مدیر افندی دیدیکه،حزیرانك‌اوچنده‌چوجغی‌مکتبه کتورکز . اوکونه دها برقاچ کون وار ایدی. بنی مکتبه کتورن ذات ایله عودت ایدرکن کندی کندمه : الٓهی مدیر افندی بنی بردها بوله‌بیلیر ایسه‌ك آلتی سنه دکل اون ایکی سنه بیراقمه . حاصلی أوه کلنجه آغلادم ، سزلاندم .

آره‌یه قومشو قادینلرده کیردیلر : آخانم چوجغی ورم می ایتدیره‌جکسك . کبی سوزلرده سویلدیلر . برده‌ها آننه‌مده بنی ورم اولورم دیه اورایه کوندرمدی ایسه‌ده کوزلجه‌ده برطیاق ییدم دیر ایسه‌م یالان سویلمش اولورم . آره‌دن براز مدت دها کچدی بنی قاندیردیلر و دیدیلرکه سلطان احمدده مکتب صنایع غایت ایی برمکتبدر (ذاتاً مکتبك فناسی اولازیا) سنی اورایه یازدیره‌لم شویله آدم اولورسك . بویله ایلرولرسك دیه بنی کتوروب یازدیردیلر . مکتبدن بکا نه‌صنعت ایسترسك سؤاللری اوزرینه مرتبالك ایستمشدم بنی یورکی اسمنده وبندن بر قاچ یاش بیوك بر اونباشینك مانقه‌سنه ویردیلر. یورکی اونباشی هم ضابط وهمده بزه‌لالاق خدمتنی کوریور ایدی . بز آنك امریله حرکت ایتمکه مجبور ایدك . آلتی کون قدر اوراده قالدم وبن بوایشك اربابی اوله‌میه‌جغمه عقل ایردیرمش ایدم . آرتق صیقلمغه باشلادم . او زمانلر مکتب صنایعك آلتنده بقال دکانلری وقهوه‌خانه‌لرده وار ایدی . پایدوس زماننده بقال دکاننه قدر کیتمك ایچون جمله قپوسندن چیقیله‌بیلور ایدی . هنوز مکتب اثوابنی دخی کیمامش ایدم . بر اوکان زمانی ایدی عقله یالکن ایدوب قیچارمی‌یم ؟ قیچارم . دیه قرار ویردم! آرتق یورکی اونباشینك‌الندن الامان . قپوجی علی بابایی بر تقریب غافل‌اولایوب مکتبك قپوسندن چیقدم وبقال دکاننك برینه کیردم. پینیر اکمك ییوب بعده برتقریب مکتبك کوشه‌یی طولاشوب قوری بالق حمامنك اوکندن قادرغه‌یه آشاغی، کویا بنی تعقیب ایدییورمشلرکبی قوشمغه باشلادم . اوزاق محلاردن طولاشوب برتقریب کوپری‌یه کلوب اسکدار واپورنده صولوغی آلدم.بعده خانمه عودتمده بویله وقتسز مکتبدن کلمکلکمك

سببنی سؤال ایتملری اوزرینه بر یلان ترتیب ایلدیسه‌مده ایناناں اولمدیغندن کوزلجه بر بغلی کوتك دها یدم . اما بر دها مکتب صنایعه کیتمدیکم کبی بزم معهود یورکی اونباشینك خوفندن صوقاغه چیقماغه بیله قورقار ایدم . شمدی شوراده بر سؤال وارد خاطرکز اولیور دکلمی؟ یعنی دیمك ایستیورسکزکه، سن حیلاز بر چوجقدك زیرا طوبخانه‌یه قید ایتدیردیلر قاچدك ! دارالشفقه‌یه یازدیردیلر کیتمدك ، مکتب صنایعه یازدیردیلر اوراده فرار ایلدك یالکز بوقدرمی یا؟ دها وار محله‌مز امامی حاجی احمد افندی مرحومك دلالتیله ترسخانه صبیان بلوکنه‌ده قید وقبول اولنمشیکن قاسم پاشا خسته خانه‌سنده خسته‌کانك باشی اوجلرنده آصیلی اولوب خسته‌کانك وتشخیص مرضی یازیلان سیاه تخته‌لردن قورقوب اوراده قاچدك ! اکر حیلاز اولمامش اولسیدك بو مکتبلرك برنده قالیر ایدك . شمدی شو سؤالکزك جوابنی ویره‌یم . بویله بر ظنده صاقین بولنمیکز ، بولنورسه‌کز یاکلش اولورسکز : زیرا بن حیلاز برچوجق دکل ایدم، حیلاز اولمدیغم کبی حیلاز چوجقلرله‌ده دوشوب قالقماز ایدم . یا نیچون بومکتبلرك برنده ثبات ایتمدك ؟ دییورسکز باقکز عرض ایده‌یم . بوقباحت پدرلرکدر زیرا اولادینه : اوغلوم نه تحصیل ایتمك وهانکی مکتبه قید اولنمق ارزوسنده‌سك ، دیه صوروب سؤال ایتمك بورجی دکلیدر ؛ حالبوکه زواللی بکا بویله بر سؤال صوران اولمدی چونکه یتیم قالمشدم. ایشته بومکتب خصوصنده بنمده افکارم بشقه ایدی . وبشقه اولدیغنك سببنی سزه حکایه ایده‌یم (قولاغکزده کوپه اولسونده اولادلرکزی مکتبه ویره‌جکز زمان بر دفعه کندولرندن هانکی مکتبی استدکارینی صوریکز) هانیا

شمدیکی ماچقه قشله‌سنك اولدیغی محلده اوزمان حربیه مکتبنك
اعدادیه‌سی وار ایدی . ایشته اصل ارزو وهوسم بومکتبده ایدی
پنجشنبه وجمعه کونلری سوقاقده بومکتبك افندیلرینه تصادف ایتدیکم
زمان کیدکلری کوکسلری اوچ‌پارازدو کمه‌لی . وقوللری قرمزی ایپك
شریدلی الیده وایچریسی قرمزی قابلی ایکلی شینلر پك ذوقمه
کیدر عادتا آغزمك صویی آقار ایدی . آه نه‌اولور یاربی بنده
بومکتبه یازلمق نصیب ایتمش اولسه‌ك دیه اللهمه یالواریر ایدم . ایشته
دیکر مکتبلری استمدیکمك سببی بوایدی . بر کون طوپخانه‌ده
ترامواینك دوردیغی محلده آلتی کونلك اونباشم‌اولان یورکی‌یه آنسزین
تصادف همده نصل برتصادف؟ یوز یوزه کلیه‌یمی امان یاربم یوره‌کم
چارپمغه باشلادی قاچمغه وقت بوله‌مامشدم که مرقوم بنی کورمسیله
بره جمیل سن نره‌ده‌سك سنی بندن استیورلر . قاچ زماندر
سنی آرایورم دیه‌رك آله‌جقلی کبی یقامه صارلدی وبنی جبراً قره‌غوله
کتورمك استیور ایدی . بر تقریب الندن یقامی قورتاروب قوشمغه
باشلادم هر نقدر طوتکز طوتکز دیه آرقه‌مدن باغردی ایسه‌ده
کیمسه آلدیران اولمدیغندن کوج حال ایله محله آره‌لرینه صاوشوب
ایزیمی غائب ایده‌رك بشیکطاشه قدر کلوب واپورله اسکداره کچدم
یورکی اونباشینك الندن خلاص اولدیغمه سوندم . آره‌دن برایکی ماه
قدر زمان کچدی مکتبلرك امتحانلریده ختامبولمش ایدی . برکون
مذکور مکتب اعدادیه‌یه قید وقبولم ایچون بر استدعا یازدیروب
پدرمك قلم رفقاسندن برذاتك تعریفی وجهله دار شورای عسکریده
پدرمك پك سوکیلی ای بر دوستی اولدیغنی او کرندیکم فریق چرکس
مخلص پاشایی کورمك ارزو ایلدم . بنی ایچریه قویمدیلر ایسه‌ده

اصرارم اوزرینه پاشایه خبر ویردیلر. مشارالیه مجلسدن چیقوب آره‌لقده بنی کورمسیله ! کل بقالم اوغلوم بکا نه سویلیه‌جکسك دیه بنی دیکر بر اوطه‌یه کتوردی . او زمان دار شورا شمدیکی محاکمات دائره‌سنك بولندیغی دائره اولوب ، خاصه مشیری رؤف پاشاده رئیس اولدیغی خاطرمده قالمشدر. مشارالیه مخلص پاشا المده بولنان عرضحالی کورمه‌سیله آچوب اوقودی . اوغلوم سن حاجی افندی مرحومك اوغلی میسك ؟ سؤال بیورمسی اوزرینه اوت افندم ماچقه‌ده‌کی مکتبه یازلمق استیورم دیوب اتکنی اوپدم. مرحوم عرضحالی آلوب مجلسه کیتدی . یارم ساعتدنصکره او مبارك آدم تکرار بکلمکده اولدیغم اوطه‌یه کلوب : هایدی اوغلوم شمدی طوغریجه خانه‌نه کیت یارین بو وقت ینه بورایه کل وبکا خبر کوندر . سنی امتحان ایدوب ایستدیککك ماچقه مکتبنه کوندره‌جکز وشونیده شکر پاره‌سی یاب دیه مشار الیه آووجمه بر چوق پاره ویردی . اتکنی اوپوب اورادن دوغریجه اسکداره کچدم وقوع حالی والده‌مه حکایه ، ومشار الیهك بکا ویرمش اولدیغی اوتوز غروش پاره‌یده کوستردم . آرتق یارین امتحان اولوب مکتبه‌هم نصل مکتبه‌هانیا اوچاپرازالبیسه کیان افندیلرك مکتبنه‌یازیله‌جغم اوخ یاربی مرادمه نائل ایلدك دیه آرتق اوکون دنیالر بنم اولمشدی . هرنه حال ایسه او کیجه‌یی درلودرلو رؤیالرله کچیردم کویا مکتبك باغچه‌سنده کزیورمشم قرمزی استارلی شینل کیوب اوجنی اوموزمه آته‌رق جاقه ایله سوقاقده کیدیورمشم. هرکسلرده بکا باقیورمش کبی بر طاقم طاتلی رؤیالر کورمکده ایدم . معلومیا آج طاووق کندینی آرپه انبارنده کوردیکی کبی بنده کندیمی مکتبه داخل اولمش کورمکده ایدم . وقتا که صباح اولدی ساعت درت بچق راده‌لرنده

اسکله‌یه اینوب واپوره بیندم کوپریه چیقدیغمده سونجمدن خیزلی خیزلی یورومکده ایکن هر نصلسه صول آیاغمك یورقامه‌سیله براز آجیدیغنی حس ایدوب خفیفجه دخی آقصمغه باشلادم . یواش یواش آلشدیرەرق دائرۀ عسکریه‌یه کیدوب امرلری وجهله مرحوم مخلص پاشایه خبر کوندردم . رحمتلك طیشاری چیقوب المدن طوته‌رق بنی دار شورایه کتوردی . بیوجك بر اوطه ، اورته‌ده اوزری یشیل چوخه ایله اورتولی کبیر بر ماصه وار ایدی مرحوم اوراده رئیس پاشا ایله برشی قونوشدقدن صکره بکا دیدیکه : کوجك سنی امتحان ایده‌جکز اولورمیسك ؟ اوت افندم اولورم دیمام خوشلرینه کیتدی . بعده او رحمتلك بیوك آدم ولی نعمتم اولان مخلص پاشا مرحوم بنی او یشیل ماصه‌نك اوزرینه چیقارتدیردی . الله برده غزه ویروب : کوجك شورادن اوقوده پاشالر حضراتی ایشتسونلر دیدی . مجلسك اعضالری طولو اولدیغی حالده جمله‌سیده بنی دیکلیورلردی . پاشا بابامك کوستردیکی محلدن باغرەباغرە اوقومغه باشلادم هیچ اونودەمم اسکدارده ارنکوینده . خرواتلر بر عربه‌یی صویمشلر بن بویله باغرەراق اوقودقچه خوشلرینه کیتمش اولملیدرکه آفرین کوجك آفرین کوچك دیه ال چرپه‌راق بنی آلقشلادقدن صکره دیدیلرکه کوجك اون سطرده یازی یازه‌بیلورمیسك ؟ اوت افندم یازارم : اویله ایسه‌ نه بیلور ایسه‌ك یازده پاشالر حضراتی کورەلك ایستیورلر دیه رحمتلك مخلص پاشا بکا کاغد وقلم ویردی اوراده اوتوروب ، وقتیله انشته‌مك قرەلمه یازدیروب بعده ازبرلتدیرمش اولدیغی آتیده‌کی مشقمی یازمغه باشلادم .

(انسانك نائل شرف وشان وبین الاقران ومشهور مشارباالبنان

اولمسی کندی تحصیل وکالاتیله اوله‌جغی آزادهٔ قید وبیاندر)
دیه یازوب آلتنه دخی جمیل بنده‌لری امضاسنی آتوب مخلص پاشا
مرحومه تقدیم ایلدم. اوراده موجود بولنان پاشالری صره ایله بزم
کاغد طولاشدی. وپك اعلا پك اعلا دنیلدی. آرتق امتحانم قبول
بیورلمشدی. بعده او بیوك آدم مخلص پاشا مرحوم المدن طوتوب
رئیس پاشانك حضورینه کتوره‌رك پاشانك اتکنی اوب دیمسی
اوزرینه اوپدم وجوارنده بولنان پاشالرك جمله‌سنك دخی اتکلرینی
اوپدکدنصکره حکیمه کوندرهلم دیدیلر. شمدیکی ارکان حربیه
دائره‌سنك بولندیغی محلده صاغ طرفده کوجك براوطه‌یه بنی کوندردیلر
بیاض صقاللی بر آدم وار ایدی. ظن ایدر ایسه‌م میرالای ایدی.
اوراقی یاور اوذاته ویردی. اوقودقدنصکره صویون دیدی
بنی دلی مصطفی کبی چبلاق صویوب معاینه ایتدی. بعده بر ایکی
دفعه دخی ایلری کیری یوروتدکدنصکره آقصه‌مقلغم نظر دقتنی جلب
ایتمش اوللیدرکه بنی یاتردوب هرایکی بجاغمی اولجدی بعده البیسه‌می
کینوب طیشاری چیقدم محول کاغده برشیلر یازدقدنصکره یاوره ویردی.
تکرار دارشورایه عودت ایلدك مخلص پاشا کاغدی آلوب اوقودقدنصکره
همان رئیس پاشایه تقدیم ایلدی دیکر پاشالرده اوقودیلر. نه یازیلی
اولدیغندن معلوتم اولمیوب شوقدرکه جمله‌سنك جانلری صیقلدیغنی
روش حاللرندن آکلادم. بش وش چهره‌لرده بردنبره علائم
استغراب حاصل اولدی. یاوری چاغروب برشی سویلدکدنصکره کاغدله
برابر تکرار یوقاری کوندردیلرسه‌ده یاور عودت ایدوب مذکور
کاغدی کتوروب پاشایه ویردی. مکرسه حکیم بنی معاینه‌دن
صکره: مومی الیهك صول بجاغی عند المعاینه ایکی سانتیمترو قدر

قیصه ! اولدیغندن عسکرلکه الویریشلی دکلدر . دیه ذیلاً راپور تنظیم ایلمش ! وقیصه دنیلان بجاق ایسه اوکون کوپریده بورقلمش اولدیغمدن خفیفجه اقصمقده ایدم. بوسببدن حکیم حبه‌یی قبه‌ایدوب برده‌صاغلام بجاغمه‌ایکی‌سانتیمترو قیصه‌لق طاقمش‌ایدی! تکرار اوراقی کوندردیلرسه‌ده حکیم عناد‌ایدوب راپورینی دکشدیرمدیکندن‌پاشالرك جمله‌سنك جانلری صقلدی. وبنده محزون اولدم . اوآنده کوکسلری چاپراز دوکمه‌لی اثوابلر کوزمك اوکنه کلدی . مخلص پاشا بابامده مأیوس اولمش ایدی . نهایت بورحمتلك پاشا رؤف پاشایه خطاباً : افندم اکرمناسب کوریرسکز طبیه اعدادیه‌سنه کوندره‌لم دیدی جمله‌سیده صحیحاً پك مناسب اولور دیدیلر . (عجبا شمدیده بویله‌ای یورکلی آدملر وارمیدر؟) او آنده‌مارقو پاشایه بر تذکره‌یازدیرلدی . ودار شورا یاورلرندن برذاته‌تودیع‌ایله‌هرحالده مارقو پاشایی بولوب‌یاسرایده یاخانه‌سنده ویاخودمکتبده‌در. ویروب جوابنی‌دخی‌کتوره‌سك‌دیه‌تنبیه وبنیده یاوره‌تسلیم ایدوب کوندردیلر . یاورله برابر اولا بشیکطاشده اجزاخانه‌یه‌کلدك، اصابت اولمش پاشایی‌اوراده بولدق. یاور تذکره‌یی تقدیم‌و پاشالرك سلاملرینی تبلیغ ایلدی . بعده بزم یانمزده مارقو پاشا کاتبنی چاغروب تذکره‌یی اوقوتدیردی نهایت : باش اوستنه دیوب کاتبنه امر ویرمکله تذکره‌یه جواب یازدیردیغی کبی طبیه اعدادیسی مدیرینه دخی دیکر بر تذکره یازدیروب همان بوکوندن اعتباراً مکتبه قید وقبولمك‌اجراسنی امر ایلدی : وپاشا برادرمك کوزلرندن اوپرم، امرلرینی شمدی اجرا ایلدیکمی دخی سویله‌یه‌سکز دیه یاوره تنبیه ایلدی . هر ایکی تذکره‌یی آلدقدنصکره یاورله دوغریجه کلخانه‌ده کائن قرمزی قشله‌یه کلدك . یاور مدیره مارقو پاشانك تذکره‌سنی ویردی. اوکون‌بنی مکتبه قید ایلدیلر .

ایشته بوکون طبیب اولمقلغمه سبب اولوب بیلمکمه آلتون بیلزیك طاقدیران او رحمتلك ، اوبیوك آدم اولان چرکس مخلص پاشا مرحومدر. فقیرده هرساعت هردقیقه روح پاکنی رحمتله یادوخوشنود ایتمکده یم .

والحاصل بومکتبه قبول اولندقدنصکره ده آره صره اومبارك ، او رحمتلك مخلص پاشا مرحومه اکثریا سرکه جی اسکله سنده تصادفله مشار الیهك اتکنی تقبیل ایدردمده حال وخاطرمی استفساردن صکره درسلریمه چالشمقلغمی پدرانه برشفقتله توصیه ودعا ایدر ایدی. دوقتور چیقدقدنصکره مشارالیهی برده کوره مدم اردولرده، بولندیغم محللرده سؤال ایدییوردم مع التأسف وفات ایلدکاری خبرینی آلدم جناب حق غریق رحمت ایلسون .

بروجه بالا حکایه ایلدیکم وجهله اورحمتلك مخلص پاشا مرحومك همتیله طبیه اعدادیسنه یازلدقدن ایکی سنه صکره ایدیکه روس محاربه سی ظهور ایتمك اوزره ایدی . بزم مکتبده بر اکمکجی اونباشیسی وار ایدی . برکون باقدمکه یوزباشی اولمش ! برقاچ کون صکره ده قوجه محمد اسمنده دیکر بر خدمتجیده کذا یوزباشی نشانلرینی طاقمش جملهٔ مراق ایدوب تحقیق ایلدك، مکر حیدر پاشاخسته خانه سنده برقاچ کون قدر یاره یيقامق وصارغی صارمق اوفق دفك بعض تیمارجیلغه دائر شیلر اوکرندکدن صکره باشهادتنامه یوز باشیلق رتبه سیله خسته خانه لره تعیین واعزام قلنمقده اولدقلرینی اوکرندك .
اوح نه اعلا ! اوچ ، بش کونده یوزباشی اولنیور ! همده جراح یوزباشیسی ! بن ایسه سکز اون سنه مکتب کوشه لرنده سورونه جکم؛ اما طبیب اوله جقمشم اولمیه یم ، جراحلقده طبیبلکك کوچك

قرداشی دکلیدر ؟ کبی ذهنمده بر محاکمه ایدوب بویله اوزونجه برمدت مکتب کوشه‌لرنده بکلمك بوده‌کار عاقل‌میدر ؟ دیه اکمکجی اونباشیسنه وبزم خدمه قوجه محمده غبطه ایتمکه باشلادم ، بر ایکی کون صوکره‌ده غزته‌ده حیدر پاشاده کائن جراح واجزاجی مکتبنه طلبه قید اولنه‌جغندن ارزو ایدنلرك فلان کون مکتب مذکورده قبول امتحانی اجرا قلنه‌جغندن اورایه مراجعت اولنمسی حقنده‌کی اعلانی اوقودم. اوح تمام ارزوم حاصل اوله‌جق زیرا مذکور مکتبه یازلمغه قرار ویروب هفته‌یی ایپله چکمکده ایدم . وقتا که پنجشنبه اولدی خانه‌یه کیتدیکمده جمعه ایرتسی کوننه قدر مأذون بولندیغمی همشیره‌مه سویلدم. اوزمان والدهم حق رحمت ایلسون وفات ایتمشدی وسبب فیضم اولان انشدمده برمأموریت موقته‌ایله قسطمونیده بولنیور ایدی وقتا که جمعه ایرتسی کونی اولدی سیویل اثوابمی کیوب طوغریجه حیدر پاشا خسته‌خانه‌سنه کیتدم . بنم کبی دها بشقه مراجعت ایدنلرده وار ایدی . بزلری خسته خانه‌نك تخت قپوسی دنیلان باغچه‌یه آلدیلر بر ایکی صحیه پاشاسیده کلمشدی . بزه برر قلم کاغد ویروب املا یازدیردیلر . حاصلی امتحانلرمز قبول اولنمشدی ، وپازار ایرتسی کوننزن اعتباراً صباحلین مکتبده اثبات وجود ایتمامزی تنبیه، والمزه مهرلی برده کاغدویردیلر. اوکون تکرار خانه‌یه عودتله پازار ایرتسی کوننه قدر مکتبه کیتمیه‌جکمز دیه همشیره‌مه سویلدم . وقتا که پازار ایرتسی اولدی مکتبه کیدیورم دیه دوغریجه‌حیدر پاشاخسته خانه‌سنه مراجعتله یدمده‌کی مهرلی کاغدی قپوجی‌یه کوستروب داخل اولدم . دیکر چوجقلرده کلمشلردی بزی یوقلمه ایتدیلر . اجزاجی وجراح اوله‌جقلری تفریق ایلدیلر بنده جراحلق صنفنه آیرلدم بعده بزی

قفوشلره تقسیم ایلدیلر. کتاب و بر چیفت دخی تعیین اکمکی ویرمشلردی. اقشام اوزری یمك بوریسی چالندی. هر کس بر قروانه آلوب مطبخه یمك کتورمکه کیدییورلردی. بکاده بر قروانه ویردیلر دیکرلرك میاننده بنده مطبخه کیتدم. هیچ اونوتمم او کون تازه بقله پیشیرلمش ایدی. قزغانه یناشدم آشجی باشی بنم قروانه‌میده طولدیردی. طوغریجه تنفسخانه دنیلان محله کتوردم، هر کس مانقه قروانه‌نك اطرافنه طوپلنوب یمکه باشلادیلر، بنده اکمکك اوجنی قوپاروب بقله‌یه بانه‌جغم زمان ایچریمه بر فنالق کلدی. اقمه‌یی براقدم، کیمسه‌یه سررشته ویرمیوب سفره‌دن قالقدم. سؤال ایدنلره اشتهام اولمدیغنی سویلیوب طوغریجه باغچه‌یه چیقدم. هر کسلر یمکده ایدی. ساعت ایسه اونبر بن ایسه عار فراری ارتکاب ایتمکی قورمش ایدم. اویله یا اولکی مکتبمده لوقنطه. چتاللر، قاشقلر، خدمتجیلر، طباقلر سایهٔ ملتده هر برشی موجود الیمی صیجاقدن صغوقه صوقمز ایکن، بوراده قزغاندن قروانه ایله خدمتجی کبی یمك کتیرمك، طاشلر اوزرنده اوطوروب یمك، صکره‌ده مذکور قروانه‌یی ییقامق، بنم کوجمه کیتمش ایدی. بن بوایشك اری دکلم والسلام.

جفایی چکمیان عاشق صفانك قدرینی بیلمز

بن آرتق اودقیقه‌دن اعتباراً حقیقی بر ندامتله اولکی مکتبمك قدر وقیمتنی یك ایی آکلامش ایدم. کندی کندیمه دیوردمکه آه انشاالله صویه صابونه دوقونمه‌دن شورادن خلاص اولوبده مکتبمه کیدر ایسه‌م درت ال ایله درسلریمه صاریلوب چالیشه‌یم. اما بزم قوجه محمد وا کمکجی اونباشیسی درت کونده یوز باشی اولمشلر وارسون اولسونلر. بن جراحاق، یوز باشیلق ایستمم والسلام.

نهایت تنهالقدن استفاده ایله انکلیز مزارلغنك بولندیغی محلك دیوارینه
کلدیسه مده مذکور دیوارك اوزرینه جام وشیشه پارچه لری طوندیرلمش
اولمغله چیقمق ممکن اولمدیغندن دیکر طرفلره مراجعت ایلدم".
نهایت باغچه نك حیدر پاشا جهتنه قریب وجهه سی مزارلق طرفنه اولان
دیوارك بیك مشکلاتله برتقریب اوزرینه چیقدم. وبسم الله دییوب کندیمی
آشاغی یه صالیویردم. آرتق سلامتده ایدم. بزم یورکی اونباشی کبی
بنی طوته جق کیمسه پشیمده یوقدی. قپولردن چیقاجق اولسه م تنبیه
اولندیغی ایچون بیراقمیه جقلرینی بیلیوردم. آرتق کچمش اوله. حیدر
پاشا مزارلغی طرفنه کیدوب کنار یولدن خیزلی یورویشله قره جه احمد
وتونس باغندن طوغانجیلر طریقیله ساعت اون ایکی راده لرنده خانمه
عودت ایلدم. حالبوکه صباحلین کیدرکن آرتق کلمیه جکمی همشیره مه ده
سویلمش ایدم. بویله وقتسز عودتمك سببنی سؤال ایلمسی اوزرینه
بیلمم بزه بواقشامده رخصت ویردیلر دیدیسه مده همشیره م رحمتلك
شبهه لندی. او کیجه یاتدق ایرتسی صالی کونی ایدی. ایرکندن
هیچ اونوتمم بربرینی متعاقب آردی آردسی کسلمیان طوب سسلرینی
ایشیتدیکمز ایچون مراق ایتمکه باشلادق. همان اثوابمی کینوب
طوغریجه اسکدار اسکله سنه کلدیکمده ایشی آکلادم. جنتمکان سلطان
عزیز خان حضرتلری خلع ایدیلوب سلطان مراد حضرتلری تخت
عالی بخت عثمانی یه جلوس بیوردقلرینی خبر آلمامله واپوره راکباً
کوپری یه چیقدم. غایه لق بك زیاده هرکسلرده برسرور وشادمانی
مشاهده ایلدم. طوغریجه مکتبه مراجعتله اوچ کوندرکه کیتمدیکم
ایچون طبیعی جزا کوره جك ایکن جلوس همایون مناسبتیله عفو
اولندم. واوچ کون دها بزه مساعده ویردیلر.

ختام مأذونیتده مکتبه عودتله درسلرمه حقیقتاً درت کوزله چالشمقده ایدم. بر کون داخلیه ضابطمز درسخانه‌یه کلوب جمیل اسمنده بر افندی آرادی بندن بشقه بر جمیل دها وار ایدی. آکا صاری کوزللی فقیرده‌ده اسکدارلی دیرلردی. ایکیمزده میدانه چیقدق ضابط بزه خطاباً دیدیکه سز اولجه حیدر پاشاده جراح مکتبنه یازلدکزمی ایدی؟ خیر بزم اویله برشیدن خبرمز یوقدر دیدك! ضابطده کیتدی. حالبوکه بنی آرادقلرینی آکلامقده قصور ایتمدم. آره‌دن اوچ بش کون قدر بر زمان مروروندنصکره تکرار صحیه دائره‌سی ریاستندن مدیر مکتبه بر تذکره دها کلمسی اوزرینه هرایکی جمیل یعنی بزلری بودفعه نوبتجی ضابطی جلب ایدوب داخلیه مدیرمز میرالای هاشم بکك حضورینه چیقاردی. هرایکمزی دخی استجواب ایلدیسه‌ده انکارده بولندق. آرقداشم اولان دیکر جمیل یمین ایدوب آغلامغه باشلادی. بنده هرنقدر آرقداشم کبی یمین وانکارده اصرار ایدییور ایدیسه‌مده آره‌نقلری بن اولدیغمی بیلیور ایدم. میرالای شبهه‌لندی. نهایت بکا بر صوپا کتورك دیه نوبتجی ضابطنه امر ویرمسی اوزرینه، ایشك فنایه واردیغنه عقلم ایردی. امان افندم دوغریسنی سویلیه‌جکم، آرقداشمك قباحتی یوقدر دیمم اوزرینه قورقمه دوغریسنی سویله برشیء یاپمام دیدی. طیاغك خوفیله بابلبل کبی من اوله الا آخره حکایه ایلدم. سبب اکمکجی اونباشیسیله قوجه محمد اولدقلرینی ونصل امتحان اولدیغمی بعده فراریمی جمله‌سنی عنعنه‌سیله افاده ایلدم. وندامتمك حقیقی اولدیغنی معصومانه تأمین ایتدم. خوشنه کیتدی! هایدی درسخانه‌یه کیت درسلرینه چالش دیدی. فی الحقیقه بنی بر دها آرایان اولمدی. اوسنه‌ده امتحانده دردنجی چیقمش ایدم. حاصلی هرسنه ترفع

صنف ایتمك اوزره بش سنه (مع احتیاط صنفی) اعدادیه‌ده تحصیل کوردکدنصکره قانج قوشانوب طبیه‌یه نقل ایلدیکم حالده مقدما آلتی کونلك اونباشم اولان یوزکیك ورقوسندن سکز سنه‌قدر مکتب صنایع جوارلرینه کیده‌مدم. وقتا که اوتجی صنفه نقل ایلدم آرتق دوقتور چیقمامه برسنه قالمشدی. برافشام یتمکه کیدرکن قصه بویلی طیقنازجه کوزلری چین کبی پارلایان و بشنجی صنفه هنوز نقل ایتمش اولان برافندینك کوزلری کوزلرمه تصادف ایتمسیله غیر اختیاری اوله‌رق یوره‌کم چارپمغه باشلادی! بن بوافندیدن قورقیورم! همده فنا حالده قورقیوردم عجبا سبب نه‌در؟ بنده بیلمیوردم. نهایت بر ایکی دفعه دها تصادف ایلدم. بالواسطه بزم یوزکی اونباشی اولدیغنی و مکتب صنایعدن شهادتنامه آلدقدن صکره طبیه اعدادیسنه‌قید اولنوب بعده بشنجی صنفه نقل ایلدیکنی اوکرندم.

تخم

معلومدرکه بر تخم نه تخمی اولورسه اولسون جنسی دخی نقدر ایی اولورسه، وبرتارلایه دخی نقدر ایی باقیلیرسه یعنی خدای نابت اونلر طوپلاتدیریلوب وطوپرق دخی درنجه قزدیریله‌رق فنه تطبیقاً تخم صاچیلیرسه کذا محصولاتده هم برکتلی وهمده ایی اوله جغی طبیعیدر. یا نیچون قوزه‌جیلر ایپك بوجکلرینك تخملرینی خرده‌بین ایله معاینه ایدییورلر؟ اوت شونك ایچونکه تخملرك ایچریسنه‌قاریشمش بوزوق تخم بولنمسونده محصولاتده ایی اولسون. بوکون فن بزه کوستریورکه انسانلرده دخی بویله‌در. اولادلرك عیوب الشکل دوغمسنك وبیومسنك باشلوجه‌سببی ایسه پدرلرك خطاسیدر. چونکه وقتیله‌عیاش وهر بردرلو سؤ استعمالاتده بولنمش برپدرك اولادی ایسه تخمك بوزولمش اولمسندن نصل ضعیف جلیز وهربر خسته‌لغه مستعدایسه‌وطنی، ملتنی و بولندیغی دینی سومیانلرك

دخی مطلق تحملری یوزوقدر. ایشته سزه بر اثبات: کچنده بلغارستانده کسوهٔ علمایی لابس و عمامهٔ حضرت رسول‌الله (صلی‌الله علیه و سلم) باشلرنده اولدیغی حالده بر پروتستان پاپاسنک حضورنده دیز چوکرک ارتداد ایدن سوفته‌لردن برینک کیریل! دیکرینک بوریس! تسمیه ایدیلان مرقوم مرتدلردن بیوک اثبات‌می اولور؟ انسان اولان کیمسه بر دین ایله متدین بولنملیدر. چونکه دین مدنیت، مسعودیت و سعادت بشریه‌نک تملی‌در. دین هیچ بر وقت فنا برشیء امر ایتمز؛ هیچ بر وقت طریق مستقیمدن خارجه چیقمایی هم جنسنی اولدورمه‌یی صویمه‌یی تکلیف ایتمز؛ دائما انسانلری ایی بریوله سوق ایدر. شو مقدمه‌یی سرد ایتمکدن مقصد عاجزانم بالاده بیان ایلدیکم وجهله پدرم صاغلغنده بنی عسکری مکتبنه یازدیرمدیغنک سببی ایسه عسکری مکتبلرنده فرانسزجه اوقوتدیرلدیغی ایچون اعتقادیمی بوزوبده کاوور اولمیه‌یم ایچوندی. فقیر عسکری مکتبندن نشئت ایدهلی یکرمی آلتی سنه اولیور. بو مدت ظرفنده دخی علوم طبیعیه وفنون متنوعهٔ طبیه‌دن بشقه بر انسانی ضلالتده براقه‌جق صاپتدیره‌جق یعنی اعتقادینی بوزدیرتدره‌جق، غربلیك چوق کتابلرینیده اوقودم کلیسالره‌ده کیتدم حوارلرده‌ده بولندم بالولرده‌ده دانس ایتدم عشرت مجلسلرنده دخی اثبات وجود ایلدم. حسب البشریه هر بر منهیاتی اجرا فقط هیچ بر وقت اوزبابامك سویلمش اولدیغی: اوغلان کاوور اولور سوزینی خاطرمدن چیقارمیوب هرشیئه‌ده دالدم وبطال غازی کسیك باش طوطی نامه کبی تاندرنامه! کتابلرینی، جینلر وپریلر حکایه‌لرینی عادتا ازبر ایتمش ایسه‌مده حمداولسون اعتقادمده بر بوزوقلق یوقدر.

دنیایه کلان انسانلر راحت یاشامق ایچون بر دین ایله متدین

اولمليدرلر . دینسز انسان ایسـه دکنز اوزرنده فورطنه‌یه طوتمش قپودانسز دومنسز و کرداب‌فلاکتـه طوغری آقوب کیدن برکمی کبی اولدیغنی بیانلردنم . کرچه فقیرده تحمك صاغلام بولنمسندن طبیعی بابامك متدین بولندیغی دین جلیل ایله متدین بولنیور ایسه‌مده ازلدن بکا احسان بیوریلان جوهر عقل ونور زکاسایه‌سنده یعنی (یاایها الذین آمنوا بالله ورسوله) آیت جلیله‌سنده: ای ایمان کتیرن مسلمانلر بابالرکزدن کورمکله اسلام اولمیکز ایمان حقیقی ایله مؤمن اولکز » فرمان الهیه‌سی وجهله ایمان حقیقی ایله ایمان ایتمش پساپورطسز یعنی خالص ، فقط اویانق بر مسلمانم. ودخی حرامه‌ده هیچ بروقت حلال دیمدم (توفنی مسلماً والحقنی بالصالحین) .

عاجزلری مکتبدن نشئت ایده‌لی تمام یکرمی آلتی سنه اولیور . شومدتدنبریدر عمرم دیار غربتده داغلرده ، بالقانلرده کچمکده ایدی ذاتاً بز بیچاره اطبا فقط حامی‌سز التماس‌سز کروه بیچاره‌کان بر دفعه مکتبدن چیقوبده طشره‌یه مأمور اولدقمی بردهادرسعادته کلمامك اوزره محکوم بولنیورز ؟ چونکه مأذوناً درسعادته کلمك ارزو ایدن برطبیب سنه‌لرجه بررتبه‌ده براقدیرلدیغی ایچون طبیعی مرکز خلافت وسلطنت ، ومنبع عدالت ! خلیفهٔ زمان ایسه یریوزنده اللهك کولکه‌سی ! مظلوملر ایسه ظالملرك شرندن اشبو کولکه‌یه صیغینه‌جغندن ! جبارلر بونی بیلدکلری ایچون طشره‌ده بولنانلرك درسعادته کلملرینه رخصت ویرلمز وفریادفغانلری دخی هیچ بروقت مرکز عدالت ! وخلافتدن ایشیدلمز ایدی چونکه متوفی کنج صربستان قرالنـك عاقبت حالی ایشیدلمش ایدی.

(الخائن خائف)

نقل ایلیه‌یم بر قصه کرچه ویرر غم وغصه
بو قصه‌دنده بر حصه آلنسون ایچون ای اخوان

ای قارئین کرام حضراتی ! شوراجیقده سزه آجیقلی سوزیشلی حقیقتاً عبرت آلنه‌جق بر وقعه نقل ایده‌جکم صحیح الوقوعدر . لطفاً تکمیل اوقویوب وجداناً محاکه ایله بر حکم ویرمکزی رجا ایدرم . جناب حق اولاد واحفادلرکزی باغشلاسون .

ای ارباب حسیات ! وای اولاد صاحبی اولان بابالر ! زیرده‌که شو کوردیککز رسم (قزم) جکرپاره‌م (عفتك) خیالیدر . ایشته کوریورسکزیا ، یاوروجق عمرینك هنوزبهارنده کلزار حیاتنك اون دردنجی سنه‌سنی بیتورمك اوزره ایکن ، دست جلاد اجل ! او وجود معززك چشمان آهوسنی بردها آچامق اوزره قپامشدر . نه دیه بیلیرم (انا لله وانا الیه راجعون) وفاتندن ایکی سنه صکره تکفور طاغنده مأموراً بولنیوردم . بوفرصتدن استفاده ایله کوز یاشلرمله یازدیغم تاریخنی نشانه‌سنك مزارینه حك ایتدیروب واطرافنك تیمور پارمقلغنی دخی یاپدیروب ، بنی درسعادة براقدقلری ایچون ، اوچیوز یکرمی درت سنه‌سی اماتجی واسطه سیله تکفور طاغندن مرکز عدالته ! کوندرمش ایدم . جکرپاره‌م مرحومه‌نك هیچ بر خسته‌لغی اولمدیغی حالده آنسزین شدتلی برباش آغریسنه دوچار (التهاب سحایا) اوله‌رق قرق سکز ساعت ظرفنده ترك عالم فانی ایلمشدی .

اورته کویده یحیی افندی درکاه شریفی جوارنده‌که قبرستانده مدفوندرکه طاشنه دخی صرف کوز یاشلریله زیرده‌که غریب بیتلر نقش ایدلمشدر .

کل نفس ذائقة‌الموت

ای‌زوار ! آه‌بورادە یوصمه‌فدانم‌یاتیور سیم‌تن غنجه دهن قاشی کمانم یاتیور
نونهال، زهره‌جبین آه او روانبخش‌نکاه وجهی‌ماه‌چشمی‌سیاه‌نازلی‌جوانم‌یاتیور
رخلرآل کاکل مشکین‌سخنی سکروقند خال فلفل لب مل مرغ زبانم یاتیور
سرپیلوب خاك‌سیه ایچره اوزرتار زلف ریشه‌گیر داغ درون‌دلده نهانم یاتیور
صوندی‌ساقی‌اجل‌جامنی‌نوش‌ایتدی‌حیف خوابه واردی ابدی‌روح‌روانم‌یاتیور
کیردی آغوش ترابه کل نورسته ایکن صد هزارناله وآه‌دختر شانم یاتیور
جوهر تاریخنی اشك ایله یاز شاعرحکیم عفتم آه او پری شانلی جوانم‌یاتیور

١٣٢٥

مرحومه آنسزین او مهلك خسته‌لغه دوچار اولدیغی کون یعنی ایکی کون اول درسعادتده والده‌سندن ادرنه‌ده طرفمه کوندریلان وظرفك‌اوزری (مستعجلدر) کلمه‌سی‌یازیلی‌اولان مکتوبك عیناً صورتی دخی بر وجه آتیدر .

صورت مکتوب

کریمه‌کز عفت آنسزین صوك درجه‌ده امیدسز خسته‌در . حکیملره وخواجه‌لره دوشدك مکتوبك وصولنده همان کله‌سکز .

٢٢ شباط سنه ٣٢٣

امضا

برشیدن معلوماتم یوق! نفس ادرنه‌ده بولنیوردم بردنبره شوقره خبری الان بر پدرك ، نه حاله کرفتار اوله‌جغنی یازمغه لزوم یوقدر یالکز نه حکم ویرلمك لازم کلورسه اولاد باباسی اولان ارباب حسیاتك وجدانلرینه حواله ایدرم .

مذكور مكتوب المده، وايكى كوزلرمدن چشمه كبى ياشلر آققده اولديغى حالده اردوى همايون مشيرينك حضورينه چيقوب مكتوبى تقديم ايله درسعادته ترخيصم ايچون استرحامده بولندم. سيزلندم. هيهات بر تأثير حاصل ايتديرهمدم! قورى بر تسليلر دنصكره: اوغلوم ارادهٔ سنيه: شرفصدور بيورلمامش ممكن دكل ترخيص يدهمم جواب قطعيسنى ويرمه‌سى اوزرينه:

يا ربى بشرده مرحمت يوق اثبات ايدرم مثال پك چوق
هر كيمه ديديمسه باق نه اولدم! ال كيمسه‌يى طاش يورككى بولدم
چيقسون سمايه آه و نالم اولسون سر نكون بو عالم

مصراعلرينى اوقويه‌رق حضوريدن چيقوب اقامتكاه عاجزانمه عودت ايلدم. ابوده كه بر كون صكره ده جكر پاره‌م سوكيلى اولاديمى ابدى اوله‌رق غائب ايتمش ايدم. درت كون صكره اقربامدن بر ذات طرفندن ارسال قلنان بر مكتوبده تعزيه‌دنصكره، ياوروسنى غائب ايتمش اولان زواللى والده‌نك دخى اسير فراش بولنمسندن طولايى درسعادته ترخيصم حقنده مقام سرعسكريه استدعا تقديم ايله اصولاً مركز قوماندانلغنجه تحقيق مأمورلرى كوندريلوب محله‌دن تحقيقات اجرا، علم وخبر دخى آلنديغى جهتله انشاءالله عن قريب درسعادته عزيمت ايده‌بيله‌جكم حقنده كه امرك وروده ايده‌جكنى اخبار ايديور ايدى برقاچ كون صكره دخى ايكنجى برمكتوبده اوراقك عرض عتبهٔ عليا قلنمق اوزره اولديغى وبر ايكى كونه قدر چيقا بيله‌جكنى تبشير ايليور ايدى.

بيت

اصلى يوقدر بيليرم وعدهٔ وصل دهنك
نافه بال چالوب آغزمه يالاندرمه بنى

فهواسنجه بوکون، یارین دیه‌رك ، تمام اوچ ماه بکلدم. و بر ایکی دفعه دخی جمعه سلاملغنده سرعسکر ظفر پیکر ! افندمزه بالواسطه رجا اولندی ایسه‌ده حالبوکه عرضه کیتدی دنیلان اوراق‌ایسه ترفیع انهالرم کبی مانکیز اویناملیغی ایچون او بوناق ومرتکب صحیه رئیسی طرفندن بطال طوربه‌سنه چوقدن آتدیرلمش ایدی .

الانتظار اشد من النار

فهواسنجه آرتق ترخیصمك عدم اجراسنه قانع اولدیغم ایچون سرعسکر ظفر پیکر ! افندمز حضرتلرینه منظوم بر استرحامنامه تنظیم وتقدیم ، وشو واسطه ایله بلکه مرحمت ! فخیانه‌لرینی جلبه موفق اولورمده درسعادة ترخیصمه فرمان بیوریلردیه کمال تحسرله سویلمش اولدیغم زیرده‌کی منظوم استرحامنامه ایله ، مرحومه جکر پاره‌مك منظورکز اولان فطوغرافنك بر قطعه‌سنی دخی استرحامنامه ایله بر ظرف ایچریسنده اولدیغی حالده ١١ تشرین‌اول سنه ٣٢٢ تاریخنه متصادف جمعه‌ایرتسی کونی ادرنه‌دن باپوسته‌ظفر پیکره تقدیم ایلدم .

(صورت استرحامنامه)

انسانه کلان بلای دلدوز ایتمزمی مکوناتی پرسوز
بر عائله‌یی ایدر او کیریان بر جمعیتی آنسزین پریشان
بردمده اولان فرح ومسرور شول دم اوله‌یوردریغ ومفطور
بدبخت اولیور بر آنده شادان حیرت بونه انقلاب دوران
احوال صباوتم نه اولدی یانور شباب‌بقامی بولدی(١)

[١] باشدن بو اشارة قدر بش چیفت مصراع تبرکاً دوقتور آرقداشلرمدن بر ذات طرفندن یازدیرلمشدر .

مادامکه یوق بقاسی دهرك — قهرك نه چکملی سپهرك
یوق چاره جهان قورلمش اویله — کچمکده عمر دیمکله بویله
چوق کیمسه بو دهره کلدی کیتدی — زیرا که چراغ عمری بیتدی
کلمشدی جهانه چوق فریدون — کورنیلدی آنلریده کردون
سلطان ایدی برزمان سلیمان — کیتدی نیجه بویله نامداران
نرده نریمان ورستم زال — اسکندر قهرمان جوال
لرزنده ایدر ایکن جهانی — کوستر نره‌ده او جنکیزخانی
عصرنده جهانی ایدن اذعاج — عبرت آلکز نه اولدی حجاج
کچمشدی آنك زمانی بی‌داد — ظالم دیه قویدی کیتدی برآد
مالك ایدی بونجه ماله قارون — نامی اونودلدی نولدی هارون
جمع ایلدی قویدی کیتدی بورده — البته حساب صورارلر اورده [١]
ماله کوونیلمز هیچ جهانده — انسان براقیر کیدر بر آنده
بو سلطنتك بقاسی یوقدر — آلدائمه‌ملی جفاسی چوقدر
ایلك ایدیلیرسه بو جهانده — برلکده کیدر بوخصلت آنده
چوق نازلیلر ابتلای هجران — سالخورده قالیر کیدر جوانان
عقل ایردیره‌من بشر بوحاله — هذیان کیم ایدر کبرر وباله
لایسئل درسؤال اولنمز — اسبابنی آرامه بولنمز
شو رسمه نظر بیورصوابدر — صوصمش ابدی‌اوبی‌جوابدر
عودینی باقك الندە طوتمش — کردون آکادەقیبوب‌اویوتمش
خندان ایدی برزمان بوتصویر — ایلر ایدی فکریمی اوتنویر
عودینی چالاردی شاعرانه — فخر ایلر ایدی آنکله آنه
دستیله‌یازاردی نوطه، شرقی — اقرانی ایچنده چوقدی فرقی

---

[١] دها اورایه کیتمزدن اول ملت حساب صوره جقدر .

اوقوتمش ایدم آکا فرنکجه | کسب هنر ایتمشیدی نیجه
کیرمشدی هنوز او ماه جاره | حزن آتشی دلده آچدی یاره
اون دردە رسیده ایدی سنی | آغلتدی فلکده انس وجنی
آنسز بو فنادن هجرت ایتدی | روحی آنك علو بیینه کیتدی
قصقاندی فلك المدن آلدی | نیران غمی میراثی قالدی
کهواره نشین شیر خوار کن | آننه قوجاغنده بر شکارکن
ترك ایلر ایدی او آننه خوابی | ریزان ایدی کوزلرندن آبی
صوصمش شمدی او بلبل طرانه‌م | ویرانه‌یه دونمش آشیانه‌م
دیترردی او کلعذاره هردم | کولسه‌یدی اولوردی شادوخرم
پرورده ایدوب نیاز ونازله | انواع صفا وجلوه سازله
هجران براقوب بقایه کیتدی | هپ جمله املك هبایه کیتدی
شمع امل حیف که سوندی | او دختر ناز نزاره دوندی
بر جسم لطیفدی ایتدی پرواز | علو بیینه کیدوب قاریشدی شهباز
بولدی او حیات جاودانی | سیر ایتدی علو آسمانی
بر موهبه ایدی ورددی آلدی | مولامز آنی کیرویه آلدی
بلبل ایدی آشیانه ایچره | سکانی هپ دوشوردی هجره
حسرت بکا کیتدی دلفروزم | کچمکده غم وقساوتیله روزم

سبب وفاتی

صداع ایله مضطرب جکر سوز | دوچار اوله‌رق بو حاله چندروز
اولمدی معالجات دواساز | کیتدی او نهال دختر ناز
اوچمش یوق او بلبلم قفسده | کورسه‌م ایدی باری صوك نفسده
صارمشلر آنی سفید جاره | نقل ایتمش احبا شاخساره
آغوشنه آلمش دآیهٔ خاك | قالمش اوراده اودا من پاك
یاتمش او وجود ناز ترابه | دوندوردی جکر جکم ربابه

خاك اوزره سرلدی صرمه‌صاچلر — دوكولدی حيف سموری قاشلر
او دختر ناز قرارم آلدی — كشتیٔ دلم كناره صالدی
غم لشكرين صالوب دمادم — ممكنمی تحمل ايده آدم
شرح ايله‌يه‌مم ينار درونم — پيوسته آرتمه‌ده جنونم
غربتده‌يم ايشتدم آنی — شمدنكيرو نيله‌يم بو جانی
كلمش ايدی بر حزنلی نامه — شرح ايليوب آغلامشدی خامه
مضموننه جونكه واقف اولدم — تعريف ايده‌مم اودمده نولدم
بيمار اسير بستر اولمش — هيهات او كل جمالی صولمش
ايتمش فلك طره‌سك پريشان — كوچمش جهاندن اودخترشان
ارواح عرفايه روحی كيتدی — بزده‌ده توكندی تاب بيتدی
كيتدی مدد الدن اختيارم — هيچ زره‌جه قالمدی قرارم
صوقاندی فلك او طاتلی آشه — وقتا كه بو حال كلنجه باشه
تحرير ايدوب بو حالی خامه — مادر آنی كوندرير مقامه
تقرير مرام ايدوب ديمشدی — قولكنزه رخصت استمشدی
ياشلر بوشانوردی كوزلرندن — فهم اولنيوردی سوزلرندن
اوراقنه ايتدكزدی دقت — كلمش ايدی قلبكزه رقت !
فرمان بيوريلوركه اوله تحقيق — چيقار بوله‌درعقب مدقيق [٢]
سمتمده سورار اوذات بوحالی — تصديق ايدر جملهٔ اهالی
مختار و امام نقش نيكين — ايلر ، ايده‌مزلر اصلا تمكين
آكاه كه اولدكز بو حاله — اوراقی صحيه‌يه حواله
بو لطفی بيوردكز عنايت ! — امر كله بطال ايتديلر نهايت
اوهيئت ايچنده واردی نادان — هر بريسی مرتكب بی‌وجدان
آلنمدی سمع و اعتباره — كسب ايتمدی التيام بو ياره

---

[٢] تحقيق مأموری

یاربی ! بشرده مرحمت یوق　　بر ایکی دکل مثال یك چوق
هیچ کیمسه‌ده کورمدم مروت　　یکدیکرینه قارشو رحم وشفقت
هر کیمه دیدمسه باق نه اولدم　　اول کیمسه‌یی طاش یورکلی بولدم
اولاد بابایه کیدنجه حسرت　　او باباده هیچ قالیرمی غیرت
خاطرلیوب بو حالی هر دم　　آواره اولور کزر دمادم
چیقسون سمایه آه وناله‌م　　اولسون سرنکون بوعالم
ارواح عرفایه روحی کیتسون　　شو ظلمی دییوب شکایت ایتسون
فریادینی طویسون هپ ملکلر　　صارصلسون او آنده نه‌فلکلر
همت ایدن اولمدی بوفرضه　　کیتمدی بوسببدن اوراق عرضه
فهم ایلیکز نم بوحالم　　صبر ایتمکه قالمدی مجالم
صبر ایلدم یدی ماه که خاموش　　اولدم قولك ایتدکز فراموش
غائب ایده او نازلی جانی　　مادر یازوب ایتمده فغانی
منظور کز اولسه اومکاتب　　چشمانك اولور اوآنده راطب
ای صاحب فضیلت معالی　　الطاف کثیر وزیر عالی
حق ویرسون عمر اوشهنشاهه　　عرض ایله شوحالی بارکاهه
اشفاقنه یوقدر حد وپایان　　اولمقده‌در نو بنو نمایان
تعدادینه چونکه خامم عاجز　　شرح ایتمکه حدیمی بوناجز
کوزیاشلی جکرجکم زخمدار　　رحم ایلیك حضرت سپهدار
هر کارده رهبرك عدالت　　ایلر قولکز رجا ومنت
فرمان بیوروب مروت ایله　　تذکره‌می کوندر همت ایله[٢]
قبرینی کلوب ایدم زیارت　　روحی ایچون اوقویایم آیت
خوشنود ایده‌یم بوروح پاکی　　کوز یاشلرینه غرق ایدم اوخاکی
عاجزلری دائما دعاجی　　کورمیه‌سکز جهانده آجی

---

[٢] رخصت تذکره‌سی

اقبال ایله عمر کز چوق اولسون هر کیمکه بونی دیتز یوق اولسون
ممکنمی وار عفو بیورر قصورم زیرا بو خصوصده بی حضورم
الله بیله عفو ایدر قصوری چوق اولسه ده قوللرك کسوری
حدمی یازام حضوره نامه حکم ایلدی باالبداهه خامه
لطف ایله خاطرم پریشان شاعر حکیمه وزیر ذیشان

شو منظوم استرحامنامه‌یی تقدیم ایلدیکمك هفته‌سنده ایدیکه برذاته کلان مکتوبده ظفر پیکر غایتله متأثر! اولدیغنی وعرضه کیتدی دنیلان اوراق دخی هرنه‌قدر تحری ایتدیرلمش ایسه‌ده بولنه‌مدیغنی وبوکونکی پوسته ایله ایکنجی اردو مشیریت جلیله‌سنه امر نامه یازیلوب احوال خصوصیه مضبطه‌سی ایستلدیکنی و ورودنده ترخیصی حقنده عرض عتبهٔ علیا قلنه‌جغنی ومذکور مضبطه‌نك برآن اول تنظیم ایتدیریلوب همان ارسالنی توصیه‌دن عبارت اولمغله اولوجهله اوراقدن تحری ایدیلوب فی‌الحقیقه صودن برتحریرات ورود ایتمش اولمغله ایجاب ایدن مضبطه تنظیم ایتدیروب مشیریت واسطه‌سیله رسماً مقام ظفر پیکره تقدیم قلندی . بر هفته قدر دیده دوز انتظارده بولندیسه‌مده برخبر ظهور ایتمدی ایکی هفته، برماه اولدی ینه برخبر یوق .

الانتظار اشد من النار

شبهه ایتمکه باشلادم . حاصلی شبهه‌م طوغری چیقدی . برصباح غزته‌ده، زواللی ظفر پیکر افندمز! (ایی ساعتلر اولسون، اوخرجلر اولسون) ارواح خبیثه‌نك خشمنه اوغرادیغنی وچند کوندن بریده ، اوکاشانهٔ فرحفزالرندن چیقامامقده اولدقلرینی، وسلاملق رسم عالیسنده بولنه‌مدقلرینی کمال تأثرله اوقودم . آجیدم ! مأیوس اولدم مأیوسیتمك سببی ایسه بزم ترخیص کیفیتنك کری قالمسی ایدی . نه‌چاره برماه‌دها

صبر ایلدم ینه برخبر دها ظهور ایتدیکی کبی، اوراق حوادثده دخی ظفر پیکرك خستەلغی ابی اولدیغنی اوقودم . شوراجقده جملەنك معلومی اولان برحکایەنك نقلی لازم کلدی . کرچه هرکسك بیلدیکی برحکایه ایسەده برسوز صرەسنده سویلنیلیر ایسه البته تأثیری بشقه اولور حتی شیخ سعدی حضرتلری بیورمشدرکه :

دوچیز طرهٔ عقلست فروبستن
بوقت کفتن وکفتن بوقت خاموشی

یعنی ایکی نسنه عقلك غضبنه ویحضورلغنه سببدر. بریسی سویلك لازم ایکن سکوت ایتمك، ودیکری ایسه ، سکوت ایدیلەجك وقتده تکلم ایتمك . ایشته بوحکمته بناء عاجزلریده صرەسی کلمشکن حکایەمی مساعدەکزله نقل ایدەجکمدر .

حکایه

شویلەکه آدمك بریسی اوغلنه خطاباً : اوغول آدم اولەمزسك اوغول آدم ولەمزسك در ایمش . معلومیا بیل اوغورسزلرکدر . کل زمان کیت زمان دیرکن اوغلی برتقریب درسعادته کلمش. اوزمانلرده استانبوله کلانی، مملکتنه عودت ایتدیکی وقت پارمقله کوسترلرمش که ایشته بو آدم استانبوله کیتمشدر . دور یکیچری دوری . هر نصلسه کبرادن برینك قوناغنه اوشاق ومرور زمانلەده قوناغك امکداری صرەسنه چبوق کتخدا اولمش افندیسنك دخی حسن توجهنی قزانمش . معلوم اولدیغی اوزره قهرمان اجدادمز کندیلری کبی آدمده یتشدیررلرمش نصلسه بختی ایتدیکمز واسمنی هنوز بیلمدیکمز اوشاقك افندیسی اولان ذات دخی کندیسنی حمایه ایدوب یعنی الندن طوتوب صرەسیله مردیوەنك قدمەلرینی چیقاردوب اقبال دخی توجه ایتمسیله کونك برنده وزیر

اولمش دیرکن قدرك یاردمیله آززمان صکره‌ده مقام صدارتی احراز ایدوب دستور مکرم وزیر مفخم اولمش. طاقم دائره‌عربه‌لر هر برشیء تکمیل . هر نصلسه برکون پدری خاطرینه کلوب اوزمان شمدیکی کبی تلغراف تلفون تاسز تلغراف خاطرلرده بیله اولمیوب الك سریع واسطهٔ مخابره ایسه تاتار پوسته‌سی اولدیغندن همان کویدن پدرینی کتیرمك اوزره تاتار مخصوص چیقاریلوب آز کون ظرفنده‌درسعادته جلب وقوناغه ورودینك ایکنجی کونی آغاسنك معلومات‌ویرمسی‌اوزرینه حضورینه کتورمسنی امر ایله کندوسی دخی کمال‌وقارله ارکان مندرینه قوریلوب‌اوهیبتلی قاووغی‌وصقالنی دوزلده‌رك‌اوطورمش. پدری‌اوطه قپوسندن‌ایچری حضورصدراعظمه کیروب سلام‌ویردکدنصکره‌اللرینی قاوشدیروب طورمش. صدراعظم کندی اوغلی اولدیغنی بیلمدیکندن زواللی آدم قورقمغه باشلامش . صدراعظم ، باباسنه خطاباً : بابا خوش کلدك . بنی بیله بیلدنمی . دیمسی اوزرینه ذاتاً زواللی آدمجك قورقوسندن صدر اعظمك یوزینه بیله باقه‌مدیغندن : نه بیله‌یم افندم بن کویلی بر فقیرم فرمان بیوردك کلدم . صدر اعظم : جانم بابا هانیا سن بر وقتلر بکا دیر ایدك که اوغول آدم اولمازسك اوغول آدم اولمازسك. ایشته بابا بن سنك اوغلونم قدرم یاردم‌ایتدی صدراعظم اولدم ! ها: اوت اوغلوم عبدالرحمن شمدی سنی طانیدم. کرچك اویله سویلردم ، آدم اولمازسك دیدیکمده خطا ایتمامشم طوغری سویلمشم . فی‌الحقیقه صدر اعظم اولمشسك اوغلوم ولکن هنوز آدم اوله‌مدیغنه تأسفلر ایتدم . دیمسی اوزرینه اسمنك عبد الرحمن اولدیغنی اوکرندیکمز صدر اعظم دخی ایشته بابا دها نصل آدم اوله‌یم . بو طاقم دائره هر شی بنم ، ووکیل دولت

بولنیورم هر بر شی امرم تحتنده‌در : فی الحقیقه اوغلوم عبدالرحمن سویلدکارینك جمله‌سیده طوغریدر. بناءً علیه ینه آدم اولمامشسك ! اکر آدم اولمش اولسیدك بنی مملکتمدن، صدر اعظم ایستیور دیه کمال خوف و خلجانله تاتار مخصوصله بورایه جلب ایتدکدنصکره‌ده شو کوردیکك اسکی چاریقلرله واسکی اسبابمله حضورینه چیقارتدیرمیوب اولا حمامه کوندریر تمیز چماشور البیسه کیدیرر بعده حضورینه دعوت ایدردنده کورنلرده صدراعظمك باباسیدر دیه بکا اعتبار ایدرلردیده سنك‌ده‌ده شانك آرتاردی. حالبوکه قوناغنه کله‌لی یکرمی درت ساعت اولدی اوشاقلرك اوطه‌سنده بکلیورم . کوچکمه اوغلوم بن سکا صدراعظم اوله‌مزسك دیمدم آدم اولمزسك دیمشدم. مع التأسف ینه اولمامشسك. دیوب حضور صدر اعظمدن چیقاراق ایزینی غائب ایدوب کوینه عودت ایتمشدر .

شمدی شو حکایه‌یی تشریح ایده‌جك اولور ایسه‌ك کوره‌جکسز که صدراعظم ظفر پیکر! بنده کویلی بر آدم. آندن مرحمت امید ایتدم استرحامده بولندم. وزیرلك مشیرلك، بیوکلك شانه دوشن، اولجه کندیلرینه تقدیم ایلدیکم بنجه او سوزیشلی استرحامنامه‌یی اوقویوب ویاخود اوقوتدیروب دکلدکدنصکره وملفوف فطوغرافیده کوردیکی آنده ذیله‌باصوب مهردارینی جلب ایله : چابوق ایکنجی اردومشیرینه بر تلغراف یازك همان بو آدمی کوندرسك ، دیه تلغرافله بنی جلب ایتمسی لازم کلوردی . چونکه شان وزیرلك وشان ظفر پیکرلك بویله ایجاب ایدردی. اجدادمز اولان اسکی آدملر او اسکی وزیرلر ایشته بویله وزیرلکك شانی صره‌سنده کوسترلردی. مثال اولمق اوزره ادرنه والیسی حاجی عزت پاشا مرحومی کوستره‌بیلیرم .

قرق کلیسا متصرفنك عزلنی صدارته یازار ، اولوجهله عزل ایدلدیکی امری ورود ایدرك کندوسنه‌ده تبلیغ ایدیلیر. متصرف درسعادته کیتمك اوزره ادرنه‌یه ورودنده حاجی عزت‌پاشا مرحومك حضورینه چیقار برازصحبتدنصکره مرحوم دیرکه صدارته بر توصیه ویره‌یمده سنی طول‌مدت بکلتمیوب بر محله قایرسونلر دیه ، فی‌الحقیقه کوزلجه بر توصیه‌نامه ویررلر. او ذاتده بو توصیه‌یی صدارته تقدیم ایدر. صدراعظم اوقور : جانم دها کچن‌کون عزلی حقنده یازمشدی بز عزل ایتدکدی شمدی ایسه توصیه‌ده بولنیورلر بونك هانکیسی طوغریدر دیه حاجی عزت پاشادن سؤال ایدرلر. صدارته کلان جوابده. عزلی حقنده یازیلان ایجاب مصلحت ، توصیه ایسه شان وزراتدر دیه جواب ویرر. کوردیکزمی قوجه وزیری ، ایشته بیوکلك بویله اولور.

شمدی شوراده بر سؤال وارد اولدی. دیه‌جکسکزکه بو آدم قلب صاحبی دکلی ؟ نیچون مرحمت ایتمدی ؟ اوت مرحمت برموهبهٔ الهیه اولوب آنی جناب حق مؤمین قوللرینه نصیب ایتمشدر. قلب هرکسده بولنور لکن کیمیسی فیوضات الهیه ایله مملودر ، کیمیسی دخی بزم ظفر پیکرك قزل سلطانك قابلری کبی مرحمت وفیوضات الهیه‌دن خالی اولدیغندن بویله خالی وتنها محللر ایسه تمکین اولمیوب شیطانلر جینلرله طولودر .

بز ینه بحثمزه کله‌لم. مشارالیهك تمامیله کسب عافیت ایلدیکنی غزته‌لرده اوقودیغم کبی خصوصی اوله‌رق دخی تحقیق ایتدیروب آلدیغم مکتوبده ، فی‌الحقیقه‌ظفر پیکرمقام آصفانه‌لرینی! تشریف بیوردقلرینی تبشیر ایلیورلردی . طوغریسی یا سویندم زیرا بلکه خاطرینه

کلیرمده بنی درسعادته جلب ایدر ظننده بولندم . معلومیا آچ طاوق کندینی آرپه آنبارنده طن ایدرمش . برهفته بکلدم ، آرتق کچمش اوله ، اونوذلدیغمه دکل آلدادلدیغمه قطعیاً قنـاعت حاصل ایلدم . تاریخ مذکورده فقیر اون طقوز سنه‌در قول آغالق رتبه‌سنده‌قالمش ایدم .

ظفر پیکر افندمز شو فلاکته یعنی خسته‌لغه دوچار اولمزدن بر ماه اولده دردنجی دفعه اولمق اوزره ینه بر انها یازلمش ایدی . هم ترخیصم خاطر دولتلرینه کلیروهمده شونهایتکه انهانك جهت ترویجنه کیدلمسی ایچون مشار الیه حضرتلرینه بر قصیده تنظیم وتقدیم ایتمك خاطرمه کلدی . بلکه یازه‌جغم شیلر خوشنه کیدرده موقع معامله‌ده بولنان اوراقمك ترویجی جهتنی امر بیوریرلر خلیاسیله ادیب مشار الیه حضرتلرینه زیرده که قصیده‌یی تنظیم ایلدم . وبر ذاته کوزلجه یازدیروب یالدیزلی بر قاب ایچریسنه قویوب ۔ ٤ شباط سنه ۳۲۲ تاریخنده باپوسته ادرنه‌دن حضور فخیمانه‌لرینه تقدیم ایلدم ،

قصیدهٔ درحق سرعسکر ظفر پیکر !

ای وزیر آصف دستور فلاطون تدبیر خازن لطف وکرم مجدسپهدار کبیر
ناظم مشغلهٔ کار جنود رأی رزین صاحب مسند اقبال بلند فکرمنیر !
چاره‌ساز ضعفا معدن اکسیر کرم کلامش کلیه‌جك ذاتنه دهرایچره نظیر
اویله دستور معظمسك علو همت لطفنی ایده‌نثاروارمی ، سزك کبی مشیر
اویله برطینت پاك سایهٔ عالیسك ، که سایبان اولمده بندن کبی چوق عبدحقیر
مرحمت؛ شفقتنی کورمدم هرکیم دیرایسه بیلمش اولسونکه اودرعرصهٔ عالمده ضریر
شفقت قلبنه دالدر اومبارك نظرك برنکاهك بیله‌فتح ایلراودم مافی الضمیر
وجه پاکنده ایدر نور سعادت لمعان صانیلیرم نشر ایده‌یوربرتونیٔ ماه‌منیر
مردسکز! سوزله دکل فعل ایله‌اثبات ایدرم اولسه‌جبهنه یازمازدی‌خدا مرددلیر
بوفخامتده بو مردلکده بو اقبالده اکر ذاتنی کورسه‌اولوررستم وزال‌اوغلی‌اسیر

کرچه اول نیجه کورمشدی سپهدار بومقام
مرحمت حسن صداقتده قسم بوقدر ایشك
کرچه خدم دکل اما که برازشرح ایدهیم
بتون اردوی همایونلری تجهیز ایتدك
یکی سیستمده سریع طوب ایله جبخانه تفنك
اردونك سایهٔ شاهانهده هر شیئی تمام
جملهدن قطع نظر رتبهسی دون ضباطك
جست وجو ایتمدی اسلاف سپهدار کرام
آب زرینله سزادر اولهجق تاریخه قید
سبب اولدك بوخصوصده دخی چوق آلدی دعا
حارث شرع شریف خان کرم معتادك
عدل وداد داهئ عصر لطف عمیم علونهاد
لطفنك هانکی برین خامهٔ تحسینه آلام
وسعت اولسهیدی قریحهمده اکرمدحك ایچون
شمع اقبالنی سوندرمسون حق کورمهالم
اصفا! کلدی صره حال دلم عرض ایدهیم
اون سنه سایهٔ شاهانهده هپ رحله نشین
سال یکرمی ایکی یی کچمهده در که بسیار
ارنوود ، ترك ایله ، لاز کرد وعربستانی
روضهٔ پاك نبی خاکنه رومال اولدم
عزم راه ایتدم اوسال ناقه ایله مکهیه بن
وقفهیه طورمش ایدم صدق ایله لبیك دیهرك
رزم یونانده مقدم ومؤخر بولنوب
جانسپارانه ایدوب بونجه سنه عمری کناه
ماحصل کزمدیکم کیتمدیکم قالمدی بر
کچمده اون طقوزی سال بنه بررتبهده بن
اوچ دفعه ایتدیلر انهاقولك آلیق دنیلوب
اردوجه یوق قدملم پیشکاه حضرتنه
لطف ایدوب برکرهجك کنیهٔ عاجزه باقك
کرچه جبهمده شکرغار ایدهجك شائبه یوق

کورمامش کورمیهجك ذاتی کبی شانلی وزیر
ووردی بوموهبهیی ذاتنه خلاق قدیر
خامهٔ عجز ایله هرنقدر اولسه وجیز
دولتك سطوتی شانی قیلدك تکثیر
تجهیزاتکله بتون عسکرمز اولدی شهیر
چشم انصاف ایله کورمکده بتون اهل بصیر
تعیینات همده معاشاتنی قیلدك تکثیر!
ذاتکز ایتدی بواموریده نتیجه پذیر
نامکز ایلهیهجك خیر ایله یاد پیر وصغیر
اوله تختنده مدام شوکت ایله شاه جدیر
شوکت وشانتی مزداد قیله رب قدیر
کلامش کلمیهجك بویله حکمدار کبیر
بر دکل شرح ایدهیم اولمسه تعدادی عسیر
تصنیف ایلردی قولك حاشیهلی کتب کبیر
بو دعادر طلبی بارخدادن بو فقیر
اولمسون قلب شریفك بوقولندن دلکیر
سعی ایدوب اولدی طبیب کمترکز اذن مصیر
مأموریتله کزوب بلدهلری ایلدی سیر
سایهٔ شوکت ایله کزدی طولشدی بو فقیر
آلدی چوق خیر دعا شاه جهان کشور کیر
عرفاتده بولندم اولدی اوییل حج کبیر
صانکه محشر دی او کون جملهٔ آلدق تکبیر
بر بچق سال قدر قالدی بلقانلرده فقیر
رهبرم صدق وصداقت دکلم مردشریر
باشکز آغرمسون دیه کتموب سوزی قصیر
انتظار ایتمدهیم که کله فرمان کبیر
قدملی وارد یهرك کلدی جوابنامه اخیر
اوچ ماه اولجه برانها ینه اولدی تحریر
حقلی دکلی عجب اولسه فلکدن دلکیر
نزد عورتده ولکن یره باقمقده فقیر

بلکه یوق بنده لیاقت ودرایت دیه‌رك — طن ایدر اولسه‌یدی قالمزایدم سال وفیر
حالبوکه سایهٔ شاهانه‌ده تحصیل ایتدم — یازارم هم اوقورم روجه فرانسزجه جبر
شاعرم همده طبیبم بتون اجزای جهان — ازبرمده نیجه یوزبیك نوع داروی عبیر
موسیقیدنده خداداد اوله‌رق بهره‌ورم — چالارم سینه کمان صانمیکزکه تغریر
اویله بر خارقه‌یم ایشته ترازوی محنك — اورکز تجربه‌یه ایشته کمان ایشته شعر
معرفت طوربه‌سی‌یم هرنه آرانسه بولنور — مشکلی حل ایدرم اولسه دخی امر عسیر
سز افندم وار ایکن بن کبی بر اهل هنر — نه‌روادرکه قاله کوشهٔ نسیانده حقیر
رفقای صنفم سایهٔ شاهانه‌ده هپ — کیمیسی اولدی میرالای وفریق کیمی مشیر
تصدیع ایلرمی ایدم ذاتی ای نکته شناس — خانهٔ غمده اکر اولمسه اولاد کثیر
ایلدم مختصراً ترجمهٔ حالمی عرض — استرآص استرایسه‌ك کوله کبی ایله اسیر
دامن پاکنه یوزسوردی قولك کریه کنان — امرایدك موجبنی هرنه ایسه شان وزیر
وقت اقبالده کیم ایلرسه نثار لطف وکرم — قالیر البته آنك نامی بو دهر ایچره کبیر
پایه‌می بر درجه آرتر اکر لایق ایسه‌م — افتخار ایلسون اقرانی ایچنده بو فقیر
آصفا ! ورد زبان ایتدی قولك شاعر حکیم — ایلسون بارخدا عمر شریفك تکثیر
غصه و رنج وکدر کورمه مقامنده مدام — پرتوافزا اوله‌رق بن ایله ای مرد خطیر
دشمنك دوست ایده اقبالنی تکثیر ایده حق — پشتبانك اوله هر لحظه خداوند سریر

شو قصیده‌یی مشار الیه ظفر پیکره تقدیم ایلدکدنصکره انتظارده بولندم . بو دفعه مطلق بکا بر ایلیکی طوقنور خلیاسنده ایکن بر ایکی هفته کچدی بر خبر ظهور ایتمینجه خلیامده آلداندیغمی آکلادم بر کون درسعادتدن آلدیغم بر مکتوبده موقع معامله‌ده نقدر اوراقم وارسه جمله‌سنکده بطال طوربه‌سنه آتلدیغنی بیلدیریوردی. مکتوبك شو مألنه پکده اینانامادیسه‌مده ، هانیا اسلاف کرام حضراتنك (سینك مردار دکل اما معده بولندیرردیرلردی) اما زمانمزده ایسه ایش بویله دکلدر . (سینك) مرداردر معده بولندیرمق دکل انسانی تسمیم دخی ایدر . ودرلو درلو مهالك خسته‌لقلری بیله آشیلار . نتکیم صتمه‌یی اك زیاده انسانه سینکلر وباخصوص سیوری سینکلر

آشیلادقلری بوکون فناً تحقق ایتمش بر کیفیتدر (اسلافك زماننده ایسه علوم وفنون بونجه کشفیات واختراعات مثلا مقروبلر باقتریلر مقروقوقکوسلر ، لیتوتریقسلر ، اسپریللر هنوز کشف اولنمامشدی. بر سینك اصتمه‌یی ، بر فاره‌نك حتی پیره‌نك وبا مقروبنی نقل ایله قوجه بر مملکتی بو اشدیره‌بیله‌جکی کیمك خاطرینه کله بیلیردی حالبوکه بوکون فن سایه‌سنده کشفیات سایه‌سنده (سینك) مرداردر وهر بر علل ساریه‌نکده واسطهٔ انتشاریدر . بوحالده ضروب امثال کتابندن بونی چیقارمق لازمکلور .)

بز ینه صدده کله‌لم ایشته او مکتوب اوزرینه معدم بولندی ایکنجی آلدیغم بر مکتوبده ایسه طوغری اولدیغی تحقق ایتدی . مأیوس اولمدم دیر ایسه‌م یالان سویلمش اولورم . اوت مأیوس اولدم همده پك مأیوس اولدم بناءً علیه ظفر پیکرك بتون اوراقی بطال ایتدیرمسنه اوچ سبب بولدم (۱) احتمالکه ظفر پیکر ! او قصیدمده یازمش اولدیغم پارلاق تشبیهلره کندیلرینی حسب النزاکت لایق کورمامشلردر. اکر بویله‌ایسه بوده برفضیلت دیمك دکلیدر؟ چونکه کشی نقصانی بیلمك کبی عرفان اولمز (۲) سبب ایسه احتمالکه چناق‌یلایجلر دیمشلردرکه: افندم بوقصیده مدح بی‌معنا ذمدر ! هرنه‌حال‌ایسه مطلق مشار الیه شو قصیده‌نك یوزده یوز مدح بی معناذم اولدیغنه کسب وقوف ایتدکلرینه حکم ایدرم (۳) سبب ایسه معلومیا زمانمزده‌شعرله ادبیاتله اوغراشمق ممنوع اولدیغنی بیلمیان یوقدر . بویله ایکن ایکی دفعه‌درکه منظوم شیلر یازیورم . جنکیزدن هلاکودن وحجاج ظالمدن بحث ایتدیکم یتشمیورمشده برده آدمجکك آرننك تری ایله‌قزانمش اولدیغی مال ملك پاره‌نك دخی حسابلری ایلروده سؤال اولنه‌جغنی

آشکار یازییورم. بنده آنك یرنده اولسه‌یدم البته بنده نظر دقتمی جلب ایدردی . بو سببدن نطولانی دیمشدرکه : بو حریف بر بوش بوغاز آدمه بکزه‌یور شاید درسعادة کتورده‌جك اولور ایسه‌م ، بلکه بر پوت قرار! دیه اوراقی بطال ایتدیرمشدر . بناءً علیه بن ینه کندیلرینه تشکره بورجلویم چونکه یا فزانه ویاخود عکایه نفی ایتدیرمش اولسه‌یدی اثنای راهده کیم بیلیر بلکه بنده چرکس محمد پاشانك او بر دنیاده‌که مستملکه‌سنه کوندریلنلرك اعدادینه داخل اوله‌جقدم ینه الله کندیلرندن راضی اولسون ! شوراجقده مناسبت آلیر بر فقره یازه‌یم .

ادرنه‌ده فضلادن بری هر نصلسه‌یان باصار، ژورنال ایدیلیر سؤال وجواب اولندقدنصکره ایش مابین همایونه عکس ایتدیریلوب بو ذاتی اورایه جلب ایدرلر باش مابینجی استنطاق ایدر . بوذاتده دیرکه : افندم بن اویله آدم دکلم اولدقجه علمادنم متعدد آثار مطبوعمده واردر دیمسی اوزرینه باش مابینجی دخی (صداقت عرض ایدرکن مرد غبطی سرقتن سویلر) مألنه کتوروب : دها ایی مدح ایتدك یا ، دها ایی مدح ایتدك یا! یعنی بسبتون بوسوزلرله متهم اولدیغنی اثبات ایدیورسك دیمك ایستر . ایشته باش مابینجینك دیدیکی کبی. بنده کندی کندیمی لکه‌لیه‌جکدم بره‌کت ویرسونکه ظفر پیکر ایلری کیتمدی .

آرتق درسعادة ترخیصم امیدی قالمدیغی کبی ترفیع ایتمك دخی بنم ایچون ممکن اوله‌میه‌جغنی آکلادیغمدن هر دقیقه وهر ثانیه ابوالشعرا ضیا پاشا مرحومك :

ظالمره برکون دیدیرر حضرت مولا
تالله لقد آثرك الله علینا

مصراعلرینی ورد زبان ایدنمش و کون طوغمدن مشیمهٔ شبدن نلر طوغهجغنی وهر کمالك برده ذوالی اولدیغنی خاطره کتوروب : صبر ایتمکدهیم : کورهلم مولا نیلر نیلرسه کوزل ایلر :

اوچیوز یکرمی اوچ سنهسی نیسانك اون ایکنجی کونی ایدیکه آنسزین طابور بمزك همان تکفور طاغنه حرکت ایتمسی امری ویرلمش ایدی . اولوجهله محل مذکوره کلدك . درسعادتدن عائلهٔ کدر دیدهمی دخی جلب ایدوب روم محلهسنده و مرمریه ناظر بر خانهده اقامت ایدییوردم . آز وقت ظرفنده پك چوق احبا تدارك ایلدم. کیجهلری ساعت آلتیلره قدر امنیت ایلدیکم کمسهلرلهطوپلنوب آوستریاپوستهسیله ورود ایدن وممالكعثمانیهیه ادخالیشدتلی برصورتده منعایدلمش اولان سوکیلی مشورتلیهمعتبر برطاقماجنبیغزتهلری اوقیور ایدك . تموز ابتدالرنده تکفور طاغنـده بر طاقم بیچمسز آدملر پیدا اولدی ! پك ابی کوروشدیکم بر ایکی دوستلرمك نصیحتلری کیمسهیه آچامقاغمی و سلانیکده شـو کونلرده اون اون ایکی ژون ترکلر یقـالنوب درسعادته کتورلدکارینی و حتی اورتهده دخی اختلال آثارلری کورولمکده اولدیغنی خبر ویرمشـلردی . تموزك اوتنجی کونی اقشام یمکنده . . . قونسولوس بکك خانهسنده ایدم ایکمزدن بشقه کیمسه یوقدی . دیدیکه : دوقتور افندی سکا کوزل بر مژده ویرهجکم . بوکون مناستردہ قانون اساسی اعلان اولندی . بقالم بلکه بو کیجهده حکومته تلغراف کلیر دیه خبر ویرمسیاوزرینه سویندم عجله یمك یدکدنصکرهسیلیقوزه کیتمش ایدك کیجه حکومته دخی تلغراف کلدیکنی و قونسولوسلره دخی معلومات ویرلدیکنی ایشتدم وقتا که صباح اولدی یعنی فی ۲۵ جماذیالاخر سنه ۳۲۶ و فی

۱۱ تموز سنه ۳۲٤ یوم جمعه فی الحقیقه افق معلای وطنده خورشید درخشان حریت طلوع ایلدی یوزومز کولدی و جبین صفتمزده تابان اولدی ایشته اوکون داخل قصبه‌ده بر ولوله‌در قوپدی . یاشاسون حریت یاشاسون عدالت یاشاسون مشروطیت آوازه‌لری سمایه صعود ایدیوردی . مسلم و غیر مسلم هپ یکوجود اولمش ایدك دوکیلان اشك شادیلر وصمیمی اوله‌رق قلبلردن قوپان. یاشاسون عثمانلیلر نداسی عرش اعلایه صعود ایدیوردی .

یکرمی بر سنه‌در سوکیلی استانبولی کورمك شرفندن محروم ایدلمش ایدم. حریتك دردنجی کونی واپورله درسعادته کلدم سوکیلی وطنك مبارك خاك پاکنه یوزلر سوردکدن صکره . همان ایلك ایشم اورته کویده یحیی افندی حضرتلرینك درکاه شریفی جوارنده مدفون بولنان جکر پاره‌مك قبرینی آرایوب بولدم و کوزیاشلرمله مزارینی اصلادوب : قزم سوکیلی یاوروم . اولادی بابایه حسرت بیراقان! خائنلر ! ظالملر ! آرتق جزای سزالرینی کوره‌جکلردر عدالت الهیه کندینی کوستردی روحك استراحتده اولسون . آره‌صره بابان سنی زیارتله کوزیاشلریله مزارینی اصلاده جقدر دیوب فاتحه هدیه قلدقدنصکره آغلیه‌رق آیرلدم. ای ملت معظمهٔ عثمانیه‌نك فضلا، کبرا، عقلا، داهیلری حقوق شناسلری هانیا کتابمك بالاسنده مفصلاً عرض وبیان ایلدیکیم وجهله آرتق برحکم ویره‌بیلورسکز.

نتیجه

بونجه سنه‌لردنبریدر مشتاق جمالی اولدیغمز سوکیلی مادر مهربان حریته برات نجاتمز اولان او مبارك قانون اساسینك استحصالی سایه‌سنده قاووشدق بز عاشق مشروطیت اولان عثمانلیلرك شاننه

دوشن بو یار مهربانك كل جمالنی صولدیرمیه‌لم سنبل كیسوسنی طرایالم آنك بوی دل آراسنی استشمام ایده‌لم هر دم تازه طوته‌لم آنك آغوشی محبتنده و آنك اوغورنده جان ویره‌لمده اولدیكنی كورمیه‌لم زیرا معاذ الله او زمان بزم اولومزده عذاب الیمله اوله‌جقدر ایشته او مادر مهربان حریته بو وجهله فقط درت ال ایله صاریله‌لم درت كوزله كوزه‌ده‌لم چونكه حیاتمز آنك موجودیتیله قائمدر .

بر ایكی سوز دها

شمدیلك درسعادتده بولنیورم سایهٔ ملتده كیمسه‌یه بر پاره بورجم یوقدر . الا بر بورجم واردر كه یاشادیغم مدت ظرفنده ، بو مظلوم ملت نجیبه‌یی كرداب فلاكتدن قورتاران جمعیت مقدسه‌یه صمیمی دعا ایتمكدر .

یاشاسون اردو ، یاشاسون جمعیت مقدسه یاشاسون

ملت

3 1761 07130565 0